

नवसाहसार्ङ्गचरितम् ।

श्रीपरिमलापरनाम्नः पद्मगुप्तस्य कृतिः ।

प्रथमो भागः ।

तत्र

भूमिका, पाठान्तरसहितं मूलं, लोकानुक्रमणिका च ।

न च

इस्लामपुरग्रामजनुपा विद्वद्वर-गोविन्दशास्त्रि-
सूनुना वामनशर्मणा संशोधितः ।

काव्य यशमेऽर्थकृते व्यवहारसिद्धे शिमेरस्तनये ।
सद्यः परनिर्गुणये कान्तावमित्तयोपदेशयुते ॥

मन्मटः

मुम्बई :

भालिघाटनगराप्ताः १८१७।

प्रीतिनाम्नाः १८९५।

गुन्यं गुणदत्तकवयम् ।

मुम्बय्याम्

पञ्चकेशन् सोसायटीमुद्रालये मुद्रितम्.

PREFACE.

NOTHING affords me greater pleasure than the present occasion, which has enabled me to write this preface to a poetical work, which is calculated to occupy a very prominent place in the literature of the East. The fact that the work in question, although widely known to the authors of about four centuries ago, should not have been available so long, was to my mind a subject of as great a wonder as of regret. I request that the reader will kindly pardon my vanity in mentioning that it is highly gratifying to me to see that I have been instrumental in supplying to the literary class of the present day what was long felt to be a desideratum. Although my responsibilities in editing this work were very onerous and my labours great, I affirm and affirm sincerely that I shall feel amply rewarded for them all, if what I have been able to do is fully acceptable to those, for whom it is intended.

It will not, I consider, be out of place, if I enter here into the general details of what may be called the history of my labours in this matter :—

During my travels in Upper India and Kashmere and Assam (from 10th June 1882 to 26th April 1887), I was fortunate enough to discover a good many old and rare manuscripts. Out of the many works of which I obtained manuscripts, the present is one of the three I undertook to edit in the beginning. The second is *Advaitabrahmasiddhi*, which, at the request of the great scholar and my esteemed friend, the late Dr. Rajendralal Mitra, I edited for the Asiatic Society of Bengal. This

work wholly treat of Philosophy. The third viz., *Mudatamadālasam*, which is a drama, will shortly appear as a number of the *Ānandāsrma Sanskrit Series*. Thus I have the pleasure to see that each of these three works, which lay hitherto unnoticed notwithstanding their passing excellence, occupies a place in one or the other of the three widely known Sanskrit series of this day

The present work *Narasahasānkacharita*, as mentioned above is a poetic composition. During my sojourn in Bharatpore in Rajaputana, in December 1883, I purchased some old manuscripts in a lot of a person who had bought them at an auction sale as part of a property attached by the Court. Among them I found two rotten leaves with their marginal figures so much dimmed and disfigured as to make it impossible to decipher them. Extremely worn out and soiled, these leaves baffled all attempts at making out their contents in the beginning. On a careful perusal of them however, I was convinced of the superior skill and merit of the whole work from the detached portion, and with a view to secure that work, I endeavoured to ascertain at my cost and trouble whether the MS of which the leaves formed a part or any other MS of the whole work existed in any of the libraries of private individuals residing in the district. Thus I carefully overhauled the family collections of my learned friend, Bhattajee Durgaprasad the then *Alaltu* (Judge) at Bharatpore. In them, among other books, I came across a copy of the work so longed for, which was, however, subsequently found to be in an incomplete state. By the kind permission accorded to me by the gentleman I made a copy for myself

My first conviction as to the passing merits of the work from the perusal of the two leaflets grew so much stronger by this further discovery that I at once resolved to leave no stone unturned in the whole vicinity in discovering a complete copy. The copyist of the above incomplete MS adding a *sloka* at the end gives his own name and the date of the MS and states that he copied it at Argalapura (most probably the modern Agra). This leading me to suppose that the original might be lying with somebody at Agra I conducted my unremitting enquiries at that and other places in the vicinity, but to no purpose.

Having now had sufficient information on the points of the authorship the title and the subject matter of the work I wrote to such of my friends as enjoyed a very high reputation in antiquarian researches, but unhappily, no further light could be thrown upon it by any one of them including the late Dr Rajendralal Mitra.

Then proceeding onwards to Jeypore the late Pandit Durgaprasad a pandit devoted to research and the well-known editor of the *Kavya Mala* and other valuable works obtained permission of me to retain with him the incomplete copy promising in his turn to prosecute further enquiries in the matter with a view to securing a correct and complete one. His enquiries too were fruitless. The MS, however, found its way from him into the hands of Dr P. Peterson and unfortunately use was made of it without my knowledge and without any sort of acknowledgment in the Introduction (*vide* page 51) to the edition of Vallabhadeva's *Subhashitarali*, published by him and Pandit Durgaprasada.

Afterwards during my stay in Kashmere, I found to my extreme delight and satisfaction an entire copy of this work among manuscripts belonging to a poor obscure Brahmin by name Shiva Narayan. With the exception of some verses, which are wanting in this MS, it must, in justice to it, be said, that it was the first complete copy that I could lay my hands upon. Having seen two MSS of *Sahasānlacharita* by Parimala Kalidasa mentioned in Dr Burnell's catalogue of the MSS in the Tanjore Palace Library, I got a copy made in Devanagari from Tanjore and found that the work was the same as the present one. Two more manuscripts were added to this collection one from the Royal Asiatic Society of Great Britain and Ireland, and the other from the Palace Library, Travancore, making thus a total of five manuscripts, and the text of the present edition is based on all these five taken together.

The work contains an elaborate description of a great sovereign of the line of Parmār (now Powar) Dynasty. Thus, in a great measure, facilitated my efforts in securing the promises of support from the three Powar states (Dewas, Senior and Junior, and Dhar) from Central India.

To my esteemed friend, A. Shrinivāsrao, B.A., the then minister to the Dewas State, Junior Branch, and afterwards Chief Justice to the Gwalior State, and to Rajsahib Vishnu Keshav Kunte, Political Superintendent at Dewas, Senior Branch, are my cordial thanks due for the promises they gave of a liberal support towards the

publication of this work. To H. H. Anandrao Babasaheb, K.C.S.I., Maharaja of Dhar, also, I am specially indebted for a similar promise carried out in another form.

Meanwhile, on the recommendation of Di. Bhandarkar, who highly appreciated the merit and value of the work, the Bombay Government having very kindly acceded to my request for support, I stood in no need of it from other quarters, and, consequently, I did not avail myself of the liberal support so kindly proffered. The present edition is thus the outcome mainly of the liberal and beneficent support of the Bombay Government.

The following are the manuscripts on which the present edition is based :—

B. This is the copy of the Bharatpore manuscript made by myself. The original MS. had lost the portion containing its first 37 stanzas, the first half of the 38th and the first three letters of the second half of the same. Thus it begins with वानो हरिणेश्वरानामलीङ्गोपे सद्यः विदिति ॥ ३८ ॥. In the present edition this verse becomes the 39th, and I am, therefore, led to suppose that either the original MS. had one stanza less than the original work or that the MSS., designated K., I. and T. and described hereafter, have one stanza additional. The MS. then runs properly up to the third letter of the second half of the 14th stanza of the 7th canto, and has lost altogether the remaining portion of that canto. It further omits the 8th and the 9th cantoes and a portion of the 10th consisting of the first 38 stanzas, and the first three letters of the 39th stanza of the canto. The last portion of the 10th canto beginning with the 4th letter of the 2nd half

of the 64th stanza has also been lost. The 11th, 12th and 13th cantoes are entirely absent; the 14th canto, too, is incomplete; it has lost the first 23 stanzas and the first 21 letters of the 24th stanza. There are no more omissions in the MS.

This MS. ends with the following colophon :—

इति धोमृगाङ्कसूतोः परिमलापरनाम्नः पद्मगुप्तस्य कृतौ नव-
साहस्राङ्कचरिते महाकाव्ये शशिप्रभालामो नामाष्टादशः सर्गः

श्रीमत्कविप्रियसुहृच्छलपङ्कनाम-

राजेन्दुमत्स्यधिगतप्रतिभाविशेष ।

एतद्विनिद्रकुमुदद्युतिपद्मगुप्तः

श्रीसिन्धुराजजन्मपतेश्चरितं बबन्ध ॥ १ ॥

लक्ष्मीलतानववसन्त महीतलेन्द्र

विद्याविलासमणिदर्पणसिन्धुराजः ।

एतन्मया घटितमुज्ज्वलकान्ति काव्ये

माणिक्यकुण्डलमिव श्रवणे विधेहि ॥ २ ॥

दैवेन तेन कतिचित् कविवान्धवेन

न्यस्तानि यानि मयि सूतिसुभ्रापृपन्ति ।

चन्द्रातपस्त्राधितमौक्तिकस्तोदराणाम्

तेषामिदं विलासितं नवसाहस्राङ्कः ॥ ३ ॥

यच्चापल किम्पि मन्दधिया मयैव-

मासृञ्चित नरपते नवसाहस्राङ्कः ।

आशैव हेतुरिह ते शयनीकृत

राजन्यमौलिङ्कुसुमाननविप्रदर्प ॥ ४ ॥

इति नवसाहस्राङ्कचरितं सम्पूर्णम् ॥

वर्षे विक्रममास्यतौहशरपटचन्द्रैर्गुप्ते माघवे

मासे पंचदशीतिथौ कुमुदिनोद्यन्धोदिने मैत्रमे ।

आदित्ये गृध्रराशिर्गोमलपुरे श्रीमद्विचिन्तामणे

काव्यं धोमृगसाहस्राङ्कचरितं तारा ॥

I may here add that the two leaflets, which, in the beginning I found in Bharatpore, did not give any variants from the MS. called B, and have, therefore, not been referred to in the collected readings.

K. This is a copy I got made of the almost complete MS. which I found in Kashmere. The original is a Bhurja MS. written in the S'âradâ character and is almost correct. I, however, got it copied in Devanâgarî. It is without date. But from the fact that, according to Dr. Bühler, the use of the birch-bark for the purpose of writing, was discontinued from the time of the conquest of Kashmere by Akbar about three hundred years ago, I am led to the conclusion that this MS. was written at least about three hundred years ago. It consists of only 86 leaves, with occasional slips between. Each page has 14 lines and each line 21 letters. Before Sanskrit scholars from Europe made their appearance in Northern India in quest of old Sanskrit MSS., the learned men of Kashmere were very liberal and benevolent towards Pandits, from other parts of India. But their avarice for money having been stimulated by the above European Pandits, they have now become quite the opposite. For obtaining access to the family collections, in which the MS. under reference was deposited, and for having it copied, I had to pay to the owner Rs 50 in cash, and present printed books worth more than Rs. 30. It was a happy thing that I was warmly received in the Durbar of Kashmere; because this lucky circumstance facilitated my attempts at gaining admittance into various magnificent libraries, both public and private.

I This is a palm leaf MS in Devanagari character. It was kindly procured for me by Dr R. G. Bhandarkar. This has been called I under a misimpression that it was from the India Office Library, London, but subsequently I came to know from a letter from Dr. Bühler, dated 15th April 1894, that it was the property of the Royal Asiatic Society of Great Britain and Ireland. It consists of 185 leaves, each having from two to four lines on each side. Each line has from 50 to 54 letters. Leaf No. 85 is torn into pieces. I got only three pieces, the rest of the leaf being wanting. From the style of the handwriting, this MS. seems to have been written in Guzerat or Kathiwar. It bears no date whatsoever. But as the practice of writing on palm leaves was prevalent in Northern India some four hundred years ago, the MS seems to be nearly four centuries old. Save the last three leaves, all the lines of the MS are divided into three parts at the same points of their length, there being some space left between every two adjacent parts. The MS is generally correct, though there are a few omissions in several places.

I cannot help expressing my thanks to Dr G. Bühler for his kind offer in his letter, dated the 4th July 1893, of Prof. Zacharne's and his essay on the *Narasimhasaṁ'ā-Charita* in German, and of photographs of the whole palm leaf MS of the same work preserved in England. But having got the original copy of the MS, I felt no need of the photographs. The above essay is most useful and full of information, and I wish to give a special account of it in the introduction to be published in the Second Part of the present work.

Travancore, under whose management the Palace Library has been placed by the State. The MS is written in Malayalam character. Raja Keralavarma, with special care, got it transcribed in the Devanagari character by his own Pandit. It has lost the first 53 slokas of the 1st canto, and the portion beginning with the 45th verse of the 5th canto and ending with the end of the 10th canto. The MS ends with the first half of the 24th sloka of canto XV. No further account of the original Malayalam MS can be given in its absence.

Raja Keralavarma, with all his careful enquiries, could not secure a perfect MS of this work. In his letter, dated 31st July 1894, the learned gentleman says "I am an ardent admirer of *Parimala*. What a pity the immortal poet's only poem is not to be had complete!"

From what has been stated above, it will be seen that the present text is based on MSS more or less imperfect. Only one original MS (the one called I) could be had for consultation at the time of preparing this edition and all the other MSS were copies made by me in haste or made for me, only in one case under my supervision, but in the case of the others far away from me. The originals were unfortunately inaccessible to me at the time of preparing this edition, though I was backed by not a few influential friends. The text of the present edition can, therefore, in some parts, be looked upon as tentative only. In selecting readings for the text those have been selected which appeared to suit the context best. In the foot notes at the bottom there may be noticed a great number

of readings apparently incorrect and meaningless. They are, however, intentionally given with the view that they may suggest truer and better readings.

I have to offer many more remarks in connection with the merits and history of this work, as well as the life of the hero, but this I consider it expedient to withhold for the present. These points will be duly considered in the second part which will appear before the public in a short time.

In conclusion, I give my cordial thanks to the Bombay Government, and to all the friends mentioned above who have given me their valuable assistance towards the completion of the present undertaking.

20, GIRGAUM, }
BOMBAY. } VAMAN SHASTRI ISLAMPURKAR.

ॐ नमः श्रीगणेशाय ।

नवसाहसाङ्कचरितम् ।

मङ्गलाचरणम् ।

अव्यात् स वो यस्य निसर्गवक्रः
स्पृगत्यधिज्यस्मरचापलीलाम् ।

जटापिनद्वोरगराजरत्न-

मरीचिलीढोभयकोटिरिन्दुः ॥१॥

जटाहिरत्नद्युतिपाटलोऽव्यात्

स वः शशी शङ्करमौलिर्लम् ।

श्रुतावगोकाङ्कुरकौतुकेन

यं कर्तुमिच्छत्यचलेन्द्रकन्या ॥२॥

कुम्भस्थली रक्षतु वो विंकीर्ण-

मिन्दूररेणुर्द्विरदाननस्य ।

प्रशान्तये विव्रतमश्छटानां

निष्टभूतचालातपपल्लवेव ॥३॥

चक्षुस्तदुन्मेपि सदा मुखे वः

सारस्वतं शान्धनमाविस्तु ।

१. The portion of B. containing the first 28 stanzas and a part of stanza 29 (numbered 38 in the MS.) ending with यस्या यु is wanting. 1. reads पायात् and T. reads कटयान् २. T. reads श्यधिज्य. ३. T. reads श्रुताभि° for जटादि° and 1. जटादि° for the same ४. K. reads शङ्करमौलिभूषा for शङ्करमौलिर्लम्. ५. T. reads कर्तु° for कर्तु° and K. धर्तु° for the same. ६. T. reads विनियन्° for विंकीर्ण°.

पश्यन्ति येनैवाहिताः कवीन्द्रास्
त्रिविष्टपाभ्यन्तरवर्ति वस्तु ॥४॥

प्राचीनकविवर्णनम् ।

तत्त्वस्पृशस्ते कवयः पुराणाः
श्रीभर्तृमेण्डप्रमुखा जयन्ति ।
निस्त्रिंशधारासदृशेन येषां
वैदर्भमार्गेण गिरः प्रवृत्ताः ॥५॥
पूर्णेन्दुविम्बादापि सुन्दराणि
तेषामपूर्व[मदूरे?] पुरतो यशांसि ।
ये भर्तृमेण्डादिकवीन्द्रसूक्ति-
व्यक्तोपदिष्टेन पथा प्रयान्ति ॥६॥
सरस्वतीकल्पलतैककन्दं
वन्दामहे वाक्पतिराजदेवम् ।
यस्य प्रसादाद्वयमप्यनैन्य-
कवीन्द्रचीर्णे पथि सञ्चरामः ॥७॥
दिवं यियासुर्मम वाचि मुद्राम्
अदत्त यां वाक्पतिराजदेवः ।
तस्यानुजन्मा कवियान्धवस्य
भिनेति तां सम्प्रति सिन्धुराजः ॥८॥

१ K substitutes त्रिंश° for येना°. २ I. reads श्रीकालिशरा° for श्रीभर्तृमेण्ड° and T. श्रीभर्तृमेण्ड° for the same. ३ I reads वैदर्भमार्गेण for वैदर्भमार्गेण. ४. The whole of this stanza has been omitted by I. ५ T. reads "मेण्डादि" for "मेण्डादि". ६ I. and T. read "व्यमृन्" for "व्यमृन्". ७ K. reads विभक्ति for भिनेति. ८. K reads पश्यन्ति and T. विक्रमार्क for सिन्धुराज.

कवेः शालीनतादि ।

नैते कवीन्द्राः कोति काव्यवन्द्ये
 तदेव राज्ञा किमहं नियुक्तः ।
 किं बालुकापर्वतके धरेयम्
 आरोप्यते सत्सु कुलाचलेषु ॥९॥
 अहो महर्षेसाहसमेतदेव
 यदर्णनीयो नवसाहसाङ्कः ।
 दूरे परिच्छेदकथा हि सत्यम्
 एतद्गुणानामुदधेरपां च ॥१०॥
 भक्त्याथ वास्यैव मम प्रवन्द्ये
 सूक्ष्मोऽयमुन्मीलति शक्तिलेशः ।
 उल्लङ्घितो यत् कपिना पयोधिः
 सेवानुभावः स रघूदहस्य ॥११॥
 समत्सरे चेतसि दुर्जनानां
 न जातुचित् सूक्तिगुणो गुणाय ।
 निसर्गकृष्णैर्द्रवधूकपोले
 निरर्थकः कुट्टमपल्लभङ्गः ॥१२॥
 किमन्यदस्याश्रितैर्नृपस्य
 मुक्तावदातैः कुतमण्डनायाः ।
 मदीयसूक्तेर्मुरीभवन्तु
 स्वभावशुद्धानि सतां मनांसि ॥१३॥

१ I. reads किमु for कनि. २ I. reads महासाहसमेतदेव for महर्षेसाहसमेतदेव.
 ३ I. reads भक्त्या परोऽन्यैव for भक्त्याथ वास्यैव. ४ I and T. read लीङ्गो
 or सूक्ष्मो. ५ I. reads मारुतिना for यत् कपिना ६ I reads यदधि, for
 योधि. ७ I. reads गुणाय गुणाय instead of गुणो गुणाय ८ I. reads
 कृष्णे नु धूकपोले for कृष्णैर्द्रवधूकपोले ९ K. reads धृतमण्डनायाः for
 तमण्डनायाः. १० I. reads निसर्ग for स्वभाव.

नमोऽस्तु साहित्यरसाय तस्मै
 निपिक्तमन्तः पृथतापि यस्य ।
 सुवर्णतां वक्त्रमुपैति साधोर
 दुर्वर्णतां याति च दुर्जनस्य ॥१४॥
 श्रीसाहसाङ्कोज्ज्वलकीर्तिगर्भा
 ममाथ वा कं न हरन्ति वाचः ।
 कस्यात्र लोभार्थं न शुक्तयस्ता
 गुक्ता हि यासामुदरे स्फुरन्ति ॥१५॥

प्रतिज्ञा ।

एतान्यवन्तीश्वरपारिजात-
 जातानि तारापातिपाण्डुराणि ।
 सम्प्रत्यहं पश्यत दिग्वभूनां
 यशःप्रसूनान्यवतंसयामि ॥१६॥

अथ उज्जयिनीवर्णनम् ।

अस्ति क्षितिवुज्जयिनीति नाम्ना
 पुरी विहायस्यमरावतीव ।
 यच्चन्ध यस्यां पदमिन्द्रकल्पः
 श्रीचित्रमादित्य इति क्षितीशः ॥१७॥
 आमञ्जुगुञ्जत्कलहंसपङ्क्ति-
 विकस्वराम्भोजरंजपिशङ्गा ।

१ I. reads नमो नमः काव्यरसाय तस्मै for the first verse. २ T. reads निपिक्त° for निपिक्त°. ३ I. reads श्रीसिद्ध (द्धि corrected in to ज्) राज्ञो-
 वक्त्रम्° for श्रीसाहसाङ्कोज्ज्वल° ४ K. reads साभाय for लोभाय ५ I. reads सव्याग्विराजेश्वर° for एतान्यवन्तीश्वर° ६ I. reads पदमिन्द्रकल्प for पदमिन्द्र
 कल्प. ७ K. reads मरीपति. सर्वगुणानिराम for श्रीचित्रमादित्य इति क्षितीश
 and T. मरीपतिर्वावपतिराजदेव. ८ I. reads °द्विविकस्वर° for °द्विविकस्वर°.
 ९. I. reads °परगापिङ्गा for °एव पिङ्गा.

आभाति यस्योः परिखा नितम्बे
सशब्दजाम्बूनदमेखलेव ॥१८॥

प्राकारवप्रच्छलतः शरीरम्
आवर्त्य लीलागयनं मुरारेः ।
यत्रान्तरस्थायिनिधानरक्षां
विधातुमुन्मग्न उवोरगेन्द्रः ॥१९॥

पटेपटे सान्द्रसुधोज्ज्वलानि
गृहाणि या नाकसदां विभर्ति ।
अभ्युदतानीव फणीन्द्रलोकम्
आपूर्य तद्गमिभृतां यगांसि ॥२०॥

हिमच्छटाहारिभिरंगुजालैः
प्रालम्बिमुक्ताफलजालकानि ।
विलासिनीविभ्रममन्दिराणि
यस्यां हसन्तीव परस्परस्य ॥२१॥
गृहाणि यस्यां सवराङ्गनानि
वराङ्गना रूपपुरस्कृताङ्गयः ।
रूपं समुन्मीलितसद्विलामम्
अखं विलासाः कुमुमायुधस्य ॥२२॥

यत्राननरेणदृशामभिख्यां
सिताङ्गमैवांतायनपाङ्क्तिरेति ।

१. I. reads यस्यां पश्चिमायनङ्गा सुमुद्रा for यस्या पश्चिमा नितम्बे सशब्द.
२. I. reads 'विलासितानि for 'सुधोज्ज्वलानि. ३. I. and K. read
अभ्युदतानि for अभ्युदतानि. ४. I. and K. read 'जालकानां for 'जालकानि.
५. I. reads 'मोहन' (न विभ्रम). ६. I. reads पुराणि यस्या सवराङ्गानि for
गृहाणि यस्यां सवराङ्गानि. ७. I. reads यन्मोहम् for सिताङ्गम्.

अम्भोरुहैरुज्ज्वलहेमैकूतैर्
 आकाशगङ्गाजलवेणिकैव ॥२३॥
 विधूयमानाः पवनेन यस्यां
 नीलाश्मवेदमारुणवैजयन्त्यः ।
 भिन्नाञ्जनश्यामघनोद्गतानां
 तडिल्लतानां द्युतिर्मावहन्ति ॥२४॥
 उदेति कान्तार्मणिमेखलाना
 गृहेगृहे यत्र गुरुर्निनादः ।
 आयाति योजनद्वयद्विपस्य
 मदावतारोत्सवडिण्डिमत्वम् ॥२५॥
 मुखेन्दुभिः पौरविलासिनीनां
 कपोलकान्त्या कृतसविभागः ।
 न याति कारयै बहुलेश्वि यत्र
 वातायनासनचरः शशाङ्कः ॥२६॥
 न पक्षपातेन वदामि सत्यम्
 उपसु यस्यां भवनाङ्गणेभ्यः ।
 सम्मार्जनोभिः परेतैः क्रियन्ते
 त्रिमूर्तिकाग्रलिङ्गोक्तिकानि ॥२७॥
 यस्यामसङ्गिन्मृगां स्तनाङ्के
 कस्तुरिकापचलता घृतास्ति ।

१ I reads मरुहै for अम्भोरुहै २ I reads 'हमगर्भै for 'हमकूतै
 ३ T reads आपूयमाना for विधूयमाना ४ I reads 'मावहन्ति for 'मावहन्ति
 ५ h. reads 'विदिवन्त्यना for 'मनिमपन्त्याना ६ h. reads मुहर्निनाद for
 मुहर्निनाद ७ I reads मायाभि for न याति ८ T reads यस्या for यत्र
 ९ h. and T. read 'नर for 'नर १० h. reads भवनाङ्गणेषु for भवनाङ्गणेभ्यः
 ११ h. and T. read पतिनः for पति

शरासनाभ्यासविधौ समाप्ते
 मुक्तेव गोधा मकरध्वजेन ॥२८॥
 विलासिनीसेद्वलसत्पताका-
 पटाञ्चले काञ्चनकिङ्किणीनाम् !
 निरन्तरैर्या रणितैरजलम् .
 आज्ञामिवोद्धोषयति स्मरस्य ॥२९॥
 प्रतिक्षणं या गलितांशुकानाम्
 अनङ्गलीलाकलहोत्सवेषु ।
 अनल्परुष्णागरुधूममङ्गघा
 वामधुत्रामर्पयतीव वासः ॥३०॥
 यत्राष्टमोचन्द्रमुपेयिवांसम्
 आलम्ब्य सौधेष्वसमग्रकाञ्तिम् ।
 केगाहूतैः केतकगर्भवहैर्
 आपुरयन्त्यर्धमरालकेदयः ॥३१॥
 लीलाकटाक्षे मदिरेक्षणानां
 सम्मोहनास्त्रस्फुरितं निवेद्य ।
 रत्या सह क्रीडति पुष्पधन्वा .
 यस्यामशोकद्रुमवीथिकासु ॥३२॥
 जाने जगन्मोहनकौतुकेन
 विधाय कूजामिपमन्यपुष्टेः ।
 अर्धनिर्वां धूतवनेषु यस्याम्
 अधीयते मान्मयमैस्लतन्त्रम् ॥३३॥

१ K and T. read 'पद्म' for 'सप्त'. २ T reads 'वसत्यनारा' for 'समस्तपताका'.

३ I omits the whole of this stanza. ४ B. reads 'मस्तवेवम्' for 'मस्तवन्त्रम्'.

दिक्चक्रसंचारिमरीचिदण्ड-
 च्छलेन चामीकस्तोरणानाम् ।
 अवैमि दिक्पालपुरीर्विजित्य
 या हेमवेवग्रहेणे नियुक्ते ॥३४॥
 उद्धासिषु स्वर्णगवाक्षपङ्केर
 या रश्मिदण्डेषु विघूर्णमानैः ।
 भात्यप्रवेदिस्फटिकांगुजालैर्
 दोधूयमानोज्ज्वलचामरेव ॥३५॥
 यस्यां गृहप्राङ्गणपद्मराग-
 रश्मिच्छटापाटलमन्तरिक्षम् ।
 आलिङ्गितं किंशुकशोणभासा
 सन्ध्यातपेनेव सदा विभाति ॥३६॥
 अवाप्य यस्यां गृहदीर्घिकाच्छ-
 वैशूर्यसोपानमयूखसह्यम् ।
 हारीतशङ्खां कलहंसशावा
 वामध्रुवां प्रत्यहमपयन्ति ॥३७॥
 निष्कामगच्छैः प्रमदाक्षपोलैर्
 यन्त्रन्दुविम्बाकृतिभिः त्रियन्ते ।
 स्ववस्त्रसौन्दर्यविलोकनेषु
 विलासिनो दर्पणनिर्व्यपेक्षाः ॥३८॥

१. I. omits this first half. २. I. reads 'पुरी विजित्य' for 'पुरीविजित्य'.
 ३. K. reads 'मरुतेऽनयुक्ते' for 'मरुते नियुक्ते'. ४. T reads 'सुदृढांगु', I.
 'स्फटिकांगु' for 'स्फटिकांगु'. ५. K. reads 'प्रवाहि' for 'विभाति'. ६. T. reads
 'दीर्घिकांगु' for 'दीर्घिकांगु'. ७. K. reads 'सदैव' for 'प्रत्यहम्'.

पराङ्मुखीनामपि रत्नभित्तौ
 प्रसादवत् तद्वदनं विलोम्य ।
 यस्यां ध्रुवानो हरिणिक्षणानाम्
 अलीककोप सहसा विदन्ति ॥३९॥
 कुर्वन्ति यस्यां कुमुमेपुकेलि-
 श्रमोन्मिषत्स्वंदलवान्तरेण्यः ।
 कपोलकालागरपत्रवल्ली-
 कल्माषमम्भो गृहदीर्घिकासु ॥४०॥
 यस्यां समुन्मीलति मुन्दरीणां
 सा कापि सौभाग्यविशेषलक्ष्मीः ।
 विलासमुक्तागुणवद्यदासां
 सदा प्रियस्तिष्ठति कण्ठलग्नः ॥४१॥
 जवैमि गीतेन हते कुरङ्गे
 पुरन्निभिः सोधतलस्थिताभिः ।
 इयामासु यस्यां लभते तदञ्ज-
 कपोलविभ्यानुकृतिं मृगाङ्कः ॥४२॥
 दुर्गतिं सर्वत्र गता प्रसिद्धिं
 जगेन्द्रकन्येव मनीलकण्ठा ।
 या लग्नकान्क्षीविप्रयेण स्तान्ति
 मिहामनेनातितरां विभर्ति ॥४३॥

१ T. reads दहन्ति for विदन्ति २ I reads रमण्य for मण्य ३ K.
 reads निमग्नदीर्घिकासु for गृहदीर्घिकासु ४ B reads नीते ५ for गीते and
 by the margin गीतेन ६ T reads हते for हते ७ B reads दाय्या for
 दाय्या ८ T reads कृतप्रसिद्धि for मया प्रसिद्धि

चृन्तादपास्तेर्मरुता विजीर्णं
 सुगन्धिभिस्तोरतरुप्रसूने ।
 शिप्रौसरित् कूलतमालनीला
 विभाति यस्या कजरीलतेव ॥४४॥
 धुमेन या नैकर्मखोदतेन
 सवेष्ट्यमाणा परितश्चकास्ति ।
 मदात्तरत्नेति समत्सरेण
 कृतोपरोधेव महार्णवेन ॥४५॥
 विलङ्घयन्ति श्रुतिवर्त्म यस्या
 लीलावतीना नयनोत्पलानि ।
 विभर्ति यस्यामपि उक्लिमाणम्
 एको महाकालजटार्धचन्द्र ॥४६॥
 ध्वजाग्रलम्बेन विलम्बतां खम्
 अनेकरत्नाग्रुकदम्बकेन ।
 यस्या सं चण्डीपतिमण्डपोऽपि
 विभर्ति मायूरमिवातपन्नम् ॥४७॥
 पुरा किल प्रह्वारमण्डलोर्यत्
 आपुरित पुण्यतमाभिराद्रि ।
 धत्तेऽन्नं या तत् त्रिपुरान्तकस्य
 तडागमादर्शमिवाङ्गदेजे ॥४८॥

१ T reads "हृ" for तरु २ B and I read सिप्रा for गङ्गा ३ K and I read "तमालना" for "तमालनाला" ४ B reads भूपन for धूमन ५ 1 and I read "मुत्पादतन" for "मत्पादतन" ६ B reads सगत्तरनन for मगत्तरनन
 ७ B reads विलम्बता for विलम्बता ८ K reads समुच्चयन for "कदम्बकन"
 ९ 1 reads त्रि for त्रि १० B and I read धत्त च in tend of धत्तऽन्नम्
 ११ B and T read तगरुम् for तडागम्

यस्यामनेकामरवेडमराजिर्
 माणिध्वजाग्रोच्छैलितैर्मयूखैः ।
 लिखत्यमर्त्यप्रमदाकुचेषु
 विचित्रवर्णा इव पत्रलेखाः ॥४९॥
 यस्यां त्रिमूर्त्रोज्झितमेखलानि
 तथो मुक्तावर्तितसीत्कृतानि ।
 शंसन्ति सङ्केतमुपस्सु यूनां
 शिप्रातटोद्यानलतागृहाणि ॥५०॥
 मनोहरैः कामिजनस्य यस्यां
 नीरन्ध्रनिर्यन्मृगनाभिगन्धैः ।
 सचन्दनैः काञ्चनकेलिशैलैः
 कुचैरिवोद्यानभुवो विभान्ति ॥५१॥
 गतासु तीरं तिमिषट्ठनेन
 ससंभ्रमं पौरविलासिनीषु ।
 यत्रोल्लसत्फेनततिच्छलेन
 मुक्ताट्टहासेव विभाति शिप्रा ॥५२॥
 संसर्गमासाद्य विलासिनीनां
 विलासवेडमागरुधूपधूमैः ।
 बद्धास्पदाः सौधशिखामु यस्यां
 सुगन्धि तोयं जलदा वमन्ति ॥५३॥

१ T. and K. read 'मोचलितै' for 'मोच्छलितै'. २. B reads 'नथांशुका-
 वर्तिन' for 'नथा शुकावर्तिन'. ३ B. and I read 'शिप्रा' for 'शिप्रा' throughout
 ४. I. reads 'तिरैः' for 'शैलैः'. ५ K. reads 'मुनष्टट्टहासेव' for 'मुन्नाट्टहासेव' and T.
 'मुन्नाट्टहासेव'. ६. K. reads 'कृतास्पदास्ते पिखोषु' for 'बद्धास्पदाः सौधशिखाः'.

सत्पुष्करोदयोतितरङ्गशोभि-
 न्यमन्दमारब्धमृदङ्गवाद्ये ।
 उद्यानवापीपयसीव यस्याम्
 एणीदृशो नाट्यगृहे रमन्ते ॥५४॥
 माणिक्यवातायनकान्तिजाल-
 विलुतरध्यातिमिरोत्करासु ।
 श्यामामु यस्यां प्रमदाः कथंचित्
 सङ्केतमुत्कम्पिकुचाः प्रयान्ति ॥५५॥
 नवाम्बुबार्हप्रतिबिम्बवत्यां
 यत्रोच्चहर्म्यारुणरत्नभूमौ ।
 व्यक्तिं लभन्ते सुरसुन्दरीणां
 सालक्तकाः प्रावृषि पादमुद्राः ॥५६॥
 कृतावधानातिशयेन मन्ये
 या वेधसा मध्यमलौकरत्नम् ।
 स्वशिल्पविज्ञानपरप्रकर्ष-
 प्रकाशनायार्वाञ्च विनिर्मितेव ॥५७॥
 अथ नायकवर्णनम् ।
 राजास्ति तस्यां स कुलाचलेन्द्र-
 निकुञ्जविश्रान्तयशस्तरङ्गः ।

१. The Ms Tr begins from this stanza K reads सत्पुष्करो for सत्पुष्करो.
 २. K. reads लक्ष्यगृहे for नाट्यगृहे and T वाद्यगृहे ३. I. and J read यस्या
 for यस्या ४. K reads स्वयन्त सङ्केत for कथंचित् सङ्केत. ५. Tr reads
 नवाम्बुबार्ह for नवाम्बुबार्ह. ६. Tr. reads यत्रोच्चहर्म्यारुण for यत्रोच्चह-
 र्म्यारुण, while K reads 'हर्म्यारुण' and T. 'हर्म्यारुण' for 'हर्म्यारुण'. ७. Tr.
 substitutes सुर for हर. ८. Tr reads प्रकाशनायार्वा for प्रकाशनायार्वा
 ९. T. reads तस्या and Tr. यस्या for both for तस्या.

भास्वान् ग्रहाणामिव भूपतीनाम्
 अवाप्तसंख्यो धुरि मिन्धुराज ॥५८॥
 निर्व्यूढनानाद्रुतसाहसं च
 रणे वृत्तं च स्वयमेव लक्ष्म्या ।
 नाम्ना यमेके नवसाहसङ्ग
 कुमारनारायणमादुरन्ये ॥५९॥
 महेलमभ्युद्धरता धरित्रा
 ममा द्विपदारिनिधावगाधे ।
 येनात्र नीता पृथुविक्रमेण
 व्यक्ति जगत्यादिवराहलीला ॥६०॥
 उद्दामदुग्धाधिधतरङ्गभासो
 यस्यारिकान्तारुचमण्डलानि ।
 द्वारा पतत्माञ्जनपापपङ्क-
 कलङ्गभीत्येव परित्यजन्ति ॥६१॥
 सद्यः करस्पर्शमवाप्य चित्र
 रणेरणे यस्य कृपाणलेखां ।
 तमालनीलां शरैर्दिन्दुपाण्डु
 यशस्विलोकाभरणं प्रमृते ॥६२॥

१ B and I read रविर् for भास्वान्. २ B and K read 'मौल्य' for 'साययो' and I 'साययो'. ३ K reads मिन्धुराज for तिन्युराज and Tr विक्रमार्क for the same. ४ B reads निर्व्यूढ for निर्व्यूढ. ५ Tr reads नीता for नीता. ६ Tr reads 'लीला' for 'नीला'. ७ B reads उद्दामदुग्धा-
 स्तिनरङ्गभासा T उद्दामदुग्धाधिधतरङ्गभासो and K उद्दामदुग्धाधिधतरङ्गभासा
 for उद्दामदुग्धाधिधतरङ्गभासा. ८ K reads नित्य for निय. ९ Tr reads कृपा-
 णलेखा for कृपाणलेखा. १० T reads तमालनीला for तमालनीला. ११ I reads
 यशस्व for यशस्वि.

पराङ्मुखेनापि सदा परस्त्रै
 प्रत्या भुवः सागरमेखलायाः ।
 अहो यशः पूर्वमहीपतीनाम्
 अनाविलं येन बलाद्विलुप्तम् ॥६३॥
 चित्तं प्रसादश्च मनस्विता च
 भुजं प्रतापश्च वसुन्धरा च ।
 अध्यासते यस्य मुखारविन्दं
 द्वे एव सत्यं च सरस्वती च ॥६४॥
 यस्याप्सरोभिः परिगीयमानम्
 आकर्ण्य बाहोर्विजयप्रपञ्चम् ।
 शचीकुचस्पर्शमिवाऽऽप्य धत्ते
 रोमोद्गमाध्यासितमङ्गमिन्द्रः ॥६५॥
 प्रसाधिता येन च बाल्य एव
 चतुर्भिरुत्साहवता चतस्रः ।
 श्रुतेन बुद्धिः प्रभुता नयेन
 त्यागेन लक्ष्मीर्विमुधा बलेन ॥६६॥
 रणे रणे मुक्तकृपः कृपाणं
 यः शातधारं कृतवान् कृताखः ।
 अनेकसजन्यघटाकिरीट-
 माणिम्यशोणोपलपट्टिकामु ॥६७॥

१. h. reads सत्रै for पूर्व २. Tr. does not insert this and the following
 two stanzas ३. h. reads मुखारविन्दे for मुखारविन्दे ४. B. मिश्राय for 'मि-
 श्राऽऽप्य' T and B. in margin 'मिश्राय' ५. T reads प्रसाधिता for प्रसाधिता
 ६. T. reads मणि for मही . ७. Tr. reads मुक्तकृप for मुक्तकृप ८. B.
 has in its margin धृतवान् for कृतवान् ९. I reads 'हाणोपल' for 'हाणोपल'.

भरेण भूमेः स्फुटमा नमन्त्या-
 पांसुच्छटाः शेषफणामणीनाम् ।
 न्यमीलयन् यद्विजयप्रयाणे
 नागाङ्गनाना नयनोत्पलानि ॥६८॥
 अन्योन्यसङ्गलेपविशीर्णहार-
 द्युतेन सेवावसरे नृपाणाम् ।
 कौर्णसु मुक्तानिकरेण यम्य
 कदयामु वारप्रमदाः स्खलन्ति ॥६९॥
 आक्षिप्य हागन् निजप्रिक्रमाग्नि-
 स्फुलिङ्गगद्गामनुमन्दयन्ति ।
 येनारिकान्ताकुचमण्डलेषु
 गुञ्जाफलान्याभरणीकृतानि ॥७०॥
 कृपाणपातैर्दलतामराति-
 करीन्द्रकुम्भस्थलमौक्तिकानाम् ।
 धूलिच्छटा सामलयन्ति यस्य
 समुन्तान्याजिमुखे यगामि ॥७१॥
 इन्दुद्युतिः कुन्दमितां दधाना
 गुणाननङ्गोत्सवैजयन्ती ।

१ B substitutes भरेण for भूमे २ B reads स्फुटमा नमन्त्या T and I
 स्फुटमा नमन्त्या and K स्फुटमा नयन्त्या for स्फुटमा नमन्त्या ३ I and K
 read पांसुच्छटा for पांसुच्छटा ४ K I and Tr read न्यमीलयन् for न्यमी-
 लयन् ५ B K T and I read 'निजप्र' for 'सदृश्य' ६ I reads यम्य for
 यस्य ७ I and Tr read हार for हारान while K नृपा and T भार ८ Tr.
 reads पांसुच्छटा and K reads रणुच्छटा for धूलिच्छटा ९ Tr reads इन्दु-
 द्युति for इन्दुद्युति १०. I and T. read कुन्दसिता and B कुन्दसिता
 for कुन्दसितान्

येन द्विपा दूरमनायि कण्ठात्
 एकावली वामविलोचना च ॥७२॥
 यस्मिन्वहेत्यम्बुधिनेमिमुर्वीम्
 मौर्वीकिण्ड्यामलदीर्घदोष्णि ।
 विभाव्यते पौरवराङ्गनानाम्
 मय्य पर धाम दस्त्रिताया ॥७३॥
 आक्रान्तदिङ्गण्डलकुन्तलेन्द्र-
 सान्द्रान्धकारान्तरिते रणे य ।
 स्वराज्यमस्त्रारुणमण्डलाग्रो
 गृहीतवान्दीधितिमानिवाऽह ॥७४॥
 आकम्पिताना मरुतेव यस्य
 दोष्णा ऽञ्जिभूमावति दक्षिणेन ।
 अजायतारिममदालताना
 गण्णोदनिन्दुकरपुष्पमोक्षे ॥७५॥
 विपक्षहर्द्रङ्गकृता नितान्तेम्
 भृष्टगयाकुञ्चितयोद्धमनेया ।
 नाकारमात्रेण परन्तपस्य
 यस्यान्वकारि त्रिययापि चापमे ॥७६॥

४ Tr reads 'सामदिनायनाम्' । ५ सामदिनायनाम् २ Tr. and substitutes
 साम for यस्मि ३ Tr reads 'विद्यातिनीनाम्' for 'वराङ्गनाम्' ४ I reads
 'कुण्डल-द' and Tr 'कुण्डलीन्द्र' । ५ 'कुन्तलेन्द्र' ६ Tr reads 'विताङ्गयो' for
 'विम' ७ Tr reads 'हाराययययय' for 'हाराययययय' ८ I follow
 here only Tr while all others read 'नितान्ताय' for 'ऽञ्जिभूमाय' ९
 I reads 'पुष्पमोक्ष' for 'पुष्पमोक्ष' १० Tr reads 'मरुतेव' for 'मरुतेव'
 ११ Tr reads 'नितान्ते' for 'नितान्ते' १२ I reads 'नितान्ते' for 'नितान्ते'
 १३ B and K read 'यस्या' for 'यस्या' १४ I and Tr read 'यापि'
 for 'यापि'.

दोश्चन्दनानोक्कहमाप्य यस्य
 समुल्लसत्सान्द्रयशःप्रसूना ।
 गताथितिवृद्धिं लवलीलतेवै
 निवद्धमूला परमारलक्ष्मीः ॥७७॥
 कृतानतिभ्यः सहसा ददाति
 यः साम्परायेष्वभय रिपुभ्यः ।
 यशश्च गृह्णाति तुषार-हार-
 मृणाल-कर्पूर-परागपाण्डु ॥७८॥
 प्रकाशिताशं परितः प्रजानां
 यस्त्योदयं धामनिर्वेर्वदन्ति ।
 मुक्ताञ्जनध्वान्तपरिग्रहाणि
 नेत्राणि शत्रुप्रमदाजनस्य ॥७९॥
 यस्य प्रयाणे पृथ्नाभरेण
 परिस्खलत्सप्तसमुद्रमुद्रा ।
 परस्परक्षोर्दसमाकुलासु
 दोल्लायते भूः फणभृत्फणासु ॥८०॥
 विभिन्नमानं कमलेक्षणानां
 व्यक्तानुभावं भुवनत्रये अपि ।

१ K. reads मत्तादि for गताऽति. २ K reads मधुमालतीव for लवलीलतेव.
 ३ Tr reads परवीरलक्ष्मी for परमारलक्ष्मी. ४ I reads साम्पराये for साम्पराय.
 ५ B reads प्रकाशिताशेषवत्ति for प्रकाशिताश परितः. ६ K reads धाम
 विद्योर्वदन्ति for धामनिर्वेर्वदन्ति ७ K. reads मुक्ताञ्जनध्वान्तपरिग्रहा
 for मुक्ताञ्जनध्वान्तपरिग्रहाणि ८ Tr reads विद्वेदिविलसिर्मानाम for शत्रु-
 प्रमदाजनस्य ९ B and K read 'क्षीन' for 'क्षोर्द'. १० T reads दोल्लायते
 for दाल्लायते and 'फणीसु' for 'फणासु' ११ K reads भुवनत्रयस्य for
 भुवनत्रयेऽपि

आहुर्जना दीर्घगुणाभिरामं
 यमेकैचापं कुसुमायुधस्य ॥ ८१ ॥
 असंशयं प्रागसृजद्विधाता
 यमेकमेव त्रिजगद्वदान्यम् ।
 कल्पद्रुमादीनर्थं तैस्तदीय-
 निर्माणशैथैः परमाणुलेशैः ॥ ८२ ॥
 अकृत्रिमत्यागसमुद्रतानि
 त्रिपक्तालीदलपाण्डुराणि ।
 आशालतानां बलयेषु भर्तुर्
 यशांसि यस्य स्तवजीभवन्ति ॥ ८३ ॥
 यत्र प्रतीर्षोजितराजचक्र-
 किरीटरत्नद्युतिचुम्बितोद्भौ ।
 यथार्थतौ याति ययाति-धौण्डु-
 दिलीपतुल्यौजसि राजशब्दः ॥ ८४ ॥
 उच्छिन्दतः क्षमासरसीं विगाह्य
 धर्मक्रियापट्टजिनोवनानि ।

१ B reads यमेव for यमेक in the margin. २ I. has यमेकमेव for यमेवयव. ३ I. reads त्रिजगद्वदान्यम् for त्रिजगद्वदान्यम्. ४. K reads त्रि-
 मतीयं for त्रिमतीयं and Tr. त्रिमतीयं for त्रिमतीयं. ५ I. निर्माणशैथैः
 for निर्माणशैथैः. ६ K. reads परमाणुलेशैः and Tr. परमाणुलेशैः both for
 परमाणुलेशैः. ७ K. and Tr. read त्रिपक्तानि for त्रिपक्तानि. ८. B and I. बल-
 येषु for बलयेषु. ९. K. has यय for यय. १० Tr and I. read प्रगाथाजित
 for प्रगाथाजित. ११ B. has शुम्भितोद्भौ. I. शुम्भितोद्भौ and T. शुम्भितोद्भौ
 seems to be incorrect, but B corrects in the margin शुम्भितोद्भौ. १२ Tr.
 reads कृतार्थता for यथार्थता. १३ K. changes the place of the names and
 reads दिगीय-पाण्डु ययानिमुखाजित. १४ I reads पश्ये.

स्वरप्रचारः कलिकुञ्जरस्य
 येनाङ्गुशेनेव बलान्निरुद्धः ॥८५॥
 चिरं विभिन्नाः कुमुदेन्दु-कुन्द-
 भासः समग्रा अपि यत्र ते ते ।
 अन्योऽन्यमेकत्र निवाससौख्य-
 कुतूहलेनेव गुणा घटन्ते ॥८६॥
 कान्त्याऽनुलिप्तानि त्रिलोचनानाम्
 आ पाटलानामतिरोदनेन ।
 सुरुङ्गुमानीव पुनर्भवन्ति
 यस्यारिनारीकुचमण्डलानि ॥८७॥
 श्रियिं प्रतापे यशसि क्षमाया
 त्यागे विलासे विनये महिम्नि ।
 किमन्यदारोहति यस्य साम्य
 न रन्तिदेवो न पृथुर्न पार्यः ॥८८॥
 सचिववर्णनम् ।

साम्राज्यभारोद्धहनप्रगल्भो
 र्यशोभटाख्यः सचिवोऽस्मि यस्यै ।

१ I ररिङ्गुञ्जरस्य this is not a mistake nor the different reading, this is only an idiom because Sanskrit Grammarians do not find difference between र and ल K has प्रचारो ह्यङ्गुञ्जरस्य After considering this reading is grammatically correct, but if the word अय is not taken as Masculine it will be incorrect according to the Alankara Sutra.
 २ K and T read ऽङ्गुशेनेव ३ I reads कुमुदेन्दुभासभास, but it seems a mistake of the writer, it might be कुमुदेन्दुभासभास ४ K reads रमन्ते ५ B reads कान्त्या विलिप्तानि for कान्त्याऽनुलिप्तानि ६ h reads सक घराणीव for सुरुङ्गुमानीव ७ T and K read श्रियि प्रतापे for श्रियि प्रताप ८ h reads विरागे and Tr विशाल both for विलास ९ K reads क्षिप्रय महिम्न for विनय महिम्नि and T महिम्न for महिम्नि १० Tr reads परानगाख्य for यशोभटाख्य ११ B reads सस्य for यस्य

स्वसूक्तिचर्यास्वपरेण नाम्ना
रमोद्भवं यं कवयो वदन्ति ॥८९॥

कुलराजधानीवर्णनम् ।

विजित्य लङ्कामपि वर्तते या
यस्याश्च नायात्यलकापि साम्यम् ।
जेतुः पुरी सौख्यपरास्ति यस्य
धारेति नाम्ना कुलराजधानी ॥९०॥
तस्यां स साहसजितावनिपालमौलि-
रत्नांगुपल्लवितकाञ्चनपादपीठः ।
देवः क्षमावलयमेतदुदाञ्चितैक-
लीलातपत्रललिताभरणं भुनक्ति ॥९१॥

इति श्रीमृगाङ्गुलसूतोः परिमलापरनामः पद्मसूतस्य कृतो
नवसाहसार्द्धचरिते महाकाव्ये भैरवी-नरेन्द्रवर्णनो नाम प्रथमः
सर्गः ॥ १ ॥

१. B reads स्वसूक्तिचर्यासु परेण, T स्वसूक्तिचर्यासु (I) परेण and Tr. स सूक्तिचर्यासु परेण all for स्वसूक्तिचर्यास्वपरेण. २. I. reads न साङ्गद for रमोद्भवं, but it is probably a writer's mistake. ३. Tr. reads साम्यपरा or सास्यपरा. ४. B. and K. substitute तस्य for यस्य. ५. K. reads किल for कुल. ६. B and K. read 'संयमित' for 'पल्लवित'. ७. Tr. reads 'मेकमु' for 'भनमु'; while I reads 'दुस्त्रितैक' for 'दुस्त्रितैक'. ८. K. reads 'सुमभामरण' for 'ललिताभरण'. ९. B. Tr. T. and I, omit श्री. १०. T. omits मृगाङ्गुलसूतोः and reads परिमलापरनामो महाकवे श्रीकालिदासस्य कृतो साहसार्द्धचरितम्. ११. K. substitutes 'दस' for 'सूत'. १२. Tr. does not insert पद्मसूतस्य. १३. I and Tr. omit महाकाव्ये. १४. B. K. and T. do not insert नवसाहसार्द्धचरिते, while I omits नाम.

अथ द्वितीयः सर्गः ।

कैदाचिह्नोचनातिथ्यमाप्तेनोलिख्येवेदमनि ।
 स मृगव्याविनोदेन पस्पृशे पार्थिवो हृदि ॥१॥
 उदग्रतुरगारूढः स समं राजसूनुभिः ।
 गिरैरगच्छद्विपिनं विन्ध्यस्याश्वन्ध्यशासनः ॥२॥
 हारेणाऽऽमलकस्थूल-मुक्तेनाऽऽमुक्तकुन्तलः ।
 फणीन्द्रवद्धजूडस्य श्रियमापे स धूर्जटेः ॥३॥
 देवः स वारवाणेन नलिनीपत्रवन्धुनो ।
 श्यामजीमूतसेनैः काञ्चनाद्विरिवाऽऽवभौ ॥४॥
 तस्योपरि विभोर्नीलमातपत्रं व्यराजत ।
 वारिधेरिव पीताम्भेऽश्यामलं मेघमण्डलम् ॥५॥
 व्याधूतिमुक्तमरुता व्यैरुचक्षामरेण सः ।
 वन्दिगृहान्निःश्वसतो यशसेवादिभूभुजाम् ॥६॥

१. T. has अविप्लमस्तु before commencing this stanza २ T. reads लोच-
 नातिथिं प्राप्तेन for लोचनातिथ्यमाप्तेन, but this is a mistake. ३. K. reads
 'वध्मनि' for 'वेदमनि'. ४. T. has पस्पृशे for पस्पृशे. This reading seems
 to be incorrect. ५. K. has भूशम for हृदि. ६ K. reads धन्विनिष्ठुवा for राज-
 सूनुभिः. ७ I. reads 'वज्रयशासन' through the curious way of writing, this
 seems so; otherwise it must be 'वज्रयशासन'. The Refa is not legible
 and plain ८ T. reads 'कुण्डल' for 'कुन्तल'. ९ B. and K. read फणी-
 न्द्रवद्ध' for फणीन्द्रवद्ध'. १० Tr. reads 'जूडस्य' for 'जूडस्य'. ११. K. reads
 श्रियमुत्पन् and T. reads श्रियमुत्पन्, but probably it is श्रियमूहन्; while B.
 श्रियमापन् all for श्रियमाप. १२ K. reads 'पत्रवन्धुना' for 'पत्रवन्धुना'. १३. B. and T.
 have 'सन्नद्धकाञ्चनाद्वि' for 'सन्नद्ध काञ्चनाद्वि' and K. 'सम्बन्धात्' for 'सन्नद्ध'
 १४. K. and B. read व्यरीचत for व्यराजत. १५. I writes पीताम्भ' but this
 Anuswâr, २ in this manner is not given except in Vaidik literature.
 १६. I reads विरुचन् for व्यरुचन्, १७ B T. Tr. and I. read 'महान्' for 'गृहान्'.
 १८ K. reads नि सरता for नि श्वसता. १९ Tr. substitutes 'वारि' for 'वारि',
 while T. I. and Tr. read 'भूभुजाम्' for 'भूभुजाम्'.

व्यधादिवोद्गतैर्दूरं स चूडारस्तरदिमभिः ।
 निशाकरकुरङ्गस्य पौशमाकाशवर्त्मनि ॥७॥
 तस्यांसयोर्नृसिहस्य हारकान्तिसटाभरः ।
 उवाह कण्ठलग्नश्रीविलासहसितश्रियम् ॥८॥
 पुरः पदेपदे तस्य नानारत्नाङ्गदत्विषः ।
 रचयन्ति स्म सञ्चारि चोपं प्राचीनबार्हिषः ॥९॥
 भाति स्म कण्ठाभरणपद्मरागप्रभावृत्तेः ।
 राजन्यास्तसेरःस्नातः स भार्गव इवापरः ॥१०॥
 हरेरुचे स पुरस्त्वङ्गस्तितच्छत्रपेरम्परः ।
 विलानिलसमुद्भूतफेनैः पतिरिवार्णसाम् ॥११॥
 उपायनीकृतोन्नेद्रैपद्मकिञ्चल्कसौरभैः ।
 तमसेवत सम्राजं विन्ध्यदूतं इवानिलैः ॥१२॥

१. K. and T. read व्यधात् for व्यधात्. २. I reads चूडारदिमभिः सदा for चूडारस्तरदिमभिः, while B. substitutes 'मणि' for 'रत्न'. ३. K. reads बलात्पा-
 शान्निशायति for पाशमाकाशवर्त्मनि. ४. Tr. reads अस्य for तस्य. ५. K.
 reads 'कान्तिसटाभर.' for 'कान्तिसटाभर.'. ६. T. reads उवाच for उवाह.
 ७. K. 'विलोककसितावरम्.' for 'विलासहसितश्रियम्'. ८. B. reads यस्य for तस्य.
 ९. K. has नानारत्नाङ्गदत्विषः for नानारत्नाङ्गदत्विषः. १०. In the margin
 of B. there is 'चापमिन्द्रस्य सुन्दरम्' for 'चाप प्राचीनबार्हिष'. ११. B. T. and
 I. read कर्णामणौ for कण्ठाभरण. १२. K. reads 'प्रभाधिक.' for 'प्रभावृत'.
 १३. B. reads in the margin राजन्यदधिरस्नात and T. राजन्यास्तरस्नात.
 Both are correct, but the latter is not so good as the former. १४. B. and
 I. read अरवम् for हरेरुचे. १५. B. reads 'वरस्वर' for 'वरम्पर.', but gives
 in the margin 'परम्पर'. १६. T. reads 'समुद्भूतकेनस्कातिरिवार्णसाम्' and Tr.
 'समुद्भूतकेनस्कातिरिवार्णसाम्' for 'समुद्भूतकेनः पतिरिवार्णसाम्', while I. 'समुद्भूतकेन-
 दलानिरिवार्णसाम्' for the same. १७. K. reads 'लुप्त' for 'त्रिद्र'. १८. B. and
 K. 'सौरभैः' for 'सौरभैः'. १९. K. reads राजानं, T. reads राजराज्यं for
 सम्राजं. latter to be incorrect. २०. K. reads प्रभवेण तथानिल for
 विन्ध्यदूत इवानिल. २१. I. reads अनलः for अनिलः.

तदधीयसुरोत्पत्तैः पांसुकूटैरजायत ।
 पुनः प्रसम्भवधिष्णुविन्ध्यशङ्काकुलं जगत् ॥१३॥
 सहेमशृङ्खलाः श्वानः श्वेतास्तस्याग्रतो ययुः ।
 वहन्तः सतडिदामशारदाम्बुधरश्रियम् ॥ १४ ॥
 ततस्तुरंगहेपाभिः पत्तिकोलाहलेन च ।
 अजायन्त भयोद्धान्तश्वापदा विन्ध्यभूमयः ॥१५॥
 रभसाकूटकोदण्डं कर्णपूरीकृतेक्षणाः ।
 तमनङ्गमित्रा अश्रयन् वनान्ते वनदेवताः ॥१६॥
 मयि गोसरि चोरो ज्यमचलालोचनश्रियः ।
 इतीव मुमुचे तेन कृष्णसारे शिलीमुखः ॥१७॥
 स चित्रवर्णविच्छित्तिहारिणोरवनीपेतिः ।
 श्रीर्हर्ष इव सङ्घट्टं चक्रे बाण-मयूरयोः ॥१८॥
 चर्मरीणां शरोत्पत्तैः स बालधिभिरुज्ज्वलम् ।
 परितो व्यधिताश्रयं स्वयशःस्तवकैरिव ॥१९॥

१. T. reads ततः श्रीयसुरोत्पत्तैः for तदधीयसुरोत्पत्तैः. २ Tr. reads प्रसृत°
 for प्रसभ° and I. °धिष्णुविन्ध्य° for °विधिष्णुविन्ध्य°. ३. K reads शतशोऽवे
 ऽस्य निर्वयु for श्वेतास्तस्याग्रतो ययुः. ४. B. reads °शारदाभ्रमल°, T. and I.
 °शारदाभ्रमल° for °शारदाम्बुधर°. ५ Tr. substitutes मुरङ्ग° for मुरग°, while
 I. °एवाभि for °हेपाभि. through mistake. ६. I. omits the following, —

. श्वापदा विन्ध्यभूमय ॥ १५ ॥

रभासाकूटकोदण्डं कर्णपूरीकृतेक्षणाः ।

तमनङ्गमित्राश्रयन् वनान्ते वनदेवता ॥ १६ ॥

मयि गोसरि चोरोऽथ ॥ .

It is owing to the carelessness of the writer. ७. K. reads सभाम° for रभ-
 सा°. ८ T. reads कर्णपूरी° for कर्णपूरी° and Tr. °कृतेक्षणम् for °कृतेक्षणाः.
 ९. T. reads उरुदाम° for उरुदाम°. १० B. reads °अश्रयान् for °अश्रय. ११. K.
 reads एषा कृष्णे for कृष्णसारे. १२. T. and Tr omit this whole verse.
 १३. I. reads श्वर. for °पतिः. १४. K. reads सम्मर्द° for सङ्घट्ट°. १५. B has
 चर्मरीणां for चर्मरीणां १६ K. reads शरोत्पत्तैः and I शरोत्पत्तैः for शरो-
 त्पत्तैः. १७ B K. and I read उज्ज्वलम् for उज्ज्वलम् १८. I. has परितो for
 परितो. १९. I. and B. read °मृचकै for °स्तवकै. and for the same K. °सुमने.

आहूतं इव साटोपं लाङ्गुलास्फोटनिःस्वनैः ।
 अभ्यधावदभिध्याप्रानाघातैः कौतुकेन सः ॥२०॥
 विधिरसुरात्मनः शौर्यमसामान्यमिवावधे ।
 स शरान् पुण्डरीकेषु पुण्डरीकायतेक्षणः ॥२१॥
 तेस्तस्य बाहुवोर्येण दृष्टेन ग्रीडितैरिव ।
 तत्त्यजे विक्रमस्पर्धां पुरः पश्चान् जीवितम् ॥२२॥
 क्षितैरेकातपत्रायाः स पतिर्मत्सरादिव ।
 उदग्रपुण्डरीकत्वं न सेहे विन्ध्यभूमृतः ॥२३॥
 अरण्यमहिपैर्दूरं तस्मात्सायकैर्वर्षिणः ।
 अपसले विकीर्णांशोस्तमोभिरिव भोस्त्रतः ॥२४॥
 महामहिपनिष्पेपकेलिः पारमगोद्वयोः ।
 राज्ञस्तस्यातिचण्डस्य चण्डिकाचरणस्य च ॥२५॥
 शरदीव प्रसर्पन्त्यां तस्य कोदण्डटोडितौ ।
 विनिद्रजृम्भितहरिर्विन्ध्योदधिरजायते ॥२६॥

१. T. reads आहूत for आहूत. २. K. reads 'स्फालनस्वनै' for 'स्फोटनि स्वनै'.
 ३. I. reads 'दवि for 'दभि' and Tr. 'दहि' for the same. ४. Tr. reads 'ध्या-
 प्रमाहृत and K. 'ध्याप्रानासृष्टः both for 'ध्याप्रानाघातः'. ५. I. has 'विधिरस-
 नाऽऽमृतः for विधिरसुरात्मनः. ६. K. reads 'पुण्डरीकनिभाननः'. ७. K. has दि-
 ध्वेन for दृष्टेन ८. Tr. reads 'अज्ञा and B. 'स्पर्धा' for 'स्पर्धा'. ९. T. reads च
 or नु. १०. K. has विधिपनिष for मत्सरादिव, while I. 'रा इव through mis-
 take. ११. T. reads साहसवर्षिणः for सायकवर्षिणः. १२. K. reads त्रेमसः for
 भास्वतः. १३. K. reads तयोः for द्वयोः; while T. substitutes परमभूत for
 पारमगाव. १४. B. has नु for च, but marginal reading appears च. १५.
 I. and T. has 'दाष्टु' for 'दाष्टु'. १६. T. omits these following ३ lines;
 while Tr reads उल्लिख for विनिद्र. १७. K. reads विन्ध्योदधिरभूतः, while
 Tr. substitutes विन्ध्यभूमि for विन्ध्योदधि.

अशेषभुवनख्यातविक्रमे ऽव्यक्तविक्रमैः ।

दर्पन्मुमुचिरे तस्मिन् तिर्यक्केसरिभिर्दृशः ॥२७॥

स तेषां सहजोदग्रशौर्यसञ्चारवीथिषु ।

मत्तेभमौक्तिकोचं सान्न सेहे नखगुक्तिषु ॥२८॥

यूये महावराहाणां गते तद्वाणगोचरम् ।

चिरात् पत्त्रवलमुस्तानां सन्तानः स्वस्तिमानभूत् ॥२९॥

समदक्रोडदंष्ट्राभिः कूर्चाभिः कौतुकेन सः ।

स्थलीर्ध्यधित विन्ध्यस्यं विकीर्णैन्दुकला इव ॥३०॥

असैरिभमसारङ्गमवराहमकेसरि ।

क्षणाद्वनमशार्दूलमात्तचापश्चकार सः ॥३१॥

अलं प्रहृत्य भूपाल सत्त्वेष्वनपराधिषु ।

उतीव स खगारावैन्यपेधि वैनराजिभिः ॥३२॥

असेवन्त समीरास्तमनस्तमृगयाश्रमम् ।

सुरतश्चान्वशयरीकवेरीमाल्यचुम्बिनः ॥३३॥

कुरङ्गदर्शनम् ।

अयेन्द्रचापललितं सन्वरन्तमितस्ततः ।

अमन्दमृगयासङ्गः स कुरङ्गमलोकत ॥३४॥

१. B. reads 'विक्रम' for 'विक्रमे' २. I. substitutes तत्र for तस्मिन्. ३. I. reads 'सञ्चार' for 'सञ्चारः'; while K. has 'पङ्क्तिषु' for 'वीथिषु'. ४. B. T. and I. read महेभ for मत्तेभ. ५. K. has तत्र for महा. ६. B. reads चिर for चिरात्. ७. K. reads स्मव for समद. ८. I. has दंष्ट्राभि for कूर्चाभि. ९. T. reads विन्ध्यद्रि for विन्ध्यस्य. १०. T. reads विहगरावै for त खगारावै. ११. K. reads वनवासिभिः for वनराजिभिः. १२. B. and I. read सुरतज्ञान for सुरतश्चान्त. १३. K. reads 'नैत्रान्वविधादिन. for 'कवेरीमाल्यचुम्बिनः'. १४. K. reads कुरङ्ग स्थलीकयन for कुरङ्गमलोकत.

सोऽपि त बलितग्रीवेः क्षणं स्थित्वा ददर्श च ।
 निरन्तरलतापुञ्जं विन्ध्यकुञ्जं विवेश च ॥३५॥
 ततस्तुरगमुत्सृज्य विसृज्यानुगृह्णानपि ।
 तमन्वियायँ सारङ्गं सारङ्गायतलोचनः ॥३६॥
 देवो रमाङ्गदेनाथ स श्रियेवान्वगम्यत ।
 छाया निर्वर्तते जातु नतु तस्यैव भूपतेः ॥३७॥
 मृगानुसारी विचरन्नात्तचापो वने वने ।
 लीलां किरातवेषस्य स प्रपदे पिनाकिनः ॥३८॥
 ह्नादेव स तेनाथ शैरव्यस्वमनीयत ।
 स्वनामधेयचिह्नस्य हेमपुङ्खस्य पत्निः ॥३९॥
 शिलाभेदेक्षमेनोऽपि किमपि श्लथमुष्टिना ।
 अभुद्विहः स सारङ्गः तेन त्वेचि न मर्माणि ॥४०॥
 स शरापातभीतेन मनसोऽप्यतिरहसा ।
 अतिदूर कुरङ्गेण निन्ये राम इवापरः ॥४१॥

१ B reads 'मीव' for 'मीव' २ K reads ह for च ३ I reads 'मुञ्ज (च्छ)' for 'पुञ्ज' and K 'कुञ्ज' for the same ४ K. reads 'भाग' for 'कुञ्ज' ५ T and Tr read 'तुरङ्ग' for 'तुरग', while Tr substitutes 'मुत्सृज्य' for 'मुत्सृज्य' ६ K. reads 'नुग्रान्' for 'नुग्रान्', while I substitutes 'नमृज्य' विद्वान् ७ T reads 'नन्वियाय च' for 'तमन्वियाय' ८ T reads सन्निवेन and T सत्तयेव for सन्निवेन ९ B and I read उत्तिवर्तते for निवर्तते १० T reads तस्यैव for तस्यैव and K तस्य च for the same ११ T reads 'चारी' for 'सारी' १२ I reads 'किलातवस्य' for 'किरातवेषस्य' This is not a reading Writers of the Northern Part of India do not make any difference between च, छ and स, and generally use any of these letters for each of the two others. Also there is no difference between र and ल १३ K reads 'मृगो लक्ष्य' for 'शरद्वय' १४ K reads 'गिरिनद' for 'शिरानेद' १५ B reads 'नाथ' for 'नाथि' १६ K reads 'निगम' for 'किमपि' १७. Tr reads कचन for स्वन्नि न and भगवत्तु for अभुद्विह स

तेन विन्ध्याद्वीमध्ये धावन्नरिन्ध्रवीरधि ।
 उत्पतन्नुत्पतन्नेव स केवलमलक्ष्यत ॥४२॥
 दृग्वा वनस्थलीः कुर्वन् विकीर्णैर्न्दीवरा इव ।
 जवाहूरमतिक्रान्तं तं क्षितीशस्तदैक्षत ॥४३॥
 ततस्तिरोहिते तस्मिन्नसमाप्तकुतूहलः ।
 स्वैवाण इव स प्राप पृथिवीं दुर्विलक्ष्यताम् ॥४४॥
 दग्नजोत्स्रया कुर्वन् लताः स्तवकिता इव ।
 इति पार्श्वगतं स्मित्वा स जगाद रमाङ्गदम् ॥४५॥

रमाङ्गदाय मृगवर्णनम् ।

अयं तुलितपौलोमीकान्तकार्मुकविग्रहः ।
 मृगो दृग्गोचरं केचिद्वदतस्तव रमाङ्गदे ! ॥४६॥
 तदैध्रुस्वरन्यस्तचित्रपत्रलताङ्कितः ।
 असौ विहारहरिणः किं स्यादनैलमारये ॥४७॥

१. T. reads उत्पतन्नुत्पतन्नेव for उत्पतन्नुत्पतन्नेव, while Tr. उत्पलानुत्पलैरेव and I. उत्पलानुत्पलैरेव for the same. २. K. reads दृग्गोचरं केचिद्वदतस्तव for केवलमलक्ष्यत. ३. B. reads क्षितीशस्तदैक्षत, Tr. स क्षितीश उच्यते for स विन्ध्यास्तदैक्षत. ४. I find in the Manuscript I. स्वयाण in the place of स्वैवाण, but it seems to be a mistake of the writer. ५. T. and K. read सम्प्राप for स प्राप. ६. T. and I. read विलक्ष्यताम् for विलम्बताम्. ७. B. reads पार्श्वे for पार्श्वे and B. T. and Tr. स्मिता and I. दृग्वा for स्मिता. ८. In the margin of B. the reading स्वय is found for अय, while K. reads सोऽय and T. अह, but T's reading seems to be a mistake. ९. I. and T. read विग्रह and Tr. for विग्रह. १०. K. reads किस्विन्, while I. reads कश्चिन् which does not seem to be applicable in the case of the reading अय. If the reading स्वय is taken for अय then the reading कश्चिन् will have a good sense. ११. I. reads रमाङ्गद for रमाङ्गद through mistake. १२. K. reads स्वर्ण for तद्वर्ण. १३. Tr. reads अनिलसारये for अनलसारये.

अपि दृष्टा त्वयैतस्य कण्ठे कनकगृद्धलो ? ।
 छुरितस्येन्द्रचापेन मेघस्यैव तडिल्लता ॥४८॥
 मृगजातिरपूर्वेयं सर्वथा वसुधातले ।
 सम्भवत्यमरादौ वा भुवने वा फणाभृताम् ॥४९॥
 अस्याखण्डलकोदण्डकान्ति चर्मातिपावनम् ।
 गजपृष्ठे निर्धास्यामि महासमरपर्वेषु ॥५०॥
 यन्निमज्जति मच्चैतः कुतूहलरसोर्मिषु ।
 मार्गमन्वेष्टुमेतस्य तदेहि प्रयतावहे ॥५१॥
 इत्युक्त्वा विरते तस्मिन् परमास्महीभृति ।
 ऊचे रमाद्भुदेनैवमवाप्यावसरं वचः ॥५२॥

रमाद्भुदकृतो मृगानुसरणनिषेधः ।

क्रुधेवाधिज्यचापेन वर्णसङ्करदर्शिना ।
 त्वयैष चित्रसारङ्गो देव दूरमनुव्रुतः ॥ ५३ ॥
 अर्गुन्याः सुर-गन्धर्व-सिद्ध-विद्याधरोरगैः ।
 इमां नवनवाश्चर्यनिर्धयो विन्ध्यभूमयः ॥५४॥
 विरमात्यादरः कोऽप्यं कुरङ्गान्वेषणे त्वे ।
 न धावन्त्यर्थरिक्तासु क्रियासु त्वादृशां धियः ॥५५॥

१. K reads मेखला for °भृङ्खला २ B reads विधास्यामि for निर्धास्यामि.
 ३ B. reads °मूर्त for °पर्वत ४ I. substitutes गजै and B जगै for ऊचे
 the first reading is out of metrical rules. ५ Tr reads स्वयेवा° for क्रुधेवा°,
 but it does not convey proper sense, and is also incorrect ६. K. reads
 °नक्षिना for °दर्शिता ७ h. reads स्वयेव for स्वयैष and substitutes अनुव्रुत
 for अनुव्रुत. ८ I reads अर्गुन्या स्वपुरादूर्ध्व°, T अर्गुन्याश्च पुरादूर्ध्व° for
 अर्गुन्या सुर गन्धर्व°, while Tr mutilates two letters and reads अनु--पुरा-
 दूर्ध्व for the same. ९ K. reads °चिधिता for °निधयो. १०. B and K. read
 विरमवासर for विरमात्यादर I follows our reading, but there appears
 corrections विरमवा (या) दर ११ h. reads विजो for मय

'मृगयासक्तचित्तस्य तत्रात्र विचरिष्यतः ।
 पापे लोचनयोरेष पुनरप्यापतिष्यति ॥ ५६ ॥
 शरः संह्रियतामेप धनुरप्यवतार्यताम् ।
 शोषो च स्वस्तिमत्यस्तु देवं आपदसन्ततिः ॥ ५७ ॥
 दंशा दिनस्य तीव्रियं यदयं भगवान् रविः ।
 कृष्णस्योरसि पुष्पाति नभसः कौस्तुभश्चियम् ॥ ५८ ॥
 निहतेषु त्वया देव सत्त्वेषु व्यथिता इव ।
 एता वहन्ति सन्तापमतीवारण्यभूमयः ॥ ५९ ॥
 अमीभिर्वाल्वानीरविटपेष्वगतकर्मैः ।
 कपिञ्जलैरितः पश्य सहसैव निंलीयते ॥ ६० ॥
 अर्काशुग्लपितैरेभिरितो ज्यालिखितैरिव ।
 राज्ञजम्बूनिकुञ्जेषु पश्य पुंस्कोकिलैः स्थितम् ॥ ६१ ॥
 आल्हादहेतुः स्निग्धेयमितो वन्द्येन दन्तिना ।
 पश्य नीपतरोरुच्छ्रया सवशीन निवेद्यते ॥ ६२ ॥
 नवाम्बुधरनीलोऽयं देवधूमलतोद्रमः ।
 नीलकण्ठैरितस्तर्पात्सोत्कण्ठैरवलोक्यते ॥ ६३ ॥

१ K. reads कदाचित्पुनरेष्यति for पुनरप्यापतिष्यति. २ I. reads सहसैव
 for संह्रियतां through mistake ३. I. reads देवास्तु and T. देवाश्च both for
 देवाश्च. ४ K. reads गिरि for देव. ५. K. reads श्रीकृष्णस्यैव for कृष्ण-
 स्योरसि. ६. K. reads 'मिव विन्ध्यस्य भूमय for 'मतीवारण्यभूमय. ७. B. reads
 'नीवार' for 'वानीर'. ८. K. reads 'विटपेषु कृतकर्म', T. विटपेषु पदकर्म
 and I. विटपेषु पतकर्म all for 'विटपेष्वगतकर्म', while Tr. विटपेषु वरकर्म for the
 same. ९. B. and K. read विलीयते for निंलीयते. १०. B. and K. read राजन्
 जम्बू for राजजम्बू. ११. Tr. reads मन्दे न for वन्द्येन, but corrects मन्तेन ;
 while K. वन्द्येन for the same. १२. B. reads 'सरुच्छ्रया for 'तरोरुच्छ्रया.
 १३. B. and Tr. read दव for दाव, but the name दव belongs to forest.
 १४. Tr. reads 'तस्तोपात् K. 'तो देवात् for 'तस्तर्पात् I. is quite mistaken
 here. I cannot find its reading properly सूषु these three letters are in
 the place of तर्पात्तो, while. T. substitutes उत्कण्ठैः for सोत्कण्ठै and I.
 अवलोच्यते for अवलोच्यते through mistake.

अनया विद्रुमस्तम्भेभद्रपिङ्गलया दृशा ।
 इत् पल्लवपङ्कान्तव्याक्तिमभ्येति सैरिभ ॥ ६४ ॥
 कठोरातपनस्य राजहंसस्य सम्प्रति ।
 नरेन्द्र नलिनीपत्रमोतपत्रीभवत्यद ॥ ६५ ॥
 मुख्यमश्वरजच्छक्रपौलफलक्युति ।
 देव दन्तुरयन्त्येते तवापि स्वेदविन्दव ॥ ६६ ॥
 तैदत्र कुसुमस्मेरे नि स्वनस्तमदालिनि ।
 विनीयता लताकुञ्जे त्वयेर्ष भृगयाश्रम ॥ ६७ ॥
 अपि स्वच्छजला देवे कलहसाङ्कसैर्केता ॥
 वराहोत्खोतमृत्स्नेय पुरे पुष्करिणी तव ॥ ६८ ॥
 त्वोमिवाकंकरकान्तमाकारयितुमेतया ।
 अयमाभूतकह्लारकलिकं प्रेषितोऽनिल ॥ ६९ ॥
 लतापुष्पोत्करे कीर्णो मार्गोज्यमवगाह्यताम् ।
 इतो वन्येभमुक्ताभिरिर्भा शैर्करिला भुज ॥ ७० ॥

१ K reads 'प्रद्य' for 'स्तम्भ' २ Tr reads महा for इतः ३ Tr reads
 भातपत्र for भातपत्री while B substitutes 'भविष्यति' for 'भवत्यद' ४ B reads
 मुख्य मधुरजच्छक्र and Tr जन्मुनद्वारिजच्छक्र for मुख्यमश्वरजच्छक्र but it does
 not give any good meaning while T substitutes 'चिह्न' for 'च्छक्र' and
 'उत्कर' for 'फलक' ५ K reads भद्रुरयन्ति for दन्तुरयन्ति ६ Tr and
 h read 'विद्रुम' for 'विन्दव' ७ B reads क्वाञ्च for तदत्र while K कुसुम
 स्मेरि स्वनम् for कुसुमस्मेरे नि स्वनम् ८ K reads एष for एष and cor
 rects in the margin इत्यति ९ K reads अयि and T अति for अपि
 १० h reads भाति for एष ११ I reads 'सौमता' for 'मैत्रता' but it seems
 to be incorrect १२ I reads वराहोत्तान् for वराहोत्खान् १३ h reads
 दिव्या for पुरा and न रिम् for भव १४ I reads त्वामिद for त्वामिद १५ Tr
 and h read 'यमद' for 'कश्य' while T substitutes 'ज्युत' for 'आभूत'
 १६ Tr reads प्रक्षिप्ता for प्रेषितो १७ K reads 'पुष्पाहमे' for 'पुष्पाहरे'
 १८ Tr reads 'मुत्तानि' for 'मुत्तानि' १९ K reads शैर्करिला for शैर्करिला

इत्युक्ते मसृणं तेन नृपस्य पदमादधे ।
 स्मितं सरस्वतीरेत्नपर्यङ्के दन्तवाससि ॥ ७१ ॥
 येशोभटोपदिष्टेन गत्वा किञ्चिद्विवाध्वना ।
 प्राप पुष्करिणीतीरमवन्तितिलको ऽथ सः ॥ ७२ ॥
 कैरादनुचरस्तस्य सान्द्रस्वेदजलाद्भुलेः ।
 मधुर्मनोभवस्यैव सगरं चापमादधे ॥ ७३ ॥

अथ स्नानाद्विवर्णनम् ।

ततः स्नानेच्छया स्पृष्टो विमृष्टयामरुक्षुक्तः ।
 स रेजे मेघनिर्मुक्तः पर्याप्त इव चन्द्रमौः ॥ ७४ ॥
 प्रमृष्टमृगयोरिणु तन्मुख पार्श्ववार्तिना ।
 रुरुचे मारुतोक्षितपरागमिव पङ्कजम् ॥ ७५ ॥
 निसर्गललिता तस्य विमुक्तालङ्कृतिस्तनुः ।
 लतेव पारिजातस्य पर्यस्तस्तवकाभवत् ॥ ७६ ॥
 स्वेदेभिन्नाद्गरागः स सरसीं तामगाहत् ।
 मेदसिक्ततटायातधूलिर्वन्य इव द्विपः ॥ ७७ ॥

१ I. reads नृपते for नृपस्य २ B and I read 'सत्यपर्यङ्के', K 'सुनपर्यङ्के' and Tr 'सुते पर्यङ्के' all for 'रत्नपर्यङ्के' ३ B reads रमाङ्गशेष for यशोभनेप'. ४ K. reads प्रापत् for प्राप ५. Tr reads अवनीतिलको for अवन्तितिलको. ६ K reads चिरात् for कालात्, while T वनचर for अनुचर ७. Tr reads 'कक्रुड' for 'कक्रु' ८ I am unable to find out the correct reading of I here. It reads सारोजन्मेघनिर्मुक्त then again corrects सरजन्मेघविनिर्मुक्त, but this and correction seem to be incorrect ९ T. reads पर्यन्त for पर्याप्त १० K reads वृषण for चन्द्रमा ११ K reads मारुतोक्षित°, Tr मरुतोक्षित° and I मरुताक्षित° all for मारुतान्निर° १२ T reads पर्यन्त° for पर्यन्त°, while Tr. व्यभात for ऽभवत् १३ Tr reads प्रवृष्टनिन्नाङ्गराग for स्वेदनिन्नाङ्गराग स. १४ K. reads this stanza as follows —

स्वेदनुन्नाङ्गवर्णस्य सरसीमवगाहत् ।

वन्यस्यवाभवत्तस्य श्री पर्यन्तविसर्पिणी ॥

१५ T. reads उदसिक्त° for मरुताक्षित°

स तस्यां दूरविक्षेप्तविहगश्रेणिमेखलः ।

विजहार यथाकामं विलासकुसुमायुधः ॥ ७८ ॥

उवाह विस्फुरन्नालकण्डकच्छन्ननापि सा ।

तैदङ्गयष्टिस्पर्शेन रोमाञ्चमिव पद्मिनी ॥ ७९ ॥

ततस्तैरङ्गनिर्घातमध्यास्य स शिलातलम् ।

यशःस्नैपितदिकसीमा देवः सस्नौ यथाविधि ॥ ८० ॥

तस्यां अविरलमत्तालिलिनिःस्वनच्छन्नना वने ।

अगीयतेव देवस्य लताभिः स्नानमङ्गलम् ॥ ८१ ॥

सं दूरोदस्तपर्यस्तसपुष्पसलिलाञ्जलिः ।

जगत्तनोपहं ज्योतिस्त्रयीमयमुपस्थितैः ॥ ८२ ॥

तमानर्च स राजेन्दुर्मौलौ यस्येन्दुलेखया ।

क्रियते स्वर्धुनीनालमृणालशकलध्रुमः ॥ ८३ ॥

धन्या हि तौ वनलता यत्कला-न्याजहार सः ।

कार्यतः सदृशी तौषां समुद्ररशना मही ॥ ८४ ॥

निपीय निखिलव्यक्तसज्जिह्वेन पाणिना ।

उपोस्पृशत्स चाम्भोजकिञ्जल्ककपिशं पयः ॥ ८५ ॥

१. T. and I. read दूरविक्षिप्तं for दूरविक्षिप्तं and Tr. reads दूरविक्षिप्तं for the same. It gives another reading दूरविक्षिप्तं, while T. substitutes तस्या for तस्यां. २. K. reads श्रेणि for श्रेणि. ३. I. reads विलासकुसुमायुधं for विस्फुरन्, while B. reads this line, thus—

उवाह निविडं नालकण्डकच्छन्ननापि सा ।

४. B. reads तदङ्ग for तदङ्ग. ५. I. and K. read तदङ्ग for तदङ्ग.

६. I. reads 'स्पर्श' for 'स्पर्श'; while Tr. 'देहाय' for 'द्वितीया' and mutilates two letters next. ७. T. reads यथाविधि for यथाविधि. ८. B. reads तस्या विलम् for तस्या विलम्.

९. K. reads 'वीर्य' for 'वीर्य', while K. reads दूरारतं for दूरारतं.

१०. Tr. reads अपूर्णं for तदङ्ग, while K. reads दूरारतं for दूरारतं.

११. K. reads उवाचिपतः and T. Tr. and I. read उवाचिपतः for उवाचिपतः.

म. १२ Tr. reads स for सा. १३. Tr. reads तस्य for तस्यां. १४. B. reads उपस्पृशत् for उवाचिपतः.

नीलातपत्रमित्रेण पत्रेणाम्बुजिनीभुवा ।

निवारितोष्ण सश्रीकं लताकुञ्ज जगाम सः ॥ ८६ ॥

सपरागे विश्राम कुसुमप्रस्ते च सः ।

लक्ष्मीकुचाद्गरागेण मित्रे शेषं द्वाच्युत ॥ ८७ ॥

रमाद्भद्रोऽपि निर्वर्त्य त्वरया किञ्चिदाह्निकम् ।

अवाप्तसेवावसरः पर्युपास्त विशाम्पतिम् ॥ ८८ ॥

स भृङ्गान्वनिना सुतो विपञ्चीनादबन्धुना ।

तमालपल्लवैस्तेन किञ्चित्किञ्चिदवीज्यत ॥ ८९ ॥

निद्रागृहीतनिर्मुक्तलोचनोऽर्थ जहार सः ।

धनच्छायावृत्तव्यक्तभास्वतो नभसः श्रियम् ॥ ९० ॥

पीनासतटैस्त्रिष्टुप्पकेसरशोभिना ।

उपैः साकल्पकेनेव शयनीयममुच्यत ॥ ९१ ॥

पुनर्मृगयाविहार ।

चकार च पद चित्रः स मृगस्तस्य चेतसि ।

लग्नं हि किमपि कापि कृच्छ्रादाकृष्यते मनैः ॥ ९२ ॥

१ B reads लीला° for नीला° २ K Tr T and I read अम्बोजिनीभुवा for अम्बुजिनीभुवा ३ I reads °गुञ्ज for °कुञ्ज while Tr reads वारिताप्याशु सश्रीका and T वारीयोष्णीपक्ष श्रीमत् for निवारितोष्ण सश्रीक ४ Tr gives another reading उय for च while B substitutes ऽपि for the same ५ B and K read मित्रसेय for मित्रे शेष ६ T reads निर्यत्वात् for निर्वर्त्य ७ K reads किञ्चित्सात्मन for किञ्चिदाह्निकम् ८ T reads सुप्त for सुप्त, while B सुप्तविपञ्ची° for सुप्तो विपञ्ची° ९ Tr reads उय° for उय १० B reads धनच्छायवृत्तव्यक्ततारस्य T धनच्छायावृत्तव्यक्ततारस्य and K and Tr धनच्छायावृत्तव्यक्ततारस्य all for धनच्छायावृत्तव्यक्तभास्वतो ११ B T Tr and I read °सन्दष्ट° for °सोभम्° १२ Tr reads केसराकल्पकेनेव for उप सा कल्पकेनेव and B K and T read तेन for उप° १३ T reads मनु for मन through mistake

स तस्यां दूरविक्षिप्तविहंगश्रेणिमेखलः ।

विजहार यथाकामं विलासकुसुमायुधः ॥ ७८ ॥

उवाह विस्फुरन्नालकण्टकच्छद्मनापि सा ।

तदङ्गयद्विस्पर्शेन रोमाञ्चमिव पद्मिनी ॥ ७९ ॥

ततस्तैरङ्गनिर्घातमध्यास्य स शिलातलम् ।

यशःस्नैपितादिकसीमा देवः ससैनौ यथाविधि ॥ ८० ॥

तस्यां अविरलमत्तालिनिःस्वनच्छद्मना वने ।

अगीयतेव देवस्य लताभिः स्नानमङ्गलम् ॥ ८१ ॥

सं दूरोदस्तपर्यस्तसमुपसलिलाञ्जलिः ।

जगत्तमोपहं ज्योतिस्त्रयीमयमुपस्थितः ॥ ८२ ॥

तमानर्चं स राजेन्दुर्मौली यस्येन्दुलेखया ।

क्रियते स्वर्धुनीबालमृणालशर्कलध्रुवः ॥ ८३ ॥

धन्या हि तौ वनलता यत्फलाभ्याजहार सः ।

कार्यतः सदृशी तौसां समुद्ररशना मही ॥ ८४ ॥

निपीय निखिलव्यक्तराजचिह्नेन पाणिना ।

उपैस्पर्शस चाम्भोजकिञ्जल्ककपिशं पयः ॥ ८५ ॥

१. T. and I. read दूरविक्षिप्त° for दूरविक्षिप्त° and Tr. reads परानाक्षिप्त° for the same. It gives another reading रमसा क्षिप्त°, while T substitutes लया for तस्यां. २. K. reads श्रेणि° for श्रेणि°. ३. I. reads विलासत्° for विस्फुरत्°, while B. reads this line, thus—

उवाह निविडं मालकण्टकच्छद्मनाप्य सा ।

४. B. reads सरङ्ग° for सरङ्ग°. ५. I. and K. read मदम्बु° for सरङ्ग°. ६. I. reads संक्षिप्त° for संक्षिप्त°; while Tr. देहोऽय for विक्रिया and mutilates two letters next. ७. T. reads यथाविधि° for यथाविधि°. ८. B. reads लया विरल° for लया अविरल°. ९. K. reads कौतुकम् for मङ्गलम्. १०. Tr. reads अदृशी° for सदृशी°, while K. reads दृशयत्° for दृशयत्°. ११. K. reads उपान्वितः and T. Tr. and I. read उपान्वित for उपस्थित. १२. Tr. reads सा for सः. १३. Tr. reads लया for लया. १४. B. reads उपान्वित for उपान्वित.

नीलातपत्रमित्रेण पत्रेणाम्बुजिनीमुवा ।

निवारितोष्णः सश्रीकं लताकुञ्जं जगाम सः ॥ ८६ ॥

सपरागे विश्राम कुसुमप्रस्तरे च सः ।

लक्ष्मीकुचाङ्गरागेण मित्रे शेषं उवाच्युतः ॥ ८७ ॥

रमाङ्गदोषि निर्वर्त्य त्वरया किञ्चिदाह्निकम् ।

अवाप्तसेवावसरः पर्युपास्त विशाम्पतिम् ॥ ८८ ॥

स भृङ्गध्वनिना सुप्तो विपञ्चीनादयन्धुना ।

तमालपल्लवैस्तेन किञ्चित्किञ्चिदवोज्यत ॥ ८९ ॥

निद्रागृहीतनिर्मुक्तलोचनोऽर्थं जहार सः ।

धनच्छायावृतव्यक्तभास्वतो नभसः श्रियम् ॥ ९० ॥

पीनांसतटैस्सिद्धपुष्पकेसरशोभिना ।

उपैः साकल्पकेनेव शयनीयममुच्यत ॥ ९१ ॥

पुनर्मृगयाविहारः ।

चकार च पदं चित्रः स मृगस्तस्य चेतसि ।

लग्नं हि किमपि कापि कृच्छादाकृष्यते मनैः ॥ ९२ ॥

१. B reads लीला° for नीला°. २. K, Tr. T. and I. read अम्बोजिनीमुवा for अम्बुजिनीमुवा. ३. I. reads °गुञ्ज for °कुञ्ज; while Tr. reads वारितोष्णासु-सश्रीको and T. वारीशोष्णीयक श्रीमत् for निवारितोष्ण सश्रीक. ४. Tr. gives another reading उप for च, while B. substitutes उपि for the same. ५. B. and K. read मित्रशेष for मित्रे शेष. ६. T. reads निरत्यत्वात् for निर्वर्त्य. ७. K. reads किञ्चित्सात्मन for किञ्चिदाह्निकम्. ८. T. reads तुष्टे for सुप्तो; while B. सुप्तविपञ्ची° for सुप्तो विपञ्ची°. ९. Tr. reads अन्त° for उप-. १०. B. reads धनच्छायावृतव्यक्ततारस्य, T. धनच्छायावृतव्यक्ततारस्य and K and Tr. धनच्छायावृतव्यक्ततारस्य all for धनच्छायावृतव्यक्तभास्वतो. ११. B T, Tr. and I. read °सिद्ध° for °सिद्ध°. १२. Tr. reads केसरकल्पकेनेव for नय सा-कल्पकेनेव and B. K. and T. read तेन for नय°. १३. T. reads मनु for मनः through mistake.

प्रसादहृदयालङ्कारैस्तेन मूर्तिरभूद्यते ।
 अत्युज्ज्वलैः कवीन्द्रेण कालिदासेन वागिव ॥ ९३ ॥
 जैगाहे स महारण्यमंसासक्तधनुर्लतः ।
 उपोढिशशभृल्लेखः सायभन्धिमिवार्यमा ॥ ९४ ॥
 तस्मिन्कुसुमकिर्मोरितले च विचचार सः ।
 स्फुरन्नक्षत्रशवले नभसीव निशाकरः ॥ ९५ ॥
 मृगानुगमनिर्वन्धो न जगामोस्य मन्दताम् ।
 मैथिलीरमणस्येव विपिने धृतिवीपतेः ॥ ९६ ॥

निशतिक्रमणम् ।

ततः पपात जलधौ विरोचनफणामणिः ।
 दिनेर्हीर्नयमानस्य बलात्कारगरुत्मता ॥ ९७ ॥
 शनैः शनैरेथ व्योम्नि मृगाङ्कः पदमादधे ।
 सशङ्क इव भूपालान्मृगयासक्तचेतसः ॥ ९८ ॥
 रमाङ्गदास्तृतस्निग्धपल्लवप्रस्तरे ततः ।
 वने राजेन्दुना निन्ये तेनेन्दुतिलका निशो ॥ ९९ ॥

१. I. reads 'रुपयत' for 'रभूयत'; while T. and Tr. do not insert this whole stanza—

अथ मुखरसगापेनीननिद्रः

कचिदपि पद्मसरस्युपास्य सन्ध्याम् ।

पुनरपि तमवेक्षितुं वनान्ते

नृपतिरियेष्टं मृगं मृगेन्द्रकल्पः ॥ १०० ॥

पद्मैकेन स्मर इव शरान्योणिना हेमपुद्गान्

अन्येनोर्वीविजयि च धनुः साहसाङ्गं दधानः ।

देवः सोऽर्थं व्यहरदरिषु न्यस्तपादः पिकाली-

नीडन्यञ्चन्निचुलनिधैयड्यामलासु स्थलीषु ॥ १०१ ॥

इति श्रीमृगाङ्कदत्तसूनोः परिमलापरनाम्नः पद्मगुप्तस्य कृतौ
नवसाहस्राङ्कचरिते महाकाव्ये चित्रमृगावलोकनो नाम द्वितीयः
सर्गः ॥ २ ॥

१ T. reads "वनीत" for "पनीत". २ Tr reads च तमीनिषु for तमवभितु, while B and K substitute निशान्ते for वनान्ते ३ Tr reads पत्रिणो for पाणिना ४ The letters ड्य व्यहरदरिषु are mutilated in Tr ५ T. and I. read अरयन्यस्तपाद for अरिषु न्यस्तपाद, while T substitutes व्यमरत् for व्यहरत् ६ T reads पिकालि for पिकाली and नीडन्यञ्च for नीडन्यञ्चत् ७ Tr reads "नित्य" for "निचय" and h. substitutes "ड्यामलीषु" for "ड्यामलासु" ८ B and K substitute only द्वितीय सर्ग for these lines, while T Tr and I omit श्री and Tr reads परिमलकृतौ for परिमलापरनाम्न पद्मगुप्तस्य कृतौ, while I substitutes only परिमलस्य for the same and T परिमलापरनाम्ना महाकवे जालिस्तस्य कृतौ साहस्राङ्कचरिते महाकाव्ये and omits पद्मगुप्तस्य कृतौ नवसाहस्राङ्कचरिते ९ Tr and I omit महाकाव्ये

अथ तृतीयः सर्गः ।

अथ बहु चरतो ऽस्य चापपाणेन
चकितवेलन्मृगयूथवीक्षितस्य ।
वेनभुवि सुलभः परिश्रमो ऽभूत्
न तु हरिणः स हतेन्द्रचापशोभ ॥ १ ॥
धनुषि तेनुभरं निधाय किञ्चित्
तरुणतमालवने विनीतखेदः ।
मृगरुधिरलंवाङ्गितेन देव
सम विषमेण पथा पुंर प्रतस्थे ॥ २ ॥
विन्ध्यकन्दरप्रवेशः ।

अथ स चैदुलपट्पदोपगीतं
वनगजदानसुगन्धिगन्धवाहम् ।
परिसरमभिर्नृत्तनीलकण्ठ
न्यविशत विन्ध्यनगेन्द्रकन्दरस्य ॥ ३ ॥
चतुरैकृतकचग्रहः स गच्छन्
वनलतया परिज्ञासलोलयेव ।

१ Tr reads "मृगम्" for "वल्गुम्", while T "वल्गु" for the same, but it seems to be incorrect २ K reads गिरिभुवि सुलभस्तम भमाऽभूत् for वनभु-
वि सुलभ परिश्रमोऽभूत् ३ T. reads मनुहरम् for मनुभरं ४ I reads परितं
for विनीतं and T उपनीतं for the same ५ B and h read "यमङ्गितेन
for "लवाङ्गितेन. ६ B and Tr substitute पुम for पुंर. ७ Tr. and h read
भामं for वल्गुम् ८ I follow here only B; while h, T and I read अ-
दीनं for अविभूतं and Tr अविनीतं for the same ९ h. reads "वल्गुहरय
for "कन्दरारय १० h. reads वल्गुम् for वल्गुम्.

नरपतिरेवशः कृतः स कामं

वियेति मुखेन्दुमुदञ्चयान्चकार ॥ ४ ॥

नमदवनिपतिः पतिः प्रजानाम्

अयि! चपले नु विकृष्यते कचेपु ।

विरम मुहुरितीव मञ्जुमुक्त-

ध्वनिभिरसावलिभिर्लता अभ्यधायि ॥ ५ ॥

कतिचिदलिनिपीतधूपगन्धान्

अनतिविलम्बिपराध्वर्मौलिरत्नान् ।

त्वरितमथ रमाद्भदो ऽस्य केशान्

विपिनलताविटपान्तरार्चकप ॥ ६ ॥

हंसदर्शनम् ।

नृपतिरथ तंदोन्मुखश्चरन्तम्

झटिति सितच्छदमम्बरे ददर्श ।

दधतमधिगतां कुतो ऽपि चञ्च्वा

विसलतिकामिवै तारहारलेखाम् ॥ ७ ॥

१. Tr. reads 'रवश' for 'रवश'. २. Tr. and I. read कृतः प्रकाश and T. कृतः प्रकाश both for कृत स काम ३. T. reads विजयति for विद्यते, but probably this is a writer's mistake, the letter ज is added more. ४. T. and Tr. read अयि for अयि; while I. T. and Tr. read चपले न विकृष्यते and B. चपले वि विकृष्यते for चपले नु विकृष्यते. In Tr. नु appears in the marginal correction. ५. K. reads 'मुञ्जद्विनि' for 'मुञ्जद्विनि'. ६. B. and K. read 'धूम', but in the marginal correction of B. there appears 'प' for 'म', while T. reads 'धूम' for the same. ७. B. reads in the margin 'विलम्ब' for 'विलम्ब'. ८. B. reads निरास for चक्रप. ९. K. T. Tr. and I. read 'रवि' for 'रव'. १०. B. T. and I. read लपर for लप. ११. K. reads 'मिति' for 'मिद' and substitutes रत्न for तार.

विकसितकुमुदेच्छदावदाते
 ततनिभृते पतता ततीर्धानम् ।
 विरचयितुमुपायन नृपेन्दोर
 नवघटिते इव दन्तपर्वलेखे ॥ ८ ॥
 चितमस्तनुं विसर्जता समन्तात्
 किरणलतानिकरेण हारयेष्टे ।
 सितमणिमयसूचिनिर्मितस्य
 स्थितमिव जङ्गमपञ्जरस्य मध्ये ॥ ९ ॥
 सरलमणिरुचाऽऽवृत प्रकृत्या
 विदलितविद्रुमकन्दर्काञ्चितुण्डम् ।
 प्रणयनिहितपादयावकाङ्क्षम्
 कमलवनस्थितिलोलयेवं लक्ष्म्या ॥ १० ॥
 चरणयुगतले विभातकाल-
 स्फुटितजपाकुसुमाभितौघभासि ।

१ B K and T read 'कुसुम' for 'कुम्भ' Tr also reads the same, but corrects 'कुम्भ' २ Tr mutilates two letters and the copyist has inserted in blue ink दिवि and thereby its reading may be दिवि पक्षती for पतता तती while h reads ततीर् and T तति for तती ३ I and B read सुसिन्धार and h and T सुसन्धी for नृपम्दार ४ T Tr and I read 'माल' for 'लख' ५ T reads चित्तमस्तनु for चितमस्तनु ६ K reads निर्जल' for जङ्गम' ७ B and T read सरलमनु च विभ्रत and I सरलमनु च विभ्रत for सरलमणिरुचाऽऽवृत ८ B reads 'कान्तिकण्डम K 'वान्तिदण्डम् ९ 'कान्तिसण्डम् and I 'कान्तितुण्डम् all for कान्तिनुण्डम् १० T reads 'निमित्त' for 'निहित', while the original reading of Tr is quite difficult to find out Eight letters are mutilated from प्रणय', and there are inserted those letters in blue ink निहितपादया कृतम् therefore its reading may be निहितपादया कृताङ्गम् ११ h reads 'लालय' for 'लालय १२ Tr reads 'राम' for 'ताम' and B h 'अनिताय' for 'अनिताय'

स्वयमिव नलिनीवनप्रैमृतेः

परिचयतः कृतकान्तिसंविभागम् ॥ ११ ॥

प्रतिपेदमतिदीर्घहारभारान्

जवनमदुन्नमयन्तमुत्तमाङ्गम् ।

शिरसि निपेततो निकाममुष्णान्

अद्भिमरुचः किरणानिवोक्षिपन्तम् ॥ १२ ॥

विवृतमुखधृतस्य निष्पतद्भिस्

तरलमणेररुणस्य कान्तिलेखैः ।

अविरतमराविन्दवृन्दपीतान्

मधुपृषतानिव भूयसोद्वमन्तम् ॥ १३ ॥

परिखिंचितमयत्नपूरितागौर

अविरलमौक्तिकदामरादिमज्जालैः ।

यश इव परभूभृता निरद्वय

प्रसभमुपाहृतेमात्मनो यशोभिः ॥ १४ ॥

अभिनवत्रिसङ्काङ्क्षयाग्रहृत्य

स्फटिकमयीमंसमक्षमक्षमालाम् ।

१ Tr mutilates two letters from °प्र, while B and K read °प्रसूने for °प्रसून २ B reads °सन्निपातम् for °संविभागम् ३ T and I read °वल for °पद्, while B gives the same reading in the margin ४ The reading of १ is obscure It reads °वनमदुन्नमयन्तमुत्तमाङ्गम् and some letters are struck off ५ B and I read °नपतिता for निपतता ६ B Tr and I read °निव निपन्तम् for °निवोक्षिपन्तम् ७ L reads °तरलमणव कणस्य कान्तिरत्नै for तरलमणेररुणस्य कान्तिलेखै, but it seems to be incorrect ८ T mutilates two letters after °अरदिन् ९ T reads °भूयसाऽवमन्तम्, I °भूयसाऽवमन्तम् B. °भूयसाऽवमन्तम् but gives marginal correction °भूयसाऽवमन्तम् all for °भूयसाऽवमन्तम् १० B K. read °परिखिंचित° I °परिखिंचित° and Tr °आधकचित° all for °परिखिंचित° ११ B reads °उपाहृत°, T Tr and L °उपाहित° all for °उपाहृत°. १२ I reads °समयम् for °मसमय° but probably it may be °मसमय°

विहगमिव विमानहंसपंक्तेर्
 विषटितमेकैतरं चतुर्मुखस्य ॥ १५ ॥
 द्युतमिव सितचामरं मधोनः
 श्रमजडवारविलासिनीकराग्रात् ।
 अपहृतमिव लोलपत्रजालं
 सुरसरितः पवनेन पुण्डरीकम् ॥ १६ ॥
 हेरहासितसितं दिवापि कान्ति-
 स्तत्रकमिवापतितं सुधाकरस्य ।
 अपि पतितमिवान्तरिक्षपीलोर्
 मध्वदिभस्य विलासकर्णशङ्कुम् ॥ १७ ॥
 कुलकम् ।
 स च परिणतलोर्ध्वधूलिशुक्लम्
 तरलमवन्तिपतेश्वकार चेतः ।
 किसलयमिव बालचन्दनस्य
 स्तिमितगतिर्मलयाचलेन्द्रवार्तः ॥ १८ ॥
 नायकवाक्यम् ।
 अवददथ विबुद्धपुण्डरीक-
 प्रतिममुपान्तचरे^१ निधाय चक्षुः ।

१ T. I. and Tr. read एकचरं for एकतर. २ B T. I and Tr. read °पञ्चमालं
 for °पञ्चजालं ३. I. reads हरहासित हितं for हरहासितसित, but it is incorrect.
 ४ I. omits—

..... कमिवापतितं सुधाकरस्य ।

अपि पतितम् ।

५ Tr. reads निशाकरस्य for सुधाकरस्य ६ B. I. and T. read गदगतिभस्य
 for मध्वदिभस्य, while K. धवलगजस्य for the same. ७. T. does not
 insert कुलकम् ८. B and I. read °री० for °लो०. ९. K. reads मलयान्द्रि-
 नशवात् for मलयाचलेन्द्रवात्. १० h. reads °प्रतिमं for °प्रतिमं. ११ Tr.
 reads °हले for °चरे.

दृशनमणिमयूखभिन्नचर्मा
 गिगमिति मालवराजपूर्णचन्द्रः ॥ १९ ॥
 मुग्भिकुसुमचुम्बिनावनघ्राम्
 अलिपटलन लनामिमां विना मे ।
 खगममुमुपदशयेत् के एवं
 गगनरमापतिपाम्बुजन्यमन्यः ॥ २० ॥
 स्मरवरकरिहस्तशीकराणां
 हिमशुचयो नवहारमौक्तिकानाम् ।
 विदधति रुचयोऽस्य चतुकोटौ
 कवलितवालमुणालमूत्रलीलाम् ॥ २१ ॥
 आयि! कथय मितच्छदः क्व चायं
 वैननलिनीपुलिनान्तवद्भवामः ।
 अवनिपनिकलत्रकण्टयोग्यः
 क्व च शशिवन्धुरनयं पय हारः ॥ २२ ॥
 वनभुवि पतिनः कुतोऽयमस्यां
 कथमग्रमस्य मुखातिथिन्वमानः ? ।
 गुरुत्रिभवपदस्यं कस्य वा स्यान्
 अयमिति मे न परिच्छिन्नमिति चेतः ॥ २३ ॥

१. Tr. reads 'कीर्ण' for 'निन्न'. २. K. reads 'निष्ठा' for 'नद्या'. ३. L. reads
 क एष दुरात् for क मन्. ४. Tr. reads 'पानिपाम्बुजन्यम्' for 'पाम्बुजन्यमन्ये'.
 ५. B. T. and Tr. read स्मरमुर for स्मरदर and L. reads स्मरदर, but cor-
 rects स्मरदर. ६. Tr. reads हिमरुचयो and K. समरुचयो both for हिमशुचयो.
 ७. K. reads नर for वन. ८. Tr. reads this as follows -

मुग्भिनवपतिद्रव्य कण्ठावयमिति न मन. परिच्छिन्नमिति ॥

९. L. reads 'नृपस्य' for 'पदस्य' and omits न. १०. T. and L. read मन परि-
 छिन्नमिति for परिच्छिन्नमिति चेतः.

अयमुचिततरः फणिखियो वा
 कुचकलशान्तरमैर्त्ययोपितो वा ? ।
 नियतमुदधिमुद्रमीदृशानि
 क्षितितलमाभरणानि न स्पृशन्ति ॥ २४ ॥
 किमपरमनुगम्य एष हंसः
 श्रमजडपक्षतिरावयोर्वनान्ते ।
 अयि! यदयमवामनस्य भूमिः
 मुखधृतहारलतः कुतूहलस्य ॥ २५ ॥
 रमाङ्गदवाक्यम् ।
 इति विरतवचस्पृदीर्य तस्मिन्
 कृतिनि नृपे परमारवंशकैतौ ।
 रंफुरदधरविर्कीर्णदन्तकान्ति-
 प्रसरमिदं जगदे रमाङ्गदेन ॥ २६ ॥
 जडरुचिरपि रोचते न कस्मै
 कथमपि दीर्घगुणेन लब्धसङ्गः ।
 नरवर यदनेन हारदोष्ठा
 तव पतगः स्पृहणीय एष जातेः ॥ २७ ॥

१. T. reads 'वर्त्यमर्त्ययोपितो' for 'मर्त्ययोपितो' that is two letters are inserted and B. reads इन्द्रयोपितो for 'मर्त्ययोपितो'. २. In Tr. the letters यियद् are placed for अयि य' and after this the two letters are mutilated. ३. K. and Tr. read 'कृत' for 'भूत'. ४. I. reads रंफुरदधर for रंफुरदधर'. ५. K. and T. read 'विर्कीर्ण' for 'विर्कीर्ण', while I substitutes 'कान्त' for 'कान्ति'. ६. Tr. reads सरमे for सरमे. ७. B. reads कथमिव for कथमपि. ८. K. and T. read दीर्घगुणेषु and दीर्घगुणायु respectively for दीर्घगुणेन, while Tr. mutilates three letters after 'गुणे'. ९. K. reads हरिवर for नरवर. १०. I. substitutes 'धात्रा' for 'साता', but on the head of धा there appears the mark of reading, but does not appear in the margin and it seems thereby it is सा. ११. K. reads वृत्त and Tr. हार both for जात, but the latter reading does not convey good sense here.

उपवन इव सम्भवः कदाचिन्
 नृप घटते विपिनेऽपि हारयष्टेः ।
 यदसुरं-सुर-नागराजकन्या
 दृष्टं विहरन्ति नगेन्द्रकन्दरेषु ॥ २८ ॥
 शकुनिरथमितो दिगन्तलग्नैर्
 अनुपममौक्तिकनिर्गतेर्मयूखैः ।
 तव विरचयतीव सूत्रपातं
 मुकृतनिधानं ! भविष्यतः शुभस्य ॥ २९ ॥
 द्रुतमयमनुगम्यतामिदानीम्
 अनुगमनेन यतोऽस्य हारलाभः ।
 फलमधिकमतोऽपि नै. कदाचित्
 किमेपि भवेद्यमेव यस्य हेतुः ॥ ३० ॥
 तरुविटपलतान्तरेण गच्छन्
 भुवमेभजन् बहुमुक्तमेवर्वर्त्मा ।

१ K. reads संस्पृति for सम्भव २ Tr reads अनरं for असुरं ३ K reads हि विन्ध्यकन्दरेषु for नगेन्द्रकन्दरेषु and gives marginal correction 'कन्दरेषु' for 'कन्दरेषु' ४ I reads अनुगमं for अनुपमं ५ K reads 'नि सृते' and T 'निर्गते' both for 'निर्गते' ६ I. is quite mistaken here, it omits 'व पात सु' these four letters and corrects in the margin 'व मरुदे' (these letters I cannot safely see are well found out), while Tr reads सूत्रपातं and K सूत्रवर्गं for सूत्रपातं ७ B T Tr and I read मुकृतनिधानं for मुकृतनिधानं ८ The letter द्रु in I seems like शु, but I am unable to make it out ९ B reads नियती for 'न यती' and K reads 'न हि हारलाभ एव' for 'न यतोऽस्य हारलाभ' १० I. reads न न for अपि नः ११ B reads कनपि for किमपि, but gives marginal reading किमपि १२ B reads तस्य for यस्य but gives marginal reading यस्य while Tr reads राज्यं for the same १३ Except B all read अभजत् for अभजन १४ K. reads 'नेपदीधि' for 'नेपवर्त्मा'

अयमतिगुरुहारभारजाता
 श्रमजडतामैलमात्मनो व्यनक्ति ॥ ३१ ॥
 नयनपथमय यथा तवारात्
 त्वमापि तथास्य सितच्छदस्य यातं ।
 अवनितलमगाङ्क^१ यद्वनान्तर्ग
 चकितमिवायमितस्तत प्रयाति ॥ ३२ ॥
 निचुलवनमतीत्य वर्ततेऽयम्
 पुरत इमामयमब्जिनीभुपेत ।
 नवजलधरशङ्खयेव शङ्खे
 तरुणतमालवनादितो निवृत्त ॥ ३३ ॥
 किसलयकलितान्जलिं त्वरावान्
 अयमुपसर्पति नीलसिन्दुवारम् ।
 क्षणमयमिह तालचूतमौलौ
 त्रिचकिलमौल्यविलासमोदधाति ॥ ३४ ॥
 अयमभिनवकौणिकारयष्टि
 झटिति धनस्तनकस्तनीभुपैति ।

१ T reads 'गुरुभारहार' for 'गुरुहारभार' २ B reads अयम and gives marginal reads ग अति for अत्र but it seems to be incorrect while h. अपि आत्मना for अलमात्मना ३ Tr reads तवारात् for तवारात् ४ h. reads मन्द for यात ५ K reads इत पुर for इतरत and substitutes प्रधावन for प्रयाति ६ T and I read अतीत for उपेत ७ K reads मन्दे for शङ्खे ८ h. reads उपवृत्त for निवृत्त ९ T reads 'कलिकाञ्जलि' for 'कलितान्जलि' and Tr 'त्वयित गतिरदरावान्' for 'कलितान्जलि त्वरावान्' १० h. reads 'मिन्दुवारम्' and I reads 'सिन्दुवारम्' for 'तिलुवारम्' but it seems incorrect ११ I reads 'मल्पदिल्लास' for 'मालवदिल्लास', while T reads 'दिल्लास' for 'दिल्लास' १२ B reads in the margin आहवाति for आहवाति १३ I reads 'कौणिकार' for 'कौणिकार', while Tr reads 'कान्तिहारयष्टि' for 'कौणिकारयष्टि' १४ h. and T read 'धन' for धन १५ h. reads उपेत for उपेत

अयमतिचपलो निसर्गरेक्तां
 स्थलनलिनीमैवधीर्यं देव ! यातः ॥ ३५ ॥
 अयमिह हि लतामुपैति कौन्दीं
 कुसुमवतीं नवमोधवीं विलङ्घ्य ।
 कणदलिवलयसु नाऽऽसु तेन
 खलितमितः सहकारमञ्जरीषु ॥ ३६ ॥
 अभिसरति वनस्थलीमिवैताम्
 मदनवतीमयमूढकामिलीलः ।
 स्फुरदतनुशिलीमुखस्य चाग्रे
 विचरति कर्ण इवायमर्जुनस्य ॥ ३७ ॥
 श्रममपहरतस्तनूमिवातैर्
 अयमतिथिर्वनपल्लवस्य जातः ।
 तंरुततिषु तिरोहितो ज्यमेता-
 स्वयमरविन्दवनादिवोज्जिहीते ॥ ३८ ॥
 कुरव्रकवनतः कदम्बरजि
 व्रजति ततो मुचकुन्दैकाननानि ।

१ K reads 'रिक्ता' for 'रक्ता', while I has 'रिक्ता', but corrects 'रक्ता'
 २ Tr reads अवतीर्य for अवधीर्य, while h substitutes पद्म for देव ३ T.
 reads 'मानता' for 'माधवी' ४ B reads 'वल्लयाननेन देव' for 'वल्लयासु नाऽऽसु तेन'.
 T सासु तेन and I नाऽऽसु तेन both for नाऽऽसु तेन while in Tr four
 letters are mutilated, but appear in the correction 'नु नादिनेष' for 'सु नाऽऽसु
 तेन' ५ h. l Tr and T read इह for इव ६ h reads 'मिव चो' for 'नयम्'.
 ७ T reads स्फुरदनु नु for स्फुरदतनु. ८ K reads 'ते स्वय' for 'तैरय'
 ९ I reads 'वय' for 'वन', while h नवपल्लवस्य for वनपल्लवस्य १० I reads
 तल्लयततिषु रोहितोऽयं for तल्लयततिषु तिरोहितोऽयं ११. B T and I sub-
 stitute इह for इव १२ l and Tr read मुचकुन्द for मुचकुन्द. B reads
 the same, but gives य for सु in the margin

इति नगमवगाहते संहारस्
त्वमिव धृतकृम एष राजहंसः ॥ ३९ ॥

कुरु विजयमितो ममार्पयैतत्
धनुरधुना ससुवर्णपुङ्खवाणम् ।
यदयमितगतिर्गतो अतिदूरं
जलपतंगः सह नः कुतूहलेन ॥ ४० ॥

हंसानुगमनम् ।

इति कथयति चापमर्पयित्वा
सैमनिपुभिः स रमाङ्गदे नरेन्द्रः ।
पतगमनु ययौ तमात्तहारं
हरति न कं नववस्तुसम्प्रयोगः ॥ ४१ ॥

ऋजु तमथ विहायसा व्रजन्तम्
रभसवशादनुगच्छतो नृपस्य ।
समजानि भृशमायतोऽस्य पन्थास्
तैरुविटपा-ध्वटवर्जनेन वक्रः ॥ ४२ ॥

नृपतिरनुययौ वने विहङ्गं
नृपतिर्गभि प्रणयौ रमाङ्गदो अपि ।

१ T. reads गगार for गहार. २ I. and Tr. read धृतकृम for धृतकृम.
३ Tr. reads "माम् for "बाणम् ४ B. reads "मनिगति, T. "मिह गति, I. "ममित-
गतिर् and K. "मनिगतेद् all for "मितगतिर्, while Tr. omits the two letters
between "वन and "गता ५ K. "पतन and T. "पतय" for "पतग. ६ K. reads
कथयति नृप for कथयिषुभि ७ T. I and Tr read नट" for तरु", while I.
नरविटपावराधशुनेन for तरविटपाव"वर्जनेन" and Tr mutilates three letters
after "विटपा and substitutes "शुनेन, T. reads "विटपावशुनेन omitting one
letter both for "विटपावशुनेन ८ B reads "मति" for "मनि.

शुनमिव विज्ञाते शुचिर्विवेकः

कृतिनि विवेकनिवान्तरः प्रसादः ॥ ४३ ॥

अथ केमलसुगन्धद्वन्द्वोत्प-

चलयविलोत्तग्याङ्गनामयुग्मम् ।

मदकन्दकन्दसुनादकुटः

श्रमविवर्णः स चित्तच्छदः प्रपदे ॥ ४४ ॥

विलुप्तिकवगीकटायमन्या

मृदुनवद्वन्द्वमेखला वदन्त्यः ।

गतिगमवमार्थं यत्र निव्य

सह रम्यैरमगङ्गा गमन्ते ॥ ४५ ॥

मल्लिङ्गनाश्रियाश्च तेन दृग्मन्

म गुरुरमुच्यत नि मूर्ध्नि जगः ।

जट(ल)तनूदयाः कियच्चिर वा

गुणमङ्गलानिह भागमुदन्ति ॥ ४६ ॥

स च वितनमगिविचलेखो

विगलितैरङ्गलानामियेग संतः ।

१ B reads विदुः for विदुः L has in the margin विदुः २ B reads इव for निव ३ B has marginal reading विदुः क for L अल्लिङ्गनाश्रियाश्च ४ T reads रम्यैरमगङ्गा गमन्ते ५ B reads मृदुनवद्वन्द्वमेखला ६ T reads विगलितैरङ्गलानामियेग ७ B reads स च वितनमगिविचलेखो ८ T and Tr read विदुः for विदुः ९ T reads मृदुनवद्वन्द्वमेखला ६ I reads निव for विदुः and drops the latter while K and Tr read विदुः मृदुनवद्वन्द्वमेखला and T has in the margin विदुः for विदुः ७ T reads स च वितनमगिविचलेखो ८ Tr reads मृदुनवद्वन्द्वमेखला ९ T reads विगलितैरङ्गलानामियेग १० Tr reads मृदुनवद्वन्द्वमेखला ११ K reads विदुः for विदुः १२ Except Tr all others read विदुः for विदुः १३ K reads विगलितैरङ्गलानामियेग

परिणतविसकाण्डभङ्गपीतं
 पय इव विस्तृतधारमुज्जगार ॥ ४७ ॥
 अथ कनकमृणालिकायुगस्यै
 द्युतिनिचयेन चितं विसर्पताम्रः ।
 अशिशिरमहसो विसारिणा खे
 वलयितमंशुलताकदम्बकेन ॥ ४८ ॥
 तैटभुवि तमपश्यदापतन्तं
 पतिरवने रवतंसितायताक्षः ।
 सितमभिनवहेमदण्डशोभि
 स्फटिकशालकमिवातर्पत्रमैन्द्रम् ॥ ४९ ॥
 सन्दानितकम् ।
 सरसि धवलिते तैतः समन्ताद्
 अमृतमरीचिरुचेव तस्य कान्त्या ।
 व्येधित बलवती वियोगपीडा
 पदमपदे हृदयेषु चक्रनाम्नाम् ॥ ५० ॥

१. T. reads विस्तृतधार° for विस्तृतधार°. २. I. mutilates the letter स्य. ३. B. reads °निचये खचितं and gives marginal reading °निचयेराचित, while K. °निच-
 यराचने all for °निचयेन चित ४. B and I. read अनिततमहसा for अशिशिरमहसो.
 T.'s reading may be the same, but it has अ - तित° for आशिशिर°. If we
 conceive that the three letters are mutilated it violates the छन्द (chanda).
 ५. Tr. reads विसारिणाङ्गे for विसारिणा खे; while B. reads विसारिणां for
 विसारिणा. ६. T. and I. read सटलुटित° for सटभुवि त°, while Tr. सटलुति-
 त° for the same. ७. I. reads °विलस for °यनाक्षः. ८. K. reads °पञ्चतुल्यम्
 for °पञ्चमैन्द्रम्. ९. In T. and Tr. there do not occur this. १०. T. reads
 सर for मन. ११. I. reads विधित for व्यधित, but it seems to be incorrect.

अतिविततगुणैकधाधि तस्मिन्
 विधुरमधःपतिते विशुद्धिभाजि ।
 कथमपि वसुधाधिपः प्रमोदं
 झटिति जगाम गुणिव्यमत्सरो हि ॥ ५१ ॥

अथ नभसि पिशङ्गसान्ध्यराग-
 च्छुरित इवाम्बरनिम्नगातरङ्गम् ।
 क्रियदापि भरसस्तटे म गत्वा
 कमलरजःकपिशो ददर्श हारम् ॥ ५२ ॥

मे च सद्यदि रमाङ्गदोषनीतं
 केनकसरोरुहकान्तिना करेण ।

निजयश इव मूर्तमाददे त
 भुवनतलाभयदानदीक्षितेन ॥ ५३ ॥

१ Tr. and I read सति for अति, while T. सति विततगुणैरधाधि तस्मिन् वि-
 पर for अतिविततगुणैकधाधि तस्मिन् विधुर. २ I inserts पति पतिते for पतित.
 ३. T. and I read विशुद्धिभाजि, Tr. विशुद्धिभासि both for विशुद्धिभाजि ४
 Tr. reads प्रमोदत for प्रमोद. ५ K. and I. read झटिति for झटिति. This
 reading is neither a reading nor incorrect form because this is the style
 of pronunciation. Northern Indian poets and specially the Kashmirians
 pronounce झटिति and Southern Indian poets झटिति. ६ B. I. and
 T. read इति for हि. ७ Tr. reads 'चुरितमि' for 'चुरित इ'. ८ T.
 reads अ सरसते for सरसते. ९. B. reads 'अचुरिते, Tr. 'अ ररित' and K.
 'अ ररित' all for 'अ रुदिश १० T. Tr. and I. read this stanza as follows:—

अ अ सरदि रमाङ्गदोषनीतं
 भुवनतलाभयदानदीक्षितेन ।
 निजयश इव मूर्तमाददे त
 कनकसरोरुहकान्तिना करेण ॥

११ K. reads कनकसरोरुहकान्तिना करेण for कनकसरोरुहकान्तिना १२ T. reads
 भुवनतलाभय' for 'भुवनतलाभय', but it seems incorrect

सुजनमिव गुणैरुपोदशोभं
 शुचितरवालमृणालमूत्रदीर्घं ।
 अहमहमिकया कृतप्रवेश
 तरणिकरग्लपितैरिवेन्दुपादैः ॥ ५४ ॥

दधतमरुणमद्गरागशेष
 कचिदपि यष्टिषु तारमौक्तिकासु ।
 घटितमिव नवातपेन किञ्चिद्
 बहुनवया शशालक्ष्मणस्त्रिपा च ॥ ५५ ॥

अतिविततरुचिं वहन्तमन्तस्
 तरलमणिं तरुणेन्द्रगोपशोभम् ।
 अविरलमसकृन्निवासलम्
 ललितवधूद्दयादिवानुरागम् ॥ ५६ ॥
 कतिचिदपि लतान्तरे दर्धनम्
 मृगमदलिप्ततलानि मौक्तिकानि ।
 शयलजललवैरिवात्तजन्मा-
 न्यमरनदी-यैमुनातिधेर्धनस्य ॥ ५७ ॥

१ T reads सुमतर° for शुचितर° २ B reads °दीर्घशोभम् Tr °सूत्रदीर्घम्
 and T °दीर्घसूत्रम् all for °सूत्रदीर्घं. ३ K reads धृत° for कृत° ४ T
 reads कश्चिन् for किञ्चिद् ५ B reads बहुनवया and I बहुनवया (?) both
 for बहुनवया ६ K reads त्रिपयेव for त्रिपा च and I त्रिपा च for the same
 though a mistake ७ B reads तरलमणेस्तरुणेन्द्रगोपशोभम् for तरलमणिं तरुणेन्द्र
 गोपशोभम् while T substitutes °कोप° for °गोप°, but probably it is a mis-
 take ८ Here I seems to read °लज्जाम for °लज्जाम and it repeats सलज्जाम
 सन्निवधूद्दयादिना ९ K reads °विशानुबन्धम् for °विशानुरागम् १० K.
 reads विधानम् (तम्) for ध्यानम् ११. B reads °यमुनानिधेर्धनस्य and gives
 in the margin धनस्य for धनस्य Tr reads °यमुनानिधेर्धनस्य and K °यमुनानि
 धेर्धनस्य all for °यमुनातिधेर्धनस्य

अनुगुणपदवीविनिर्गतासु
 प्रतिलतमायतमौक्तिकप्रभासु ।
 रजनिकरमरोचिसूचिदीर्घैर्
 बहुभिरिव ग्रथितं मृणालमूत्रैः ॥ ५८ ॥
 अतिदृढमनुरक्तया वितीर्णम्
 मुखरमहोदधिमेखलां वहन्त्या ।
 उरसि निहितबन्धुर्जीविमुर्व्या
 विचकिलमाल्यमिव स्वयंवराय ॥ ५९ ॥
 कुलकम् ।

अरुचदथ करे स तस्य विभ्रत्
 युवतिरदच्छदकान्तिमध्यर्त्तनम् ।
 किमपि मनसिजेन शासनाङ्कः
 प्रहितनिजायुधचित्रपुष्पमुद्रः ॥ ६० ॥
 शशिकररुचिना स तेन रेजे
 मृदुकरपुष्करवार्तिना नरेन्द्रः ।
 अमरपुरधुनीसमुद्भूतेन
 त्रिदशकरीव मृणालकन्दलेन ॥ ६१ ॥

१. K. reads 'जाति' for 'सुधे'. २. T. reads अतिरिक्तया वितीर्णम् and Tr अनुरक्तया विकीर्णम् both for अनुरक्तया वितीर्णम् ३. Tr reads समानि कुलकम्; while T omits it. ४. K. reads 'रत्ने' for 'रत्नम्'. ५. I. reads येन सा for 'जेन सा', but the letters ज and स are written in N. Indian writings for य and स respectively. ६. T. and B. read इवाहितचीनपिष्टमुद्र. I इवाहितचीनविष्टमुद्र and K. इवाहितेन पिष्टमुद्र all for 'निजायुधचित्रपुष्पमुद्र', while I. reads शासनाङ्क for शासनाङ्क. ७. K. reads 'सित' for 'कर', while I. 'कविना स' for 'रुचिना स'. ८. Tr. reads 'समुद्रतेन' for 'समुद्भूतेन', while I. substitutes 'स' for 'स'. ९. B. reads 'पुत्री' for 'करीष'.

उरसि नरपते पतंश्चकाशे
 कनकशिलाविपुले तदगुपूरः ।
 अखिलभुवनकोशरोजलक्ष्म्या
 निहित इवाधिकमुत्कृत्यो कदाक्षः ॥ ६२ ॥
 विकृतिरुदधिशुक्तिपुं द्युतानां
 ध्रुवमिर्यमिन्दुकलासुधालवानाम् ।
 जलदजलकणोद्भवेषु काम
 निवसति कान्तिरिय न मौक्तिकेषु ॥ ६३ ॥
 न किमयमुडुमण्डलापवादः
 कुमुदवनानि पुरोऽस्य न त्रपन्ते ।
 कैथमयमवधिर्न मुक्तिभाजाम्
 इति तमवेक्ष्य स चिन्तयाञ्चकार ॥ ६४ ॥
 सन्दानितकम् ।

१ From the word अखिलभुवनकोश to भरण भवावृत्ती (Canto IV 44) the intermediate portion : e, 12 stanzas of this Canto and 54 of the fourth is omitted in T this omission must have happened through writer's carelessness २ I and Tr read 'राज्यलक्ष्म्या for 'राजलक्ष्म्या ३ B reads उत्सया for उत्कृत्या, but gives marginal reading उत्कृष्टा ४ I omits the following portion —

मिर्यमिन्दुकलासुधालवानाम् ।
 जलदजलकणोद्भवेषु काम
 निवसति कान्तिरिय न मौक्तिकेषु ॥ ६३ ॥
 न किमयमुडुमण्डलापवादः
 कुमुदवनानि

The correction appears in the margin, but it is not sufficient for the omitted portion ५ B reads 'लवाक्षेषु for 'कपाक्षेषु ६ B reads पुरो ननु for पुरोऽस्य न ७ Tr and I. read वयमवधिर्य न शुक्तिभाजाम् for वयमयमवधिर्न मुक्तिभाजाम्, while B substitutes शुक्ति for मुक्ति. ८ K. does not insert this

स्फुरद्दुन्दरनिवेगिनेन्द्रनीलां
 मैदजलराजिमिव स्मरद्विपस्य ।
 अवनिपातिरपश्यदक्षराणां
 ततिमथ हारमृणालिकान्तेराले ॥ ६५ ॥
 अभिनवल्लिखितामिव प्रशस्तिं
 भदनमहानृपतेः स पार्थिवेन्द्रः ।
 ज्ञेति निविडकुतूहलाकुलैस्तां
 ललितपटाभरणामवाचयच्च ॥ ६६ ॥
 'मनसिजवरवीरवैजयन्त्याम्
 त्रिभुवनदुर्लभविभ्रमैरुभूमेः ।
 कुचमुकुलविचित्रपत्रवल्ली-
 परिचित एव सदा शशिप्रभायाः' ॥ ६७ ॥
 किमु विपुलमिमं मनुष्यलोकं
 पुरमुत्त पर्वतपक्षशातनस्य ।
 किमु युवतिरियं भुजङ्गभर्तुर्
 भुवनमलैर्दुरुते शशिप्रभेति ॥ ६८ ॥
 वदति शशिमुखीमितो न दूरे
 तरुणविलेपनभिन्न एव द्वारः ।

१. B and K. read 'दुन्दरनिवेगि' for 'दुन्दरनिवेगि'. २. B and I. read 'महानृप' for 'महानृप'. ३. B. reads 'मनसि' and gives marginal reading 'मनसि' for 'मनसि'. ४. K. reads 'विलिखिताम्' for 'विलिखिताम्'. ५. Tr. reads भनि for इति. ६. K. reads 'दिन' for 'दिन'. ७. K. reads भवाद्यद्य for भवाद्यद्य. ८. I and Tr. read 'नर' for 'नर', while Tr. translates न. ९. K. reads 'परिपश्यति एव मनुष्यलोकं' for 'परिपश्यति एव सदा शशिप्रभायाः'. १०. K. reads 'विपुलम्' for 'विपुलम्'. ११. I. reads 'कृतम्', but corrects 'द्विपस्य'.

सरितमिव वनान्तरे समीरेः
 स्फुटितसरोरुहरेणुना पिशङ्गः ॥ ६९ ॥
 कुसुमशरसखस्य कस्यचिर्लिक
 समजनि नैकतलाधिदेवतेयम् ।
 उते मुकुलितमन्मथावतारे
 पथि विचरेर्दधिनाककन्यकानाम् ॥ ७० ॥
 अपि कृतनयनोत्सवेन तन्वी
 तरुणसुधामधुरेण दर्शनेन ।
 मुदमुपजनयेद्वने किमेवा ?
 मम शरदिन्दुकलेव कैरवस्य ॥ ७१ ॥
 इति कियदपि यावदेव चिन्ता-
 वशमगमत्स मनुष्यलोकपालः ।
 धनुरपि निर्चुलं विधाय तावत्
 कुसुमशरोऽस्य बभूव पार्श्ववर्ती ॥ ७२ ॥
 अथ सम्भ्रमादनुचरेण
 विनिहिततमालपल्लवे ।
 आस्त तैरुकुसुमसंवलिते
 सरसः स सैकेतशिलातले नृपः ॥ ७३ ॥

१. K. reads ससीरस्फुटित° for समीर स्फुटित°. २. B. and K. read साङ्गुतला° for नारुतला°, while two letters before तला are mutilated in Tr. ३. B. reads तत° for उत. ४. B. Tr. and I. read °दधुनावि कन्यकानाम् for °दधिनाककन्यकानाम्. ५. I. substitutes °पु° for °मु°. ६. K. reads मुहुर-
 पजनयेन्मुर् for मुहुरपजनयेद्वने. ७. I. substitutes स for स. ८. K. reads निपुर्ण for निचुल. ९. Tr. and I. read विषमशरो for कुसुमशरो. १०. T. and I. read कुसुमशर° for तरुकुसुम°; while B. substitutes तनु° for तरु°. ११. Tr. reads °भैरव° for सैकेत°.

आलक्ष्य स्तनसख्यलक्ष्मणि ततस्तस्मिन्कुरङ्गीदृशो
 मुक्तादाग्नि करोदरमणयितामाग्ने तुषारत्विपि ।
 विस्मृत्या सहसा हतं चतुरया क्रोडीकृतं चिन्तया
 चेतः श्रीनवसाहसाङ्कनृपतेरुक्कण्टया ऽऽकृष्यत ॥ ७४ ॥

इति श्रीमृगाङ्कगुप्तसूनुः परिमलापरनाम्नः पद्मगुप्तस्य कृतौ
 नवसाहसाङ्कचरिते महाकाव्ये शशिप्रभाहारलाभो नाम तृतीयः
 सर्गः ॥ ३ ॥

१. I. reads विस्मृत्या for विस्मृत्या २ B. reads हतं for हतं. ३. I reads
 परिमलापरनाम्नः पद्मगुप्तस्य कृतौ Tr reads the same, but
 adds कृतौ after परिमलापरनाम्नः and नाम after शशिप्रभाहारलाभो; while B. reads only
 इति तृतीयः सर्गः

अथ चतुर्थः सर्गः ।

ततः स चेतस्यवनीपतिर्दधे
शशिप्रभालोकमहोत्तवस्पृहाम् ।
उपोदरागामुदधिस्तदोदरे
नवोदृतां विद्रुमकन्दलोमिव ॥ १ ॥

शशिप्रभाशानलिनीमृणालताम्
उपगते मौक्तिकदान्नि सादरः ।
तेदागते दून इव न्यवेशयत्
से दर्शितमेमलवे विलोचने ॥ २ ॥

पुनः पुनः पदपदराजिमेचकां
तदिन्द्रनीलाक्षरपङ्क्तिमैक्षत ।
स तैर्लक्षणान्मन्मथजातवेदनं
तनीयसीं भूमलतामिवोदृताम् ॥ ३ ॥

मुगन्धिजारादनुलंपनं करे
ममुन्मिषत्स्वेदलवे विलुम्पति ।
असङ्गताया अपि दीर्घचक्षुषः
पयोधरस्पर्शमिवासेमाद सः ॥ ४ ॥
तदीयनाभाङ्गलिपिं शनैः शनैः
मत्तोलमावर्तयितुं प्रथशमे ।

१. Tr. reads मन्मथे for मन्मथे. २. Tr. reads उपगते for उपगते.

३. Ms. and Tr. read दर्शितं for दर्शितं. ४. Tr. reads मन्मथे for मन्मथे.

५. K. reads विद्रुमनि for विद्रुमनि. ६. K. reads पयोधर for पयोधर.

पश्चिम्फुरत्त्वल्लवपाटलाधरो
 रत्नस्यविद्यामिव मन्मथस्य सः ॥ ५ ॥
 अनेकरूपोऽभिलिखनप्रगल्भया
 मुनीक्षिता वर्तिकयेव चिन्तया ।
 स तामेनात्तेक्षणसंस्तवां पुरा
 लिखेत् चित्ते मुद्गुरन्यथान्यथा ॥ ६ ॥
 अनङ्ग-चण्डालपतनयोस्तदा
 त्रिगिरिभाविभ्रमदेशनिम्प्रति ।
 द्वयोर्भूदुत्सुकता वनान्तरे
 विलासिनस्तस्य च कैरवस्य च ॥ ७ ॥
 उदग्रदिम्बारणस्तहारिणा
 म दक्षिणेन स्फुरता च बाहुना ।
 स्थिरीकृतागो मनसाऽपि दुर्लभाम्
 अदुर्लभामिन्दुमुखीममन्यत ॥ ८ ॥

१ K. reads 'पटलार' for 'पाटलाधरो'. २ Tr. reads 'रूपविद्या' for 'रूपाविद्या'; while K. substitutes 'प्रविद्या' for 'प्रगल्भया'. ३ B. reads 'भवति' for 'अनादि'. ४ B and K. read 'पुनरन्यथा' for 'मुद्गुरन्यथा'. ५ K. reads 'इमेनेन वा' for 'द्वयेनम्प्रति'. ६ I substitutes here also 'दि' for 'सि'. This manuscript substitutes here and there द for स and स for व, but we neglect it hereafter. ७ K. does not insert the following stanza.—

उदग्रदिम्बारणस्तहारिणा
 स दक्षिणेन स्फुरता च बाहुना ।
 स्थिरीकृतागो मनसाऽपि दुर्लभाम्
 अदुर्लभामिन्दुमुखीममन्यत ॥ ८ ॥

only fourth character appears in the marginal correction. ८ I. reads 'स्फुरता' for 'स्फुरता', but it seems to be incorrect, while Tr and I. substitute 'य' for 'व'. ९ K. reads 'न दुर्लभाम' for 'अदुर्लभाम्' and 'अदरत सः' for 'अदरत'

पुरो विमुञ्चन्नयने यदृच्छया
नृपस्तमालद्रुमकाननोदरे ।
अपश्यदन्नावसरे विलासिनीं
पयोदमध्ये शशिनः कलामिव ॥ ९ ॥

नायकवाक्यम् ।

अथैष दीर्घा दशनार्चिपः किरन्
मुखामृतांशोः किरणच्छटा इव ।
निरीक्ष्य तामुन्मदहंसगमिनीं
रमाङ्गदं सैस्पृहमित्यवोचत् ॥ १० ॥
शनैश्चरन्ती विपिने तव स्थिता
नितम्बिनी कच्चिदियं दृशोः पथि? ।
अधीरतां दक्षिणमातरिश्वना
लतेव नीता मंसृणेन माधवी ॥ ११ ॥
युता सिंताभैः सुमनोभिरेतया
परिहृयेयं कवरी नियम्यते ।
उदस्तभास्वत्करकान्तया श्रिया
दिनस्य ताराशबलेव शर्वरी ॥ १२ ॥
असत्कवेर्वागिव वीतसौष्ठव
निवेशयन्ती पदमव्यवस्थया ।
असावनेकस्खलितैः समाकुर्त्वा
विमुच्य मार्गं किर्मितः प्रतिष्ठते ॥ १३ ॥

१. h. reads 'वीधिःकोदरे' for 'काननोदरे' २. Tr and I read अवर्णम् for अवदयन् ३. K Tr and I read सन्निवृत्तम् for सस्पृहम् ४. Tr reads कच्चिदिय and I कच्चिदिय for कच्चिदिय The latter seems to be incorrect ५. K. reads 'मंसृणन माधवीम्' for 'मंसृणेन माधवी' ६. B I and Tr read 'सिंताभिः' for 'सिंताभैः' while K substitutes युता for युता ७. I reads दिव्यस्वत् for दिव्यस्वते, but the letter दि may be नि ८. h. reads पश्येते for समाकुर्त्वा ९. B and K. read द्विदिनेऽपिनिष्ठति and Tr किमुन प्रतिष्ठत both for किर्मित प्रतिष्ठते

हटेन नेतुं वेदातामिवात्मनो
मनोभिरामासु विलासभङ्गिषु ।
धृतांगुका ताभिरियं पदे .पदे
लताभिरम्भोजमुखी निरुद्धयते ॥ १४ ॥

विचिन्वती किञ्चिदिवेयमादरात्
अपक्ष्मपातस्तिमिते विलोचने ।
गते श्रुतंसोत्पलपत्रबन्धुताम्
इतस्ततः पद्मवने विमुञ्चति ॥ १५ ॥

मृदु प्रयान्तोयमनिघ्न-निघ्नयोः
सितांगुका कामपि कान्तिमश्नुते ।
जले कलेव प्रतिविम्बितैन्दवी
वनानिलोदञ्चदवाञ्चदूर्मिणि ॥ १६ ॥

प्रसादमस्माकमरण्यदुर्लभैर्
विधेहि सालक्तकपादताडनैः ।
असावशोकैः क्षेणमाश्रितैः श्रमात्
इतीव मत्तालिरुतेन याच्यते ॥ १७ ॥

१. L. and Tr. read 'गुह्यता' for 'वसता'. २. B. reads 'भूमिषु' for 'भङ्गिषु'.
३. L. and Tr. read 'धृतांगुकां' for 'धृतांगुका'. ४. K. reads 'लु रुद्धयते' for
निरुद्धयते. ५. B. and I. read 'अपक्षपात' for 'अपक्षपात'. ६. B. K. and
I. read 'पद्मवनेषु विमुञ्चति' for 'पद्मवने विमुञ्चति', but B. gives in marginal read-
ing 'वि' for 'पु'. ७. L. reads 'स्थितांगुका' for 'सितांगुका', but the letter स्थि
may be सि, while Tr. reads 'सितांगुकाकामपि' for 'सितांगुका कामपि'. ८. I.
reads 'तेन्दवी', but it seems to be incorrect. ९. K. and Tr. read 'अमन्य' for
अरण्य. In I. the letters रण्य are not clear enough to be read. १०. B.
reads 'दुर्लभै' for 'दुर्लभै'. ११. B. reads 'अशोकः क्षणमाश्रित' for 'अशोकः
क्षणमाश्रित'. १२. B. reads 'ततेन याचते' for 'इतेन याच्यते'.

अभेदमृद्धैस्तत्रकाभिरावृता

लताभिरीपल्लुलितालिपङ्क्तिभिः ।

इयं पुरो मारुतनर्तितालका

नलक्ष्यते व्यक्तमवामनस्तनी ॥ १८ ॥

ऋजु कचिक्काप्यनृजु प्रवर्तते

कचिक्खलत्युच्चशिलातले पथि ।

इयं शनैः शैलनदीव च कचिक्

विनम्रवानीरतलेन गच्छति ॥ १९ ॥

स्थिते परिष्वज्य सरोजिनीमिमां

वने घनेऽस्मिन् कुसुमोन्मदालिनि ।

प्रयाति मासुयमिथं कथंचन

स्वहस्तसीमन्तितमार्गवीरुधि ॥ २० ॥

कचिक्काचिस्सैदलवोद्गमो मुखे

सर्माहतेयं कचरी यथा तथा ।

अयं च कम्पः कुचयोर्वभूरियं

रतिभ्रमव्याकुलितेव लक्ष्यते ॥ २१ ॥

अनेन रूपातिशयेन लीलया

विविक्तनेपथ्यपरिग्रहेण च ।

१ Tr. reads 'मृज' for 'मृज'. २ I reads 'रागना लताभि' and Tr. 'राग-
नालताभिः' both for 'रागना लताभिः'. ३ B. reads 'ल्लुलितालिपङ्क्तिभिः' and K.
'ल्लुलितालिपङ्क्तिभिः' for 'ल्लुलितालिपङ्क्तिभिः'. ४ Tr. reads 'सैलमरी वने' for 'सैल-
मरी वने'. ५ B. reads 'निम' for 'स्थित'. ६ Tr. reads 'वने घनेऽस्मिन्' for 'वने घनेऽस्मिन्'.
७ K. reads 'लक्ष्यते' for 'लक्ष्यते'. ८ K. reads 'कचरी' for 'कचरी'. ९ K. reads 'कचरी' for 'कचरी'.
while B. reads 'यथा यथा' for 'यथा तथा'. १० K. reads 'कचरी' for 'कचरी'. ११ K. reads 'कचरी' for 'कचरी'.
[विशेष] and B. has in the margin [विशेष] for the same.

अरण्यसञ्चारपरैयमेकिका
 कुतूहलं मे हृदये निषिञ्चति ॥ २२ ॥
 असौ पराधीनतयाऽस्पदीकृता
 न बालिका न प्रतिभासते मम ।
 अयं स्फुरत्कान्चनपद्मसोदरस्
 सचामरो ऽस्याः कथमेन्यथा करः ॥ २३ ॥
 इयं किमु स्याद्वनदेवताऽऽगता
 गता धरां व्योमवधूरियं किमु ।
 अवेक्षितुं हारमिहेयमागता
 शशिप्रभावारविलासिनी किमु ॥ २४ ॥
 इतः स चित्राकृतिरीक्षितो मृगस्
 सितच्छदादाममितो विभूषणम् ।
 इतश्च दृष्टेयमिति प्रसूयते
 प्रसक्तमाश्चर्यमियं वनस्थली ॥ २५ ॥
 पाटलाया नायकदर्शनम् ।
 इति प्रकृत्या मधुरोक्तिरुक्तवान्
 तयाऽऽयताक्ष्या ददृशे विशाम्पतिः ॥
 तमालपत्रापिहिते शिलातले
 कुमुदतीकान्त इवाभ्वरे स्थितः ॥ २६ ॥
 ततस्तदालोकनकौतुकेन सा
 स्थिता निमेषोज्झितपद्मलेक्षणेम् ।

१. B. reads मनसः प्रयच्छति for हृदये निषिञ्चति. २. K. reads 'मेव वै for 'मन्यथा. ३. Tr. reads 'अथ वा सुतज्ञाना भोगिवधूरियं किमु । for 'ऽऽगता गता धरां व्योमवधूरियं किमु । ४. K. and Tr. read अपेक्षितुं for अवेक्षितुं. ५. In Tr. वा is mutilated. ६. K. and Tr. read इक्षयते for इक्षितो. ७. B. reads 'यमिन for 'यमिति. ८. K. reads प्रसूयते for प्रसूयते. ९. K. reads मध्येयमाश्चर्यमनिष्ट for प्रसक्तमाश्चर्यमियं. १०. K. reads अग्निरस्थितः for अभ्वरे स्थितः. ११. B. reads निमेषोज्झितपद्मलेक्षणा for निमेषोज्झितपद्मलेक्षणेम्.

विनिर्द्रैस्तत्केसरपङ्कजा बभौ
वने निवातस्तिमितेव पद्मिनी ॥ २७ ॥

पाटलायाः स्वगतम् ।

अचिन्तयत्सेति च पाटलाधरः
सितारविन्दच्छदेदीर्घलोचनः ।
मुखं सुधादीधितिसुन्दरं दधन्
वने गतः को ज्यमनङ्गविभ्रमः ॥ २८ ॥

व्यनक्ति कल्याणमयीयमाकृतिर
महीयसीमस्य महानुभावताम् ।
असत्यमेतासु रुचा वितन्वती
लतासु कार्तस्वरपल्लवोद्गमम् ॥ २९ ॥

भुजेन चित्राङ्गदरत्नशोभिना
सतारहारेण भुजान्तरेण च ।
वदत्ययं मध्यमलोकपालताम्
परार्थचूडामणिना च मौलिना ॥ ३० ॥

अनातपत्रोज्ज्वलयमत्र लक्ष्यते
सितातपत्रैरिव सर्वतो वृतः ।
अचामरोज्येभ्र संतेव वीज्यते

त्रिलासवालव्यजनेन को ज्ययम् ॥ ३१ ॥

१. K. reads 'सान्द्राद्रै' for 'विनिर्द्रै'. २. Tr. reads 'स्मिता' for 'सिता'.
३. K. reads 'लोल' for 'दीर्घ'. ४. K. reads in the margin 'पाण्डुरं' for
'सुन्दरं'. ५. I. and Tr. read 'मनङ्गलः प्रति' for 'मनङ्गलविभ्रम'. ६. K. and
Tr. read 'महीयसी' for 'महीयसी', while I. 'महानुभावताम्' for 'महानुभावताम्'.
७. K. reads 'ममू' for 'असत्य'. ८. Tr. reads 'रत्नाङ्गसवित्र' for 'विषाङ्गदरत्न'.
९. I. reads 'मणिभारमौलिना' for 'मणिना च मौलिना'. १०. K. reads 'सर्व' for 'सर्व' and Tr. 'सर्व' for the same.

प्रियेयेमारूढगुणा सुवंशभूर
 न चान्तिर्न चापलतास्य मुञ्चति ।
 इमे पृथक्का अपि पार्थिवश्रियो
 विलासकर्णोत्पलपद्मवा इव ॥ ३२ ॥
 इतः शिलोत्सङ्गतले निपेदुषा
 दिवश्च्युतेनेव कुरङ्गलक्ष्मणा ।
 अधस्तरूणाममुना विनीयते
 क्षणं मृगव्योपनतः परिश्रमः ॥ ३३ ॥
 अयं स न स्यान्नवसाहसङ्ग इ-
 त्यनङ्गलीलासु कृती भुवः पतिः ।
 स येन मुक्तो निजनामलाञ्छितः
 शशिप्रभाकेलिकुरङ्गके शरः ॥ ३४ ॥
 अयं स नो हार इवास्य दृश्यते
 करोदरे पद्मवपाटलत्विपि ।
 इतः किमेतस्य न सैकते स किं
 सितच्छदो लोचनगोचरं गतः ॥ ३५ ॥
 सुवर्णपुङ्खे लिखितं शिलीमुखे
 तदस्य नामास्ति समानमाकृतेः ।
 यदद्भुतामेकपदे पृथक्कर्तव्यम्
 अगादनङ्गस्य शशिप्रभाम्प्रति ॥ ३६ ॥

१ Tr. reads 'अधेय' for 'प्रियेय'. २ Tr. reads 'इव' and corrects in the margin 'इह' for 'अपि'. ३ K. reads 'मूर्त' for 'इतः'. ४ I. reads 'अनङ्गलील' सुकृती and Tr. 'अनङ्गलील' सुकृती for 'अनङ्गलीलासु कृती', while K. 'अनङ्गलीलासु कृति' for 'अनङ्गलीलासु कृती'. ५ Tr. reads 'अनो' for 'स मो' and corrects in the margin 'स मो'. ६ I. and Tr. read 'अननय' for 'पद्म'. ७ B. and K. read 'किमेतस्य' for 'किमेतस्य'. ८ Tr. reads 'न' for 'स'. ९ I. reads 'तदस्य नामास्य' and Tr. 'तदस्य नामास्य' both for 'तदस्य नामास्ति'. १० Tr. reads 'पृथक्कर्तव्यम्' for 'पृथक्कर्तव्यम्', but it seems to be incorrect.

अनेन चेद्योगमुपैति दैवतः
 फणीन्द्रकन्या शशिनेव रोहिणी ।
 अनल्पलावण्यतिरस्कृतोपमं
 वपुस्तदस्याः सफलत्वमेव्येति ॥ ३७ ॥
 विधातुमेनामहमेव वा क्षमा
 मितोदरीमङ्कनलेख्य को विधिः ।
 ममेदृशे यदिपये विमत्सराः
 स्तुवन्ति सख्यो ममृणोक्तिसौष्ठवम् ॥ ३८ ॥
 संहामुना किञ्चिदुपान्तवार्तिना
 वदत्यसाबुद्धतदन्तर्दीधितिः ।
 कुतूहलाक्षितनिमेषलास्यया
 विलोक्यन्मामिवै दीर्घया दृशा ॥ ३९ ॥
 पाटलाया समीपमागमनम् ।
 अथाधिगन्तु किल तस्य पविणो
 गति वनान्ते रुयमप्यलक्षिताम् ।
 तमभ्यगात्सा नृपति सचामरा
 सरित् सफेना निधिमम्भेसामिव ॥ ४० ॥
 समुत्तरानुपुरैसिञ्चितैः पदैर्
 यथा यथा सम्मुखमाजगाम मा ।

१. h. reads चरैरी for रोहिणी २. Tr and I read नसाहस्या for तदस्याः
 ३. I and Tr. read 'मीयते for 'मयति ४. I and Tr. read विधातु for
 विधातु ५. B reads क्षम for क्षमा ६. B reads 'मिपये for 'मपुत ७. Tr
 reads अमे for यम ८. K and Tr. read 'मनगाति for मण्णाति ९. Tr. reads
 दृश' for दृश' १०. I reads 'दीधिति for 'दीधिति ११. h. reads विलोक्यन्मामि-
 विष for विधातुमामिव while Tr. substitutes दृश for दृश १२. I and Tr.
 read अर्चय for अर्चय १३. Tr. reads विधातु for विधातु.

तयाऽऽयताक्षयेव तथातयेरितो
 दृगस्य पश्चादपसारमेाददे ॥ ४१ ॥
 जनैस्ततस्तां सविधोपसर्पिणीम्
 निरीक्ष्य हारं पिदधे नराधिपः ।
 निजोत्तरीयेण सितेन मारुतः
 गरद्वनेनैव शशाङ्कमण्डलम् ॥ ४२ ॥
 पयोधरोत्सङ्गनिवासलालितं
 व्यधादिमं पन्नगराजकन्यका ।
 इति प्ररोहद्वहुमानमन्थरो
 चभुव तस्मिन्नवनीपुरन्दरः ॥ ४३ ॥
 अनल्पलावण्यविलामजन्मभूर
 विचित्ररत्नद्युतिभास्वरोर्मिका ।
 तर्मिद्धमुक्ताभरणं भुवः पतिम्
 पयोधिवेलेव सुवेलमाप सा ॥ ४४ ॥
 अवाप देवः त्रियमन्तिकस्थया
 तया स बालव्यज्रोर्द्धहस्तया ।
 निषेव्यमाणः स्फुटेलक्ष्यदेहया
 नरेन्द्रलक्ष्म्येव यशःसमेतयो ॥ ४५ ॥

१ Tr mutilates रि २ B. and K read मृगस्य for दृगस्य ३. K. and Tr.
 read 'मादधे' for 'माददे' ४. K reads जनाधिप. for नराधिप ५ Tr and I.
 read सुगाङ्ग for शशाङ्ग ६ K reads प्रगल्भ for प्ररोहत् ७ I and Tr read
 'भासुरो' for 'भास्वरो' ८ K reads तस्मिन् for तर्मिद्ध ९. B reads पयोध for
 पयोधि १० Tr. omits ना through mistake ११ Tr reads स्फुटदं हलक्ष्यया
 for स्फुटलक्ष्यदेहया १२ K reads 'सनाथया' for 'समेतया'

पाटलाकृत सत्कारः ।

विभिन्नचूर्णालरुभक्तिं कुर्वती

विकीर्णचूडामणिचन्द्रिकं शिरः ।

अयानुभावेन निदेशितैव सा

ननाम मानिन्यवशा विशाम्पतिम् ॥ ४६ ॥

दृशा नरेन्द्रेण निदेशिते स्वयं

शिलातले नातिविदूरवर्तिनि ।

उपाविशत्सा रशनामणित्विषा

निपिच्यमाने स्मरचापशोभिनि ॥ ४७ ॥

रमाङ्गदवाक्यम् ।

तयातिदीर्घदेशनानुपातिभिर्

विकृष्यमाणामिव भूषणांशुभिः ।

इति क्षितीशेज्जितवर्मदीपिकाम्

उदीरयामास गिरं रमाङ्गदः ॥ ४८ ॥

अनेन विन्ध्याद्रिविहारजन्मना

श्रमेण कामं भवती कदर्थिता ।

१. B. and K. read °पदक्ति for °भक्ति. २ K. reads स्वतोऽनुभावेन निदेशितैव for अयानुभावेन निदेशितैव ३ I omits the following —

.. .. विदूरवर्तिनि ।

उपाविशत्सा रशनामणित्विषा

निपिच्यमाने स्मरचापशोभिनि ॥ ४७ ॥

तयातिदीर्घदेशनानुपातिभिः ।

but in the marginal correction appears विदूरवर्तिनि । उपाविशत् वेपितरामनस्तनी for the above omitted portion. I cannot say that this marginal correction is exactly the same, while B and Tr read नातिरामीपवर्तिनि for नातिविदूरवर्तिनि ४. Tr reads निच्यमानामर° for निपिच्यमानामर°, while in B it appears in the marginal reading निदेशितैव for निपिच्यमाने ५. Tr. reads तयानु° for तयानि° and B रशनाम° for रशनानु° ६ Tr reads °विन्ध्याद्रिविहार° for °विन्ध्याद्रिविहार°.

प्रेसुप्तजूटाहिमुखाग्निलोष्मणा
 जटाविठङ्गेन्दुकलेव शूलिनः ॥ ४९ ॥
 अमी सरोजप्रतिमे मुखे मुहुस्
 तवातपाताम्रकपोलभित्तिनि ।
 समुन्मिषन्ति श्रमवारिविन्दवो
 नताङ्गि लावण्यमुधालेवा इव ॥ ५० ॥
 इतोऽश्वतंसोत्पललास्येदेशिके
 निरन्तर गन्धवहे बहत्यापि ।
 न धूर्णते स्विन्नललाटसङ्गिनी
 तवालकश्रेणिरियं मनागपि ॥ ५१ ॥
 अनेन पीनस्तनकम्पदायिना
 निरायतेनोद्धृता कटुष्णताम् ।
 अथ प्रवालादपि पाटलच्छविर्
 न दूयते निःश्वसितेन तेऽर्धरः ॥ ५२ ॥
 उदित्य पङ्क्त्या श्रमवारिविधुंषां
 निरन्तराध्यासितरेखयाऽनया ।
 तवैष कण्ठः कुटजात्रदातया
 विलासमुक्तालतयेव भूष्यते ॥ ५३ ॥
 इदं महच्चित्रममानुष त्वया
 विगाह्यते यद्वनमद्वितीयया ।

१ Tr reads प्रसुप्तजूटारि^१ for प्रसुप्तजूटाहि^२ २ K reads सुधाकणा
 for सुधाला ३ B reads देशिके for देशिके ४ I reads धूर्णति for धूर्णत
 ५ I reads उपर for अधर, probably it may अधर ६ I reads तदेत्य for
 उदित्य Tr उदित्य while for the same K उदित्यरेण for उदित्य पङ्क्त्या ७ I
 reads विधुषो for विधुषा

इमाः क्व विन्ध्यस्य भुवोऽतिदुर्गमाः
 क्व राजवेदमोभरणं भवादृशी ॥ ५४ ॥
 नैवोद्वताशोकपलाशकान्तिना
 निकामनिर्यन्नखचन्द्रिकेण चे ।
 विभर्षि कस्येदमनेन पाणिना
 वदाँ ज्वधूतेन्दुमरीचि चामरम् ॥ ५५ ॥
 नृपस्य कस्यापि परिच्छदाङ्गना
 यदि त्वमुच्चैर्विभवो हि कोऽपि सः ।
 मरुत्पतिर्मेनकयेव तन्त्रि यस्
 त्वयापि वालव्यजनेन वीज्यते ॥ ५६ ॥
 अर्धमस्या परवत्यासि स्त्रिया
 कयापि काऽसौ जगदेकसुन्दरी ।
 नतभु यस्याः स्मरचापयष्टयो
 विधेयतां यान्ति भवद्विधा अपि ॥ ५७ ॥

१ Tr. reads 'वशाभरण भवादृश' for 'वेदमाभरण भवादृशी' K. reads त्वमो-
 दृशी and T. भवादृश. for भवादृशी, while K. gives in marginal correction
 य ते दपु for the same २ T. reads वनो° for नवो° ३ च is omitted by
 T. ४ Tr. reads रुचा° for वदा°, ५ T. reads परिच्छदाङ्गा यतिरव° for
 परिच्छदाङ्गना यतिरव°. ६ T. and B read ऽपि for हि ७ Ir reads हि for
 ऽपि ८ Tr. omits this whole and half of the next stanza —

अर्धमस्या परवत्यासि स्त्रिया
 कयापि काऽसौ जगदेकसुन्दरी ।
 नतभु यस्याः स्मरचापयष्टयो
 विधेयतां यान्ति भवद्विधा अपि ॥ ५७ ॥
 परस्परस्पर्धि विलाससम्पदां
 कथं भवत्स्वामितया विप्रकृत्यते ।

१. B reads मताङ्गि for नतभु

परस्परस्पर्धि विलाससम्पदां
 त्रयं भवत्स्वामितया विकल्प्यते ।
 मरुत्वतो वा रमणी रमाथ वा
 कलत्रमर्धेन्दुविभूषणस्य वा ॥ ५८ ॥
 देयं परिभ्रान्तिरगेन्द्रकन्दरे
 सखीव ते शंसति कार्यगौरवम् ।
 भवादृशः आपददूषितेऽन्यथा
 चरन्त्यरण्ये किमधीतनीतयः ॥ ५९ ॥
 अनेन खेलन्मददन्तिना वद
 त्वमागता चण्डि कुतो दुरध्वना ।
 विधाय विडलेपविपादमात्रयोः
 स्वकार्यनिष्ठे कथय क यास्यसि ॥ ६० ॥

नायकवाक्यम् ।

इति साभिहिता मृगाऽप्यताक्षी
 समुपोढमणयं यशोभटेन ।
 सहसा न जगाद लज्जया नु
 श्रमतः किन्तु नृपस्तु तामवोचत् ॥ ६१ ॥

१ I. reads तव for भवत्, while T. तप° for the same २ T. reads रमाधवा and कलत्रमर्धेन्दु° for रमाथ वा and कलत्रमर्धेन्दु° respectively. ३ B. does not insert this whole stanza —

इय परिभ्रान्तिरगेन्द्रकन्दरे
 सखीव ते शंसति कार्यगौरवम् ।
 भवादृशः आपददूषितेऽन्यथा
 चरन्त्यरण्ये किमधीतनीतयः ॥ ५९ ॥

४ T. reads भवादृशापाशविभूषित for भवादृशः आपददूषिते° ५ K and Tr. read वनाध्वना for दुरध्वना. ६ T. reads निजगाद for न जगाद ७ Tr. reads तामुवाच for तामवोचत् and corrects तामयोचे.

श्रान्तासि कौतुकहृतेन कदर्थितासि
 प्रश्नैरनेन विहितो न तवोपेचारः ।
 आतिथ्यमेव कुरुते परमङ्गलेखा-
 संवाहनैकचतुरो निचुलानिलस्ते ॥ ६२ ॥
 एवं निसर्गमधुरेण सुधारसैक-
 निष्यन्दिना फणिवधूरय सा हसन्ती ।
 चन्द्रांशुना कुमुदिनीव दिनोष्मतता
 वीतकृमा नरपतेर्वचसा बभूव ॥ ६३ ॥

इति श्रीभृङ्गाङ्गदत्तसुनोः परिमलापरनाम्नः पद्मगुप्तस्य कृतौ
 नवसाहसार्ङ्गचरिते महाकाव्ये पाटलादर्शनं नाम चतुर्थः
 सर्गः ॥ ४ ॥

१. Tr. and I read श्रान्तापि for श्रान्तासि २ Tr. reads 'यद्येन for 'हृतेन.
 ३ Tr. reads विहितोपननोपचार. for विहितो न तवोपचार. ४ Tr. reads कथम्
 for परम ५. B. and K. read मलया° for निचुला°. ६. I. reads 'विष्यन्दिना for
 'निष्यन्दिना ७. Tr. reads दिनेऽव° for दिनोष्म°; while T. reads कुमुदिनी-
 वदनोंष्मतता for कुमुदिनीव दिनोष्मतता ८ I. drops this Repha (रेफ). ९ T.
 reads wrongly इति कालिशरास्य कृतौ साहसार्ङ्गचरिते सदीय सर्गे This mistake
 has been done owing to the omission of the 3rd canto (vide page 11).
 १०. Tr. reads इति परमल्लसौ नवसाहसार्ङ्गचरिते पाटलादर्शनं नाम चतुर्थः
 सर्गः, 11 reads only चतुर्थः सर्गः; and 1. reads इति परिमलस्य नवसाहसार्ङ्ग-
 चरिते पाटलादर्शनं नाम चतुर्थः सर्गः..

अथ पञ्चमः सर्गः ।

अथ सा वेदने नवेन्दुकाति-
 स्मितमङ्गे विनिवेद्य चामरं च ।
 जगतीपतिमेवमां वभाषे
 मसृणं मूर्तिमती विदग्धतेव ॥ १ ॥
 त्वयि पुण्यवशेन दृष्टिमाप्ते
 लभते शर्म गतश्रमो ममात्मा ।
 उदिते हि विरोचने नलिन्या
 वित्तमस्तामरसं विकासमेति ॥ २ ॥
 अतिमात्रमुपोढसौकुमार्ये
 वचसि श्रोत्रमुपेयुपि त्वदीये ।
 क्षादिति प्रतिभासते ममायं
 कटिनश्चन्दनपल्लवावतंसः ॥ ३ ॥
 किमयं मयि सम्भ्रमोऽप्यमास्तां
 किमेयं नैव जनः परिच्छदस्ते ।
 उपचारविशेषसंविधाने
 प्रतिपद्यन्त इवोदितस्त्वमेव ॥ ४ ॥

१. K. and B. read वदने for वदने. २. B reads भ्रिनम् for स्मितम् ३. K.
 reads अवनीपतिम् for जगतीपतिम् ४. K reads सा for मा. ५. B. reads इय-
 मारमा for ममात्मा ६. B. reads वित्तम स्वरस and gives marginal reading
 वित्तमन्क सरस for वित्तमस्तामरस. ७. B reads स्त्रमुपेयुपि and gives marginal
 reading श्रोत्रमुपेयुपि ८. I. reads क्षादिति for क्षादिति. ९. K. reads दूतन-
 वाकुरावतार. for चन्दनपल्लवावतार १०. Tr. reads क्रियते for क्रियते. ११. T.
 reads सविधाने for सविधाने १२ K reads इवोदित. for इवोदितः

भवदिङ्गितवेदिनैव पृष्टा
 यदनेनाहमुपान्तवर्तिना ते ।
 किमु तत्कथयामि सम्मतं चेत्
 क्रियतां मे स्वयमाज्ञया प्रसादः ॥ ५ ॥

नायकनिदेशः ।

अभिधेहि लेवः कुतूहलस्य
 त्वदुदन्तश्रवणे ममापि जातः ।
 इति सावसुधापतेर्निदेशादथ
 पातालविलासिनी जगाद ॥ ६ ॥

भुजङ्गलोकवर्णनम् ।

स तैव श्रुतिमान् एव तावत्
 स्मरलीलाभवनं भुजङ्गलोकः ।
 उपयाति यदेकदेशसाम्यं
 न मही नापि पुरी पुरन्दरस्य ॥ ७ ॥
 अतिदुर्लभसूर्यभासि यस्मिँ-
 स्तमसामुद्भसतां तिरस्कृत्याथै ।
 कणिनोऽरुणकान्तिभिदिशस्सैर्
 मणिभिर्बालमिवातपं वहन्ति ॥ ८ ॥

१. T. reads 'इङ्गितवेदिनेन and I 'इङ्गितवेदिनेष both for इङ्गितवेदिनेव. २. T. omits मे; while I does not insert here मे, but it appears after आज्ञया in the marginal correction and Tr. substitutes नः for the same. ३. K. reads परं कुतूहलं यत् for लवः कुतूहलस्य ४. K. जातं for जात ५. Tr. reads 'निवासिनी for 'विवासिनी ६. T. reads सप श्रुति for सय श्रुति. ७. B. and Tr. read पुरं for पुरी and T. and I. read पुर for the same ८. B. reads वसन्ति for वहन्ति

अनुलिम्पति रोदेसी यथेन्दु
 प्रभया मां न तथेत्यसूययेव ।
 पटु यः प्रमदाविलासहासे-
 स्तवकैरिन्दुपैरम्परा प्रसूते ॥ ९ ॥
 सविलासमुदस्तन्नस्तमुक्तेर्
 निरुरैर्दिग्विन्दुश्रीकराणाम् ।
 परितो निचिता सदैव यस्मिन्
 ककुभस्तारकिता इवावभान्ति ॥ १० ॥
 प्रतिभानि दधन् फणाकलापे
 पृथिवीं यत्र स शैपनागराजः ।
 नभसो निपतन् ज्वेन भित्त्वा
 जगतीं गाढ इव न्युतः प्रवाह ॥ ११ ॥

भोगवतीवर्णनम् ।

विदिता खलु वासुकेखिलोभ्यां
 हरकण्ठाभरणस्य भोगिभर्तुः ।
 ललिताद्रुनभूमिरस्ति तस्मिन्
 नगरी भोगवतीति राजशनी ॥ १२ ॥

१ T reads राधसी for रोदेसी but it seems to be incorrect here २ Tr.
 reads 'विलासभागा for 'विलासहास', but appears in the marginal correction
 'रुन्दास्य' for 'विलास' ३ T. reads 'वल्गाश्रिय and Tr 'कलाश्रि' both for
 'परम्परा while I reads इन्दुकला प्रसूयन for इन्दुपरम्परा प्रसून, and gives
 marginal correction which I am unable to find out. ४ I reads
 'विभान्ति for 'विवान्ति ५ T reads फणीरन्नापे for फणाकलापे but most
 probably it is incorrect ६ K reads अनिपतन for निपतन ७ I reads
 विनाश्या for विनाश्या ८ T reads हरि for हर

मणिहर्म्यतलानि रत्नदीपाः
 फणिकान्तार्धविलोकितानि वीणाः ।
 ऋतवोऽप्यखिलाः समेत्य यत्र
 स्मरसाम्राज्यमहाधुरं वहन्ति ॥ १३ ॥
 अनुपाधिरूपाहतो विकासः
 कमलैर्यत्र विलासदीर्घिकासु ।
 अपि यत्र कुमुद्वतीभिरस्तैः
 सहजश्चन्द्रमरीचिपक्षपातः ॥ १४ ॥
 अभिकानभिसर्तुमुद्यतः सन्
 सपदि व्यालविलासिनीसमूहः ।
 भवति स्वफणामणिप्रदीपे
 तिभिरोत्सारिणि यत्र साभ्यसृयः ॥ १५ ॥
 अधिरोहति यत्र वंशमुक्ता-
 पटलस्मेरतटा सुरलवन्ती ।
 सरितः श्रियमीर्ष्ययेव तस्याः
 सुवत्ते मौक्तिकमेव यत्पयांसि ॥ १६ ॥
 अतिकान्तिगुणाभिराममूर्तिर्
 मधुरेण ध्वनिना मनोहरन्ती ।
 विदधाति सदैव यत्र यूनां
 पदमङ्गे वनिता च वल्लकी च ॥ १७ ॥

१. Tr. reads क्षीयाम् and I. क्षाणा for क्षीणाः. २. I, T. and Tr. read
 भुरं for धुरं. ३. Tr. reads °रुपाहृतो for °रूपाहतो. ४. K. reads कुमुद्वतीर्निस्तः
 for कुमुद्वतीभिरस्तः. ५. T. reads अटिकान् for अभिकान्, while K.
 reads आधिकामुक्तवर्णे प्रतक्तः for अभिकानभिसर्तुमुद्यतः सन् and B.
 substitutes अनुगन्तुम् for अभिसर्तुम्. ६. Tr. reads सलिलः for सरितः. ७. K.
 reads यस्याः for तस्याः. ८. K. reads अतिनाम् for अतिकान्तिः, while I.
 अतिकान्तः for the same. ९. T. reads °हरन्ति for °हरन्ती.

शतशो विलसन्त्युदंशुरन्न-
 स्तवकाः कल्पलता येदङ्गणेषु ।
 प्रतिमन्दिरमेवमेव यस्याम्
 अपि चिन्तामणयः पदे लुटन्ति ॥ १८ ॥
 अपि दत्तकुतूहलाः सुराणाम्
 अपि वान्छार्जपदमेकपिङ्गलस्य ।
 अपि निर्विषया मनोरथानाम्
 उरगान् यत्र विभूतयः श्रयन्ते ॥ १९ ॥
 वसति स्वयमेव यत्र देवः
 स सदा कल्पितहाटकेश्वराख्यः ।
 स्मरमूर्ध्वविलोचनाचिपीव
 त्रिपुरं यः शरपावके जुहाव ॥ २० ॥

शङ्खपालवर्णनम् ।

निजवंशविशेषकोऽस्ति तस्याम्
 उरगाणामधिपः स शङ्खपालः ।
 रत्नसाविति येत् फणामु धत्ते
 वसुधां वासुकिना समानसारः ॥ २१ ॥

१ I. reads यदङ्गणेषु and T. यदङ्गणेषु for यदङ्गणेषु, but both seem incorrect. २. B. reads चिरं and I and T. चित्ते both for पद ३ T wrongly reads सुराणाम् for सुराणाम्. ४. B reads वान्छार्जपद for वान्छार्जपद ५ K. reads दूतरी for निर्विषया. ६ Tr mutilates स सदा and shows the correction सदसा for स सदा ७ K reads 'मूर्ध्व' and Tr 'मुच्य' for 'मूर्ध्व', while T. omits इव after 'चिपि'. ८ T. reads रत्नसाविति for रत्नसाविति through a mistake, while Tr. mutilates रत्नसाविति, but the corrector has inserted रत्नसाविति for it. ९ B K. T. and Tr. read य for यद्, while I omits व in वसुधां and T. reads वसुधां for वसुधा

शशिप्रभावर्णनम् ।

जगदेकललाम तस्य कन्या
 गुणवत्यस्ति शशिप्रभेति नाम्ना ।
 सहसैव फणाभृतां प्रविष्टा
 भुवने सहभयादिवेन्दुलेखा ॥ २२ ॥
 न कैयाप्यतिशय्यते भृतिशीघ्र
 यदिय कन्दुककेलिषु भ्रमन्ती ।
 अपर कृतमर्थवत्तदस्या
 मुतरा नाम सखीभिरागुगेति ॥ २३ ॥
 स्फुरदद्रुतरूपसम्पद ताम्
 अनुक्तुं कलयापि धाष्टर्यमेति ।
 न रतिर्न शची न चित्रलेखा
 न घृताची न तिलोत्तमा न रम्भा ॥ २४ ॥
 मुर-किन्नर-सिद्धकन्यकाभि-
 र्वक्त्रलाभ्यासवतीभिरातसल्या ।
 निखिलामु गता पर मर्कट
 शितधी शैशव एव या कलामु ॥ २५ ॥
 अनिवारितकेलिकौतुका सा
 मुतनु स्नेहवशवदेन पित्रा ।
 विहसत्यर्पचीयमानालया
 हर्शले मलये हिमालये च ॥ २६ ॥

१ T reads अन्य for अभिम् २ h reads कदा for कया ३ T has 'इत्या
 for 'इत्या ४ B and h read स्वक्त्रलाभ्यासवतीभिरात' for स्वक्त्रलाभ्यासवती
 निताम् १ T and Tr read ता for या ६ T reads 'वर्ष मन for 'वरावदन
 ७ h reads उपचीय' for अपचयय', ८ T and I read हिमानले for हिमालय

अधुना पुनरेव विन्ध्यपादे
 विहरन्त्याःकुसुमावचूडनाभि ।
 कचिदप्यगमत्पलाय्य तस्याश्
 चपलः केलिमृगो मृगायताक्ष्याः ॥ २७ ॥
 अतिवत्सलया समं सखीभिर्
 विपिने तं परितस्तया विचिन्त्य ।
 पुलिने सरितः शशाङ्कसूतेः
 श्रमवत्येयमनीयत त्रियामा ॥ २८ ॥
 कलहंसकलस्वनैर्विबुद्धा
 परिवारभ्रमदानिदेशितं सा ।
 निकृपा निचुलप्रवालशय्यां
 तमथ प्रेक्षितवत्यवाप्तनिद्रम् ॥ २९ ॥
 तपनीयशिलीमुखस्तदङ्गे
 चकितं चित्ररुचौ तया च दृष्टः ।
 जलदे ललितेन्द्रचापभक्तौ
 अहिमांशोरिव भासुरो मयूखः ॥ ३० ॥
 अरविन्ददलविना करेण
 स्वयमुत्पाद्य सकौतुकं गृहीते ।
 अवलोकितमेतयाथ तस्मिन्
 विजयाङ्के नवसाहसार्कनाम ॥ ३१ ॥

१. B. reads एव for अत्र. २. B. I. and Tr. read कुसुमावचूड^० for कुसुमाव-
 चूड^०, while K. substitutes 'धाम्नि for 'नाभि. ३. T. and Tr. read 'भूते for 'सूते.
 '४. T. and Tr. read 'अमवत्येय^० and Tr. 'अमवत्येय^० for 'अमवत्येय^०. '५. T. reads
 निदेशितं for निवेक्षित. ६. T. reads 'मय for 'मय. ७. K. reads चित्ररुच and
 substitutes सहसा for चकित. ८. T. reads 'जलितेन्द्र^० and K. 'वलितेन्द्र^० both
 for 'ललितेन्द्र^० and T. reads 'भूहा for भक्त. ९. K. reads भासुरो for भासुरो.
 १०. T. I. and Tr. read 'मुत्पाद्य for 'मुत्पाद्य. ११. K. reads विजयाङ्क^० for
 विजयाङ्क^०.

अविशन्नरनाथ नाम पूर्वं
 हृदयेऽस्यास्सेहसास्थ पुष्पकेतुः ।
 अमृतांशुमरीचिलुप्तनिव्रे
 लभते यत् कुमुदेऽन्तरं द्विरेफः ॥ ३२ ॥
 नवमेघमलीमसाद्युगोन्ते
 वसुधामुद्धरतो रथाङ्गपाणेः ।
 परितः श्रमवारिचिन्दवो ये
 निरपीयन्त पयोधिशुक्तियूथैः ॥ ३३ ॥
 प्रकृतिः किल यस्य ते परीता
 परिणामेन तदन्तरेऽत्र हंसः ।
 शयनान्तगतं मृणालशङ्खि
 हृतवान्हारमधीरलोचनायाः ॥ ३४ ॥
 (सन्दानितकर्म ।)
 उदडीयतं खे मुखेन विभ्रद्
 भुजगेन्द्रप्रतिमं तमञ्जसा सैः ।
 अपदार्पितवेनतेयशङ्कः
 फेणिकन्यासु मुहूर्तविक्रवासु ॥ ३५ ॥
 स च दिव्यवनान्तराजिमेताम्
 अविशन्मारुतपीतपद्मगन्धाम् ।

१. K. reads रा सनो य and B सहस्रेष, both for सहस्राथ २. B reads शि-
 पिरांशु^१ for अमृतांशु^२ ३. B and I read पतन्ता for युगोन्ते, while T नवमे
 पमरीचिगारतन्तो for मधमेघमलीमसाद्युगोन्ते. ४. Tr reads 'क्षे, for ये ५ T.
 reads 'योथै for 'यूथै. ६ T. and Tr read प्रकृति for प्रकृतिः ७ T. and
 I. read तमन्तरेऽत्र and Tr. तमन्तरेय both for तदन्तरेऽत्र. B and T do
 not insert सन्दानितकर्म ८ T. reads उदडीयत for उदडीयत. ९. Tr reads
 नः for स. १० K. reads फणिन्यासु मुहूर्तविक्रयैषु and gives in the margin
 फणिन्यासु मुहूर्तविक्रयैषु for फणिन्यासु मुहूर्तविक्रयैषु.

अतिदूरविकृष्टनागकन्या-
 चक्षितोदञ्चितदीर्घनेत्रमालः ॥ ३६ ॥
 अहिराजमुत्तानिदेशतोऽस्मिन्
 असमाप्तेषु विलोकनोत्सवोऽपि ।
 अथ हंसमितस्ततो विचेतुं
 विजने नागवधूजनः प्रवृत्तः ॥ ३७ ॥
 शबलास्त्रिह कृष्णसारयूथैस्
 समदक्रोडसनाथपल्वलासु ।
 गहर्नास्त्रपि तद्वेषणायै
 वनेलेखासु मम त्वयं प्रयत्नः ॥ ३८ ॥
 स मया न तटेपु निर्झराणां
 सरसां नार्धुं न पुण्डरीकपण्डे ।
 सरसीष्वेपि नायतोर्मिलेखा-
 न्तरपारिष्वसारसासु दृष्टः ॥ ३९ ॥
 सितचामरधारिणे नियुक्तां
 दुहितुस्तेन भुजङ्गमाधिपेन ।
 अवधारय पाटलेति नाम्ना
 तनयां मासुरगस्य हेमनाम्नेः ॥ ४० ॥

१. K. reads 'लील' and Tr. 'मूल' for 'माल'. २. T reads 'अभिराज' for 'अहिराज'. ३. B. reads 'उयद्' for 'उस्मिन्'. ४. Tr. and K. read 'असमाप्ते' for 'असमाप्तेषु'. ५. T. reads 'विचेतुद्' for 'विचेतुं'. ६. K. and Tr. read 'शबलात्मसु' for 'शबलास्त्रिह' and 'शबलात्मसु' for the same, while I. reads 'शबलास्मिन्', but has the last न struck off and placed भु in its stead. ७. T. reads 'पल्वलाम्भ' for 'पल्वलासु'. ८. T. I. and Tr. read 'दृह' for 'अपि'. ९. B. T. and I. read 'ऽपि' for 'सु'. १०. K. reads 'वाप्तु' for 'नाप्तु'; while T. 'न स्फुटपुण्डरीकपण्डे' for 'नाप्तु न पुण्डरीकपण्डे'. ११. Tr. reads 'च' for 'ऽपि'. १२. Tr. reads 'धारणानियुक्तां' for 'धारणे नियुक्तां'. १३. K. reads 'धाम्नः' for 'नाम्नः'.

अचले विचयेः पतन्निगोष्ठ्यं .
 फलितः साधु समाहितश्चमो ऽपि ।
 यदितः पुरुषोत्तमोऽसि दृष्टो
 वनमध्ये निर्विडश्चियोपगूढः ॥ ४१ ॥
 उपरोधमिमं न मन्यसे चेत्
 यदि वाऽस्मासु तत्रास्ति पक्षपातः ।
 वद तच्चरता कचिद्वने ऽस्मिन्
 स सहारो विहगस्त्वया नु दृष्टः ॥ ४२ ॥
 न स दृष्टिमितस्तत्रापि मन्ये
 तदहं तद्विचयादितो निवर्ते ।
 ननु ताम्यति कागमात्तच्चिन्ता
 चिरयन्त्यां मायि सा ऽहिराजकन्या ॥ ४३ ॥
 अथ वा मृगभङ्गिनोपनीते
 विधिना सा नवसाहसार्कवाणे ।
 प्रणयार्पितलोचना सनाम-
 न्यधुनोऽप्यालिखितेव नूनमास्ते ॥ ४४ ॥
 पुनरपि पाटलोक्तिः ।
 इति सा समुदीर्य तत्पृष्ठाङ्कान्
 अवलोम्यैव पुनश्चर्मैस्कृतेव ।

१ T. reads अचलेऽपि अलेऽपि य पतन्निगोष्ठ्यं for अचल विचय पतन्निगोष्ठ्यः
 २ K. and I. read समाहित° for समाहित°; while B समाहित° for the sat
 ३ T. wrongly reads दृष्टा for दृष्टो ४ K reads विल° for निविड° and T. and
 Tr निविड° for the same ५ K reads अपकार for उपरोधं ६ K reads
 ग्रीष्म for ऽस्मासु ७ Tr. reads म for वा. ८. T. and I. read न and Tr.
 वा, both for नु ९ T. reads न for वा. १० Tr. reads न्ययतनंऽप्यालिखितेव
 for न्यधुनाप्यालिखितेव. ११. I reads पुन for पुन. १२ T. reads अमर-
 तं वा for अमरकृतेव I. also reads the same.

स्फुटकेलिमृगोपनीतबाण-
 स्मरणस्मेरमुखो पुनर्जगाद ॥ ४५ ॥
 स नृलोकशशी त्वेमेव मन्ये
 मृगयावद्धरुचिः स यत्पृषत्कः ।
 भुवनाभयदायिनाममीपां
 भवतः सवदतीव सायकानाम् ॥ ४६ ॥
 स्थितमेतदयोमुखेऽप्यमीषु
 स्फुटवर्णं तव नामधेयलक्ष्म ।
 अवनीतिलक त्वयि प्ररूढ
 मम सन्देहलवं बलात् प्रमार्ष्टि ॥ ४७ ॥
 समुपैति सनाधृतां किमन्यत्
 त्रितयेन त्रितय नरेन्द्रचन्द्र ।
 त्रिदिवं नमुचिद्विपा त्वयेय
 वसुधा वामुकिना रसातल च ॥ ४८ ॥
 सनये नृपतावखण्डिताज्ञे
 त्वयि शासत्यवनीं दिलीपकल्पे ।
 विदधीत पदं सुदुर्नये कस
 तमृते हारमलिम्लुच विहङ्गम् ॥ ४९ ॥
 असत्तामसुहृन् लज्जतेऽय
 किमिति ज्याकिणलाञ्छितो भुजस्ते ।

१ Tr reads मन्लोकशशी for स नृलोकशशी, K स नृलोकशशी and T स
 शूलाकशशी for the same २ Tr reads अधोमुखसु for अयोमुखसु ३ K reads
 'मत्त' for 'लक्ष्म' ४ T reads चन्द्र for चन्द्र ५ T reads नृपतावखण्डिताज्ञे
 for नृपतावखण्डिताज्ञे ६ T reads दिलीपकल्प for दिलीपकल्पे while K दिली-
 पतुल्य for the same ७ B and K read निदधीत for विदधीत ८ I reads
 'मलिम्लुचा' for 'मलिम्लुच', but seems to have been corrected as 'मलिम्लुच'
 ९ I and Tr read रक्षते for लज्जते

अवनौ यदनेन रक्षिताया
 वयमस्या मुषितो पतलिणाऽपि ॥ ५० ॥
 अपयातु खग स तेन कृत्य
 नहि मे^१ हारमिह त्वमेव याच्ये ।
 न दिशन्ति किमत्र चोरलुप्त
 वेत पष्ठाशभुजो वसुन्धराया ॥ ५१ ॥
 पयि चेदवतिष्ठसे प्रणीते
 मनुना नाथ तदप्यता स हार ।
 न नरेन्द्र भवादृशा कदाचित्
 पदत्रौ न्यायविदा विलङ्घयन्ति ॥ ५२ ॥
 निजमर्थयसे शिलीमुख चेत्
 भयता यन्नवताऽपि किं स लभ्य ।
 त्वमनागसि यच्छशिप्रभाया
 प्रहरन् केलिमृगे कृतव्यलीकं ॥ ५३ ॥
 अथ वा मृगायिष्यते न हार
 विशिख दास्यति चोरगेन्द्रकन्या ।
 स्वयि नेत्रपथातिथित्वमासे
 सुलभोऽस्या^२ हि महाजनोपरोध ॥ ५४ ॥

१ I om ts the v sarga wī le h reads हि हता for मुषिता २ Tr reads
 वा for मे and K रि for the same ३ T reads वाच्य for याच्य while
 I पितृ रदमेव याच्य for मिह ररमव याच्य ४ T reads विशन्ति and h.
 वसन्ति both for विद्यन्ति ५ T I and Tr read वसु for वेत ६ B and h.
 read यथस्ति for यथास्ति ७ B and I read न्यायविरो for न्यायविदा
 ८ T reads राह चारता भयतापि for भयता यन्नवताऽपि ९, h. reads वृक्षप्रसूत
 for वृक्षप्रसूत १० T reads ५३ for हि and Tr सभाजनापरोध for
 महाजनापरोध

अतिदूरत एव दृश्यतेऽयं
 त्वमिवाभ्युन्नतिमानितो नगेन्द्रः ।
 वहति प्रणयोपरुद्धकूला
 कलहंसैरमुमन्तरेण रेवा ॥ ५५ ॥
 अमृतेन्दुकलासहोदराऽस्याः
 सुननुस्तीरतलेऽवतिष्ठते सा ।
 उरसीव पयोधिराजकन्या
 वनमालाभरणे रथाङ्गपाणेः ॥ ५६ ॥
 तन्दितः स्वयमेव देव गत्वा
 पुलिनं सोमभुवस्तरङ्गवत्याः ।
 खगलुप्तविभूषणां क्षितौ ते
 फणिराजेन्द्रमुतां विबोर्धयैहि ॥ ५७ ॥

सानन्दं नायकोक्तिः ।

इति नद्वचसा स्मरेकदूते-
 प्रसवोद्धासवसन्तवासरेण ।
 स नृपः कमपि प्रमोदमापत्
 धनराजिध्वनिनेव नीलकण्ठः ॥ ५८ ॥

१. I. reads मय for एव, while K. and Tr. अतिदूरतमेव for अतिदूरत एव. २. B. reads अगुन्नति° for अभ्युन्नति°. ३. B and K. read प्रणयावरुद्ध° for प्रणयोपरुद्ध°. ४. B. reads अमलेन्दु° and K. अमरेन्दु° both for अमृतेन्दु°. ५. Tr. reads °सहोदरी सा for °सहोदराऽस्याः. ६. Tr. reads ऽस्याः for सा. ७. Tr. reads °नरणा for °नरणे. ८. K. reads उदितः for तन्दित. ९. D. T. and I. read निबोधय and Tr. विलोक्तय for विबोधय. १०. T. reads °भूत° and I. °कूट° for °दूत°; while Tr. स्मरेभूत° for स्मरेकदूत°. ११. T. reads स कृपः for स नृप; while I. substitutes कमपि for कमपि. १२. B reads धनराजत्° for धनराजि°; while T. reads धनराजि° for the same through mistake.

अवदच्च विहस्य पार्थिवेन्द्रः
 फणिराजेन्द्रसुतोविलासिनीं ताम् ।
 वचसोत्कथता मेयूरशावान्
 नवजीमूतनिनादसोदरेण ॥ ५९ ॥
 अपि नाम मृदूनि त्रैत्ति वक्तुं
 निपुणं न्यायमनुज्झती वचांसि ।
 प्रसभं विहितास्त्वया धदेते
 वयमात्मस्खलितेऽपि सापराधाः ॥ ६० ॥
 इदमोगिति गृह्यते वचस्ते
 संह मेधाविनि कस्त्वया विवादः ।
 यदिमा विशदोर्द्रमा गिरस्ते
 पथि सिद्धान्तसमीक्षिते चरन्ति ॥ ६१ ॥
 तदनेन विनोदयाशु तावन्
 मम हरेण मनः दाशिप्रभायाः ।
 इह पल्वलसैकतेषु यावत्
 तदेलेङ्कारमवेक्षितुं यतिष्ये ॥ ६२ ॥

१ T. reads "सुता" for "सुता". २ I reads विलासिनीनाम् for "विलासिनी ताम्", but it can be believed that the letters नाम् are ताम्, and besides, जी has Anusvar in the correction. ३ B reads मरीचि° for मयूर°. ४ B T. and I. read भति° and Tr. अय° for अपि°. ५ T° B and I read निपुणे for निपुण. ६ Tr reads स्वयं for स्वया, while T adds हि after स्वया. ७ K reads ननु for सह; while Tr. reads कथमेकाकिनितः for सह मेधाविनि क and there appears in the correction, सह for कथ and मिति for किनि in the reading. ८ B. reads विषमाद्रमा and Tr विषमोर्द्रमा both for विशदोर्द्रमा. ९. B. and K. read "समीक्षित" for "समीक्षिते", while I. reads "समीक्षिते" for the same. १०. B. reads विमोदया° for विमोदया° and gives marginal reading विनोदया for the same, while K reads तदलं विनिवेदययाशु तावत् for तदनेन विनोदयाशु तावन्, and B. interchanges this sloka to the next one. ११. K reads तमहं हारवत् यतिष्ये and T. तमहं हारवत्क्षितुं यतिष्ये for तमहं हारवत्क्षितुं यतिष्ये

हारप्रदानम् ।

अथ हारमनादरेण कण्ठात्
स्वयमाकृष्य स कृष्टचन्द्रशोभम् ।
विहसन्नरविन्दकोशताम्रे
निदधे प्राणितले विलासवत्याः ॥ ६३ ॥
अपि कोशगृहोदरे दुरापं
फणिनां भर्तुरुपोढविस्मया सा ।
तमुदञ्चितपद्मणा मृगाक्षी
लिखितेनैव ददर्श लोचनेन ॥ ६४ ॥

शशिप्रभाहारधारणम् ।

अवकृष्य सलिलमुत्तरीयात्
सितमेघादिव तारकावितानम् ।
उरसा स बभार हारमीशः
स्तनपर्यङ्कशयं शशिप्रभायाः ॥ ६५ ॥
वदति स्म हसन् रमाद्भदस्ताम्
उरगस्त्रीमथ भर्तुरिद्वितज्ञः ।
यदि कौतुकवत्यमत्सरस्ते
तदितः किञ्चिदितोऽवलोकयेति ॥ ६६ ॥
अथ हारलताविकृष्टदृष्टिः
सहसा वारिविहङ्गभावलुप्तम् ।

१. K. reads विक्षे for निक्षे. २. B. reads कोशगृहे दुरापमेघा for कोशगृहोदरे दुरापं and T. कोशगृहोदरेदुराप for the same ; while Tr. has this line thus—
अपि केहार . दुरापं.

३. T. substitutes सु for स through a mistake. ४. K. reads अवकृष्य for अवकृष्य. ५. T. reads तार for हार. ६. B. reads अमत्सरं स्व for अमत्सरस्ते. ७. B. reads विहा for विहो and T. I. and Tr. विहा for विहो. ८. K. reads विमृष्ट for विकृष्ट. ९. In Tr. there are two letters after सहसा mutilated.

उरगेन्द्रसुताविभूषणं तैन्
नृपतेर्वक्षसि पाटला ददर्श ॥ ६७ ॥

पुनः पाटलावाक्यम् ।

दशनच्छदमोत्तप्रिम्बशोभं
स्नपयन्ती सुधयेव हासकान्त्या ।
अवदच्च वैचासि पार्थिवं सा
चतुरैवं परिहासपेशलानि ॥ ६८ ॥
अपहर्तुमैगास्त्वमेव हारं
किमितः कल्पितराजहसरूपः ।
त्रिदितोऽसि धैना तवोरगाणां
नगरेऽस्त्येव हि कामरूपवार्ता ॥ ६९ ॥
परवञ्चनपण्डिता मतिस्ते
यदि नैवं कथमन्यथा नरेन्द्र ।
इदमाभरणं हरस्यरण्ये
हरहासैकसित शशिप्रभायाः ॥ ७० ॥
अवनीवलये त्वमात्तदण्डः
सहसे नोऽविनयांशमित्यवैमि ।
अथ च स्थितिमात्मना विधत्से
विषये दस्युनिपेक्षिते किमेतत् ॥ ७१ ॥

१ T reads 'विभूषणं' for 'विभूषणं तन्' २ B and I read 'त' for 'तन्'.
३ T. reads 'मात्रविम्बशोभं' for 'मात्रविम्बशोभम्' ४ T. reads 'हारकान्त्या' for
हासकान्त्या ५ T reads 'अपयन्ती (पि ?)' for 'अपयन्ती'. ६ T. reads 'मना
for 'मना' ७ T reads 'परावतोरगाणां' for 'धना तवोरगाणां', while Tr. reads
विदितां हि for 'त्रिदितोऽसि', and mutilates two letters afterwards ८ T.
reads 'परिहासितपण्डितामतिस्ते' for 'परवञ्चनपण्डिता मतिस्ते' ९. T. reads 'नरेन्द्र'
for 'नरेन्द्र'. १० T. reads 'नो' for 'मा'

क्षितिप स्मथसे किमेव केलिर्

न भवत्यर्पय हारमस्मदीयम् ।

नयवर्त्मजुषो भवादृशाः किं

न परस्वग्रहणादिहे व्रपन्ते ॥ ७२ ॥

अथवा परतोऽस्तु नर्म नास्यां

भुवि देवेन समोऽस्ति पार्थिवोऽन्यः ।

अपविद्धनया न यस्य दृष्टेर्

अपसर्पन्त्यथ खेचराः किमन्ये ॥ ७३ ॥

अनयोः किमपि त्वया विलासिन्

परिवर्तोऽयमकारि हारयोर्थः ।

वचसामवकाशमीश दत्ते

स न कस्यानृजुचेतसो जनस्य ? ॥ ७४ ॥

विहितो नहि वक्षसि त्वयाभ्यं

नृप हारः फणिराजकन्यकायाः ।

किमपीप्सितमात्मनो विधातुर्

विहितं सूत्रमिदं मनोभवेन ॥ ७५ ॥

ननु याम्यमुना शशिप्रभायास्

तव हारेण मनो विनोर्दयामि ।

१. T. I. and Tr. read अपव्रपन्ते for इहव्रपन्ते. २. K. and Tr. read परव-
स्तु नर्मणास्यां for परतोऽस्तु नर्म नास्यां. ३. Tr. reads ऽस्तु for ऽस्ति. ४. Tr.
reads किमस्य for किमन्ये; while T. substitutes अय for अपि. ५. T. reads
अनया for अनयो. ६. B. and K. read धत्ते for दत्ते. ७. Tr. reads नृ. च. रा-
जन् for नृप हारः. ८. Tr. reads किमिप्सितं for किमपीप्सितं; while B. Tr. and
I. विधान् for विधातु-. ९. T. reads ननु याम्यमुना and Tr. ननु याम्यमुना both
for ननु याम्यमुना; while B. substitutes अमुना for अमुना. १०. B. and Tr.
read विनोर्दयामि for विनोर्दयामि, but B. has in the margin विनोर्दयामि.

त्वयि सौप्यलमेव सान्द्रचेतस्
 सुतनुः जेहरसार्द्रतामुपैतु ॥ ७६ ॥
 उचितं निजसायकानुरोधत्
 अहिरोजेन्द्रसुतोपसर्पणं ते ।
 परतोऽस्तु शरस्त्वर्दयिता सा
 किमु न व्यागवशंवदा ददाति ॥ ७७ ॥
 सरसो ऽस्य विमुञ्च तीरलेखाम्
 अनुरेवा पुलिनं गृहाण यात्राम् ।
 उरगाधिपरूपपक्षपातं
 शैमय ध्यालवधूविलोचनानाम् ॥ ७८ ॥
 शशिप्रभादर्शनार्थं गमनम् ।
 इति बल्गु वचो निशम्य तस्याः
 स नृपः पन्नगवामलोचनायाः ।
 स्थितमत्र वचस्यलङ्घनीये
 तव कल्याणि मयेति तामुवाच ॥ ७९ ॥
 अथ साऽनृजुवादिनी विधाय
 क्षितिपालं पुरतश्चाल बाला ।
 हृदयेन परागमंशं चैवं
 विलम्बमांसलविस्मयो नरेन्द्रः ॥ ८० ॥

१. Tr. reads साप्यलमेवसायचनति for साप्यलमेव सान्द्रचेतः ; while T. reads this latter quarter of the stanza अतनुमे हरसाद्रतामुपैतु २ B. reads उपैति for उपैतु and अतनु for सुतनु, but for the latter reading it has in the margin तु for अ ३. T. reads अति* for अहि*. ४ Tr. reads शरसर्वयिता for शरस्त्वर्दयिता ५ Tr. reads ददति for ददाति. ६. K. and Tr. read सुतनु for सुतनु ७ ॥ T. and I. read *विमोचनेषु for *विमोचनानाम्. ८. I. reads कल्याणमये* for कल्याणि मये*. ९. K. and Tr. read चाल for चाला ; while T. reads क्षितिपालपुरतश्चाल for क्षितिपाल पुरतश्चाल through a mistake. १०. I. देवज्ज ७७८ ७ and reads परमं for परमं.

अरण्यानी केयं^१ धृतकनकसूत्रः क स मृगः
 क मुक्ताहरोर्यं^२ क च स पतंगः केयमवला ।
 क तत् कन्यारत्नं ललितमहिभर्तुः क च नयम्
 स्वमाकूतं धाता किमपि निभृतं पट्टवयति ॥ ८१ ॥
 अथ मदगजलीलाखेलगामी स कृत्वा
 कनकविशिखयाञ्चाव्याजनव्याजकान्तः ।
 अवनिहरिणलक्ष्मां साहसोपार्जितश्रीः
 अहिपरिवृढकन्यालोकनाय प्रतस्थे ॥ ८२ ॥

इति श्रीमृगाङ्कगुप्तसूक्तोः परिमलापरनामः पद्मगुप्तस्य कृतौ
 नवसाहसङ्कवरिते महाकाव्ये शशिप्रभावलोकनार्थप्रस्थानं
 नाम पञ्चमः सर्गः ॥ ५ ॥

- १. T. reads केय for केय. २. B. reads च for स. ३. K. substitutes
 किमपि for किमपि and B. किमिव for the same, while T. and Tr. read
 निभृत for निभृतं I. also read निभृतः, but has in the margin निभृतं. ४. K.
 reads लक्ष्मा for लक्ष्मा ५. Tr. reads इति परिमलस्य कृतौ नवसाहसङ्कवरिते
 शशिप्रभावलोकाय नाम, T. reads इति काव्ये शशिप्रभावलोकाय कृतौ साहसङ्कवरिते and I
 परिमलस्य नवसाहसङ्कवरिते all for the whole quolophone.

अथ पष्ठः सर्गः।

नायिकावस्थावर्णनम् ।

तदा फणीन्द्रकन्योपि बाणनामाङ्कसूचिते ।
 नरेन्द्रतिलके तस्मिन्नभिलाषं बन्धे सा ॥ १ ॥
 सहसा हृदये तस्या निदधे मन्मथः पदम् ।
 अशोकयष्टिस्तबके सराग इव पदपदः ॥ २ ॥
 अवशा सा भवच्चित्रं नाभापि पृथिवीपतेः ।
 न तदस्यत्र यन्नास्त्वं सन्नद्धस्य मनोभुवः ॥ ३ ॥
 स्मराम्बिकणमेणाक्ष्यास्तस्याः समुददीपयत् ।
 मकरध्वजसाम्राज्यसचिवो मैलयानिलः ॥ ४ ॥
 सोल्लसत्स्मरलीलेन नवेन वयसा बभौ ।
 उन्मिषन्मधुलेखेन मुकुलेनेव मालती ॥ ५ ॥
 सा जतुश्वसनस्पृष्टपाटलाधरपल्लवम् ।
 उवाह मुखमुज्जृम्भमम्भोजमिव पद्मिनी ॥ ६ ॥
 निकामसरले तस्मिन् शे मुहुस्तरलेदृशौ ।

१. B reads ५सौ for ५पि. २. T. reads बन्धाल (?) for बन्धन्. ३ I. reads नस्य for तस्या, while B K. and Tr read विदधे for निदधे ४ K. reads भुवापि for नाभापि. ५. Tr. reads समराङ्गण° for स्मराम्बिकाण°, while T. स्मराम्बिकाण° for the same. ६. B. and K. read मुहुरीविष for समुददीपयत्, while I. reads the same, but the letter प seems like य. ७ K. reads माहत्त सखा for मन्मथानिध. ८. K. reads 'विष' for बभौ ९ T. omits the following portion. —

..... सा मुहुस्तरले दृशौ ।
 यो नरेन्द्रचन्द्रस्य चिक्षेप न सखीजने ॥ ७ ॥
 नरेन्द्रनामाङ्कनिषिक्तामानन्दयति स्म सा ।
 कुमुदीपिनिधिवश्चक्षालेङ्गुकिरणच्छटा ॥ ८ ॥
 रंमपुद्गाङ्गिने मरिमप.

गरे नरेन्द्रचन्द्रस्य चिक्षेपे न सखीजने ॥ ७ ॥

नरेन्द्रनामाङ्गलिपिस्तामानन्दयतिस्म सा ।

कुमुदतीमिवोदंश्चद्वालेन्दुकिरणच्छटा ॥ ८ ॥

हेमपुङ्खाङ्किते तस्मिन् गरे करमुपेयुपि ।

चलेद्विवेश सा बाला दीक्षां वैवाहिकीमिव ॥ ९ ॥

तेनार्वाभतदाताम्रपाणिस्पर्शेन पत्रिणा ।

स्फुरत्कान्तिचयव्याजादमुच्यन्तेव पल्लवाः ॥ १० ॥

नैवीनसाहसाङ्गस्य कामदेवाकृतेरयम् ।

मालवैकमृगाङ्गस्य सिन्धुराजस्य सार्धकः ॥ ११ ॥

पुनःपुनरिति स्वादु नृपतेर्नामलक्ष्म सा ।

अपठचारुचिम्बोष्ठलुटदशनचन्द्रिका ॥ १२ ॥

सेन्दानितकम् ।

अधीत्य कौतुकेनाथ कृतपञ्चममूर्च्छनैः ।

तेदमे नृपनामाङ्गं अङ्गुः पातालकन्यकाः ॥ १३ ॥

१. Tr. and I. read मुनेष for चिक्षेप. २ B. K. and I. read 'हस्तद्व-
वालेन्दुकिरण for 'हस्तद्ववालेन्दुकिरण'. ३. After the letters बन्ता I. does not
insert the following portion.—

• • द्विवेश सा बाला दीक्षा वैवाहिकीमिव ॥ ९ ॥

तेनार्वाभतदाताम्रपाणिस्पर्शेन पत्रिणा ।

स्फुरत्कान्तिचयव्याजादमुच्यन्तेव पल्लवाः ॥ १० ॥

नैवीन ।

but this portion appears in the marginal correction. ४ In K. the
letter वै appears exactly like वै. ५. Tr. reads तेनार्वाभतदा for तेनार्वाभतदा.
६ B. reads पाणिस्पर्शेन for पाणिस्पर्शेन. ७ Tr. reads न (मू) नावे for
नर्वावे. ८. B reads भूते for सादङ्ग. ९ K. T. and I read स्वादु for
स्वादु. १०. B reads भरणम for भरणम्, but gives in the margin भरणम् for
the same. ११. T. omits this. १२. T. reads 'मूर्च्छनाम् and Tr 'मूर्च्छना
both for 'मूर्च्छना'. १३ B and K. read हस्त for तमे, while Tr तमे for
the same. १४ Tr reads अङ्गु दाताम्रकन्यका for अङ्गु दाताम्रकन्यका.

अदृष्टेऽप्युत्सुका राशिं तद्गीतेन बभूव सा ।
 प्रयोधे यदनद्वाग्मेः पञ्चमः प्रथमा समित् ॥ १४ ॥
 अवेपत्त समुन्मीलद्विलासकुसुमाञ्जिता ।
 मनोभवानिलस्पर्शवशाद्वनलतेव सा ॥ १५ ॥
 नवानुरागमङ्गेन व्यक्ततच्चिह्नचुम्बिना ।
 विनावचनमाचख्यौ सखीषु चतुरासु सा ॥ १६ ॥

शशिप्रभाया. प्रश्न ।

सावहित्यमथेत्यं सा सखीजनमभापत् ।
 सुधानिप्यन्दजडया शरदिन्दुमुखी गिरौ ॥ १७ ॥
 अभेदमिन्दुना नीतः साँचिव्य मेनकेतुना ।
 सख्यः कः सिन्धुराजोऽयं साहसाङ्गो निरूप्यते ? ॥ १८ ॥
 किमेव मन्त्रतिष्ठैव मौनमुच्चत शसत् ।
 उन्मीलति यदेदन्तर्मे बलात्कौतुककन्दली ॥ १९ ॥

मान्यवत्या उत्तरम् ।

अथ मान्यवती नाम तत्सखी सिद्धकन्यका ।
 इति स्मितमुधाद्रेण वचसा तामैवोचत् ॥ २० ॥

१ h. and Tr read 'कात्' for राशि २ T reads 'प्रयोधयद्' for प्रयोधे
 यद्. ३ h reads 'ञ्जिते' for 'ञ्जिता ४ h reads 'वनलताङ्गकै' for वनलतेव
 सा ५ B reads 'सङ्गेन' for 'मङ्गेन', but in the margin it gives 'मङ्गेन' and
 Tr reads 'मङ्गुन' and corrects 'मङ्गेन ६ K reads तदा for गिरौ while Tr
 substitutes 'मुखा' for 'मुखी ७ I Tr and I. read सामान्य for साँचिव्य
 ८ T. reads सख्य for सख्य ९ T reads साहसाङ्गो for साहसाङ्गो, while
 B substitutes निगद्यते for निरूप्यते १० B reads अदतिष्ठैव for अदतिष्ठैव.
 ११ अथ निष्ठैव and Tr 'मन्त्रतिष्ठे' for the same, while I substitutes अथ
 for अथ. १२ B and I read उन्मीलनीयमन्तर्मे for उन्मीलति यदन्तर्मे and I.
 'a quite mistaken here It reads उन्मीलनीयमन्तर्मे चलात् for उन्मीलति यदन्तर्मे
 बलात् १३ h reads 'मभापत्' for 'मभापत्', but gives the reading in the
 margin 'मान्यव'.

सखि साहसिकः सोऽयमवन्तितिलको नृपः ।
 गीयते केतकापाण्डु यस्योरगपुरे यगः ॥२१॥
 तं काश्यपीसहस्राक्षमद्राक्षमहमेकदा ।
 गता श्रीमन्महाकालपर्वण्युज्जयिनीं पुरीम् ॥२२॥
 तन्त्रि तिग्मांशुनेव द्यौर्निशेव शशालक्ष्मणा ।
 सा सनाथा पुरी तेन वज्रिणेवामरावती ॥२३॥
 रम्भा त्वयेव यत् सत्यं तेनाञ्जलि नलकूबरः ।
 त्याजितो रूपजं गर्वमुर्वीमकरकेतुना ॥२४॥
 अकलङ्ककृतेस्तस्य चतुःपट्टिकलावतः ।
 तुलाधिरोहैवाके कः षोडशकलः शशी ॥२५॥
 तस्यावनिप्रदीपस्य ते ते नैसर्गिका गुणाः ।
 क नाम न प्रकाशन्ते रवेरिव मरीचयः ॥२६॥
 न नागेषु न सिद्धेषु न नरेष्वमरेषु च ।
 अत्रापि कापि संवादस्तद्रूपोद्धेखरेखया ॥२७॥
 से हि केनापि कृत्येन गां गतेः श्रूयते पुनः ।
 निहृतैकभुजद्वन्द्वो देवः श्रवितसलाच्छर्भैः ॥२८॥
 किमैन्यन्नव सन्तुष्टधै पश्य चित्रे लिखाम्यहम् ।
 चिरस्य दीर्घनयने तवास्तु नयनोत्सवः ॥२९॥

१. T. reads कैतका for केतका. २. K. reads यस्यानङ्गपुरे for यस्योरगपुरे.
 ३. T. reads नलकूबरम् for नलकूबर. ४. K. reads रूपसौभाग्यं for रूपजं गर्वं.
 ५. K. reads कलावत for कलावत. ६. T. reads क षोडशकल शशी for
 क षोडशकल शशी; while Tr. तुलाधिरोहैवाके साङ्ग for तुलाधिरोहैवाके. ७. K.
 and T. read स्वेते for से ते. ८. K. reads प्वध for पु च; while Tr. and T.
 substitute न for न. ९. K. reads तद्रूपोद्धेखरेखया and Tr. तद्रूपोद्धेखरेखया
 both for तद्रूपोद्धेखरेखया. १०. K. reads सखि for स हि. ११. K. reads नाभा-
 गतः for न गां गत. १२. K. reads लोडन for लाङ्कन. १३. B, T. and Tr.
 read किमैन्यन्नवसन्तुष्टे and I. किमैन्यन्नवसन्तुष्टे both for किमैन्यन्नव सन्तुष्टधै.

श्राकृतिलेखनम् ।

अथ सा सिद्धतनया त लिलेख शिलातले ।
 हृदि तूरेगराजेन्द्रदुहितुर्मनिकेतन ॥३०॥
 तदोलिखितभूपाल तया चिन्तितकामदम् ।
 चिन्तामणेरप्यधिक शिलातलममस्त सा ॥३१॥
 तेतश्चित्रगतं तस्मिन् महीपाले मदालसा ।
 सममेवाहिकन्याना पेतुर्नेत्रपरम्परा ॥३२॥
 पयो शशिप्रभाप्येन चिरमुत्पद्मलेखया ।
 पुनरुक्तीकृतोन्निद्रकर्णेन्दीवरया दृशा ॥३३॥
 रूपमास्वादयामास तस्याऽऽलेख्यगतस्य सा ।
 भ्रमरीवारविन्दस्य सुधासहचर मधु ॥३४॥
 औनीयताकुलत्व सा त्रितयेन तनूदेरी ।
 विस्मयेनातिसान्द्रेण मदेन मदनेन च ॥ ३५ ॥
 विवेदा हृदये तस्या स चित्रलिखितो नय ।
 शरत्प्रसन्ने सरित प्रतिमेन्दुरिवाम्भासि ॥ ३६ ॥

१ T I and Tr substitute च for त २ Except K all others read मीन
 कतनम् for मीनकतन ३ T reads तथा for तया ४ K T and Tr read
 तदा for तथा while Tr substitutes चित्तन for चिन्तित ५ B reads 'मम
 न्यस्य for 'मदस्त सा ६ Tr does not give the following two stanzas —

समश्चित्रगत तस्मिन् महीपाल मदालसा ।

सममेवाहिकन्याना पेतुर्नेत्रपरम्परा ॥ ३२ ॥

पयो शशिप्रभाप्येन चिरमुत्पद्मलेखया ।

पुनरुक्तीकृतोन्निद्रकर्णेन्दीवरया दृशा ॥ ३३ ॥

७ T reads मदालसा for मदालसा ८ T reads परम्परा for परम्परा ९ B
 reads तनू for 'प्यन १० h reads उत्पद्मलेखया दृशा for उत्पद्मलेखया ११ T
 reads पुनरुक्तीकृतोन्निद्र for पुनरुक्तीकृतोन्निद्र and substitutes वा द for 'या द
 १२ Tr and I read अनी for आनी १३ T reads तनूदेरी and Tr तनूदेरी
 both for तनूदेरी, while I तनूदेरी for the same १४ B reads हृदये for हृदये
 and h reads चित्रलिखित for चित्रलिखित

स्तनपत्रलतां तस्या विभेद पुलकोदमः ।
 सत्यं यदन्तरङ्गेण ग्रहिरङ्गे निरस्यते ॥ ३७ ॥
 तस्याः कुचयुगे किञ्चिन्निश्वासः कम्पमादधे ।
 रयाङ्गनामामिथुने सायन्तन इवानिलः ॥ ३८ ॥
 तस्याः स्वेदलवध्रेणिच्छदना वदनश्रिया ।
 विशतोन्तरनङ्गस्य लाजाञ्जलिरिवोज्जितः ॥ ३९ ॥
 शङ्के शरमृजुकुर्वन् ददृशे मन्मथस्तथा ।
 यत् सा मृदुकण्ठकाञ्चिकिङ्किणीक्रमकम्पत ॥ ४० ॥
 एष दृष्टस्त्वयेत्युक्ता सख्या सा साध्वसाकुला ।
 गद्गदाक्षरमप्यक्तं कृच्छ्रात् प्रतिवचो ददौ ॥ ४१ ॥
 चित्रवार्तिन्यपि नृपे तत्त्वावेगेन चेतसि ।
 ग्रीडाधिपलितं चक्रे मुखेन्दुमवशैव सा ॥ ४२ ॥
 दृष्ट्वा सखीभिस्साकूतं सा बालाक्षरपल्लवे ।
 दधौ वैलक्ष्यहसितं प्रसूनमिव माध्वेवी ॥ ४३ ॥
 नैवं प्रेम नवोत्कण्ठा नवास्ते ते मनोरथाः ।
 इति तस्यास्तथैवोभूदन्तरङ्गः परिच्छेदः ॥ ४४ ॥

१. K. reads निवार्यते for निरस्यते. २. B. and T. read 'मादधे for 'मादधे,
 but in B. marginal correction appears मादधे. ३. B. reads वदने श्रिया and
 K. वदनश्रिय both for वदनश्रिया. ४. B. I. and Tr. read विशतोऽन्तरनङ्गस्य for
 विशतोऽन्तरनङ्गस्य. ५. Tr. reads शरं मृजुकुर्वन् for शरमृजुकुर्वन्; while T. reads
 शरमृजु कुर्वन् for the same. ६. B. reads तया and K. तदा both for तदा, but
 in B's. marginal correction there appears तदा. ७. K. reads 'युस्त्वा for
 'युक्ता. ८. K. reads अप्यक्तं and T. अप्यक्तः both for अप्यक्त. ९. T.
 adds वि before विश, but it is unnecessary here. १०. B. reads ग्रीडाधिपलितं,
 but in the margin ग्रीडाधिपलितं for ग्रीडाधिपलितं while T. ग्रीडाधिपलितं for
 the same and K. reads in the margin ग्रीडाधिपलितं. ११. Tr. reads
 साध्वी for साध्वी and B. दग्ध इव for प्रसूनमिव. १२. T. reads नः for नः
 through a mistake. १३. B. and K. read तद्वैव for तथैव. १४. K. reads
 अन्तरङ्गपरनाम for अन्तरङ्गपरिच्छेदः.

किञ्चिज्जपानुविद्धेन पुण्डरीकदलस्त्रिपा ।
 तमानर्चव राजेन्दुमनिमिजस्मितेन सा ॥ ४५ ॥
 सा च दोःशैथिल्यतनुवा नृपेणाह्वयसिता हृदि ।
 कृताङ्गभङ्गवलना झटित्यालस्यमाययौ ॥ ४६ ॥
 तत्क्षणेनैव सा चित्र तन्वी तन्मयता ययौ ।
 क न प्रतारयत्येव कितवः कुसुमायुधः ॥ ४७ ॥
 स्तिमितेवावतस्ये सा सारङ्गायतलोचना ।
 अचेतनेव शून्येव सुमेरुलिखितेव च ॥ ४८ ॥
 स्मरेण मर्मणि कापि साश्रव्यत सुमध्यमा ।
 अनिद्रितापि यत् साऽभूत् क्षण मुकुलितेक्षणा ॥ ४९ ॥
 व्यङ्गितानज्जलैलेन शृङ्गारसन्धुनेन ।
 तन्वी नवानुरागेण सान्यैवे घटिताभयम् ॥ ५० ॥
 ऋजुनैक्षत यस्मिन्ने यदभूत् त्रपावती ।
 तेर्भोतिगुह्यभावापि सा सखीभिरलेक्ष्यत ॥ ५१ ॥
 अथानङ्गवती नाम सखी तामिरैवोचत ।
 दशनज्योत्स्नयाऽप्य सुभयेव निपिञ्चती ॥ ५२ ॥
 कश्चिदस्य प्रमोदाय रुमुदस्येव चक्षुष ।
 अयं मध्यगलेर्केन्दु पातालैन्दुरुत्ते तव ॥ ५३ ॥

१ T reads 'गुविद्धेन' for 'गुविद्धेन' २ Ir reads 'वापिजसाधित' for 'वा
 वापिज' ३ I reads 'हागान' for 'हागि' h also the same ४ T reads
 'मनि' for 'म' ५ B reads in the margin 'मयो' for 'ययो' ६ I reads 'कि
 कि' ७ ut corrects 'क' ८ T I and Ir read 'स्तिमितेवा' for 'स्तिमितेवा'
 ९ Ir reads 'सुद' and K. सुत h th for 'सुद' १० I reads 'वा' for 'य' ११ K
 T a d Ir read 'मीत्य' for 'मीत्य' १२ B reads 'बन्धुग' for 'बन्धुग' १३ T
 reads 'गायय' for 'गायय' १४ h and T read 'उच' for 'विच' १५ B reads
 'मेना' 'य' for 'मना' 'नि' १६ h reads 'हृदय' for 'हृदय' १७ T reads 'तां
 प्रमोदाय' for 'प्रमोदाय' १८ h reads 'हृदि' for 'हृदि' १९ I reads
 'मोद' for 'मोद'

वनानिलहंनोन्निद्रपद्मेसरशालिना ।
 रोमोद्गम इवानेन धृतस्त्वदवलोकनात् ॥ ५४ ॥
 अद्य नः सफलं चक्षुश्चित्रे यदवलोकितः ।
 कन्दर्पाधिकैकान्तोऽप्यभवन्तिमृगलाञ्छनः ॥ ५५ ॥
 त्वामप्यवञ्चितां मन्ये यत्त्वयैतस्य वक्षसि ।
 एते सविभ्रमं न्यस्ते दृशौ मुक्तालते इव ॥ ५६ ॥
 जितमेतेन कोऽप्येव सत्यं कामोऽस्य किङ्करः ।
 आरोहति परां कोटिमत्र यत् तव सम्भ्रमः ॥ ५७ ॥
 त्वमत्र बद्धभावेव किमिन्दुमुखि लज्जसे ।
 विलङ्घयत्यलङ्घयानि स्मरदुर्ललितानि कः ॥ ५८ ॥
 कोऽप्यः सखि नृशंसो ऽस्ति कामं विषमवाणतः ।
 मुकुमारे तवाप्यङ्गे येन व्यापारितः गरः ॥ ५९ ॥
 विम्वोष्ठ एव रागस्ते तन्वि पूर्वमदृश्यत ।
 अधुना हृदयेऽप्येवं मृगशावाक्षि लक्ष्यते ॥ ६० ॥
 एकेन राजहंसेन हनो हारस्तनूदेरि ।
 अनेन तु द्वितीयेन लिखितेनापि ते मनः ॥ ६१ ॥
 कुतस्त्रपा तवालीपु किञ्चिदुन्नमयाननम् ।
 अहो यत त्वमेतस्मिन्नत्यायतकुतूहला ॥ ६२ ॥

१. B. Tr. and I. read "हना" for "हना". २. B. reads "शालिना" for "शालिना" and K. and Tr. "शालिना" for the same. ३. B. reads "दरि" for "दरि". ४. K. reads "विपिनैरप्य" for "यदवलोकितः", while B. "व्यवहित" for "व्यवहित". ५. K. reads "यत्ते" for "एते". ६. Tr. reads "जितं" for "जित". ७. T. reads "आरोहति" and "सम्भ्रम" for "आरोहति" and "सम्भ्रम" respectively. ८. K. reads "नावेन" for "भावेन"; while T. "किमिन्दुमुखि" for "किमिन्दुमुखि". ९. T. reads "मुखि" for "मुखि". १०. K. reads "एव" for "एव". ११. Tr. reads "मनोदरि" for "मनोदरि".

एतत्कर्णोत्पल लोलमपाङ्गमेतिवेदितम् ।
 त्वदुदन्तमिवैतस्य कथयत्यलिकूजितै ॥ ६३ ॥
 अहो दूरस्थितेनापि हृदि स्पष्टा नृपेन्दुना ।
 इन्दुकान्तिशिलेव स्वमार्द्रतामवगाहसे ॥ ६४ ॥
 निपुणे नि श्वसिष्येवमर्तिगूढ यथा यथा ।
 तथा तथा तव व्यक्तमयमुद्ध्वंसति स्मर ॥ ६५ ॥
 स्मितमेतदलोलाक्षि लज्जासवलित तव ।
 इद निर्जितबाल्यस्य यौवनस्योदित यश ॥ ६६ ॥
 यथा तवेयमरतिर्यथा सुतनु वेपसे ।
 तथा कवचित् शङ्के नि शङ्क मदनस्त्वयि ॥ ६७ ॥
 किमत्र करैव गाढमाकल्पकमिद तव ।
 इय च मन्मथस्यास्त्र निर्गता चूतमञ्जरी ॥ ६८ ॥
 सुरतशान्तशररीकशरीमाल्यचुम्बिन ।
 कथमेते त्वया तन्वि सह्या मलयवायव ॥ ६९ ॥
 किं क्षाम्यसि तत्रोपान्तमानयाम्यधुनैव तम् ।
 इत्याश्वासयतीव त्वा कौकिलोड्यै कलस्वन ॥ ७० ॥
 कृजन्ती कौकिलवधूरियमाधि धुनोति ते ।
 अनङ्गनृपसाध्राज्यलोलामद्गलगायिनी ॥ ७१ ॥

१ It reads 'प्रतिश्रुतिम्' I 'प्रतिश्रुतिम्' both for 'प्रतिश्रुतिम्' while
 T 'प्रतिश्रुतिम्' for the same २ B and T read 'कान्ति' for 'मान'
 ३ T and Tr read 'निपुण' and h 'निपुण' both for 'निपुण' ४ B reads 'गूढ'
 for 'गूढ' ५ I a l Tr read 'उद्ध्वंसति' for 'उद्ध्वंसति' ६ I T and
 Tr read 'मन्मथस्यास्त्र' for 'मन्मथस्यास्त्र' ७ h reads 'नृप' for
 'नृप' ८ K reads 'शान्ति' for 'यशस्विन' ९ T reads 'मायस्त्र' for
 'मायस्त्र' and Tr the same but they do not convey good sense
 १० T Tr and I read 'सुरतशान्तशररीकशरीमाल्यचुम्बिन' for 'सुरतशान्तशरीमाल्य
 चुम्बिन' ११ B h T and I read 'यतिर्यथा यशस्विन' for 'यतिर्यथा यश
 स्विन' १२ T Tr and I read 'निर्गता' for 'प्रगता' १३ h reads
 'गायत्री' for 'गायत्री'

वनान्तदेवतावाशपादन्यामोत्सवः स्फुटम् ।

एष स्तवकितोऽशोकः सुहृन् कामस्य का गतिः ॥ ७२ ॥

अत्रोर्वीतिलके दृष्टिमस्यन्ती तिलकः रुधा ।

अयं तर्जयतीव त्वां वाताधूतलताद्गुलिः ॥ ७३ ॥

पथि म्मरस्य विषमे स्खलितायामितस्वैयि ।

स्मितच्छटेव निर्याति सिन्दुवारस्य मञ्जरी ॥ ७४ ॥

द्रावयत्यस्तविम्बोष्टरुचिनिःश्रसितानि ते ।

अयं मुकुलितः किञ्चिद्वकुलो मुकुलस्तनि ॥ ७५ ॥

लनया कर्णिकारस्य पुरः पुष्पितया श्रया ।

जनदस्यैकराज्येभस्मिन् हेमवेवलतायिनम् ॥ ७६ ॥

अहो न कस्य भिन्दन्ति हृदयं वीक्षिता अपि ।

निमृगमृदवोप्येते सहकारनवाद्गुराः ॥ ७७ ॥

चतुर्गं कोकिलमेव कृत्वा कुरवको मुखे ।

दुर्लभं याचतीव त्वां लीलालिङ्गनदोहदम् ॥ ७८ ॥

अशोकस्कन्धलप्रेयं कुमुमैर्नवभोधवी ।

मार्थनीयमियस्वशां हसति त्वामित्रोऽमुकाम् ॥ ७९ ॥

१. T reads अनान' for वनान्'. २ Tr. mutilates first six letters of this line and then reads दृष्टिमुस्यन्ती तिलक रुधा for दृष्टिमस्यन्ती तिलक रुधा. ३ K. reads सति for स्वयि. ४ B. reads निर्याता for निर्याति. ५ T. reads द्रावयति, h. द्रावयति and gives in the marginal reading न्यययति for द्रावयति, while Tr. reads द्रावयत्यस्ताविम्बोष्टरुचि for द्रावयत्यस्तविम्बोष्टरुचि' and 'विम्बोष्ट किञ्चित् T. 'विम्बोष्ट रुचि' and L. 'विम्बोष्टरुचिन्' for 'विम्बोष्टरुचि'. ६ I reads पुन for पुर, while B T पुनितया for पुष्पितया. ७ T. reads 'स्देव for 'स्देक'. B and K substitute हि for अति. ८. I reads चतुर्गं and Tr. चतुर both for चतुर्ग. ९ h. reads कुरवक पुर for कुरवको मुखे. १० Tr. reads स्वहीन' for स्वा मीन'. ११ K reads 'मावती for 'माधरी. १२ B I T. and Tr. read 'दम्मुके for 'दम्मुकाम, while K. substitutes 'स्वशां for स्वशां

भूपतावनुरक्तायास्तव सन्तापदीपनम् ।
 स्थलारविन्दं सेष्यैव स्यूते सखि वसुन्धरा ॥ ८० ॥
 जमीप्यङ्गस्थकन्दर्पजगद्विजगयसिद्धिषु ।
 दृष्टिरुद्विजते तन्वि पाटलाकुण्डमलेषु ते ॥ ८१ ॥
 सुन्दरि द्वितयस्यात्र कशिमा भूषणायते ।
 राजन्यायद्भवायास्तव रात्रेश्च सम्प्रति ॥ ८२ ॥
 एष चैत्रोत्सवश्चित्रे नृपोऽयं नूतनं वयः ।
 प्राप्तावकाशः कामोऽपि पतिताऽऽयतिसङ्कटे ॥ ८३ ॥
 किमालिखितवत्येषा चित्रे माल्यवती नृपम् ।
 द्वारीकृतेयमथ वा वामेन विधिना तव ॥ ८४ ॥
 बहुना किं चकोराक्षि छलितासि मनोभुवा ।
 सर्वथा ते करिष्यन्ति कुशल कुलदेवताः ॥ ८५ ॥
 इत्यादि व्याहरन्ती सा कृतभूभङ्गेया तया ।
 नेरेन्द्रनाणपुङ्खेन कुचे किञ्चिदतुष्यते ॥ ८६ ॥
 कलावतीरचनम् ।
 अथ किन्नरराजेन्द्रकन्या नाम्ना कलावती ।
 एव वचः स्मितमुधानिपिक्ताक्षरमौददे ॥ ८७ ॥

१ T and Tr interchange places of सुत and सखि, while T mutilates the letter ते after सु २ B reads सुप्रलेषु but gives to the margin कुङ्कुमेषु for सुङ्कुमेषु ३ T, on its th is whole line —

सुन्दरि द्वितयस्यात्र कशिमा भूषणायते ।

४ Tr and I read कारवायन for भूषणायते ५ B reads राजन्या for राजन्या, but gives marginal reading, राजन्या, while I reads राजन्या for the same, but it is to be supposed by a mark on the top of र that it is रा ६ T reads भौषाङ्ग for भौषाङ्ग, while K भौषाङ्ग for the same ७ T reads छलि for 'छलि', ८ B reads द्वारे दूते and T द्वायदूत both for द्वायदूत ९ T reads चलितासि and Tr चलितासि both for छलितासि १० T reads सर्वथा for सर्वथा ११ B and K read समददता for सुमददता १२ T, I and Tr read 'नद्या for भङ्गा १३ I and Tr read 'मुयत for मुयत १४ T reads अरद ह for अरद

कामं दुर्लभमेवैतच्चैव चन्द्राङ्किता निशा ।
 प्रेयान्विपञ्चीरणितं पञ्चशणाङ्कितं वयः ॥ ८८ ॥
 जैयि त्वां स्थापयत्येष कालः कमललोचने ।
 जगदान्नादजनकः सुधामृतिगिवाञ्जिनीम् ॥ ८९ ॥
 स्थाने तवानुगमोऽथमनद्गस्यायमुन्मव ।
 सखि क्षिप्रं चित्तिं निर्व्याजमिन्द्रावेव कुमुदनी ॥ ९० ॥
 नृपस्यागृथ्यसञ्चारः श्रेष्ठेणानेन मूच्यते ।
 मरुता द्विगदस्यैव मदनिप्यन्दगन्धिना ॥ ९१ ॥
 ज्वल्य तन्त्रि चिन्त्रानां वने हंसमितन्मतः ।
 कंचिद्विलोकयिष्यान्ति तं त्वत्परिजनस्त्रियः ॥ ९२ ॥
 जानत्वदिद्वितैवात्र न चेद्द्रव्यं पादला ।
 ततोऽप्य पदपदस्यैव पलाचेतो हरिष्यति ॥ ९३ ॥
 स्थिरा भद्र नृपेन त्वमिह संयोगमाप्स्यसि ।
 यथा रुक्माश्रमे पूर्वं दुःखान्तेन शरुन्नला ॥ ९४ ॥
 इति तद्वचसः मौमि ममृणोत्काम्यनस्तनी ।
 व्याजमाचीकृतमुखं निगडवास शशिप्रभा ॥ ९५ ॥
 वनश्रीगन्धमञ्जरीं लतारुज्जोदरे ततः ।
 बुबुज मर्ज्जुकण्डस्तां दक्षिणेन कपिज्जलः ॥ ९६ ॥

१ T and Tr read चैवचन्द्राङ्किता for चैवचन्द्राङ्किता २ Tr reads प-
 ष्चशणाङ्कित and T and I पञ्चशणाङ्कित both for पञ्चशणाङ्कित ३ T
 reads अयि तु न्याययति for अयि स्वा म्याययति, while I reads स्वा for स्वा
 ४ Tr reads म्निह्यति निर्व्याजमिन्द्रावेव for म्निह्यति निर्व्याजमिन्द्रावेव, while
 T reads म्निह्यव्य for म्निह्यव्य through mistake ५ I reads 'दिप्यन्द'
 for 'निप्यन्द' ६ D reads 'वस' for हस and L reads हस, but in the
 margin reads वस ७ K reads सत्य for कविद् ८ T reads 'स्यहि'
 सितेश्वर (') Tr स्वदिङ्किता दाव and L स्वदिङ्किता दाव all for 'स्वनि-
 द्गतेश्वर' ९ K reads गदयति for आनयति १० Tr reads 'सुग्री' for 'सु-
 ग्री' ११ I reads मर्ज्जु for मर्ज्जु and T म for न

हर्षाश्रुलवकीर्णेन सत्पत्रावलिचारुणा ।
 वामेन पैस्फुरे तस्याश्वक्षुपा च स्तनेन च ॥ ९७ ॥
 अत्रान्तरे समायान्ती ददृशे दूरतस्तया ।
 नरेन्द्रसवितुस्तस्य पुरः मन्थ्यैव पाटला ॥ ९८ ॥
 तस्यास्त्रये च त्रितयमपश्यत्फणिकन्यका ।
 मुखे स्मितं करे हारं सितमंसे च चामरम् ॥ ९९ ॥
 सा हारहस्ता रुच्ये धृतस्तिमितचामरा ।
 सरसी सुप्तहंसेव फेनाध्यासितपङ्कजा ॥ १०० ॥
 दृष्टिः फणीन्द्रदुहितुरतिक्रैम्यैव पाटलाम् ।
 भृङ्गश्रेणिरिवाशौके पपातावन्तिभर्तरी ॥ १०१ ॥
 प्रियं नैः सौम्यमायाति पश्य पश्य शशिप्रभे ।
 परमारान्वयोदारहारमध्यमणिर्नृपः ॥ १०२ ॥
 इति प्रियसखीसूक्तिसुधानिष्यन्दलेखया ।
 सिक्ते तदाऽभवत्तस्याः स्मरः पल्लवितो हृदि ॥ १०३ ॥
 सैन्दानितकम् ।
 सुधारस इवोर्वीभृत्तया सम्मुखमापतन् ।
 दृशा स्फटिकशुक्तयेव वारंवारमपीयत ॥ १०४ ॥

१ T. reads 'लावकीर्णेन' for 'लवकीर्णेन' २ T, Tr and I read 'पुस्फुरे' for 'पस्फुरे' ३ Tr. reads 'द्य' for 'च' ४ T reads 'तत' for 'तया' ५ I reads 'कन्यरा' for 'कन्यरा' ६ B. reads 'स' for 'सा' but gives in the margin 'सा', while T. reads 'सा हारहस्ता विरुचे' for 'सा हारहस्ता रुच्ये' ७ Tr mutilates two letters before 'स्तिमित' ८ Tr reads 'सरसीष लसद्भुजा' for 'सरसी सुप्तहंसेव' ९ K reads 'मीनाध्यासित' for 'फेनाध्यासित', but gives marginal reading 'फेनावसितम्' १० B and h. read 'क्राम्येव' for 'क्रम्येव' ११ B reads 'प्रियो य' and in the margin 'प्रिया य' for 'प्रिय न', while K 'प्रियस्ते' for the same १२ T, Tr and I read 'सूक्त' for 'सूक्ति', while I. substitutes 'विष्यन्द' for 'निष्यन्द'. १३ T. and Tr do not insert this १४ h. reads 'निभृत राशपीयत' for 'वारंवारमपीयत'

त्रितेने अयंहिकन्याभिः कौतुकेनातनीयसा ।
 तस्याग्रे राजद्वंसस्य नेत्रेन्दोवरवागुरा ॥ १०५ ॥
 अवान्तितिलकोदन्तमुपसृत्याथ पाटला ।
 अनङ्गदीपन तस्यै जगदेद्वितवेदिनी ॥ १०६ ॥
 देव पश्चात्स्थितो अयग्रे प्राप्तः पर्युत्सुको भवान् ।
 इत्यभाष्यत भूपालश्चित्रे चतुरया तथा ॥ १०७ ॥
 अभूत् पर्याकुला सा च मुहूर्तमसितेक्षणा ।
 पश्चादलज्जतालीभिस्तथा सस्मितमीलिता ॥ १०८ ॥
 तस्यै हार मन्त्रीभर्तुर्गर्पयामास पाटला ।
 आकृष्य भूर्तमानीतमतिशुद्धमिवागयम् ॥ १०९ ॥
 सखीनामैतुरोधेन सा किलानङ्गमाहिता ।
 हृदि दीर्घगुण दधे हार प्रियमिवापरेम् ॥ ११० ॥
 तुषारपाण्डुना तेन ववृधेऽस्या मनोभवः ।
 दिगन्तवान्तज्योत्स्नेन मन्त्रोदधिरिवेन्दुना ॥ १११ ॥
 पुष्पोद्गमेनेव लता प्रसादेनेव भारती ।
 सा तेन रेजे हारेण यगसेव नरेन्द्रता ॥ ११२ ॥

१ T substitutes 'मि' for 'दि' २ T reads नेन्द्रतीवरवागुरा (?) for नेत्रेन्दोवरवागुरा ३ B reads 'स्मृत्या' for 'सृत्या'. ४ K reads 'दीपने नम्या' for 'दीपन तस्यै' ५ K reads पर्याकुल कथम् for पर्युत्सुको भवान् ६ T reads इत्यभाष्यत for इत्यभाष्यत, while Tr mutilates two letters before चतुरया ७ Tr reads 'लिम्नु तथा' for 'लिभिस्तथा' ८ K reads सस्मित for सस्मित ९ h and Tr read कस्य for तस्यै १० B reads आकृष्य मूर्तमायान्, h आकृष्यमूर्तमायान् and Tr आकृष्यमूर्तमानीत for आकृष्य मूर्तमानीत, while Tr substitutes 'शुद्ध' for 'शुद्ध'. ११ B reads 'मुनि' for 'मनु' १२ K reads प्रियमिवागयम् for प्रियमिवापरेम् and substitutes हरा for हृदि १३ K reads दिगन्ताभिन् for दिगन्तवान्त. १४ K reads पुन्ताद्गमेनेव for पुष्पाद्गमेनेव, while चवरी for भारती

ततश्चिथिलपर्यस्तविलोलकवरीलता ।
 केतुयष्टिरिव इयमपताकाद्वा हिरण्मयी ॥ ११३ ॥
 वसंतकमलोद्भासिमत्तभ्रमरनिःस्वना ।
 दीपमानोपदेशेव स्वरहस्ये मनोभुवः ॥ ११४ ॥
 उल्लसत्कुटजाच्छाच्छविलासहसितच्छविः ।
 झटित्युदाधिवेलेव निर्गच्छदमृतच्छटा ॥ ११५ ॥
 सरोजिनीव हंसीभिर्भृङ्गीभिरिव मालती ।
 शशिलेखेव ताराभिस्सखीभिरभितो वृता ॥ ११६ ॥
 दृष्ट्वा नरेन्द्रमायान्तमुदस्थादुत्सुकाथ सा ।
 दधती नूतनप्रेमपरिणीतामधीरताम् ॥ ११७ ॥
 कुलंकम् ।

अथ सुतनुरलोलतारके सा सुचिरमुदञ्चितदीर्घपदमाले ।
 शशिन इव नवोद्गतस्य दूरान् अवनिपतेः पथि लोचने मुमोच ॥ ११८ ॥
 आसन्नानुचरधृतेन पङ्कजिन्याः
 पत्रेण स्फुटघटितातपत्रलीलः ।
 सं च्छायामथ महसा हसन्निहमांशोः
 क्षमापालः पुलिनमवाप नर्मदायाः ॥ ११९ ॥

इति श्रीमृगाङ्कसूनोः परिमलापरनाम्नः पद्मगुप्तस्य कृतौ नवसाह-
 साङ्कचरिते मन्त्राकाव्ये शशिप्रभादर्शिनो नाम पष्ठः सर्गः समाप्तः ॥ ६ ॥

१. K. reads 'रिवाभून् सा for 'रिव इयाम' २. B. T. and I. read 'ततस्त' for 'ततस्त', while Tr. reads 'कमलोद्भासे for 'कमलोद्भासि. ३. K. and Tr. read 'सरहस्य' for 'स्वरहस्ये. ४. B. and I. read 'उल्लसन्', T. and Tr. 'उल्लसन् for 'उल्लसन्', while T. is quite mistaken here ५. T. reads 'धृता for 'वृता ६. Tr. and I. read 'द्रष्टु and T. 'द्रष्टु for 'दृष्ट्वा. ७. T., Tr. and I. do not insert 'कुलंकम्'. ८. K. reads 'पद्मलेखे for 'पद्ममाले ९. B. reads 'सच्छायामथ' and Tr. 'सञ्जायामथ for 'सच्छायामथ; while Tr. substitutes 'सहसा for 'महसा १०. B. reads 'पत्र सर्ग' for the whole colophon. T. इति परिमलापरनाम्नो महाकविः का-
 लिसागरस्य कृतौ साहसार्चचरिते पञ्चमः सर्गः, Tr. reads इति परिमलस्य कृतौ नव-
 साहसार्चचरिते नरेन्द्रपद्यो नाम पष्ठः सर्गः. I. reads the same, but omits 'पद्यो' and 'नाम'.

अथ सप्तमः सर्गः ।

शशिप्रभादर्शनम् ।

ततः स दूरादहिराजकन्यकां
जवैकमित्रेण युतां पतत्रिणा ।
विशाम्पतिर्दीर्घगुणानुपद्विणीम्
अनङ्गकोदण्डलतामिवैक्षत ॥ १ ॥

उपोढलावण्यतरङ्गभङ्गया
सैरागविम्बोदगलत्प्रवालया ।
अहारि लोलं नृपतेस्तया वलात्
अनङ्गरत्नाकरवेलया मनः ॥ २ ॥

रमाङ्गदकृतं शशिप्रभादर्शनम् ।
सर्विस्मयो लोचनमार्गमाप्तया
तया स पातालतलेन्दुलेखया ।
अथेत्यमम्लानमनोरथोद्गमो
रमाङ्गदेनाभिदधे नराधिपः ॥ ३ ॥
अवैमि सैवेयमगोषमायुधं
मनोभुवः पञ्चराजकन्यका ।
उदगुलेखेन मुखेन कुर्वती
जगत् विलीनेन्दुविलोकरनस्पृहम् ॥ ४ ॥

१ T. reads अवैक for अवैक २ Tr reads स्वपत्रिणा for पतत्रिणा ३ B.
reads 'वैक्षत for 'वैक्षत ४ 1 reads 'सैराग' for 'सैराग'. ५ K. reads
गद्य for लोल. ६ B reads 'सर्विस्मयान्तरा' for 'सर्विस्मयो लोचन' and
reads in the margin ७ for क ७ h reads 'तलेन्दुरन्यथा' for 'तलेन्दुलेखया'
८ B reads 'नृपते' for 'नृपते'. ९ h and Tr read 'विलीनेन्दु' for 'विलीनेन्दु'

नरेन्द्र सत्यं से कुतूहली भवेद्
अलौकिकं रूपमवेक्षितुं रतेः ।
इयं न यस्यातिथितां गता दृशोर्
अगाधलावण्यसरित् भुमध्यमा ॥ ५ ॥

इयं सुधा भुग्धविलासजन्मभूर
इयं भुजङ्गालयैरत्नदीपिका ।
इयं जगन्नेत्रचकोरचन्द्रिका
पुरःपताकेयमयुग्मपत्रिणः ॥ ६ ॥

इयत्तया मुक्तमवैमि नैपुणं
प्रजापतेरद्भुतशिंल्पकर्मणि ।
नृपोपमानामुपमानतां गतं
विनिर्मितं येन हि स्तनमीदृशम् ॥ ७ ॥

इय त्वानेन विराजतेतराम्
करस्थितेनावनिपालपत्रिणा ।
उपेयुषां काञ्चनपद्ममंशुना
हिमेतेरांशोरिव जन्हुकन्यका ॥ ८ ॥

अस्यैव श्लोकस्य पाठान्तरम् ।

१. B reads मादृक् स for सत्यं स and T. substitutes न for स २. K. reads सुधापमा for भुमध्यमा ३. B. and K. read 'सित्त' for 'भुग्ध'; while Tr. mutilates the following —

इय सुधाभुग्धविलासजन्म १.

४. K. reads भुग्धज्जन्म for भुग्धज्जन्म, ५. B. reads युज्ज, १. युज्ज and K. युग्ध all for मुना; while Tr. इय न मा युज्ज for इयत्तया मुक्त. ६. Tr. reads 'कृप' for 'शिंल्प' ७. K. reads नृपोपमानां for नृपोपमाना. ८. T. reads नैव for येन. ९. Tr. reads उप — का for उपेयुषा का. १०. Tr. reads हिमे-मा for हिमेरा. * This does not appear in any manuscript except K.

अरालकेयीयमनेन भाति ते
 शरेण कार्तस्वरपुङ्खुशोभिना ।
 निसर्गगौरेण नरेन्द्ररश्मिना
 मकज्जला दीपशिखेव शार्चरी ॥ ९ ॥
 इयं विलासोर्भिनिमग्नशैशवं
 त्रिभाव्यमानस्तनकुङ्कुमलोद्गमम् ।
 मदैकविलम्बगृहं विगाहते
 वयो विभक्ताङ्गमनङ्गदोहदम् ॥ १० ॥
 इयं नताङ्गी जगदेकसुन्दरे
 निदेशिते पाटल्या नृप त्वयि ।
 वृणो नवेन्दीवरपद्मेऽक्षले
 विमुञ्चति श्रीरिव शार्ङ्गधन्वनि ॥ ११ ॥
 अनङ्गसाम्राज्यविलासचामरे
 वनानिलव्याकुलितेऽस्तुम्बिनि ।
 परिदल्ये संयमनार्थमेतया
 सलीलमस्तः कवरीभरे करः ॥ १२ ॥

१ K. reads मराल^२ for अराल^२. This stanza is another reading of the preceding one and is of the author himself. २ T. reads 'गौरेण for 'गौरेण and K. 'सुभ्रग for the same. ३ B. and I. read शर्चरी for शार्चरी. After this stanza Tr. gives the following :—

॥ अत्र प्रभावानन्तरम् ॥

and I insert:—

अत्र पाठान्तरम् ॥

४. K. reads विविक्ताङ्ग^३ for विभक्ताङ्ग^३ and T. 'वोहदम् for 'वोहदम्. ५ I. and T. read 'सुन्दर, B. and K. 'सुन्दरि for 'सुन्दर. ६ K. reads निदेशिते for निदेशिते. ७ K. reads पेलवे for पेलवे, while T. 'धन्वना for 'धन्वनि. ८ T reads व्याकुलितस^४ for व्याकुलिते^४ I also read the same, but corrects व्याकुलिते^४ for व्याकुलिते^४.

विलोकयन्ती कुसुमं कचाग्रतश्च
 द्युतं कुचस्पर्शाधियेव वक्षसि ।
 इयं कृशाङ्गी कुसुमाखशङ्कया
 कृतप्रणामेव तवावलोक्यते ॥ १३ ॥
 विलोकयार्स्याः क्षितिपाल विभ्रतौ
 प्रदीपगोभां कैवरीं निशामुखे ।
 अमी मुहुः कुङ्कुमकेसरारुणा
 लसन्ति सीमन्तमणेर्मरीचयः ॥ १४ ॥
 विराजते ज्वास्तिलको ज्यमञ्जितो
 विकुञ्चितभ्रूलतिकान्तरे नृप ।
 विजित्य लोकद्वितयं दिवं प्रति
 स्मरेण त्राणो धनुषीव संहितः ॥ १५ ॥
 अपाङ्गसंबन्धितशोणकान्तिना
 मुकृष्णतारेण तुषारपाण्डुना ।
 इयं प्रवालौघितरत्नमौक्तिकैर्
 विनिर्मितेनैव चकास्ति चक्षुषा ॥ १६ ॥
 इयं पुरो निर्यतिदूरमायते
 कपोलतः काञ्चनकुण्डलौघपि ।

१. T. reads 'द्युत' for 'द्युत'. २. Tr. reads अस्या for अस्या. ३. Except K. all read विभ्रतः for विभ्रतौ. ४. Tr. reads कैवरीं निशामुखे for कैवरीनिशामुखे and I. also reads the same. ५. From the word अमी up to the end of this canto, the complete 5th, and the 5th canto, and the first 39 stanzas of the 10th canto, and of the 39th stanza up to वनायमनिधामिति वनाम्. The intermediate portions are lost in B.; while T. substitutes अम् for अमी. ६. T. reads विष्णुसने for विष्णुसने. ७. Tr. reads विमुञ्चति for विमुञ्चति. ८. I. reads सन्निधित for सन्निधित. ९. I. reads 'संबन्धित', T. 'संबन्धित', and Tr. 'संबन्धित' all for 'संबन्धित'. १०. T. reads प्रवालौघितरत्न for प्रवालौघितरत्न. ११. T. reads 'कुण्डलानिधित' for 'कुण्डलानिधित'; while in I. on the top of [it there appears a stroke like mark, and it may be a reading of पि.

इयं रूपेव प्रतिमोक्तमुद्यता
 मनोभुवे मुक्तशिलीमुखे हृदि ॥ १७ ॥
 इयं त्रियामापतिकान्तिपेगलं
 विबुधैश्चन्द्रकटलाधिकत्विषा ।
 विभर्ति विम्बाधरमुद्रया मुखं
 मनोभिरामं रजनीव सन्ध्यया ॥ १८ ॥
 उपोढतारापतितारहारयोर्
 इयं युगेन स्तनयोर्विराजते ।
 द्वयेन देवोपमि चक्रवाकयोम्
 सरिद्रुहैकमृणालयोरिव ॥ १९ ॥
 मुराषगावीचिविषाण्डुग्रेष ते
 चिरेण हारश्चरितार्थतां गतः ।
 धृतः क्षितीश प्रणयार्द्रयाञ्जया
 भेलीलमुक्तम्पिनि यत्कुचद्वये ॥ २० ॥
 इयं महीपाल विलोकितेन ते
 विगोहते कान्तमिदं दशान्तरम् ।
 भवत्यनारुढविकासविभ्रमा
 किमुद्रमे चन्द्रमसः कुमुदती ॥ २१ ॥

१. T reads इय and K. इय for इय. २ I. reads मनोभुवे for मनोभुवे; while Tr. reads मनोभुवा and corrects मनोभुवे. ३. Tr. reads विमुक्त for विबुध. ४. Tr. reads "नाराधिव" for "नारापति". ५. In I the letter ता is visible, but it seems that the corrector has made it वा. ६. T. has विसद्रुने for विराजते, but it seems quite meaningless. ७. K. reads कयो for देवो. ८. The original reading of Tr is not recognizable. The corrector reads 'केन for 'क्षिपि', while T. reads पुराणगा for पुराणगा. ९. K. and T. read पुरितानता for पुरितार्थता. १०. Tr. reads महिल for रजनी. ११. The MS. Tr mutilates first ten letters in this line. १२. T. reads 'विषयान किमुद्रमे चन्द्रमसः' for 'विषयान किमुद्रमे चन्द्रमसः' कुमुदती

किमन्यदेकं सुधयेव सान्द्रया
 तेदन्यथा नाथ न पाटलावचः ।
 स्फुटेयमस्याः कुरुते यदङ्गके
 बलात्परिष्वङ्गमनङ्गविक्रिया ॥ २२ ॥

शशिप्रभासमीपगमनम् ।

इतीङ्गितज्ञे वदति प्रियंवदे
 रमाङ्गदेन स्मितमुद्रतस्मितैः ।
 अवाप पर्याप्तशशाङ्कदर्शनं
 फणीन्द्रकन्यासैत्रिधं नराधिपः ॥ २३ ॥

नायिकाचेष्टाः ।

उवाह लज्जानतमञ्जितालकं
 ततो भुजङ्गाधिपतेः सुतामुखम् ।
 अवाञ्छितं किञ्चन मातरिश्वना
 सपट्टदं पद्ममिवारविन्दिनी ॥ २४ ॥
 पतत्यधः कुङ्कुमपङ्कपाटले
 मयूखलेखापटले शिखामणेः ।
 द्विधेव रक्ताङ्गुकपल्लवस्तया
 पिधानुमालेख्यनृपे न्यधीयत ॥ २५ ॥

१ In Tr this stanza appears as follows —

किमन्यदेकं - - इत्यन्यधानया

न पाटलाया स्फुटेय - - - ।

----- इमनङ्गविक्रिया ॥ २२ ॥

२ T reads "मुक्त" for "मुक्त" ३ J reads "स्यावहि" for "नाथ न पाटलावच" ४ K reads "स्मिते" for "स्मित" ५ T reads "पर्यन्त" for "पर्याप्त" ६ K reads "मन्त्रिधं धराधिपः" for "सविधं नराधिप" ७ T reads "विधानु" for "विधानु" ८ I reads "नृप" for "नृपे" and T reads "न्यधीयत" for "नृपे न्यधीयत"

नृपस्य चित्रे मेधुरेयमाकृतिर्
 न भिद्यते चन्द्रमसो ययाम्भसि ।
 मखीजनस्तामिति नमपेक्षलम्
 अनैस्त्रयानम्रमुखीमभापत ॥ २६ ॥
 यथास्मि वक्तासि तथास्य भूपतेर्
 येदा पुनः कर्णसमीपमाप्स्यसि ।
 इतीव निर्व्याजमुदीर्य तत्त्यजे
 तथायतादया स नरेन्द्रसायकः ॥ २७ ॥
 अलं हिगैवं संमुपेक्ष्य गृह्यताम्
 अयं हि पाण्डिपदणोचितस्तव ।
 इतीरयन्त्याः कुटिलं वचः कराद्
 अनङ्गवत्याः कमलं जहार सा ॥ २८ ॥
 अथ स्वविम्बाधगपाटलच्छदं
 करेण तत्तत्सदृशेन विभ्रती ।
 निषेवितुं भूपतिमभ्युपागता
 रमेव राजीवमुखी रराज सा ॥ २९ ॥

१ Tr reads मन केय^१ for मधुरेय^२. २ I reads वक्तासि for वनासि.
 ३ Tr reads यय for यदा ४ K. and T. read वण्ट^३ for वल^४. ५ K.
 reads मधुरीक्ष्य for समुपेक्ष्य ६ I. reads इतीरयत्या for इतीरयन्त्या ७ T.
 reads ह for सा and K. हन् for the same ८ I. originally omits the
 following portion which it gives in the correction —

करेण तं तत्सदृशेन विभ्रती ।
 निषेवितुं भूपतिमभ्युपागता
 रमेव राजीवमुखी रराज सा ॥२८॥
 इत्यानन्तरं रराज सा ॥२९॥
 सा

दृशस्ततस्तत्परिवारयोपितां
 नेत्राञ्जनश्यामलपद्मराजयः ।
 शशिप्रभे भूमिपतौ सकौतुकास्
 समापतन्कुन्द इवाल्लिपेङ्गयः ॥ ३० ॥

नृपाह्णम् ।

निपीयमानस्य तया शनैश्शनैर्
 अपाङ्गसञ्चारितदीर्घनेत्रया ।
 उपात्तपुष्पः क्षितिभर्तुरर्हणां
 चकार तस्याश्चतुरस्सखीजनः ॥ ३१ ॥
 पुरः शिरस्याहितमन्मथाज्ञया
 तया कटाक्षैः कुटजैरिवार्चितः ।
 नृपस्सपर्यां पुनरुक्तसंविदां
 स तद्वयस्यानिहितावमन्यत ॥ ३२ ॥
 सरागवत्युत्कलिकाभिराकुले
 मृदुन्यलं पाटलया समर्पिते ।
 अथ न्यपीदन्नवपल्लासने
 फणीन्द्रकन्यामनसीव पार्थिवः ॥ ३३ ॥
 अनुक्षितीशं नलिनीदल्लासने
 कयाचिदेस्ते परिवोरयोपिता ।

१. T. reads राज्ञः for नवाञ्जन, but it seems meaningless and omits one letter in this line. २. K. reads राजय for पङ्कय. ३. K. reads पुनः for पुर.. ४. I. and T. read सविधा for सविदा, while I substitutes पुर for पुन and Tr mutilates six letters before वां. ५. T. reads सयस्यापि-हितावमन्यत for सयस्यानिहितावमन्यत. ६. In I. original reading is मृदुन्यलं, but the corrector has made it ममन्यलं. ७. K. reads समर्पिते for समर्पिते. ८. K. and Tr. read भूषति for पार्थिवः. ९. T. reads इल्लासने. for इल्लासने. १०. In Tr. there appears a correction कयाचि वृत्ते for कयाचिदस्ते; while T. इल्लासने for इल्लासने. ११. I. and Tr. read उद्यादिशारयोपिता for परिवारयोपिता.

रमाङ्गदोऽप्यासनबन्धमाददे
 वसुन्धरायां विनयैकचन्द्रुरः ॥ ३४ ॥
 श्रेमानुरोधादुपविश्यतामितः
 क्षणं कृशोद्गीति सखीभिरार्थिता ।
 उपाविशद्वेषितवामनस्तनी
 ततस्समं ताभिरहीन्द्रकन्यका ॥ ३५ ॥

नायिकाविलसितानि ।

विर्वर्तयन्ती वदनेन्दुमण्डलं
 विशालनेत्रान्तनिषक्ततारकम् ।
 द्वयेन सा कृष्यत सुन्दरी समं
 ह्रिया नृपालेकनकोतुकेन च ॥ ३६ ॥
 अथाव्रतंसीकृतलोचनोत्पलं
 कपोलशोलायितरत्नेकुण्डलम् ।
 चिरं पैपौ स स्तिमितेन चक्षुषा
 तदाननं मालवमीर्नकेतनः ॥ ३७ ॥
 कृती दृशाऽस्यास्सुदृशः पिचत्ययं
 कपोललावण्यमुधां नराधिपः ।

१. K. reads 'बन्धन' for 'बन्धुर'. २. K. reads 'भारता' T. 'भारता' both for 'भारता'. ३. T. reads 'शताङ्गी' for 'कृशाङ्गी'. ४. Tr. mutilates two letters after 'उपाविश' and reads 'वामनस्तनी', it may be 'उपाविशान्तावामनस्तनी'. ५. Tr. reads 'समानानि' for 'समं तानि'. ६. T. reads 'विद्युन्मियन्ति' for 'विद्युन्मियन्ति'. ७. I. reads 'निषिक्ततारका' and T. 'विषक्ततारका' both for 'निषक्ततारका'. ८. Tr. mutilates first two letters and corrector inserts for them 'भये'. ९. K. reads 'द्वयो' for 'समं'. १०. I. and T. read 'हेन' for 'रत्न'. ११. I. reads 'दृशं स्तिमितेन', T. 'दृशं स्तिमितेन' and K. 'दृशं स्तिमितेन' all for 'परी स स्तिमितेन'. १२. K. reads 'दृशदृशनः' for 'मीनकेतन'.

मिथस्सखीनामिति सस्मितं वचो
 निशम्य साऽभूदधिकाधिकवपा ॥ ३८ ॥
 मनागिवांसादपवर्तितानना
 निरीक्ष्य तं भूपतिमर्पितेक्षणम् । -
 विहस्य लज्जामुकुले चैकर्ष सा
 बलादपाङ्गप्रसृते विलोचने ॥ ३९ ॥
 यशोभटे रूपमवन्तिशासितुः
 कृतस्मिते चित्रगतं प्रशंसति ।
 करस्थितं सा ह्यदिति न्यधात्ततश्
 शिलातले तामरसं त्रपावती ॥ ४० ॥
 निकाममुक्तं सुकुमारमद्भना
 विलासिनस्तस्य जहार सा मनः ।
 स्मरैकदूतीसहकारशाखिनो
 लसन्मधावन्यभृतेव पल्लवम् ॥ ४१ ॥
 तदीयमुद्गमरसोर्मिनिर्भरं
 स राजहंसोऽपि विवेश मानसम् ।
 कृतप्रवेशश्च सलीलमच्छिनन्
 मनाडं मृणालोर्मिबे धीरतामतः ॥ ४२ ॥

१ After सा, 7 letters are mutilated in Tr. and then it gives शा. So the reading is difficult to form २. T. reads विहस्य, but gives in the margin प्रसह्य. ३. T. reads ३९° for ३८° and Tr. in the margin जहार for चैकर्ष. The original reading of Tr. is difficult to find out. ४ T. reads °कृत for मर्म. ५ I. reads हागिनि and T. अगिति for हादिति ६ T. mutilates one letter after तामर and K. reads यपाङ्गला for त्रपावती. ७ T. reads मधो लसत्यन्यभृतेन and Tr. लसन्मधा -- भृतेन, but the corrector substitutes two letters धाङ्ग in the blank space. ८ T. substitutes °हसलोलमहजनं for °श्च सलीलमच्छिनन्, ९. Tr. reads घनाड for मनाड. १०. I. omits मि and substitutes मन. for मत .

क्षणादपाङ्गस्तिमितायताक्षयोस्
 सकम्पयो कण्टकिताङ्गलेखयो ।
 अवापदन्योऽन्यनिवृद्धभावयोस्
 तयो प्रेरोह हृदि तालमन्मथ ॥ ४३ ॥

नायकस्य नायिकाग्रतुक्ति ।

अमूययेवाथ विमुञ्चनी दृश
 सखीषु सां सूत्रितनर्मसूक्तिषु ।
 इति स्मितक्षान्तितदन्तवाममा
 नृपेण नागेन्द्रमुताभ्यर्शयत ॥ ४४ ॥
 वेदानवद्याङ्गि सखीजनादृत
 किमेव नाम व्यतिरिच्यते जन ।
 विद्वाय विसम्भविगोपमेतया
 यदङ्गमन्तर्विशतीव लज्जया ॥ ४५ ॥
 सदा सदाचारपरेति वार्तया
 वय हर्ता पत्रगराजपुत्रि ते ।
 अत किमेव प्रतिपत्तिमूढता
 विगाहसे ज्मासु विमुन्यतामियम् ॥ ४६ ॥

१ K reads °निद्वया for °लखया २ Tr mutilates the following] nes —

अवापदन्याऽन्यनिवृद्धभावयाम् ।

तया - - - - - ॥

३ K reads प्ररूपे for प्रराह ४ Tr reads साधून्ति° for सा सूत्रित° ५ K reads भारीन्द्र for नागन्द्र and °पद्यत for °धायत ६ K reads तवा° for ददा° ७ L reads °मङ्ग विद्वसीव and T °मन्तर्विशसीव for °मन्तर्विग सीव ८ K reads हता for हता ९ Tr reads विगाहत for विगाहस and T वासु for ज्मासु

अनेन ते सुन्दरि दर्शनेन वा
 कृतोपचारोऽस्मि कियत् कदेव्यसे ।
 न वीक्ष्यते बल्लु न मञ्जु भाषते
 गता कचिल्लोचनवर्त्ममालती ॥ ४७ ॥
 अधःकृतास्सत्यमधीरलोचने
 रसातलेन त्रिदिवस्थ भूमयः ।
 अनङ्गदुर्वारशराधिदैवतं
 भवदिधे रत्नमवाप्यते अ यत् ॥ ४८ ॥
 कुतूहलाध्यासितमध्यलोकया
 स्वया मुहूर्तं फणिलोककौमुदि ।
 अवैमि पातालमवाप्तसन्धिना
 विलङ्घ्यते सन्तमसेन सम्प्रति ॥ ४९ ॥
 इदं मृणालादपि कोमल वपुस्
 तवैष दूरादरविन्दिनीपतिः ।
 पुनः पुनः संस्पृशतीव कौतुकात्
 तमालगुन्मान्तरपातिभिः करैः ॥ ५० ॥
 अनेन ते सश्रमैवारिभिन्दुना
 नवीनपीयूषपुष्पादन्तुरः ।

- १ K. reads इति and वदध्वने for अस्मि and वदध्वते respectively.
 २ T. reads वीक्ष्यते for वीक्षते, while K. reads this half as follows—

न वीक्षते बल्लु न मञ्जु भाषते
 गता क मे लापनवर्त्ममालती ॥

- १ K. reads सुहृन्ने for भवदिधे ४ I. reads विगुण; and T. विगुण both
 for सुहृन्ने ५ I. reads कोमुदी for कौमुदी ६ T. reads वेल्लु for वल्लु
 ७ T. reads मध्वन for मध्वन ८ K. reads वपुष for 'वपुष'.

गिरीपमृद्भङ्नि तुपारपाण्डुना
 कपोलविम्बेन विडम्ब्यते शशी ॥ ५१ ॥
 इदं वदाशिक्षत कैतवं कुतस्
 तत्रैव मुग्धे सरलाञ्जलिः करः ।
 इहेतदालिख्य शिलातले शनैर्
 अनेन लीलाकमलं यदुञ्जितम् ॥ ५२ ॥
 न चित्रमेवं कचिदस्ति भूतले
 ममात्र तेनास्ति कुतूहलं महत् ।
 अतः किमेतत् पिहितं प्रकाशयताम्
 अहेतुकस्तन्वि क एष मत्सरः ॥ ५३ ॥
 अदृश्यमेतच्चादि मन्यसे ततः
 किमर्थ्यसे किं त्वियदेव शंस नः ।
 कृती त्वयायं मुजगाम्बरोक्तसाम्
 अलेखि चित्रे कतमः कृशोदरि ॥ ५४ ॥
 लतेव सम्मीलितपट्पदस्वना
 कियच्चिरं निर्वचनैव तिष्ठसि ।
 इतश्चकोराक्षि विचिन्त्य सूनृतं
 ममोत्तरं किञ्चन दातुमर्हसि ॥ ५५ ॥

१. T. reads अविशितघैतव for अविशत कैतवं, while Tr. substitutes वना for वश. २. T. reads 'रपितम् for 'रुञ्जितम्. ३. I. reads अनि and T. अस्तु. Loth for अस्ति. ४. K. reads त्वया for अत. ५. K. reads अहेतुको मन्ययमेव for अहेतुकस्तन्वि क एष. ६. K. reads नन्विदमेव for किन्त्वियदेव. ७. I reads निर्वचना and T. निर्वचसा for निर्वचने. ८. Tr reads किञ्चिदु for किञ्चन.

येयातिजिह्वेपि यथातिवेषे
यथा कपोले पुलकं विर्भाष च ।
तथाऽत्र मन्ये तव पक्षपातवन्
नितान्तमन्तःकरणं कृशोदरि ॥ ५६ ॥
ह्रिये तवेयं यदि कैल्पते कथा
किमेतया नः प्रकृते येतामहे ।
यदर्थमेते वयमागताः स्वयं
स नार्प्यते किं करभोरु सायकः ॥ ५७ ॥
सलीलमेवं वदति स्मितानने
नृपे नवप्रेमस्साद्रिचेतसि ।
विवर्तयन्ती मणिकङ्कणं करे
मुभोच मौनं न फणीन्द्रकन्यका ॥ ५८ ॥
यावत्पश्यतीश्वरम् । '

नया तथा दृष्टमथान्तरान्तरा
कटाक्षकान्तिः स्रपिताप्रतंसया ।
इति स्मिताप्यायितदन्तदीधितिर्
जगाद तं मास्ययवती निशाम्यतिम् ॥ ५९ ॥

Q. H. reads this stanza as follows —

विद्यद्विभिद्वेषि विद्यत वेदये
विद्यन् विद्यत एतन् विनयि नः
न तेन मये नर पारायतन
विनाममन्त वारण मयेपि ॥ ७५ ॥

४ Tr reads कलपयते for कल्पयते ५ Tr reads वदनामहे for वदनामहे ६ Tr reads मययते for मययते ७ Tr mutates two letters after वृष्टः ८ Tr reads मययते for मयययते, while T substitutes मययते for मययते

तैवैतया सत्कृतिपात्र सत्कृतं
 स्वयं न यत् कल्पितमल्पमध्यया ।
 न सोऽश्वलेपो न च सा प्रमादिता
 न च वपा तत्र नृपो अपराद्धयति ॥ ६० ॥
 कृनीति वार्ता तत्र वेत्ति वाञ्छितं
 त्वमन्तरात्मेव न कस्य वा भुवि ।
 अतस्सखीभावगतस्य गोपेनं
 न युज्यते नस्त्वयि तन्निशम्यताम् ॥ ६१ ॥
 शिलीमुखेश्मिन् तत्र नामलाञ्छिते
 मृगोपनीते मृगशावलोचना ।
 प्रमोदमानियमितो विलोकिते
 करे चकोरीव तुषारदीधितेः ॥ ६२ ॥
 क एष राजेति मुहुः कुतूहलाद्
 इयं यदा पृष्ठवती सखीजनम् ।
 अतस्तदास्यै कथितस्सविस्तरं
 मया त्वमुर्वीतलमीनलाञ्छानः ॥ ६३ ॥
 करेण सासूयमपास्य कर्णतः
 कणद्द्विरेफावलि नीलमुत्पलम् ।
 तदैतयाभ्युद्धतपक्षपातया
 श्रुता गुणाद्वचस्य बृहत्कथा तव ॥ ६४ ॥

१. T. reads this half as follows —

तयो वया सत्कृतिपात्रमत्कृतं

स्वयं न सत्कल्पितमल्पमध्यया ।

२. T. and I. read पर for न च and नृपाय for नृपोप. ३. K. reads शं-
 सन न युज्यते किञ्चिदयापि वयंने, while Tr. has युज्यते न . . . यन्निशम्यताम्.
 ४. K. and T. read कर्णतः for लाञ्छन. ५. T. and I. read मदैतयाभ्यु-
 द्धत and Tr. तदैतयाभ्युद्धत both for तदैतयाभ्युद्धत.

इमां त्वदाकारनिरूपणे सखीम्
 अवेत्य पर्युत्सुकलोचनामिव ।
 ततो मया विश्वविलोचनोत्सवस्
 त्वमेव चित्रे लिखितोऽसि पार्थिव ॥ ६५ ॥
 उदञ्चितव्यायतपद्मणा ततस्
 सखीसमक्षं निभृतेन चक्षुषा ।
 चिरं निपीतस्संतुषेव मुग्धया
 त्वयेतया मध्यमलोकवासवः ॥ ६६ ॥
 अतो वरोऽयं सुवयोस्सभागमः
 कुमुदती-चन्द्रमसोरिवोचितः ।
 इय हि बालोऽश्लुसितं मनोभुवस्
 त्वमत्र लोकत्रितयैकमुन्दरः ॥ ६७ ॥
 नृप गृहीतुं नयमत्र-कोऽप्यलं
 सुरेषु वा पन्नगपुङ्गवेषु वा ।
 स एष पङ्केरुहकर्णिकामृदुस्
 त्वया शयोऽस्याः क्रियते सकोतुकः ॥ ६८ ॥
 अयाचितोऽप्यर्पित एव ते शरः
 क्षितेरयं न्यायविदां वरैर्यया ।
 तदेनमभ्यर्थयसे कथं पुनः
 कलत्रमेपा हि वसुन्धरा तव ॥ ६९ ॥

१ T. I. and Tr. read ऽय for ऽसि, while T. reads पार्थिव for पार्थिव.
 २ Tr. has this line thus —

इयं व्यायतपद्मान्त १.

३. Tr. has पीतः छट्टैश्च for पीतस्तनूयैश्च ४ T. reads ततो for अतो, while Tr. and I. एते for एते ५ Tr. reads बालाश्लुसितं for बालाश्लुसित ६ T. reads मृगाह for मृग ७ T. reads मृदु for मृदु ८. K. reads एष मे कर for एष मे कर ९ T. reads वरे for वरे १०. K. and T. read ऽयि for हि.

इतीति वृत्तं तदुपाश्रयं तथा
प्रकाशयन्ती पृथिवीपतिम्प्रति ।
हंलादलीकभृकुटिं विधाय सा
तयाऽऽल्लोके फणिराजकन्यया ॥ ७० ॥

अथ द्विरेफस्य मुखाञ्जपातिनो
निवारणायोरगराजकन्यका ।
शिलातलात् सम्भ्रममीलितस्मृतिस्
तेदाशु लौलाशतपद्ममाददे ॥ ७१ ॥

ततस्स रोमाञ्चनिर्पीडिताद्गदो
रमाङ्गदं व्यक्तशशिप्रभेन्नितः ।
अपश्यदिन्दीवरदामदीर्घया
प्रमोदविस्तारितया दृशा नृपः ॥ ७२ ॥

रमाङ्गद्वचनम् ।

समर्पिता पार्थिव पुष्पकेतुना
तवेयमार्द्रप्रणया मनस्विनी ।
असीमसौन्दर्यसुधाविलासभूर
उदन्वतेवेन्दुकला पिनाकिनः ॥ ७३ ॥

किमन्यदबोल्लसितं जगन्नये
तवैव सौभाग्यपताकया नृप ।
यदागता मन्मथपन्निणामियं
शरव्यतामेवमपि श्रुते त्वयि ॥ ७४ ॥

१. I. reads व (व) लात् for छलात्. २. T. reads 'कन्यका for 'कन्यया.
३. K. reads तयाऽऽशु for तदाशु. ४. K. reads प्रसाद for प्रमोद. ५. T.
reads तवेव for तवेव. ६. Tr. has:—

यदागता मन्मथ - - - मय
शरव्यतामेवमपि मयि श्रुते त्वयि १.

वधूर्दीलीपस्य सुदक्षिणा यथा
 यथा सुनन्दा भरतस्य भूपतेः ।
 रघूद्वहस्यावनिकन्यका यथा
 तथा तवेयं विधिनोपपादिता ॥ ७५ ॥

किमन्यदस्याः कृतपाणिपीडेनः
 पदं निधत्से गृहमेधिनां धुरि ।
 इति प्रसर्पस्मितचन्द्रिकदर्शनैर
 अभापतोर्वीतिलकं रमाद्वदः ॥ ७६ ॥
 कुलकम् ।

विलोकितं चित्रमलीकभाषिणी
 भवत्सखीयं प्रतिभासते मम ।
 उदीरितैवं किल पार्ष्विणेन सा
 भृशं ललज्जे निभृतं जहास च ॥ ७७ ॥

विलोकयन्ती तमपाङ्गलोचना
 समुल्लसस्वेदलवाङ्कितस्तनी ।
 ततस्सुजातस्तयकास्तमौक्तिका
 लतेव सा हेममयी व्यकुम्पत ॥ ७८ ॥

मुखे तयासक्तमिदं शशिप्रभे
 दृशाग्रतंसागतयैतदीयया ।
 सखीजनसस्मितमिद्युगाच ताम्
 अग्रन्तिनार्थं च गियो रमाद्वदः ॥ ७९ ॥

१ Tr. reads रमाभासः K. सुनन्दा both for सुनन्दा २ h. reads 'सावित्रा' for 'पार्ष्विणा' ३ T. reads 'पीडय' for 'पीडन' ४ I except I all others do not insert कुलकम् ५ T. reads विभावितः and अलीकभाषिणि for विभावितः and अलीकभाषिणी respectively. ६ Tr. mutilates two letters after उदीरितैव but there appears in correction युद् for the same, while I reads उदीरितैव ७ h. reads जहास for जहास ८ Tr. mutilates this line —

पृष्ठावर्तमानमन्यदीयया ।

९. Tr. mutilates three letters before रमाद्वदः

अत्रान्तरे झेदिति चित्तमिवाच्छमम्भः
क्षोभ जगाम सरितस्तुहिनांशुसूतेः ।
वाति स्म च प्रेसभभग्नतमाल-ताल-
हिन्ताल-साल-सरलः सहसा समीरः ॥ ८० ॥

पयोदोदयः ।

उदनमदय तत्क्षणादुदञ्चत्-
कनकपिशङ्गतडिल्लतः पयोदः ।
अधरितमुरजध्वनीनि मुञ्चन्
विधुरितकर्णतलानि गर्जितानि ॥ ८१ ॥

अयं समुदितवासा मेघस्वनार्द्रनु भूपतेर
भुजपरिधयोरन्तर्वालाप्रवेष्टुमिथेष सा ।
किंमसि चकिता मा त्वं भैपीरितो भव लज्जया
कृतमिति च तामूचे देवस्स साहसलाञ्छनः ॥ ८२ ॥

इति श्रीमृगाङ्कदत्तसूतो परिमलापरनामः पद्मगुप्तस्य कृतौ
नवसाहसार्द्धचरिते महाकाव्ये शशिप्रभासंछापौ नाम सप्तमः
सर्गः समाप्तः ॥ ७ ॥

१ I reads श्यामिति and T स्तमिति both for झेदिति २ T reads 'सूक्ते for 'सूते while I omits शु through mistake ३ K reads प्रहिनहभम', I प्रसभभञ्जि and gives the letter ञ् for झि in the margin, for प्रसभभञ्ज' ४ I omits हिन्तालसाल', but gives in the marginal correction ५ Tr mutilates two letters after उद and omits तत् ६ I and T read 'कण्ट' for 'कर्ण' ७ Tr has thus —

अथ — — — सा — — — नवभूपते
८ I has 'न न for 'ननु while T reads 'वासमेघस्वनान्न न for 'वासा मेघस्व-
नान्ननु ९ Tr has thus half as follows —

किमपि चकितामात्र वै — — — रलज्जया
कृतमिति च तामूचे — — — ॥ ८२ ॥

१० I reads for the complete quolophone as follows—नवसाहसार्द्धचरिते
परिमलस्य कृतौ कणिराजसुतासम्भाषण सप्तम सर्ग, Tr reads इति परिमल-
कृतौ नवसाहसार्द्धचरिते कणिराजसुतासम्भाषणो नाम सप्तम सर्ग and T परिमल-
कणिराजस्य कृतौ महाकाव्ये साहसार्द्धचरिते षष्ठ सर्ग ।

अथाष्टमः सर्गः ।

नायिकातिरोधानम् ।

सो ऽपदे ऽथ भुजगेन्द्रकन्यका

खे पयोदपटलैस्तिरोहिते ।

नर्मदापुलिनपल्लवास्थिता

हंसपङ्क्तिरिव कैम्पमाँददे ॥ १ ॥

स्पर्धयेव निचयः पयोमुचां

तारमन्द्रमनदत् यथायथा ।

सा नरेन्द्रतिलक तमैक्षत

मुग्धलोलनयना तथातथा ॥ २ ॥

उल्लसन्नवपयोधरालसां

द्यां च तां च सुमुखीं विलोकयन् ।

भूपतिस्स नितरामभूर्दशे

विस्मयस्य च मनोभवस्य च ॥ ३ ॥

वामनत्वमलिनत्वमत्यजन्

व्यञ्जितक्रीम इव त्रिविक्रमः ।

१ Tr mutilates three letters after सा २ T reads हरे for ह्ये and Tr omitting one letter at the beginning of this line and then it has "सिरो" omitting हिरे for "रोहिरे ३ T reads पङ्क्. I also reads the same, but corrects यप्प ४ K reads "मार्धे for "मार्द्ध ५ K reads पदे पदे, while Tr mutilates 7 letters at the beginning of this line and I reads वास" for मुग्ध". ६ T. reads "लसा for "लसा ७ T reads क्या च तां च सुमुखी for द्यां च तां च सुमुखी ८ Tr. reads वसा for वसे ९ I reads वामनत्वमलिनेचकस्त्वजन्, Tr वामनत्वम-मर्ध सा त्यजन् and T. वामनत्वमलिनेच न त्यजन् all for वामनत्व-मलिनत्वमत्यजन् १० T has व्यञ्जित - - - पञ्चविक्रमः and K व्यञ्जित-विरचयविदिकम..

क्रामति स्म सहसैव मेघभूर
 अन्धकारनिकरोऽथ रोदसी ॥ ४ ॥
 नेत्रैरोधिनि तयोर्न केवलं
 मूर्च्छते तमसि वैशसं हृदि ।
 यौवदास्यविगलद्विसाङ्गुरे
 चक्रवाक्कमियुने ऽप्यजृम्भत ॥ ५ ॥
 कर्णभूषणमणिप्रभालवैस्
 तोकलक्षितकपोलपत्रया ।
 कृप्यमाणनयनोऽथ 'पिम्रिये
 पन्नगेन्द्रसुतया तया नृपः ॥ ६ ॥
 तेजसि स्फुरति ताडिते मुहुर्
 विभ्यती कनकभङ्गपिङ्गले ।
 तं हृदिस्थितमिवेशमीक्षितुं
 सर्षपि मीलितत्रिलोचनाऽभवत् ॥ ७ ॥

आकाशवाणी ।

एष ते न घटते मनोरथः
 पार्थिवाऽहिपतिकन्यकाम्प्रति ।
 गच्छ विन्ध्यविपिनान्तदृष्टया
 वञ्चितो ऽसि मृगतृष्णयैतया ॥ ८ ॥

१ T. reads 'अन्धकार' for 'रन्धकार' २ Tr has नेत्रयो - - - न
 केवल ३ I has यामवास्यविगलद्विसाङ्गुरे and K यामवाप्य विगलद्विसाङ्गुरे
 ४ T reads विम्रिये for पिम्रिये ५ T. and Tr.
 read ताम्रिये and I ताडिते for ताडिते ६ I reads 'विङ्ग' and Tr 'पङ्ग' both
 for 'भङ्ग' ७ Tr has निवेशीक्षितु and gives in correction 'वापत्ताकि' for
 'वद्यमीक्षि' ८ Tr reads निमीलित' for ऽपि मीलित' ९ Tr mutilates
 this line

साहसोदधिविलोडने स्वयं
 योऽस्मैसलतयार्पयिष्यति ।
 श्रीरिवोरसि मुरद्विपः पदम्
 तस्य निश्चितमियं विधास्यति ॥ ९ ॥

पदय पडय चपलेयमन्तिक्तात्
 नीयते तत्र यथोचितं कुरु ।
 एवमेव यदियं न लभ्यते
 जानकीव जनकप्रतिज्ञया ॥ १० ॥

कन्यकासि किमिदं शशिप्रभे
 युक्तभोहि पितुरन्तिक ब्रज ।
 इत्यविग्रहवती नभस्तलात्
 उल्लास सहसा सरस्वती ॥ ११ ॥

तां निशम्य स निकामविस्मितः
 सांचिकार्मुकलतामलोकेतं ।
 इन्दुमौलिगलकन्देलासित
 तत्क्षणञ्च तिमिर^{११} न्यवर्तत ॥ १२ ॥

१ Tr reads 'विलाडने' for 'विलाडने' २ Tr mutilates 8 letters at the end of this line and T and I read यो तम for योऽस्मै ३ T reads 'विद' for 'विय' while K निधास्यति for विधास्यति ४ Tr reads 'मुद्रिता दीयते' for 'मन्ति कार्पयते', while T reads 'य सन्तिता' for 'यमन्तिक्तात्' ५ Tr mutilates 9 letters at the beginning of this line ६ T and I read भज for ब्रज ७ T reads 'स्वप्नात्' for 'स्तन्नात्' ८ Tr mutilates this line ९ Tr reads शरिर for शशि १० K reads अलोक्त for अन्येक ११ K and Tr read 'कन्दलासित' for 'कन्दलासित' १२ Tr reads किमिति for तिमिर but the corrector has put तिमिर instead of तिमिति and T निवर्तत for न्यवर्तत I also reads the same, but correct in the margin

साश्चिरांशुतपनीयमेखला
शक्रचापमणिकुण्डला ततः ।
कापि मुद्रितमयूरताण्डवा
संहतिर्जलमुखां तिरोदधे ॥ १३ ॥

सा पुरातनपथेन पावनी
सोमसूतिरपि निम्नगौ वहत् ।
स्वादुनिर्मलरसोर्मिनिर्भरा
भारतीव ममृणं महाकवेः ॥ १४ ॥

अप्यपाकृतरयः स नर्मदा-
वीचिलास्यैरचनाकुतूहली ।
आववौ शबरराजयोषितां
नर्तितालकलतस्समीरणः ॥ १५ ॥

इत्यकालजलदादिवैकृते
केन चिद्विरचिते गते शर्मम् ।
भूषतेः शशिमुखी सखीयुता
नेत्रनिर्विषयतामवाप सा ॥ १६ ॥

कापि नूनमपहत्य तन्मनो
नागराजदुहितौ जगाम सा ।

१ Tr mutilates 9 letters after शक्र २ Tr. reads 'पथेन for 'पथेन ३ K. reads निर्मला for निम्नगा ४ Tr has स्वा - - - - - निर्भरा, while K and T. have स्वादुनिर्मलरसोर्मिभारती निर्भरेव and I has स्वादुनिर्मलरसोर्मिभारती निर्भरा च, but corrects स्वादुनिर्मलरसोर्मिनिर्भरा भारतीव ५ Tr reads मच्छा for मच्छर्ण. ६ T reads 'वीचिरस्य रचना' for 'वीचिलास्यरचना' ७ K reads आववौ for आववौ ८ Tr. mutilates two letters at the beginning of this line. ९ Tr reads शर्मम् for शर्मम् I. also the same, but corrects शर्मम् १० Tr. has - - - शशिमुखी - - - सा for this whole line ११ Tr. reads 'तनया for 'दुहिता and mutilates 4 letters after this word

उत्पलस्य सरसं लसत्स्पृहा
 चक्रवाकवनितेव केसरेम् ॥ १७ ॥
 अग्रतः कृतपयोधरश्रिया
 धौतेतप्तपत्नीयकान्तया ।
 विद्युतेव सदृशा तयाऽऽकुलम्
 सोऽभवज्झटिति दृष्टनष्टया ॥ १८ ॥
 सा पुरो मम हतेति लज्जया
 चिन्तया किमिव सा चरेदिति ।
 सा पुनर्न मुलभेत्यसौ शुचा
 तप्यतेस्म तिसृभिः क्षितीश्वरः ॥ १९ ॥
 तस्य तापजननेन मानसं
 तेन बालविरहेण विवर्धये ।
 केतकच्छदकदर्धने पर
 यत् कणोऽपि शिशिरः प्रगल्भते ॥ २० ॥
 जित्वरं जगति पुष्पकेतुना
 तद्विकृष्य तरसा शैरासनम् ।

१ Tr reads केवलम् for केसरम् २ Tr mutilates first three letters, but there appears visarga in it. ३ K and Tr read धातु° for धौत° ४ T reads विद्युदेव सदृशा for विद्युतेव सदृशा, while Tr has विद्युत सदृशयाति ---. ५ Tr has ---झगिति, while K substitutes सपदि and I स्वविति for झगिति ६ K reads नहि and T ननु for न सु° ७ T. reads तापसजनन and K. तापसजनेन for तापजननेन, while Tr mutilates seven letters at the beginning of this line ८ Tr reads विद्यते for विवर्धये ९ T. reads हेतु काश्चिदक-
 र्धनं परं भस्मणोपि Tr has तेन गच्छ वदद्वने वद्वरुणोपि for केतकच्छ-
 दकदर्धने परं यम् कणाऽपि, while I and T substitute शित्वरं for शिशिर १०
 I does not insert तद्विकृष्य but it appears in the marginal correction, while
 Tr mutilates four letters after तरसा

ताडयते स्म हृदये पतत्रिणा
 सौम्य मालवकुरङ्गलाञ्छनः ॥ २१ ॥
 लज्जया बलितकण्ठकन्दलं
 लोचनाञ्चलमिलदत्तसकम् ।
 तस्य वर्तितमिवाभवत्तदा
 तत् प्रियावदनमुन्नसं हृदि ॥ २२ ॥
 भेलानिमाप स तयाविना नृपस्
 तत्र पद्मगपतेस्तनूजया ।
 स्वां रुचिं नहि कदाचिदर्शयते
 शर्वरोविरहधूसरशशी ॥ २३ ॥
 पाण्डुपद्मलदृशः परिच्युतं
 सौम्यं माल्यशकलं व्यलोकत ।
 तादृशि व्यतिकरे विनिर्गतं
 हासलेशमिव पुष्पधन्वनः ॥ २४ ॥

१. I. omits the following portion originally.—

----- इये पतत्रिणा
 सौम्य मालवकुरङ्गलाञ्छनः ॥ २१ ॥
 लज्जया बलितकण्ठकन्दलं
 लोचनाञ्चलमिलदत्तसकम् ।
 तस्य वर्तितमिवाभवत्तदा
 तत् प्रियावदनमुन्नसं हृदि ॥ २२ ॥

but it appears in the marginal correction; while Tr. mutilates first four letters in this line. २ Tr. has the following two lines as follows —

तस्य --- नमिवाभ ---
 ----- मुन्नसं हृदि ॥ २३ ॥

३ Tr. reads मौर, K. ग्लानि both for भ्रानि ४ K. reads इहने for अग्रने
 ५ Tr. mutilates three letters at the beginning of this line and reads
 'समुद्र' for 'पद्मदृश' and corrector substitutes केशनां ड्य मुद्रा; while T.
 reads परिच्युत for परिच्युत ६ K. reads अवि for ड्य. ७. T. reads विनिर्गत
 for विनिर्गत

शंसदुज्ज्वलकपोलसेङ्गतं
 कुङ्कुमेन दलकोटिचुम्बिना ।
 सम्भ्रमेण गलितं नेतध्रुवः
 कर्णतामरमगाददे ज्यैष्ठ्यं सः ॥ २५ ॥
 कामुके सति शोरेषु सत्स्वपि
 प्रेयसी तत्र हृतान्तिकादिति ।
 तेन सौरभहतांलिनि-स्वनैर्
 वाच्यतेव नृपनेत्यधीयत ॥ २६ ॥
 कोष्णेनिःश्रमितेष्वपितच्छदं
 नाग्निरेद्य वदने स सादरः ।
 अर्भगीलितविलोपेनोत्पलः
 पुष्पकलिन इवाभवत्क्षणम् ॥ २७ ॥
 नर्मशोर्मलुप्तिते तदशुभे
 पश्यन्निशिगन्धमगमिणि ।
 आहृतस्तनविन्देनं देहा
 गोष्कृत मगयमिन्दुपाण्डुनि ॥ २८ ॥
 गो विषाद नयसाहसाद्, ते
 योन्तया मतमंगन यमंगना ।

पश्य तत्पदमितीव रेवया
 तस्य सारसरुतैरसून्यत ॥ २९ ॥
 किं निमग्नमिह बालया तया
 भीतया भुजगराजैकन्यया ।
 नैवमत्र नियतं रसातले
 विद्यते विवरमित्यतर्कयत् ॥ ३० ॥
 सोऽतिमात्रगहने ऽपि रहसा
 पार्थिवः पतितुमैच्छदम्भसि ।
 जीवितं नृणामिवावजानते
 साहसव्यसनिनोऽपि तादृशाः ॥ ३१ ॥
 तत् समोद्भितमवन्तिवासवस्
 तस्य नावददुपान्तवर्तिनः ।
 एव वित्रमिह साहसोत्सवे
 कल्पयिष्यति ममेति शङ्कितः ॥ ३२ ॥
 उज्झति स्म स शैले समुन्मुसन्
 पल्लवासनमुरास्यशासन ।
 अप्रहीय सशरं करेण तत्
 व्यक्तराजककुदेन कार्मुकम् ॥ ३३ ॥

१. Tr reads तद्वनमितीव रेवया f r तद्वनमितीव रेवया, while J substitutes
 "द्व" for "दव" २. Tr reads किं नमग्नं for किं निमग्नं ३. K reads "जन्यया
 for "कन्यया" ४. Tr mutilates six letters after नैव ५. Tr mutilates
 three letters after विद्यते ६. Tr reads साहसा and mutilates five letters
 after this word ७. T reads तावदुपान्तं for "तावदुपान्तं" ८. Tr reads
 साहसोत्सवे for साहसात्सवे ९. K reads लज्जित for शङ्कित १०. Tr
 reads एत for एने and mutilates four letters after it in this line and
 first two letters in the next line

पन्नगेन्द्रदुहितुः करेण य-
 सख्यमापदरविन्दबन्धुना ।
 अर्पित प्रणयिना तमप्यसौ
 सायक कनकपुङ्गवाददे ॥ ३४ ॥
 मुधुवः स्मरविलासदेशिकं
 त शशस स शरे पतत्रिषु ।
 पीतशीनकरमूर्तिनानवं
 भानुमानिव मयूखमशुर्षु ॥ ३५ ॥
 व्यक्ततस्वरणलक्ष्मणा ततस्
 सस्तकेशकुसुमाकुलालिना ।
 मेघसिक्तसिकनेन वर्त्मना
 नर्मदाजलसमीपमाप सः ॥ ३६ ॥
 एव जातु न विकस्यते क्वचित्
 लक्ष्यतेऽस्य फलतः सदा क्रिया ।
 तत् करिष्यति किमत्र साहसं
 चेतसीति विदधे रमोद्भूदः ॥ ३७ ॥

१ After अ Tr mutilates eight letters in this line २ T reads 'देशिक' and I 'देशक' both for 'देशिक' ३ Tr reads पतत्र for स शर ४ Tr mutilates two letters at the end of this line ५ Tr reads उल्लसत्वरण° for व्यक्ततस्वरण° ६ K reads 'करालिना' and T, 'कलालिना' for 'कुलालिना' ७ I reads 'मुगुम' for 'सिकनेन' ८ T reads जातुलविकस्यते K reads जातुविपश्यत and gives in the margin जातुन विकस्यत for जातु न विकस्यते ९ Tr mutilates seven letters after लक्ष्यत while T reads कञ्च सदाभिरा for कञ्च सदा क्रिया १० K reads रमाद्भूद for रमोद्भूद

नर्मदाप्रवेशः ।

अक्षिपत्तटशिलाविटङ्कतः

पार्थिवः स्वमथ नर्मदाम्भसि ।

वारिधेः पयसि विश्वदीपेकः

सौयमाद्रिशिखरादिवार्यमा ॥ ३८ ॥

तत्र मीनमकराकुले पतन्

आससाद स विलासमीश्वरः ।

यामुनाम्भसि निपातिनः पुरा

गोपतामुपगतस्य शार्ङ्गिणः ॥ ३९ ॥

अम्भसस्तदवपातताडितात्

ऊर्ध्वमेत्य निपतसु विन्दुषु ।

माहसेन परितोपितैस्मुरैर

मौक्तिकार्थ इव तस्य चिक्षिपे ॥ ४० ॥

किञ्चिदन्तरितमूर्तिभिः क्षणाद्

अन्वगच्छदथ तं रमाङ्गदः ।

येन यात्यरुणसारथिः पया

वामरैरेवमवलम्बते न किम् ॥ ४१ ॥

१. Tr. mutilates last two letters in this line. २. Tr. reads 'विम्ब' for 'माय' and T. 'मवि' for 'मद्रि'. ३. Tr. reads 'लये' for 'कुले'. ४. T. reads 'इश्वरम्' for 'इश्वरः'. ५. T. reads 'यामुनाम्भसि' for 'यामुनाम्भसि' and l. 'यामुनाम्भसि' for the same. ६. T. mutilates first ten letters in this line. ७. K and T. read 'ववगाह' for 'ववगाह'. ८. T. reads 'मौक्तिकार्थ' for 'मौक्तिकार्थ'. ९. T. reads 'मूर्तिभिः' and Tr. 'मूर्तिभ्यश्चान्' for 'मूर्तिभिः' and 'मूर्तिभिः क्षणाद्'. १०. Tr. mutilates first seven letters in this line. ११. T. reads 'मवमलम्बते' for 'मवमलम्बते', while K. reads 'मवमलम्बते' for the same.

केस्तुलाग्रमधिरोप्य जीवित
स्वामिन त्वमिव सेवतामिति ।
तेस्य हंसनिनदेन वल्गुना
साधुवादमिव नर्मदा दैदौ ॥ ४२ ॥

विलप्रवेश ।

तौ मुहुर्जलचरैरद्वयताम्
अग्रतश्चकितमुक्तवर्मभिः ।
ध्वान्तसन्ततिभिर्दे^१ रसातलम्
प्रस्थितौ रवि-निशाकराविव ॥ ४३ ॥

आश्रयस्यवनिमेषवाहने
वारिगर्भमभितौ गरीयसि ।
प्राप मेकलसुता समानताम्
अन्तराहितनिधानर्या भुवा ॥ ४४ ॥

उज्ज्वला द्युतिर्नि^२ कार्यगौरवान्
ईश्वरेण दहचे न मेदिनी ।
सोद्यमेन पुनरप्यवैद्यता
भानुनेव पदवी पयोमुषाम् ॥ ४५ ॥

१ Tr reads मरुता^३ for मरुता^३. २ T reads पवित्र सवता and Tr. मविह दीप्यतां both for पवित्र सवताम्. ३ Tr mutilates six letters after मरु. ४ Tr reads दयो for दरी. ५ Tr reads 'निरी for 'निह. ६ T reads द्रिप्यता for प्रिप्यता. ७ T and Tr reads मल्ल^४ for मेकल^४. ८ Tr reads निपुनता for निपुनता. ९ I reads द्रिगान and T द्रिगति for द्रिगति. १० From मवित्रा द्रिगति द्यौ^५ to the end of this stanza and then in stanzas of this Canto and the complete ninth and tenth cantos are lost in the manuscript. १ Tr

आपपात सरमाद्भदः क्षणात्
 सर्वतस्त तमसात्रिले त्रिले ।
 गूढमत्सरविषे विशेषवान्
 दुर्जनस्य मनसीव सद्गुणः ॥ ४६ ॥

येद्वभूव पुरतो ऽस्य भूपतेर्
 एककुण्डलपट्टांसितं तमः ।
 तस्य तद्विनकरांशुभासुरैर
 मौलिरत्नकिरणैरभज्यत ॥ ४७ ॥

सान्द्रहेमरजसा महौजसाम्
 अप्रगीरगवर्धूषगन्धिना ।
 सोऽथ तेन विलवर्त्मना शनैः
 क्रोशमावमगमन्नेरैश्वरः ॥ ४८ ॥

सिंहदर्शनम् ।

लग्नसान्द्रगजशोणितच्छटेश्
 शौर्यपावकशिखादुरैरिव ।
 केसरैरतिकरालकन्धरो
 मार्गमस्य रुध्रे ऽथ केसरी ॥ ४९ ॥

मुक्तयैर्गवस्म रंजसा
 तं विज्ञामधिपमभ्यधावत ।

१ I read 'उद' for 'गूढ' and substitute 'विषे' for 'विदे' २ K. and T. read 'विशेषमा' for 'विशेषान' ३ T. reads 'य' for 'यद्'. ४ T. reads 'विमम' for 'विम' but it seems quite incorrect ५ T. reads 'भूम' for 'भूम्'. ६ T. reads 'मनधर' for 'मन्धर'.

व्यात्तदीर्घदशनास्यकेन्दरः
 पूर्णमिन्दुमिव सिंहिकासुतः ॥ ५० ॥
 अर्धचन्द्रमथ तज्जिघांसया
 सन्दधे धनुषि यावदीश्वरः ।
 तावदस्फुटितकोरकं पुरो
 बालकुन्दविटपं तमैक्षत ॥ ५१ ॥
 त्रिभ्रतो विकटदंष्ट्रमाननम्
 कालमेवशकलसितत्विपः ।
 आयतो ऽभिमुखमीर्ष्या जवात्
 तेन वर्त्म मुमुचे न पौत्रिणः ॥ ५२ ॥

गजदर्शनम् ।

किञ्चिदस्य पुरतोऽथे गच्छतः
 कर्णतालविधुतालिपङ्क्तिना ।
 रुद्धघते स्म समदेन पद्धतिर्
 दीर्घदन्तर्मुसलेन दन्तिना ॥ ५३ ॥
 मन्त्रकण्ठनिनदोऽतिवेगवान्
 ऊर्ध्वबालधिषदग्रलोचनः ।
 कुण्डलीकृतकरस्तमभ्यगात्
 म क्रुधा निभृतकर्णपटवः ॥ ५४ ॥

१. T. reads 'रसनायकन्दरः पूर्ण' for 'रसनायकन्दरः पूर्ण'; while K. substitutes 'कन्दर' for 'कन्दर'. २. K. reads 'पवित्रः' for 'पवित्रः'. ३. T. reads 'अथ' for 'अथ'. ४. K. reads 'मुनिदेन' for 'मुनिदेन'.

यात्रददुरितमत्सरो भवत्
 तस्य सम्मुखमधिज्यकार्मुकः ।
 तावदैक्षत न स कचिद्विषं
 राजगन्धमद (वह?) गन्धेकसरी ॥ ५५ ॥

उत्पतन्निपतदग्रतो मुहुर्
 मुञ्चदैदृहसितं सहार्चिषो ।
 केवलं कपिलकुन्तलं शिरः
 पश्यतोऽस्य न चमत्कृतं मनः ॥ ५६ ॥

एवमादि यदभून्महीपतेर्
 अद्भुतं पथि विभीषिकावहम् ।
 तद्विभेद निजसत्त्वसम्पदा
 तिग्मदीधितिरिव त्रिषा तमः ॥ ५७ ॥

सरिदुत्तरणम् ।

तां ददर्श सरितं सुदुस्तराम्
 अग्रतोऽर्थं विलकल्पविघ्नपः ।
 स्पर्शतः किल यदम्भसां झटि-
 त्यश्मभावमुपयान्त्यसूरयः ॥ ५८ ॥

मारुतैरपरपारनुन्नया
 प्रांशु वंशलतया स सानुगैः ।

१ T. reads गजयुधं for 'मह (वह) गन्ध' २ T. reads आर्द्रं for अहं.
 ३ T. reads हसार्चिषा for सहार्चिषा ४ T. and I read निभीषिकोद्वहम् for
 विभीषिकावहम् ५ I. reads 'नोऽथ for 'तोऽथ' and substitutes 'कल्प' for
 'कल्प'. ६ I. reads झगिति and T. रुगिति both for झटिति ७. I. reads
 समानुष. for स सानुग..

तामलैङ्गयदथोपगूढया
जन्मभीतिमिव योगविद्यया ॥ ५९ ॥

नगरदर्शनम् ।

प्रस्थितस्तदनु सोद्यमं पुरस्
सोऽथ साहसवतां पुरस्सरः ।
निर्मितं मणिमयूखपल्लवैर्
बालमातपमिव व्यलोकत ॥ ६० ॥

इन्द्रनीलकपिशीर्षकं तेतस्
सो ऽभितः स्फटिकसालमैक्षत ।
सावदोषजलनीलकोटिभिश्च
शारदैर्घटितमम्बुदेरिव ॥ ६१ ॥

उत्पत्ताकमणितोरणाङ्कितं
मण्डितं कनकपल्लवसजा ।
किञ्च काञ्चनकपाटसम्पुटं
तत्र गोपुरमपश्यदीश्वरः ॥ ६२ ॥

विस्मयेन विषयीकृतः पुरं
तेन सोऽविशदवन्तिवासवः ।
निर्वृतेः पदमिवोज्झितावनिस्र
सूर्यमण्डलपथेन योगवान् ॥ ६३ ॥

१०. I reads अलङ्कय यद्यथो for अलङ्कयद्यथो, while T. substitutes भी-
लम् for भीतिम्. २. K. reads साधनमत for सोद्यमं पुरस्. ३. T. reads सो-
भित स्फटिकसाल for सोऽभित स्फटिकसाल. ४. T and I, read °कषाट° for
°कषाट°. ५. I reads °ववन्ति° for °ववन्ति°. ६. In I. two letters are not
quite legible, but its reading appears to be धैर्यवान् or धूमवान् and T. reads
धैर्यवान् both for योगवान्.

तत्र वैट्टमगवाक्षमुद्भितं
 हेमहर्म्यमवलोकते स्म सः ।
 मेरुशृङ्गमिव धातुतोम्रया
 सन्वयया कृतपदं क्वचित्क्वचित् ॥ ६४ ॥
 अग्रतस्सं च यशोभटो श्विशत्
 सोऽथ कौतुकहंतस्तदङ्गणम् ।
 इन्द्रनीलमणिकान्तिमेवकं
 व्योम सारुण इवोष्णदीधितिः ॥ ६५ ॥
 पद्मरागरचितालवालंका
 वेदिकामणिविद्वद्भविस्तृता ।
 तेन तत्र ददृशे कुतूहलाद्
 आन्तिके कनकमाधवीलता ॥ ६६ ॥
 स्त्रीदर्शनम् ।

तत्तले स्थितिमुपेत्युपा ध्रमात्
 तेन काचिद्वत्सा व्यलोकत ।
 निर्मिता श्रुतिर्हि हेमवेष्टमतश्
 श्रीः सुवर्णरुगलीदरादिव ॥ ६७ ॥
 अंशुकेन शरादिन्दुबन्धुना
 रथोगितेय यशमाश्रभाभिता ।

१ T. reads सुदृष्टे for 'सुदृष्टि' २ K. substitutes 'सु' for 'शु'.
 ३ T. reads 'सायदा' for 'सायदा'. ४ I. reads 'सत्' for 'स' ५ T. reads
 'दृष्टमदृष्टम्' and I. 'दृष्टमदृष्टम्' both for 'दृष्टमदृष्टम्' ६ T. reads
 'सायदा' for 'सायदा' ७ T. reads 'दायदा' for 'दायदा' ८ T. reads 'सत्' for
 'सत्', while K. reads 'दृष्टमदृष्टम्' for 'दृष्टमदृष्टम्' ९ T. reads 'श्रीगुप्त' for
 'श्रीगुप्त'. १० K. reads 'यशमाश्रभाभिता' for 'यशमाश्रभाभिता'

कान्तिमत्यधरनीलवाससा
 यामुनेने पयसेव जाह्नवी ॥ ६८ ॥
 बन्धुजीवकुमुदच्छवी मुखे
 त्रिधतीव कुरुविन्दकुण्डले ।
 शर्वरीव सितपक्षपर्वणश
 शीतदीधितिपतङ्गमण्डले ॥ ६९ ॥
 शोभिता किमपि हरलेखया
 भिन्नखेलगतिलोलयोरसि ।
 तत्क्षणस्फुटितकुन्दशुद्धया
 गन्धवाहपदवीव गङ्गाया ॥ ७० ॥
 आननेन ललिताक्षिपक्ष्मणा
 निर्ग्रहुज्ज्वलकपोलकान्तिना ।
 कुर्वतीव फणिलोकमङ्कित
 यामिनीतिलकविन्दुनेन्दुना ॥ ७१ ॥
 पुष्पदाम दधती सपट्पदम्
 दक्षिणेन शशिपाण्डुपाणिना ।
 साक्षत सदधि-दूर्यध्याञ्चितं
 हेमपात्रमितरेण विभ्रती ॥ ७२ ॥
 कुलरुम् ।
 तन्निरीक्षणसविस्मय ततः
 पार्थिव जनितकौतुक शुरुः ।

१ I reads यामुनेन for यामुनेन, but it seems incorrect २ . T. reads पद
 पद for पदपद ३ T and I read कुरुविन्द for कुरुविन्द ४ I reads 'या-
 दित' for 'याचित' K substitutes नीलया for विभ्रती ५ T. does not in-
 sert this.

इत्युवाच मणिपञ्जरे स्थितो
बालचूतविटपावलम्बिनि ॥ ७३ ॥

शुकवाक्यम् ।

सक्रियां रचयितुं तवातिथेर्
नर्मदा भगवत्तीयमुद्यता ।
इलाघनीयचरितो जगत्रये
कस्य नांशसि बहुमानभाजनम् ॥ ७४ ॥
देव पद्मगवधूभिरुज्ज्वलं
बल्लकीकलखं प्रियैस्सह ।
महिकाधवलमत्र गीयते
केलिरत्नभवनेषु ते यशः ॥ ७५ ॥
दुर्मना नृपे, पथाऽमुना गता
सा विलासव्रमतिः शशिप्रभा ।
तत्सखीजनकथान्वयश्रुतेर्
सुप्मदागमनमूर्धितं मया ॥ ७६ ॥
दुर्लभोऽयमतिथिर्ममापि तत्
गृह्यतामुचितया सपर्याया ।
पार्थिवो हि नवसाहस्राद्-
इत्येष मीयकनरेन्द्रनन्दनः ॥ ७७ ॥

१. T. reads मयातिथि for मयातिथेर्. २. K. reads मतिनि for मतिनि ३. I. reads उरुज्ज्वलवर्णा and T. उरुज्ज्वलवर्णा for उरुज्ज्वलवर्णा, while in I. the original letter appears म but it is read म. ४. T. reads पद्म-
माऽमुना for पद्म पथाऽमुना. ५. T. reads "मयागमन" for "मयागमन". ६. T. reads
"मतिम मया" and K. "मति मया" for "मतिम मया". ७. K. reads मयागमन.
T. मयागमन हत हत for मयागमन हत while the reading of this is quite illegible.
It may be मयागमन हत or मयागमन हत like that.

पेशलौक्तिनिपुणस्य पक्षिणम्
 तस्य गामिति निशम्य सस्मित ।
 तामथ प्रणमति स्म निम्नगाम्
 इन्दुसूतिमवनीन्दुरादृत ॥ ७८ ॥
 कुलकम् ।

नर्मदाकृत सत्कार ।
 कारितासनपरिग्रहे पुरो
 भूपतावपचिर्ति विधाय सा ।
 आस्त मौक्तिकशिलातले ततश्
 'चेतसीव मुकवे सरस्वती ॥ ७९ ॥
 स्थित्वाथ किञ्चित्तमवन्तिनाथम्
 अपच्छद^१छन्नकुतूहला सा ।
 निवेद्यता मौनवदेव कस्मात्
 अलङ्कृता भूमिरिय त्वयेति ॥ ८० ॥

तस्यै शशस निजमा मगयाविहारात्
 वृत्तान्तमन्तविरस स विशुद्धवृत्ति ।
 कान्तास्मृतिप्रसभकण्टकिताङ्गजात-
 लज्जावनम्रवदनो नवसाहसार्द्ध ॥ ८१ ॥

इति श्रीपरिमलापरनाम्न मृगाङ्गदत्तसूनो पद्मगुप्तस्य कृतौ
 नवसाहसार्द्धचरिते नागलोकावतारो नामाष्टम सर्ग ॥ ८ ॥

१ h. and T do not insert कुलकम् २ T reads 'छिन्न' for 'छन्न'
 ३ h. reads माण्ड्य° for मानव° ४ T reads 'स्मितिप्रसभ' for 'स्मृतिप्रसभ'
 ५ I reads इति नवसाहसार्द्धचरिते परिमलस्य कृतौ नागलोकावतारो अष्टम सर्ग
 T इति परिमलकालिदासस्य पुत्री साहसार्द्धचरिते नागलोकावतारो नाम सप्तम सर्ग

अथ नवमः सर्गः ।

नर्मदावाक्यम् ।

अथ स्वरेणाङ्गणदीर्घिकाणां
संवाहयन्ती कलहंसनादम् ।
तमित्यवन्तीश्वरमा व्रभापे
सा मेकलदमाधरराजकन्या ॥ १ ॥
नास्य क्षितीशोपकृतं जनस्य
कियत् तथा पन्नगराजपुत्र्या ।
यस्याः कृते सम्प्रति भुषितेयम्
भूमिस्त्वया भूर्शालाज्जनेन ॥ २ ॥
इदं नृप त्वामवलोक्य जातम्
मनः प्रमोदेन ममास्वतन्त्रम् ।
नो कस्य लोकत्रयसम्मत्तानाम्
भवेत् सतां संद्वतमुत्सवाय ॥ ३ ॥
अद्यैव कस्यापि मया शुभस्य
त्वद्दर्शनेनानुमितो विपाकः ।
आतिथ्यमद्गोः कयमन्यथैवम्
आयान्ति रत्नानि भवद्विधानि ॥ ४ ॥

१ The 82nd leaf of the Manuscript I is torn into pieces, some being lost we have only 3. So the colophon of the last canto nearly first 6 or 7 stanzas of this canto cannot be fully settled from the portion of I.
२ T. reads "नाङ्गण" for "नाङ्गण". ३ T reads नास्य for नास्य ४ K reads भूदृष्ट for भूदृष्ट ५ I reads नाकस्य for नाकस्य ६ h reads "सङ्गानां" for सम्मतानां ७ T. reads सङ्ग and h. सङ्ग both for सङ्ग ८ T. reads "नविनी" for "नुमिनी"

से वत्स, जाते जनकः कृतात्मा
 सा पुण्यमूर्तिर्जननी जगत्सु ।
 महीकलापोदहनादिपोत्रो
 पुत्रो ययोस्त्वं नरलोकपालः ॥ ५ ॥
 रूपेण तेजस्वितयाऽऽर्जवेन
 प्रियवदत्वेन तवामुना च ।
 दिलीप-दुष्यन्त-भगीरथादीन्
 तानादिराजान् क्षत्रिति स्मरामि ॥ ६ ॥
 समानभावैस्त्रिभिरेव मन्ये
 समुद्रनेमिर्वसुधा धृतेयम् ।
 भुजङ्गमेन्द्रेण च मेरुणा च
 दोष्णा च मौर्वीकिणशोभिना ते ॥ ७ ॥
 त्वयि स्थिते सम्प्रति जागरूके
 जगद्विधेयेषु विधूतचिन्तः ।
 करोति नेत्रे भगवानवैमि
 स योगनिद्रामुकुले मुकुन्दः ॥ ८ ॥
 न किञ्चिदिदवाकुकुलावतीर्णान्
 रथाद्गण्डपाणेः परिहीयते ते ।
 अजायताम्भोजदृशा वियोगो
 चने यथा तस्य तथा तत्रापि ॥ ९ ॥

१. h. reads रावहाराजानिर्जनय for स वत्स, जाति जनक २ T reads कृता-
 रमना for कृतात्मा ३ T. reads पात्रे पुत्रे ययुस्त्रनरलोकपाल for पोत्रो पुत्रो
 ययोस्त्वं नरलोकपाल ४ T. reads क्षत्रिति for क्षत्रिति ५ I. reads चिन्त. for
 चिन्त, while T omits य ६ K. reads कणीन्द्रे for मुकुन्द.

अकृत्रिमोऽयं गुणवत्सु, जाने
जात्यैव ते पार्थिव पक्षपातः ।
यत् प्रौढलावण्यमुधास्त्रवन्त्या
तया विना चेतसि ताम्यसीव ॥ १० ॥

अलं विपादेन घनाधिरूढा
ललामभूता जगतो श्विलस्य ।
तवाङ्गमभ्येक्ष्यति साञ्चिरेण
शशिप्रभा पार्थिवकैरवस्य ॥ ११ ॥

इतो ऽद्य यान्ती पुरतो मया सा
दृष्टा भुजङ्गाधिपतेस्तनूजा ।
उदग्रभोगैरहिभिः परीता
लतेव तन्वी हरिचन्दनस्य ॥ १२ ॥

उदण्डहेमाम्बुषासु खेलत्
एतासु लीलागृहदीर्घिकामु ।
समुत्क्रयन्ती कलहंसयूथम्
आमञ्जुना नूपुरसिञ्जितेन ॥ १३ ॥

व्यापारयन्ती वलिताननेन्दुः
पञ्चादृशौ केतकपद्मदीर्घे ।

इतस्ततः शून्यतया स्खलन्ती
समेष्वपि मार्गे ददती पदानि ॥ १४ ॥

१ I. reads 'स ज्ञाने जा' for 'सु जाने जा'. २ K. reads यन्मुग्ध for यन्मोह.
३ T. reads ललाधिरूढा for ललाधिरूढा. ४ T. reads पलिता for शलिता.
५ I. reads 'दीर्घम्' for 'दीर्घ'. ६ K. reads दृष्टी for दृष्टी.

अशोकपुष्पप्रयितां दधाना
 मालम्प्रमालामवेलग्रमध्या ।
 आरोपितज्येव जगज्जयाय
 स्वचापलेखा मकरध्वजेन ॥ २० ॥

, आर्द्रव्रणाङ्कस्य कृपार्द्रचित्तां
 केलीमृगस्य स्वयमेव तस्ये ।
 आशुम्बती पाण्डुकपोललेखं
 चतंसदूर्वाङ्गुरमर्पयन्ती ॥ २१ ॥

मार्गेषु रुढासु निरुढभावात्
 दिरेफसम्पातसमाकुलाग्नि ।
 लतासु पुष्पावैचयच्छलेन
 पदे पदे वत्स विलम्बमाना ॥ २२ ॥

कुलकम् ।

नवदीयविश्लेषमवाप्य बाला
 सा लक्ष्यते किञ्चदनिर्वृतेव ।
 भवादृशमेकपदे त्रियोगो
 न कस्य राजेन्द्र, मनो दुनोति ॥ २३ ॥
 पृथुग्रनापस्सविता यैथैव
 यथा कलानां निधितोपधीनः ।

१ T. reads 'मवलम्ब' for 'मवलम्ब'. २ T. reads 'चिन्ता' for 'चित्ता'. ३ K. reads स्वयमागतस्य for स्वयमेव तस्य. ४ I. reads 'मर्पयन्ती' for 'मर्पयन्ती'. ५ I. reads मार्गेषु रुढासु निरुढभावा for मार्गेषु रुढासु निरुढभावा. ६ K. reads 'भावा' for 'भावा'. ७ T. reads 'पचय' for 'वचय'. ८ K. and T. do not insert कुलकम्. ९ K. reads लीत्रम् for किञ्चित्. १० K. and T. read यथैव for यथैव.

यथा वसन्तः सुमनोऽनुकूलम्
तथाभसि भूमिः स्पृहणीयतायाः ॥ २४ ॥

नायकवाक्यम् ।

इति द्वितीयाश्रुतिश्रुक्तिपेयोम्
उदीर्य वाचं विरराम रेवा ।
स च स्मितद्योतितदन्तमेवंम्
उवाच तां मध्यमलोकपालः ॥ २५ ॥

स्थाने यदाह्लादयसि प्रपन्नं
पीयूषधारामधुरैर्वचोभिः ।
सुधैकसूतिस्स यदाकरस्ते
चण्डीशचूडाभरणं शशाङ्कः ॥ २६ ॥

ऋजुः प्रकृत्यासि परं तदम्ब
वीचीषु पर्याप्तमनार्जवं ते ।
न केवलं सा पयसि प्रसक्तिरै
आलक्ष्यते ते यत मानसेऽपि ॥ २७ ॥

या जूटमध्ये च शशाङ्कमौलेर्
उज्ज्वलकुन्दलग्निवा श्रवणाति ।

१. I. reads °पीताम् for °पेयाम्, while T. reads °पीतां निपीय वाचं for पेया-
मुदीर्य वाचं. २. I. omits हा; while T. substitutes था for हा. ३. T. reads
प्रयत्न for प्रपन्न. ४. T. reads °करणं for °भरणं. ५. I. reads तदेव for तदम्ब.
६. I. substitutes °यं for °जं. ७. I. reads प्रसक्तिरै for प्रसक्तिर्. ८. I.
omits ते, but in the marginal correction appears न् for the same. ९. I.
reads जूट for जूट; while K. reads या जूटमध्येऽम्ब for या जूटमध्ये च and
in the margin appears another reading जूटमध्याऽम्ब for जूटमध्ये च.

तामप्यनीत्र त्रिजगत्प्रतीक्ष्यां
त्रिःस्रोतसं पुण्यतयाशतिशोभे ॥ २८ ॥

यासांभ्यः शक्तिः प्रसराम्बुपङ्के
त्वया वृता धर्मविहारवीथिः ।
सलीलमुद्भूतकुलाचलेयम्
मही महामूकरदंष्ट्र एव ॥ २९ ॥

भवाद्दृशीनां महतां नदीनाम्
अद्भिर्जगत्यस्तमितोपसर्गे ।
सुखं सदैवासुरजित् समुद्रे
निद्राति पर्यङ्कितपन्नगेन्द्रः ॥ ३० ॥

असन्तमप्यम्ब मयि प्रसन्ना
सम्भावनाभारमहो निधत्से ।
अस्त्येव भक्तेष्वतिवत्सलत्वात्
वलाद्गुणारोपणकौतुकं ते ॥ ३१ ॥

अनेन मे कोऽपि हृदि प्रहर्षस्
तव प्रसादातिशयेन जातः ।
अनार्द्रतामिन्दुमरीचिसख्ये
कियच्चिरं चन्द्रमणिर्निभार्ति ॥ ३२ ॥

१ T does not insert this stanza, while I reads—

आसांभ्यः शक्तिः प्रसरा वयं के
त्वया वृता धर्मविहारवीथिः ।

२. I. reads सदैवासुर^० for सदैवासुर^०. ३ T. reads पर्यङ्कित^० for पर्यङ्कित^०.

४ K reads प्रपङ्गे and T. 'हार' for प्रसन्ना and 'भार' respectively. ५ T. reads अस्त्येव भक्तोऽस्मिन्^० for अस्त्येव भक्तेष्वति^०. ६ K reads मात for जात

विधाय तत्तादृशमिन्द्रजालं
 सा केन नीता फणिसजकन्या ।
 अपश्यतो हेतुमिहोपपन्नं
 किमप्यहो विस्मयते मनो मे ॥ ३३ ॥
 अज्ञानमस्मिन्विषये किमन्यत्
 ममैतदर्हस्यपनेतुमम्ब ।
 दिनान्तसम्मूर्च्छितमन्धकारं
 निशामुखस्येव शशाङ्कलेखा ॥ ३४ ॥
 पुनर्नर्मदावाक्यम् ।
 उक्त्वेति तूष्णीमभवच्चसोमः
 सा सोममूर्तिस्सरित्युवाच ।
 अत्रेतिवृत्तं कथयाम्यशेषं
 निशम्यतां मालवलोकपाले ॥ ३५ ॥
 गृहदेवतावाचः ।
 यदैव सा तर्जितचन्द्रकान्तिर्
 अजायतेन्दीवरपत्रेनेत्रा ।
 चित्रस्थितानां गृहदेवतानाम्
 इति स्फुरन्ति स्म तदैव वाचः ॥ ३६ ॥
 रत्नाकररत्नं भुजगेन्द्र, जातं
 कन्या तत्र श्रीः शुभलक्षण्यम् ।

१. T. reads कन्या for नीता. २. T. reads उक्त्वेव for उक्त्वेति. ३. T. and I. read °पाल for °पाल. ४. T. reads गृहदेवतानां इत्युक्तयन्ति स्म तदैव for गृहदेवतानामिन्मि हकुरानि स्म तदैव. ५. I. reads रत्नाकररत्नं भुजगेन्द्र जातं कन्या तत्र and K. रत्नाकररत्ने भुजगेन्द्र जात कन्या यत for रत्नाकररत्नं भुजगेन्द्र जातं कन्या तत्र.

वक्षःस्थलं मध्यमलोकभर्तुर्
त्रिभूपयित्री पुरुषोत्तमस्य ॥ ३७ ॥

भुजद्ववंशार्णवकौमुदीयम्
उयं पताकाऽस्य रसातलस्य ।
उपागतेयं निधनाग्रदूती
वज्राङ्कुशस्यासुरपुङ्गवस्य ॥ ३८ ॥

कुलकम् ।

स्ववीर्यपर्यस्तपुरन्दरेण
तेनासुरेन्द्रेण कर्तारितस्य ।
तेजश्चिरादुच्छसितं तदा भूत्
इति श्रुते भोगभृतां कुलस्य ॥ ३९ ॥

तद्देहकान्तिस्तिमिरं व्यनैपीत्
यदत्र मोघीकृतरत्नदीपा ।
पित्रा तदस्याः कृतमर्थयुक्तम्
आल्हादनं नाम शशिमेवेति ॥ ४० ॥

ततस्सुधासूतिकाभिरामैर्
गुणैः परिता सहजन्मभिः सा ।
शनैश्शनैर्वृद्धिमवापदत्र
रसातले बालमुणालिकेव ॥ ४१ ॥

१ K. reads बिल्लारुलक्ष्म्या. for 'स्य रसातलस्य. २. K. 'दुर्गस्य for 'पुङ्गवस्य ३. This do not appear in K. and T. ४. I. reads खेत for तेज and substitutes सु for कु. ५. T. reads श्रुते for श्रुते ६. K. and T. read चिरात for पित्रा. ७. T. reads मयाऽऽप for मवाप and substitutes भान for बाल.

शशिप्रभापितुः प्रतिज्ञा ।

यदार्थिताऽभूदनुबद्धमानसैस्

सुरैश्च सिद्धैश्च महोरगैश्च ।

तेषां पुरस्तादकृत व्यवस्थाम्

इत्येकदा संसदि पन्नगेन्द्रः ॥ ४२ ॥

गुप्तोभितो यच्चिदशारिवोरैश्

वज्राङ्कुशाख्यस्य महासुरस्य ।

असूत लीलागृहदीर्घिकेर्ह

हैमं हरेर्नाभिरित्रारविन्दम् ॥ ४३ ॥

आनीय तद्यो दुहितुर्ममास्याः

कर्णावतंसप्रणयीकरोति ।

तस्येयमिष्वासभृतः कलत्रं

पार्थस्य पाञ्चालनृपात्मजेव ॥ ४४ ॥

कुलकम् ।

तेनैवमुक्ते च तदा परेषु

तमर्थमङ्गीकृतवान्न कोऽपि ।

वन्यद्विपादुद्रतदानराजेः

कः कुम्भमुक्ताफलमौददीत ॥ ४५ ॥

ततः प्रभृत्यङ्कुररूपरेखा

सा बालिकाभूदवरा वरापि ।

१. T. and I. read तदर्थिभावावनुबध्यमानसैस् for यदार्थिताऽभूदनुबद्धमानसैस् २. T. reads संसदि for संसदि. ३. T. reads 'हितो for 'भितो ४. T. reads 'केन for 'केह. ५. I. reads कर्णावतंस° for कर्णावतस°. ६. T. and K. do not insert this. ७. K. reads 'माहरेत for 'माहरीत. ८. T. reads पालिका for बालिका.

चित्ते वचस्तत् कुलदेवतानां
 कृत्वापि तस्यास्स च नान्वशेत ॥ ४६ ॥
 सम्प्रत्यवेमि प्रथिता यदो ऽतः
 स्वर्गे च भूमौ च भुवस्तले च ।
 नीतोऽसि नेत्रातिथितां स्वमस्याः
 पुण्येन जन्मान्तरसम्भृतेन ॥ ४७ ॥
 अनेतुकामेन भवन्तमत्र
 निजं वचस्तत्रयता प्रतिष्ठाम् ।
 औत्तप्रयत्नेन तथा स मन्ये
 फणीश्वरेणोपेकृतः प्रपञ्चः ॥ ४८ ॥
 एकः क्षितौ साहसिकस्वमेव
 नान्योऽस्ति सज्जनदसाहसङ्कः ॥
 निसर्गदुर्गामपि भूमिमेतां
 स्वोद्यानव्रीथीमिव यः प्रविष्टः ॥ ४९ ॥
 तदस्य कार्यस्य पुरस्कृतस्य
 यतस्व सीमान्तविलोकनाय ।
 विगाहमानोऽश्वरमर्धमार्गं
 निवर्तते जातु किमुष्णरश्मिः ॥ ५० ॥
 इतोऽस्ति गव्यूतिशतार्धमात्रं
 गत्वा पुरी रत्नवतीति नाम्ना ।

१. T. reads प्रथिता च दानभूयमे स्वर्गे च for प्रथिता यदाऽतः स्वर्गे च भूमौ च.
 २. I. reads आत्त for आत्त. ३. I. substitutes 'व' for 'प', while T. reads
 अपकृत for उपकृत. ४. T. reads सीद्यान for स्वाद्यान. ५. T. reads 'मप्य'
 for 'मप्य', while in I. there appear three letters after मप्य, namely, रप्य.

विनिर्मिता शिल्पकलामयेन
 मयेन या नाक्ताजिगीषयेव ॥ ५१ ॥
 तस्या ऽसुरेन्द्रस्य नराधिपेन्द्र
 जगद्गुहः सा किल राजधानी ।
 भमोर्धितस्याब्जभुजा वरेण
 रणेष्वावध्यो मरुतां भवेति ॥ ५२ ॥
 स मौलिरत्नानि महोरगाणाम्
 उत्खाय चोत्खाय च कौतुकेन ।
 करोति निर्वासितनायकेषु
 निजाङ्गनाहारलतान्तरेषु ॥ ५३ ॥
 स बाष्पपर्याकुललोचनानि
 निःश्वासभिन्नाधरपल्लवानि ।
 करोति वक्त्राण्यमराङ्गनानाम्
 उत्सन्नलीलास्मितचन्द्रिकाणि ॥ ५४ ॥
 कृताङ्गदः कम्बल-कालियाभ्यां
 यज्ञोपवीतकृतशङ्खचूडः ।
 स तक्षकापादितकण्ठभूषो
 विभर्ति लीलामशिवशिखस्य ॥ ५५ ॥
 आस्तां किमन्यैः फणिभिस्स चिन्त्यम्
 तस्यापि शेषस्य च वासुकेश्च ।

१. T. reads रत्न^३ for शिल्प^० while K reads शिल्पकलाधरेण for शिल्पकलाम-
 येन २. I omits this half stanza —

करोति वक्त्राण्यमराङ्गनानाम् ।

उत्सन्नलीलास्मितचन्द्रिकाणि ॥ ५४ ॥

but it appears in the correction.

राहुयथा विश्वभयैकहेतुस्
 ताराधिपस्याहिमदीधितेश्च ॥ ५६ ॥
 खगेन्द्रभङ्गेन तथा तथा च
 न सर्पयज्ञे जनमेजयस्य ।
 निधानमातङ्कपरम्पराणां
 जातो यथा मम्यति नागलोकः ॥ ५७ ॥
 हरेस्त्वमंशो ऽत्र कृतावतारस्
 तस्याऽमुरेन्द्रस्य निवर्हणाय ।
 अवैमि लोकत्रयकण्टकस्य
 लङ्काधिपस्येव स मैथिलीशः ॥ ५८ ॥
 श्रीकण्ठ-वैकुण्ठ-पुरन्दराद्यैर्
 उपेक्षितं यत्त्रिदशैरशक्त्या ।
 कृतस्य तस्यास्त्रे भरं त्रिसोढुं
 सम्भाव्यसे मे नृपते त्वमेव ॥ ५९ ॥
 किमन्यदुत्तिष्ठ गृहाण यात्रां
 वज्राङ्कुशं प्रत्यमितप्रताप ।
 तच्चावतंसिकुरु हेमपद्मम्
 आनीय भूशक्र शशिप्रभायाः ॥ ६० ॥
 सा ते समाप्तादुतसाहसस्य
 वत्साङ्गमभ्येतु कणीन्द्रकन्या ।
 सीता यथा दागरथेस्सलीलम्
 आरोपितव्यम्बककार्मुकस्य ॥ ६१ ॥

१. I. reads 'यतो' for 'यज्ञे'. २. T. reads 'भय' for 'अन्य' and K. 'अनि' for the same & T. reads 'मर्त्यपते' for 'मे नृपते'.

अगाधपातालतलोद्गतानि
 त्रिनिद्रकुन्दच्छदसुन्दराणि ।
 लोकद्वये सम्प्रति ते यशांसि
 आकल्पवल्लीफलवचरन्तु ॥ ६२ ॥
 प्रसादमाक्षेन चिराद्विलीने
 तस्मिन् सुरारातिथनोपरोधे ।
 मुखेन्दुना पत्रगमुन्दरीणां
 पुनः समागच्छतु पत्रलेखा ॥ ६३ ॥
 आसीत् पुरस्तात्त्रिपुरावभङ्गे
 यन्मङ्गलं बालमृगाङ्गमौलेः ।
 महासुरैर्भाविनि साम्पराये
 तवास्तु तत् संयुगजामदग्न्य ॥ ६४ ॥
 पन्थादिशवो ज्यं पुरतो अत्र गन्ता
 बद्धुर्मुनिर्लोचनगोचरं ते ।
 उपाचरेस्तं च तथाविधानां
 भक्तिं हि गां कामदुहामुशन्ति ॥ ६५ ॥
 इत्युदीर्य मणिकान्तिकन्देलीः
 कल्पितं त्रिदशचापमस्य सा ।
 आ मुमोच निजकङ्कणं भुजे
 ज्याकिणाङ्गकटिणीकृतस्वचि ॥ ६६ ॥

१. I. reads "लता" for "तलो". २. T. and I. read "कलसश्चरन्तु" for "कल-
 वचरन्तु". ३. K. and T. read पुर for पुन. ४. T. reads "जामदग्न्य" for
 "जामदग्न्य". ५. I. reads "मुपन्ति" for "मुशन्ति". ६. K. and T. read "कन्देलीः"
 for "कन्देली".

नर्मदोक्तस्वीकारः ।

अवददथ से साहसोन्मुखस्ताम्
 इह हि वयं वचसि स्थितास्तवेति ।
 तद्विदिव न चिरादुदीरिताशीम्
 सरिदपि साऽस्य पुरस्तिरोवभूव ॥ ६७ ॥

हेति श्रीमृगाङ्कदत्तसूतोः परिमलापरनाम्नः पद्मगुप्तस्य
 कृतौ नवसाहसाङ्कचरिते महाकाव्ये नर्मदासंवादो नाम नवमः
 सर्गः ॥ ९ ॥

१. T. omits स. २. K. reads इति च न चिरात् and T. तद्विति वनचरात्
 for तद्विदिव न चिरात्. ३. T. reads इति कालदासस्य कृतौ साहसाङ्कचरितेऽष्टमः
 सर्गः, 1. इति परिमलस्य नवसाहसाङ्कचरिते नर्मदासंवादे नवमः सर्गः.

अथ दशमः सर्गः ।

—०८७१०७—

नायकस्य रमाङ्गदम्पति प्रश्नः ।

अथ मेकलाचलसुतातिरोहितौ
अतिमात्रविस्मयरसार्द्रमानसः ।
दशानच्छविच्छुरितपाटलाधरस्
स रमाङ्गदं नृपातिरित्यवोचत ॥ १ ॥

अधिरोहति स्वयमचिन्तिताऽप्यहो
शुभसम्पदङ्कमपराङ्मुखे विधौ ।
सवर्षुर्विलोचनपथं यदावयोर्
अमृतांशुमूर्तिरियमापदापगा ॥ २ ॥

इदमिन्द्रजालमिति मे समुत्थिताम्
मतिमेतदर्पितमुदारया तया ।
विकेसन्गरीचिरचितेन्द्रकामुकं
करवार्ति रत्नवलयं विलुम्पति ॥ ३ ॥

अयि मेकलाद्रितनयापुरस्कृते
क्रियते किंनरं यद कृत्यवस्तुनि ।
तव यत् सदा नयेरहम्यत्रेदिनो
न धियभारन्वयन्मृगं गुले पथि ॥ ४ ॥

रमाङ्गदवाक्यम् ।

इति पार्थिवेन कथिते दधन्मनाक्
 पुलंकेन चुम्बितकपोलमाननम् ।
 इदमात्तनीतिपथमाददे वचः
 स्मितपुष्पिताधरदलो रमाङ्गदः ॥ ५ ॥
 इह किं प्रतिस्फुरति मे तवाग्रतो
 नयशाखनीरनिधिपारदृश्वनः ।
 अत्रलीढविश्वतमसः पुरोरवेर्
 न हि जातु दीपकशिखा प्रकाशते ॥ ६ ॥
 विषये ऽत्र मौनमुचितं हि मादृशाम्
 अवशस्तथापि कथयामि किञ्चन ।
 क्षितिपालमौलिमणिवेणिकोतियेस्
 तव केन शासनमिदं विलङ्घ्यते ॥ ७ ॥
 प्रथमं हि मण्डलमखण्डशक्तिभिर्
 विजिगीषुभिः स्वमभितः प्रसाध्यते ।
 परमण्डले तदनु नीतिपारगैर्
 अवनीपुरन्दरः करः प्रसार्यते ॥ ८ ॥
 तदपास्यमेवमवितर्कितोत्थिते
 परिपन्थिनामिह विधेयवस्तुनि ।
 यदि नाभविष्यदभिमानशालिनस्
 तव राज्यमुद्धतसमस्तकौण्टकम् ॥ ९ ॥

१ I reads गल्पितेन for पुलंकेन. २ T. reads 'सुदित for 'सुचित ३. J. and I. read 'तिथि for 'तिये. ४ T. reads प्रसाद्यते for प्रसाध्यते ५ K reads 'मदितकितोत्थिते for 'मदितकितोत्थिते ६ I reads परिपन्थिना for 'परेपन्थिना', while K. reads इव for इह. ७ I. omits two letters after क

श्रुत-शक्तिसङ्कलितमन्त्रनिश्चयेर
 उपलब्धपद्मगुणविवेकवर्मभिः ।
 तदुपायतत्त्वमधिगम्य धूः क्षितेस्
 तव मन्त्रिभिर्नृप दुरुद्धो ह्यते ॥ १० ॥
 अतिसान्द्रकाञ्चनमरीचिपिद्मलं
 दिगुपाहितैश्चुरपत्रशोभिणः ।
 तव कोशेमुत्सृजति न क्षणं रमा
 परमारवंशसरसीसरोरुह ॥ ११ ॥
 प्रियकीर्तियो जयपवित्रिताशयास्
 तैरसा तृणीकृतजगत्त्रया युधि ।
 जगतीविशेषक तवानुजीविनो
 निवसन्त्यवन्तिविषये सहस्रशः ॥ १२ ॥
 पृथिवीभृतः प्रथितविक्रमेण ये
 गमितास्त्वया वशमुपायसम्पदा ।
 नेयवर्मगाः क्षितिपते तवान्यथा
 न भवन्ति भाविसमराभिः शङ्कया ॥ १३ ॥
 अपरुर्तुमत्र समये तवात्तभीद्
 मनसापि हूणनृपतिर्न वाञ्छति ।
 ईभकुम्भभित्तिदलनोद्यमे हरेर्
 न कपिः कदाचन सटां विकर्षति ॥ १४ ॥

१ T reads उपलब्ध^१ for उपलब्ध^२. २ h reads दिगुपाहित^३ for दिगु-
 पाहित^४. ३ T reads शोक^५ for शोक^६. ४ I. reads सुरसा for सरसा. ५ h
 and T. read नववर्मगा for नववर्मगाः. ६ T. reads इह for इह^७. ७ I reads
 हो न कपि वशाय सटा for हरेर्न कपिः कशाय सटा and it seems throughout
 incorrect, while h. and T. read सट्य for सट्य.

असिकान्तिजौलजटिलाग्रवाहुना
 रणसीम्नि नाथ निहेतेषु भर्तृषु ।
 भवताञ्च वागडवधूजनः कृतो
 रतिसन्धिविग्रहकथापराडमुखः ॥ १५ ॥
 अधुनापि देव मुरलाङ्गनाजनेर
 विजयप्रशस्तिरिव लिख्यन्त तव ।
 गलदञ्जनाश्रुपृषतावलिच्छलालं
 लसदिन्दुपाण्डुषु कपोलभिन्निषु ॥ १६ ॥
 रभसादपास्य मणिकङ्कणावलीः
 कनकारविन्दकर्द्वकेषु ते यतिना ।
 न किमर्पितानि नृप लाटयोपितौ
 स्फटिकाक्षसूत्रवलयानि पाणिषु ॥ १७ ॥
 नयनाम्बुभिः स्नपितधूसराधराः
 प्रतिबद्धलक्ष्मणलिनैर्कवेणयः ।
 निहिता न किं महति शोकसागरे
 जगतीन्द्र कौसल्यपतेः पुरन्ध्रयेः ॥ १८ ॥

१ T. and K. read "बाल" for "जात". २ I reads निहितेषु (or निहतेषु) ३ I. substitutes "ता" for "ना" and omits च in the word प्रसन्नि ४ I reads "श्रुपृषते पलिच्छला लसदिन्दुपाण्डुकपोल" for "पृषतावलिच्छलाल लसदिन्दुपाण्डुषु कपोल" ५ T. reads "वलिः" for "वली". ६ I reads "लङ्घयेषु" and T "क-
 "हेषु" for "कद्वकेषु" ७ T reads "योपित" for "योपिता" ८ T. mutilates one letter before दे and reads "वेणय" for "वेणय" ९ T. reads निहता स्वयं and I निहितास्त्वया for निहिता न किं १० I reads कौसल्य for कौसल and T सोपिल for the same ११ After this stanza I. inserts :—

उदितन वैरितिमिरुहभित्त
 स च नाथ विक्रममयूलमालिना ।
 निहितास्त्वया महति शोकसागरे
 जगतीन्द्र कौसल्यपते पुरन्ध्रय ॥

It is evident from this that I repeats the second half of 18th stanza and the first half of the 19th stanza.

१९२

नवसाहस्राङ्कचरितम् ।

[दशमः]

उदिनेन वैरितिमिरकुहेऽभितस्
 तव नाथ विक्रममयूखमालिना ।
 गमिताः प्रभावलयशून्यतां छैटि-
 त्यपराजन्तपार्थिववधुमुखेन्दवः ॥ १९ ॥
 अतिबेलमुत्तुरदिगन्तवर्तिना
 ममरश्रमाभ्युदितपर्मविन्दुना ।
 शरदिन्दुनिर्मलमपायि भूभृताम्
 असिपद्मपोषपतितं स्वया यशः ॥ २० ॥
 निजरन्ध्रगोपनपटीयसाभितः
 पररन्ध्रदृष्टिपटुषारचक्षुषा ।
 नयभिन्नमाहसभुवा भुवस्तले
 भवता मृगं कथय को विरुद्धपते ॥ २१ ॥
 नरदेव दैवमभिकृत्य या विपन्
 निपणायवन्तिविषये कथञ्चन ।
 शिगिर्मुक्तमन्त्रहृदिषा विज्ञन्यते
 नव सा वसिष्ठमन्त्रा पुरोभवा ॥ २२ ॥

इति किञ्चिदेव न तव स्वमण्डले
 नृप चिन्त्यमरुद्युदितशक्तिसम्पदः ।
 अधुना तु नीतिनिहितेन चेतेषा
 फणिलोककृत्यमिदमेव चिन्त्यताम् ॥ २४ ॥

प्रभुशक्तिरुद्यमपरत्वमर्पिते-
 त्रिजगच्चमत्कृतिरहङ्कृतिश्च सा ।
 अमुरस्य तस्य कविता नरेन्द्र ते
 नगरी च मेकैलनगेन्द्रकन्यया ॥ २५ ॥

अभिगम्य एव स तवाधुना रिपुर्
 मरुतामुदारनिजकार्यसिद्धये ।
 श्रुतिलग्नगन्धगजवृंहितः क्षणं
 नृप केसरी कथय किं विलम्बते ॥ २६ ॥

नवसाहस्राङ्क, न तवां श्मुरादहं
 कलयामि सम्प्रति किमप्यतादृशम् ।
 विधुतिः कदाचन त्रिभो न भूभृतः
 कलविङ्कपक्षपत्रेण शङ्कस्यते ॥ २७ ॥

भवता यदोच्चलिन एष दक्षिणश्च
 चरणस्तदैव सुरवैरियोपिताम् ।
 विगलन्ति देव नयनोदधिन्द्रवः

गरदिन्दुपाण्डुनि कपोलमण्डले ॥ २८ ॥

१ I. substitutes व for चे, while T. निहितेन for निहितेन २ T. reads 'म
 रित for 'मरित'. ३ T. reads 'मेकैल' for 'मेकैल'. ४. K. reads 'परमा-
 राम for 'मरुतामुदा' ५ I reads 'श्रुति for 'श्रुति'. ६ K. reads 'नय'
 for 'नय' ७ T. reads 'नय' for 'नय'. ८ I reads 'संयति for 'संयति' ९ K.
 reads 'शङ्कस्यते for 'शङ्कस्यते'

उदितेन वैरितिमिरद्बुद्धेऽभितस्
तव नाथ विक्रममयूखमालिना ।
गमिताः प्रभावलयशून्यतां छेदि-
त्यपरान्तपार्थिववधूमुखेन्दवः ॥ १९ ॥

अतिवेलमुत्तरदिगन्तवर्तिना
समरश्रमाभ्युदितधर्मबिन्दुना ।
शरदिन्दुनिर्मलमपायि भूभृताम्
असिपत्रपात्रपतितं त्वया यशः ॥ २० ॥

निजरन्ध्रगोपनपटीयसाभितः
पररन्ध्रदृष्टिपटुचारचक्षुषा ।
नयभिन्नसाहसभुवा भुवस्त्वले
भवता समं कथय को विरुद्ध्यते ॥ २१ ॥

नरदेव दैवमधिकृत्य या विपत्
निपतत्यवन्तिर्विषये कथञ्चन ।
शिखिर्मुक्तमन्लहविषा विहन्यते
तव सा वसिष्ठमहसा पुरोधसा ॥ २२ ॥

नृप वासराणि निरुपप्लवाः प्रजाः
सुखमात्मकर्मणि रता नयान्ति यत् ।
विजयं जयैकसुहृदोऽस्य सर्वदा
ननु कार्मुकस्य तव तद्विजृम्भितम् ॥ २३ ॥

१ I reads 'दुमानितस्' and T. 'प्रमानितस्'; both for 'दृष्टाभितस्' २ I. reads 'ह्यगिनि' and T. 'ह्यगिनि' for 'ह्यगिति' ३ K. and T. read 'पत्र' for 'पात्र', ४ I° reads 'इयवति' for 'इयवन्ति'. ५. K. reads 'मुक्त' for 'मुक्त' and I. 'सप्त' for 'मन्द'. ६. I. reads न नु for ननु

इति किञ्चिदेव न तव स्वमण्डले
 नृप चिन्त्यमस्युदितशक्तिसम्पदः ।
 अधुना तु नीतिनिहितेन चेतसा
 फणिलोककृत्यामिदमेव चिन्त्यताम् ॥ २४ ॥
 प्रभुशक्तिरुच्यमपरत्वमर्पितै-
 विजगच्चमत्कृतिरहङ्कृतिश्च सा ।
 असुरस्य तस्य कथिता नरेन्द्र ते
 नगरी च मेकैलनगेन्द्रकन्यया ॥ २५ ॥
 अभिगम्य एव स तवाधुना रिपुर्
 मरुतामुदारनिजकार्यसिद्ध्ये ।
 श्रुतिलग्नगन्धगजगुह्यैः क्षणं
 नृप केसरी कथय किं विलम्बते ॥ २६ ॥
 नवसाहसार्द्धं, न तत्राऽसुरादहं
 कलयामि संश्रति किमप्यतादृशम् ।
 विधुतिः कदाचन विभो न भूभृतः
 कलविङ्कपक्षवनेन शङ्क्यते ॥ २७ ॥
 भवता यदोच्चलिन एव दक्षिणशू-
 चरणस्तदैव सुरवैरियोपिताम् ।
 विगलन्ति देव नयनोदविन्दवः
 शरदिन्दुपाण्डुनि कपोलमण्डले ॥ २८ ॥

१ I. substitutes व for अ, while T. निहनेन for निहितेन २ T. reads 'म
 रित' for 'परित' ३ T. reads 'मेलन' for 'मेहन' ४. K. reads 'परवार-
 राम' for 'भक्त्यामुशा' ५ I. reads 'वृत्ति' for 'वृत्ति' ६ K. reads 'जय'
 for 'नृ' ७ T. reads 'नवा' for 'नवा' ८ I reads संयति for संयति ९ h.
 reads 'सकल' for 'सकल'

विजयैकसद्गुणि गुणः शरासने
 तव योवदत्र न नृपाधिरोहति ।
 गुहिनच्छटाधवलचामरस्मिता
 विलसन्ति तावदसुरालये श्रियः ॥ २९ ॥
 कनकारविन्दमरविन्दलोचन
 प्रणयेन नैव स समर्पयिष्यति ।
 सुरनिर्जयार्जितमदावृते श्तरं
 लभते न सोम किल तादृशां हृदि ॥ ३० ॥
 भवतः कुतोऽपि नृप यावदागमं
 न स वेत्ति तावदभियोक्तुमर्हसि ।
 सहसाऽन्यथा रहसि मन्त्रिबोधितः
 परितः स्वदुर्गघटने यतिष्यते ॥ ३१ ॥
 कृतनूतनार्गलकपाटसंस्पृष्टां
 सुभटैरुदायुधकैरधिष्ठिताम् ।
 परितस्सुखातपरिखां पुनः पुरीं
 रचितैकदुर्गमपथां विधास्यति ॥ ३२ ॥
 बलिदेशपि किञ्चन धनुःपरिग्रहे
 भुवनत्रयप्रथितसाहसे त्वयि ।

१. T substitutes यश्च for यावद्वच omitting two letters २. I reads
 अश्वपराधे श्रिय and T. असुरालयश्रिय both for असुरालये श्रिय ३. T.
 reads धाम for साम ४. I. reads वसव्यसावे° for न सवेत्ति ताव° ५. T reads
 लय and I मन्त्र° for मन्त्रि°. ६. I. omits four letters here and substi-
 tutes सुदुर्गघटने यतिष्यते for परितः स्वदुर्गघटने यतिष्यते, while T wrongly reads
 लयने यतिष्यते for घटने यतिष्यते ७. I and T read °कदाट° for °कपाट°.
 ८. K. reads सु° for स, while I. substitutes वा for स्वा ९. I. reads प-
 लिने for बलिने.

अपि जायते धृतिविपर्ययो हरेर्
 असुरेषु कैव गणना तपस्विषु ॥ ३३ ॥
 नियतं नरेन्द्र, विदधत्स्फणामणि-
 स्फुरदंशुसूत्रितनवातपं नभः ।
 सुरवैरैर्वीर्यदृढमत्सरं पुरः
 फणिसैन्यमोजिभुवि ते भविष्यति ॥ ३४ ॥
 अधुनैव तेऽत्र निजतां व्रजन्ति वा
 सुभद्राः स्वयं विधिवशेन केचन ।
 कपयः पुरा रघुपतेर्यथा वने
 हनुमत्पतङ्गतनयाङ्गदादयः ॥ ३५ ॥
 यदुदीरितश्च पुरुकुत्सकान्तया
 सरितोऽसि वङ्गमुनिदर्शनम्प्रति ।
 प्रतिभाति किञ्चन ममैव तत्र ते
 किमु निर्मुखेद्विदविदस्तदिद्वितम् ॥ ३६ ॥
 अथैक एव विभुरस्यरेवधे
 ननु धामं तत् स्फुरति शार्ङ्गिणस्त्वयि ।
 उदितक्रुधस्त्रिपुरदाहडम्बरे
 शरतामवाप किल यत् पिनाकिनः ॥ ३७ ॥
 अवलोकयामि शकुनं यथा तथा
 तदवैमि पद्मलदृशस्सभान्तरे ।

१. I. reads आशि° for आजि°. २. T. reads तेन for तेऽत्र ३. T. reads
 'धिर्दं कुनुरदर्शनं for 'ति वङ्गमुनिदर्शनं ; while I. substitutes 'किञ्चन° for 'उति
 वङ्ग°. ४. I. reads 'येव for एव ५. I. reads तत् स्फुरति सा दुर्हिणस्त्वयि
 for तत् स्फुरति शार्ङ्गिणस्त्वयि.

न चिरादुपोढपुलकेन पाणिना
 कनकारविन्दमवतंसयिष्यसि ॥ ३८ ॥
 त्वमिहैव नाथ मणिधाम्नि तिष्ठे वा
 न हि नाम तादृशमिदं प्रयोजनम् ।
 असुरं निहत्य सहसैव तत्क्षणाद्
 अहमानयामि तपनीयपङ्कजम् ॥ ३९ ॥
 विजयी यदस्मि समरेषु जित्वराः
 प्रभवन्ति तत्र तव पादपांसवः ।
 अरुणो यदन्धतमसं निषेधति
 स्फुरितं नराधिप तदर्कतेजसाम् ॥ ४० ॥

नायकवाक्यम् ।

मसृणोक्तिपल्लवितभीतिविक्रम-
 प्रेमानित्युदीर्य विरते रमाङ्गदे ।
 स सरस्वतीमुखररत्ननूपुर-
 ध्वनिपेशलं नृपतिराददे वचः ॥ ४१ ॥
 खट्वते मुखात् मुँखनिरस्तसंशय-
 मसरेयमुल्लसति कस्य भारती ।
 शशालदमणः परमखर्वशर्वरी-
 तिमिरच्छिदुच्छलेति कान्तिकन्दली ॥ ४२ ॥
 तव वेदि पौरुषमहं खया विना
 न यपुःस्थितिं कथनं कर्तुमुत्सहे ।

१. B reads तिष्ठयान् and T. तिष्ठता वा for तिष्ठ वा न. २. B reads अरुणो
 वसुध° and T. अरुणावसुध° for अरुणा वसुध°. ३. T reads "तम" for "तम".
 ४. T. reads मुल° for मुख°. ५. T reads उल्लसति for कल्लसति. ६. B
 and I reads नृप for वपुः.

धनुषीव दीर्घगुणसद्भवे यतस्
 त्वयि मे द्रढप्रणयेवासितं मनः ॥ ४३ ॥
 गमने तदेहि सहितौ यतावहे
 झटिति त्रिविष्टपरिपोः पुंसीम्प्रति ।
 अपदे येदुद्यमकथाविरोधिनी
 न हि सिद्ध्ये भवति दीर्घसूत्रता ॥ ४४ ॥

शुक्वावयम् ।

इति पाठवर्तितनमुदीर्य मौनवान्
 अभवत् स मालवकुरङ्गलाञ्छनः ।
 त्वरयाऽर्धतीर्य स च रत्नपञ्जरात्
 पुरतःशुकोऽस्य पुनरित्यभाषत ॥ ४५ ॥
 शृणु शङ्खचूडशुचिवंशभूरहं
 नृप, रत्नचूड इति नागदारकः ।
 उदपादि कण्वमुनिशिष्यशापतः
 शुक्ता ममेयमनिमीलितस्मृतिः ॥ ४६ ॥
 प्रणयोक्तिभिर्मुनिरय प्रसेदिवान्
 इति मे स शापतिमिरावधि व्यधात् ।
 वशिनां रूपो मतिषु नाऽऽसते चिरम्
 जलविमुपपन्न नृप संस्यसुचिषु ॥ ४७ ॥

१ I. reads 'प्रणयि' for 'प्रणय' २ I reads 'पुरि रिपो' for 'रिपो पुरिम'
 ३ I reads 'यपुद्यम' for 'यदुद्यम' ४ B reads 'विनीय', T. and I. 'निरीय' for
 'अतीर्य' ५ B reads 'शुचिभूरह' for 'शुचिवशभूरह' omitting two letters,
 while T. 'शुचिसहभूरह' for the same ६ I. reads 'परि' for 'मनि' ७ I
 reads 'वृ विधात्' for 'वधि व्यधात्' ८ T. reads 'वशिना' for 'वशिना' ९ B
 and T. read 'सस्य' for 'सस्य'.

नवसाहसार्चनम् ।

१६८

त्वमफलं नेदसि शशिप्रभान्तिकं
नवसाहसार्चनं नृपतेर्यदा वचः ।
निधेत भविष्यति तदा कुमार ते
शुकरूपरूपपरिवर्तनोत्सवः ॥ ४८ ॥

तदनङ्गपेठशर सन्दिश स्वयं
शनैः किमप्युत्तरागालिकाम्प्रति ।
हृदि यन्निधाय सहस्रैव याम्यङ्गं
फणिनामनघमणितोरणां पुरीम् ॥ ४९ ॥

अयि मौनमेतदवनीन्द्र मुच्यतां
द्रुतमुच्यता च किमिय मयि त्रेषा ।
पृथगस्मि देव नहि ते परिच्छदान्
उचितं न तन्मयि रहस्यगोपनम् ॥ ५० ॥
नायकशक्यम् ।

इति शतम् जल्पति शुकेश्वरिस्मयात्
अपि विस्मयं परमवाप पार्थिवः ।
अवदत्त पञ्जरमिवास्य कल्पयन्
देवानां शुभिः स्फटिकगुहिकोमले ॥ ५१ ॥
विपदं विलोभ्य तत्र दुष्कृतमिदम्
— किं गतं तत्र तत्र दृश्यते मनः ।

पतितं कुकूलदहने न कस्य वा
मृदुमालतीमुकूलमाल्यमांधये ॥ ५२ ॥

नायिकाप्रति सन्देशः ।

घटितं विधेरिदमर्जयमावयोर्
न रमाद्भुदान्मम सखेश्चतिरिच्यसे ।
इदमार्य तच्चयि विमुक्तयन्त्रणो
ननु सन्दिशामि हरिणीदृशम्प्रति ॥ ५३ ॥

विस्तेश्च मेघलिमिरे नत्ताङ्गि मे
न गतासि लौचनपथं यदा तदा ।
फणिलोकभूमिमतिदुर्गमामिमाम्
अविशं तवानुपदमेव सुन्दरि ॥ ५४ ॥

नगरं त्वदात्तहृदयोऽपि भोगिनाम्
अहमागतो न मृगदीर्घलोचने ।
श्रुतयेन्दुसूतिसरितोन्यैतो हतः
सहसैव हेमशतपत्रवार्तया ॥ ५५ ॥

अतिपाटलाधरमवाञ्छितं ह्रिया
स्मितकान्तिमत् स्तिमितरत्नकुण्डलम् ।

१. T. reads 'मावये' for 'मांधये'. २. T. reads 'मजदय' for 'मजय'. ३. I. omits न. ४. T. reads 'आर्ये हरद्विरेमुक्तयन्त्रिण' (or 'आर्ये हरद्वयि विमुक्त-यन्त्रणी. ५. I. and T. read 'मृदु' for 'ननु'. ६. B. substitutes 'य' for 'म'. ७. B. reads 'इदं' for 'इदं'. ८. B. reads 'हृदयतपत्रवार्तया' for 'हेमशतपत्र-वार्तया'. ९. T. reads 'मवाञ्छितं ह्रिया स्मितकान्तिमत्तिमित' for 'मवाञ्छितं ह्रिया स्मितकान्तिमत् स्तिमित'. १०. B. reads in the margin 'कुण्डलम्' for 'कुण्डलम्'.

तदपाङ्गसङ्कलितलोचनोत्पलम्
फणिलोककौमुदि मुखं स्मरामि ते ॥ ५६ ॥

द्वितये द्वयेन सहसोज्झितस्तदा
शशिसूतिसिन्धुपुलिनोदरे शरः ।

जगदेकविभ्रमभुवा भुवस्तले
सुतनु त्वया मायि च पुष्पधन्वना ॥ ५७ ॥

धृतमूर्भिहस्तनिबहेन रेवया
नेनु फेनकान्ति करभोरु मे पतत् ।
विषये दृशोरुपदर्शं मनश्शिला-
लिखितैकहसमियुनं तवांशुकम् ॥ ५८ ॥

मणिकान्तिलुप्ततिमिरे रसातले
भवतीमिहानुसरता तनूदरि ।
अवलोकितान्यथ मया पदानि ते
सहसा सुवर्णसिकताङ्किते पथि ॥ ५९ ॥

सरले झटित्युदितकार्यदोर्लता-
गलितानि रत्नवल्लयानि ते मया ।

कथमप्युदश्रुपृषत्तं पदे पदे
चकितेन चन्द्रमुखि वीक्षितानि च ॥ ६० ॥

१ T. and I read सङ्कलितलोचनोत्पलम् for सङ्कलितलोचनोत्पलम् while in the margin B substitutes 'सङ्कलित' for 'सङ्कलित' २ T. reads मुख स्थले for भ्रमस्तल ३ B reads मय for मनु ४ T reads 'देश' for 'दृश' ५ B and K. read रथिसैक for लिखितैक ६ I reads इमिति and T रुमिति for शरिति ७ T. reads वीक्षितानि for वीक्षितानि and B substitutes ते for य.

मनसा किमालिखति किं समाचर-
त्यधुना किमिन्दुवदना च वक्ति सा ।
इति मे अदिश्य भवतीं प्रवृत्तया
हृदयं मशाल्यमिव हन्त चिन्तया ॥ ६१ ॥

परितापवत्यविरलोल्लसत्प्रभा-
तुहिनच्छटाभिरसिनाब्जलोचने ।
शरदिन्दुदीधितिकलापसुन्दरम्
तव हार एव हृदि सिञ्चनीव माम् ॥ ६२ ॥

कथय प्रिये निहितसान्द्रचन्दन-
द्रवशीतलोज्ज्वलकरा कुचद्वये ।
मम हारयादिरपि मा मखीव किं
मदनाभितापमपद्रूकरोति ते ॥ ६३ ॥

क्षणमप्यहो पैतसि मे शुचिस्मिते
न समुत्सुकस्य तव विस्मृतेः पथि ।
झटिति प्रविश्य हृदये ममाग्न किं
लिखितामि पद्ममुखि पुष्पकेतुना ॥ ६४ ॥

१ B reads मया for किमा २ B reads हृदये for हृदय, while K reads हृदय प्रविशति for हृदय मशाल्यमिव ३ B and I read विनिव for नि-
त्रिव ४ B and K read मदनानिवार for मन्वानिवार ५ T. mutilates one
letter before करोति, while I omits म and gives in the marginal cor-
rection ६ T reads नरति for परति ७ L reads क्षमिति and T नरति
for झटिति B has lost the remaining portion of this stanza from the
word झटिति to the end, and then the three cantos, namely, 11, 12
13 and then the 23 stanzas of the 14th and 21 letters of the first line of
24th stanza

समुद्रहन्ती खवदञ्जनाश्रु-
 धारोत्करइयामितकङ्कणेन ।
 करारविन्देन मुखेन्दुबिम्बम्
 औषाण्डुरक्षामकपोलेभित्ति ॥ ६५ ॥
 नवे नवे पङ्कजिनीपलाश-
 मृणालहारादिसनाथपार्श्वे ।
 प्रवाललीलास्तरणे निषण्णा
 सिंहासने मन्मथपार्थिवस्य ॥ ६६ ॥
 बालप्रवालाश्रुरपाटलस्य
 लावण्यरत्नाकरकौस्तुभस्य ।
 उदूष्मणा निःश्वसितेन कान्ति
 कदर्थयन्ती दशनच्छदस्य ॥ ६७ ॥
 अनल्पसङ्कल्पविकल्पजाल-
 विलोडनैर्न स्वमपि स्मरन्ती ।
 ससाध्वसेनाविरतं मया त्वम्
 उत्प्रेक्ष्यसे पन्नगराजपुत्रि ॥ ६८ ॥

कलापकः ।

ब्रूमः कियन्नय कथञ्चन कालमल्पम्
 अत्राव्यग्नयनयने नयने निमील्य ।
 हेमाम्बुजं तरुणि तत्तरसां स्पृष्ट्व
 देवद्विपो व्यर्णः इत्थं ॥ ६९ ॥

भद्रैतद्भज रत्नचूडानिविडमेमार्द्रमस्मद्वचस्
 तस्यास्तत्र कुरङ्गशावकदृशः कर्णावतंसीकुरु ।
 शापान्ते श्रुत विस्मरिष्यसि यदि श्रातस्तदेकं किम-
 प्यादाय स्वयमेव तत्प्रतिवचः पार्श्वं ममाभ्येप्यसि ॥७०॥

इति नरपतेः स्वान्ते कृत्वा मनोमृगवागुरां
 गिरमुदकमन्निखिन्नाभे नभस्यशनैः गुकः ।
 चिरविनिर्हितां दृष्टिं तस्मान्निवर्त्य तयोत्सुको
 झटिति गमने देवोऽप्यासीत्स साहसलाञ्छनः ॥ ७१ ॥

इति श्रीमृगाङ्कदत्तमूनोः परिमलापरनामः पद्मगुप्तस्य कृतौ
 नवसाहस्राङ्कचरिते महाकाव्ये रत्नचूडसम्प्रेषणो नाम दशमः
 सर्गः ॥ १० ॥

१. I. reads नई for यई, whole K. omits these two letters. २. T. reads चान्तः for श्रान्तः. ३. K. and T. read नरपात for नरपते. ४. T. reads 'विरहितं' for 'विनिहिता'. ५. I. reads झगिति and T. झगिति for झटिति. ६. T. reads कान्तिरामस्य पुनो साहसाङ्कचरिते रत्नचूडिनसम्प्रेषण नाम नवमः सर्गः and I. इति परिमलस्य नवसाहसाङ्कचरिते रत्नचूडसम्प्रेषणो दशमः सर्गः.

अथैकादशः सर्गः ।

शत्रुजयार्थं प्रस्थानम् ।

अथ विभ्रत् सरोगेण हृदयेन कृशोदरीम् ।
स प्रतस्थे महीनाथः करेण च धनुर्लताम् ॥ १ ॥
इन्द्रनीलप्रतोलीतः स निर्गच्छन्पतिः श्रियः ।
तत्कान्तिदेयामतां गत्वा क्षणं कृष्ण इवावभौ ॥ २ ॥
आसन्नपद्मसरसा कुसुमानघ्रशाखिना ।
स नर्मदोषदिष्टेन गन्तुं प्रववृत्ते पथा ॥ ३ ॥
यान्तमेकाप्लक्षिणिरास्त्वभीतस्तं सिधोविष्टे ।
एता-लवङ्ग-कङ्कोले-जातीफलसुगन्धवः ॥ ४ ॥
चक्रुस्तस्यानिलस्पर्शकणत्काञ्चनपल्लवाः ।
गौक्तिकस्तवकस्मेरा विस्मयं रत्नवीरुधः ॥ ५ ॥
अमन्दमारुताक्षेपमुक्तमुक्ताफलच्छलात् ।
चेलद्वंशलता मूर्ध्नि तस्य लाजानियौकिरन् ॥ ६ ॥

१. Tr. mutilates the following :—

अथ विभ्रत् सरोगेण हृदयेन कृशोदरीम् ।

स प्रतस्थे महीनाथः ॥ १ ॥

२ T. reads ननिभ्रवम् and I. पतिश्रियः for पति श्रियः ; while Tr has this line thus —

अगलन् कुसुमव्याजात्तस्मिन्नभ्यर्णगामिनि ।
 पातालकल्पवृक्षाणामानन्दाश्रुलवा इव ॥ ७ ॥
 अरविन्दमुखकोडक्रीडन्मुखरपद्मदा ।
 अनामयमिवापृच्छत्तमभ्यागतमञ्जिनी ॥ ८ ॥
 शशिप्रेभाक्षिविस्तारसंवादिन्यः पदे पदे ।
 त किमप्यार्द्रता निन्युररर्ण्यहरिणोदृशः ॥ ९ ॥
 उपयुक्तामृतस्पर्धिनारिकेलफलोदकान् ।
 आस्वादितलवङ्गैला-पूग-नागलतादलान् ॥ १० ॥
 शैथ्यीरुतातनुस्वर्णकदलीमालपल्लवान् ।
 विष्टरीकृतविस्तीर्णचन्द्रकान्तशिलातलान् ॥ ११ ॥
 तैस्कालोचितकर्तव्यव्यावृत्तैरुत्तरमाङ्गदान् ।
 आवृत्तिविहितमेय फणिराजमुताकथान् ॥ १२ ॥
 हृदयन्यस्तकर्पूरमृणालनेलिनीदलान् ।
 पुंस्कोकिलैरुलोहपजनितस्मरसञ्ज्वरान् ॥ १३ ॥

१ K reads तदा for इव २ T reads 'मुख' for 'मुख', while K.
 reads 'पद्मदा' for 'पद्मदा', and अपृच्छन् and अञ्जिनी in plural form for
 अपृच्छन् and अञ्जिनी ३ Tr. reads 'प्रभोति' for 'प्रभाति' and 'सम्बन्धिन्य'
 for 'संवादिन्य' ४ Tr reads 'रर्ण्य' for 'रण्य' and after it mutilates 5
 letters while I reads अरण्ये for अरण्ये. ५ T reads 'नारिकेलि', Tr
 नालिरर' and I 'नानिकेली' for 'नारिकेल' ६ Tr omits this line —

आस्वादितलवङ्गैला पूग-नागलतादलान् ॥ १० ॥

and substitutes for this the latter half of the twelfth stanza ७ T reads
 शय्या for शय्या ८ T reads विष्टरी and K विलरी for विष्टरी ९ T
 omits the following line —

तरान्लोचितकर्तव्यव्यावृत्तैरुत्तरमाङ्गदान् ।

१० Tr reads अयन' for आवृत्ति' ११ Tr omits this following stanza —

हृदयन्यस्तकर्पूरमृणालनेलिनीदलान् ।

पुंस्कोकिलैरुलोहपजनितस्मरसञ्ज्वरान् ॥ १३ ॥

१२ T reads 'कदली' for 'नलिनी' १३ I reads 'कथा' for 'कुपो'

जाम्बूनदलतागुल्मेविहिताश्रयसौहृदान् ।

गच्छन् स तत्र कतिचिन्निवासान्व्यधिताश्वनि ॥ १४ ॥

कुलकम् ।

वङ्कुमुन्याश्रमप्राप्तिः ।

सम्प्रार्पं पृथिवीपालः कालेन कियताश्वयथ ।

सं कूलोपान्तविचरन्यङ्कु वङ्कुतपोवनम् ॥ १५ ॥

आश्रमवर्णनम् ।

हतं कुतूहलेनाश्लं तदालोकनजन्मना ।

पतिं मध्यमलोकस्य तं जगाद रमाङ्गदः ॥ १६ ॥

सीमा संतीतिशब्दस्य संकुशाङ्गाल्पपल्लवा ।

मैथिलीव श्रियं धत्ते कामप्याश्रमभूरियम् ॥ १७ ॥

इतो वान्ति हविर्धूमलतालास्यप्रदा इमे

मैरुतः पावनाः पक्षपुंसडाशसुगन्धयः ॥ १८ ॥

इतो हिरण्ययो भूमिस्तरवो हेमैवल्कलाः ।

उन्निद्रहेमपद्मानि पयांसीव पदे पदे ॥ १९ ॥

१. T. mutilates three letters after "गुल्म". २. Tr. mutilates three letters after. निशगाम् ३ T. does not insert this ४. T. and I. read स प्राप for सम्प्राप. ५. I. सङ्कुशान्तविचरन्यङ्कु and T. सङ्कुशोपान्तविचरन्यङ्कु both for सङ्कुशोपान्तविचरन्यङ्कु. ६ Tr. reads यौनहन्तेनैव and K. and T. कुतूहलेनाहं for कुतूहलेनाहं ७ K. reads "मतीत्य" for "संतीति." ८. K. reads सा कुशाङ्गाल्पपल्लवा इत्यम् T. सङ्कुशाङ्गाल्पपल्लवा and I. reads सङ्कुशाङ्गाल्पपल्लवा all for सङ्कुशाङ्गाल्पपल्लवा. ९. T. substitutes च for "व." १० K and T. read कुतूहल. for महत्. ११ K reads हेमपद्मा. for हेमपद्मना .

काकनन्नाङ्कमूर्धानः पश्येने गुणशिक्षया ।

वेदवः खण्डयन्त्यत्र समिधश्च पदानि च ॥ २० ॥

अनया सासं गायन्त्या स्वस्मंजयवानेयम् ।

इतः करोति कलहं द्युतः सारिकाया समम् ॥ २१ ॥

इदमन्नाङ्कं पश्य मदङ्कित्रां गजस्य यत् ।

गण्डन्तेखां नखाग्रेण शनैः कण्डूयते ह्रिः ॥ २२ ॥

प्रभामण्डलनयस्वनमसः शनैः पयि ।

तैवापतन्ति पानान्द्वयोर्भी मर्धयः ॥ २३ ॥

एषां द्वितयमेताभिः कपिलाभिर्ग्लङ्घनम् ।

उदज्जगद्गणं गोभिर्जघामिभिनदिशः ॥ २४ ॥

इनो गात्रपगवृत्तिभेदांश्चि पन्पेनगन् ।

मुनेः शय्याकुशानति वानः कन्तूगिकामुगः ॥ २५ ॥

इतो व्ययमुपिः पश्य जैवादादलया जया ।

गवाडनुगम्यते सायं सन्त्ययेव द्विवाक्तरः ॥ २६ ॥

१. T reads पदव for पदव, while Tr reads साययन्ति for सन्त्ययन्ति and पय for पय and mutilates one letter after it. २. Tr. mutilates first four letters in this line and substitutes पु for म. ३. Tr reads अण् for अयम्. ४. I. and Tr read वृ for वनम्. ५. T. reads इदं द्युतद्वयं for इदमन्नाङ्कं. ६. Tr. mutilates last five letters in this line, T. two letters after वनम् and reads 'शा पयि and I हि इतो पयि for वनम् पयि ७. Tr. mutilates first five letters in this line and T. reads नदपतन्ति for नवापतन्ति mutilates next three letters; while h. reads नद पतान्द्वयोर्भी मर्धय for नवापतन्ति पानान्द्वयोर्भी ८. T. reads द्वि कण्डय for द्वि कण्डय. ९. Tr. mutilates first two letters. १०. T. reads 'नेत्राभि' and Tr. and I. 'नेत्राभि' for 'नेत्राभि'. ११. Tr reads जय for जया. १२. Tr substitutes निपाका for द्विवाक्तर.

सहसैवातिथिः प्राप्तः कोऽप्ययं भवतामिति ।

एष प्रेत्युदजं वक्ति ससम्भ्रममयं गुकः ॥ २७ ॥

अतः सम्प्रति वीक्षन्ते कौतुकोत्तानितेक्षणाः ।

त्वामिन्दुमिव पर्याप्तमण्डल मुनिकन्यकाः ॥ २८ ॥

भूदत्तस्मरसाम्राज्यं मुखश्रीतार्जितेन्दु च ।

आसामिन्दीवराक्षीणामलङ्कारो नवं वयः ॥ २९ ॥

मुक्तास्रः स्त्रीषु कन्दर्पो देवावानुशयादिव ।

शङ्के सन्त्येज्य कोदण्डमात्तदण्डस्तपस्यति ॥ ३० ॥

वङ्गमुनिदर्शनम् ।

तस्मिन्नित्युक्तवत्येव तैथा सविधवर्त्मनि ।

नतः पृथ्वीशशङ्केन वङ्गुर्मुनिरदृश्यत ॥ ३१ ॥

अंसावत्यम्बिनीर्बिभत् सन्ध्याभ्रकपिश जटाः ।

प्रमृता ईवं निर्गत्य परमज्योतिषदिशस्वाः ॥ ३२ ॥

दधद्यज्ञोपवीतेन सोमन्तितमुरस्येष्टम् ।

जाह्नवीनिर्झरेणेव नभः प्रालेयपाण्डुना ॥ ३३ ॥

१ K. reads प्रमुग्धवर्त्मनि for प्रमुग्धवर्त्तनि, while Tr. mutilates these six letters and the correction has inserted प्रमुग्धवर्त्तनि २. Tr reads पदयन्ते for वीक्षन्ते and K. मृच्छन्त for the same ३ T. reads 'क्षणा' for 'क्षणा' ४ T. reads 'साध्याश्चमुग्ध' for 'साध्याश्च मुख', ५ Tr. mutilates one letter ६ Tr. mutilates first three letters in this line and reads 'अदृश्य' for 'अदृश्य' ७ h. reads लक्ष्मणा शक्ति' and T लक्ष्मणा शक्ति' both for लक्ष्मणा शक्ति' ८ h. reads लक्ष for लक्ष्म ९ In I after क two letters are not clear enough to read They may perhaps be one after शिवा, पिता or पिता १० I. reads रुदि for रुदि ११ h. reads लक्ष्मणा for 'लक्ष्मणा'

शुद्धैकगुणमम्पृक्तामक्षमालां दधत् करे ।

मूर्ता तीव्रेतपःसिद्धिमात्मनः फलितामिव ॥ ३४ ॥

योग-क्षेमोपपत्यर्थमुपविष्टः कुशासने ।

नन्नेव मयिलीभर्तुरनित्यिर्नाम पार्थिवः ॥ ३५ ॥

प्रियसोमः मदायुक्तः प्रियया चानमुयया ।

पात्रमत्रिरिवोग्राणां तपसां तेजमामिव ॥ ३६ ॥

स दृष्टिपथमायाति ययातिप्रनिमे नृपे ।

तुनोप कस्य वा न स्यादाकृतिस्तस्य सा मुदे ॥ ३७ ॥

ततः कृतप्रणामस्य तस्य प्रणतभृभृतः ।

विदधे स विशाम्पत्युरातिथ्यमतिथिप्रियः ॥ ३८ ॥

अथाद्धूरे मुखासीनः मुखामीने महीभृति ।

इति सूनृतया वाचा स वक्तुमुपचक्रमे ॥ ३९ ॥

अद्य नः पुण्यबीजेन मुक्तो यत् सत्यमङ्कुरः ।

ललाम लोकवितये येन त्वमवलोकितः ॥ ४० ॥

तत्र शंसति सौभाग्यमभिजातेयमाकृतिः ।

इन्द्रोः सुधानिधानत्वं ज्योत्स्नया यत् प्रतीयते ॥ ४१ ॥

१ K. reads शुद्धैकगुण, T शुद्धैकगुण and I शुद्धैकगुण all for शुद्धैकगुण. २ Tr substitutes 'मिव' for 'तीव्रे'. ३ K reads 'कृत्यर्थ' for 'पर्यर्थ', while T. 'विष्ट' for 'विष्ट'. ४ T. reads अनुमयया for अनुमयया. ५ I and Tr read सादृशी for तस्य सा, while T. substitutes वा for सा. ६ Tr. mutilates this half stanza.—

तस्य कृतप्रणामस्य तस्य प्रणतभृभृतः ।

७. I reads प्रणत for प्रणत. ८ T reads तथा उद्धूरेमुखासीन for अथाद्धूरे-मुखासीन. ९ I. reads सौभाग्यम् for सौभाग्यम्.

यथा प्रदेशमायतैर्व्याक्तिं वज्राङ्कुशादिभिः ।

चक्रवर्तीत्यनुक्तोऽपि चिह्नैस्त्वमनुमीयसे ॥ ४२ ॥

त्वद्दर्शनोत्सवेनैवं कृतार्थं चक्षुरद्य नः ।

विमुञ्चति शरच्चन्द्रे चिररूढामपि स्पृहाम् ॥ ४३ ॥

हेतुद्वितयमेवात्र परमानन्दसम्पदः ।

परब्रह्मोपलब्धिर्वा सद्गतं वा भवादृशम् ॥ ४४ ॥

अकृत्वा भवतः प्रवृत्तं न स्यातुमहमुत्सहे ।

धीरतां मम भिन्दन्ति यत् कौतुकरसोर्मयः ॥ ४५ ॥

त्वया महीभृतामत्र वंशः केपामलङ्कृतः ? ।

श्रोत्रपीयूषगण्डपः कानि नामाक्षराणि ते ? ॥ ४६ ॥

अनेन गुणिना सार्धं भनुपाञ्जुचरेण च ।

केन कार्यातिभारेण स्वमेतामागतो भुवम् ? ॥ ४७ ॥

रमाद्भवावयम् ।

इत्युक्त्वा विरते तस्मिन् राज्ञा सस्मितमीक्षितः ।

स्थित्वा क्षणमुवाचेदमिद्विषयं रमाद्भदः ॥ ४८ ॥

अर्जुदाचलवर्णनम् ।

ब्रह्माण्डमण्डपस्तम्भः श्रीमानेष्ट्यर्जुदो गिरिः ।

उपोढहसिको यस्य सरितः सालभञ्जिकाः ॥ ४९ ॥

१ T reads मुनि for व्याक्ति and Tr व्याक्त for the same २ I reads एतत् for एव ३ K reads चिररूढा मणिस्पृहाम् for चिररूढामपि स्पृहाम् ४ I reads हेतुद्वितय for हेतुद्वितय ५ K reads निर न स्यातुमुत्सहे for न स्यातुमहमुत्सहे ६ Tr reads याऽय for केय and gives in the correction क स for the same ७ Tr reads 'गण्डूय' for 'गण्डूय' ; while K reads 'गण्डूयकृत' for 'गण्डूय यानि ८ K substitutes ते for च ९ K and T read स्मित्वा for रिपन्ता १० T reads 'स-पर्वता गिरि' for 'नरस्यर्जुदो गिरि ११ Tr reads 'हसका and K 'हसिको both for 'हसिका , while T 'हसका for the same.

यः सूर्याशुशलाकस्य विश्वस्योपरि तिष्ठतः ।
 व्योमनीलातपत्रस्य दण्डत्वमधिरोहति ॥ ५० ॥
 आदातुमेवतमाय स्वर्णदीहेमपुष्करम् ।
 येः सेन्द्रनीलकटको भुवो भुज उवोद्धृतः ॥ ५१ ॥
 शिखरासन्ननक्षत्रो लक्ष्यते यः प्रतिक्षपम् ।
 सशीकर उवोदस्तो हस्तः पातालदन्तिना ॥ ५२ ॥
 यस्य शूद्रेन्द्रनीलांशुदयाममादित्यमण्डलम् ।
 क्षणं पुटकिनीपत्रछत्राकृति विलोक्यते ॥ ५३ ॥
 नीलकण्ठत्रिया कामं कृतपञ्चाननस्थितिः ।
 यस्याग्रभूमिर्गौरीत्र गुहापीतपयोधरा ॥ ५४ ॥
 अथःसन्नहमेधेषु स्थिता यस्याग्रमानुष ।
 प्रावृद्धिलासलास्थानामनभिज्ञाः कैलापिनः ॥ ५५ ॥
 इन्दुः कटकमाणिक्यं यस्य तुङ्गस्य भूभृतः ।
 भुवो यस्य च कान्ताया मैखलामणिरंशुमान् ॥ ५६ ॥
 कच्चित्कचित्पतन्त्यो यः कृष्णसारः शशित्रिपा ।
 कण्डूयत इवासन्नां शूद्रेण हि मृगो निशि ॥ ५७ ॥

१ Tr. reads 'मरंसा' for 'मरुतसाय' and mutilates one letter after it and substitutes n for ण. २ T reads 'पुष्कर' for 'पुष्करम्'. ३ T. reads 'यस्येन्द्र' for 'य सेन्द्र'. ४ h. reads 'इवाच्छ्रुत' for 'इवाद्धृत'; while Tr reads 'भुज' for 'भुजा'. ५ Tr. reads 'दन्तिन' for 'दन्तिना'. ६ K reads 'वमन्तिनी' for 'पुटकिनी'. ७ Tr reads 'गुहापित' for 'गुहापीत'. ८ T reads 'अय' for 'अथ'. ९ Tr. reads 'स्थित' for 'स्थिता'. १०. K reads 'शिलपिडन' for 'कैलापिन'. ११ Tr mutilates four letters after कच्चित्कचित्, while T. reads 'पतन्त्यायः' for 'पतन्त्या यः'. १२ T reads 'कृष्णार' for 'कृष्णसार' and I. 'कृष्णसार' for 'शशित्रिपा' for 'कृष्णसार' 'शशित्रिपा'. १३ I reads 'शुश्रूष्य निशि' for 'हि मृगो निशि'. while Tr. mutilates one letter before मृगो

पाण्डुः शरद्वनैरुर्ध्वमधस्तालीवनासितैः ।

यैः कैलास इवाभिश्रितः पीलस्त्यभुजमम्पदा ॥ ५८ ॥

हरयः शेरते यस्य मत्तेभवधनिस्सहाः ।

गुहासु नैखनिर्मुक्तमुक्तादन्तुरभूमिषु ॥ ५९ ॥

अलकच्युतमन्दारमकरन्दसुगन्धिभिः ।

अमर्त्यमिथुनक्रीडा निकुञ्जैर्यस्य सूच्यते ॥ ६० ॥

उदञ्चदिन्द्रचापानि नानारत्नांशुपल्लवैः ।

सानूनि यस्य सेवन्ते द्वये चित्रशिखण्डिनः ॥ ६१ ॥

पत्या सह वनान्तेषु विहरन्त्याऽद्रिकन्यया ।

नीयन्ते शोणतां यस्य शिलास्सालक्तकैः पदैः ॥ ६२ ॥

प्रतिभान्ति पुरस्तेष्वपि यस्य ब्रह्मकिशामनाः ।

शैलास्सुबेल-कैलास-महेन्द्र-मलयादयः ॥ ६३ ॥

वसिष्ठाश्रमवृत्तवर्णनम् ।

अतिस्वाधीननीवार-फल-भूल-समित्-कुशम् ।

मुनिस्तपोवनं चक्रे तत्रेदम्बाकुपुरोहितः ॥ ६४ ॥

हैता तस्यैकदा धेनुः कामसूर्गाधिमूनुना ।

कार्तवीर्यार्जुनेनेव जमदग्नेरनीयत ॥ ६५ ॥

१. Tr mutilates one letter before स २ Tr reads कैलास इव सस्पृष्टः for यः कैलास इवाभिश्रितः ३ K reads 'निसृष्टा' for 'निस्तृष्टा' ४ I omits one letter after गुहासु and reads खनिमुक्ति° for नखनिर्मु°, while Tr reads नगरी for मलयम् and mutilates two letters after ५ Tr reads यत्र for यत्र ६ T reads 'चापादि' for 'चापानि' ७ T. and I read दृष्टा for हता ८ K reads भतव्यत for अनीयत

स्युलाश्रुधारासन्तानक्षपितस्तनवल्कला ।

अमर्षपावकस्याभृद्भुत्समिदरुन्धती ॥ ६६ ॥

अथाथर्वविदामाद्यस्तमन्त्रामाहुतिं ददौ ।

विकसद्विकटज्वालाजेटिले जातवेदसि ॥ ६७ ॥

ततः क्षणात् सकोटण्डः किरीटी काञ्चनाद्भदः ।

उज्जगामाग्नितः कोऽपि सहेमकवचः पुमान् ॥ ६८ ॥

दूरं सन्तमसेनेव विश्रामित्रेण सां हता ।

तेनानिन्ये मुनेर्धनुर्दिनश्रीरिव भानुना ॥ ६९ ॥

ततस्तापसकन्याभिरानन्दाश्रुलवाङ्मितः ।

कपोलः पाणिपर्यङ्कात् साश्रुलेखादपास्यन ॥ ७० ॥

परमारवंशवर्णनम् ।

परमार इति प्रापत् स मुनेर्नाम चार्थवत् ।

मीलितैतान्यनुपच्छत्रमातपत्रं च भूतले ॥ ७१ ॥

प्रैर्वर्तिनातिविस्तीर्णमैततन्तुपरम्परः ।

पुगणकूर्मगोप्रं येश्चकागम्भोनिधेः पयः ॥ ७२ ॥

१. Tr. reads 'स्तनवरमन्त्रा' for 'स्तनवल्कला'. २. Tr. omits the following:—

अमर्षपावकस्याभृद्भुत् समिदरुन्धती ॥ ६६ ॥

अथाथर्वविदामाद्य समन्त्रामाहुतिं ददौ ।

विकसद्विकटज्वालाजेटिले जातवेदसि ॥ ६७ ॥

ततः क्षणात् सकोटण्डः किरीटी काञ्चनाद्भदः ।

उज्जगामाग्नितः कोऽपि सहेमकवचः पुमान् ॥ ६८ ॥

३. T. reads 'मदये' for 'जेटिले'. ४. K. reads 'य' for 'सा'. ५. T. and Tr. read 'दिव श्री' for 'दिनश्री'. ६. Tr. reads 'दे सतन्मश्रुलवा दम' for 'दिगन्तनाश्रुलवाङ्मितः'; while K. reads 'लवाक्षित' for 'लवाङ्मित'. ७. I. omits ten letters after 'कपोलः', but they appear in the marginal correction. ८. Tr. reads 'हुति' for 'मुने'. ९. T. reads 'पार्थवन्' for 'पार्थवन्'. १०. Tr. reads 'विनिमान्य' for 'मीलितान्य', while T. and I. 'आधिरस्य' for 'आनरस्य'. ११. Tr. reads 'प्र' - - 'न्य' for 'पयवितानि', while T. substitutes 'भवि' for 'भवि'. १२. T. reads 'सवतन' for 'सवतन्तु'. १३. Tr. reads 'दन्' for 'य'.

स्थापितैर्मणिपीठेषु मुक्ताप्रालम्बमालिभिः ।

भूरियं यज्वना येन हेमयूपैरपूर्यत ॥ ७३ ॥

प्रशान्तचिन्तासन्ताने चिरेण नमुचिद्विप्रैः ।

अमोच्यतास्तदैत्येन येनेर्ष्याकलहं शची ॥ ७४ ॥

वंशः प्रववृते तस्मादादिरोजान्मनोरिव ।

नीतः सुवृत्तैर्गुरुतां नृपैर्मुक्ताफलैरिव ॥ ७५ ॥

तस्मिन् पृथुप्रतापोऽपि निर्वापितमहीतलः ।

उपेन्द्र इति सज्जज्ञे राजा सूर्येन्दुसन्निभः ॥ ७६ ॥

सदागतिप्रवृत्तेन सीतोद्धसितहेतुना ।

हनूमतेव यशसा यस्याज्जलङ्घ्यत सागरः ॥ ७७ ॥

शङ्कितेन्द्रेण दधत्ता पृतामवभृथैस्तनुम् ।

अकारि यज्वना येन हेमयूपाङ्किता मही ॥ ७८ ॥

अत्यच्छदशनोद्वच्छदंशुलेखातरङ्गिभिः ।

दीर्घैर्यस्यारिनारीणां निःश्वासैश्चामरायितम् ॥ ७९ ॥

तस्मिन् गते नरेन्द्रेषु तदन्त्येषु गतेषु च ।

तत्र वाक्पतिराजाल्यः पार्थिवेन्दुरजायत ॥ ८० ॥

दीर्घेण चक्षुषा लक्ष्मीं भेजे नवलस्य यः ।

शिशिलीकृन्जीवागा यस्मिन् कोषोन्नतध्रुवि ।

निन्द्युडिगरासि स्तब्धानि न धेनूंषि नर्ति नृपाः ॥ ८२ ॥

वैरिभिर्न इति शापज्ञान्म तस्माज्जनाधिपैः ।

कीर्तिभिर्भयस्य कुन्देन्दुविशदाभिः मदायितम् ॥ ८३ ॥

पौलोमीरमणस्येव यस्य चापि त्रिलोकिते ।

चक्रितैस्सरसांश्च दना राजहंसैरमुच्यत ॥ ८४ ॥

श्रीसीयक इति श्रेवं यत्रासामुद्रभूततः ।

दिलीपशनिमः पृथ्वीशुक्तिमुक्ताफलं नृपः ॥ ८५ ॥

लक्ष्मीरयोक्षत्रस्येव शंखिनौलेरिवाभिरुक्ता ।

वेङ्कजैर्भवेद्वी कलवं यस्य भूतिव ॥ ८६ ॥

अरण्डमण्डलेनाप्य प्रजार्जुणैर्मद्रोदयम् ।

कलिसन्तमम येन व्यनीयत नृपेन्दुना ॥ ८७ ॥

वशीकृताक्षमालो यः क्षमामत्यायतां दधन् ।

राज्याश्रममलज्जक्रे राजार्थिः कुशचीवरः ॥ ८८ ॥

स्मिनच्योत्सनादरिद्रेण वाप्येन्नाविमुक्तेन्दुना ।

शशमूर्विजयं यम्य रूपादीनतिस्त्रियः ॥ ८९ ॥

१ I reads धनूषि रतिं नृपा for धनूषि नर्ति नृपा. २ h. reads, नर्गायिष for अनाधिप. ३ h. reads 'विगुण शरायिना, I विसर्गानि सगराटुन् and T. omits one letter and reads 'विगुण शरायिनाम for 'विगुणानि शरायिन्'. ४. h. reads श्रीनायक and T. श्रीनीयक both for श्रीसायक. ५. T. reads 'युद्ध' for 'राशि'. ६ h. reads 'दरभे' for 'दडभ'. ७ T. reads यत्र for यत्रय. ८. h. reads 'षोण्डान् and I. 'युग्धान् both for 'युग्दैर्'. ९. T. reads कथान for कथन्. १०. T. reads 'बाणान' and I बाणादयन for बाणदय. ११. I am unable to find out proper name here. T reads रूपादी and I न(र)रूपादी for रूपादी, while T. substitutes 'यत्र' for 'पान'.

अकङ्कणमकैयूरमभूपुरगमेखलम् ।

हूणावरोधवैधव्यदीक्षादानं व्यधत्त यः ॥ ९० ॥

नायकवर्णनम् ।

अयं नेत्रोत्सवस्तस्मात् जज्ञे देवः पितृप्रियः ।

जगत्तमोऽहो नेत्रादत्रेरिव निशाकरः ॥ ९१ ॥

श्रीमद्वाक्पतिराजोऽभूदग्रजोऽस्याग्रणीस्तताम् ।

सगरापत्यदत्ताब्धिपरिखायाः पतिर्भुवः ॥ ९२ ॥

अतीते विक्रमादित्ये गतेऽस्तं सातवाहने ।

कविमित्रे विश्राम यास्मिन् देवी सरस्वती ॥ ९३ ॥

चक्रिरे वेधसा नूनं निर्व्याजौदार्यशालिनः ।

ने चिन्तामणयो यस्य निर्माणे परमाणवः ॥ ९४ ॥

यशोभिरिन्दुगुचिभिर्यस्याच्छतरवारिजैः ।

अपूर्यतेयं ब्रह्माण्डगुक्तिर्मुक्ताफलैरिव ॥ ९५ ॥

श्रियं नीलाब्जकान्त्या यः प्रणयिभ्यो ददौ दृशा ।

अरातिभ्यश्च सहसा जज्ञे निखिंशलेखया ॥ ९६ ॥

अमस्सयत्कलयन्धिः सैजटापद्मं शिरः ।

चक्रे येनाहितस्त्रीणामक्षमूत्राङ्कितः करः ॥ ९७ ॥

१. T. reads भूषेऽङ्ग° for हताङ्ग°. २. T. reads देवपति and I. देवपितृ° for देव पितृ°. ३. I. reads श्रीमदुत्पलनपो° for श्रीमद्वाक्पतिराजो°. ४. I. reads अग्रजोऽस्याग्रणी° for अग्रजोऽस्याग्रणी°, and T. °स्याग्रणी° सताम् for °स्याग्रणी° सताम्. ५. T. reads विजया° for विक्रमा° and K. विजयापत्ये for विक्रमादित्ये. ६. K. reads निर्माण° for निर्माणे. ७. T. reads अपावद्मं for °जटापद्मं.

पुरं कालक्रमात्तेन प्रस्थितेनाम्बिकापतेः ।

मौर्वीकिणाङ्गवत्यस्य पृथ्वी दोष्णि निवेशिता ॥ ९८ ॥

प्रज्ञास्ति परितो विश्वमुज्जयिन्यां पुरि स्थितः ।

अयं ययाति-मान्धातृ दुप्यन्त-भरतोपमः ॥ ९९ ॥

अनेनास्तः कपोलेषु पाण्डिमा रिपुयोपिताम् ।

समाहृत्येव तैर्द्वर्तृयशसो बाहुशालिना ॥ १०० ॥

✓सदा समकरस्यास्य लक्ष्मीकुलगृहस्य च ।

सिन्धुराज इति व्यक्तं नाम दुग्धोदधेरिव ॥ १०१ ॥

अनेन विहितान्यत्र यत् साहसशतान्यतः ।

नवीनसाहसाङ्गोऽयं वीरगोष्ठीषु गीयते ॥ १०२ ॥

✓विन्ध्यान्तश्चरताग्नेन मृगयासक्तचेतसा ।

कन्याशशिप्रभा नाम नागसूतिरदृश्यत ॥ १०३ ॥

अदृश्यैरथ सा नागैरस्य पार्श्वदनीयैत ।

तामन्वेष्टुं प्रविष्टेन कुतूहलबलादिह ॥ १०४ ॥

समणिस्तम्भमग्रे ऽथ दृष्टं धाम हिरण्यम् ।

तत्र मूर्ता ततस्सिन्धुरिन्दुसूतिर्विलोकिता ॥ १०५ ॥

१. Tr reads 'मौर्वीकिणाङ्गवत्यस्य' for 'किणाङ्गवत्यस्य' २. I reads 'मुज्जयिन्या' for 'मज्जयिन्या'. ३. Tr and I. read 'नद्वर्तृ' for 'तद्वर्तृ', while T. reads 'यससा' for 'यशसो' and Tr 'शान्ति' for 'शान्तिना'. ४. T. reads 'विक्रमाके' for 'रिन्धुराज'. ५. Tr. reads 'विततानि' for 'विहितानि'. ६. Tr. reads 'विन्ध्यान्तरिशता' for 'विन्ध्यान्तरशतानि'. ७. In Tr there appears a space of mutilated one line after this line and by the context we agree with it, but in T. and I there is no any proof for it. ८. T. and I. read 'प्रविष्टोऽयं कुतूहलबलान्' for 'प्रविष्टेन कुतूहलबलात्'.

अकृताऽऽतिथ्यमेतस्य भक्तिनम्रस्य सा ततः ।
 नीता पृष्टेन चैतेन स्वैवार्तायामभिज्ञताम् ॥ १०६ ॥
 ततोऽवज्जाङ्गुशौच्यानहेमाब्जाहतिसाहसम् ।
 हेतुश्शशिप्रभावात्तेर्विवृत्यावेदिनस्तथा ॥ १०७ ॥
 अमूचयत् प्रसङ्गेन त्रिविष्टपरिपोरथ ।
 उदग्रमसुरेन्द्रस्य वीर्यं वज्जाङ्गुशस्य सा ॥ १०८ ॥
 ततस्तम्प्रत्यमर्षोऽस्य झटित्यङ्गुरितो हृदि ।
 अन्यत्र वीरवृत्तेर्यदयमेकान्तमत्सरी ॥ ११९ ॥
 पन्थाः पुरोऽसुरस्याऽथ प्राञ्जलेशोऽसितस्तथा ।
 अमूच्यताग्रतश्चैतदमोघं दर्शनं तव ॥ ११० ॥
 अयेदं रत्नवलयं दत्त्वास्मै सममाशिषा ।
 कान्ता तिरोहिता सा चं पुरुकुत्सस्य भूपतेः ॥ १११ ॥
 अयेतेन गृहीतेयं यात्रावज्जाङ्गुशम्प्रति ।
 एषा च सुकृतेर्दृष्टा पादपद्मद्वयी तव ॥ ११२ ॥

वङ्गमुनिवाक्यम् ।

इत्युक्त्वा भुक्तिचतुरो किराम रमाद्भदः ।
 आददे मुनिरप्युद्यन्तांशुशंवलं वचः ॥ ११३ ॥

१. T reads रवसातायामभिज्ञता for स्ववार्तायामभिज्ञताम् २. Tr. omits the following. —

अमूचयत् प्रसङ्गेन त्रिविष्टपरिपोरथ ।
 उदग्रमसुरेन्द्रस्य वीर्यं वज्जाङ्गुशस्य सा ॥ १०८ ॥
 ततस्तम्प्रत्यमर्षोऽस्य झटित्यङ्गुरितो हृदि ।
 अन्यत्र वीरवृत्तेर्यदयमेकान्तमत्सरी ॥ १०९ ॥
 पन्थाः पुरोऽसुरस्याऽथ प्राञ्जलेशोऽसितस्तथा ।

३. K reads अग्रतः for हृदि. ४. K and I read नीर्य for वीर्य. ५. I reads अथ for च. ६. K reads 'धनल' for 'शंवल'.

अहो पुराणराजर्षिसन्तानकथयैतया ।

पुण्यया हेतमात्मानमधुना मन्महे वयम् ॥ ११४ ॥

अवश्यम्भाविनी तत्र सिद्धिः साहसिकस्य ते ।

शल्यं त्रिविष्टपस्यास्य हृदयादुद्हरिष्यसि ॥ ११५ ॥

एष वज्राङ्कुशस्याऽऽजौ नाऽकृत्वाऽन्तं निर्वर्तिता ।

भुजौ भुवनभर्तुस्ते दिङ्नागकरपीवरः ॥ ११६ ॥

वभूस्तवाचिरेणाऽत्र भविष्यति शशिप्रभा ।

यथा कुवल्याश्वस्य दिक्-रुन्या मदालसा ॥ ११७ ॥

स्थिरो भव मितं कालस्थित्वाऽस्मिन् नस्तपोवने ।

त्वया विनीयतामेष दीर्घाध्वजनितः श्रमः ॥ ११८ ॥

सिन्धुराजवाक्यम् ।

दृष्ट्युक्ते मुनिना सोऽथ राजेन्दुरिदमब्रवीत् ।

आज्ञा विलङ्घ्यते तात तत्र केन जगद्गुरोः ॥ ११९ ॥

अथ क्रमोन्मीलितसौहृदामु

कथास्वनेकामु मिथःकृतामु ।

विश्रम्यतामित्यब्रदन्महर्षिः

पतिं पृथिव्याः प्रथितप्रभावः ॥ १२० ॥

देवस्ततः स मुनिकल्पितमिन्द्रनील-

पर्यङ्कवत् कनकवेदिसनाथमध्यम् ।

१ T, I and Tr. read पुनस् for पुनः २ T and I read निर्वर्तन for निर्वर्तिता ; while T reads हृयाऽभौ for हृयाऽऽजौ ३ T. reads भुवा for भुजौ ४ T., Tr and I. read कपि for विष्ट ५ Tr reads स्थिरो भुवि न गत, wanting one letter before तं ६ Tr reads अपि नीयताम् for विनीयताम् ७ T. and Tr read राजन्मुनि for राजेन्दुरि ८ T omits one letter after मु, while K. reads मुनिगहन for मुनिकल्पित.

अध्यास्त रत्नसदनं परितो वितान-

व्यालम्बिमौक्तिकलतं नवसाहस्राङ्कः ॥ १२१ ॥

इति श्रीमृगाङ्कदत्तसूनोः परिमलापरनाम्नः पद्मगुप्तस्य कृतौ
नवसाहस्राङ्कचरिते महाकाव्ये ब्रह्महर्षिदर्शनं नाम एकादशः
सर्गः ॥ ११ ॥

१ Tr reads इति परिमलस्य कृतौ नवसाहस्राङ्कचरिते ब्रह्महर्षिदर्शनं नाम एका-
दश सर्गः, T, इति परिमलापरनाम्नि महाकाव्ये कालिकाव्ये कृतौ साहस्राङ्कचरिते
ब्रह्महर्षिदर्शनं नाम एकादश सर्गः and I इति परिमलस्य नवसाहस्राङ्कचरिते
ब्रह्महर्षिदर्शनो एकादशः सर्गः-

अथ द्वादशः सर्गः ।

—*—

अथ मानवमीनलक्ष्मणो
माणिपर्यङ्कगतस्य तस्य सा ।
अपतत्फणिराजकन्यका
जगदेकाभरणं स्मृतेः पथि ॥ १ ॥
व्यधित प्रणयं दृशां पुरः
कमर्नायेषु स येषु वस्तुषु ।
जनितोत्कलिकागतैः स तैर्
अस्तेरायतनं व्ययीयत ॥ २ ॥
मुहुरङ्गलताविवर्तनैश्
श्रमितैः शून्यत्रिलोकेन च ।
क्षिनिभर्तुरुपान्तवर्तिना
मैदनाकल्पकमेन्वमीयत ॥ ३ ॥
कदलीदलदत्तमारुतो
हृदयन्यस्तमृणालकन्दलः ।
अथ तस्य वभूव यत्नवान्
उपचारे शिगिरे रमाद्गदः ॥ ४ ॥

१. T. reads व्यधित प्रणयविशो for व्यधित प्रणय दृशां. २. T. mutilates three letters after 'वर्तिना'. ३. T. reads 'मैदनायत' for 'मेन्वनायत' & K reads 'हृदये न्यस्त' for 'हृदयन्दगम्'.

अभवद्वयमेव भूपतेस्
स्मरवत्तस्य मनोविनोदनम् ।
मुद्रशस्त्र करालतिथिः शरः
सो च हारः स्तनचन्दनाङ्गिनः ॥ ५ ॥

मदनान्तरितोऽपि लङ्घितः
पथि जातेन परिश्रमेण सः ।
स्निग्धमिदं क्षणमोस्त कौमुदी-
विशदक्षौर्मतिरोहितानन ॥ ६ ॥

अथ पार्श्वचरेण सादरम्
मुदुसबाहितपादपङ्कजम् ।
स कुरङ्गद्रुशेव निद्रया
चतुर लोचनयोरिचुम्ब्यत ॥ ७ ॥

स्वपुरोपवने समुत्सुकः
सुमुखो स्वप्रपथेन पार्थिव ।
अवतन्मिदहेमपङ्कजाम्
अथ तामङ्गगतां व्यलोकयत् ॥ ८ ॥

अभिक्रान्तमपाङ्गपातिना
जितनीलाञ्जदलेन चक्षुषा ।
दधतीमपवर्तितं स्त्रिया
गुरमापाण्डुकपीलमण्डलम् ॥ ९ ॥

१ I reads स वनार for स च शर २ I reads विद्रुपित for उडि
लङ्घित ३ I reads आग्न for आग्न ४ I reads 'क्षाम' and K reads 'क्षाम' for
'शोम' ५ I reads पथ for 'पथ' ६ I reads अथ for अथ

शरदिन्दुमरीचिनिर्मलं
 विगलद्वेपथुना स्तनांशुकम् ।
 मुहुराक्षिपतीमलक्षितं
 इलयमुक्तावलयेन पाणिना ॥ १० ॥
 नवपल्लवकान्तिना किम-
 प्यचिरावासितपुष्पकेतुना ।
 ललितामधरेण बिभ्रतीं
 मुखचन्द्रांशुसैटां स्मितच्छटाम् ॥ ११ ॥
 जगदेकविलोकनोत्सवे
 वपुषि स्वेदकणैरलङ्किताम् ।
 उदितामिव मन्दराहतात्
 उदधेर्लघुमुधालब्धां श्रियम् ॥ १२ ॥
 वलिताहितनिःसहाद्गुलि-
 स्वकरालेषविशेषकम्पिनि ।
 पुलकिन्यधिकं विमुञ्चतीं
 चकितं वामकुचे विलोचने ॥ १३ ॥
 अतिभासुररत्नकुण्डलाम्
 अतिकान्तायतहारमण्डलाम् ।
 जघनदलयद्गममेखलाम्
 असमेषोरधिदेयतामिव ॥ १४ ॥
 कुल्लकम् ।

१. T. reads 'वेपथुनाशुकं सदा' for 'वेपथुना स्तनांशुकम्'. २. K. reads 'गमो
 गितरिपदा' for 'गता शिवनच्छटाम्'. ३. I. reads 'विशेषकम्पि' for 'विशेषकम्पि'.
 ४. T. reads 'लया' for 'लया'. ५. T. reads 'पणिना' for 'पणिना'. ६. K. and T.
 read 'उदधेर्लघु' for 'विमोचने'. ७. Except Tr. others do not insert 'कुल्लकम्'.

नायकोक्तिः ।

अथ सस्मितमात्तवेपथुः

पतितो मन्मथपद्मिणां पथि ।

इति तां प्रणयार्द्रया गिरा

स किलाम्भोजमुखीमवोचत ॥ १५ ॥

वलितं न विभाति पृष्ठतः

कयरीकान्तमिदं तवाननम् ।

अयि नीलपयोदलेखया

स परिष्वङ्गमिवेन्दुमण्डलम् ॥ १६ ॥

इदमद्भुतवार्तिना करैर्

मणिना रुद्धमिवेरितं ह्रिया ।

न ममर्थमितोपवर्तितुं

वदनं ते ललिताङ्घ्रि का गतिः ॥ १७ ॥

इदमर्धविंलोकितार्धरं

मधुरापाङ्गतरङ्गितेक्षणम् ।

श्रियमातनुते सितासितं

सुतनु व्यश्रुविलोकित तत्र ॥ १८ ॥

मिलितस्तत्र गण्डलेखया

१ T reads 'पथिण' for 'पथिणा' २ I reads 'वलितं न विभाति' or 'वलितमवभाति' and T 'वलितं न न भाति' for 'वलितं न विभाति' ३ I reads 'मिथो' for 'मितो', while T mutilates one letter after न and reads as सन्मथिपद्मवर्तिनु ४ K. reads 'विंलोकितार्धरं' for 'विंलोकितार्धरं' ५ T mutilates one letter after सितासितं तु and reads thus — तु - सत्यधुं Tr 'सुरतासारं' for 'सुतनु व्यश्रु', while I's reading is somewhat illegible, but it may follow our reading-

सुंदति स्वेदलं वार्त्तपत्रया ।

किमपि स्पृहणीय एव मे

मरुटासन्नदिनान्तशीतलः ॥ १९ ॥

अयमुत्पलपत्रलोचने

तत्र विम्बाधरपाटलच्छविः ।

अवलोकय कर्तुमीहते

पदमस्ताचलचूलके रविः ॥ २० ॥

दुरितेष्वमिदं सुदर्शनं

दधता विम्बमनूहमारथेः ।

स्मरलक्ष्मि विज्ञायसा ऽमुना

तत्र कृष्णेन हृते विलोचने ॥ २१ ॥

अरविन्दकरेण लोडितं

केमलिन्या धृतमातपाशुकम् ।

इदमुष्णकरेण कृष्यते

विलितेनापरदिम्बभूम्प्रति ॥ २२ ॥

करुणार्पितलोचनं मिथः

क्रमविशेषगलद्विसाधुरम् ।

उदमार्द्रयतीव मे मनो

मिथुनं मानिनि चक्रवाक्योः ॥ २३ ॥

अवलोकय भोरु सम्प्रति

१ T. and I read 'अनार्द्र' for 'अनार्द्र' २ R. reads दुरित किमिदं for दुरि-
नप्रमिदं, while T. omits one letter after दुरितं. ३ T. omits one letter after
कम. ४ Tr. reads अमिदं for अमिदं

त्रितयेन त्रितयं विद्युज्यते ।
 द्युमणिः प्रभया, श्रियाऽभ्युजं
 प्रियया साश्चैरयं विहङ्गमः ॥ २४ ॥
 इदमम्बरपत्वलोदराद्-
 अतिताम्रद्युति कालदन्तिना ।
 रविवारिरेहं निरस्यते
 कनकस्निग्धमयूखकैसरम् ॥ २५ ॥
 परिचुम्बति वारुणीं दिशं
 पुरतो रागहृते निवस्वति ।
 दिगियं शतमन्युलाञ्छिता
 भवति श्याममुखो मितोदरि ॥ २६ ॥
 इह भान्त्यतिलोहितातप-
 स्तवकाः पश्य वनान्तभूमयः ।
 तपनानुगमोत्सवाङ्किताः
 दिनलक्ष्म्येव पदैस्नयावकैः ॥ २७ ॥
 मदिराक्षि पुरोऽवलोक्यताम्
 अपरस्यामयमानतो दिशि ।
 स्तिमितामवगाहते गतिं
 गुरुगोत्रस्खन्तिताकुलो रविः ॥ २८ ॥
 अमुना शतपत्रबन्धुना
 सहसा सुन्दरि यद्यदुज्झितम् ।

१. T. omits one letter before त्रितये २. T. mutilates one letter after ताभ्यु and reads 'या विहङ्गमः' ३. K reads रविवारिरेह and T. रविवारिरेह omitting one letter before हा ४. T. substitutes 'केसर' for 'कैसरम्' ५. T. and Tr. read 'भृते' for 'दन्ते' ६. T. reads भवतः for भवति ७. K and T. read मति for गति. ८. K. substitutes 'श्यामितो यतो' for 'श्यामिताकुलो'.

मममन्त्रिगुह्यामुखस्थितैस्
तिमिरैस्तत्तदित कंटाक्षितम् ॥ २९ ॥

विरमन्नायि पल्लवाधरे
सुगवीथीपथिको विरोचनः ।
अयमस्तगिरेर्निपीदति
स्वकरामृष्टगिलातले तले ॥ ३० ॥

इयमश्रुतगद्गितां दृशं
दितये चक्रवर्धुर्विमुञ्चति ।
नवरुद्धमलोदिते गवौ
दयिते चान्द्रवियोगविरुधे ॥ ३१ ॥

चालितोऽसि वद क मां विना
विग्रह सोढुमत्रं न ते क्षमा ।
कृतपङ्कजकुङ्कुमलाञ्जलिर्
नलिनी कान्तमितीव याचते ॥ ३२ ॥

अनुपुञ्जितपिङ्गदीधिति-
द्रुतलाभारुणदर्पणोपमम् ।
परतोऽन्तगिरेरिदं गल-
त्यनवन्त्याद्भि पतद्गमण्डलम् ॥ ३३ ॥

सरले सह वारिजथिया
निभृन् कापि गतः सै भाम्भरः ।

१ K. reads अकायितम् for अनायितम् २ K T and I read 'त्ययि पश्य वासरे for 'जयि पश्यवाधरे ३ Tr reads स्फुरितामृष्टगिलातले तले K स्फुरितामृष्टगिलातले तले both for स्वकरामृष्टगिलातले तले ४ K reads राधि and gives in marginal reading च स्व while Tr चार्द्र for चान्द्र ५ Tr reads परिमा for परतो ६ K reads गन्ते नु for गत स

वेदे तेन विनाग्निजनी कथं
क्षणदामद्य नताद्भि नेप्यति ॥ ३४ ॥

स्फुटविद्रुमराजिनैकतः
सदृशं जातमुदञ्चता नभः ।
सुदति त्वदपाङ्गपाटले
पेटु सान्ध्ये महग्नि प्रसर्पति ॥ ३५ ॥

परिपिञ्जरिताश्लिताम्बरैर्
निविडैः क न हरन्ति हारिभिः ।
अधि सायमिमांः पयोधरैर्
धृतसन्ध्यातपकुङ्कुमैर्दिशः ॥ ३६ ॥

क्षणदाभिमुखेन खण्डिता
ननु सन्ध्या तमसा मनस्विनी ।
कुपितैव निवर्तते जवात्
अतिवाचालविहङ्गनूपुरम् ॥ ३७ ॥

तव चण्डि विडम्पयत्यदस्
तनुसन्ध्यातपलिप्तमभ्युजम् ।
मणिकुण्डलकान्तिसङ्करात्
इदमाताप्रकेपोलमाननम् ॥ ३८ ॥

उदितानि तमांसि सा च ते
दयिता दैन्यमुपैति पञ्चिनी ।

१ K. reads अयि for पद. २ Tr. and I read 'मुदञ्चता for 'मुदञ्चता
३ Tr. reads पट for पद. ४ I reads इमां for इमा. ५ T substitutes
च for 'व. ६ T reads 'कपोलमाननम् for 'कपोलमाननम्. ७ h. and l.
read उपैति for उपैति.

दिनभर्तुरितीव शंसितुं
सहसा सुन्दरि सन्ध्यया गतम् ॥ ३९ ॥

निहितं बलिदीपकेषु तत्
तपनेनोऽऽशु महः कृशोदरि ।
स्वशरस्फुरितं मनोभुजा
तव सघ्नोडविलेकितेद्विव ॥ ४० ॥

अतसीकुसुमोपमं मुखे
तदनु त्वत्कुचचूचुकद्युति ।
अथ बालतमालमांसलम्
प्रसृतं सम्प्रति सर्वतस्तमः ॥ ४१ ॥

तरुकोटरमूकशारिकं
निजनीडाङ्कनिलीनकौकिलम् ।
करभोरु सनिद्रं बर्हिणम्
प्रमदोद्यानमिदं निमीलति ॥ ४२ ॥

प्रसृतैर्गिरिकन्दरोदैरात्
इदमिन्दोवरदामकान्तिभिः ।
अधुना तिमिरैर्विगाह्यते
भुवनं पद्मसरश्च दन्तिभिः ॥ ४३ ॥

तिमिराञ्जनभक्तिशोभिना
धवलेनायतपद्मपङ्किना ।

१. I. and T. read निहित for निहित. २. I. and T. 'जांशु' for 'जाऽऽशु'. ३. T. reads 'हकुदित' for 'रकुदित'. ४. Except K. all read 'मेचक' for 'चूचुक'. ५. Some read 'शारिक' and some 'सारिक' Both are correct forms. ६. K. reads 'विनिद्र' and T. 'न निद्र' both for 'सनिद्र'. ७. T. reads 'वरा' for 'वरात्'. ८. K. reads 'विभाज्यते' for 'विगाह्यते'. ९. T. substitutes 'भवनं' for 'भुवनं'.

अमुना भवतीव चक्षुषा
कुमुदेनैति ह्येवं कुमुदती ॥ ४४ ॥

उदरस्थितयो कुतूहलात्
अलिनो श्रोतुमिवास्फुट वच ।
कमलस्य निलीय निश्चल
दलसन्धिष्वेवतिष्ठते तम ॥ ४५ ॥

तरले शतिसितासितयुतौ
इह दोलायितमीक्षणद्वये ।
लिखितार्गुरुपत्रलेखयोस्
तिमिरमूर्च्छति ते कपोलयो ॥ ४६ ॥

उद्गुभि खमितस्तत क्षणात्
उदितैर्भङ्गुरकेशि भात्यद ।
अतिगाढादेनोष्णजन्मभि
परित स्वेदलवैरिवाङ्कितम् ॥ ४७ ॥

शबल शशलाञ्छनास्त्रिया
सतम पश्य महेन्द्रदिङ्मुखम् ।
अचलेन्द्रसुतास्मितच्छवि
च्युरित कण्ठमुमापतेरिव ॥ ४८ ॥

अहिराजसुते त्रिलोक्यताम्
इयमिन्दो प्रथमोदता कला ।

१. T reads छत्र for दृष्ट २. K reads उपरि and T उत्तरे for उपरि ३. T reads 'विषय निष्ठते मन for 'विषयनिष्ठते तमः' while K substitutes मृदयते for मिथेय, ४. Tr and I read 'मुद' for 'मृद'

अयि भाति ययेन्द्रदिहमुखे
 प्रमदेवार्द्रनखाङ्करेखया ॥ ४९ ॥
 यदि कौतुकमायतेक्षणे
 न चिरादेव सुभार्द्रयाग्नया ।
 अरविन्ददलद्युतौ करे
 मृदु लीलावलयं करोमि ते ॥ ५० ॥
 अनवच्यमितः पुरः स्थितं
 विदितं किं शशिना तवाननम् ।
 नभसः सहसाङ्गमेव येत्
 न कलङ्कत्रपयाधिरोहति ॥ ५१ ॥
 इदमुद्रतमिन्दुमण्डलं
 दिगियं पश्य विभर्ति लक्ष्मवत् ।
 त्वमिवाच्छकपोलमण्डल-
 स्फुटकालागरूपव्रमाननम् ॥ ५२ ॥
 विगलत्तिमिरांशुके शनैस्
 स्पृशति व्यक्तिमधीरतारके ।
 इह पश्य निशावधूमुखे
 स्फुरति श्वेतमरीचिकुण्डलम् ॥ ५३ ॥
 अयमुल्लिखति ध्रुवं करैर्
 विधुरिन्दीवरलोचने तमः ।

१. T. reads य सकलङ्कत्रपयाधिरोचति for यत् न कलङ्कत्रपयाधिरोहति.
 २. T. mutilates three letters after 'कपोल'; while Tr. reads 'मण्डल' for
 'मण्डल'. ३. T. reads शनैस् for शनैस्. ४. Tr. reads 'मण्डलम्' for 'कुण्डलम्'.
 ५. Tr. reads महः for तमः; while T. reads 'लीचन' for 'लोचने'.

कुमुदेषु तथाहि दृश्यतां
 निपतन्त्यस्य लवा इवालयः ॥ ५४ ॥
 इदमञ्जननीलमाहतम्
 पिहिताशं तुहिनांशुना करैः ।
 अचलेन्द्रगुहासु लीयते
 शनकैः संकुचितं पुनस्तनः ॥ ५५ ॥
 मसृणोल्लसदंशुमण्डल-
 च्छलतः पश्य दिवःकुतेऽनया ।
 इयमिन्दुसमुद्रकादितो
 निशया हारलतेव कृष्यते ॥ ५६ ॥
 यदभूत्तमसा जेगत्तथा
 पिहितं पुष्करपत्रलोचने ।
 तदिदं परतः प्रकाशितं
 शशिना कुङ्कुमकन्दपाण्डुना ॥ ५७ ॥
 प्रसृतेव विलोचनोदरे
 तिलके संकुचितेव चान्दने ।

१. K., Tr and T. do not insert the following lines —

कुमुदेषु तथाहि दृश्यतां
 निपतन्त्यस्य लवा इवालयः ॥ ५४ ॥
 इदमञ्जननीलमाहतम्
 पिहिताशं तुहिनांशुना करैः ।

२. K. and T. omit the following lines:—

अचलेन्द्रगुहासु लीयते
 शनकैः संकुचितं पुनस्तनः ॥ ५५ ॥

३. T. reads अयः for अगम् and K. समरा for समसा, while Tr. तथा for तथा.

४. T. and Tr. read परितः for परतः. ५. K. reads सङ्कुचितेव for संकुचितेव.

कलितेव नताङ्गि लक्ष्यते
 तव मुक्तावलयेषु चन्द्रिका ॥ ५८ ॥
 कुचयोः प्रतिविम्बितेः समं
 त्रिधुरेकोऽपि भवत्ययं द्विधा ।
 विधिनेव विभिन्नसम्पुटम्
 तव लावण्यमुधासमुद्रकः ॥ ५९ ॥
 हेतुमुग्धमधूकशोभयोर्
 अन्योः पत्रगलोककौमुदि ।
 तव चन्द्रकलाः कपोलयोः
 पतिताः सर्गकुतूहलादिव ॥ ६० ॥
 अयमिन्दुमुखि त्वया यथा
 समुपैति स्पृहणीयतां जनः ।
 अन्येषु समागतस्तथा
 निशया पश्य कुरङ्गलान्छनः ॥ ६१ ॥
 धनुषि क्रियतेऽधिरोहणं
 स्मरमौर्वीलतया तनूदरि ।
 शंशिनेरितया समुच्छिते
 पुलिनाक्षौ च पयोधिवेलैया ॥ ६२ ॥

१. T. reads प्रतिविम्बयो for प्रतिविम्बित. २. T. reads भृत् for हृत्. ३. Tr. reads परित for अन्यो; while T. mutilates three letters before पत्रग. ४. Tr. reads चन्द्रकला for चन्द्रकला. ५. K. and T. read पश्य for स्पृह. ६. T. reads मन for जन. ७. T. reads अन्येषु for अन्येष. ८. K. reads समागत स्वय for समागतस्तथा; while T. mutilates two letters after समागत. ९. T. and Tr. read तनूदरि for तनूदरि. १०. Tr. reads नयनैर्कृतया and T. shows the mutilation two letters at the beginning and reads अय नैर्कृतया समुच्छिते. ११. Tr. reads लेखया for वेलया.

कुमुदेषु तथाहि वृक्षयतां
निपतन्त्यस्य लघा इवालयः ॥ ५४ ॥

इदमञ्जननीलमाहतम्
पिहिताशं तुहिनांशुना करैः ।
अचलेन्द्रगुहासु लीयते
शनकैः सकुचित पुनस्तनः ॥ ५५ ॥

मसृणोद्धसदशुमण्डल-
च्छलतः पश्य दिवःकृतेऽनया ।
इयमिन्दुसमुद्रकादितो
निशया हारलतेव कृष्यते ॥ ५६ ॥

यदभूत्तमसा जैगत्तथा
पिहित पुष्करपत्रलोचने ।
तदिदं परतः प्रकाशित
शशिना कङ्कशम् ॥ ५७ ॥
अभिधाय प्रमदां प्रियवद ।
प्रविवेश तयासमं किल
प्रमनाः कैलिनगेन्द्रकन्दरम् ॥ ५८ ॥

झटिति स्फुटभावसङ्करां
मधुरामङ्गलतां दधानया ।
शशिकान्तशिलातल ततः
स किलाध्योस्त तया युगाध्वितः ॥ ५९ ॥

१ I reads जीवित for सीजित २ T reads कर्णकूजित for वर्ण
कूजित ३ Tr and I read सपस्विनी for सपस्विनि ४ Tr reads इत for
अतः and K substitutes अपायति for कृपायति ५ T reads 'सङ्करा for
'सङ्करा ६ T reads 'ध्यास तया युगाध्वित for 'ध्यास तया युगाध्वित

कलितेव भताङ्गि लक्ष्यते
तव मुक्तावलयेषु चन्द्रिका ॥ ५८ ॥

कुचयोः प्रतिविम्बितेः समं
विधुरेकोऽपि भवत्ययं द्विधा ।
विधिनेव विभिन्नसम्पुटस्
तव लावण्यसुधासमुद्रकः ॥ ५९ ॥

हेतुमुग्धमधूकशोभयोर्
अनयोः पत्रगलोककौमुदि ।
तव चन्द्रकलाः कपोलयोः
पतिताः स्पर्शकुतूहलादिव ॥ ६० ॥

अयमिन्दुमुखि त्वया यथा
समुपैति स्पृहणीयतां जनः ।
अनयैष समागतस्तथा

श्रवणेन्दीवररेणुरूपितम् ॥ ६१ ॥

सुदृशः श्रमवारिपङ्किलात्
अलकान्तस्तिलकादपास्यत ॥ ७१ ॥

अथ तां शिथिलीकृतत्रपाम्
असमप्रेमहतः किलेश्वरः ।

स्मरकेलिकलारसज्ञताम्
अनयद्यूषपतिर्वशांमिव ॥ ७२ ॥

१ T, I, and Tr read 'वामन' for 'वीवर'. २ T. reads 'चाटुनाऽनयत्' for 'चाटुरानयत्', while Tr reads 'स किलान्वितया गिराऽनयत्' for 'स किलान्वितचाटुरानयत्'. ३. I reads 'विनिमत्' and 'स्मितस्मित' for 'विनमत्' and 'स्मिताञ्जितम्' respectively. ४ I. reads 'अथ कान्त' for 'अलकान्त', while T 'अलकान्त' for the same.

शिथिलाकुलकेशपाशया
 परिमृष्टार्द्रकपोलपत्रया ।
 विरलाधररत्नरागया
 सुलभस्वेदमुखेन्दुबिम्बया ॥ ७३ ॥
 त्रुटितोज्झितहारलेखया
 निबिडाश्लेषकृशाङ्गसगया ।
 असमग्रनेखाङ्कमण्डित-
 स्तनविन्यस्तसकम्पहस्तया ॥ ७४ ॥
 अधिकाधिकजातलज्जया
 मृदुमीलन्नयनत्रिभागया ।
 अथ कामपि निर्वृतिं तया
 स किलापत् फणिराजकन्यया ॥ ७५ ॥

कुलकम् ।

दंदता नलिनीदलानिल
 विकसत्स्वेदकणे कुचद्वये ।
 चतुर किल दीर्घचक्षुषस्
 तदनु हान्तिरनेन चिच्छिदे ॥ ७६ ॥
 अथ सैत्रपया धृताशुकां
 जघनस्तविस्त्रमेखलाम् ।

१ I reads परिमृष्टार्द्रं for परिमृष्टार्द्रं २ T reads सुलभे for सुलभं ३ K reads 'विषयस्' for 'विन्यस्त', while T reads 'मखाङ्कमण्डितस्तनविन्यस्तसकम्पहस्तया' for 'नखाङ्कमण्डितस्तनविन्यस्तसकम्पहस्तया' ४ T and I do not agree कुलकम् ५ I reads ददता and T reads ददता ६ I reads विलसत् for दिवसत्, while T. 'स्वेदकणे' for 'स्वेदकणे' ७ I reads सत्रपयान् for सत्रपया धृताशुका

अवतंसितलोचनोत्पलां
 निजेमङ्गललनां निनाय च ॥ ७७ ॥
 सुद्रशः स किलान्यतश्चुत
 स्वपदे मौलिमणि न्यवेशयत् ।
 अकरोच्च किलारुणाङ्गुलिर्
 ललितावर्तनकुञ्चितान् कचान् ॥ ७८ ॥
 पद्म्याञ्चैर्दर्पणतले लिखिता मयेय
 पैत्रावली तक्षणि ते वलिताननेति ।
 स्वभ्रान्तरप्रणयजल्पितमात्मभर्तुर्
 अश्रूयत स्मितमुखेन रमाद्भवेन ॥ ७९ ॥
 अथ शुचि पठता शुक्लेन साम
 स्फुटमुटजाङ्गणपादपस्थितेन ।
 विरचितदयितासमागमस्य
 प्रसभमभ्यज्यत् पार्थिवस्य निद्रा ॥ ८० ॥
 शैलिति विगते स्वभायातप्रियानवसङ्गमे
 पुनरपि तथा तत्प्रैत्याशानिमीलितलोचनः ।
 लिखित इव स क्षमापालोऽभूत् क्षण ननु तादृशम्
 अपि मनसिजो धैर्यं लुम्पत्यहो वत साहसम् ॥ ८१ ॥

१. T, I and Tr read स किलङ्गललना निनाय च for निजेमङ्गललना निनाय च while Tr substitutes स for च. २. I reads उप for उच. ३. I reads मन्त्रावली for पद्मावली. ४. T and Tr read "कल्पित" for "जल्पित". ५. T. reads अपास्यत for अभश्यत, while I omits one letter before पार्थिवस्य. ६. I reads इति and T इति for इति. ७. T. reads "प्रयासा" for "प्रयासा".

इति श्रीभृंगाङ्कदत्तसूतोः परिमलापरनामः पद्मगुप्तस्य कृतौ
नवसाहसार्द्धचरिते महाकाव्ये फणिराजमुतास्त्रमसमागमो नाम
द्वादशः सर्गः ॥ १२ ॥

१ Tr reads श्रीपरिमलकृतौ नवसाहसार्द्धचरिते फणिराजमुतास्त्रमदर्शनो नाम.
T, साहसार्द्धचरिते फणिराजमुतास्त्रमसमागमो and I, परिमलस्य नवसाहसार्द्धचरिते
फणिराजमुतास्त्रमसमागमो for श्रीभृंगाङ्कदत्तसूतोः परिमलापरनामः पद्मगुप्तस्य कृतौ
नवसाहसार्द्धचरिते महाकाव्ये फणिराजमुतास्त्रमसमागमो नाम

अथ त्रयोदशः सर्गः ।

स्वप्नविबुम्भिनम् ।

ततस्तथा पञ्चशरप्रेतारितः
सजृम्भमुन्मीलयति स्म लोचने ।
कृताङ्गुलिभ्येपविवर्तितोल्लसत्-
भुजांससम्पीडितकुण्डलो नृपः ॥ १ ॥
स सद्गतं यन्मृगशावचक्षुषः
श्रमात्तनिद्रः स्फुटमन्वभूदिव ।
अदित्यभूज्जाग्रदवस्थयाभ्य तत्
पुरातनालेख्यमिवास्फुटं हृदि ॥ २ ॥
कुचाद्वरागः कुशमध्यया तया
मेयि ध्रुवं सङ्क्रमितो भवेदिति ।
शनैस्म निद्राकलुषेण चक्षुषा
पराममर्शाद्गमनद्गमोद्दिनः ॥ ३ ॥
अपास्य वामेतरैर्कर्णभूषणं
तथा शरैरेनमवाकिरत् स्मरः ।
ययास्य धैर्यं गलति स्म मानमात्
मविक्रियं शुक्तिपुटादिवोदरम् ॥ ४ ॥

१. I. reads 'प्रमत्तित' for 'प्रमत्तित' २. K and I read 'नमान' for 'नमान'.

३. h. and T. read 'नदत्' for 'नदत्'. ४. T reads 'कण्ट' for 'कर्ण'.

दृशं विषादस्तिमिताभुषान्तगे
निवेद्य तेनाथ निशश्चसे तथा ।
यथा मुहुः श्यामलतां जगाहिरे
वितानमुक्ताफलजालकसजः ॥ ५ ॥

रमाङ्गदवाक्यम् ।

कया नु सारङ्गदृशाऽसि कारितः
कपोलपत्रावलिकल्पनश्रमम् ।
तमित्यवोचत्परिहासवानथो
रमाङ्गदः किञ्चिदिष श्रथाङ्गदम् ॥ ६ ॥

ततस्स मुक्तासितमादधास्मित
जितप्रवालत्विषि दन्तवाससि ।
शशस तस्मै भुजगेन्द्रकन्यका-
समागम स्वभजमब्जलोचनः ॥ ७ ॥

तदाश्रयैवानुचरेण वर्धिता
कथामुधेवास्य ततो विलासिनः ।
अभूत् पर मन्मथतापशान्तये
न पद्मिनीपत्रमरत्न चन्दनम् ॥ ८ ॥

अज्ञायतान्तःकरणेन ताम्यता
न हेमपद्माहरणाय सत्वरम् ।

१ Tr reads उपान्तिके for उपान्तगे २ I. reads मुहुःश्यामलता for मुहुः
श्यामलता ३ Tr reads अविचारित for अति कारित ४ I. reads मुक्ताभित्त
for मुक्ताभित्त ५ I reads पद्माहरणाय for पद्माहरणाय, while I. पद्माहरे
ण for the game

मुनिप्रश्नः ।

अपि श्रमेणायतमार्गजन्मना
तनुर्महाराज तवेयमुज्झिता ।
मुनिःप्रहर्षेण कृतार्हणस्तदा
स राजचूडामणिमित्यपृच्छत ॥ १४ ॥

भूपतिवाक्यम् ।

अथादधद्वक्त्र इवांशुकाच्चलं
तुषारपाण्डुप्रसृतैर्द्विजांशुभिः ।
अकृत्रिमप्रेश्रयपेशलं वचस्
स भूपतिर्वक्तुमिति प्रचक्रमे ॥ १५ ॥

अमी सहन्ते मम तात न श्रमम्
प्रणामलम्बास्तव पादपांसवः ।
कियच्चिरं चन्द्रमरीचिचुम्बिते
पदं निधत्ते कुमुदे दिनह्रमः ॥ १६ ॥ -

कपिदर्शनम् ।

नृलोकपातालतलश्रये मिथः
कथानुबन्धे शिथिलीभवत्यथ ।
प्रयाणपर्युत्सुकमानसो मुनिः
स यावदामष्टुमियेष पार्थिवः ॥ १७ ॥
अनेन तावद्दृशे पुरःस्थितो
विशाललाट्ठललतो वलीमुखः ।

१. I. reads सतां for सदा. २. I. and Tr °रित्यपृच्छत and T. °रित्यपृ-
च्छत for °मिरित्यपृच्छत. ३. T. reads °प्रणय° for °प्रभस°. ४. T. reads °मण्डिते
and K. °पीतले for °शुम्बिते.

अथःस्थलीनिर्गतजह्नुकन्यको
 हिमोज्ज्वलः पाद इवाम्बिकागुरोः ॥ १८ ॥
 करेण विभ्रन्मधुमत्तकरेली-
 कपोलवत्पाटलकान्ति दाडिमम् ।
 अहर्मुखाकृष्टपतङ्गमण्डलः
 फलाशया बाल इवाञ्जनीसुतः ॥ १९ ॥
 सन्दानितकम् ।

फलार्पणम् ।

द्वयोरिवार्यः खलु धर्म-कामयोस्
 तयोस्त्रिलोकस्पृहणीययोः कपिः ।
 मुनीन्द्र-भूचन्द्रमसोः स्थितोऽन्तरे
 तपस्त्रिभिः स्मेरमुखैरदृश्यत ॥ २० ॥
 अथार्पितं तेन फलं तदाददे
 स विस्मितो मध्यमलोकवासवः ।
 जपारुणं मारुतिनेव मैथिली-
 शिखण्डरत्नं दशकण्ठशासनः ॥ २१ ॥
 अकृत्रिमश्रीनिलयेन रागिणा
 नरेन्द्रचिह्नाङ्कितहस्तशोभिना ।
 सुवृत्ततामुद्धता स्वभावतः
 स तेन रेजे भृशपतपता यथा ॥ २२ ॥

१. Tr. reads अथ for अथः. २. T. Tr. and I. read अञ्जनी for अञ्जनी.
 ३. T. and Tr. do not insert this. ४. K. reads शासनः for शासनः. ५. K.
 reads शालिना for शोभिना. ६. T. reads सुवृत्तता for सुवृत्तता.

अज्ञातपाकस्य नवातपाधिकां
 पुनः पुनस्तस्य विलोक्य शोणताम् ।
 नैवप्रवालोलोपममेणचक्षुषः
 स्मरन् स विम्बोष्टमवाप शून्यताम् ॥ २३ ॥

अथास्य सीदन्माणिवन्धनात् करात्
 अवाञ्छतः कम्पविसूत्रिताङ्गुलेः ।
 पपात पश्चादिव हेमकुट्टिमे
 तदस्फुटद्रागिव दाडिर्माफिलम् ॥ २४ ॥

तदन्तरात् किंशुककान्तितस्करः
 स्फुरन्मणीनां निकरोऽर्थं निर्ययौ ।
 उदर्चिषः पुष्पशरासनकुधा
 कणोत्करुथम्वकलोचनादिव ॥ २५ ॥

अथ द्वयेनावनिपाकशासनः
 स विस्मयस्याग्रमहीमनीयत ।
 वनौकसा तेन विनीतवृत्तिर्ना
 विकीर्णभासा मणिदाडिमेन च ॥ २६ ॥

स चाद्भुतशभृततोषितः करे
 चकार रेवौमणिकङ्कणं कपेः ।
 धनात्ययर्तोनिजमिन्दुपाण्डुरे
 पयोदखण्डे हरिर्वाडिवायुधम् ॥ २७ ॥

१. T. has नव प्रवाले--मेणचक्षुषः for नवप्रवालोलोपममेणचक्षुषः. २. K. reads विद्यताम् for शून्यताम्. ३. T. reads अवाञ्छितं for अवाञ्छतः. ४. T. reads तत् for मर्; while I. and Tr. read प्रागिव for द्रागिव. ५. I. and Tr. read विनिर्ययौ for ऽथ निर्ययौ. ६. Tr. reads °वर्तिना for °वृत्तिना. ७. T. and Tr. read रेवा for रेवा°. ८. I. reads घनारथयर्तोनिज° for घनारथयर्तोनिज°. ९. K. reads मपवान् for हरिवाह and gives marginal reading हरिवाविषायुधम् for हरिवाविषायुधम्.

ततस्सुधासूतिमिवोज्झिताकृतिर्
 नवाञ्जनश्यामलयाङ्गलेखया ।
 नृपः क्षणादेव विचित्रभूषणम्
 पुमांसमग्रे नै हरिं तमैक्षत ॥ २८ ॥

कृतानतिर्विस्मितमानसे मुनौ
 रमाङ्गदे सादरमुक्तलोचनः ।
 व्यधात् प्रणामं स कृताञ्जलिर्नृपे
 कपोलवेह्यत्कलधौतकुण्डलः ॥ २९ ॥

मुनिकृतः प्रश्नः ।

अलङ्कृतः कस्य वदान्वयस्त्वया
 पदं क ते किञ्च कपिर्भवानभूत् ? ।
 तमेवमाह स्म सविस्मयोर्मिणा
 नृपेण साकूतविलोकितो मुनिः ॥ ३० ॥

शशिखण्डवाक्यम् ।

ततः स मुग्धेन्दुमयूखग्रन्धुभिः
 प्रेमादयन् दन्तमरीचिभिर्दिशः ।
 नवाम्बुभारालसनीरदावली-
 निनादधीरामिति वाचमादे ॥ ३१ ॥

शिरगण्डकेतोद्गशिखण्ड इत्यहं
 मुनीन्त्र विद्याधरशासितुः मुतः ।

१. Tr. reads ए for न, while T. substitutes न for the same. २. T. reads वृत्तानति for कृतानति. ३. T. reads कृताञ्जलि for कृताञ्जलि. ४. l. reads प्रसादयन् for प्रसादयन्.

सुराङ्गनाध्यासितरत्नकन्धरे
ममाधिवासः शशिकान्तपर्वते ॥ ३२ ॥

स्थाङ्गपाणेः प्रतिमा समुद्रतः
स्वयं महानीलमयी विनिर्गतो ।
इति प्रवादः परमीक्षितुं च तां
गता मणिद्वीपमितः पुरस्त्रियः ॥ ३३ ॥

ममापि तस्यामाधिकं कुतूहलं
तदेहि यावः कृत एव तेऽञ्जलिः ।
कदाचिदेवं सहस्रोपसृत्य मां
प्रिया यथाचे प्रणिपत्य मौलती ॥ ३४ ॥

सैन्दानितकम् ।

ततः खमिन्दीवरनीलमेकतम्
तया सहोत्पत्य जवेन गच्छतः ।
स तात शैलेन्द्रभरक्षमः क्षणात्
पपात मे लोचनगोचरे ऽर्णवः ॥ ३५ ॥

उपोढनानामणिमौक्तिकोत्करैः
करैरिवोर्ध्वं प्रसरद्भिर्मुग्धिभिः ।
अनर्घ्यमर्घ्यं जगदेकचक्षुषे
समुद्यतो दातुमिवांशुमालिने ॥ ३६ ॥

१. T. and Tr. read विनिर्मिता for विनिर्गता. २. K. reads यता for गता.
३. K. reads पुराह स्त्रियः for पुरस्त्रियः. ४. T. reads कुतूहली for कुतूहल.
५. T. I. and Tr. read यावत् for याव. ६. Tr. reads मालिनी for मौलती.
७. K. reads युग्मकम् and Tr. युग्मम् for सैन्दानितकम्, while T. does not
insert any of these. ८. T. substitutes मु° for ह. ९. T. Tr. and I. read
अमुनिः for अर्भिभिः.

नवप्रवालद्युतिपाटलोदेरः
करो मुरारेरिव गोर्ध्नलाज्जितः ।
अलङ्कृतो जहुमर्हपिकन्यया
पृथुर्जटाजूट इवान्धकद्विपः ॥ ३७ ॥

उदप्रकह्योलकदार्यतप्रहेर्
अगाधपातालतलावगाहिभिः ।
दिशो निरुन्धन् नवमेघनादिभिर्
निमग्नदिङ्नागमेदात्रिलंजलैः ॥ ३८ ॥

समेधितश्चौरभितस्तैलेत्थितैस्
स्फुरन्मणिस्तोममयूखदामभिः ।
युगान्तजोभूतशतोदयार्पितैः
पुलोमकन्यापतिकार्मुकिरिव ॥ ३९ ॥

उपान्तविश्रान्तपयोदमण्डलैर्
जलद्विपस्नुतवय्वकैलिभिः ।
चिरोल्लसद्दीपधिया समीक्षितैर्
त्रिशालनेत्रैस्तिमिभिः कृताहुनः ॥ ४० ॥

सुजातकृष्टिण्यपयोर्धराः स्पृष्टाम्
उपाहरन्तीः पथि तादृशोः पथि ।
कविदधानः शरदिन्दुवैशलाशु
शिलामु शुक्तीर्जलमानुषोरिरे ॥ ४१ ॥

१. T reads 'दश' for 'दश'. २. T reads 'दश' and I 'दश' both for 'दश'. ३. T reads 'दश' for 'दश'. ४. K reads 'दश' for 'दश'. T reads 'दश' and Ir. reads 'दश' for 'दश'. ५. I reads 'दश' for 'दश'. ६. T reads 'दश' for 'दश'. ७. T and I read 'दश' for 'दश'. ८. K reads 'दश' for 'दश'. ९. K reads 'दश' for 'दश'. १०. T, the same, but substitutes 'द' for 'द'.

निजौषसीमन्तितसानुकर्दमैर्
 बृहदरीपुञ्जितरत्नराशिभिः ।
 अधः प्रविष्टोऽमृतकच्छपोऽदृतैर्
 महाचलैरुल्लिखिताम्बरः क्वचित् ॥ ४२ ॥

सवेगवेलानिलवेलिताः क्वचित्
 नवोदृता विद्रुमकन्दलीर्दधन् ।
 शिखा इवोर्ध्वं तरुणार्कलोहिताः
 विनिर्गता वाडवजानवेदसः ॥ ४३ ॥

क्वचित् सुभापाण्डुनि फेनमण्डले
 निलीनदूर्वादलनीलनीरदः ।
 सनाथतां नीत इवोपरि स्फुटम्
 फणीन्द्रपर्यङ्कशयेन शार्ङ्गिणा ॥ ४४ ॥

क्वचिन्मणीनां कुमुदोदरत्विपश्च
 सितेतिरेन्द्रीवरमेचकाः क्वचित् ।
 क्वचिद्भानदशुकचन्द्रपाटलाश्च
 तटेषु मुक्ताशयलौदराः शिलाः ॥ ४५ ॥
 कुलंकम् ।

तथैव तस्योपरि गत्वरस्य मे
 तमालनीलिन पथा पयोमुचाम् ।
 खरावर्षीर्णश्रथयैर्धनाश्रितः
 पपात सीमन्तमणिर्मृगीदृशः ॥ ४६ ॥

१ 'I' reads महाचलै for महाचलै २ F. H. read 'लोहिनी' for 'लोहिता' ।
 ३ 'I' reads सितेतिरेन्द्री for सितेतिरेन्द्री । ४ 'I' does not insert this ५ 'I' reads 'विनील' for 'विनील' । 'I' reads 'विनील' and 'I' reads 'विनील' or 'विनील' all for the same ६ 'I' reads दन्धनाश्रितः for 'दन्धनाश्रितः' ।

मुनिदर्शनम् ।

ततस्तदीये रदितध्वनौ श्रुते
ससम्भ्रमं कोऽपि महात्पा मुनिः ।
त्रिनिर्घयौ रत्नशिलागृहाद्वहिस्
तमालभासस्तेरणिर्घनादिव ॥ ५२ ॥

अनेन केनापि तैवाश्रमे बलात्
इदं हि ताताभरणं हतं मम ।
इति क्रुधं तद्वचसा स आददे
हविर्निपेकेण शिखामिवानलः ॥ ५३ ॥

शास्त्रवर्णनम् ।

नियद्भीमभुकुटिर्विलोकयन्
दृशा तदोल्काकपिशोऽग्नितारया ।
स तीव्रकोपस्फुरिताधरो ज्वदत्
वचो ममाक्षिप्य कृतानतेरिति ॥ ५४ ॥

प्रमूनमप्यत्र न जातु वीरुधां
हस्त्ययं नः पवनस्तपोवने ।
त्वया तु सम्प्रत्यबलाविभूषणे
शठा श्रमनाशाय करः प्रसारितः ॥ ५५ ॥

अकारि कापेयमिदं त्वयेदृशं
यदद्य सद्यः रूपिरेव तद्वच ।

१ K reads त्रिनिर्घयौ, F. त्रयी गृहाद्वि and Tr त्रयसा तपोवनात् all for त्रिनिर्घयौ २ h reads त्रयसा मे for त्रयाश्रमे बलात् ३ T. and Tr read त्रयसा मे for न भाद ४ I reads शिलागृहाद्वि for शिलागृहाद्वि ५ I reads "अविर्घनादिव" for "रणिर्घनादिव" ६ T reads त्वयेरित नृपेय for त्वयेदृशं यदद्य.

ततः स मामित्यशपत् कमण्डलोर्
अपस्समादाय दवानलोपमः ॥ ५६ ॥

कोपशान्तिः ।

अथास्य कोपः प्रशशाम मानसे
शनैः कृपा सानुशये प्रसीदति ।
अपां कणस्तिष्ठति वीचिकम्पिते
न पद्मिनीपत्रपुटोदरे चिरम् ॥ ५७ ॥
इहानुतापो भगवन्विमुच्यताम्
इयं मदीया भवितव्यतेदृशी ।
तदुच्यतां शापनिशामुखोद्गतं
कदा ममेदं तिमिरं व्यरंस्यति ॥ ५८ ॥
मयैवमुक्तः स तदैवमूचिवान्
येदा पुरो बद्धुमुनेरिहागतः ।
करे तच्चाधास्यति वत्स कङ्कणं
स नार्मदं सीयकराजनन्दनः ॥ ५९ ॥
ततः प्रभृत्येव वलीमुखाकृतेः
समाः सहस्रं वसतो रसातले ।
अनेन मे सम्प्रति पार्थिवेन्दुना
तत्राश्रमे शापतमस्तिरस्कृतम् ॥ ६० ॥

प्रातिक्रियाकरणेच्छा ।

कृतं यदेतेन जुगीन्द्र लीलया
प्रतिक्रियां तत्र न कर्तुमस्म्यलम् ।

१. T. reads पर for अप . २. T. reads अपा गण for अपा कण ३. T. reads अद् for यद् ४. Tr. mutilates seven letters at the beginning of this line, while K. reads स नार्मदसीयक^० for स नार्मद सीयक^०.

हिमस्त्रिपः प्रत्युपकारगोचरो
 मसीचिल्लीढक्रदिमा किमंशुमान् ॥ ६१ ॥
 तेषाप्ययं देव निजप्रयोजने
 लयीयसि कापि नियोज्यतां जनः ।
 अनूरुमुर्वीतलरस्नदीपकः
 किमर्यमा नाधित सूतकर्मणि ॥ ६२ ॥
 तेनैवमुक्तः प्रणयोन्मुखेन
 नृपस्त्रपानम्रमुखो बभूव ।
 अतादृशानां स्तुतयः प्रकृत्या
 मेदं यदुद्दीपयितुं यतन्ते ॥ ६३ ॥

निजवृत्तकथनम् ।

एवं सुधारससमृद्धिमनोहरेण
 श्लाघ्येन तेन शशिखण्डसभागमेन ।
 कामप्यवापदुमया घटितस्य लक्ष्मीं
 स क्षमापतिर्झटिति जूट इवाष्टमूर्तेः ॥ ६४ ॥
 तेनाथ मूनृतवचःश्रुतये स पुष्टः
 पृथ्वीतलागमनहेतुमजानतेव ।
 आख्यातवान् स्मितसुधाक्षपितोष्ठविम्बस्
 तस्मै निजव्यतिकरं नरलोकपालः ॥ ६५ ॥
 विद्याधरस्तदनु स ग्रहितोऽपि राज्ञा
 नैव स्वधामगमनाभिमुखो बभूव ।

१ T. reads अयापि for तयापि २ T. reads भुतय. for स्तुतय. ३ Tr. reads मुट् for मट्. ४ L. reads घटितः स for घटितस्य. ५ I and T. read लक्ष्मीपतिः for स क्षमापतिः ; while T. substitutes घटित for झटिति ६ K. reads आख्या-
 तवानुस्फुरितोष्ठविम्ब for आख्यातवान्स्मितसुधाक्षपितोष्ठविम्ब, while T. omits
 two letters after दिगत्. ७ T. reads नव for मट्.

पूर्वोपकारिणि जनेऽनुपकृत्य किञ्चित्
यान्तो यदुन्नतधियः किमपि व्रपन्ते ॥ ६६ ॥

देव प्रसीद समितिः क्रियतामिदानीं
भृत्यः स्वपादरजसामयमप्रयायी ।
तस्येति वल्गु वचनं वचसा महर्घः
सन्नाद ततः स कथमप्युररीचकार ॥ ६७ ॥
विद्याधरसैन्यागमनम् ।

आमन्त्रशङ्खपटहस्वनसूचितं प्राक्
सैन्यं क्षणान्निजमथ स्मृतमात्रमेव ।
धौतासिपत्रबहुलांशुलतोपेगुहम्
पातालसन्तमसमस्य पुरो बभूव ॥ ६८ ॥
प्रस्थानम् ।

तेनोपपादितमथो रथमुत्पताकम्
अध्यास्य कार्मुकसनाथकरो नरेन्द्रः ।
वज्राङ्कुशम्प्रति स बहुमुनिप्रयुक्तः
प्रस्थानमङ्गलविधिर्मसृणं प्रतस्थे ॥ ६९ ॥

लग्नेनाङ्गे युगपदुदज्ज्वारदेशाददूरे
पश्यन्तीनां मुनिमृगदृशां लोचनांशुत्करेण ।
उद्दामाजिकतुमखमहादीक्षया स क्षितीशो
मेध्यामेणत्वचमिव दधन् स क्षणं लक्ष्यतेस्म ॥ ७० ॥
चलितयतिसमाधिं व्रस्तसारद्वशावं
निभृतशुरुभृतेद्येनार्द्धमुद्गीनर्वाहं ।

१ T. I. and Tr read "गुड" for "गुडम्" २ K. reads गुभगुडज्ज्वारदेशाददूरे
for युगपदुदज्ज्वारदेशाददूरे. ३ T. I. and Tr read "मुख" for "मख" and K.
विपरीतया for "वहारीतया"

हरिणमिधुनमुक्तान्योन्यकण्डूयनं तत्
मुनिवनमभितो भूत् सैन्यकोलाहलेन ॥ ७१ ॥

अथ पथि नवसाहस्राङ्कः स विद्याधरैर्वन्दितः
प्रमुदितमुनिकन्यकामुक्तनीवारलाजाञ्जलिः ।
श्रियमधित रमाङ्गदेनान्वितस्तूर्यघोषोर्मभिः
कुलगिरिकुहरप्रतिध्वानं दीर्घानिरुन्धन्दिशः ॥ ७२ ॥

इति श्रीमृगाङ्कदत्तभूतोः परिमलावरभासः पद्मगुप्तस्य कृतौ
नवसाहस्राङ्कचरिते महाकाव्ये विद्याधराधिपसमागमो नाम
त्रयोदशः सर्गः ॥ १३ ॥

अथ चतुर्दशः सर्गः ।

आकाशारोहणम् ।

अथाश्रमोपान्तमर्हो विहाय
नेमिन्वनोत्कण्ठितनीलकण्ठाम् ।
रथो ऽस्य विद्याधरमेन्लक्षत्त्वा
रथाङ्गपाणेः पदमौरुह ॥ १ ॥

समम्भमोत्तेम्भितकर्णतालम्
आकर्णितो दिक्करिभिस्संकम्पैः ।
आध्मातगङ्गस्वनमांसलो ऽग्रे
नम्योदगान्मङ्गलतूर्यघोषः ॥ २ ॥

उदस्य वक्त्राणि नभस्थलेन
यान्तं तमैक्षन्त तपस्विकन्याः ।
आकर्णविस्तारितमुग्धनेत्राः
पञ्चान्तैरश्रमपादपानाम् ॥ ३ ॥

व्रजन् स विद्याधरवाहिनीनां
मध्ये बभौ मध्यमलोकपालः ।
अनल्पमौन्दर्यभुङ्क्षेकसृतिः
शशवि नक्षत्रपरम्पराणाम् ॥ ४ ॥

१ T reads "यन्त्रपतया" for "मन्त्रपतयः". २ Tr. reads "मुत्पपात" for "मारु-
रोह". ३ h and T. read "त्तसित" for "त्तम्भित". ४ K reads सकृद्य for "सं-
कम्पै", while T. omits one letter after सकृ० ५ K reads "ध्वनि" and T.
"ध्वन" both for "स्वन". ६ K reads "विपद्गानाम्" for "पादपानाम्". ७ T.
reads "शुशीक" for "शुषेक".

कुनूहलोह्लासितपक्षलेखा-
 न्याकुष्टेकर्णोत्पलविभ्रमाणि ।
 तस्मिन्नमुच्यन्त नितम्बिनीभिर्
 अपाङ्गवल्गूनि विलोचनानि ॥ ५ ॥

रमाङ्गदकृत वर्णनम् ।

अथान्तिकस्थेन स चाभ्यधायि
 रमाङ्गदेनेत्यमवन्तिनाथ ।
 सहस्रशे खे चलितानि पश्यन्
 विद्याधराणा पुरतो बलानि ॥ ६ ॥

हैम नृप स्यन्दनमुत्पतारुम्
 आकम्प्य रत्नाङ्कितकेतुमेते ।
 सहस्ररश्मेरिव बालखिल्या
 विद्याधरास्ते परिवारयन्ति ॥ ७ ॥

मञ्जन्नमस्यप्रमदाविमुक्त-
 मन्दारमालार्जटिलांमकूटः ।
 कुन्दच्छटापाण्डुसटाकलापे
 कात्यायनीमित्र ईशवभासि ॥ ८ ॥

प्रयाणनूर्यध्वनिरेप किं ते
 पातालकुक्षिप्रतिनादसान्द्रः ।

१. I reads "मेलागिष्ट" for "मेलाग्याष्ट" २. Tr. reads "वर्णानि विलासितानि
 for "चूर्णानि विप्लवमानि" ३. Tr. reads "शापाचलितानि" for "सा स्वे चलितानि"
 ४. I reads "तुल्यवन्" and I. "किन्तु मेमे" both for "केतुमेते" ५. Tr. reads "मनि-
 मित" for "मटिमास" ६. Tr. reads "व्यपला" and I. "व्यपल" (or "कलाप")
 ७. I. Tr. reads "व्यपला" and I. "व्यपल" (or "कलाप") ८. I. Tr. reads "व्यपला" and I. "व्यपल" (or "कलाप")
 for "व्यपला" ८. Tr. reads "मतिमान्" and I. "मतिमान्" for "मतिमान्".

रवः प्रमर्पत्युत भैरवोऽप्यम्
अकालकल्पान्तपयोधराणाम् ॥ ९ ॥

मूले भुवः कज्जलधूलिकल्पम्
आलक्ष्यते पश्य निलीनमेतत् ।
नारन्ध्रविद्याधरमौलिरत्न-
प्रभाङ्कुरशोशितमन्धकारम् ॥ १० ॥

आयामिमालामणिक्रान्तिदण्डैर्
उत्सारयन्तः परितस्त्वमांसि ।
अमी मरुन्नर्तितचामरास्ते
खमुल्लिखन्तीव खुरैस्तुरङ्गाः ॥ ११ ॥

विद्वंस्य विद्याधरमालिकाभि-
समं विमुक्ता नयनत्रिभागाः ।
प्रमथानलाजाञ्जलयस्तत्रैवे
रथे पताकास्खलिताः पतन्ति ॥ १२ ॥

नरेन्द्र विद्याधरपद्मवानाम्
ण्ते पुरैः पश्य कृपाणपट्टाः ।
कालाञ्जनश्यामतयाऽऽश्रयन्ते
तरङ्गतां व्योममङ्गवस्य ॥ १३ ॥

वाचालयन्त्यः ककुभां मुखानि
नादेन जाम्बुनदकिङ्किणीनाम् ।

१ Tr reads 'त्यति' for 'त्युत' २ Tr reads नवानम् for निलीनम् ३ T.
and I read 'प्रतिम्' for 'प्राशितम्' ४ I read 'आयामि' for 'आयामि', while T
reads 'आयामि' for 'आयामि' ५ K reads 'निरस्य' for 'विद्वंस्य' ६ T reads
पुन for पुर ७ K reads 'स्वकाञ्जनश्यामतया', T also the same but it has
कालाञ्जनश्यामता for कालाञ्जनश्यामतया ८ K and T read वाचालयन्त्या
ककुभा for वाचालयन्त्या ककुभा

इमा विमानावलयः कथञ्चिद्
अन्योन्यरुद्धप्रसराः प्रयान्ति ॥ १४ ॥

वातवर्णनम् ।

आधूतकार्तस्वरकेतुयष्टिर्
एनान्यशोकस्तत्रकारुणानि ।
आनर्तयत्येष पताकिनीनां
वातः पताकांशुकपल्लवानि ॥ १५ ॥

नभश्चराणां व्रजतामसीपाम्
अन्योन्यपीनांसाविघर्षणेन ।
उल्लासितः कुङ्कुमपांसुपूरः
पिशङ्गथत्येष दिशां मुखानि ॥ १६ ॥

प्रेक्षकत्ववर्णनम् ।

सरत्नकाञ्चीवलयैर्विलास-
मिहासनैर्मन्मथपार्थिवस्य ।
इतो नितम्बैरसितेक्षणानां
व्याप्तान्तरं व्योम समाप्तिमेति ॥ १७ ॥

अन्योन्यमद्बुद्धविमूत्रितानि
कुमुदतीकान्तकरोपमानि ।
एतानि पटयोर्मरतः पतन्ति
विमानमुक्ताफलजालकानि ॥ १८ ॥

पताः प्रयान्त्यः पुरतो विमानैर
विवर्धं प्राश मुग्धपङ्कजानि ।

अपाङ्गविश्रान्तविलोलतारैस्
त्वां नाथ नैवाङ्गलिभिः पिवन्ति ॥ १९ ॥

आसामित सत्वरगोमिनीनां
गतागताभ्यां मणिकुण्डलानि ।
भिन्दन्ति विद्याधरकामिनीनां
कपोलकालागरूपक्षकाणि ॥ २० ॥

इतो मिथः पार्श्वविषद्वितेषु
जगद् विमानेषु समापतरन् ।
आसामितैः प्रेङ्गितमध्यरत्न-
विसृजिता हारलनाः स्फुटन्ति ॥ २१ ॥

एते गतिक्षोभवशात् ब्रधूनाम्
पङ्कयोन्मयुक्ता मणिकूर्णपूरा ।
इतस्तले सञ्चरन्महीना
निपत्य चूडामणिषु स्वनन्ति ॥ २२ ॥

पातालमेतन्नयनीत्सवेन
विचिन्त्य शून्य शशलाङ्घनेन ।
इहाङ्गनाभिः स्वमुखच्छलेन
कृताङ्ग्यरे चन्द्रमयीव सृष्टि ॥ २३ ॥

इतो रसं पल्लवयन्ति वीरं
विद्याधराणां करपालवलयः ।

१ Tr reads 'गतराणा', 1 'मित्रराणा' for 'गामिनीना', while Tr mutilates four letters at the end of this line २ I reads मिथ for मिथ ३ T reads 'मिति' for 'पिवन्', while Tr 'रत्नमया' for 'मध्यरत्न' ४ h reads चरन्ति for स्फुटन्ति ५ Tr reads स्थले for तले ६ Tr reads स्वनन्ति for स्वनन्ति ७ T reads इहाङ्गनाभि for इहाङ्गनाभि ८ h reads आ-ङ्गमयीव for चन्द्रमयीव ९ T reads करपालवलय and I करपालवलय both for करपालवलय

एताश्च शृङ्गारमितोद्गनाना
दृशो नवेन्दीवरदामेदीर्घा ॥ २४ ॥

झटित्यवाप्नप्रतिप्रिन्वमेतत्
सैन्य विलोक्य स्फटिकौद्वणेपु ।
सविस्मय नागपुराद्वनोभिर्
इत क्रियन्ते नयनोत्पलानि ॥ २५ ॥

नरेन्द्र तस्माद्गनावगाहि-
त्वद्दर्शनव्यग्रतपस्विपङ्के ।
दूर हविर्धूमसुगन्धिसीम्न
स्थानात् वय वङ्कमुने प्रवृत्ता ॥ २६ ॥

वनवर्णनम् ।

यथाऽयमभ्येति पुरो नभस्वान्
आकृष्टनानाविधपुष्पगन्ध ।
अग्रे तथाऽश्रुलिहभ्रूह न
शङ्के वन दम्पथमेप्यतीति ॥ २७ ॥

एभिर्मन्त्रीपाल विमानरक्षेर्
अग्रेसरैस्सम्भ्रममुक्तमार्ग ।
निष्क्रम्यकेतुर्मन्त्राऽस्पन्देन
रथस्तवाय त्रियति प्रयाति ॥ १८ ॥

* B reads "धाम" for "दान" २ B and I read "वाङ्मय" and I as I
Tr. "वाङ्मय" both for "वाङ्मय" ३ I a "इतिवृत्त" for "ना" ४ B
reads "वसुवसु" for "वस वसु" ; while T "वसुवसु" for "वसुवसु" ५ B
reads "विद्वान्" but in the margin there is "मन्त्रवन्" for it ६ Tr reads
"मन्त्रवन्" for "मन्त्रवन्" * Tr reads "वसुवसु" for "वसुवसु"

मितप्रभू नस्नयकेस्तरूणाम्
 एषा पुरस्तारकितान्तरिक्षा ।
 द्युटित्यंशेषैव निमेषमात्राद्
 उन्मीलिता पश्य वनान्तलेखा ॥ २९ ॥

येदृशि विद्याधरवाहिनीयम्
 आकाशतः किञ्चिदधः प्रवृत्ता ।
 अवैमि चित्ते निहितं तदस्याः
 पदं वनालोकनकौतुकेन ॥ ३० ॥

एषा तैमालावलिनीलकान्तेर्
 उपोद्वर्गमामुखहेमपद्मा ।
 सैन्या वनस्याभिमुखं प्रयाति
 पश्याम्बुराशेरिव जङ्घुकन्या ॥ ३१ ॥

अस्याः क्षमापाल वनान्तराजेर्
 विमानपङ्क्तिः पुग्तः स्थितेयम् ।
 आलम्बते रत्नकिरीटलक्ष्मीम्
 मणिप्रभोद्रेर्णमेहन्त्रचापा ॥ ३२ ॥

एते यत्नीनक्षतशोणितौक्ताः
 पश्येन्द्रगोपेश्रियमुद्वहन्तः ।

१ Tr reads अयदण for अद्येय. २ Tr reads यद्य for यदी. ३ T, and Tr read इय for अय. ४ Tr. reads विहितं for निहित and T. तदस्याः for तदस्या, while I य तस्या for तदस्या. ५ K. reads तनालच्छद, I. तनालावलि and Tr तनालच्छद all for तनालावलि. ६ B reads "नाना" for "राजा". ७ Except Tr all read मद्रावत्य for सेना वनस्य. ८ T. reads दद्यामाम्बुराशे for पदवा-
 म्बुराशे. ९ I reads "लक्ष्मी मणि" for "लक्ष्मीम् मणि". १०. Tr. reads "शेषे" for "शेषे". ११ T. reads "मातृ" for "माता". १२. T. and Tr. read "गोप" for "गोप", but the latter reads so in the margin.

तुरङ्गलालजलचिन्दवस्ते
लुठन्ति हेमहुमपल्लवेषु ॥ ३३ ॥

मन्दानिलान्दोलितपल्लवाग्रा
समग्रपुष्पाहरणोद्यताभ्य ।
इतो लता पार्थिव सरभन्ते
लावण्यमादातुमिवाङ्गनाभ्य ॥ ३४ ॥

अमृनि पुष्पाणि महीरुहाणाम्
आभान्ति लोभमरोदराणि ।
विद्याधरीविभ्रमदर्शनार्थम्
उत्तानितानीव विलोचनानि ॥ ३५ ॥

पठ्याग्रवातायनमेतदेत्य
लताग्रपुष्पाण्यवचिन्वतीनाम् ।
नृपातिभारेण नितम्बिनीना
विमानरत्नानि पुरो नमन्ति ॥ ३६ ॥

शाखाग्रलघासु महातरुणा
विटङ्कुरत्नश्रुतिगुडखलासु ।
विलम्बमानैरित्र चम्पितेयम्
इतो विमानैर्मणिपञ्जरश्री ॥ ३७ ॥

इमा सम प्राणसमैर्वनेऽस्मिन्
सर्वतुल्यदमीनिविटोपगूढे ।

१ Tr reads लिपिभिः and in the margin लमन्ति both for लुठन्ति २ K. and T read 'द्यताभ्य' for 'द्यताभ्य' ३ h reads रोमभन्ते for सरभन्ते ४ h. reads लता for मीना ५ T reads लुठन्ति तानीव for लुठन्ति तानीव ६ B reads 'पुष्पाण्यवचिन्वतीनाम्' h. 'पुष्पाणि विचिन्वतीनाम्' and Tr 'पुष्पाण्यवचिन्वतीनाम्' all for 'पुष्पाण्यवचिन्वतीनाम्' ७ '1 reads 'विमाना' for 'विमाना' ८ K reads 'विमद्वयमा' for 'विमद्वयमा'

नेभःस्थिता एव नरेन्द्र पश्य
पुष्पोच्चये लोलदृशः प्रवृत्ताः ॥ ३८ ॥

एताः करैः काञ्चनपद्मगौरिर्
विलासवत्यः सनिबन्धनानि ।
हरन्ति पुष्पाणि महीरुहाणाम्
मृदूनि यूनामिव मानसानि ॥ ३९ ॥

आसां लताग्रस्तवकोत्थितानि
शिखण्डैरत्नद्युतिचुम्बितानि ।
पद्मोपरिष्ठादलिमण्डलानि
नीलातपत्रभ्रममारभन्ते ॥ ४० ॥

मुञ्चत्यलिः पुष्पलतामितो ज्यम्
आघ्रातरामामुखपद्मगन्धः ।
गुणप्रकर्षे हि सदा मनांसि
गुणान्तरज्ञानवतां रमन्ते ॥ ४१ ॥

लतेतथा चूततरोः सलीलम्
आनीयमाना नदिमानताद्गच्छा ।
पद्मोत्पलत्पुष्पाशिलीमुखेयम्
आभाति कन्दर्पधनुर्लतेव ॥ ४२ ॥

भ्रमद्विरेकावलिलोलदृष्टिर्
लीलावतंसक्रिययोन्मुखानि ।

१. Tr. mutilates two letters at the beginning, but the copyist substitutes रप^० for नम^०, while T. reads 'येव for एव. २. Tr. mutilates three letters after करै and reads 'पद्मगौरी for 'पद्मगौरि; while K. reads 'पत्र' for 'पद्म'. ३. B. reads चूडाम^० for शिखण्ड^०. ४. B. reads मुञ्चत्ययं for मुञ्चत्यलि. ५. T. reads 'रन्ते for रमन्त. ६. T. reads 'मुखोऽयम् for 'मुखेयम्. ७. B. reads 'क्रिययोन्मुखानि and I 'क्रिययास्त्वानि both for 'क्रिययोन्मुखानि; while Tr mutilates three letters before मुखानि.

विचेतुमेवा कुसुमानि नालं
तरोस्तनालिङ्गनदोहदस्य ॥ ४३ ॥

प्रियार्पितेः कान्तनिपीतमुक्ते-
पुरन्ध्रविम्बाधरकान्तिचोरः ।
अस्याः सरस्वतिविपि कर्णपाशे
किमप्यशोकस्तवकश्चकास्ति ॥ ४४ ॥

अस्या लताक्षेपविसूत्रितस्य
हारस्य लग्नस्तनकुङ्कुमस्य ।
भ्रष्टाः क्षितौ दाडिमबीजमोहात्
आक्षिप्य मुक्ताः कपयः क्षिपन्ति ॥ ४५ ॥

निदाघलक्ष्मीहसितच्छेद्यम्
पर्याप्तकृष्णागच्छुमगन्धे ।
वन्द्ये कचाना नवमल्लिकाभ्याः
पदयालिनीले परिभागमेति ॥ ४६ ॥

असावितः पार्थिव दन्तपत्रम्
आपास्य हंसच्छदपाण्डु बाला ।
करोति कर्णे नवकर्णिकारम्
उत्तापिताष्टापदरत्नशोभि ॥ ४७ ॥

स्थितोऽयमन्तर्नवपद्मवानाम्
प्रगलताग्राङ्गुलिशयताक्ष्याः ।

१. Tr reads कृष्णागच्छ for प्रियार्पित २. I and I read 'मुक्ताः' for 'मुक्ताः'
३. Tr reads 'प्रत्ययम्' and I 'च्छदयम्' both for 'च्छदयम्' ४. Tr. reads
'वर्णागच्छ' and T. 'कृष्णागच्छ' both for 'कृष्णागच्छ', while I reads
'गच्छ' for 'गच्छ' ५. I reads 'नीम' and I 'गच्छ' for 'नीम', but the former
in the margin 'नीम'; while T and Tr read 'गच्छ' for 'गच्छ' ६. T reads
'वर्णागच्छ' for 'वर्णागच्छ'.

व्यक्ति शरच्चन्द्रकरोज्ज्वलाभिर
नेखाशुखेखाभिरिति प्रयाति ॥ ४८ ॥

धावत्करा कर्णशिरीषलोभात्
इतस्तत सम्पतति द्विरेफे ।
क्रीडामिव व्याकुलदृष्टिपाता
बालेयमभ्यस्यति कन्दुरुस्ये ॥ ४९ ॥

प्राञ्जद्विलासस्मितमुद्वहन्ती
कर्णे नव केतकवर्धमेया ।
वियायतंसीकृतचन्द्रलेखा
चक्रास्ति कन्धेव त्रिगाचलस्ये ॥ ५० ॥

विलोकितालेख्यरूपोलभोगात्
प्रयद्गशावेरधिगते विमानम् ।
इत कैदम्बादनियत्तद्वन्माम्
आस्ते भयादालिखितेव तन्वी ॥ ५१ ॥

पुष्पाणि चिन्वत्यतिमुक्तकस्य
पश्य इत्यथ केदाकलाभिषा ।
अमे विभर्ताव तमाननीलं
विलासवात्प्यजन स्मरस्य ॥ ५२ ॥

विमुञ्चती धन्वनि पुष्पधुलिम्
तथा गते नैऋति वादभस्य ।

१. ५१ reads 'वशात्' for 'महात्' २. T reads 'दावम्' for 'महात्'
३. ॥ reads 'कन्दुरुस्य' for 'कन्दुरुस्य' ४. T reads 'विमानम्' for 'विमानम्'
५. ॥ reads 'महात्' and T 'महात्' ६. for 'महात्' ७. ५
T reads 'विमानम्' for 'विमानम्' ८. T reads 'कन्दुरुस्य' and T
reads 'कन्दुरुस्य' for 'कन्दुरुस्य' ९. ॥ reads 'महात्' for 'महात्'
१०. T reads 'महात्' for 'महात्' ११. T reads 'महात्' for 'महात्'
for 'महात्' and T reads 'महात्' for 'महात्'

चित्रं झटित्यश्रुलवावकीर्णं
 दृशौ सपत्न्याः कलुषीकरोति ॥ ५३ ॥
 मध्यच्युते विभ्रति किङ्गुकेऽस्मिन्
 अस्तरुणस्याकृतिमङ्कुशस्य ।
 अस्यास्तनाभ्यामधुना धृतेष्वम्
 अनङ्गमत्तद्विषकुम्भलक्ष्मीः ॥ ५४ ॥
 अभ्यागतायाः सहसाऽमुनाऽस्याः
 कन्दर्पसाध्राज्यधुरोदहेने ।
 सुगन्धिभिः पाटलिपादपेन
 पुष्पैरितः कल्पितमातिथेयम् ॥ ५५ ॥
 आर्त्रागसेयं गमिता प्रसादं
 कृतभणामाञ्जलिना प्रियेण ।
 प्रमृष्टवाष्पा सुमुखी नखाभ्यां
 चूताङ्गुरं मानमिवोन्धिनत्ति ॥ ५६ ॥
 अर्ध्यासते कामपि कान्तिमासाम्
 एते संकुन्दाः कपरीकलापाः ।
 कुमुदतीकान्तकरानुविद्वास्
 तेमः प्रताना इव यागिनीनाम् ॥ ५७ ॥
 पुष्पाणि नानाविधवर्णभाञ्जि
 विमानवातायनतो विचित्र्य ।

* Tr. reads 'मंगुलस्य' for 'मङ्कुलस्य' २. I. reads 'अमुनाऽस्या' for 'अमुनाऽस्या' ३. II. reads 'एव गौणम्' and K. 'पुरज्यस्य' for 'पुरज्यस्य' ४. II. and Tr. read 'पाटल' for 'पाटल' ५. II. reads 'चूता' for 'चूता' ६. Tr. and I. read 'वाष्पाभ्याम्' for 'वाष्पाभ्याम्' ७. Tr. reads 'अभ्यागता' for 'अभ्यागता' ८. Tr. reads 'सकुन्दाः' for 'सकुन्दाः' ९. Tr. reads 'इव प्रताना' and corrects 'प्रताना' for 'प्रताना'

युवायमिन्द्रायुधवर्णकान्तम्
उत्तममस्याः सुदृशः करोति ॥ ५८ ॥

पश्येयमुद्राहुलताश्रितश्रीर
मध्येन नश्यद्विवली लतेव ।
विमानतः कोमलमुचिनोति
वधूर्मधृक् स्वकपोलकोन्ति ॥ ५९ ॥

अदः सुगन्धीकुरु मत्प्रसूनम्
मुखाब्जमौगन्ध्यकर्णार्पणेन ।
इत्यन्धलामक्तलतो न याञ्चाम्
अस्याः करोतीव स कर्णिकारः ॥ ६० ॥

तथा न चूते नवमञ्जरीयम्
अवाप्तवत्यात्मगुणप्रकर्षम् ।
अस्याः सकालागरपत्रलेखे
यथा कपोले कमलेक्षणायाः ॥ ६१ ॥

बह्व्यशोको श्यममर्त्यकान्ता-
पादाहतः कान्तमलक्तकाङ्क्षम् ।
कृत्वा जगत्यस्त्रलिनां निजाज्ञाम्
स्कन्धैर्धृतं तूणमिव स्मरेण ॥ ६२ ॥

चिरेण मन्ये वकुलद्रुमोऽयम्
अवाप्तपारः स्पृणीयतायाः ।

१. B and T. read इन्द्रायुधवर्णकान्तम् and Tr. इन्द्रायुधवर्णकान्तम् for इन्द्रायुधवर्णकान्तम् २. B and T. read लतेव for लतेव ३. Tr. reads 'काञ्चाम्' for 'कान्ति' ४. B reads इत्यन्धलीसहस्रम् and in the margin 'सहस्रम्' for इत्यन्धलीसहस्रम् and 'सहस्रम्' respectively. ५. Except h. all others read न for स ६. B reads चीर्णम् for चूते ७. Tr. reads प्रान्तम् for कान्तम् ८. T. mutilates three letters after श्यमोऽयम्. ९. K reads 'सार' for 'पार'.

अर्यो करोऽस्याः सुमनस्सु यस्य
जातो जितामर्त्यतरुप्रवालः ॥ ६३ ॥

फलं शिरीषेण चिरादवाप्तम्
अस्यास्समग्रं सुकुमारतायाः ।
निरस्य गीर्वाणतरुप्रसूनं
यदेतदुत्तंसितमौयतादया ॥ ६४ ॥

अस्योः श्रुतौ चम्पकमादधत्त्याः
करेण मुक्तावलयार्द्धितेन ।
एष द्विजः स्वस्त्ययन विरावैर्
नास्याः करोतीति न मञ्जुकण्ठः ॥ ६५ ॥

विन्यस्तवन्धूकदली मुखेऽस्याः
स्वेदार्द्रकालागरूपवल्ली ।
चकास्ति सन्ध्यातपलेशशार्ङ्गि
कलङ्कलेखा शशालक्ष्मणीव ॥ ६६ ॥

एता मियो रुद्धविमानमार्गी
लताग्रज पुष्पमनौमुवन्त्यः ।
भवन्ति भारानमिताङ्गकेषु
यद्वाभ्यसूयाः स्तनमण्डलेषु ॥ ६७ ॥

एतानि कान्तैः प्रमदाजनस्य
भवप्रवालान्यवतसितानि ।

१ K and T read यस्या for यस्य २ T reads आयतास्या for आयतास्या
३ B reads पश्य for अस्या ४ I reads यस्या करोतीति T नास्या करोतीति
and Tr. वैश्व करतीति all for नास्या करतीति ५. B and I read 'कीर्ण' and
Tr 'लता' both for 'शङ्ख'. ६ I reads 'मार्गलताग्रज' for 'मार्गी लताग्रज', while
K लताग्रज for लताग्रज ७ T and Tr read 'मनामनस्य' for 'मनामुवन्त्य'
८ T. reads वन for नव

पश्यन्ति पश्य स्वमिवासकान्तिं
 कपोलपालीमणिदर्पणेषु ॥ ६८ ॥
 यद्यदने ऽभूत् कुसुमं सुगन्धि
 वधूजनैस्तत्तदितो गृहीतम् ।
 कुत्सनाविलोकीविजयावतंसं
 निर्मातुमिप्वासमिव स्मरस्य ॥ ६९ ॥
 कर्णावतंसीकृतपद्मवानां
 विचित्रपुष्पाभरणोज्ज्वलेषु ।
 पद्याभितः पद्मवितेयमासाम्
 अङ्गेषु सारङ्गदृशामृतुग्रीः ॥ ७० ॥
 स्वेदोदविन्दुच्छलतः कपोले
 वितीर्णमुक्तार्ध इव स्मरस्य ।
 एणीदृशां कान्त इव प्रवृत्तः
 श्रमोऽयमालिङ्गितुमङ्गलेखाम् ॥ ७१ ॥
 आसां पृथुस्वेदकणाङ्कितानि
 वक्त्राणि नेत्रोत्सवमर्पयन्ति ।
 प्रैत्युत्तमुक्ताफलदन्तुराणि
 हिरण्मयानीव सरोरुहाणि ॥ ७२ ॥
 एतानि पश्य च्युतपुष्पधूलि-
 व्यालुप्तपद्मावलिषोडशानि ।

१. B. reads 'कीर्ति कपोल', T. and I. 'कान्ति कपोल' for 'कान्ति कपोल'; while I. substitutes स for स्व. २. T. I. and Tr. read 'वर्णा' for 'दिता'. ३. T. reads 'कुसुमं' for 'कुसुम'. ४. T. reads 'दृशां' for 'भ्रमरां'. ५. Tr. reads 'कपोलसौवर्ण' for 'कपोले वितीर्ण' and 'स्वेदार्द्र' for 'स्वेदोद'. ६. Tr. reads 'प्रवृत्तभ्रमोऽयमालिङ्गितुमङ्गल' for 'प्रवृत्त श्रमोऽयमालिङ्गितुमङ्गलेखाम्'. ७. T. reads 'प्रत्याप्त' for 'प्रवृत्त'. ८. Tr. reads 'पद्याभितः पद्मवितेयमासाम्' for 'पश्य च्युतपुष्पधूलि' and B. 'पुष्प' for 'पश्य'. ९. I. reads 'पद्मा' for 'पद्मा'.

वनं विहायाथ समग्रमग्रे
चचाल विद्याधरराजमैन्यम् ॥ ७८ ॥

गङ्गावर्णनम् ।

अथ प्रवालाधरविम्बचुम्बि-
परिस्फुर्गत्केनविलासतोसा ।
वाचालहंमात्रलिकाञ्चिदाम-
सनाथतीरेरुनितम्बविम्बा ॥ ७९ ॥

ममीरवैल्लचटहेमवल्लि-
लोलप्रभापिङ्गर्गितोर्मिलेखे ।
विलाममज्जत्फणिराजकन्या-
मङ्कान्तकान्तस्तनकुङ्कुमेव ॥ ८० ॥

निमग्नदिङ्नागैकपोलभित्ति-
मन्ताननिर्यन्मदवेणिकृष्णा
तृतीयनेत्रानलधूमवल्लि-
कलङ्कितेव त्रिपुगन्तकस्य ॥ ८१ ॥

भारानमद्भोगिफणास्थितायाः
स्थलोन्मूलद्वीचिचयन्मलेन ।
उत्तम्भयन्तीय तले मतर्कम्
अर्कोपलस्तम्भशतानि भुमेः ॥ ८२ ॥

१ T reads 'भारा' for 'हारा' २ Tr reads 'गान्धि' for 'गान्धि' ३ T reads 'रिला' for 'लिला' ४ I reads 'निमग्नमहा' for 'निमग्नविहाय' ५ K reads 'कृष्ण' for 'कृष्णा' ६ Tr reads 'मरार्थरक्षण' for 'त्रिपुगन्तकस्य' ७ It reads 'फण' for 'फणा', while T. has 'भारानमद्भोगि' - 'निमग्नमाया' for 'भारानमद्भोगि' ८ Tr reads 'लोचनद्वीचिचयन्मलेन' for 'लोचनद्वीचिचयन्मलेन'. T. also the same, but diff. as 'मृग' for 'मृग' ९ It reads 'उत्तम्भयन्ती' for 'उत्तम्भयन्ती' and T. reads 'उत्तम्भयन्ती' for 'उत्तम्भयन्ती' १० It reads 'उत्तम्भयन्ती' for 'उत्तम्भयन्ती', while Tr. substitutes three letters after 'उत्तम्भयन्ती'.

तदोद्धतप्रांशु तमालराजि-
 छायावनश्यामलितार्धभागा ।
 मूर्तेस्तुपाराचलतुल्यकान्तिर्
 उमापति-श्रीधरयोस्वैका ॥ ८३ ॥

कादम्बचञ्चूद्भुतचक्रवोकी-
 पारिप्रवच्यक्तमृणालकाण्डा ।
 चण्डीधवोन्नद्धजटाविदङ्क-
 कृष्टेन्दुलेखाङ्कुरदन्तुरेव ॥ ८४ ॥

तरङ्गभङ्गोज्ज्वलचामरश्रीर्
 उदण्डहेमाम्बुरुहातपत्रा ।
 पुण्या पुरो दूरत एव तेन
 त्रिमार्गगाद्दृश्यत पार्थिवेन ॥ ८५ ॥

कुलकम् ।

तस्यास्तटेऽथ कुसुमावचयश्रमार्त-
 सीमन्तिनीनिवहंसस्मितवीक्षिताया ।
 विद्याधरेण विदधे धवलोर्मिभौत-
 पर्यन्तहेमसिकते पृतनानिवेशे ॥ ८६ ॥

१ B T and Tr read तुपाराञ्जन° for तुपाराचल° २ B and I read
 °वारि° for °वाकी° ३ Tr mutilates this line —

पारिप्रवच्यक्तमृणालकाण्डा ।

४ T reads °कपोत° for °मृणाल° ५ T reads चण्डीधवोन्नद्ध° and Tr
 चण्डीधवोन्नद्ध° both for चण्डीधवोन्नद्ध° ६ T reads °लेखा° for °लेखा° while
 B reads °लेखाकरदन्तुरेव° for °लेखाङ्कुरदन्तुरेव° ७ Tr does not insert this
 ८ B reads त्रिमार्गगादश्रमार्त° and T and Tr कुसुमावचयश्रमार्त° for
 कुसुमावचयश्रमार्त° ९ B reads °सम्पूतनीक्षितायाः° for °सस्मितवीक्षिताया
 १० B reads विदधे and in the margin °विदधेः° for °निवेशे°

तदनु पुलिने सद्यो विद्याधरैः परिकल्पितं
नृपतिरविशल्लीलागारं स साहसलाञ्छनः ।

भ्रममजनयन्नेत्रोत्कीर्णा इति प्रतिविम्बिताः

सितमणिमये यस्मिन्नन्तर्बहिश्च मृगीदृशः ॥ ८७ ॥

श्रेति श्रीमृगाङ्कटक्षसूनोः परिमलापरनामः पद्मगुप्तस्य कृतौ
नवसाहस्राङ्कचरिते महाकाव्ये पातालावलोकनो नाम चतुर्दशः
सर्गः ॥ १४ ॥

१. B. reads 'दिव्य' for 'सित'. २. I. and Tr. read परिमलस्य नवसाहस्राङ्क-
परिते, while I. पातालमङ्गाङ्गाङ्कनश्चतुर्दशः सर्गः and T. परिमलकादिशापकृतौ
नवसाहस्राङ्कचरिते महाकाव्ये and B. only चतुर्दश सर्गः.

अथ पञ्चदशः सर्गः ।

जलक्रीडावर्णनम् ।

अथ सान्द्रधर्मजलचिन्दु-

लुलिततिलकः प्रचक्रमे ।

हेमकमलसुभगे सरितः

सलिले निमङ्गुमसितेक्षणाजनः ॥ १ ॥

श्रममेत्ये मुञ्चत मदम्बु-

रैभसपरिरम्भलीलया ।

एवमवददिव दीर्घदृशः

कलहंसयूथनिनदेने जाह्नवी ॥ २ ॥

मरुतावधूतकलयौत-

कमलमकरन्दर्गन्धिना ।

ऊर्मिदलनशिशिरेण वलात्

अचलाजनस्य नुनुदे परिश्रमः ॥ ३ ॥

परिधिद्वरेखमधितोर-

विरचितपदे बधूजने ।

कान्तिमुदवहदमर्त्यसरित्

तटरुढकाञ्चनलतेव काञ्चन ॥ ४ ॥

१. 1. reads श्रेष्ठेत मुञ्चत, Tr. अममङ्ग मुञ्चत and 2. अममे मङ्गमुञ्चत
all for अममेत्य मुञ्चत २ T. reads 'रुहत' for 'रभस'. ३ T. reads 'विरुत्तेन' for
'निनदेन' ४ T. reads 'बन्धुना' for 'गन्धिना' ५ T. reads परिश्रमम् for परि
श्रम

सितचक्षुषामसितरत्न-
 रुचिसुपि मृणालिनीदले ।
 स्थूलजललवनिभेन दधे
 नवमौक्तिकार्थ इव जङ्घुकन्यया ॥ ५ ॥
 उदितव्रपा उव विलास-
 मसृणगमनेन सुधुवाम् ।
 जग्मुरमरसरितः पुलिनं
 सहसा विहाय कलहंसपङ्क्तयः ॥ ६ ॥
 धवलाभ्रकच्छुरितभिन्नि-
 लिखितललिताङ्गनालिपिम् ।
 अप्सु कुवलयदृशां प्रतिमाः
 सितरत्नदर्पणनिभासु लेभिरे ॥ ७ ॥
 अथ वद्धभार्पितकराग्र-
 निहितनिजपाणिपद्मवाः ।
 वारिविकचकनकाञ्जरजः-
 केपिशोर्मिमालमवला जगाद्भिरे ॥ ८ ॥
 सुदृगां निमज्ज्य मुरसिन्धु-
 पयमि नियमस्थितैरिव ।
 ऊर्मितरलितमयूखशिख्यैश्च
 मणिनूपुरैस्मपदि मौनमाददे ॥ ९ ॥
 कुचेलुर्नपवत्तयाथ
 विगलितैर्विभ्रवहारया ।

१. T. reads 'यद्गुरित' for 'यच्छुरित'. २. Tr. reads 'भियम्' for 'त्रि-
 पिम'. ३. Tr. reads 'कपिलोर्मि' for 'कपिशोर्मि'. ४. T. reads 'निम' for 'सुम'.
 ५. Tr. reads 'परन्ति' for 'विगलित'.

प्रापि रतिरमणविलासतुला
 ललितध्रुवां जलविहारलीलया ॥ १० ॥
 नवकुङ्कुमारुणपुरन्धि-
 कुचकलशताडितं पयः ।
 रागमभजत न कस्य भवेत्
 सुलभाङ्गखेलदबलस्यै विक्रिया ॥ ११ ॥
 विकिरन् विहस्य मणिशृङ्ग-
 धृतमुदकमेत्य पृष्ठतः ।
 सांचिमुकुलितदृशा ददृशे
 दयितो मुहुर्वलितरुण्डमेकया ॥ १२ ॥
 परिणाहवत् कुचनिषिद्ध-
 करणवेलनोत्कटोर्लतम् ।
 लोलमुखरमणिकङ्कणया
 विधे जले मुरजवाद्यमन्यया ॥ १३ ॥
 हरिणीदृशो हतपुरन्धि-
 कुचफलशकुङ्कुमाङ्किता ।
 क्षिप्रमधिजयनमूर्मिलता
 शायिलेव हेमरशना विदिव्युते ॥ १४ ॥
 सलिलं किरन्तमवलोक्य
 रमणमपराङ्मनामुखे ।

१ Tr. reads 'वेददबलस्य' for 'खेलदबलस्य'. २. B reads सापि for सांचि.
 ३ T. reads 'दलनोत्कट' for 'वदनोत्कट', while Tr. mutilates one letter
 after वदनो. ४ B and T read एकया, but B in the margin अन्यया.
 ५ T. reads 'कुङ्कुमारुण' for 'कुङ्कुमाङ्किता'.

चित्रमविरलधृताश्रुलवे
 निमिमिल काचिदत्रला विलोचने ॥ १५ ॥
 द्वैतमनुदत् विबुधसिन्धु-
 निविडलहरीकराहतम् ।
 हारवलयमरविन्ददृशाम्
 कुशल कुतोऽस्ति गुणिना जडान्तरे ॥ १६ ॥
 शुशुभे कयापि करयन्त्र-
 निहितशुचिवारिधारया ।
 सुक्तसितकुसुमसायकया
 मकराङ्गचापलतयेव बालया ॥ १७ ॥
 परिवेषविभ्रमनिवेशि-
 मनसिजतुषारदीधिते ।
 कोऽपि करकिसलये कैमिता
 विदधे मृणालवलय मृगीदृशौ ॥ १८ ॥
 हृदयेशमुक्तजलधौत-
 मलयजविलेपनैर्ह्रिया ।
 लक्ष्यनवनखपदावपरा
 नलिनीदलेन पिदधे पयोधरौ ॥ १९ ॥

१ Tr reads निम्न° for निम्न° २ Tr reads भुक्ति दुत° for द्रुतमभुक्त°
 ३ Tr reads नियतं कुतोऽस्ति गुणिना जडान्वय for कुशल कुतोऽस्ति गुणिना
 जडान्तरे T follows this reading, but omits first three letters, while I.
 reads जडान्वये for जडान्तरे ४ T reads कलापि for कयापि ५ T
 substitutes °चापलतया for °चापलतयेव बालया omitting four letters ६ Tr
 reads ऽय कया for कयिता ७ Tr reads °दृशः for °दृश ८ H does not
 insert the following —

लक्ष्यनवनखपदावपरा
 नलिनीदलेन पिदधे पयोधरौ ॥ १९ ॥
 अभिनीऽङ्गनामुखमृगाङ्गम्
 उदुमिकरकान्तिपादके ।

१ T reads विदधे परौ for विदधे पयोधरौ

अभितोद्गनामुखमृगाङ्गम्
उडुनिकरकान्तिमोददे ।
केलितरलतरुणीनिविड-
स्तनताडिते पयसि बुद्धुदोत्करः ॥ २० ॥

विदेधे वधूर्निजकराग्र-
गालितमगिकङ्कणाङ्किते ।
मेघशकल इव सेन्द्रधनुर्
वलयोदरे भेयनमग्निनीदले ॥ २१ ॥

असिताञ्जनाङ्गमभिजात-
कुवलयदृशां दृशोन्तरात् ।
नीरमहत नहि शुद्धिमतां
तेष्टवृत्तिराश्रितकलङ्कमार्जने ॥ २२ ॥

तैरलोर्मिलङ्घितनितम्ब-
फलकलुलिताच्छवासस ।
केनपटलमसिताञ्जदृशः
क्षणमेकमंगुरुविलासमाददे ॥ २३ ॥

मुदृशः स्फुटं नवनखाङ्गम्
उरसिजलधौतकुङ्कुमे ।
कान्तनिहितनयनं पिदधे
पृथुहारतारतरलांशुपल्लवः ॥ २४ ॥

१ Tr reads 'मादधे' for 'माददे' २ Tr reads 'निदधे' for 'विदधे' ३ B reads 'नलिनम्' for 'नयनम्' ४ B reads 'नीरम्' but in the margin 'नीरम्', while Tr mutilates six letters after 'नीरमहतम्' in this line ५ Tr mutilates first four letters in this line ६ B reads 'सरलम्' for 'सरलो' ७ Tr reads 'शुद्धिमात्रं' for 'शुद्धिमात्रम्' ८ Tr reads 'वन्द्यं' for 'पटलं' ९ The manuscript Tr ends with the क in this line, the remaining portion up to the end being lost

ललिताञ्जनस्य नयनस्य
 सहभुवमिवेक्षितुं ध्रियम् ।
 लग्नजलधेरलितैरलकैर्
 ललुटे ललाटतटसीन्नि मुध्रुवः ॥ २५ ॥
 दधतीव कापि रुचिमाप
 मनसिजविलासबल्लकीम् ।
 अंसविनिहितमृणाललता-
 तलवर्त्यलाघुपरिवर्तुलस्तनी ॥ २६ ॥
 सलिलाहतिबुद्धितहार-
 परिगलितमौक्तिकभ्रमात् ।
 मुग्धयुवतिरपरा निदधे
 दृगमग्निनीदलपुटोदविन्दुषु ॥ २७ ॥
 ध्रुवलोदरैर्भयवशेन
 तरलवलिर्बिलोचनैः ।
 नीलनलिनर्दलदामदृगां
 गफरैस्समं सुचिरमप्सु बध्रमे ॥ २८ ॥
 गलिताद्गदा गुरुतरङ्ग-
 दलितमणिकर्णपूरकाः ।
 सस्तकनक्रवल्याः सुदृगाः
 लघ्वन्ध्रस्तरङ्गनाश्वकागिरे ॥ २९ ॥

१ T. reads 'सरलितैर्ललिमे' for 'सरलितैरलकैर्ललुटे' २ B reads 'भ्रमा' and K
 'क्रमान्' both for 'भ्रमान्' ३ I reads 'विदधे' for 'निदधे', the letter वि is
 not clear ४ B reads 'वशभयेन' for 'भयवशेन' ५ B omits 'दल' and
 substitutes 'धाम' for 'दाम', ६ B and T read 'लम्ब' for 'बन्ध'

अतिकम्पमूर्मिकुटिलश्रु
 बहलनवकुङ्कुमारुणम् ।
 खेणकरतलनिरस्तमभूत्
 उपजातकोपमित्र जाह्नवीजलम् ॥ ३० ॥
 अकरोत् पदं पृथुनितम्ब-
 विलुलितजलार्द्रवेणिषु ।
 नीरलवशचलगण्डतला-
 स्वचलासु कुण्डलितैकार्मुकः स्मर ॥ ३१ ॥
 च्युतरत्नभूषणमरीचि-
 रचितसुरचापमण्डलम् ।
 केशकुसुमशयल शुशुभे
 सुदृशामनङ्गमददीपन पयः ॥ ३२ ॥
 अथ ताभिरेकतपनीय-
 सरसिजसनाथपाणिभिः ।
 श्रीभिरिव सेमुदतारि वतः
 पुनरुक्तचाटुपटुभिः प्रियैस्सह ॥ ३३ ॥
 सैजलाशुक्रान्तिविशदाङ्ग-
 जनितनिविडवपाकुला ।
 व्यक्तनवनखपदाभरणाः
 प्रियलोचनान्यरमयन् मृगीदृशः ॥ ३४ ॥

१ T. reads अभिगम्यमूर्मिकुटिल^० for अतिकम्पमूर्मिकुटिलश्रु while B adds वो after सु २ B reads 'सुदृष्टित' for 'दृष्टित' and T 'स्वकुण्डलित' for 'कुण्डलित' ३ B reads समुदतारि, but in the margin समुदतारि, while I समुदतारि (वि?) for the same ४ B reads राजलाशुक्रान्तिविशदाङ्ग^० and I राजलाशुक्रान्तिविशदाङ्ग^० for राजलाशुक्रान्तिविशदाङ्ग^०.

अथ ता गृहीतशरदिन्दु-
 धवलसिचयोः प्रसाधनाम् ।
 चक्रुरधिवपुरमर्त्यसरित्-
 पुंलिनस्थलीकनकवह्निधामसु ॥ ३५ ॥
 तिलकाङ्कितोः प्रचुरपुष्प-
 परिमलमुचो मृगीदृशः ।
 ऊढनवललितपत्रलना
 दधुरङ्गजोषवनराजिविधमम् ॥ ३६ ॥
 न चिरादलङ्घतिविशेष-
 विहितरुचयो ऽतिपेशलाः ।
 लक्ष्यनवनवरसाः शुचयः
 कविपुङ्गवोक्तय इवाद्गना वभुः ॥ ३७ ॥
 वहति स्म निर्मलकपोल-
 लिखितमृगनाभिपत्रकम् ।
 कापि निभृतमधुपावलिमत्
 कलत्रौतकौकनदकान्तमाननम् ॥ ३८ ॥
 अधिकर्णमुद्रतमयूख-
 मरकतमनोहरोदरम् ।
 बालमिव मदनकल्पतरोर्
 दलमेकया कनकपत्रमाददे ॥ ३९ ॥

१ T. reads 'निचया' and B 'सिचय' for 'सिचया'; while T. substitutes
 प्रसाधना for प्रसाधनाम्. २ T. reads 'कनकरूपलीपुलिनवह्नि' for 'पुलिनस्थ-
 लीकनकवह्नि'. ३. T. reads तिलकाङ्कितो for तिलकाङ्किता ४ T. reads
 रुद for ऊढ. ५ T. reads कपि for कवि. ६ I reads आशये for आवये

धृतयावकाङ्कमपि कान्त-
 वदनपरिचुम्बनोचिते ।
 रागमधररुचके निदधे
 दयिते च काचन चकोरलोचनौ ॥ ४० ॥

हरिणाङ्कसुन्दरमनेक-
 विशदगुणगुम्फिताकृतिम् ।
 हारमवहदपरा न परं
 हृदि कान्तमप्यसमन्वाणदीपनम् ॥ ४१ ॥

इतरा पदाङ्गमिव मत्त-
 मदनकरिणोलिकोदरे ।
 सान्द्रमृगमदमपीगच्छित
 तिलक कुरङ्गतिलकानना दधे ॥ ४२ ॥

हृतसुमेहेमशतपत्र-
 रुचिमुकुलिताङ्गुलीदले ।
 काचिदितस्करसंहृष्टित
 निदधे विलासमणिकङ्कण करे ॥ ४३ ॥

उदितासु काञ्चिगुणमध्य-
 गरकतमरीचिमृचिषु ।
 व्यक्तिगलभत न रोमलता

स्मरदीपकज्जलशिखा मृगीदृशाम् ॥ ४४ ॥

१. B reads 'यस्यपि' for 'नरायण' २. १ reads 'पर' for 'परं' ३. I omits 'सुमे' while I substitutes 'चारु' for 'सुमे' ४. I reads 'शङ्कुदित' for 'सङ्क्रान्ति' ५. h. reads 'मृगः' for 'मृशाम्'

मरसागसेव रमणेन
चरणनलिनानुपेक्षिणा ।
पुष्पशरतरलिता दधिरे
मणिनूपुरेण मृगलोचना रविम् ॥ ४५ ॥

दधतीभिरिन्दुकरजाल-
शवलतिमिरोर्मिविभ्रमम् ।
ऋद्धधवलकुसुमाभिरल
करीलताभिरपलाश्रकागिरे ॥ ४६ ॥

प्रियपाणिपङ्कजभूतेषु
सकलशशिप्रिम्बवन्धुषु ।
वक्त्रकमलमविलोलदशो
मणिदर्पणेषु ददृशु पुरन्ध्रय ॥ ४७ ॥

प्रकट दग्धज्झटिति रागम्
अलघुमथ वारुणीम्रति ।
कान्तिनिकर इव तिग्मरुचेर्
वनिताजनोऽभिमुखता समाददे ॥ ४८ ॥

उदियाय मानतिमिरौष-
विषटनपटुर्मनोम्वरे ।
नालकुवलयदशा विशदे
शनकैर्मनोभवकुरङ्गलान्छन ॥ ४९ ॥

अरुणाद्गुलीदलनिरुद्ध-
नवकनककोशकर्णिकै ।

१ B reads 'पञ्चिना for 'पङ्क्तिणा' २ T reads 'दधिरामनि for दाधरे
मनि' ३ T reads रुद्ध' for रुद्ध' ४ B reads समादध for समादव

सान्द्रमधुपरिमलैरुचै
 करपङ्कजैरथ चकोरचक्षुषाम् ॥ ५० ॥
 मणिशुक्तिषु क्षणमुषोढ-
 कुवलयसुगन्धिसीधुषु ।
 न्यस्यदसमशायनैर्मिव
 भ्रमतिस्म भृङ्गकुलमुत्सुकोत्सुकम् ॥ ५१ ॥
 रूरुचै श्लिमण्डलमुदंशु-
 कनकचपकोपरि स्थितम् ।
 एकमिव रतिपतेरुदितं
 तपनीयदण्डमसितोष्णवारणम् ॥ ५२ ॥
 विधृता करे प्रियतमेन
 कतिपयशिलीमुखान्विता ।
 चिन्तमकृत विवशं सुदृशां
 कुसुमेपुकामुकलतेव वारुणी ॥ ५३ ॥
 अतिरागिणि प्रणयिनीव
 मधुनि परिचुम्बितानने ।
 व्यक्तिमलभत मदो हृदये
 पुँलकः कपोलफलके च सुध्रुवाम् ॥ ५४ ॥
 प्रतिमागतेन्दुकरजाल-
 धवलितमिव श्रियं दधे ।

१. B reads गान्द्रं for सान्द्रं. २. K. reads 'सुगन्ध' for 'सुगन्धि'; while I. substitutes 'तिगुषु' for 'सीधुषु'. ३. B. reads 'दन्त' for 'यन्त'; while I. substitutes च for इ. ४. T. reads रुचिरे for रुरुचै. ५. B. reads 'निवृत्ता' for 'निवृता'. ६. K. reads चिद्यम् for विद्यम्. * B and I read पुलक for गुणक. ८. T. reads दधते for दधे.

पाननमितमुखमुग्धवधू-
विगलद्विलासहसितच्छटं मधु ॥ ५५ ॥

मेधु कापि पाटलकपोल-
तरलकलधौतकुण्डला ।
लोलनिजमुखतुषारकर-
प्रतिबिम्बगर्भमभिकार्षितं पपौ ॥ ५६ ॥

अतिरक्तमायततरेण
विलसदसितोत्पलश्रिया ।
काममपिवदपरेन्दुमुखी
चपक्रेण सीधु, नयनेन वल्लभम् ॥ ५७ ॥

अगमत् त्रयस्य सममेव
परिमलरसज्ञतामलि^१ ।
कल्पविटपिमधुनः प्रमदा-
मुखमारुतस्य विकचोत्पलस्य च^२ ॥ ५८ ॥

अधराग्रचुम्बनमवाप्य
कमलदलदीर्घचक्षुषाम् ।
आसत्तरलमजनिष्ट मुदा
मुहुरात्तलास्यमिव कापिशायनम् ॥ ५९ ॥

१ B reads पारि^० for पान^०, while I. reads परि^० for the same. २ T. reads 'भसित' for 'हसित'. ३ B and K. do not insert the following —

मधु कापि पाटलकपोल
तरलकलधौतकुण्डला ।
लोलनिजमुखतुषारकर-
प्रतिबिम्बगर्भमभिकार्षितं पपौ ॥ ५६ ॥.

४ T. reads 'मधिकार्षित' for 'मभिकार्षित'. ५ This stanza is given in the margin in I. ६ T. and I read अली for अलि. ७ T. does not insert च. ८. T. has — - - - - सत्तरल^०, but there is the want of only one letter. ९. I reads 'सा' for 'सा', while T. 'सायिनम्' for 'सायनम्'.

सान्द्ररुचियुवजनो मदिराम्
 परिचुम्बतिस्म न पेयं वधुमपि ॥ ६४ ॥
 अनयन् सदैव शिथिलत्वम्
 उभयमुभयेन योपिताम् ।
 ब्रीडमरुणरुचिना मधुना
 मणिकान्चिदाम च करेण कामिनः ॥ ६५ ॥
 सुदृग्मां मदादथ परिलुद्
 अरुणितसितोदरां करात् ।
 पेतुरमरसरितः पुलिने
 मणिशुक्रयैः प्रियतमे च दृष्टयः ॥ ६६ ॥
 नवपल्लवारुणमुवाह
 वृन्तरुणवारुणीमदः ।
 रागमयं शुचिनि गण्डतले
 नयनोदरे च मदिरेक्षणाजनः ॥ ६७ ॥
 अपरिस्फुटोक्तिललितासु
 मदमुकुलदीर्घदृष्टिषु ।
 तामु शबलकुसुमांसलसत्-
 कवरीलतासु पदमादधे स्मरः ॥ ६८ ॥
 आपानभूरवसितासंवरागदीर्घ-
 सेन्दीयरस्कटिकशुक्तिगता चकासे ।

१. T reads वर for पर २ B reads अनयन् सदैव for अनयन् सदैव, while T substitutes अनयन् for अनयन् ३ I reads 'दरा दाराम, T 'दरा कराम and K 'दरा करान् all for दरा करान् ४ K reads 'मुक्तय for 'शुक्तय ५ T reads 'मुक्ता for 'मुवाह ६. K and T read 'मति for 'मय ७ T reads 'स्फुटैत for 'स्फुटैति ८ B and K read आदध for आदर ९ I reads 'नवरागदिव्य' for 'संवरागदिव्य' १० B in the margin, and T reads चकाश for चकासे

कौतूहलान्मदविलोलवधूविलास-
व्यालोकनोन्मिषितैवक्लपरम्परेव ॥ ६९ ॥

अविरलमणिदीपोद्द्योतदूरापसर्पत्-
तिमिरममरसिन्धोः कृलकच्छं प्रविश्य ।
अथ सममसुनाथैस्ताः सर्लालं निषेदुस्
सगसकनकजम्बूपल्लवप्रस्तरेषु ॥ ७० ॥

सान्द्रोन्मीलसौरभाण्युद्वहन्त्यो
विद्युल्लेखापिङ्गलान्यद्गकानि ।
लक्ष्मीं हेमाम्भोजमाला ईवापुः
सारङ्गाक्षयः प्रेयसां कण्ठलग्नाः ॥ ७१ ॥

ततो विसूत्रच्युतहारयष्टिः
शीर्णाद्गदो भङ्गुरकर्णपूरः ।
मदेन सद्यो मदरेक्षणानां
रतोत्सवः पल्लवितो बभूव ॥ ७२ ॥

नानाङ्गरागशबले इत्यवन्धलोल-
धम्मिल्लमाल्यकुसुमप्रकरावकीर्णे ।
पुष्पेषुतल्प इव वक्षसि वैलभानां
निश्रामवापुरथ ताः सुरतश्रमेण ॥ ७३ ॥

कन्दर्पस्य त्रिलोकीर्हटविजयमहासाहसोत्साहहेतुर
धुन्वंस्तत्पद्मेधूलिव्यतिकरकपिशः काञ्चनाम्भोरुहाणि ।

१. B reads 'नेत्र' and K 'यधु' for 'वक्त्र' २ T. and I. read 'दीप' for 'दीपो'. ३ B reads 'प्रवेद्य' for 'प्रविश्य'. ४ T. reads 'विङ्गकानि' for 'विङ्गलानि'. ५ B and K. read 'मिवापु' for 'ईवापु'. ६. B reads 'मथ्येन' for 'मदन'. ७ T. reads 'पल्लवता' for 'वल्लभानां'. ८. B reads 'मिजयमह', T. 'हविजय' and K 'नवविजय' for 'हटविजय'. ९ T. reads 'हेतुम्' for 'हेतु'. १० B. reads 'भूल' for 'धूल'.

तन्वानस्तीररूढविदशतरुलतालास्यमालस्यभोजां
तासां सम्भोगकेलिक्रमभरमहरज्जाह्नवीवीचिवातः ॥७४॥

इति श्रीमृगाइदत्तसूनुः परिमलापरनामः पद्मगुप्तस्य कृतौ
नवसाहसाइचरिते महाकाव्ये पातालगङ्गावगाहनो नाम
पञ्चदशः सर्गः ॥ १५ ॥

१. T. reads 'कूट' for 'कूट'. २. I. reads 'भाज' for 'भाजां'. ३. K. reads 'कूट' for 'वीचि'. ४. I. has परिमलस्य नवसाहसाइचरिते पाताल-गङ्गावगाहन and T. श्रीपरिमलकालिदासकृतौ साहसाइचरिते for श्री-मृगाइदत्तसूनु परिमलापरनाम पद्मगुप्तस्य कृतौ नवसाहसाइचरिते महाकाव्ये पातालगङ्गावगाहनो नाम.

अथ षोडशः सर्गः ।

पाटलागमनम् ।

अत्रान्तरे नभस्सिन्धुपुलिनं प्राप पाटला ।
दधत्यनङ्गलेखेन लाञ्छितं पाणिपल्लवम् ॥ १ ॥
माणिप्रग्रीवकोद्रीर्णशुनासीरशरासनम् ।
अपश्यद्भगनोद्धेखि तत्र स्फटिकवेश्म सा ॥ २ ॥
तदिन्द्रनीलद्वारे सा हेमवेत्राकुले बभौ ।
क्षिप्यन्ती सतडिलेखे लेखेवेन्दोः पयोमुचि ॥ ३ ॥
रत्नवातायनस्थस्य तिष्ठन् पार्श्वे महीपतेः ।
द्वाःस्थं किमपि पृच्छन्ती तामैक्षत रमाद्भदः ॥ ४ ॥
अन्तः प्रवेशयामास स च तामान्तसम्भ्रमः ।
ययो सा च त्रिशाम्पत्युर्लोचनामृतवर्तिताम् ॥ ५ ॥
सिताम्भहर्म्यमुत्तुङ्गं क्षटित्यधिरुरोह सा ।
आनन्दकन्दलीचित्तमत्यच्छं पार्थिवस्य च ॥ ६ ॥
क्षितिर्बुभ्रितहारं सा प्रणनाम महीभुजे ।
रमाद्भदं करग्राहसीहार्यं पावतां नयत् ॥ ७ ॥

१. B reads करपल्लवम् for पाणिपल्लवम् २. T reads स्फाटिक° for स्फटिक°. ३. T. reads °कुला for °कुले; while B reads हेमवेदा° and in the margin हेम नेवा° for हेमवेदा°. ४. T reads झिलप्यति for क्षिप्यन्ती. ५. B. reads तिष्ठ-
तोऽस्य for तिष्ठन पादर्थ ६. K. reads तां मुक्तापीठक- for तामान्तराम्भ्रम ७. K.
reads शत्यर्थ for शत्यच्छ. ८. I. and T. read °मुञ्जित° for °मुञ्जित°. ९. T & B
follow here the reading of K, for करग्राहसीहार्यं पावतां नयत्, while B. and
I. read अ निर्व्यामतां दृष्ट्वा परिपश्यन्ने and T अ निर्व्यामतां दृष्ट्वा परिपश्यन्ने.

नृपेण स्वयमुक्तापि उत एहोहि पाटले ।
तल्लीलामणिपर्यङ्कसविधे निपसाद सा ॥ ८ ॥

पाटलावाक्यम् ।

कृतसम्भाषणा साथ तेनावनिमनोभुवा ।
इत्यवोचत दन्तांशुशलाधरपल्लवा ॥ ९ ॥
मुद्रितस्मरसौन्दर्यवान्ता नेत्रामृतच्छटा ।
इय मूर्तिर्महाराज कश्चित् कुशलिनी तव ? ॥ १० ॥
कथमेतां प्रविष्टस्त्वं भूमिमत्यन्तदुर्गमाम् ।
न कस्य विस्मयायेय शक्तिरत्यद्भुता तव ॥ ११ ॥
देव विद्याधर कोऽपि शापान्निर्मोचितस्त्वया ।
इत्यमन्दः प्रवादोऽव तत्कोऽप्यसि नमोऽस्तु ते ॥ १२ ॥
अहो गुणेन राजेन्द्र येन केनापि गृह्यसे ।
यदेवं हिश्यसे तस्याः फणीन्द्रदुहितुः कृते ॥ १३ ॥

नायकवाक्यम् ।

अथ त्रिदुमताम्रोष्टलुटदशनदीधितिः ।
स्मिन्त्वा वसुमतीनाथस्तामिति प्रत्यभाषत ॥ १४ ॥
कदाचित्पाटले कश्चिद्भुजङ्गपतिकन्यका ।
स्मरत्यस्मान् सखीस्वैरसद्वयास्वन्तरान्तरा ॥ १५ ॥
किमनङ्गवती वक्तिं श्रूते माल्यवती च किम् ।
अप्यस्यहिपुरेऽस्माक किंवदन्ती कियत्यपि ॥ १६ ॥

१ B and I read 'मुक्तेव' and T 'मुक्तेव' both for 'मुक्तापि' २ B reads 'जल्लील' and T 'जल्लील' for 'तल्लील' ३ B and k read 'धनता' for 'शशता' ४ T reads 'वाम' for 'वान्ता' ५ B reads 'कश्चित्' and I, 'कश्चित्' for 'कश्चित्' ६ B reads 'यदेक' for 'यदेवं' ७ B reads 'दीधिति' for 'दीधिति' ८ B reads 'स्मृत्य' for 'स्मिन्त्वा' while B and k read 'प्रवसु' प्रवक्रमे for 'इति' प्रत्यभाषत ९ T reads 'फणिराजस्य कन्यका' and I 'फणिराजे-
न्द्रकन्यका' for 'भुजङ्गपतिकन्यका' १० T reads 'सखि' for 'सखी' ११ T reads 'वक्ति' श्रूते माल्यवती पतिम् and अप्यस्ति हि पुरे for 'वक्ति' श्रूत माल्यवती च किम् and अप्यस्त्वहिपुरे respectively

फणिराजमुताकेर्णं कञ्चित् प्रापय्य मद्वचः ।
विहितो^१ रत्नचुडेन शुक रूपविपर्ययः ॥ १७ ॥
किमागतासि किं चैवं परिम्लानेव लेक्ष्यसे ।
निवेदय द्रुतं यन्मे किमप्याशङ्कते मनः ॥ १८ ॥
लेखार्पणम् ।

इति पृष्टवते तस्मै सान्द्रप्रेमाद्रिचेतसे ।
कन्दर्पदीपनं लेखमर्पयामास पाटला ॥ १९ ॥
तैमात्तं वाचयेत्युक्त्वा परमारकुलोद्बहः ।
रमाद्भदस्य चिक्षेप सम्भ्रमोत्तानिते करे ॥ २० ॥
तं हेमकदलीपत्रकस्तूरीलिखिताक्षरम् ।
सौञ्चैभ्यार्थाय तस्याग्ने व्यक्तवागित्यवाचयत् ॥ २१ ॥

शशिप्रभालेखः ।

स्वस्ति स्थितस्य स्वःसिन्धुतीरे फणिपुरस्थया ।
इदं मध्यमलोकेन्दोर्माल्यवत्या निवेद्यते ॥ २२ ॥
यदेवास्मत्सखी विन्ध्ये त्वया राजन् ध्येययुज्यत ।
तदेवेयं कुरङ्गीव विद्धा हृदि मनोभुवा ॥ २३ ॥
दृष्टिः सर्वत्र रोजेन्दोः सुभानिष्यन्दिनी तव ।
जाता शशिप्रभायां तु सैव हालाहलच्छटा ॥ २४ ॥

१. B. and K. read कर्णे for 'कर्ण'. २. T. and I. read तवापि for विहितो.
३. B. reads वृष्टवते for पृष्टवते. ४. T. reads रत्नचुडेन for पृष्टवते. ५. B. reads
साद्रं for साद्रं. ६. B. reads तमात्तं and in the margin सं तु त for तमात्तं.
७. B. reads सौञ्चैभ्यार्थाय तस्याग्ने for सौञ्चैभ्यार्थाय तस्याग्ने. ८. T. reads मणिपुरं
for फणिपुरं. ९. T. and I. read यदेवमन् for यदेवमन्, while I reads यदेव
for यदेव. १०. T. reads 'तं मुच्यते for 'तवमुच्यते. ११. B. reads शशिप्र
for शशिप्रभायां. १२. B. reads शशिप्रभायां for शशिप्रभायां.

न विनोदयितुं शक्यमेवा केनापि वस्तुना ।
 विनेश तत्र कर्पूरशीतया सद्गमाशया ॥ २५ ॥
 त्वद्दर्शनोपकारिण्याः करोत्येकावलीमिव ।
 इयं पेक्षमाप्रवर्त्यश्रुपृषतच्छयना दृशः ॥ २६ ॥
 वीक्ति व्यक्ताश्रुलेखेन निहितेन करोदरे ।
 इयमापाण्डुगण्डेन स्मरतापमुखेन्दुना ॥ २७ ॥
 शिरोपादपि मृदङ्गी केयमायतलोचना ।
 एष कच कुकुलाम्बिकर्कशो मदनज्वरः ॥ २८ ॥
 नेयं प्रवालशय्यायां नापि शालेयवेडमनि ।
 नै चेन्दुमणिपर्यङ्गे सखी निर्वृतिमेति नः ॥ २९ ॥
 निर्मग्नरक्तमेतस्याः सखीजनमित्राधरम् ।
 नयन्ति किमपि म्लानिर्भुङ्क्षा निःश्वसितोर्मयः ॥ ३० ॥
 अरतित्वमत्राप्याम्भःकणिकेव विचूर्णते ।
 एषा कमलिनीपत्रशय्यायामायतेक्षणा ॥ ३१ ॥
 अस्याः स्मरान्निस्तनं वपुः शशिकलामृदु ।
 नीरन्ध्रवर्मसलिलच्छलेनैव विलीयते ॥ ३२ ॥
 कृशतामङ्गके गाढमस्याः कुसुमकौमले ।
 आरोपयति पुष्पे पुर्मूर्त्तिमिव शैरासने ॥ ३३ ॥

१. K. reads शक्या चैवा कस्यापि शक्त्या for शक्यमेवा केनापि वस्तुना.
 २. T. has - "द्येनोप" for त्वद्दर्शनोप. ३. T. reads पद्माप्रवर्त्य and
 I. पद्मामप्रवर्त्य for पद्माप्रवर्त्य. ४. T. reads व्यक्ति व्यक्ताश्रुलेखेन निहितेन
 for वीक्ति व्यक्ताश्रुलेखेन निहितेन ५. K. reads सन्वङ्गी for दृङ्गी.
 ६. T. and I. read मदनान्न for मदनज्वर. ७. T. and I. read मदेन्दु
 for मदेन्दु. ८. B. reads "गुण" for "गुणा. ९. T. and I. read अरति
 रवशाद्याम्भ" for अरतिरवशाद्याम्भ. and B. विचूर्णते for विचूर्णते १०. K.
 reads विनीयते and T. विनीयते for विलीयते, while B. reads विलीयते for the
 same. ११. K. reads शरासनम् for शरासने.

धृतया हृदि शल्यं त्रितीर्णहरिचन्दने ।
 निर्वाणमेति भवतः कथया न जलाद्रिया ॥ ३४ ॥
 आकर्णकृष्टकोदण्डस्त्रांविना निशितैः शरैः ।
 भिनत्यद्भमनद्भोस्याः क्षतिश्चेतसि कापि मे ॥ ३५ ॥
 इयमत्यच्छहृदये दधत्यतिसुवृत्तताम् ।
 बाला माणिक्यमुकुरे विमुखी सेम्मुखी त्वयि ॥ ३६ ॥
 एषा शिखेव दीपस्य मुग्धा दग्धदशाश्रया ।
 स्मरानिलरामर्शादितश्चेतश्च वेपते ॥ ३७ ॥
 इयमिन्दुद्युतिहरं युक्तमत्यायतैर्गुणैः ।
 मृणालवलयं हस्ते वहति त्वां च चेतसि ॥ ३८ ॥
 अनन्यतापवत्यस्या निकामसरसं हृदि ।
 सुदुच्यञ्जिनीपत्रं न तु त्वत्प्रेमपल्लवः ॥ ३९ ॥
 क्रियते वलयेनास्या मणिमध्ये गतागतम् ।
 काट्याप्रभृमिमांसायास्त्वय्यन्तःकरणेन च ॥ ४० ॥
 जायते पेशलमपि प्रायो वैस्त्वन्यथाऽऽपदि ।
 प्रातो मृणालनारोपि यदस्या दादहेतुताम् ॥ ४१ ॥
 निहितास्मासमालोभिलपलीनाकृपाण्डुनी ।
 अस्यास्तनतेटे भौरः पर वानीरपद्धवाः ॥ ४२ ॥

१. T. reads 'दिग्नीलं' for 'दितीलं' २. I. reads अनिशुरनताम् for अनिशुट-
 तताम् ३. B. reads समुत्प for समुत्पदी ४. I. reads इयमान for मुग्धा ५. B.
 reads अश्रयाश्रिते, but in the margin अश्रयाश्रिते for अश्रयाश्रिते, while T. reads
 दग्धदशाश्रया for इन्दुद्युतिहर ६. T. reads 'पल्लव' for 'पल्लव' ७. K. reads
 वान्यन्यथा ८. I. reads वान्यन्यथा for वान्यन्यथाऽऽपदि ९. T. reads
 'नाश' for 'नाश' १०. B. reads 'निहिता' for 'निहिता' ११. T. reads 'नार' for 'नार'.

न चन्दनेन नोशीरवारिणा न जलार्द्रया ।
 नास्त्याः पुटकिनीपत्रैः शममेति स्मरज्वरः ॥ ४३ ॥
 किञ्चाप्सरं त्वमेतस्या हृदयस्याभिदेवता ।
 यतस्त्वन्मयमेवैषा विश्वं विश्वेश पश्यति ॥ ४४ ॥
 रत्नचूडोपनीतेन सन्देशेन तवाधुना ।
 इयमुच्छ्वसिता किञ्चित् सुधागण्डूपर्वन्धुना ॥ ४५ ॥
 तावदागच्छ वेगेन गृहीत्वा हेमपङ्कजम् ।
 अनङ्गविधुता यावदियं श्वसिति नः सखी ॥ ४६ ॥

नायकस्य प्रतिसन्देशः ।

एवमाकर्ण्य ललितं लेखार्थमथ पार्थिवः ।
 उद्भिन्नसन्देशपुलकः पाटलामित्यवोचत ॥ ४७ ॥
 अथा सखी वः किमपि प्रपन्ना विधुरां दशाम् ।
 तथा त्वमपि मामेवं पाटले किं न पश्यसि? ॥ ४८ ॥
 तदच्छ तां शशिमुखीमान्वासयितुमर्हसि ।
 वयमेते च हेमाञ्जमानेतुं प्रयतामहे ॥ ४९ ॥
 तथा कार्यं न वन्ध्यः स्याद्यथा मम मनोरथः ।
 वक्तव्या माल्यवैत्येवं मदिरा वल्गुवादिनि ॥ ५० ॥

पाटलाप्रयाणम् ।

औच्यत्तिदत्तसन्देशा सा ततः पृथिवीभुजा ।
 फणिराजेन्द्रनगरीं त्वरितं पाटला ययौ ॥ ५१ ॥

१. T. reads स्वमेवान्या for स्वमेवया. २. B. reads एषा हि for एवैषा.
 ३. T. reads उच्छ्वसने for उच्छ्वसिता. ४. B. reads 'शीघ्रता' for 'बन्धुता'. ५. K.
 reads श्वसति for श्वसति, while T. reads यावदियं च शशि नरसखी for यावदियं
 श्वसिति नः सखी. ६. T. reads अर्ध for अथ. ७. B. reads 'साद्रे' for 'सान्द्र'
 and substitutes इवमप्यनीतु for इत्यवोचत. ८. J. and T. read उग्रमपि for
 रत्नमपि. ९. K. reads प्रयतामहे for प्रयतामहे. १०. T. reads एव for एवं and
 substitutes 'श्वसिति' for 'श्वसिति'. ११. T. mutilates first five letters. १२. B.
 reads 'नगर' for 'नगरी'.

प्रस्थानवांसी सहसा तस्याश्वे पृथिवीपतेः ।
प्रलयाम्बुधरध्वानधीरं दध्वान दुन्दुभिः ॥ ५२ ॥

विद्याधरस्त्री पुरुषवर्णनम् ।

नदञ्जुत्कम्पिमनसा स विद्याधरयोषिताम् ।
निन्ये प्रियपरिष्वङ्गश्लथतामथ दोर्लताः ॥ ५३ ॥
कथञ्चित् प्राणनाथस्य मुखादधरपल्लवम् ।
वाला व्यथयत् काचिर्दुरसश्च पयोधरौ ॥ ५४ ॥
शनैर्वचन्ध जघने नखाङ्कवति मेखलाम् ।
कौपि स्मितमुखी कान्ते तिर्यगार्पितलोचना ॥ ५५ ॥
द्वैष्टिं दास्यन्ति मे सख्यः खण्डिते दन्तवाससि ।
किमत्र कृत्यमित्यन्या किमपि व्याकुलाभवत् ॥ ५६ ॥
कौचित् पर्यङ्कमालोभ्य सालक्तकर्पेदाङ्कितम् ।
अन्योन्यार्पितनेत्राभिर्वयस्याभिरेहस्यत ॥ ५७ ॥
एकौ माणिक्यकटकं कराग्रच्युतमाददे ।
हृदये पुष्पचापेन मध्ये विद्धमित्रात्मनः ॥ ५८ ॥
सुम्पनरिष्टपिम्बोष्ठं जागरारुणलोचनम् ।
सुप्ताम्भोजं दृशाऽन्योन्य विलासिभिरपीयत ॥ ५९ ॥

१ T and I read जगतीपतेः for ५४ पृथिवीपते. २ T. mutilates four letters before विद्याधर ३ I reads 'परिष्वङ्ग' श्लथतामथ दोर्लताम् for 'परिष्वङ्गश्लथतामथ दोर्लताः' ४ B reads उदगा for उदराः ५ I has एनै वन्ध' for एनैवचन्ध. ६ B reads योप' for योषि while I. has स्मितमुख for स्मितमुखी ७ T. reads हृष्ट for हृष्टि ८. K reads च्यपिना for व्याकुला ९ I reads कौचित् for कौचित् १० B and K. read 'दशान्वितम् for 'दशाङ्कितम् ११ T. reads 'वि' for 'नि' १२ B reads योषि for योषा १३ B reads सुम्पिभ' for सुम्पिभ' १४ I and T read सुप्ताम्भोजं for सुप्ताम्भोज

रत्नवतीम्प्रति गमनम् ।

सो ऽथ प्रववृते गन्तुं विद्याधरसलान्वितः ।

रथेन रथिनामैश्वर्यः पुरीं रत्नवतीम्प्राप्ति ॥ ६० ॥

रत्नचूडसमागमः ।

ततः फणिकुमारेण रत्नचूडेन सो ऽश्वनि ।

समगंस्त जगत्सूड्यः पूषा दर्श इवेन्दुना ॥ ६१ ॥

म तस्योपायनीचक्रे दिक्चक्रस्यलितध्वनिम् ।

अच्छिन्नदाननिप्यन्दमात्मानमिव वारणम् ॥ ६२ ॥

नृपस्य दीपिकाकृत्यं चकिरे तिमिरच्छिदः ।

पुरः प्रमर्त्तत्सैन्यफणोरत्नांशुमृचयः ॥ ६३ ॥

क्रियताप्यथ कालेन मन्तनैः स प्रयाणकैः ।

प्रपदे कुसुमांशेषमुगन्धिपवनं वनम् ॥ ६४ ॥

दूतप्रस्थापनम् ।

अमुराधिपतिं सौम्या याचितुं त्रेमपङ्कजम् ।

स्थित्वा मे तत्र पुरतो विसमर्ज रमाद्गदम् ॥ ६५ ॥

म च त्रिजगतः सारमाटायैव विनिर्भिनाम् ।

उत्तुङ्गरत्नप्रासादां प्राप रत्नवतीं पुरीम् ॥ ६६ ॥

सामार्थ्यवद्भक्षणेन प्रेषितैः प्रभुणा श्विशन् ।

पेरिसार्णवमुद्ग्रह्य स तां लङ्कामिमाद्गदः ॥ ६७ ॥

१ K reads 'नम्य दद्या' for 'नम्य ददा', while T 'नम रुष्य' for the same
 २ T. reads 'श्वनि' for 'अश्वनिम्' ३ T reads 'फणि' for 'फणा' ४ h
 reads 'प्रधानकै' for 'प्रयाणकै' ५ h reads 'पवना' for 'कुसुमा' and 'वनम्'
 for 'पवनम्' ६ T reads 'प्राप्ता' for 'साम्रा' ७ I reads 'सम्मिन् स पुरतो' and
 T. सम्मिन् सपुरतो for 'स तत्र पुरतो' ८ T. reads 'साम्रा' for 'साम' ९ h.
 reads 'प्राप्त' for 'माय' १० B. reads 'देविता', but in the margin 'प्रेदिन', while
 T substitutes 'नानार्थ' for 'सामार्थ्य' ११ T reads 'परिपूर्णवमुद्ग्रह्य स सा' for
 'परिसार्णवमुद्ग्रह्य स सा' and K. 'परिपूर्ण इशोद्ग्रह्य स सा' for the same

तन्निदेशितमध्यास्त स हिरण्यमामनम् ।

नानारत्नांशुशैवलं शृङ्ग मेसोरिवायमा ॥ ७७ ॥

दूनग्रानि प्रथः ।

कुर्वन् मुखानि स्मेराणि दशनज्योत्स्नया दिशाम् ।

विधाय सत्क्रियाभेदममुरेन्दुस्तमव्रवीत् ॥ ७८ ॥

अहो किमपि कल्याणमामन्नफलमद्य नः ।

अनर्थथा हि गृहं सन्तः किमायान्ति भवद्विधाः ॥ ७९ ॥

यदाश्रमे ब्रह्ममुनेर्युवयोर्वृत्तमदृतम् ।

तत् कर्णातिथितां नीतमेत्यं प्रणिधिभिर्मम ॥ ८० ॥

मन्तया साम्प्रतं ब्रूहि युनो विद्याधरैरग्यम् ।

किमाकाङ्क्षति त्रैः स्वामी फलं पातालयात्रया ॥ ८१ ॥

नियुज्यन्ते नृपेणार्थे नाल्पीयसि भवादृशाः ।

शेषो धूर्तर्धुवो ज्येष्ठ व्यापास्यति किं फेणान् ॥ ८२ ॥

तदत्र प्रद्वितो राजा किमर्थमेति कथ्यताम् ।

अर्थिनां व्यर्थतामेति न जातु प्रार्थना मयि ॥ ८३ ॥

रमाद्वदोक्तिः ।

मार्गैरिवायतैर्वाचां शुचिभिर्दशनानांशुभिः ।

प्रीमन्तिताधरः स्मित्वा तमिर्युचे रमाद्वदः ॥ ८४ ॥

१ B and I, read "निर्देशित" for "निशेधित" and K "निशेधित" for the same.
२ K reads "धन", but corrects in the margin "द्वयत्" ३ K reads "अदृत" for "विशाम्" ४ K. reads this line as follows —

कुनोऽन्यथा गृहं सन्तः सनायान्ति भवद्विधा ॥

५ K. reads अद्य for दृश्य. ६ T. reads एकदा for एतदा and T. and I. read दून दूनै for ब्रूहि युनो. ७ T reads स for न. ८ T. and I read मरादृषा for मरादृषा, while B. reads मराद्विषा for the same. ९ B reads धूने भूने for धूनर्भूषा. १० B K. and I read फलाम् for फलान्. ११ B reads अयि for अति. १२ I reads व्यर्थिनाम् for व्यर्थिनाम्. १३ B reads वाचं for वाचा while K. मार्गैरिवायतैर्वाचं and in the margin मिष्टैर्वाचैरिव गिरां for मार्गैरिवायतैर्वाचा १४ B. reads गृह्या for गिर्या

आसां सुधारसार्द्राणां शुद्धानामसुराधिप ।
 गिरां त्वमेको यत् सत्यमिन्दुर्भासामिवाकरः ॥ ८५ ॥
 कैचिच्चयाभ्यमज्ञायि देवः साहसलाञ्छनः ।
 जगत्प्रदीपमथवा को न वेत्ति विरोचनम् ॥ ८६ ॥
 फणिराजसुतामैष परिणेतुं शशिप्रभाम् ।
 पथाग्नेन रयक्षुण्णरत्नशैलेन गच्छति ॥ ८७ ॥
 त्वद्वापि हेमपद्मेन शुल्कसंस्था कृता किल ।
 अस्याः पित्रेति देवेन तदर्थं प्रहिता वयम् ॥ ८८ ॥
 अनेनेच्छसि चेत् कर्तुं सद्यं साहसलक्ष्मणा ।
 तत् कार्तस्वरराजीवमानीय स्वयमर्प्यताम् ॥ ८९ ॥
 लुम्पन्ति त्वन्मुखच्छायां यावन्नास्थ चमूरजः ।
 कुरुष्व तावदातिथ्यं हेमाब्जेन महीभुजे ॥ ९० ॥
 किमन्यन् 'नार्थिनां मत्तो विधटन्ते मनोरथाः' ।
 इति त्वया स्वमेवागु प्रमाणीक्रियतां वचः ॥ ९१ ॥

यज्जाहुः शशकपम् ।

इत्युक्तवति सामर्पभटेर्दृष्टे यशोभटे ।

प्रत्यभापत सावशं विद्वस्यासुरैर्कुञ्जरः ॥ ९२ ॥

१. K. reads इत्यसि यदोफि for इत्यसि यदोफि ; while B. इत्युत्तासाम for इत्युत्तासाम. २. B. reads यथितम् for यथितम्. ३. T. reads 'महीपम् for 'महीपम्'. ४. I. reads इव for इव, while I. waits one letter after 'म'. ५. T. reads एवमिहेमपद्मेन for एवमिहेमपद्मेन. ६. K. reads मरया for मरया, ७. B. and K. read निरपन्निन मुत्पच्छाया for मुत्पन्ति इत्युत्पच्छाया, while T. has इत्युत्पच्छाया (1) for the same. ८. K. reads महीभुजः for महीभुजे. ९. T. reads विद्वस्याने for विद्वस्याने. १०. B. reads 'पृष्टे for 'पृष्टे. ११. T. and I. read 'कुञ्जर for 'कुञ्जर.

अहो वेत विदग्धोऽपि धिङ् मुग्ध इव लक्ष्यसे ।
 विदुषापि त्वया किञ्चिद्येदुक्तमसमञ्जसम् ॥ ९३ ॥
 यूयं क मानुषाः पृथ्वीसङ्कटस्वाम्येदुःस्थिताः ? ।
 सा च त्रिजगतां भर्तुरुचिता क शशिप्रभा ? ॥ ९४ ॥
 तादृङ्मदङ्कमेवात्र स्त्रीरत्नमधिरोहति ।
 रमते हि हरस्येव मौलाविन्दुकलाङ्कुरः ॥ ९५ ॥
 यद्यदस्तीह पाताले रत्न कचन किञ्चन ।
 भाजनं तस्य तस्याऽहमेकः के यूयमुच्यताम् ? ॥ ९६ ॥
 संहते नृपतौ नैव हेमतामरसार्पणम् ।
 मेमेष शक्रविजयक्रीडादुर्ललितो भुजः ॥ ९७ ॥
 प्रेभुस्तव नयनोऽपि किमनर्थाय केवलम् ।
 दीर्घेन्दोवरमालेति विकर्पत्यसितोरगम् ॥ ९८ ॥
 इत एव निवर्तध्व वर्तध्व वचने मम ।
 भवटे किमिति क्षेप्तुमात्मानं यूयमुद्यताः ॥ ९९ ॥
 यावदेते न मुञ्चन्ति मर्यादामसुराब्धयः ।
 तावद्भ्रापसारेण स्वामिनं त्रातुमर्हथे ॥ १०० ॥
 नरेन्द्र दुर्जिगीपातस्तेऽच्छ निनिवारय ।
 त्वादृशा किमुपेक्षन्ते पतिमुत्पथगामिनम् ॥ १०१ ॥

१ T reads तव for वेत २ F and I read तदुत्तम for युदुत्तम् ३ T reads
 'स्वाम्य' and I 'स्वाम्य' for 'स्वाम्य' ४ T reads 'रुचिता' for 'रुचिता', while
 B substitutes त्रिजगती for त्रिजगता ५ B reads नमत for रमते ६ T reads
 मौलाविन्दु for मौलाविन्दु ७ T reads अस्ति हि for अस्तीह ८ B reads
 एव for एक ९ T reads जहते नृपतौ नैव for संहते नृपतौ नैव while B
 substitutes इह मे for सहने १० B reads एव म for मेव ११ B T and
 I read किम् for प्रम् १२ K reads साम्यतम् for यद्यतम् १३ T reads दीर्घ-
 पीया for दीर्घेन्दोवर. १४ B reads तिष्ठथ for वर्तथ १५ T has अर्धमि
 for अर्ध and क्षेप्तु -- मात्मानमुद्यता १६ B T and I read अर्धमि for
 अर्ध १७ B reads तावद्भ्रापसारेण निवारय for तावद्भ्रापसारेण निवारय १८ B T and
 I read वनिनम् for 'गामिनम्'

अथवाऽस्यास्ति शक्तिश्चेत् किमद्यापि विलम्बते ।

आयातु स्वयमादातुमितः काञ्चनपङ्कजम् ॥ १०२ ॥

किमन्यज्जायतामेष खड्गधारातिर्धर्मम् ।

इत्युक्त्वा कोपतरलं विररामासुरेश्वरः ॥ १०३ ॥

रमाङ्गदस्य प्रतिवचनम् ।

धैर्यं सवृतकोपोऽप्ये स्मयमानो रमाङ्गदः ।

तमित्यमुक्तपर्यङ्कः प्रतिवक्तुं प्रचक्रमे ॥ १०४ ॥

निर्घाणवीर्यवतिऽस्मिन् रसातलविलोदरे ।

अभुग्रभुजकैण्डुतिरहो किमपि दृश्यसे ॥ १०५ ॥

मन्ये तवैतन्नीरन्ध्रमज्ञातस्त्व-परान्तरे ।

पातालचिरसंवासेऽचित्ते परिणतं तमः ॥ १०६ ॥

यो हरस्याष्टमीमाहुर्भूर्तिमाहुतिलेहिनीभे ।

तैस्मृतिः प्रागभुद्रतां परमार इति क्षितेः ॥ १०७ ॥

कृतावतारं तदंशे वधाय विबुधद्विषाम् ।

किमादिदेवं कंसारिं भिङ् मरैर्य इति मन्यसे ॥ १०८ ॥

सैन्दानितकम् ।

१ K. reads आयातु स्वयमादातु मित for आयातु स्वयमादातुमित. २ K. reads 'मिति for 'तिपि. ३ B reads उप for उप. ४ I and T. read सवि-
रामान् and I. substitutes 'पर्यङ्क' for सविरयमुक्त' and 'पर्यङ्क' respectively.
५ B reads निर्घाण' and I. निर्घा' both for निर्घाण', while I. 'वीरवातेऽस्मिन्
and T. 'वीरवातिस्मिन् both for 'वीर्यवान् अस्मिन्. ६ B. T. and I. read
'खण्डुति' for 'खण्डुति'; while B substitutes अनम् for अभुग्र. ७ B. reads
in the margin इत्यन्. K. reads वृथसे and T. इत्यसि all for वृथसे. ८ K.
reads अज्ञातस्य परान्तरे for अज्ञातस्य-परान्तरे, while T. substitutes 'रन्ध्र' for
'रन्ध्र'. ९ K. reads पाताल निर' for पातालनिर'. १० I. reads विषे for विषः.
११ T reads 'मितिनीम for 'मितिनीम. १२ T reads मरुति for मरुति.
१३ B reads मरुतां for मरुतां. १४ B and T. do not insert this

कमलेव गुकुन्दस्य पार्यतीव पिनाकिनः ।
 कैणिकन्योविता पत्नी सा महीमीनलक्ष्मणः ॥ १०९ ॥
 तां हृदनात्ममात्कर्तुममुरेन्द्र न शक्यसे ।
 न रत्नमूचिमाक्रष्टुमयस्कान्तस्ये योग्यता ॥ ११० ॥
 पदं पथि निधत्से अत्र किमन्यायमलीमसे ।
 अपथे चरतां यान्ति दूरादूरं विभूतयः ॥ १११ ॥
 अनर्पणं महीपाले हेमरङ्गेरुहस्य यत् ।
 नवापरिधनुष्येक्षे तदेव द्वारमापशाम् ॥ ११२ ॥
 राजेन्द्रदीपके तस्मिन् ममराट्प्रणवर्तिनि ।
 गणे भटास्ते न विराढायाम्यान्ति पतङ्गताम् ॥ ११३ ॥
 तथा विधेहि न यथा त्वन्दतःपुरयोषिताम् ।
 करपल्लवशय्यामु शेरते वदनेन्द्रवः ॥ ११४ ॥
 भवृत्तपतिशोकार्तपौरस्त्रीपरिदेवनी ।
 इयमुत्सन्नमद्रीता माभूद्रत्नवती पुरी ॥ ११५ ॥
 देवस्यापि तहेमाञ्जस्तदेहि पत पादयोः ।
 शिरः पुनन्तु ते कामं पुण्यास्तत्पादपांसवः ॥ ११६ ॥
 अथवा मुभटैस्तार्धमुत्तिष्ठ पुरतो भव ।
 समं विद्याधरानीकैरयमायाति भुवतिः ॥ ११७ ॥

१ K. reads this line as follows —

सैव सरयोविता पत्नी महीतदशचीपने ॥

२ T. reads शक्यसि and K. शक्यसे । I. omits one letter before स्य and substitutes स्य for स्य । ४ T. and I read विधत्से for विधत्से । ५ T. reads "दीपने for "दीपन." । K. reads विधेहि भो यथा देव for यथा विधेहि न यथा । ७ I reads "इतिता for "देवता, while I. शोरातिनीरश्रीपतिदेविता for शोकार्तनीर-
 श्चीपरिदेवता । K. reads सधेहि for सधेहि । ९ T. reads पार्थिव for भुवतिः

किमन्यत् सेममेतेन गिरस्तामरसेन ते ।

हैमकोकनदं देवः स्वयमेव ग्रहीष्यति ॥ ११८ ॥

रमाङ्गदागमनम् ।

तैमित्युक्त्वा सभामध्यान्निर्जगाम रमाङ्गदः ।

निकटं च रणोत्क्रस्य जगाम जगतीपतेः ॥ ११९ ॥

अथ वदति शनैः समेत्य तस्मिन्

अमररिपोर्वचनानि तानि तानि ।

असुरपतिविनाशकालरात्रिम्

भृकुटीमुवाह मुखेन मालवेन्द्रः ॥ १२० ॥

गत्वा त्रिद्याधरभटचमूवक्रवालैः समं स

क्षमापालोऽथ व्यधित परितस्तत्पुत्रो रत्नवत्याः ।

येन व्यक्तामरजयमहासाहसस्यासुराणां

• नाथस्यासीन्नवपरिभवश्यामला मन्त्रलक्ष्मीः ॥ १२१ ॥

इति श्रीमृगाङ्कदत्तसूनुः परिमलापरनाम्नः पद्मगुप्तस्य कृतौ
नवसाहस्राङ्कचरिते महाकाव्ये कनकारविन्दप्रार्थनो नाम षोडशः
सर्गः ॥ १.६ ॥

१. h. reads स्वयम् for समम् २. B reads इत्युक्त्वा स for तैमित्युक्त्वा ३. I. does not insert thus तानि, while T. substitutes समं for अमरं. ४. I. reads 'निशा' for 'विनाश' ५. T. reads आसीन्नवपरिभवश्यामला मन्त्रलक्ष्मी and I. आसीन्नवपरिभवश्यामला मन्त्रलक्ष्मी for नाथस्यासीन्नवपरिभवश्यामला मन्त्रलक्ष्मी. ६. I. reads श्रीसाहस्राङ्कचरिते षोडश सर्ग and I. परिमलय नवसाहस्राङ्कचरिते कनकारविन्दप्रार्थनः षोडश. for the whole knole house, while B इति षोडश. सर्ग for the same

अथ सप्तदशः सर्गः ।

पुद्गवर्णनम् ।

अथाहिविद्याधरराजसैन्यैर्
निषीडितायां पुरे ग्नवन्त्याम् ।
भयस्सकोप भुजदर्पभाजो
निर्जग्मुराकृष्टकृपाणपट्वो ॥ १ ॥
अन्योन्यसङ्घर्षवशेन तेषाम्
उदन्विताः काञ्चनरुद्धदेभ्यः ।
युगान्तकालानलबीजगङ्गां
न कस्य चक्रुः शिखिनः स्फुलिङ्गाः ॥ २ ॥
भालेषु भीमा भृकुटीर्बहन्तो
भृङ्गत्विवश्वामिलताः करेषु ।
सुराग्रह्णावनिभिस्मरोप
निरीयुरन्ये चतुरैस्तुरङ्गे ॥ ३ ॥
न्यभादनीक करिणा च सान्द्र-
सिन्दूरपूरारुणगण्डमिति ।

१ B reads पुर् for पुरि २ K reads धन्या for दया ३ T reads 'कङ्कुलेभ्य' for 'कङ्कुलेभ्य' ४ T reads समन्तात् for स्फुलिङ्गा ५ T reads फलेषु for भालेषु ६ I reads जम्भद्विप for भृङ्गत्विव ७ I reads 'ग्लावनिभि' for 'ग्लावनिभि' and I 'भृङ्गद्विनिभि' for 'ग्लावनिभि' ८ We follow here the marginal reading of B and K while B substitutes न्यर्वादनीक for न्यभादनीक and I reads नरैरनीक हरिणा च सान्द्र सिन्दूरचूर्णारुण and I नरैरनीक करिणा च सान्द्रसिन्दूरदूरारुण for न्यभादनीक करिणा च सान्द्रसिन्दूरपूरारुण the first letter न originally was मि but corrected न

प्रत्यग्रदोवानललीढकोटि-
 कुलाचलेन्द्रप्रचयोपमेयम् ॥ ४ ॥
 धुरो रणोत्मेकभृतां निरुद्धम् .
 ओधेन विद्याभरवाहिनीनाम् ।
 तत् पुञ्जित सैन्यममर्त्यशत्रोर्
 बभूव मूले मणितोरणस्य ॥ ५ ॥
 साटोपमारोपितचापयष्टिर्
 निवद्धेनूणीरयुगो गजस्थः ।
 स निर्जंगामाथ महासुरेन्द्रो
 वेगादङ्गुलार उवाचदेहः ॥ ६ ॥
 युगात्ययाम्भोधरनादधीरस्
 तस्योद्धतः सङ्गरतूर्यशोपः ।
 वेद्धप्रतिश्रुन्ति नितान्तभीमञ्
 चकार वातालघिलोदराणि ॥ ७ ॥
 सत्पुष्करानञ्जनपुञ्जभासः
 पथो जयस्याथ गजानसोश्च ।
 ध्यापारयन्तिस्म रैयेण वीरस
 तत्प्रेरिता वैरिर्वरुधिनीषु ॥ ८ ॥
 परस्परापातिकृपाणनिर्यत्-
 उन्नालावलीपल्लवितान्तरिक्षः ।

१ B reads "दावानललीढकोटि" and L. "दावानलली-
 ढकोटि." २ B and K. read पुत्र for पुत्रो ३ T and I read "विनख" for
 "निषख". ४ B. reads "दीर्घम्" for "भीरम्" ५ T reads "प्रतिश्रुन्ति" for "प्रति-
 श्रुन्ति", while B substitutes "दीर्घम्" for "भीमम्" ६ I reads ययस्य for जयस्य.
 while T. substitutes पथे for पथो ७ T. reads नयेन for रैयेण. ८ I reads
 "विनखिनीषु" for "वरुधिनीषु"

अभूत् प्रवृत्तः समरो महाहि-
 विद्याधरेन्द्रासुरपुङ्गवानाम् ॥ ९ ॥
 वीरेषु धावत्सु चरत्स्वमन्दं
 गेजेषु वल्गत्सु तुरङ्गमेषु ।
 अकालकल्पात्ययशङ्कितानि
 चकम्पिरे सप्त रसातलानि ॥ १० ॥
 प्रकाशयन्तः करणप्रपञ्चं
 सुराङ्गनाभिः स्पृहयेद्दृश्यमाणाः ।
 अत्यद्भुतं नृत्तमिवारभन्त
 भटा रणप्राङ्गणरङ्गमध्ये ॥ ११ ॥
 उत्प्लुत्य वेगात् पवमानमार्गं
 विद्याधरैर्दानजलाविलानि ।
 पटु व्यपाटयन्त मनङ्गजानां
 तीक्ष्णासिर्पत्रक्रकचैः शिरांसि ॥ १२ ॥
 निपत्य कुम्भेषु महागजानां
 नीरन्ध्रमुक्तेषु पटु कणन्तः ।
 भान्तिस्म विद्याधरपुङ्गवानाम्
 मुक्ताट्टहासा इव खड्गपट्टाः ॥ १३ ॥

१. K. reads अभूत्प्रवृत्तः तन् खलु रोमहारि for अभूत् प्रवृत्तः समरो महाहि; while I. substitutes मर्गही for महाहि. २. T. reads धावत्सु for धावत्सु. ३. K. substitutes अजेषु and T. अजेषु for गजेषु. ४. K. reads समर for करण. ५ B and T. read ईक्षमाणा. for ईक्ष्यमाणा. ६. T. reads न्यस्तम् for मृत्तम्. ७ B reads पवनस्य for पवमान. ८ K. reads 'पत्रैः सपत्रैः' for 'पत्रक्रकचैः'. ९. K. reads पुन for पटु. १० T. reads मुक्ताट्ट for मुक्ताट्ट.

आवर्ततामूर्धिलतायमान-
 निखिशवल्लीवलयकुलामु ।
 प्रपेदिरे पूर्वसुरोज्जितानि
 चेक्राणि रियाधरगात्रिणीपु ॥ १४ ॥
 फणावलीध्वापतितोरगाणाम्
 अफलगुरत्नैपलकर्कशासु ।
 कृपाणधारा मसुणीवभूय
 मन्नासुराणा न तु सद्गरेच्छा ॥ १५ ॥
 अमान्ति पातालतले प्रसक्तु
 क्षितौ विलद्वारविनिर्गतानि ।
 ज्याशब्दहर्षासुरसिहनाद-
 तुरङ्गहेपा गजवृत्तितानि ॥ १६ ॥
 प्रभावदश्रीयसुराहृतानाम्
 अभ्युदतो रत्नभुवा पराग ।
 गीर्वाणायाम्ठविलाङ्गितानि
 कृत्स्नानि चक्रे ककुभा मुखानि ॥ १७ ॥
 भेटाखपूर्ण परितो गजाना
 स्पदानपद्मोपचितै पदाङ्कै ।

१ T reads आवर्तितानाम् f r आवर्तताम् २ T reads 'सुराज्जितानि' for 'सुरोज्जि-
 तानि' ३ B reads वक्राणि for न्यक्राणि ४ l reads रत्नास्पल for 'रत्नोपल'
 ५ f r reads 'धाम मृदणी' f r 'धारा मसुणी' ६ T reads प्रसक्तु f r प्रसक्तु
 ७ T reads रामायतान for विनिर्गतानि ८ B and f read 'दृमा' for 'दृमा'
 ९ h reads प्रभावतामम् for प्रभावदश्रीय १० B reads अभ्युदतो for अ-
 भ्युदना ११ T r reads 'हृमाय' for 'भगाय' १२ B reads 'पद्मापचित' and
 पद्मापचित for 'पद्मापचित'

भयङ्कराऽभूत्तरणाकृतिम्ब-
 मङ्गलकीर्णैव स्थाप्योर्ध्वे ॥ १८ ॥
 लूना समुल मुभटासिपत्रे
 सङ्गलज्ज शोणितशीकराङ्ग्री ।
 उत्तालवेवस्वनतालवृन्त-
 मिच्छित्तिमूढ कुरिकर्णनाला ॥ १९ ॥
 अन्योन्यकृत्तास्तरमा भटाना
 नयानपानाम्ननसत्विपो ज्ञे ।
 भुजा निषेतु संममीक्षणेन
 समौलिरत्ना इव पद्मगेन्द्रा ॥ २० ॥
 अद्वादमि-प्राम-गृपरकभिन्नाद्
 जम्बुप्रवाहेषु भृश बहत्सु ।
 लीलागलशैरिकनिर्जराणा
 गजैर्जगाद्रे कुलपर्वतानाम् ॥ २१ ॥
 क्षमाया यमु सङ्गथकृतानि
 सङ्गलज्ज शस्त्रभृता शिरामि ।
 कालेन मद्गमर्भरोन्तरालाद्
 उत्तरिण्डितानीव मरोरुद्राणि ॥ २२ ॥

१ k reads रणाङ्गुली for रणाङ्गुली २ I omits स in 'शिराङ्ग्री' and
 T reads शिराङ्गिनिगारा for शोणितशीकराङ्ग्री ३ T reads इतद् for अत्र
 'वनालशैरनाल' for 'उत्ताल' and 'वेवस्वनतालवृन्त' respectively ४ B and
 T read 'माद्' for 'मूढ' ५ B and I read शोणितशिराङ्ग्री for सममीक्षणेन
 ६ B reads अपि for भसि ७ T reads क्षमाप्ययम् and I क्षमाप्ययम् for
 क्षमाया यमु ८ T reads शिरान्नसन्नाह for 'सत्तन्नाह' while k देख
 ९ कालेन

कवन्धकण्ठोच्छलदेखवन्तः
 समीपमेत्योपरि कङ्कयूथम् ।
 मुहूर्तमिद्वारुणरत्नदण्डम्
 अदृश्यत च्छत्रमिवान्तकस्य ॥ २३ ॥
 मुक्तेः समूहेन नभश्चराणां
 कुम्भेषु चक्रैः करिणां पतद्भिः ।
 अस्ताचलव्यायतवप्रपाति-
 पतद्भविम्बानुकृतिर्वितेने ॥ २४ ॥
 पतद्भटं निर्दलिताश्ववारं
 निकृत्तमत्तेभकरं क्षणेन ।
 व्यधाधि विद्याधरसैनिकैस्तत्
 सनागवीरैरसुरेन्द्रसैन्यम् ॥ २५ ॥
 हसैरिव स्मेरतटाः समन्तात्
 परिच्युतैः कुञ्जरकर्णशङ्खैः ।
 वोढुं प्रवृत्ता भवदुत्तरङ्गा
 ह्यटित्यगाधा रुधिरलवन्ती ॥ २६ ॥
 विद्याधर-व्यालभटावलुप्त-
 धैर्येषु नश्यत्सु महासुरेषु ।
 विश्वाहुशोनाम सुरारिसृगुर
 अथो रथेनाजिमैर्हो विवेश ॥ २७ ॥

१ B reads 'दृश्यन्ते समीपमेत्योपरि' for 'दृश्यन्त समीपमेत्योपरि' and T. has
 'समीपमेत्योपरि' for 'कवन्धकण्ठोच्छलदेखवन्तः'. २ B. reads 'विद्याधर'
 for 'विद्याधर'. ३ K. reads 'सिमे' for 'मुक्ते'. ४ T and I read 'सनाग' for
 'नाग'. ५ B reads 'स्मेरभटा' for 'स्मेरतटा'. ६ I. 'विद्याधर' and, T. 'भग-
 रथगा' for 'रुधिरवगा'. ७ K reads 'मूर्ध' for 'मर्हि'.

आकर्णकृष्टात् धनुषः पतद्भिर्
 बालेन्दुलेखाकृतिभिः पृषत्कैः ।
 अरातिसैन्ये रेणधीरवीरान्
 भीरुनिवैको विमुखीचकार ॥ २८ ॥
 तद्वीर्यनिर्वासितसौष्टवानां
 विद्याधराणामपतन् करेभ्यः ।
 धाराप्रलम्भाद्विपकुम्भमुक्ता
 मन्नाप्पलेशा इव खड्गलेखाः ॥ २९ ॥
 क्षणाद्वलन्तिस्म तदा हतानि
 बलानि विद्याधर-पन्नगानाम् ।
 मरित्पयासीव निशाकराशु-
 पूरप्रवृद्धान् वपीडितानि ॥ ३० ॥
 न शोकनुस्तस्य गतिं निरोद्धु
 विद्याधरेन्द्रोरगराजपुत्रौ ।
 रत्नाकरस्थेव महेन्द्र-सह्या-
 वसह्यवेग प्रलयोत्थितस्य ॥ ३१ ॥
 दौर्दण्डकण्ठूतिमयास्य हर्तुम्
 उद्धूलत भूपतिना नियुक्तः ।

१ B and I read रणत स for रणधीर^० while T has —

सुरारिसैन्ये रणव स धीरान्
 भीरुणि वैरो विमुखीचकार ॥

२ K reads 'निर्वासित' for 'निर्वासित' ३ B reads धराप्रलम्भ^० and T. and I धाराप्रलम्भ^० both for धाराप्रलम्भ^० ४ I reads 'लेखा' for 'लेखा' ५ B reads पतन्तिस्म for बलन्तिस्म ६ h. reads 'प्रवृद्धान् वपीडितानि' for 'प्रवृद्धान् वपीडितानि' ७ K reads 'पुत्रा' for 'पुत्रौ' ८ T reads 'वेगप्रणयोत्थितस्य' for 'वेग प्रलयोत्थितस्य' ९ I reads हन्तुम् or हर्तुम्, while T भुञ्जद् for the same

जवाज्जगामाजिपथ रथेन
 रमाद्भद कुण्डलितोऽग्रचाप ॥ २२ ॥
 तथोपलेभे समरोन्मुखस्य
 नादेन वैद्भि शरजन्मनाऽस्य ।
 चक्रे पद बाष्पकणोत्क्रेण
 यथा कपोलेष्वसुराङ्गनानाम् ॥ २३ ॥
 दूरात् सुपर्वारिसुत रथेन
 स रहसा सम्मुखमापतन्तम् ।
 रुरोध त वाणपरम्पराभिर्
 यशोभट कर्णमिवेन्द्रसूनु ॥ २४ ॥
 विश्वाङ्कुश सैत्कवचे मुमोच
 वक्ष स्थले हैममथास्य प्राणम् ।
 तटे अञ्जनदयामर्तनौ महाद्वेग
 शातहृद ज्योतिरिवाम्बुवाह ॥ २५ ॥
 अलक्ष्यसन्धान-विमोक्ष पातान्
 यशोभटस्यात्तरुषोर्षि रोषान् ।
 मूर्च्छालुठत्सारथिराहताश्वो
 रथ शशमासुरनन्दनस्य ॥ २६ ॥
 विलामकान्ध्वीर्मथ कालरात्रेर्
 उयत्कुध पद्भतिमन्तकस्य ।

१ T reads वृद्धी शरज्जगामाजिपथ for वृद्धि शरजन्मनाऽस्य २ T reads सुता
 रथेन for सुत रथेन ३ h reads सन् for सन् ४ T and I read सन्तु
 for सन्तौ ५ T reads कापान् for पातान् ६ B reads सारथिना हताश्वो
 सारथिराहताश्वो ७ I reads सारथे for शशमा ८ h reads अपि for अथ

मौर्वी पृथक्केण रमाङ्गदस्य
 चिच्छेद गीर्वाणरिपोस्तनूजः ॥ ३७ ॥
 सन्नाभिविम्बेन महाजितक्ष्म्याः
 वीरश्रियो विभ्रमनूपुरेण ।
 संरभ्ये राहोरिव चक्रपाणिः
 सोऽप्यस्य चक्रेण शिरश्चकर्त ॥ ३८ ॥
 ननर्त विद्याधरसुन्दरीणां
 गणो नदन्नूपुरमम्बरे ऽथ ।
 मौलौ शरक्षुण्णशिरस्वरत्ने
 चिक्षेप चास्यामरपुष्पवृष्टिम् ॥ ३९ ॥
 दृष्टे शिरस्युत्फलिते स्वसूनोर्
 दिङ्मूललीनासु पताकिनीषु ।
 वज्राङ्कुशः सम्मुखमापपात
 पत्युर्विशामस्तगिरिरिवार्कः ॥ ४० ॥
 मृदाम्बुवर्षी समरेऽभिधावन्
 रजे गजस्तस्य सहेमकर्क्ष्यः ।
 भिन्नेऽन्तराले पवमाननुन्नस्
 तमालनीलस्तडितेव मेघः ॥ ४१ ॥
 पत्युः प्रसादस्मितैरब्जकृष्टा
 भटा विवृत्यास्य पुरो बभूवुः ।

१ K. reads संरभ्य° for संरभ्य. २. B. reads रात्रे for रत्ने. ३. B. and K. read उत्फुलिते for उत्फलिते. ४. T. reads मृदाम्बुवर्ष and L. मृदाम्बुवर्ष for मृदाम्बुवर्षी. ५ B. and K. read °कक्ष and T. °कक्ष्या both for °कक्ष्य. ६ B. and T. read °स्मृति° for °स्मित°. ७. B. reads पुरे for पुरो.

जवाज्जगामाजिपथ रथेन
 रमाद्भदः कुण्डलितोऽग्रचापः ॥ २२ ॥
 तथोपलेभे समरोन्मुखस्य
 नादेन वृद्धिः शरजन्मनाज्य ।
 चक्रे पद बाष्पकणोत्करेण
 यथा कपोलेष्वसुराद्भनानाम् ॥ २३ ॥
 दूरात् सुपर्वारिसुतं रथेन
 स रहसा सम्मुखमापतन्तम् ।
 रुरोध त बाणपरम्पराभिर्
 यशोभटः कर्णमिवेन्द्रसूनुः ॥ २४ ॥
 विश्वाहुशः सेत्कवचे मुमोच
 वक्षःस्थले हैममथास्य बाणम् ।
 तटे ऽञ्जनद्रयामर्तनौ महाव्रेश्
 शातहृद ज्योतिरिवाम्बुवाहः ॥ २५ ॥
 अलक्ष्यसन्धान-विमोक्ष-पातान्
 यशोभटस्यात्तरुषोऽपि रोषान् ।
 मूर्च्छालुठर्क्षारयिराहताश्वो
 रथ शैशसासुरनन्दनस्य ॥ २६ ॥
 विलामकाञ्चीर्मथ कालरात्रे
 उयरुधः पद्भतिमन्तकस्य ।

१. T reads वृद्धी अरक्ष मनस्य for वृद्धि शरजन्मनाऽस्य २. T reads 'सुरता-
 रथेन for 'सुत रथेन ३. h reads सन् for सन् ४. T and I read 'सुनु
 for 'जनौ ५. T reads कौषान् for रोषान् ६. B reads 'सारथिना हताश्वो
 for 'सारथिराहताश्वो ७. I reads शशते for शशता ८. h reads अपि for अथ

मौर्वी पृपत्केण रमाद्भदस्य
 चिच्छेद गीर्वाणरिपोस्तनूजः ॥ ३७ ॥
 सन्नाभिविम्बेन महाजिलक्ष्म्याः
 वीरश्रियो विभ्रमनूपुरेण ।
 संरभ्ये राहोरिव चक्रपाणिः
 सौण्यस्य चक्रेण शिरश्चकर्त ॥ ३८ ॥
 ननर्त विद्याधरसुन्दरीणां
 गणो नदन्नूपुरमम्बरे ऽथ ।
 मौलौ शरक्षुण्णशिरस्त्ररेत्ने
 चिक्षेप चास्यामरपुष्पवृष्टिम् ॥ ३९ ॥
 दृष्टे शिरस्युत्फलिते स्वमनोर
 दिङ्मूललीनासु पताकिनीषु ।
 वज्राहुशः सम्मुखमापपात
 पत्युर्विश्रामस्तगिरिरिवार्कः ॥ ४० ॥
 मँदाम्बुवर्षा समरेऽभिधावन्
 रेजे गजस्तस्य सहेमकक्षयः ।
 भिन्नेऽन्तराले पवमाननुन्नस्
 तमालनीलस्तडितेव मेघः ॥ ४१ ॥
 पत्युः प्रसादस्मितैरज्जुकृष्टा
 भटा विवृत्यास्य पुरो बभूवुः ।

१ K reads सरम्भ्य for सरम्भ्य २ B reads रात्रे for रत्रे ३ B and
 h read उरकुलिते for उरकुलिते ४ T reads मँदाम्बुवर्ष and I मँदाम्बुवर्ष for
 मँदाम्बुवर्षा ५ B and h read कक्ष्य and T कक्ष्या both for कक्ष्य .
 ६ B and T read स्मिन् for स्मित ७ B reads पुरे for पुरो

स्वजीवितान्याजिमुखे विहातुम्
 अत्युत्सुका भङ्गमलीमसानि ॥ ४२ ॥
 आरुह्य चन्द्र ग्वमिवाभिराम
 नक्षत्रमालाभरण गजेन्द्रम् ।
 देवो ऽपि तद्वैरित्तमो नियन्तुर्म्
 अथ प्रतस्थे नवसाहसाङ्क ॥ ४३ ॥
 एकत्र पार्श्वे शशिखण्डनामा
 विद्याधरेन्द्रो नृपतेर्बभूव ।
 अरातिसेनानलिनीवनैक-
 शीताशुरन्यत्र यशोभटश्च ॥ ४४ ॥
 स्फुरत्फणच्छत्रमणिप्रतान-
 तेजश्छटाजर्जरितान्धकार ।
 अफल्गुर्वीर्य फणभृत्कुमारो
 ऽप्यग्रेऽभवत्तस्य स रत्नचूड ॥ ४५ ॥
 विधूतैर्निस्त्रिशतरङ्गितानि
 सत्राणचक्रीकृतकार्मुकानि ।
 हताग्रशोपाणि पुरोऽस्य चेलुर्
 प्रलानि विद्याधर पन्नगानाम् ॥ ४६ ॥
 रक्तासवक्षीयसहस्तताल-
 वेतालतालौच्छलिताट्टहासं ।

१ K reads कुहीतम् अभ्युत्सुकापायं for विहातुम् अत्युत्सुकापायं while B reads अभ्युत्सुका for अभ्युत्सुका २ B and I read अभिरामनक्षत्रं for आभिराम मण्डप ३ B and K substitute ऽथ for ऽपि ४ B reads निरातुम् for नियन्तुम् ५ B reads 'कथे' for 'फण' ६ B reads 'वीर' for 'वीर्य' ७ K reads निधूतं for विधूतं ८ K reads रेजुर for चेजुर ९ T reads 'ताम्रानलितार्द्रभासः' for 'ताम्रानलितार्द्रभासः'

महाभटानामसुनिर्व्यपेक्षम्
 अन्धोऽन्यमावर्तत सम्परायः ॥ ४७ ॥
 चकाशिरे शस्त्रभृता शिरस्तु
 मिथः पतन्त्य करवालवह्नयः ।
 मुक्ता सलील त्रिदशाङ्गनाभिर्
 माला उवेन्दीवरपत्रमग्न्यः ॥ ४८ ॥
 केपाञ्चिद्गृहः कवचानि शोभां
 कचिरुचिह्नोहितपोटलानि ।
 खेलञ्जयश्रीचरणारविन्द-
 लाक्षारसेनैव नवाङ्कितानि ॥ ४९ ॥
 हृदि प्रविष्टैरविशुद्धिमद्भिर्
 अभूद्वयथा काऽपि शरेः परेषाम् ।
 दुरात्मना साधुगुणैरिवाग्रे
 फलेन सयोगमुपेयिवद्भिः ॥ ५० ॥
 परस्परापातजुषामसीना
 धाराच्युत सयातिचूर्णरेणु ।
 अवाप तापिच्छरुचिर्जयश्रीः
 विलासकालाञ्जनधूलिलीलाम् ॥ ५१ ॥
 पर्यायजातेभ्यसैन्यभङ्ग-
 करालकोलाहलकातराणाम् ।

१ K and T read सम्पराय for सम्पराय २ K reads 'पद्मसीना' for
 'पद्ममग्न्य' ३ K reads 'कल्मषानि' for 'पालानि' ४ B reads 'जलश्री' for
 'जयश्री' ५ I reads न वाञ्छितवानि for नवाङ्कितानि ६ B reads प्रतिष्ठे for
 प्रविष्टे and T I and K 'रति' for 'रति' ७ T substitutes यथा for इव ८ B
 reads 'मसीना' and in the margin 'मसीना' for 'मसीना', while I 'मसीन' for
 the same ९ I reads 'मूल' for 'मूल' १० B reads 'भव' for 'भय'

सुरारि-विद्याधरसुन्दरीणां
 दोलेव शोक-प्रमदावभूताम् ॥ ५२ ॥
 अथासुरेन्द्रद्विरेन वेगाद्
 अभ्युत्थितेनोद्वतदानधारम् ।
 मध्येरणं मध्यमलोकभर्तुर्
 जवान् मदान्धो जघटे गजेन्द्रैः ॥ ५३ ॥
 महेभयोस्तत्र शिखाच्छलेन
 प्रतिप्रहारं रदजः कृशानुः ।
 कोशेषु विद्युत्कपिशो मुहूर्त
 व्यधादिवाष्टापदपत्रवल्लीः ॥ ५४ ॥
 मुहुः प्रजानामधिपेन गाढम्
 आकृष्यमाणस्य शरासनस्य ।
 द्विपदधारम्भविधौ गभीरः
 क्रेङ्कारहुङ्कारं इवोच्चचार ॥ ५५ ॥
 परिस्फुरत्कुण्डलघृष्टपुङ्खात्
 तेन प्रयुक्ताः पृथुविक्रमेण ।
 प्रमृष्टकान्ताकुचपत्रलेखे
 लेखारिवक्षस्यपतन् पृषत्काः ॥ ५६ ॥
 अरातिमुक्तेषु तैवस्तनुवात्
 वैद्विस्फुलिङ्गेषु समुद्धसर्त्ते ।

१ B reads अभ्युत्थितेन for अभ्युत्थितेन २ T reads जवान्मोहयो and I
 जवान्मोहयो both for जवान् मदान्धो ३ K. reads गजेन्द्रैः for गजेन्द्र ४ B
 reads म रजः for रदजः ५ T reads गभीर for गभीर ६ B reads क्रेङ्कार-
 भोङ्कार, K. and T क्रेङ्कारहुङ्कार and I क्रेङ्कारहुङ्कार all for क्रेङ्कारहुङ्कार.
 ७ h. reads पत्राण for पुङ्खात् ८ I reads प्रयुष्ट for प्रयुष्ट ९ B reads
 हनामनुवात् and I तैवस्तनुवात् for तनस्तनुवात् १० K reads बहि रकुलिङ्गेषु
 for वैद्विस्फुलिङ्गेषु ११ B reads समुद्धसर्त्ते for समुद्धसर्त्ते

मूर्तिर्धभासे वसुधाधिपस्य
 निर्यत्प्रतापाम्रिकणच्छटेव ॥ ५७ ॥
 हिरण्ययी पार्थिवत्राणपङ्क्तिर्
 अत्युन्नते मूर्ध्नि मन्नामुरस्य ।
 रेजे तरामञ्जनपर्वतस्य
 लम्बेव तिग्मांशुमयूखमाला ॥ ५८ ॥
 अभ्युक्षता भर्तुररातित्राण-
 क्षुण्णेन्द्रनीलाङ्गदरेणुराजिः ।
 अट्टद्यतोद्दामभुजास्पदस्य
 पराक्रमाग्नेरिव धूमलेखा ॥ ५९ ॥
 रमाद्गदोऽप्युडुकुटिः कृतास्त्रं
 वीरं द्विपः पार्श्वगतं निहत्य ।
 शैरैरलावीज्यवैजयन्तीं
 ज्योस्नासितां कीर्तिमिवामुरस्य ॥ ६० ॥
 अधःस्थितोद्दामरवैरिपत्ति-
 मुक्तेषु निर्लेनशरासनजयैः ।
 चिक्षेप चक्राण्यतिदीर्घबाहुः
 स कालरात्रेरिव कङ्कणानि ॥ ६१ ॥
 उद्युत्य हेलालतसम्मुखारिर्
 विद्याधरेन्द्रोऽप्यसिना चकर्त ।

१ T reads मूर्तिर्धभासे सा for मूर्तिर्धभासे २ T. reads वीरद्विपत्ति for वीर
 द्विप while I reads वीरद्विप for the same ३ L. reads चनै for चरै. ४ T.
 and I read स्थितोद्दामर for स्थितोद्दामर. ५ K. reads ज्यम् and L. ज्यया
 both for जय ६ I reads उत्पत्य for उत्पत्य, while T. reads वेगाहत
 for हेलाहत and I substitutes नि for ति.

जगज्जयस्तम्भमिवोदुरस्ये^१
 सुरद्विपः काञ्चनकेतुदण्डम् ॥ ६२ ॥
 स रत्नचूडोऽपि तथा भुगुण्ड्यां
 पिपेय वैरिद्विपकुम्भपीतम् ।
 सितातपत्रत्वमुदञ्चदार्पं
 यथास्य मुक्ताफलधूलिजालम् ॥ ६३ ॥
 तुङ्गं दधत्कर्कशतामभीकः
 श्रीसिन्धुराजद्विपकुम्भयुग्मम् ।
 पयोधरद्वन्द्वमित्राजिलक्ष्म्याश्
 चक्रैर्ध्वचन्द्राङ्गितमिन्द्रशत्रुः ॥ ६४ ॥
 परस्पराघटितदन्तकोटि-
 भ्रष्टाग्निवेशभ्रममौदधन्ति ।
 रणाजिरे लोहितरञ्जितानि
 विरोजिरे^२ कुञ्जरमौक्तिकानि ॥ ६५ ॥
 चिक्षेप पृथ्वीतिलके सुरारि
 यांयामिषुं कोपैकपायिताक्षः ।
 तां तां जयाशामिव बाहुशाली
 शरैः स तस्यार्धपथे लुलौवे ॥ ६६ ॥

१ K reads इवागतम्, T. इवोदुरस्य and I. इवोदुरस्यासुर^० for इवोदुरस्य and इवोदुरस्य सुर^० respectively. २ B reads भुगुण्ड्या and T. भुगुण्ड्या both for भुगुण्ड्या; while the reading of I. is illegible. ३. T reads 'पीनम्' for 'पीडम्'. ४ T. reads 'मुदञ्चताप' for 'मुदञ्चताप'. ५. T. reads अतीव for अतीत. ६ T. reads आञ्जिलक्ष्म्या चक्रैर्ध्व^० for आञ्जिलक्ष्म्याचक्रैर्ध्व^०; while T. आञ्जिलक्ष्म्या चक्रैश्च for the same. ७ B. reads 'मादधन्ति' for 'मादधन्ति', but in the margin 'मादधन्ति', while T. reads 'मादधन्ती' for the same. ८. T. reads रणाहितो for रणाहिते. ९ B. वधाजिरे, K. विभाजिरे and I. विभाजिरे for विरोजिरे. १०. T. and I. read रोप^० for कोप^०. ११. B. and K. read चरुत^० for लुलौवे.

तयोस्तथेष्वासपरप्रकर्ष-

प्रत्युक्तेकर्णार्जुनयोर्जयश्रीः ।

सुवेल-रत्नाकरयोरुदप्रा

चकार वेलेव गतागतानि ॥ ६७ ॥

पत्युः प्रजानामेसुरेश्वरो ऽथ

किरीटमाणिक्यचयं जंहार ।

मणिप्रसूनस्तवकप्रतानं

कल्पद्रुमस्येव युगान्तवातः ॥ ६८ ॥

क्रोधादयार्धशशलाञ्छनसोदरेण

बाणेन वासवरिपोर्नवसाहसाङ्गः ।

चिच्छेद राम इव विश्रवसः सुतस्य

पीनांसलोलमणिकुण्डलमुत्तमाङ्गम् ॥ ६९ ॥

आसन् मुखानि ककुभामभितोऽथ चित्र-

वादित्रनादलहरीमुखरोदराणि ।

देवस्य च त्रिदिवपुष्पमयं पपात

माल्यं शिरस्यसुरवैरिपुरान्ध्रमुक्तम् ॥ ७० ॥

लक्ष्मीपतेः प्रुथुभुजद्वयमार्द्रसान्द्र-

ज्यायातलांछितमलांछितविक्रमस्य ।

१ K reads प्रयुक्तं and T. प्रत्युक्तं for प्रत्युक्तं. २ T. reads सुवेलं for सुवेलं. ३ T and I read 'मसुरायुगो' for 'मसुरेश्वरो' ४ T reads अस्य for अर्थ. ५ T reads विचित्रं for ऽथ चित्रं. ६ B reads मुखरीकृतानि for मुखरोदराणि. ७ B reads न्यपत्यन् and I न्यपतत् for पपात, but I in the margin पपात. ८ I reads अनरवैरि for असुरवैरि. ९ B reads 'सदृश्यम्' for 'प्रुथुभुजम्', while K सप्तपितेरथ for सप्तमीरते प्रुथु.

अस्यादरागतजितोर्जितवैरिलक्ष्मी-
 पादाब्जयावकनिपक्तामिवाऽऽधकाशे ॥ ७१ ॥
 तस्याग्रतः कनककुण्डलताड्यमान-
 गण्डस्थलीलुलितकुङ्कुमपत्रलेखाः ।
 विद्याधरोरगकुरङ्गदृशः प्रमोद-
 सान्द्रोन्मूलध्वनि जगुर्जयमद्गलानि ॥ ७२ ॥
 स्मित्वा यशोभटकरार्पितचापयष्टिर्
 उन्मुक्तरत्नकवच- खचरेश्वरेण ।
 उद्भिन्नमैत्तिकनिभभ्रमवारिचिदुर्
 देवो ममार्ज मुखमशुकपल्लवेन ॥ ७३ ॥
 दैत्ताभयोपनतपौरशतार्प्यमाण-
 रत्नोपधामथ स रत्नवती प्रविश्य ।
 तं सयुगस्फुटपरीक्षितशौर्यसारं
 राजये रिपोः फणिकुमारकमभ्यपिञ्चत् ॥ ७४ ॥
 मूर्ते मनोरथमिवोपवनात् सकन्दम्
 आदाय तत् कनककोकनदं नरेन्द्र ।

१. T reads अस्यादरागतजितोर्मितवैरिलक्ष्मीम् for अस्यादरागतजितोर्जितवैरिलक्ष्मीं omitting one letter २. T. reads 'निपिक्त' and I 'निष्ठित' for 'निपक्त', while K ऽऽधकाशे for ऽऽधकाशे ३. I reads 'गण्डस्थली' for 'गण्डस्थली' ४. I reads 'मन्त्री' for 'सान्द्रो', while T mutilates four letters at the beginning of this line ५. T mutilates two letters after 'कवच' ६. B. reads उन्मुक्त for उद्भिन्न ७. T. reads —

दत्ताभयोपनतपौरशतार्प्यमाण

रत्नोपधामधनरत्नवती- ।

for दत्ताभयोपनतपौरशतार्प्यमाण

रत्नोपधामथ स रत्नवती ।

but one letter is omitted. while I reads 'परत' for 'पगत' and K. 'पगत' for the same ८. I reads 'रत्नोपधामधन रत्नवती' for 'दत्ताभयोपधामथ स रत्नवती'

आदातुमीप्सितमहीन्द्रसुतेति रत्नम्

अभ्युत्सुकस्तदनु भोगवर्ती प्रतस्थे ॥ ७५ ॥

देवः साहसिकोऽप्यमन्दैरुजध्वानानुमेयोत्सवाम्

उन्नम्रेः परितो महीं मणिगृहैरुत्तम्भयन्तीमिव ।

तौमत्युन्नतरत्नतोरणाशिखापेङ्खोलमुक्ताफल-

मालम्बोच्छलदच्छकान्तिनिकरस्मेरामवापत् पुरीम् ॥ ७६ ॥

इति श्रीमृगाङ्कदत्तसूनोः परिमलापरनामः पद्मगुप्तस्य कृतौ
नवसाहसङ्गचरिते महाकाव्ये हेमकमलहरणो नाम सप्तदशः
सर्गः ॥ ९७ ॥

१ K. and I. read अभ्युत्सुक for अभ्युत्सु, while B. अप साहसिक for अप्यमन्द. २ T. mutilates three letters at the beginning of this line. ३ B. reads 'मे-होद' for 'मेङ्खोल'. ४ B. reads 'मार्मो' for 'मालम्बो'; while T. 'मालम्' for 'मालम्बो'. ५. B. in the margin and K. reads अवापत् for अवापत्. ६. B. reads इति मृगाङ्कसूनो. परिमलापरनामः कृतौ नवसाहसङ्गचरिते ९७ सर्गः, I. इति परि-मलस्य नवसाहसङ्गचरिते साप्तदशः सर्गः, and T. इति परिमलापरनामि महाकावे कानिशास्य कृतौ साहसङ्गचरिते महाकाव्ये हेमकमलहरण सप्तदश सर्गः.

अथाष्टादशः सर्गः ।

फणिराजदर्शनम् ।

तं विष्टपन्नितयकण्टकदृष्टसारम्
अभ्यागतं नृपतिमुद्रतगाढहर्षः ।
प्रत्युद्ययावधिपतिः फणिनामनर्घ-
रत्नार्घपाणिरशनैरथ शङ्खपालः ॥ १ ॥

पुरप्रवेदा ।

आदाय सादरफणीश्वरदत्तमर्घ्यम्
अर्घ्यः सतां स बहिरेव निवेज्य सैन्यम् ।
देवोऽविशद्विनेयवान् पुरमग्रयायि-
विद्याधराधिप-रमाद्भुत-रत्नचूडः ॥ २ ॥
उत्सृज्य गीतमसमाप्य विलासलास्यम्
अङ्गादपास्य महसा मणिवह्नीं च ।
अत्युन्मनास्तदवलोकनकौतुकेन
वातायनान्यधिरुहं पुरन्ध्रलोकः ॥ ३ ॥
उक्षिप्य वेपथुगता कर्षेद्वधेन
वातायनागमणिमौक्तिकजालकानि ।

१. T. reads "दृष्ट" for "दृष्ट". २. T. omits three letters after रत्नार्घ्य and reads "वाणीरत्ने" for "वाणिरत्ने", while K. substitutes शङ्खचूड for शङ्खपाल.
३. B. reads द्विरात्म for द्विरात्म. ४. T. reads उल्लङ्घ्य for अलङ्घ्य.
५. B. reads अलङ्घ्य for अलङ्घ्य. ६. T. and I read "पटुमेव" for "पटु-
मेव". ७. T. omits two letters between अग and नि.

स्मितैकया स विलसन्मकरावबूल-
लीलालवाञ्छितविलोचनेमालुलोके ॥ ४ ॥
उद्यद्विवृत्तकरत्रेणिक्रया नृपेन्दो
तस्मिन् स्मरोह्यसितजृम्भिकया कयाचित् ।
मुक्ता मुहुर्विबुधसिन्धु-कलिन्दकन्या-
किर्मरिवारिलहरीसुहृदः कटाक्षाः ॥ ५ ॥
वाचालरत्नवल्या सविलासमास्मिन्
निक्षिप्यं कापि नवमौक्तिकलाजमुष्टिम् ।
तत्ताडितांसतटपार्थिवदत्तदृष्टिर्
दीर्घेक्षणा किमिव न व्रपया चकार ॥ ६ ॥
वक्षो दधानममराद्रिशिलाविशालम्
आजानुवाहुमवलोक्य नरेन्द्रचन्द्रम् ।
चित्तोपनीतपरिरम्भमुखातिसान्द्रम्
अन्या पयोधरभरे पुलकं वभार ॥ ७ ॥
आलोक्य दर्पणतले प्रतिमागतं तम्
‘आत्तो मयैव’ इति कापि कृतोत्सवाश्रूत् ।
मुग्धो गतेष्व पुरतोऽत्र तदीयैर्विम्बे
गुन्यात्मदर्शविधुरेन्दुमुखी वभूव ॥ ८ ॥

१. T. reads सुस्मितैकया for स्मितैकया; while B. विमलसन् for विलसन् and T. विलसद् for the same. २. B. reads ‘विलोकित’ and T. ‘विनीकन’ for ‘विलोचन’. ३. K. reads नृपान्ते for नृपेन्दो and T. नृपेन्द्रो for the same. ४. T. mutilates one letter between सु and व. ५. T. reads निक्षिप्य for निक्षिप्य ६. K. reads आल and T. ‘नालमुष्टम्’ for ‘लाभ’ and ‘लाभमुष्टिम्’ respectively. ७. K. reads वपयावभूव for वपया चकार; while B. नेत्रपया for न वपया ८. T. reads वक्षो विरधान for वक्षो वधान. ९. B. substitutes ‘सान्द्रम्’ for ‘सान्द्रम्’ १०. T. reads ‘हरे’ for ‘भरे’. ११. T. omits three letters after मुग्धा and reads पुरतोऽव omitting one letter. १२. I. reads ‘विम्ब’ for ‘विम्बे’.

अथाष्टादशः सर्गः ।

फणिराजदर्शनम् ।

तं विष्टपत्रितयकण्टकदृष्टेसारम्
अभ्यागतं नृपतिमुद्रतगाढहर्षः ।
प्रत्युद्ययावधिपतिः फणिनामनर्घ-
रत्नार्धपाणिरशनैरथ शङ्खपालः ॥ १ ॥

पुरप्रवेशः ।

आदाय सादरफणीश्वरदत्तमर्घ्यम्
अर्घ्यः सतां स बहिरेव निवेज्य सैन्यम् ।
देवोऽश्विद्विनेयवान् पुरमभयायि-
विद्याधराधिप-रमाङ्गद-रत्नचूडः ॥ २ ॥
उत्सृज्य गीतमसमाप्य विलासलास्यम्
अङ्गादपास्य सहसा मणिवल्लकीं च ।
अत्युन्मनास्तदवलोकनकौतुकेन
वातायनान्यधिरुरोह पुरन्धिलोकः ॥ ३ ॥
उत्क्षिप्य वेपथुमता करपट्टवेन
वातायनाग्रमणिमौक्तिकजालकानि ।

१ T. reads 'दृष्ट' for 'दृष्ट'. २ T. omits three letters after रत्नार्ध and reads 'पाणीवृत्तने' for 'पाणिरत्तने', while K. substitutes शङ्खचूड for शङ्खपाल.
३ D. reads हिरदवान् for विनेयवान् ४ T. reads उत्सृज्य for उत्सृज्य.
५ B. reads अत्युन्मना for अत्युन्मना ६ T. and I read 'पट्टवेन' for 'पट्ट-
वेन' ७ T. omits two letters between जा and नि

स्मिन्वैकया स विलसन्मकरावङ्गल-
 लीलालवाञ्छितविलोचनमालुलोके ॥ ४ ॥
 उद्यद्विवृत्तकरवेणिकया नृपेन्दौ
 तस्मिन् स्मरोल्लासितजम्भिकया कयाचित् ।
 मुक्ता मुहुर्विबुधसिन्धु-कलिन्दकन्या-
 किर्मीरवारिलहरीसुहृदः कटाक्षाः ॥ ५ ॥
 वाचालरत्नवलया सविलासमस्मिन्
 निक्षिप्य कापि नवमौक्तिकलाजमुष्टिम् ।
 तत्ताडितांसतटपार्थिवदत्तदृष्टिर्
 दीर्घक्षणा किमिव न वपया चकार ॥ ६ ॥
 वक्षो दधानममरात्रिशिलाविशालम्
 आजानुद्याहुमवलोक्य नरेन्द्रचन्द्रम् ।
 चित्तोपनीतपरिरम्भसुखातिसान्द्रम्
 अन्या पयोधरभैरे पुलक वभार ॥ ७ ॥
 आलोक्य दर्पणतले प्रतिमागतं तम्
 'आत्तो मयेप' इति कापि कृतोत्सवाभूत् ।
 मुग्धो गतेऽथ पुरतोऽत्र तदायेनिम्बे
 शून्यात्मदर्शविधुरेन्दुमुखो वभूव ॥ ८ ॥

१ T reads स्मरवैकया for स्मिन्वैकया while B विकसन् for विलसन् and T विलसद् for the same २ B reads विलोकिन् and T विलोकिन for विलोचन ३ h reads नृपाले for नृपेन्दौ and T नृपेन्दो for the same ४ T mutilates one letter between सु and ह ५ T reads विनिष्य for निक्षिप्य ६ K reads जात and T. नाष्टुष्टम् for लाज and लाजमुष्टिम् respectively ७ h reads वपयावभूव for वपया चकार while B वपयया for न वपया ८ T reads वक्षो निरधान for वक्षो दधान ९ B substitutes छाद्रम् for सान्द्रम् १० T reads हरे for भरे ११ T omits three letters after मुग्धा and reads पुनोऽव omitting one letter १२ I reads विम्ब for निम्ब

इत्थापतन्मदनवाणपरम्पराणाम्
 उन्मीलिताङ्गवलनश्लथमेखलानाम् ।
 एणीदृशां विचरति स्म स राजहंसः
 पारोल्लसन्नवरसोमिषु मानसेषु ॥ ९ ॥

नायकवर्णनम् ।

सङ्गीतवेदमनि फणीश्वरचारणानां
 गीतिष्वजलमिह शुश्रुम यच्चशांसि ।
 यातः स एव नयनातिथितामयं नः
 पुण्यैरहो वत नृपो नवसाहसार्कः ॥ १० ॥
 कान्तिच्छटाच्छुरितदिक्कट एषं देवो
 जीयाज्जगन्ति परमारकुलप्रदीपः ।
 उन्मूल्य सम्प्रति सुरारितमः समूलं
 येनाहिविष्टपतले विहितः प्रकाशः ॥ ११ ॥
 हन्तैष पन्नगपतेरतुल्यमतिज्ञा—
 प्रार्गभारसागरसमुत्तरणैकपोतः ।
 उत्पाकमेव च कलं फणिराजकन्या-
 चित्ते चिरं कृतपदस्य मनोरथस्य ॥ १२ ॥

१. T. has the following reading:—

इत्थापत - - - - -
 - - - - - अपमेखलानाम् ।
 एणीदृशां वि - - - - -
 पयुल्लसन्नवरसोमिसुमानसेषु ॥ ९ ॥

२. L. reads पयुल्लसत् for पारोल्लसत्. ३. K. reads वेदमनि for वेदमनि
 ४. T. reads विष्टपत एष for विक्कट एष. ५. T. reads भार्ग for भार and
 समुत्तरणै कपोत for समुत्तरणैकपोत, while B. सागर for सागर, but in the
 margin substitutes ग for ए. ६. B. reads तत्पाक for उत्पाक.

एतच्चशोभटकरे कनकाम्बुजं तत्
लीलावतंसमचिराद्विरचय्य येन ।
प्रत्युप्तकल्पतरुपल्लवमेष पाणिम्
आदास्यते नृपतिरद्य शशिप्रभायाः ॥ १३ ॥

हाटकेश्वरदर्शनम् ।

सान्द्रानुरागपिशुनाः पेरशुः परेषाम्
आकर्णयन्निति सै पौरजनस्य वाचः ।
श्रीहाटकेश्वर इति प्रथितस्य तुङ्गम्
अग्रे देदर्श मणिमन्दिरमिन्दुमौलेः ॥ ४ ॥

कुलकम् ।

तत्र प्रविश्य सकृतानतिरादिदेवम्
आनर्च कल्पविटपिप्रभवैः प्रमूनैः ।
स्तोतुं कृताञ्जलिपुटः कुटजावदात-
दन्तांशुपल्लवितवारुणचक्रमे च ॥ १५ ॥

हाटकेश्वरस्तुतिः ।

अन्तर्जटापिहितसोमसुरापगाय
मच्छन्नपञ्चशरशासनलोचनाय ।
तीव्रव्रतग्लपितशैलमुतास्वरूप-
विज्ञाननर्मपटवे घटवे नमस्ते ॥ १६ ॥

१. B. reads पुरुष for परशु. २. T. mutilates one letter before पौरजनस्य.
३. T. mutilates three letters after अग्रे. ४. Except I. all others do not
insert this. ५. B. reads 'विटप' for 'विटपि' and K. and T. 'प्रभावे' for
'प्रभवे'. ६. T. reads 'पङ्कज' for 'वारुण'. ७. K. reads 'तीव्रव्रत' for 'तीव्र-
व्रत', while T. omits one letter after ती. ८. K. reads 'मर्म' for 'नर्म', while
T. 'पटवे' पटवे and I. 'पटवे पटवे' for 'पटवे वटवे'.

अत्यादरानतसुरासुरमौलिरत्न-
 नानामरीचिखचिताङ्घ्रिसरोरुहाय ।
 देहार्धवर्तिगिरिजाविहिताभ्यसूय-
 सन्ध्याप्रणामविपमाञ्जलये नमस्ते ॥ १७ ॥
 नीरन्ध्रसिन्धुजलसिक्तकपालमुक्त-
 रत्नाङ्कुरस्य करणी विधुरातनोति ।
 मौली सदैव भवतो भवभेदकर्तुर
 निर्दग्धभास्करमहाय नमोऽस्तु तस्मै ॥ १८ ॥
 कन्दर्पदर्पशमनाय कृतान्तहर्त्रे
 कर्त्रे शुभस्य भुजगाधिपवेष्टनाय ।
 उर्वी-मरुद्-रवि-निशाकर-वह्नि-तोय-
 याज्याम्बरोच्चवपुषे सुपुंषे नमस्ते ॥ १९ ॥

१ B reads अत्यादरा° for अत्यादरा° २ T reads °चिताङ्घ्रि° for खचि
 ताङ्घ्रि° ३ T mutilates three letters after °गिरिजा° ४ The following
 three stanzas do not occur in T and I —

नीरन्ध्रसिन्धुजलसिक्तकपालमुक्त-
 रत्नाङ्कुरस्य करणी विधुरातनोति ।
 मौली सदैव भवतो भवभेदकर्तुर
 निर्दग्धभास्करमहाय नमोऽस्तु तस्मै ॥ १८ ॥
 कन्दर्पदर्पशमनाय कृतान्तहर्त्रे
 कर्त्रे शुभस्य भुजगाधिपवेष्टनाय ।
 उर्वी मरुद्-रवि निशाकर-वह्नि-तोय-
 याज्याम्बरोच्चवपुषे सुपुंषे नमस्ते ॥ १९ ॥
 नीरन्ध्रभूतिधवलाय गजेन्द्रकूति-
 सतीतदेहकवलीकृतपद्मगाय ।
 निर्दग्धशतवटुलाय विपक्षयैरु
 कार्याय कालेनुनाय नमोऽस्तु सुभ्यम् ॥ २० ॥

१ B has वन्तु - - - ग्धभास्कर - - - नमोऽस्तु २ B in the margin reads त-
 वद्याम् for तस्मै ३ B reads सुपुंषे for शुपुषे

नीरन्ध्रभूतिधवलाय गजेन्द्रकृत्ति-
 संवीतदेहकवलीकृतपन्नगाय ।
 निर्दम्भदानवकुलाय विपरक्षयैक-
 कार्याय कारणनुताय नमोऽस्तु तुभ्यम् ॥ २० ॥

ते ने यमेव किल वाङ्मयसागरस्य
 पारं गताः प्रेणवमात्मविदो वदन्ति ।
 तस्मै समाहितमहर्षिविनिब्रह्म-
 हृत्पुण्डरीकविहितस्थितये नमस्ते ॥ २१ ॥

उत्तंसितेन्दुशकलाय कपाल-जूट-
 सङ्घटितोर्मिमुखराम्बरनिर्झराय ।
 भस्माङ्गरागशुचये विकचोपवीत-
 व्यालेन्दुमौलिमणिदीर्घितये नमस्ते ॥ २२ ॥

नास्त्रं न भस्म न जटा न कपालदाम
 नेन्दुर्न सिद्धतटिनी न फणीन्द्रहारः ।
 नोक्षा विषं न दयिताऽपि न यत्र रूपम्
 अर्ध्यक्तमीदा किल तद्भते नमस्ते ॥ २३ ॥

नागराजगृहागमनम् ।

स्तुत्वैत्यवन्तिपतिरिन्दुकलावतंसं
 तन्मन्दिरात् सहचरैस्सह निर्जंगाम ।

१. K reads तस्मै for तुभ्यम्. २ K. reads यमेव for यदेव. ३. B. reads प्रणय for प्रणय, while I. reads 'माद्य' for 'मास्म' and T. 'माम' for the same. ४. B substitutes 'जूट' for 'जूट'. ५ B has सङ्घटितोर्मिमुखराम्बरनिर्झराय । T. reads 'शीविनये' for 'दीर्घितये'. ६ T has 'शोभे व कृतिः' for 'गम नेन्दुर्न सिद्ध'. ७. T. reads अर्ध्यक्त for अ-
 र्ध्यक्त, while K. मज्जरमे for मरुधने

अन्तर्निवेशितहरिन्मणिवेदि वल्गन्-
नागाङ्गनं से फणिराजगृहं जगाम ॥ २४ ॥

तत्रावतीर्य रथतः स रेमाङ्गदाच-
पाणिः समुच्छलितमङ्गलतूर्यघोषे ।
उन्निव्रसान्द्रकुसुमप्रकरावकीर्ण-
माणिक्यकुट्टिमतले मसृणं विवेश ॥ २५ ॥

अन्योन्यपल्लविततद्विजयप्रशंसः
प्राप्तस्थितिर्विकटकाञ्चनविष्टरेषु ।
पद्मच्छदायतदृशा ददृशे ऽथ तस्मिन्
एकत्र तेन मिलितः फणिराजलोकः ॥ २६ ॥

तत्कृत सत्कारः ।

तस्मिन् गते नयनगोचरमुद्गतारौ
बद्धाञ्जलिर्क्षिति पत्रगराजससत् ।
मन्दाकिनीव परितो हरिणावचूड-
व्यालोककुङ्मलितकाञ्चनर्पङ्गजाभूत् ॥ २७ ॥
न्यञ्चच्छिखाभरणभासुरपद्मराग-
रोचिच्छटापटिततत्फणरेनकान्तिः ।

१ T and I substitute च for स, while T reads वर्ग for वल्गन्.
२ I reads रेमाङ्गनात् for रेमाङ्गनात्, while T has सखा -- रथतः स
for तत्रावतीर्य रथतः स ३ T reads 'समुच्छलित' and K सदाच्छलित for
समुच्छलित ४ T reads मनुष्या for मसृण, while B reads in the preceding
line 'सार्द्र' for 'सान्द्र' ५ K reads वितत for विकट ६ T substitutes
च for ऽथ and mutilates the following:—

एकत्र तेन मिलितः फणिराजलोकः ॥ २६ ॥

तस्मिन् गते नयनगोचरमुद्गतारौ

बद्धाञ्जलिर्क्षिति पत्रगराजससत् ।

७ B K and I substitute स for उ ८ T reads 'कुङ्कुमा' for 'पङ्कजा'
९ T reads भव्यत् for न्यञ्चत् १० T substitutes 'मुटित' for 'पटित'
and I 'राज' for 'रथ'; while T and I read 'कान्ति' for 'कान्ति'

राजन्यमौलिमणिचुम्बितपादपीठैः
 तस्मै चकार स महाभिजनः प्रणामम् ॥ २८ ॥
 प्रत्युत्तरत्नमौभितः प्रमदावकीर्णम्
 मुक्त्वा चतुष्कमुरगेन्द्रनिदेशितं सः ।
 अथास्त सादरजरत्नफणिकल्पिताशीस्
 तन्मध्यवर्तिकनकासनमुन्नतांसः ॥ २९ ॥
 वत्सां प्रजानय ममेति शनैर्विसृज्य
 नेपथ्यनीलमणिवेदमणि रत्नचूडम् ।
 तैत्रासनद्वयमदापयदस्य पार्श्वे
 विद्याधराधिप-यशोभटयोः फणीन्द्रः ॥ ३० ॥
 स्वर्णासने स्वयर्मयाच्छफणातपत्र-
 रत्नप्रदीपशतज्जर्जरितान्धकारः ।
 लोकत्रयैकतिलकस्य स नातिदूरे
 देवस्य दारितमहेन्द्ररिपोर्न्यपीदत् ॥ ३१ ॥
 स्थिरैकतो युवतिमङ्गलंगीतिमत्र
 भृण्वन् स विन्ध्यतटदृष्टचरैः कुरङ्गः ।
 चित्रे^{११} निवेशित इवाथ यशोभटेन
 स्मिरत्वा सविस्मयमभूच्चयत पार्थिवाय ॥ ३२ ॥

१. B. reads राजेन्द्र for राजन्य. २. T. substitutes 'वद' for 'पीठ'. ३. T. reads 'मणिक' for 'मणिक'; while I. and T. read 'मितीर्णम्' for 'वकीर्णम्'.
 ४. K. T. and I. read 'मुक्त्वा' for 'मुक्त्वा'. ५. T. reads प्रमातय for प्रजानय.
 ६. T. has नेपथ्यरत्नमणिवेदमणि - - चूडम् for नेपथ्यनीलमणिवेदमणि रत्नचूडम्.
 ७. T. reads वेकासन for मजासन. ८. T. has 'मात्र' for 'मयाच्छ' omitting one letter.
 ९. T. reads 'जर्जरिता' for 'जर्जरिता'. १०. K. reads 'गीत' for 'गीति'.
 ११. K. reads 'दृष्टचर' for 'दृष्टचर'. १२. B. reads 'चित्रे' for 'चित्रे'.
 १३. T. has भय - स पार्थिवाय.

शाशिप्रभादर्शनम् ।

अत्रान्तरे प्रमदलोलदृशा नृपेण
 दूरादर्दार्शं फणिराजसुता अभियान्ती ।
 तन्वी शिरीषसुमनःसुकुमारमूर्तिर
 देवस्य कार्मुकलतेव मनोभवस्ये ॥ ३३ ॥
 ज्योत्स्नासिताम्बररुचिस्नपिताननेन्दुर
 मात्रा अचिरोद्गतयवाङ्कुरकर्णपूरम् ।
 भुङ्क्त्वोज्ज्वलं ललितकौतुककङ्कणं च
 वेपं विवाहसमयोचितमुदहन्ती ॥ ३४ ॥
 सुख्या कयापि लिखितं मदनानलैक-
 धूमावलीवलयसंशयमर्पयन्तम् ।
 एकान्तकान्तमसितार्गंरूपत्रभङ्गम्
 आविभ्रती लेंवलिपाण्डुतले कपोले ॥ ३५ ॥
 आत्तप्रसाधनमनङ्गविलासवेश्म
 लीलानिधौनमवधिर्नयनीस्सवस्य ।
 लावण्यसंवलितमङ्गकमुदहन्ती
 शृङ्गारदुग्धजलधेरधिदेवतेव ॥ ३६ ॥

१. B. reads प्रयान्ति for अभियान्ती २. B. reads शरीरशिरीष for तन्वी-
 शिरीष ३. B. reads मनुभवस्य, but in the margin मनोभवस्य. ४. T.
 mutilates first eight letters in this line. ५. B. and K. read मन्दुर and I.
 has मरुदुर for मनेन्दुर, while T. does not insert the Repha. ६. B. reads
 मात्रा, but in the margin मात्रा ७. B. reads सुखादी, but in the margin
 सुखादी and I. सुखादी for सुखादी, while T. सुखादीद्वय for सुखादीद्वय.
 ८. T. mutilates six letters before वेपं ९. I. reads "गुरु" for "गुरु".
 १०. T. reads लवण्य for लवण्य and II. लवण्य for the same. ११. T. reads
 "विधान" for "विधान" १२. K. and I. read "दुग्ध" and T. "दुग्ध" both for
 "दुग्ध", while T. has in the preceding line म - - - वलितम्.

सा पाटलाविधुतचामरमारुतेयत्-
 ध्यानार्तितालकलता सहिता सखीभिः ।
 नातिस्फुटकणितनूपुरमाकुलानि
 किञ्चिद्विलम्ब्य दधती त्रपया पदानि ॥ ३७ ॥
 कुलकम् ।

नायिकाया नायकदर्शनम् ।
 उत्पद्मणा निरुपमोल्लसितप्रमोद-
 विस्तारलङ्घितविलाससरोरुहेण ।
 सान्द्रस्मरज्वरपिपासितया तयापि
 दूरादपायि नयनाञ्जलिना नरेन्द्रः ॥ ३८ ॥

मान्यवतीवाक्यम् ।
 ब्रीडावनम्रमुखपद्ममुपागतायां
 तस्यां पितुः कनकविष्टरभागभाजि ।
 माल्यादिकल्पितयथोचितसत्क्रियान्ते
 तं मालवेन्द्रमिति^१ मान्यवती जगाद ॥ ३९ ॥
 राजन् महीतलभृंगाङ्ग विलम्बसे किम्
 अद्यापि नूर्णममुना स्वभुजार्जितेन ।

१. B. reads "ध्यानार्तिता" for "ध्यानार्तिता"; while T reads "सुता सहिता सखीभ्य" for "तदा सहिता सखीभिः". २. T. reads "स्फुटन्" for "स्फुट". ३. T. mutilates three letters after किञ्चि. ४. T. reads दधती for दधती. ५. T. does not insert this. ६. I. reads "वनस" and T. "य वस" for "विलास". ७. T. reads सनद्यापि for तयापि. ८. T. mutilates last three letters. ९. I. reads "भार" for "भाग". १०. B substitutes अप for इति. ११. T. mutilates the following :—

..... विलम्बसे किम्
 अद्यापि नूर्णममुना स्वभुजार्जितेन ।
 हेमाम्बुजेन विरच्य वनसमम्बा
 पूर्ण ॥ ४० ॥

हेमाश्रुजेन विरचय्य वतंसमस्याः
पूर्णप्रतिज्ञमुरगाधिपतिं विधेहि ॥ ४० ॥

कमलावतंसः ।

उक्ते तयेत्यकृत काञ्चनपुष्करं तत्
यावत् स कर्णशिखरे फणिराजपुञ्जाः ।
तावद् विहाय मृगरूपमुदारमूर्तिर्
अग्रे बभूव पुरुषोऽस्य सहेमवेत्रैः ॥ ४१ ॥
पुरुषप्रति प्रश्नः ।

कस्त्वं मृगः कथमभूरिति पार्थिवेन
पृष्टः स विस्मयसमुत्सुकमानसेन ।
इत्यब्रवीदुरगनेत्रपरम्पराभिर्
आपीयमानवर्पुरुक्तिमवन्तिनाथम् ॥ ४२ ॥

प्रतीहारस्य वृत्तान्तः ।

केलासशैलवसतेर्गिरिशोपरोधात्
द्वारमवेशाविनिषेधकपाथितेन ।
शतोऽस्मि कण्वैर्मुनिनाऽयमहं पितुस्ते
श्रीहर्षदेवनृपतेः प्रतिहारपालः ॥ ४३ ॥

१. B. and K. read उक्तः for उक्ते. २. K. reads कर्णशिखरे for कर्णशिखरेः
while T. mutilates after या —

“ वत् स कर्णशिखरे फणिराजपुञ्जाः ।

तावद् विहाय मृगरूपमुदारमूर्तिर्

अग्रे बभूव पुरुषोऽस्य सहेमवेत्रैः ॥ ४१ ॥

३. B. reads “पाथ” and in the margin “वेत्र” ४. B. reads मृगाकृतिरभूत्, K. मृगाकृतिरभूरिति and T. मृग कथमभूरिति for मृग कथमभूरिति ५. B. reads मनुष्यकृतिरभूत् for म विस्मयसमुत्सुकमानसेन, while T. substitutes “केलसेन for “कानसेन. ६. K. and T. read “इत्य” for “इति.” ७. T. reads एषो मृगपु” and I. एषो मृगपु” for एषोऽस्मि कण्व”

राजा फणीन्द्रदुहितुः कनकारविन्दं
 कर्णे करिष्यति यदा नवसाहस्राङ्कः ।
 स्वं रूपमाप्स्यसि तदेति समादिदेश
 शापान्तमेव विहितानुनयो महर्षिः ॥ ४४ ॥
 तद् वासवारिविजयोत्थमिदं यशस्ते
 गत्वैकपिद्मलग्निरैव तंसयामि ।
 उक्त्वेति दिव्यकुसुमैरवकीर्य मौलौ
 पातालमद्भ्यमानिलस्य पथा जगाम ॥ ४५ ॥

१ T. reads रामा for राजा. २ T. and I read समादिदेश for समादिदेश.
 ३ T. reads "वास" for "वास" ४ T. ends here; it inserts after पातालमद्भ्यमानिलस्य
 the following portion —

. मुख्यमशुकपक्षवेन ।
 वृत्ताभयोपरतपरितान्यमाण-
 रत्नोपशमथ स रत्नवर्ती प्रविश्य ॥ ४६ ॥
 तं सयुगम्पुटपरीक्षितशौर्यमारम्भ-
 शजेरिह फलिकुमास्वकमभ्यपिञ्चत् ।
 मूर्ते मनीषमिवोपवनात् सकन्वम्
 आशय तत् कनककोकनदं नरेन्द्रम् ॥ ४७ ॥
 आशानुमीप्सितमहीन्द्रसुततिरत्न-
 मशुक - - - - - ।
 - - - - - द्रुमुरजध्वनानुमेयोत्सवाम्
 उद्यधै परितो महर्षिणमहैरत्नम्भयन्तीमिव ।
 - - - - - रत्नतोरणधियाग्नेहलोत्तु - - -
 - - - - - रामवापत् पुष्टिम् ॥

इति श्रीपरिमलकालिदासविरचिते साहसार्द्रुविरिते हेमकमलेश्वरस्य समग्रं सर्गं ॥
 श्रीरघुनन्दे नमः ॥ श्रीरघुनन्दे नमः ॥ शुभमस्तु ॥

The above mentioned portion is already inserted at the end of the 17th
 Canto, and the mistakes in it I have not corrected but given here as
 they exist in the manuscript,

विवाहविधिः ।

तूर्यस्वनेषु विलसत्सु पठत्स्वमन्दं
बन्दिष्वनीयत फणीन्द्रपुरोधसा च ।
कोणावसेक्तजलपूरितरत्नकुम्भां
वेदिं तयासह स मध्यमलोकपालः ॥ ४६ ॥
अभ्युन्नताचिरनलोञ्छितधूमराजि-
र्यामीभवत्कनकतामरसावतंसौम् ।
तस्यां यथाविधि स मालवपुष्पकेतुः
कन्यामहेः कुवल्याश्व इवोपयेमे ॥ ४७ ॥
आनीतया झटिति रूपमदृष्टपूर्वम्
अङ्गेन पुष्पशरभाङ्गितरङ्गितेन ।
भातिस्म शन्तनुरिव त्रिदिर्वसवन्त्या
पातालचन्द्रकलया स तया संमेत्य ॥ ४८ ॥

फणिपतिवाक्यम् ।

निर्गच्छदच्छरुचिनिर्भरमंशुकेन
संश्लिष्टादितं किमपि पाणितले दधानः ।
ऊचे तमित्यधिपतिः फणिनामुदञ्चत्-
दन्तांशुशौरितरदच्छदरत्नकान्तिः ॥ ४९ ॥

१. In I the second letter at the beginning of this line is quite illegible. It may be य, घ, व or य, the Rêfâ is already omitted. २. K. reads पट्टस्व-मन्दम् for पठत्स्वमन्दम् ३. B and K. read "अवसिक्त" for "अवसक्त". ४. I. reads "उरिपत" for "उरिपत". ५. I. reads "र्यामी" for "र्यामी". ६. I. reads "मंसात्" for "मंसात्". ७. K. reads "यथाविधि" for "यथाविधि". ८. B. reads "विदित" for "विदित". ९. K. reads "नरेन्द्र" for "संमेत्य". १०. B. and K. read "संवेष्टितं" for "संवेष्टितं". ११. K. reads "सारित" for "सारित", while B. and K. "दन्तकान्ति" for "दन्तकान्ति".

यङ्गीयते तव न तादृशमस्ति किञ्चित्
गेहे ममात्रे नृपते नवमाहसाङ्क ।

क्रीडाप्रतिष्ठितनिधानशतं यतस्त्वाम्
पेश्वर्यनिर्जितपुरन्दरमामनन्ति ॥ ५० ॥

तत् स्फादिकं स्वमिव शुद्धमिदं गृहाण
त्वदृप्रयत्नघटितं शिवलिङ्गमेकम् ।

आकारमर्थवनितावपुः पुरारे
यस्यान्तरे सुकृत्तिनो हि विलोकयन्ति ॥ ५१ ॥

व्यासः पुरा किल पुराणमुनेः प्रपेदे
तस्मात् किलादिकविपाणितलं जगाम ।
लेभे ततोऽपि भगवान् कपिलो महर्षिम्
सानुग्रहेण मम चेदमदायि तेन ॥ ५२ ॥

शिवलिङ्गार्पणम् ।

उक्त्वेत्यनर्थमातिपावनमर्पितं तद्
अन्तःस्फुटैकशिवरूपमहीश्वरेण ।
पूर्णेन्दुकान्ति मद्रसा निगुहीतशत्रु
जग्राह पिण्डितमिव स्वयशो नरेन्द्रः ॥ ५३ ॥

तत्राय दिक्ततटपौरिस्खलितप्रवृत्त-
सौमन्तिनीचदुल्लनूपुरकाञ्चिनादः ।

१. K. reads लाके मयाय for गेहे ममात्र. २. K. reads स्वयश एवमिव for स्वमिव शुद्धमिव. ३. I. reads एव for एकम्. ४. B. reads आकारमेव for आकारमर्थ. ५. I. has न मत्तद् for मम चेद. ६. B. reads महेश्वरेण for महीश्वरेण. ७. I reads पौरिस्तानि for पौरिस्तानि.

कोऽप्युच्छलत्पटह-वंश-हुडुक-शङ्ख-
वीणा मदङ्ग-मुरजध्वनिहस्तवोऽभूत् ॥ ५४ ॥

स्वनगरीप्रति प्रस्थानम् ।

वत्से वधूमथ विवाहमहोत्सवे ताम्
आदाय निष्प्रतिमपौरुषवैजयन्तीम् ।
अन्वागतादरनिवर्तितपन्नगेन्द्र
पर्युत्सुक स्वनगरी स नृप प्रतस्थे ॥ ५५ ॥
गत्यार्थे दूरमन्त्रिविष्टपत सहेलम्
अश पुराणपुरुषस्य स निर्जंगाम ।
शिंप्रार्पितेन सहसा पुरतः प्रभाव
सीमन्तिताम्बुपटलेन पथा ससैन्य ॥ ५६ ॥
तस्या स्वंदस्तमुनिसहतिकल्पितार्थ
सिन्धोस्तटे स पदमेकपदे चकार ।
शङ्खे तदा च भगवानरविन्दधन्धुर
उन्धूकपाटलरुचि कनकाचलस्य ॥ ५७ ॥

उज्जयिनीप्रवेश ।

बालातपन्पुरितहर्म्यविटङ्कवर्ति-
पारावतातिमधुरध्वनितच्छलेन ।

१ I reads 'सहस्र हुडुक वंश' for 'वंश हुडुक सहस्र' changed place of १ & २
I reads प्रतिप for प्रतिम ३ B reads अन्वागितादरनिवर्तितपन्नगेन्द्र पर्युत्सुक
for अन्वागितादरनिवर्तितपन्नगेन्द्र पर्युत्सुक but in the margin substitutes ग
for गि ४ I reads स for स्व ५ B reads प्रपद for प्रतस्थ, but in the
margin प्रनरथ ६ I reads अति for अथ ७ B and I read शिंप्रा for
शिंप्रा ८ B and K read सहस्र for सहस्र and I 'कल्पितापनि' भाग for
'कल्पिताप सिन्धा' ९ K reads 'सहस्र' for 'महस्र' १० K reads 'अनिना
दिन' for 'अनिनादिन'

सम्भाषण विदधतीमिव पौरमुक्त-
 पुष्पाञ्जलि. स पुरमुज्जयिनीं विवेश ॥ ५८ ॥
 कान्ता-यशोभट्टयुतं कृगतामवाताम्
 तच्चिन्तयेव सचिवास्तमथ प्रणेतुः ।
 काकुत्स्थमोहतमुरारिमिवानुर्यान्त
 सौमित्रिणा जनकराजतनूजया च ॥ ५९ ॥

महाकालेश्वरदर्शनम् ।

आनन्दमाप्समलिलार्द्रदृशोर्ध्वमार्गे
 सम्भाष्य तान् स्मितमुखं मह तैर्जगाम ।
 विद्याधरोरगकराद्वतहेमर्षण्डा-
 टाङ्गारहारि भवनं त्रिपुरान्तकस्य ॥ ६० ॥
 तस्मिन्धराचरगुरोर्हरिणावचुल-
 चूडामणेरपचितिं विधिवद्विधाय ।
 साक फणीन्द्रसुतयाभ्यररोधिकम्बु-
 नूर्यस्वनोर्भि स च राजकुल विवेश ॥ ६१ ॥

धारामनम् ।

तवार्णव वनिनोत्सवनूर्यरोपे
 म्थित्वा दिनानि कतिचित् म नरेन्द्रचन्द्र ।
 यातिस्म भूपितकुल कुलराजभर्ता
 धाराममात्यकथितोमृगयेतिवृत्त ॥ ६२ ॥

* B and K read 'वाष्पाञ्जलि' for 'पुष्पाञ्जलि' २ B. reads 'वृन्दिता' for 'कृन्दिता' ३ B 'सादनमुरारि' for 'सादनमुरारि' ४ K reads 'यान' for 'यान्' ५ I reads 'म्वानन्द' for 'अनन्द' ६ I reads 'दृष्टाय मार्गे' for 'दृष्टायार्धमार्गे' ७ B reads 'स्मितमुखाय' for 'स्मितमुख' while K and I read 'मोहे' for 'मह मे' ८ K reads 'पण्ड' for 'पण्य' ९ B and K read 'मृगयित' for 'मृगयित' १० B reads 'कथित' for 'वदित'

उद्घाटितेष्वथ विलोकनकौतुकेन
वातायनेषु परितः पुरमुन्दरीभिः ।
तस्मिंश्चिराद्विशति जीव इवेश्वरे सा
प्रोन्मीलितोरुनयनेव पुरी बभूव ॥ ६३ ॥

शिवलिङ्गप्रतिष्ठा ।

तेत् साध्वकारयदथाधिगतप्रतिष्ठं
तत्राच्छरत्नशिवलिङ्गमनर्घशीलः ।
तस्य प्रभाववदितैर्व्यधुरह्णां च
विद्याधरा विकचकल्पतरुमसूनैः ॥ ६४ ॥

अनुपायिप्रस्थानम् ।

कृत्वा यथोचितमकृत्रिममुत्सवान्ते
सत्कारमायतनतिश्लथमौलिरत्नौ ।
दत्ताङ्कपाणिरुभयोः प्रजिघाय सोऽथ
विद्याधराधिप-फणीन्द्रसुतौ स्वदेशम् ॥ ६५ ॥
एकस्तयोरगमदम्बरगामिसैन्य-
सीमन्तिताभ्रपटलः शशिकान्तशैलम् ।
अन्योऽप्यगाधजलमालवजन्हुकन्या-
विश्राणितोरुसरणिर्निजराजधानीम् ॥ ६६ ॥

शशिप्रभासणीगमनम् ।

मो ऽभूः कदापि विमुखी रमणे यदस्य
छन्दानुवृत्तिरैतिसंवननं मदस्य ।

१. B. reads उद्घाटितेषु for उद्घाटितेषु and I. उद्घाटितेषु for the same.
२. B. reads पुरतः and T. पुरं for परितः and पुरं respectively. ३. I. sub-
stitutes यन् for तन्, while B. and K. read साध्वकारि यदथा° for साध्वकारय-
दथा°. ४. I. reads दन्ताङ्कपाणि° for दत्ताङ्कपाणि° and श्रेष्ठ for सोऽथ. ५. B.
reads शकल for पटल ६. I. reads माभून् for माभू ७. I. reads मतिशयवत्
वर्णित for मतिशयवत् न मरय, while B. मति° for मति° and मरय for मरय

उक्त्वेति तामहिसुतामगमन् गृहाणि
गन्धर्व-किन्नर-महोरग-सिद्धकन्याः ॥ ६७ ॥

साम्राज्यलक्ष्मीस्वीकारः ।

नीलच्छत्रावतंसा भुजगपतिसुतापाण्डुगण्डस्थलान्तः-
कस्तूरीपङ्कपत्रव्यतिकरशबलव्यायतांसे सलीलम् ।
देवेनाथ स्वमन्त्रिप्रवरचिरधृता साहसाङ्केन दीर्घे
रोहं ज्याघातरेखे पुनरपि निदधे दोष्णि साम्राज्यलक्ष्मीः ॥ ६८ ॥

इति श्रीमृगाङ्कदत्तसूनुः परिमलापरनामः पद्मगुप्तस्य कृतौ
नवसाहसाङ्कचरिते महाकाव्ये शशिप्रभालाभोनामाष्टादशः
सर्गः समाप्तः ॥ १८ ॥ श्रीः ॥

१. I. reads तां कणिसुतां for तामहिसुतां. २. B. and K. read रोहं for रोहन्. ३. B reads विदधे for निदधे. ४. I. reads इति परिमलस्य नवसाहसाङ्क-
परिते शशिप्रभालाभोऽष्टादश सर्गः.

। अथ ग्रन्थप्रशस्तिः ।

श्रीमत्कविप्रियसुहृच्छलदङ्कराम-
राजेन्दुभक्त्यधिगतप्रतिभाविशेषः ।
एतद्विनिद्रकुमुदद्युति पद्मगुप्तः
श्रीसिन्धुराजनृपतेश्वरितं वचन्ध ॥ १ ॥
लक्ष्मीलतानववसन्त महीतलेन्द्र
विद्याविलासमणिदर्पण सिन्धुराज ।
एतन्मया घटितमुज्ज्वलकान्ति केव्य-
माणिस्यकुण्डलमिह श्रवणे विधेहि ॥ २ ॥
न्यस्तानि यानि मयि सूक्तिसुधावृपन्ति
देवेन तेन कतिचित् कविदान्धवेन ।
चन्द्रातपस्नपितमैक्तिकसोदराणां
तेषामिदं विलसितं नवसाहसङ्क ॥ ३ ॥
यैच्चापलं किमपि मन्दधिया मयैवम्
आसूत्रितं नरपते नवसाहसङ्क ।

१ I reads "सुहृच्छल" for "सुहृच्छल", while B substitutes "सुहृन्नाम" for "सुहृन्नाम" २ B reads सिन्धुराज for सिन्धुराज ३ B reads काव्य and K वाच्य for वाच्य ४ B and K read मयि for मयि while K substitutes निपति for निपति ५ B reads देवेन for देवेन ६ B reads "साहसङ्क" for "साहसङ्क" ७ I reads य for य

आज्ञैव हेतुरिह ते शैयनीकृतोग्र-
राजन्यमौलिकुसुमा न कवित्वदर्पः ॥ ४ ॥

इति नवसाहसार्द्धचरितं सम्पूर्णम् ।

१. B has शैयनीकृतोग्र-^१ omitting one letter. २. B. reads विप्रदर्प. for कवित्वदर्प. ३. I. has परिपूर्णं नवसाहसार्द्धचरितं कृति कवे परिमलस्य.

INDEX.

—१६६०—

अ.

- अकङ्कुणमकेयूरम् 186, 1.
अकरोच्च किलारुणाङ्गुलिर् 207, 5.
अकरोत् पदं पृथुनितम्ब- 250, 5. .
अकलङ्काकृतेस्तस्य 93, 9.
अक्षिपत्तदशिलाविटङ्कतः 133, 1.
अकारि कापेयमिदं त्वयेदृशं 220, 17.
अकारि यज्वना येन 184, 12.
अकालकल्पात्ययशङ्कितानि 277, 5.
अकृताऽऽतिथ्यमेतस्य 188, 1.
अकृत्रिमोऽयं गुणवत्सु जाने 145, 1.
अकृत्रिमत्यागसमुद्गतानि 18, 7.
अकृत्रिमप्रभयपेशलं वचस् 212, 7.
अकृत्रिमधीनितयेन रागिणा 213, 15.
अकृत्वा भवतः प्रभ्रं 180, 7.
अखण्डमण्डलेनाप्य 185, 11.
अखिलभुवनकोशराजलक्ष्म्या 52, 3.
अगमत् त्रयस्य सममेव 255, 11.
अगतन् कुसुमध्यानात् 175, 1.
अमाधपातालतलोद्गतानि 156, 1.
अगीयतेव देवस्य 32, 8.

- अङ्गादसि-प्रास-वृषत्कभिन्नाद् 279, 11
 अमृत कृतपयोधरश्रिया 128, 3
 अमृतस्त च यशोभटो ऽविशत् 139, 5
 अमहीच सशर करेण तत् 131, 17
 अमे तथाश्रलिहभूरुहं न 230, 18
 अचलेन्द्रगुहा सुलीयते 202, 5
 अचलेन्द्रसुतास्मितच्छवि— 200, 17
 अचले विचय पतक्षिणोऽय 80, 1
 अचामरोऽप्येव सतेव वीज्यते 62, 17
 अचिन्तयस्तेति च पाटलाधर 62, 3.
 अचेतमेव द्रुन्येव 96, 8
 अष्टिभदाननिष्यन्दम् 267, 6
 अज्ञातपाकस्य नयातपाधिका 214, 1
 अजायतान्त करणेन ताम्यता 210, 17
 अजायतारिभ्रमदालताना 16, 13
 अजायन्त भयोद्भूतान्त- 23, 6
 अजायताम्भोजहृदा वियोगो 144, 19
 अज्ञानमस्मिन्विषये किमन्यत् 150, 5
 अत किमेतत् पितृति मकादयताम् 117, 9.
 अत किमेव प्रतिपत्तिमुदतां 115 15.
 अत सम्प्रति धीरान्ते 178, 3
 अमगदास्यै वयितस्तविरतरं 119, 15
 अमगदासीभाषणरस्य गोपन 119, 7
 अमर्गादुधगोपम गुंर 199, 7

- भटावृष्टानां स्तुतयः प्रकृत्या 222, 9.
 अतिकम्पमूर्तिकुटिलभु 250, 1.
 अतिकान्तिगुणाभिराममूर्तिर् 71, 17.
 अतिगाढविनोप्यजन्मभिः 200, 13.
 अतिदुर्लभसूर्यभावि यस्मिन् 72, 13.
 अतिदूरत एव दृश्यतेऽयं 83, 1.
 अतिदूरं कुरङ्गे 26, 14.
 अतिदूरविकृष्टनागकन्या— 79, 1.
 अतिदृढमनुरक्तया वितीर्णम् 51, 5.
 अतिपाटलापरमयाश्रितं द्विधा 169, 15.
 अतिभासुररत्नकुण्डलाम् 193, 17.
 अतिमात्रमुपोद्गतकुमार्यै 71, 9.
 अतिरक्तमायतनरेण 255, 7.
 अतिरागिणि प्रगयिनीय 254, 15.
 अतिवत्सलया समं सतीभिर् 77, 5.
 अतिविततगुणैकधास्मि तस्मिन् 49, 1.
 अतिविततदन्ति यदन्तमन्तम् 50, 9.
 अभिषेकमुत्तरदिगन्तयार्तिना 162, 5.
 अतिमान्द्रकाङ्गनमरीषिपिङ्गलम् 160, 5.
 अतिरगाधीननीवार- 182, 13.
 अतीने विश्रमाश्रिते 186, 7.
 अने वसेऽयं सुषयोष्ममागमः 120, 9.
 अत्यज्जदज्ञोद्भूत-184, 13.
 अत्यज्जद नृपमिषारभन्त 277, 9.

- अत्यादरागतजितोर्जितवैरिलक्ष्मी— 290, 1.
 अत्यादरानतसुरासुरमौलिरत्न— 296, 1.
 अत्युज्ज्वलैः कवीन्द्रेण 34, 2.
 अत्युन्मनास्तदवलोकनकौतुकेन 292, 11.
 अवान्तरे झटिति चित्तमिवाब्जमम्भः 123, 1.
 अवान्तरे नभस्सिन्धु- 260, 1.
 अवान्तरे प्रमदलोलदृशा नृपेण 300, 1.
 अवान्तरे समायान्ती 102, 3.
 अवैतिवृत्तं कथयाम्यशेषं 150, 11.
 अवोर्ध्वतिलके दृष्टिम् 99, 3.
 अथ कनकमृणालिकायुगस्य 48, 3.
 अथ कमलसरस्तरङ्गदोला— 47, 3.
 अथ क्रमोन्मीलितसौन्दर्यासु 189, 13.
 अथ कामपि निर्गुति सदा 206, 11.

अथ पथि नयसाहसाङ्गः स विद्यापरिर्वन्दितः 224, 3.

अथ प्रयातादपि पाटलच्छविर् 67, 13.

अथ प्रयातापरविम्बनुम्बि- 241, 3

अथ पार्श्वनेत्रेण सादरम् 192, 9.

अथ बहु चरतो ऽस्य चापपाणेद् 36, 1.

अथ बालतमालमांसलम् 199, 9

अथ बिभ्रन् सरागेण 174, 1.

अथ मदगजलीलापेलगामी स कृत्वा 99, 5

अथ मन्थरलोचनं क्रिया 205, 5.

अथ मानयमीनतक्षमणौ 191, 1

अथ मान्यवती नाम 92, 13.

अथ मुखररागापनीत निद्रः 35, 1.

अथ मेकलाचलपुतातिगोक्षितौ 158, 1

अथापिमरया परयत्यति क्रिया 68, 11

अथ यदति दानैः समेत्य तस्मिन् 274, 5.

अथ यत्तभार्पितकराम- 245, 13

अथवा परतोऽस्तु नर्म नास्यां 87, 3.

अथवा मृगभङ्गिनोपनीति 80, 13

अथ वा मृगविष्यते न तर्हि 82, 15.

अथवाभ्यासि शक्तिर्भूत् 272, 1

अथ वा घृभट्टेष्माभम् 273, 17

अथ विदुमशयोध- 201, 13.

अथैव एव विभुस्त्वयेवैवै 165, 16

अथ शुषि पत्रश शुषेन नाम 207, 11.

अथ स चटुष्टयपदोपगीतं 36, 9.

अथ स त्रयया धृतांशुकां 206, 17

अथ सममधुनाधैस्ताः सतीतं निवेदुः 258, 5

अथ समुदितवासा मेघस्वनायनु भूषनेर् 123, 9

अथ सम्प्रमादनुचरेण 54, 15.

अथ सस्मितगासवेपथुः 194, 1.

अथ सान्द्रपर्मजलविन्दु- 211, 1.

अथ सान्द्रमुषादिनी विधाय 88, 15

अथ सा यदने नवेन्दुकान्ति- 71, 1.

अथ सा सिद्धतत्रया 94, 1.

- अयाचनंसीकृतलोचनोत्पलं 113, 11.
 अयाभ्रमोषान्तमहीं विहाय 225, 1.
 अयास्य कोपः प्रशशाम मानसे 221, 3.
 अयास्य सीदन्मगिबन्धनात् करात् 214, 5.
 अयासुरेन्द्रहिरदेन वेगाद् 286, 3.
 अयादिविद्याभरराजसैन्यैर् 275, 1.
 अयेत्यमञ्जानमनोरयोद्गमो 105, 11.
 अयेति बाष्पोद्गमगद्गैःपदैर् 219, 19.
 अयेदं रत्नवलयं 188, 11.
 अयेन्द्रनापललितं 25, 15.
 अयेनेन गृहीतेयं 188, 13.
 अयेव दीर्घा दशनाग्निवः किरन् 58, 5.
 अयः सुगन्धीकुण्ड मत्तवृनम् 237, 7.
 अहृदयनेका विशती तपोयनं 219, 11.
 अहृदयतोऽहाममुजास्पदस्य 267, 9.
 अहृदयमेतद्यदि मन्यमे ततः 117, 11.
 आदयेत्य ना नागैर् 187, 13.
 अहृदयेन्दुगुप्ता रश्मि 92, 1.
 अथ नः पुण्यवीजेन 179, 13.

- अथ स चटुलपट्पदोपगीतं 86, 9.
 अथ स त्रयया धृतांशुकां 206, 17.
 अथ सममसुनायैस्ताः सलीलं निवेदुः 258, 5.
 अथ समुदितत्रासा मेघस्वनाक्षनु भूपतेर् 123, 9
 अथ सम्भ्रमादनुचरेण 54, 15.
 अथ सस्मितमात्तवेपथुः 194, 1.
 अथ सान्द्रधर्मजलविन्दु- 244, 1.
 अथ साञ्जुवादिनी विधाय 88, 15.
 अथ सा वदने नवेन्दुकान्ति- 71, 1.
 अथ सा सिद्धतनया 94, 1.
 अथ सुतनुरलोलतारके सा 104, 11.
 अथ स्वविम्बाधरपाटलच्छदं 111, 13.
 अथ स्तरेणाङ्गणदीर्घिकाणां 143, 1.
 अथ हंसमितस्तनो विचेतुं 79, 5
 अथ हारमनादरेण कण्ठात् 85, 1.
 अथ हारलताविकृष्टदृष्टिः 85, 17.
 अथा ऽदूरे सुखासीनः 179, 11.
 अथायवैविदामाद्यस् 183, 3.
 अथादधवत् इवांशुकाञ्चलं 212, 5.
 अथाधिगन्तुं किल तस्य पश्चिणो 64, 13.
 अथानङ्गवती नाम 96, 15.
 अथान्तिकस्थेन स चाभ्यधादि 226, 5.
 अथानुभावेन निदेशितेय सा 66, 3.
 अथार्पितं तेन फलं तदाददे 213, 11.

- अथावतंसीकृतलोचनोत्पत्तं 113, 11.
 अथाभ्रमोषान्तमर्दीं विहाय 225, 1.
 अथास्य कोषः प्रज्ञशान मानसे 221, 3.
 अथास्य सीदन्मणिवन्धनात् करात् 214, 5.
 अथासुरेन्द्रद्विरदेन घेगाद् 286, 3.
 अथाशिविद्यापरराजसैवैर् 275, 1.
 अथेत्यमम्यानमनोरप्योद्भूतो 105, 11.
 अथेति शान्पोद्गमगद्देःपदैर् 219, 19.
 अथेदं रत्नयत्नं 168, 11.
 अथेन्द्रनापलनितं 25, 15.
 अथैनेन गृहीतेयं 188, 13.
 अथैव वीर्षा दक्षनार्थिदः किरन् 58, 5.
 अदः सुगन्धीकुप मत्तसूतम् 237, 7.
 अहृदयनेका विद्वती तपोयनं 219, 11.
 अहृदयनोत्तमभुजास्पदस्य 237, 9.
 अहृदयमेतद्यदि मन्यसे ततः 117, 11.
 अहृदयैरप्य सा नागैर् 187, 13.
 अहृद्रेज्युत्पत्ता राशि 92, 1.
 अथ नः पुन्यबीमेन 179, 13.

- अधःपविष्टोद्धृतकच्छपोद्धृतैर् 218, 3.
 अधस्तस्मिन्नाममुना विनीयते 63, 7.
 अधःस्थलीनिर्गतजङ्घुकन्यको 213, 1.
 अधःस्थितोऽहमरवैरिपत्ति— 287, 15.
 अधः सन्नद्धमेधेषु 181, 11.
 अधिकर्णमुद्रतमयूख— 251, 17.
 अधिकाधिकजातलज्जया 206, 9.
 अधिरोहति यत्र वंशमुक्ता- 74, 13.
 अधिरोहति स्वयमचिन्तिताऽप्यहो 158, 5.
 अधीरतां दक्षिणमातस्त्रिधना 58, 11.
 अधीत्य कौतुकेनाथ 91, 12.
 अधुना तिमिरौर्विगाहते 199, 17.
 अधुना तु नीतिनिहितेन चेतसा 163, 3.
 अधुनापि देव मुरलाङ्गनाजनैर् 161, 5.
 अधुना पुनरत्र विन्ध्यपादे 77, 1.
 अधुना हृदयेऽप्येष 97, 14.
 अधुनैव तेऽत्र निजतां व्रजन्ति वा 165, 7.
 अध्यासते कामपि कान्तिमासाम् 236, 15.
 अध्यासते यस्य मुखारविन्दं 11, 7.
 अध्यास्त रत्नसदनं परितो वितान— 190, 1.
 अध्यास्त सादरजरत्नकल्पिताशीस् 299, 5.
 अनङ्गकम्पद्रुममञ्जरीणाम् 240, 7.
 अनङ्गमग्नातपनप्तयोस्तदा 57, 7.
 अनङ्गतापनस्यस्याः 264, 11.

- अनङ्गदीपनं तस्यै 103, 4.
 अनङ्गदुर्वारशराधिदैवतं 116, 7.
 अनङ्गनृपसाम्राज्य- 98, 18
 अनङ्गविधुना यावद् 265, 8.
 अनङ्गसाम्राज्यविलासचामरे 107, 13.
 अनङ्गस्यैकराज्येऽस्मिन् 99, 10
 अनयन् सदैव शिथिलत्वम् 257, 3.
 अनया विद्रुमस्तम्ब- 30, 1.
 अनया साम गायन्त्या 177, 3. '
 अनयैष समागतस्तथा 203, 13.
 अनयोः किमपि त्वया विलासिन् 87, ९
 अनर्घ्यमर्घ्यं जगदेकचक्षुषे 216, 17.
 अनर्पणं महीपाले 273, 7.
 अनल्पकृष्णागरधूमभङ्गचा 7, 9.
 अनल्पलावण्यतिरस्कृतोपमं 64, 3.
 अनल्पलावण्यविलासजन्मभूर् 65, 11.
 अनल्पसङ्कल्पविकल्पजाल- 172, 13.
 अनल्पसौन्दर्यसुधैकसृतिः 225, 15.
 अनवशमितः पुरःस्थितं 201, 7.
 अनातपत्रोज्ययमत्र लक्ष्यते 62, 15.
 अनामयमिवापृच्छत् 175, 4.
 अनार्द्रतामिन्दुमरीचिसख्ये 149, 17.
 अनिद्रितापि यत् साग्भूत् 96, 10.
 अनिवारितकेलिकौतुका सा 76, 17.

- અમીયતાકુલત્વં સા 94, 11.
 અનુક્ષિતીશં નલિનીદલાસને 112, 17.
 અનુગુણપદવીવિનિર્ગતાસુ 51, 1.
 અનુપાધિરૂપાદતો વિકાસઃ 74, 5.
 અનુપુચ્છિતપિદ્ગદીધિતિ- 197, 15.
 અનુલિમ્પતિ રોદસી યથેન્દુઃ 73, 1.
 અનૂર્મુર્વંતિલરત્નદીપકઃ 222, 5.
 અનેકરાજન્યચટાકિરીટ- 14, 19.
 અનેકરૂપાઽપ્લિલ્લનપ્રગલ્ભયા 57, 3.
 અનેન કેનાપિ ત્વાશ્રમે ચલાત્ 220, 5.
 અનેન ચેલન્મદદન્તિના વદ 69, 9.
 અનેન ગુણિના સાર્ધં 180, 11.
 અનેન ચેશોગમુપૈતિ દૈવતઃ 64, 1.
 અનેન તાવહૃદો પુરઃસ્થિતો 212, 17.
 અનેન તુ દ્વિતીયેન 97, 16.
 અનેન તે સશ્રમવારિધિન્દુના 116, 17.
 અનેન તે સુન્દરિ દર્શનેન વા 116, 1.
 અનેન પીનસ્તનકમ્પદાયિના 67, 11.
 અનેન મે કોર્ધપિ હૃદિ પ્રહર્ષસ્ 149, 15.
 અનેન મે સમ્પતિ પાર્થિવેન્દુના 221, 17.
 અનેન રૂપાતિશયેન લીલયા 60, 17.
 અનેન વિન્ધ્યાદ્રિવિહારજન્મના 66, 13.
 અનેન વિહિતાન્યત્ર 187, 9.
 અનેનાસ્તઃ કપોલેષુ 187, 5.
 અનેનેષ્ટસિ ચેત્ કર્તુ 270, 9.

- भन्तर्जडापिहितसोमसुरापगाय 295, 16.
 भन्तर्निवेशितहरिन्मणिवेदिवल्गन्- 298, 1.
 भन्तः प्रवेशयामास 260, 9.
 अन्यत्र वीर्यवृत्तेर्यत् 188, 8.
 अन्यथा हि गृहं सन्तः 269, 6.
 अन्योऽन्यकृत्तास्तरसा भटानां 279, 7.
 अन्योऽन्यपल्लविततद्विजयप्रशंसः 298, 7.
 अन्योऽन्यमेकत्र निवाससौख्य- 19, 5.
 अन्योऽन्यसङ्घट्टवृक्षेन तेषाम् 275, 15.
 अन्योऽन्यसङ्घट्टवृक्षविवृतानि 228, 15.
 अन्योऽन्यसंश्लेषविशीर्णहार- 15, 5.
 अन्योन्यार्पितनेत्राभिर् 266, 12.
 अन्योऽप्यगाधजलमालव-जङ्घुकन्या- 308, 15.
 अन्वागतादरविवर्तितपन्नगेन्द्रः 306, 5.
 अपकर्तुमत्र समये तवात्तभीर् 160, 17.
 अपठच्चारुविम्बोष्ठ- 91, 11.
 अपतत्कणिराजकन्यका 191, 3.
 अपये चरतां यान्ति 273, 6.
 अपदार्पितवैनतेयशङ्खः 78, 15.
 अपदे यदुद्यमकयाविरोधिनी 167, 5.
 अपयातु खगः स तेन कृत्यं 82, 3.
 अपरं कृतनर्यवत्तदस्याः 76, 7.
 अपरिस्फुटोक्तिललिताम् 257, 15.
 अपविद्धनया न यस्य दृष्टेर् 87, 7.

- अपश्यतो हेतुमिहोपपन्न 150, 3
 अपश्यदन्नावसरे विलासिनीम् 58, 3
 अपश्यदिन्दीवरदामदीर्घया 121, 11
 अपश्यद्गगनोल्लेखि 260, 4
 अपसस्त्रे विकीर्णाशो 24, 10
 अपहर्तुमगास्त्वमेव हार 86, 7
 अपहतमिव लोलपत्रजाल 40, 5
 अपाङ्गविश्रान्तविलोलतारैस् 229, 1
 अपाङ्गसर्वादितशोणकान्तिना 108, 13
 अपा कणस्तिष्ठति वीचिकम्पिते 221, 5
 अपास्य धामेतरकर्णभूषणम् 209, 13
 अपि कृतनयनोत्सवेन तन्वी 54, 7
 अपि कोशगृहोदरे दुराप 85, 5
 अपि जायते धृतिविपर्ययो हरेर् 165, 1
 अपि दत्तकुतूहला क्षुराणाम् 75, 5
 अपि वृष्टा त्वयैतस्य 28, 1
 अपि नाम मुद्गुनि वेत्ति वक्तु 84, 5
 अपि निर्विषया मनोरथानाम् 70, 7
 अपि पतितमिवान्तरिक्षपीलोर् 40, 9
 अपि यत्र कुमुदतीभिस्त 74, 7
 अपि भ्रमेणायतमार्गजन्मना 212, 1
 अपि स्वच्छजला देव 30, 9
 अपूर्यतेयं ब्रह्माण्ड- 186, 12

अप्यपाकृतरय स नर्मदा- 127, 9 ; ,

अप्यस्त्यदिपुरेऽस्माक 261, 18 ~

अप्य कुवलयदृशा प्रतिमा 245, 11

अफलुगुधीर्य फणभृत्कुमारो 284, 13

अभवद्द्वयमेव भूपतेस् 192, 1

अभिकान्तमपाङ्गपातिना 192 17

अभिकानभिसर्तुमुद्यत सन् 74, 9

अभिगम्य एव स तत्राधुना रिपुर् 163, 9

अमितोज्जनामुखमृगाङ्गम् 248, 1

अभिधेहि लव कुतूहलस्य 72, 5

अभिनवविसशङ्काऽपहत्य 39, 15

अभिनवलिखितामिव प्रशस्ति 53, 5

अभिसरति वनस्थलीमिवैताम् 45, 7.

अभुमभुजकण्डूतिर् 272, 8

अभूत् पर मन्मथतापशान्तये 210, 15

अभूत् पर्याकुला सा च 103, 7.

अभूत् प्रवृत्त समरो महाहि- 277, 1

अभूद्विद्ध स सारङ्ग 26, 12

अभेदमिन्दुना नीत 92, 9

अभेदमूढस्तवकाभिरावृता 60, 1

अभ्यपावदभिर्याघ्रान् 24, 2.

अभ्यागताया सहसाऽमुनास्या ; 236, 7

अभ्युहतानीध फणीन्त्रलोकम् 5, 9

- અભ્યુદ્ધતા મર્તુરગતિવાણ- 287, 7.
 અભ્યુદ્ધતાધિરનલોઽશ્વિતધૂમરાજિ- 304, 5.
 અમન્દમારુતાક્ષેપ- 174, 11.
 અમન્દમૃગયાસક્લઃ 25, 16.
 અમરપુરધુનીસમુદૃતેન 51, 15.
 અમર્ત્યમિથુનક્રીડા- 182, 6.
 અમર્ષપાવકસ્યામૂત્ 188, 2.
 અમાન્તિ પાતાલતલે પ્રસલ્લુઃ 278, 9.
 અમીભિર્વાલચાનીર- 29, 9.
 અમી મરુર્ચર્તિતચામરાસ્તે 227, 9.
 અમી મુદ્ઃ કુઙ્કુમકેસરાશ્વના 108, 7.
 અમીષ્વલ્લુસ્થકન્દર્પ- 100, 3.
 અમી સરોજપ્રતિમે મુલે મુહુત્ 67, 3.
 અમી સહન્તે મમ તાત ન અમમ્ 212, 9.
 અમુના મયતીથ ચક્ષુષા 200, 1.
 અમુના શતપદ્મમન્ધુના 196, 20.
 અમૂનિ પુષ્પાણિ મહીચલાણામ્ 232, 7.
 અમૃતાંશુમરીચિલુપ્તનિદ્રે 78, 3.
 અમૃતેન્દુષ્કલાસહોદરાઽસ્યાઃ 83, 5.
 અમૌપ્યતાસ્તદૈર્યેન 184, 4.
 અગ્નિસ્તરવપાતતાટિતાત્ 199, 9.
 અગ્નિદર્શનગ્ન્યલક્ષ્મણૈર્ 6, 1.
 અવ્યયતિગુપ્તહારમારજાતૈ 44, 1.
 અવ્યયતિપત્નો નિર્ગતૈસ્કાં 45, 1.

- अयमभिनवकांक्षकारयटि 44, 15.
 अयमस्तगिरेर्निपीदति 197, 5.
 अयमाधूतकल्हार- 30, 12.
 अयमिह हि ततामुपैति कौन्दीं 45, 3.
 अयमिन्दुमुखि त्वया यया 203, 11.
 अयमुचिततरः फणिखियो वा 42, 1.
 अयमुत्पलपत्रलोचने 195, 4.
 अयमुल्लिखति ध्रुवं करैर् 201, 19.
 अयाचितोऽर्घ्यार्पित एव ते शरः 120, 17.
 अयि ! कथय सितच्छदः क्व चायं 41, 11.
 अयि चक्रवर्धूरियं पुरः 204, 9.
 अयि त्वां म्लापयत्येष 101, 3.
 अयि नीलपयोदलेखया 194, 7.
 अयि भाति ययेन्द्रविड्मुखे 201, 1.
 अयि मेकलाद्रितनयापुरस्कृते 158, 13.
 अयि मौनमेतदवनीन्द्र मुच्यतां 168, 9.
 अयि ! यदयमवामनस्य भूमिर् 42, 7.
 अयि सायमिमाः पयोधरैर् 198, 9.
 अयं च कम्पः कुचयोर्वधूरियं 60, 15.
 अयं तर्जयतीव त्वां 99, 4.
 अयं तुलितपौलोमी- 27, 9.
 अयं नेत्रोत्सवस्तस्मात् 186, 3.
 अयं मध्यमलोकेन्दुः 96, 18.
 अयं मुकुलितः किञ्चिद् 99, 8.

- अय ययाति-मान्धातु- 187, 4.
 अय स न स्यान्नवसाहसाङ्क इ- 63, 9.
 अय स नो हार इवास्य दृश्यते 63, 13 .
 अय स्फुरत्काञ्चनपदासौवरस् 61, 5
 अरण्यमहिषैर्दूरम् 24, 9.।
 अरण्यसञ्चारपरेयमेकिका 61, 1.
 अरण्यानी केयं धृतकनकसूत्र- क स मृग. 89, 1.
 अरतिस्वमवाप्याम्भ- 263, 13
 अरविन्दकरेण लोहितं 195, 12. १
 अरविन्ददलत्विषा करेण 77, 17. १
 अरविन्ददलशुभौ करे 201, 5. १
 अरविन्दमुखकोट- 175, 3.
 अरातिभ्यश्च सहसा 186, 14
 अरातिमुक्तेषु ततस्तनुवात् 286, 19.
 अरातिसेनानलिनीयनैक- 284, 9
 अरातिसैन्ये रणधीरधीरान् 281, 3
 अरातकेशीयमनेन भाति ने 107, 1.
 अरुचय करे स तस्य विधत् 51, 9
 अरुणाङ्गुलीवत्तनिश्च- 253, 21.
 अरुणो यदन्धतमम निषेधति 166, 9.,
 अर्कानुगुणितैरोमिद् 29, 11
 अर्धिनो व्यर्थतामेति 260, 14
 अर्धो बरोऽस्याः छमनस्य यस्य 218, 1.
 अर्धपञ्चमस्य तज्जिपामया 136, 3

- अर्धमीलितविलोचनोत्पलः 130, 11.
 अर्पितं प्रणयिना तमप्यसौ 132, 3.
 अल्कच्युतमन्दार- 182, 5.
 अलं प्रदत्तं भूपाल 25, 11.
 अलं विपादेन घनाधिरूढा 145, 5.
 अलं ह्रियैवं समुपेक्ष्य गृह्यताम् 111, 9.
 अलङ्कृतः कस्य वदान्वयस्त्वया 215, 9.
 अलङ्कृतो जङ्घमहर्षिकन्यया 217, 3.
 अलक्ष्यसन्धान-विमोक्ष-पातान् 282, 15.
 अवकृप्य सलीलमुत्तरीयात् 85, 9.
 अवटे किमिति क्षेप्नुम् 271, 14.
 अवतंसितलौचनोत्पलां 207, 1.
 अवतंसितहेमपङ्कजाम् 192, 15.
 अवदद्य पञ्जरमिवास्य कल्पयन् 168, 15.
 अवदद्य वचांसि पार्थिवं सा 86, 5.
 अवदद्य विहस्य पार्थिवेन्द्रः 84, 1.
 अवदद्य विबुद्धपुण्डरीक- 40, 15.
 अवदद्य स साहसोन्मुखस्ताम् 157, 1.
 अवधारय पाटलेति नाम्ना 79, 17.
 अवधूतमानमधुपान- 256, 13.
 अवनितलमृगाङ्क ! यदनान्तश्च 44, 5.
 अवनिपतिकलत्रकण्टयोग्यः 41, 13.
 अवनिपतिरपश्यदक्षराणां 53, 3.
 अवनिव्ररिणलक्ष्मा साहसोपार्जितश्रीः 89, 7.

- भवनीतिलक त्वयि प्ररूढं 81, 9.
 भवनीबलये त्वमात्तदण्डः 86, 15.
 भवन्तितिलकोदन्तम् 103, 3.
 भवनौ यदनेन रक्षितायां 82, 1.
 भवलीदधिश्चतमसः पुरोरवेर् 159, 7.
 अवलोकय कर्तुमीहते 195, 6.
 अवलोकय भीरु सम्पति 195, 20.
 अवलोकयामि शकुनं यथा तथा 165, 19.
 अवलोकितमेतयाय तस्मिन् 77, 19.
 अवलोकितान्यय मया पदानि ते 170, 13.
 अवशा सा ऽवधिचित्रं 90, 5.
 अवश्यं तन्वि चिन्वाना 101, 9.
 अवश्यं भाविनी तत्र 189, 3.
 अवाप देवः भियमन्तिकस्यया 65, 15.
 अवाप तापिच्छरुचिर्जयभी- 285, 17.
 अवापदन्योऽन्यनिवृद्धभावयोस् 115, 3.
 अवाप पर्याप्तशशाङ्कदर्शनः 110, 7.
 अवापि क्वापि संवादस् 93, 14.
 अवान्त्रितं किञ्चन मातरिभना 110, 11.
 अवाप्तसेवावसरः 33, 6.
 अवाप्य यस्यां गृहदीर्घिकाच्छ- 8, 13.
 अविरतमरविन्ववृन्दपीतान् 39, 9.
 अविरलमणिदीपोदद्योतदूरापसर्पत्- 258, 3.
 अविरलमसकृत्तिवासलभम् 50, 11.

- अविशन्नरनाथ नाम पूर्वं 78, 1.
 अवेक्षितुं हारमिहेयमागता 61, 9.
 अवैपत संमुन्मीलद्- 92, 3.
 अवैमि गीतेन इते कुरङ्गे 9, 13.
 अवैमि चित्ते निहितं तदस्याः 231, 7.
 अवैमि दिक्पालपुरीर्वजित्य 8, 3.
 अवैमि पातालमवाप्तसन्धिना 116, 11.
 अवैमि लोकत्रयकण्टकस्य 155, 9.
 अवैमि सैवेयममोघमायुधं 105, 13.
 अव्यात् स वो यस्य निसर्गवक्रः 1, 1.
 अशिशिरमहसो विसारिणा खे 48, 5.
 अशून्याः सुर-गन्धर्व- 28, 13.
 अशेषभुवनख्यात- 25, 1.
 अशोकपुष्पमयितां दधाना 147, 1.
 अशोकयाटिस्तबके 90, 4.
 अशोकस्कन्धलप्रेयं 99, 15.
 असंशयं प्रागृजद्विधाता 18, 3.
 असङ्गताया अपि दीर्घचक्षुषः 56, 15.
 असत्केवेर्वागिव वीतसौष्टवं 58, 17.
 असत्यमेतासु रुचा वितन्वती 62, 9.
 असतामक्षद्वय लज्जतेऽयं 81, 19.
 असन्तमप्यम्ब मयि प्रसन्ना 149, 11.
 असमप्रसन्नाङ्गमण्डित- 206, 7.
 असायनेकस्त्रलितैः समकुला 58, 19.

- असावशोकैः क्षणमाश्रितैः श्रमात् 59, 15.
 असावितः पार्थिव दन्तपत्रम् 234, 15.
 असिकान्तिजालजटिलायबाहुना 161, 1.
 असिताञ्जनाङ्गमभिजात- 248, 9
 असीमसौन्दर्यसुधाविलासभूर 121, 15
 असुरं निहत्य सहसैव तत्क्षणाद् 166, 5.
 असुरपतिविनाशकालरात्रिम् 274, 7.
 असुरस्य तस्य कथिता नरेन्द्र ते 163, 7.
 असुराधिपतिं साक्षा 267, 11.
 असुरेन्द्रस्य दोःकण्डु- 268, 7.
 असूचयत् प्रसङ्गेन 188, 5.
 असूच्यतापतथैतद् 188, 10.
 असृत लीलागृहदीर्घिकेह 152, 7.
 असूययेवाय विमुञ्चती रुशं 115, 5.
 असेषन्त समीरास्तम् 25, 13.
 असैरिभमसारङ्गम् 25, 9.
 असौ पराधीनतयाऽस्पदीकृता 61, 3.
 असौ विहारहरिणः 27, 12.
 अस्ताचलव्यायतयमपाति- 280, 7.
 अस्ति क्षितायुज्जयनीति नाम्ना 4, 13.
 अस्त्येष भक्षेप्यतिथस्तलस्यात् 149, 13.
 अस्याः क्षमापाल घनान्तराजेर् 231, 18.
 अस्याः पित्रेति द्वेधेन 270, 8.
 अस्याः भुतो चम्पकादधस्याः 238, 7.

- अस्याः सरलत्विपि कर्णपादो 234, 5.
 अस्याः स्मराग्निसन्तप्तं 263, 15.
 अस्याखण्डलकोदण्ड- 28, 5.
 अस्या लताक्षेपविस्त्रितस्य 234, 7.
 अस्याः सकालागरूपत्रलेखे 237, 13.
 अस्यास्तनतटे भारः 264, 18.
 अस्याः स्तनाभ्यामधुना धृतेयम् 236, 5.
 अहमहमिकया कृतप्रवेदां 50, 3.
 अहर्निशं चूतवनेषु यस्याम् 7, 21.
 अहर्मुखाकृष्टपतङ्गमण्डलः 213, 5.
 अहं तदस्या मकराङ्किते बलात् 219, 15.
 अहारि लोलं नृपतेस्तया बलात् 105, 7.
 अहिराजधृतानिदेशतोऽस्मिन् 79, 3.
 अहिराजधृते विलोक्यताम् 200, 19.
 अहो किमपि कल्याणम् 269, 5.
 अहो गुणेन राजेन्द्र 261, 11.
 अहो दूरस्थितेनापि 98, 3.
 अहो न कस्य भिन्दन्ति 99, 11.
 अहो पुराणराजार्प- 189, 1.
 अहो यत त्वमेतस्मिन् 97, 18.
 अहो यत विदग्धोऽसि 271, 1.
 अहो महत्साहसमेतदेव 3, 5.
 अहो यशः पूर्वमहीपतीनाम्, 14, 3.
 अंशुकेन शरदिन्दुबन्धुना 139, 17.

अंसविनिहितमृणाललता- 249, 7.

अंसस्सवल्कलमन्यः 186, 15.

अंसावलम्बिनीविभ्रत् 178, 11.

अंसे विभर्तीय तमालनीलं 235, 17.

आ.

आकम्पितानां महतेषु यस्य 16, 11.

आकर्णकृष्टकोदण्डः 264, 3.

आकर्णकृष्टात् धनुषः पतद्भिर् 281, 1.

आकर्णाविस्तारितमुग्धनेत्राः 225, 11

आकारमर्धयनितावपुषः पुरारेद् 305, 7.

आकृष्य मूर्तमानीतम् 103, 10.

आक्रान्तदिङ्गुण्डलकुन्तलेन्द्र- 16, 7.

आक्षिप्य हारान् निजविक्रमाग्नि- 15. 9.

आख्यातवान् स्मितसुधा- 222, 17.

आचुम्बती पाण्डुकपोललेखम् 147, 7.

आज्ञा विलङ्घ्यते तात 189, 12.

आतिथ्यमेव कुरुते परमङ्गलेखा- 70, 3.

आतिथ्यमक्ष्णोः कथमन्यथैवम् 143, 15.

आत्तप्रसाधनमनङ्गविलासवेदम 300, 13.

आददे मुनिरप्युद्यद्- 188, 16.

आदानुमचनसाय 181, 3.

आदानुमीक्षितमहीन्द्रधृतेति रत्नम् 291, 1.

आदाय सादरकणीधरदत्तमर्ष्यम् 292, 6.

आधृतकार्तस्वरकेनुयष्टिर् 228, 3.

- आध्मातशङ्खस्वनमांसलोऽप्ये 225, 7.
 आननेन ललिताक्षिपदमणा 140, 11.
 आनन्दकन्दलीचित्तम् 260, 12
 आनन्दवाष्पसलिलार्द्रदृशोऽर्धमार्गे 307, 7
 आनर्तयत्येष पताकिनीनाम् 228, 5
 आनीतया झटिति रूपमदृष्टपूर्वम् 304, 9
 आनीय तद्यो दुहितुर्ममास्याः 152, 9.
 आनेतुकामेन भवन्तमत्र 153, 7
 आपपात सरमाद्भदः क्षणात् 135, 1
 आपानभूर्वासितासवरागदीर्घ- 257, 19
 आपप्रयत्नेन तथा स मन्ये 153, 9
 आभाति यस्याः परिखा नितम्बे 5, 1
 आमञ्जुगुञ्जत्कलहसपङ्क्ति- 4, 17.
 आमन्द्रशङ्ख-पटहस्वनसूचितं प्राक् 223, 7.
 आमुमोच निजकङ्कणं भुजे 156, 19
 आयतोऽभिमुखमीर्ष्या जवात् 136, 9
 आयाति योऽनङ्गजयद्विपस्य 6, 9.
 आयातु स्वयमादातुम् 272, 2
 आयामिमालामणिकान्तिदण्डैर् 227, 7.
 आरुह्य चन्द्रः खमिवाभिरामम् 284, 3.
 आरोपयति पुष्पेषु- 263, 18.
 आरोपितज्येव जगज्जयाय 147, 3.
 आरोहति परां कोटिम् 97, 8

- आर्द्धवणाङ्गस्य कृपार्द्धचित्ता 147, 5.
 आर्द्धगसेयं गमिता प्रसादम् 236, 11.
 आलम्बते रत्नकिरीटलक्ष्मीम् 231, 15.
 आलक्ष्य स्तनसख्यलक्ष्मणि ततः 55, 1.
 आलिङ्गितं किंशुकशोणभासा 8, 11.
 आलोक्य दर्पणतले प्रतिमागतं तम् 293, 15.
 आह्लादहेतुः स्निग्धेयम् 29, 13.
 आवर्ततामूर्मितान्यमान- 278, 1.
 आववौ शबरराजयोषिताम् 127, 11.
 आवृत्तिदत्तसन्देशा 265, 17.
 आवृत्तिविहितप्रेयः- 175, 12.
 आशालतानां वलयेषु भर्तुर् 18, 9.
 आश्रयत्यवनिमेघवाहने 134, 9
 आसन्नपद्मसरसा 174, 5
 आसन्नानुचरधृतेन पङ्कजिन्याः 104, 13.
 आसन् मुखानि ककुभामभितोऽथ चित्र- 289, 13.
 आसामितः प्रेङ्खितमध्यरत्न- 229, 9
 आसामितः सत्वरगामिनीनाम् 229, 3.
 आसामिन्दोघराक्षीणाम् 178, 6.
 आसां पृथुस्वेदकणाङ्कितानि 230, 15.
 आसां लतामस्तबकोत्थितानि 233, 7
 आसां सुधारसार्शणाम् 270, 1.
 आसीत् पुरस्तात्तिपुरायभङ्गे 156, 9.
 आसीनगञ्जनदयागम् 268, 9

- आस्त तरुकुसुमसंवलिते 54, 17 -
 आस्त मौक्तिकशिलातले ततश् 142, 7.
 आस्तां किमन्यैः फणिभिस्त चिन्त्यस् 154, 19.
 आस्वादितलवद्भैला- 175, 8.
 आहूर्जना दीर्घगुणाभिरामं 18, 1.
 आहूत इव साटोपं 24, 1
 आहतस्तनविलेपने दृशा 130, 15.

इ.

- इत एव निवर्तध्वं 271, 13.
 इतरा पडाङ्गमिव मत्त- 252, 9.
 इतश्चकोराक्षि विचिन्त्य स्रुतम् 117, 17.
 इतश्च दृष्टेयमिति प्रसूयते 61, 13
 इतः शिलोत्सङ्गतले निपेदुषा 63, 5.
 इतः कदम्बादनिवृत्तहस्तम् 235, 13.
 इतः करोति कलहम् 177, 4.
 इतः क्रिमेतस्य न सैकते स किं 63, 15.
 इतस्ततः शून्यतया स्खलन्ती 145, 19.
 इतस्तले सञ्चरतामहीनां 229, 13.
 इतः पल्लवपङ्कान्तर- 30, 2.
 इतः स त्रिभ्राकृतिरीक्षितो मृगस् 61, 11
 इति कथयति चापमर्षयित्वा 46, 7.
 इति किञ्चिदेय न तत्र स्वमण्डले 163, 1.
 इति कियदपि यावदेव निन्ता- 54, 11.
 इति क्रुधं तद्वत्सा स आददे 220, 7.

- इति शिखीशुभुतिशुक्तिपेयाम् 148, 3.
 इति शिखीशुभुतिशुक्तिपेयाम् 66, 11.
 इति तद्वचसः सीम्निः 101, 15.
 इति तद्वचसा स्मरैकदूत- 83, 13.
 इति तस्यास्तथैवाभूद् 95, 16.
 इति तां प्रणयार्द्रया गिरा 194, 3.
 इति त्वया स्वमेवाशु 270, 14.
 इति नगमवगाहते सदारस् 46, 1.
 इति नरपतेः स्यान्ते कृत्वा मनोभृगवागुर
 इति निविडकुतूहलाकुरुस्ताम् 53, 7.
 इति पार्थिवेन कथिते दधन्मनाक् 159,
 इति पार्थिवेन स्मिन्वा 27, 8.
 इति पार्थिवेन मुदीर्य मौनयान् 167, 7
 इति पृथयते तस्मै 262, 5.
 इति प्रकृत्वा मधुरोक्तिरुक्तयान् 61, 1
 इति प्रोद्गृह्यमानमन्यरो 65, 9.
 इति प्रयादः परमीक्षितु च ताम् 216,
 इति प्रसर्पस्मितचन्द्रिकदशैर् 122, 17
 इति प्रियसखीमूक्ति- 102, 13.
 इति भुतलयासवः स ताम् 204, 13.
 इति मेधाविद्य भयर्ता ययुस्तया 171,
 इति ययु जल्पति शुकेऽथ विस्मयान्
 इति ययु ययौ निरुप्य तस्याः 88,
 इति निरुप्य ययुर्नीय तस्मिन् 12, 9.

इति साऽग्निनि मृगाऽऽयताक्षी 169, 13.

इति सा वसुधापतेर्निदेशाद् 72, 7. -

इति सा समुदीर्य तत्पृष्टकान् 80, 17.

इति सुनृतया वाचा 179, 12. ,

इति स्मितक्षालितदन्तवाप्तसा 115, 7.

इति स्मितसुधाद्रेण 92, 14

इति स्मिताप्यायितदन्तदीपितिर्- 118, 1

इतीह्नितजे वदति भियंवदे 110, 5.

इतीतिनृत्तं तदुपाभय तथा 121, 1

इतीरयन्त्या. कुटिलं वच. कराद् 111, 1

इतीव निर्याजमुदीर्य तत्पजे 111, 7.

इतीव मुमुचे तेन 23, 10

इतीव स खगारावैर् 25, 12.

इतोऽय यावन्ती पुरतो मया सा 145, 9.

इतोऽप्ययमृषिः पश्य 177, 13

इतो ऽवतसोत्पललास्यदेशिके 67, 7

इतो अस्ति गय्यूतिशतार्धमात्र 153, 19. 1

इतो गात्रपरावृत्ति- 177, 11. 1

इतो नितम्बैरसितेक्षणानाम् 228, 13. 1

इतो मिथः पार्श्वविघट्टितेषु 229, 17. 1

इतो रसं पल्लवयन्ति वीरम् 229, 19. 1

इतो लताः पार्थिव संरभन्ते 232, 5. 1

इतो वन्येभमुक्ताभिर् 30, 14

इतो वान्ति हविर्धूम- 176, 9

- इतो हिरण्मयी भूमिः 176, 11
 इत्यकालजलदादिवैकृते 127, 13
 इत्यञ्चलासक्तलतो न याज्ञाम् 237, 9
 इत्यब्रवीदुरगनेत्रपरम्पराभिर् 302, 9
 इत्यभाष्यत भूपालश् 103, 6.
 इत्यमन्दः प्रवादोऽत्र 261, 10.
 इत्यविमहवती नभस्तलान् 126, 11
 इत्यवोचत दन्तांशु- 261, 4
 इत्यादि व्याहरन्ती सा 100, 13.
 इत्यापतन्मदनवाणपरम्पराणाम् 294, 1
 इत्याश्वासयतीव त्वां 98, 11.
 इत्युक्तवति सामर्थ- 270, 15
 इत्युक्ते मसृण तेन 31, 1
 इत्युक्ते मुनिना सोऽथ 189, 11.
 इत्युक्त्वा कौपतरलं 272, 4
 इत्युक्त्वा विरते तस्मिन् 28, 9
 इत्युक्त्वा विरते तस्मिन् 180, 13.
 इत्युक्त्वा सूक्तिचतुरो 188, 15
 इत्युज्ज्वले तस्य ध्वजःप्रसूने 240, 15
 इत्युदीर्य मणिकान्तिकन्दलीः 156, 17
 इत्युवाच मणिपञ्जरे स्थितो 111, 1.
 इदमद्वयवर्तिना करेर् 194, 9
 इदमञ्जननीलमाहतम् 202, 3
 इदमप्रादुर्त पश्य 177, 5

- इदमम्बरपत्न्यलोदराद् 196, 4
 इदमर्थविलोकिताधरं 194, 13
 इदमात्तनीतिपथमाददे वचः 159, 3.
 इदमाभरणं हरस्वरण्ये 86, 13
 इदमार्द्रयतीव मे मनो 195, 18
 इदमार्यं तत्त्वायि विमुक्तयन्त्रणो 169, 5
 इदमिन्द्रजालमिति मे समुत्पिताम् 153, 9.
 इदमुद्रतमिन्दुमण्डलं 201, 11.
 इदमुष्णकरेण कृष्यते 195, 14
 इदमोमिति गृह्यते वचस्ते 84, 9
 इदं निर्जितबाल्यस्य 93, 8.
 इदं नृप त्वामवलोक्य जातम् 143, 9
 इदं मध्यमलोकेन्दोर् 262, 12.
 इदं महचित्रममानुष त्वया 67, 19
 इदं मृगालादपि कोमलं वपुस् 116, 13.
 इदं वदाशिक्षत कैतव कुतस् 117, 3
 इन्दुकान्तशिलेन त्वम् 98, 4.
 इन्दुशुतिः कुन्दसितान् दधाना 15, 17.
 इन्दुमौलिगतकन्दलासित 126, 15.
 इन्दुः कटकमाणिक्यं 181, 13
 इन्दोः सुधानिधानत्व 179, 16
 इन्द्रनीलकपिशिर्षिकं ततस् 138, 7.
 इन्द्रनीलप्रतोलीतः 174, 3
 इन्द्रनीलमणिकान्तिमेवक 139, 7.

- इभकुम्भभित्तिदलनोद्यमे हरेर् 160, 19.
 इमा नवनवाश्चर्य- 28, 14.
 इमा विमानावलयः कथञ्चित् 228, 1.
 इमे पृथक्का अपि पार्थिवश्रियो 63, 3.
 इमां त्वदाकारनिरूपणे सखीम् 120, 1.
 इमाः क विन्ध्यस्य भुवोऽतिदुर्गमाः 168, 1.
 इमाः समं प्राणसखैर्वनेऽस्मिन् 282, 19.
 इयत्तया मुक्तमवैमि नैषुणं 106, 9.
 इयमत्यच्छदये 264, 5.
 इयमभुतरङ्गितां दशं 197, 7.
 इयमापाण्डुगण्डेन 263, 6.
 इयमिन्दुश्रुतिहरं 264, 9.
 इयमिन्दुसमुद्रकादितो 202, 9.
 इयमुच्छ्रिता किञ्चित् 265, 6.
 इयमुत्तमसङ्गीता 273, 14.
 इयं किमु स्याद्वनदेयताऽऽगता 61, 7.
 इयं कृशाङ्गी कुसुमाखशङ्कया 108, 3.
 इयं न मन्मथस्याखं 98, 12.
 इयं जगधेषचकोरचन्द्रिका 106, 7.
 इयं तयानेन विराजतेतराम् 106, 13.
 इयं क्षियामापतिकान्तिपेक्षतं 109, 3.
 इयं नताङ्गी जगदेकएन्दरे 107, 9.
 इयं न यस्याभियितां गताहशोर् 106, 3.
 इयं पक्षमापवर्यभु- 263, 4.

- इय परिभ्रान्तिरगेन्द्रकन्दरे 69, ०
 इय पुरो निर्यति दुरमायते 108, 17
 इय पुरो मारुतनर्तितालका 60, 3
 इय प्रवालासितरत्नमौक्तिकैर् 108, 15 ;
 इय मन्त्रीपाल विलोकितेन ते 109, 15.
 इय मूर्तिर्महाराज 261, 6
 इय विलासोर्भिनिमग्नशैशव 107, 5
 इय शनै शैलनदीव च क्वचित् 60, -7
 इयं सुधा मुग्धविलासजन्मभूर् 106, 5
 इय हि बालोच्छसित मनोभुवस् 120, 11
 इयु रूपेण प्रतिमोक्तमुद्यता 109, 1
 इह किं प्रतिस्फुरति मे तवाग्रतो 159, 5
 इह पल्लवसैकतेषु यावत् 84, 15
 इह पदय निशावधमुखे 201, 17
 इह भान्स्यतिलोहितामप- 196, 12
 इह साक्षितयाश्लमात्रयोर् 204, 11.
 इहान्ननामि स्वमुखच्छलेन 229, 17
 इहानुतापो भगवन्विमुच्यताम् 221, 7
 इहेतदालिख्य शिलातले शनैर् 117, 5.

उ

- उक्ते तथेत्यकृत काञ्चनपुष्कर तन् 302, 3
 उक्त्वेति तामहिष्ठतामगमन् गृहाणि 309, 1.
 उक्त्वेति दूष्णीमभवत्सोम 150, 9

- उक्त्वेत्यनर्धमतिपावनमर्पितं तद् 305, 13.
 उक्त्वेति दिव्यकुसुमैरवकीर्य मौलौ 303, 7.
 उचितं निजसायकानुरोधात् 88, 3.
 उच्छिन्दतः क्षमासरसीं विगाद्य 18, 15 .
 उज्जगामामितः कोऽपि 163, 6
 उज्जतिस्म स शनैः समुच्छसन् 131, 15.
 उज्झिता झाटिति कार्यगौरवात् 134, 13
 उटजप्राङ्गणं गोभिर् 177, 10.
 उद्भुभिः खमितस्ततः क्षणात् 200, 11.
 उत मुकुलितमन्मयावतारे 54, 5.
 उत्क्षिप्य वेपथुमता करपङ्कजेन 292, 13.
 उत्तंसितेन्दुशकलाय कपाल-जूट- 297, 9.
 उत्तम्भयन्तीय तले सतर्कम् 241, 17
 उत्तातयैषस्त्रतालवृन्त- 279, 5.
 उत्तुङ्गरत्नप्रासादां 267, 14.
 उत्पद्मगा निरुपमोद्भसितप्रभोद- 301, 5.
 उत्पतसुत्ततद्येय 27, 2.
 उत्पन्नधिपतदमतो मुहुर् 137, 5
 उत्पताकमणितोरणाद्भितं 138, 11.
 उत्पन्नस्य सरसं लसत्सृष्टा 128, 1.
 उत्पाकमेव च कलं कगिराजकन्या- 294, 15.
 उग्न्य वेगान् पयमानगार्ग्यं 277, 11
 उग्न्य हेन्यहनमग्नुयारिर् 287, 19.

उत्सृज्य गीतमसमाप्य विलासलास्यम् 292, 9.

उदयकलोलकदार्यतमहैर् 217, 5

उदयतुरगाह्वः 21, 3

उदयदिग्वारणहस्तहारिणा 57, 11.

उदयपुण्डरीकत्वं 24, 8.

उदयभोगैरहिभिः परीता 145, 11.

उदयमसुरेन्द्रस्य 188, 6.

उदञ्चदिन्द्रचापानि 182, 7.

उदञ्चितव्यायतपक्ष्मणा ततस् 120, 5.

उदडीयत खे मुखेन विभ्रद् 78, 13

उदनमदय तत्संगादुदञ्चत्- 123, 5.

उदपादि कण्ठमुनिशिष्यशापतः 167, 13.

उदरम्यतयोः कुतूहलात् 200, 3.

उदार्चयः पुष्पशरासनकुधा 214, 11.

उदस्तभास्वत्कङ्कान्तया श्रिया 58, 15.

उदस्य वस्त्राणि नमस्यलेन 225, 9

उदंशुलेखेन मुखेन कुर्वती 105, 15.

उदितकुध्विपुरदारुडम्बरे 165, 17.

उदितव्रषा इव विलास- 245, 5.

उदितानि तमांसि सा च ते 198, 19.

उदितामिव मन्दराङ्गतात् 193, 11.

उदितानु कान्तिगुणमध्य- 252, 27.

उदितेन वैरितिमिरद्रुहाजमितम् 162, 1.

उदिते हि विरोचने नलिन्या 71, 7.

- उदित्य पङ्क्त्या भ्रमवारिविप्लवां 67, 15.
 उदियायमानतिमिरौघ- 253, 17.
 उदीरितैवं किल पार्थिवेन सा 122, 11.
 उदूष्मणा निःश्वसिनेन कान्ति 172, 11.
 उदेति कान्तामणिमेखलानां 6, 7.
 उद्याटितेष्वथ विलोचनकौतुकेन 308, 1.
 उष्ण्डहेमाम्बुरुहासु खेत् 145, 13
 उद्यद्विवृत्तकरवेणिकया नृपेन्दौ 293, 3.
 उहामदुग्धाधितरङ्गभासो 13, 11.
 उहामाजिक्रतुमखमहादीक्षया स क्षितीशो 223, 17.
 उद्यानवापीपयसीव यस्याम् 12, 3.
 उद्भिन्नमौक्तिकनिभभ्रमवारिविन्दुर् 290, 9.
 उद्भिन्नसान्द्रपुलकः 265, 10.
 उन्निद्रसान्द्रकुसुमप्रकरावकीर्ण- 298, 5.
 उन्निद्रहेमपद्मानि 176, 12.
 उन्मिपन्मधुलेखेय 90, 10. -
 उन्मीलति यदन्तर्मे 92, 12
 उन्मूल्य सम्पति सुरारितमः समूलं 294, 11
 उन्मोचयन्तीमलकापमेत्य 146, 9.
 उपनारविशेषसंविधाने 71, 15,
 उपयाति षडेकदेशसाम्यं 72, 11.
 उपयुक्तामृतस्पर्धि- 175, 7.
 उपरोधमिमं न मन्यसे चेत् 80, 5.
 उपपन्न इव सम्भावः कदाचित् 43, 1.

- उपागतेयं निधनामदूती 151, 5
 उपाचरेस्तं च तथाविधानां 156, 15.
 उपात्तपुष्पः क्षितिभर्तुरर्हणां 112, 7
 उपान्तविभ्रान्तपयोदमण्डलैर् 217, 13
 उपायनीकृतोन्निद्र- 22, 11
 उपाविद्वाद्वेपितवामनस्तनी 113, 5.
 उपाविशत्सा रशनामणित्विषा 66, 7.
 उपास्पृशत्स चाभ्योज- 32, 16.
 उपेन्द्र इति सज्जज्ञे 184, 8.
 उपेयुषा काञ्चनपद्ममंशुना 106, 15.
 उपोढतारापतितारहारयोर् 109, 7
 उपोढनानामणिमौक्तिकोत्करैः 216, 15.
 उपोढरागामुदधिस्तटोदरे 56, 3
 उपोढलावण्यतरङ्गभङ्गया 105, 5
 उपोढशशभृल्लेखः 34, 4 .
 उपोढहंसिका यस्य 180, 16
 उरगाधिरूपपक्षपातं 88, 9.
 उरगेन्द्रसुताविभूषणं तत् 86, 1.
 उरसा रुद्रगीर्वाण- 268, 13
 उरसा स चभार हारमीशः 85, 11.
 उरसि नरपतेः पतञ्जकाशे 52, 1
 उरसि निहितबन्धुजीवमुर्व्या 51, 7.
 उरसीय पयोधिराजकन्या 83, 7.
 उर्ध्व-मरुद्-रवि-निशाकर-वाह्नि-तौय- 296, 11.

उलङ्घितो यत् कपिना पयोधिः ३, 11

उल्लसत्कूटजाच्छ- 104, 5.

उल्लसन्नवपयोधरालसां 124, 9

उल्लासितः कुङ्कुमपासुपूर- 226, 9

उल्लासिषु स्वर्णमयाक्षपङ्क्तैर् 8, 5.

उवाह कण्ठलमश्री- 22, 4

उवाह मुखमुज्जृम्भ- 90, 12

उवाह लज्जानतमञ्जितालक 110, 9

उवाह विस्फुरन्नाल- 32, 3

उपः साकल्पकैनेव 33, 12.

ऊ

ऊचे तमित्यधिपतिः कणिनामुदञ्चत्- 304, 15.

ऊचे रमाङ्गदेमैवम् 28, 10

ऊदधवलकुसुमाभिरलम् 253, 7

ऊदनयललितपत्रलता 251, 7

ऊर्मितरलितमयूषशिरैर् 245, 19

ऊर्मिदलनशिशिरेण बलात् 244, 11

ऋ

ऋजु दधित्वाप्यनृजु प्रवर्तते 60, 5

ऋजु तमय विहायसा प्रजन्तम् 46, 11.

ऋजुभैक्षत यश्चिष 96, 13.

ऋजुः प्रहृष्टाग्नि परं तदम्य 118, 11.

ऋतधोऽप्यग्निगः समेत्य यत्र 71, 3

ए

एवञ्च सादर्यं नादित्यष्टनामा 251, 7.

- एकमिव रतिपतेरुदितं 254, 9.
 एकस्तयोरगमदम्बरगामिसैन्य- 308, 13
 एकः क्षितौ साहसिकस्त्वमेव 153, 11.
 एकान्तकान्तमसितागरूपत्रभङ्गम् 300, 11.
 एका माणिक्यकटकं 266, 13.
 एकेन राजहंसेन 97, 15.
 एणीदृशां कान्त इव प्रवृत्तः 239, 13.
 एणीदृशां विचरति स्म स राजहंसः 294, 3.
 एतया साम्यतं ब्रूहि 269, 9.
 एतत्कर्णोत्पलं लोलम् 98, 1.
 एतद्यशोभटकरे कनकाम्बुजं तत् 295, 1.
 एतानि कान्तैः प्रमदाजनस्य 238, 19.
 एतानि पदय च्युतपुष्पधूलि- 239, 19.
 एतानि पदयाम्बरतः पतन्ति 228, 17.
 एतान्यवन्तीश्वरपारिजात- 4, 9.
 एता मियो रुद्धविमानमार्गा 238, 15
 एता वहन्ति सन्तापम् 29, 8.
 एताश्च शृङ्गारमितोद्गनानाम् 230, 1.
 एताः करैः काञ्चनपद्मगौरैर् 233, 3.
 एतास्तु सीदन्मणिवन्धमूल- 240, 3.
 एताः प्रयान्त्यः पुरतो विमानैर् 228, 19.
 एते खलीनक्षतशोणिताक्ताः 231, 17.
 एते गतिक्षोभवशाद्बधूनां 229, 11.
 एते भटास्ते न विराद् 273, 10.
 एते सविभ्रमं न्यस्ते 97, 6.

- अभिर्महीपाल विमानरत्नैर् 280, 15.
 एला-लवङ्ग-कङ्काल- 174, 8.
 एवं निसर्गमधुरेण सुधारसैक- 70, 5.
 एवं वचः स्मितसुधा- 100, 16.
 एवं सुधारससमृद्धिमनोहरेण 222, 11.
 एवमवददिव दीर्घदशः 244, 7.
 एवमाकर्ण्य ललितं 265, 9.
 एवमादि यदभून्महीपतेर् 137, 9.
 एवमेव यदियं न लभ्यते 126, 7.
 एष कच कुकूलाग्नि- 263, 8.
 एष चैत्रोत्सवधिने 100, 7.
 एष जानु न विकल्पते कश्चित् 132, 13.
 एष ते न घटते मनोरथः 125, 15.
 एष दृष्टस्त्वयेत्युक्ता 95, 9.
 एष द्विजः स्वस्त्ययनं विराधैर् 238, 9.
 एष प्रत्युटनं षक्ति 178, 2.
 एष यथाङ्गुशस्याजौ 189, 5.
 एष विप्रमिह सादसोत्सये 131, 13.
 एष स्तवकितोऽशोकः 99, 2.
 एषा कमलिनीपत्र- 263, 11.
 एषा च यद्वर्तुष्टा 188, 14.
 एषा तमात्मावलिनीलयान्तेर् 231, 9.
 एषा निखेष दीपस्य 261, 7.
 एषां द्वितयमेताभिः 177, 9.

क.

क एप राजेति मुहुः कुतूहलात् 119, 13.

कश्चित्स्वया ज्यमज्ञायि 270, 3.

कश्चिदस्य प्रमोदाय 96, 17.

कडोरातपतनस्य 30, 3.

कण्डूयत इवासत्रां 181, 16.

कतिचिदपि लतान्तरे दधानम् 50, 13.

कतिचिदलिनिपीतधूपगन्धान् 37, 7.

कथञ्चित्प्रागनायस्य 266, 5.

कथमपि वस्तुधाधिपः प्रमोदम् 49, 3.

कथमप्युदधुपृपतं पदेपदे 170, 17.

कथमयमवधिर्न मुक्तिभाजाम् 52, 11.

कथमेतां प्रविष्टस्त्वं 261, 7.

कथमेते स्वया तन्वि 98, 14.

कथय प्रिये निहितसान्द्रचन्दन- 171, 9.

कदलीदलदत्तमारुतो 191, 13.

कदाचित्पाटले कञ्चिद् 261, 15.

कदाचिदेवं सहसोपसृत्य मां 216, 9.

कदाचिहोचनातिथ्यम् 21, 1.

कनकारविन्दमरविन्दलोचन- 164, 5.

कं न प्रतारयत्येप 96, 6.

कन्दर्पदर्पदामनाय कृतान्तर्द्वे 296, 9.

कन्दर्पदीपनं लेखम् 62, 6.

कन्दर्पस्य त्रिलोकीहृदविजयमहासाहसोत्साहहेतुर् 258, 19.

- कन्दर्पाधिककान्तोयम् 97, 4.
 कन्यकासि किमिदं शशिप्रभे 126, 9.
 कन्या शशिप्रभा नाम 187, 12
 कपयः पुरा रघुपतेर्यथा वने 165, 9
 कपिञ्जलैरितः पश्य 29, 10.
 कपोलकालागरूपत्रवल्ली- 9, 7.
 कपोलः पाणिपर्यङ्कात् 183, 10
 कबन्धकण्ठोच्छलदलवन्तः 280, 1.
 कमलस्य निलीय निधलं 200, 5.
 कमलेषु मुकुन्दस्य 273, 1.
 कया नु सारङ्गदशासि कारितः 210, 5.
 करपल्लवशय्यासु 273, 12.
 करभोरु सनिद्रवार्हिणं 199, 13
 करस्थितं सा झटिति न्यधात्ततश् 114, 9.
 करादनुचरस्तस्य 31, 5.
 करारविन्देन मुखेन्दुर्वाबन्धम् 172, 3.
 करुणार्पितलोचनं मिथः 195, 16
 करेण विभ्रन्नपुगत्तकरली- 213, 3
 करेण नाययमपास्य कण्ठः 119, 17
 करे तदापास्यति यस्त कङ्कणं 221, 13.
 करोति कर्णे नयकर्णिकारम् 234, 17.
 करोति निर्यामितनायकेषु 154, 9.
 करोति भेषे भणयानधिमि 111, 15
 करोति वक्ष्याम्यमराद्भगवान् 154, 13.

- कर्णभूषणमणिप्रभालवैस् 125, 7.
 कर्णावतंसीकृतपद्मवानां 239, 7.
 कलहंसकलस्वनैर्विवुद्धा 77, 9.
 कलितेव नतान्नि लक्ष्यते 203, 1.
 कलिन्दकन्यामसृणोर्मिनीलां 146, 3.
 कलिसन्तमसं येन 185, 12.
 कल्पद्रुमादीनय तैस्नदीय- 18, 5.
 कल्पविटपिमधुनः प्रमदा- 255, 13.
 कविमित्रे विशाश्राम 186, 8.
 कस्तुलाग्रमधिरोप्य जीवितं 134, 1.
 कस्त्वं मृगः कथमभूरिति पार्थिवेन 302, 7.
 कस्यात्र लोमाय न शुक्तयस्ता 4, 7.
 काकपक्षाद्भूमर्धनिः 177, 1.
 काकुत्स्थमाहृतसुरारिमिवानुयातं 307, 5.
 काचित् पर्यङ्कमालोम्य 266, 11.
 काचिदितरकरसङ्घटितं 252, 15.
 कान्तनिमित्तनयनं पिदधे 218, 19.
 कान्ता निरोहिता मा न 188, 12.
 कान्ता-यशोभट्टयुतं कृशनामवातात् 307, 3.
 कान्ताम्भूतिप्रसभकण्टकिताङ्गजात- 112, 15.
 कान्तिच्छटाचक्षुरितिदिक्षत एष देवो 294, 9.
 कान्तिनिकर इव निग्मरुचेर् 253, 15.
 कान्तिमलयधरमीनवाममा 119, 1.
 कान्तिगुरवहृदमर्यसहिन् 214, 15.

- कान्त्याऽनुलिप्तानि विलोचनानाम् 19, 7.
 कादम्बचञ्चूद्धृतचक्रवाकी- 242, 5.
 कापि निभृतमधुपावलिमत् 251, 15.
 कापि स्मितमुखी कान्ते 266, 8.
 कामं दुर्लभमेवैतत् 101, 1.
 काममपिवदपरेन्दुमुखी 255, 9.
 कामघृहदि विहितः प्रणयः 256, 11.
 कामप्यवापदुमया घटितस्य लक्ष्मीं 222, 13.
 कारितासनपरिमहे पुरो 142, 5.
 कर्तव्यीर्यार्जुनेभ्य 182, 16.
 कार्मुके सति शरेषु सत्स्यपि 130, 5.
 कार्यतः सदृशी तासां 32, 14.
 कार्दर्यामभूमिमात्रायास् 264, 14.
 कालान्जनदयामतयाऽऽभ्यन्ते 227, 17.
 कालेन सङ्गमसरोन्तरालाद् 279, 17.
 किञ्च काञ्चनकपाटसम्पुटं 138, 13.
 किञ्चाञ्परं त्वमेतस्या 265, 3.
 किञ्चिन्नपानुविदेन 96, 1.
 किञ्चिदन्तरितमूर्तिभिः क्षणाद् 133, 13.
 किञ्चिदस्य पुरतोऽप्य गच्छतः 136, 11.
 किं ताम्यसि तयोपान्तम् 98, 15.
 किं निमग्नमिह घालया तथा 131, 3.
 किं गालुषापयंतजे परेयम् 3, 3.
 किमत्र करैः गाढम् 99, 11.

- किमत्र कृत्यमित्यन्या 266, 10.
 किमन्यज्जायतामेव 272, 3.
 किमन्यत्तत्र मन्तुद्वयै 93, 17.
 किमन्यत् सममेतेन 274, 1.
 किमन्यद्ब्रोल्लसितं जगद्वये 121, 17.
 किमन्यदस्याः कृतपाणिपीडनः 122, 5.
 किमन्यदस्याध्वरितैर्नृपस्य 3, 17.
 किमन्यदुक्तं मुधयेव सान्द्रया 110, 1.
 किमन्यदुत्तिष्ठ गृहाण यात्रां 155, 15.
 किमन्यद्रासेति यस्य साम्यं 19, 13.
 किमन्यन्नार्थिनां मत्तो 270, 13.
 किमनन्नवती वक्ति 261, 17.
 किमप्युदञ्चदशनांशुदेखा 146, 11.
 किमपरमनुगम्य एव हंसः 42, 5.
 किमपि मनसिजेन दासनाद्धः 51, 11.
 किमपि स्पृहणीय एव मे 195, 2.
 किमपीप्सितमात्मनो विधातुर् 87, 15.
 किमयं मयि सम्भ्रमोज्यमास्तां 71, 13.
 किमसि चकिता मा त्वं भैरीरितो भव लज्जया 123, 11.
 किमाकाङ्क्षति वः स्वामी 269, 10.
 किमागतासि किं चैवं 262, 3.
 किमादिदेवं कंसारि 272, 14.
 किमातिखितवत्येषा 100, 9.
 किमाश्रमं शून्यमिदं तपोभेन 219, 17.

- किमु तत्कथयामि सम्मतं चेत् 72, 8.
 किमु युवतिरियं भुजङ्गभर्तुर् 53, 15.
 किमु विपुलमिमं मनुष्यलोकं 53, 13.
 किमेवमवतिष्ठन्वै 92, 11.
 कियच्चिरं चन्द्रमरीचिचुम्बिते 221, 11.
 कियताप्यथ कालेन 267, 9
 कियदपि सरसस्तटे स गत्वा 49, 7.
 किरीटरत्नश्रुतिदीप्तभूतलं 211, 13.
 किसलयकलिताञ्जलिं त्वरावान् 44, 11.
 किसलयमिव बालचन्दनस्य 40, 13
 कीर्णाद्य मुक्तानिकरेण यस्य 15, 7.
 कीर्तिभिर्यस्य कुन्देन्दु- 185, 4.
 कुचमुकुलविचित्रपत्रवल्ली- 53, 11.
 कुचयोः प्रतिबिम्बितः समं 203, 3.
 कुचलुप्तपत्रलतया इव 245, 21.
 कुचाङ्गरागः कृशमध्यया तथा 209, 9.
 कुण्डलीकृतकरस्तमभ्यगात् 136, 17.
 कुतखपा तवालीषु 97, 17.
 कुतूहलाक्षितनिमेषलास्यया 64, 11.
 कुतूहलाध्यासितमध्यलोकया 116, 9.
 कुतूहलोद्भासितपक्षलेखा- 226, 1.
 कुन्दच्छटापाण्डुसटाकलापः 226, 15.
 कुपितेव निवर्तते जवात् 198, 13.
 कुम्भस्थली रक्षतु यो विकीर्ण- 1, 9.

- कुमुदतीकान्तकरानुविद्यात् 236, 17.
 कुमुदतीमिवोदञ्चद् 91, 3.
 कुमुदेषु तयाहि वृद्धतां 202, 1.
 कुरवकवनतः कदम्बरारि 45, 15.
 कुरु विजयमितो ममार्पयैतन् 46, 3.
 कुरुष्व तावदातिथ्यं 270, 12.
 कुर्वतीव फणिलोकमङ्कितम् 140, 13.
 कुर्वन्नि यस्यां कुसुमेपुकेति- 9, 5.
 कुर्वन्मुखानि स्मेराणि 269, 3.
 कुसुमशरसखस्य कस्याचित्किं 54, 3.
 कून्ती कोकिलवधूर् 98, 17.
 कृतं दधानौपरि पाणिपद्मम् 146, 15.
 कृतं यदेतेन मुनीन्द्रलीलया 221, 19.
 कृतचाटुर्गतेः परस्परम् 204, 1.
 कृतपङ्कजकुङ्कुमलान्त्रलिर् 197, 13.
 कृतप्रेमश्रु सलीलमञ्जिनन् 114, 17.
 कृतनुतनार्गलकपाटमम्पुटो 164, 13.
 कृतमम्भापया साय 261, 3.
 कृतस्य तस्यास्य भरं विमोडुम् 155, 13.
 कृताङ्गदः कम्बल-कान्तियाभ्याम् 154, 15.
 कृताङ्गभङ्गयन्ता 95, 4.
 कृताङ्गुलिभेनविषमिनोत्सवन्- 209, 3.
 कृतानविभ्यः महमा ददाति 17, 5.
 कृतारताः तद्विने 272, 13.
 कृतवधानाविशयेन मन्त्रे 12, 13.

- कृतानतिर्विस्मितमानसे मुनौ 215, 5
 कृतीति वार्ता तव वेत्ति वाञ्छितम् 119, 5
 कृती त्वयाय भुजगाम्बरैकसाम् 117, 13
 कृती दृशाऽस्या सुदृश पिबत्यय 118, 15
 कृत्वा जगत्यस्त्रलिता निजाज्ञाम् 237, 17
 कृत्वा यथोचितमकृत्रिममुत्सवान्ते 308, 9
 कृत्स्नत्रिलोकीविजयावतप्त 239, 5
 कृपाणधारामसृणीवभूव 278, 7
 कृपाणपातैर्दलतामराति- 15, 13
 कृशतामङ्गके गाढम् 263, 17
 कृष्णस्योरसि पुष्पाति 29, 6
 कृष्यमाणनयनोऽय पिपिधे 125, 9
 केतकच्छदकदर्यने पर 128, 13
 केतुयष्टिरिव श्याम- 101, 2
 केन कार्यातिभारेण 180, 12.
 केयूरपद्मरागाशु- 268, 11
 केलितरलतण्णीनिविड- 248, 3
 केषल वपिलकुन्तल शिर 137, 7.
 केशकुमुदशबल शुशुमे 250, 11.
 केशादने केतवर्गमर्थदर 7, 13
 केषाञ्चिद्गु वचनानि शोभा 285, 7
 केसरिरतिवराजम्भरे 135, 15
 केसवक्षस्ववर्णितोपरोधात् 302, 11
 कोऽय मयि वृक्षमोऽस्ति 97, 11

- कोऽपि करकिसलये कामिता 247, 13.
 कोऽप्युच्छलत्पटह-वंश-हुडुक्-शङ्ख- 306, 1.
 कोऽयं कोऽप्ययमन्योन्यम् 268, 1.
 कोणावसिक्तजलपूरितरत्नकुम्भां 304, 3.
 कोशप्रतिष्ठितनिधानशतं यतस्त्वाम् 305, 3.
 कोशेषु विद्युत्कपिशा मुहूर्ते 286, 9.
 कोप्यनिःश्वसितयेपितच्छदं 130, 9.
 कौतुकस्तिमिताक्षैः स 268, 2.
 कौतूहलान्मदविलोतवधूविलास- 258, 1.
 क्रमेण किञ्चित् प्रतिसारयन्ती 146, 19.
 क्रामति स्म सहस्रैव मेघभूर 125, 1.
 क्रियते यलयेनास्या 264, 13.
 क्रियते स्वर्धुनीवाल- 32, 12.
 क्रीडामिव व्याकुलदृष्टिपाता 235, 5.
 क्रुधेवाधिग्न्यचापेन 28, 11.
 क्रोधादयार्धशशलाच्छनसोदरेण 289, 9.
 क्वचित्क्वचित्पतन्त्या यः 181, 15.
 क्वचित्क्वचित्सधेदलवोद्रमो मुग्धे 60, 13.
 क्वचित् सुधापाण्डुनि फेनमण्डले 218, 9.
 क्वचिदधानः शरदिन्दुपेशलाद् 217, 19.
 क्वचिदधानश्शुकचसुपाटलात् 218, 15.
 क्वचिदप्यगमत्पलाप्य तस्याद् 77, 3.
 क्वचिद्विलोकयिष्यन्ति 101, 10.
 क्वचिन्मगीनां कुमुदोदरान्पिबन् 214, 12.

- कणदलिवलयासु नाऽऽसु तेन 45, 5.
 क तत् कन्यारत्नं ललितमहिर्भुः क न नयम् 89, 3.
 क नाम न प्रकाशन्ते 93, 12.
 कापि नूनमपहत्य तन्मनो 127, 17.
 कापि मुद्रितमथूरताण्डवा 127, 3.
 क्षणदामिमुखेन खण्डिता 198, 11.
 क्षणं पुटकिनीपत्र- 181, 8.
 क्षणमप्यहो पतसि मे शुचिस्मिते 171, 13.
 क्षणमयमिह बालचूतमौलौ 44, 13.
 क्षणादपाङ्गस्तिमितायताक्षयोस् 115, 1.
 क्षणादिव कापि रसातलोदरे 219, 7.
 क्षणाद्वनमशार्दूलम् 25, 10.
 क्षणाद्गन्ति स्म तदा हतानि 281, 9.
 क्षितिचुम्बितहारं सा 260, 13.
 क्षितिप स्मयसे किमेव कोलिर् 87, 1.
 क्षितिपालमौलिमणिवेणिकातिथेस् 159, 11.
 क्षितिभर्तुरुपान्तवर्तिना 191, 11.
 क्षितेरेकातपत्रायाः 24, 7.
 क्षिप्रमाधिगघनगुर्मिलता 246, 17.
 क्षमायां यमुः खड्गपृथक्कृतानि 279, 15.

ख.

- खगमगुप्तदर्शयेत् क एवम् 41, 5.
 खगलुप्तभिभूषणां क्षितौ ते 83, 11.
 खगेन्द्रगङ्गेन तथा तथा च 155, 3.

सुरामरुणावनिभिस्सरोपं 275, 11.

खेलज्जयश्रीचरणारविन्द- 285, 9.

ग.

गच्छन् स तत्र कतिचित् 176, 2.

गच्छ विन्ध्यविपिनान्तदृष्टया 125, 17.

गजपृष्ठे निधास्यामि 28, 6.

गण्डलेखां नखाभेण 177, 6.

गताशतिवृद्धिं लवलीलतेव 17, 3.

गतानि सद्यः श्लथतां सखीभिर् 146, 17.

गता श्रीमन्महाकाल- 93, 4.

गतास्तु तीरं तिमिषट्पनेन 11, 13.

गतेऽयतंसोत्पलपत्रबन्धुताम् 59, 7.

गत्वाय दूरमहिविष्टपतः सहेलम् 306, 7.

गत्वा विद्याधरभट्टचमूचक्रवालैः समं स 274, 9.

गद्गदाक्षरमव्यक्तं 95, 10.

गमने तदेहि सहितौ यतावहे 167, 3.

गमिताः प्रभावलयशून्यतां झटि- 162, 3.

गलदञ्जनाभ्रुपृथतावलिच्छलात् 161, 7.

गलिताङ्गदा गुह्यतरङ्ग- 249, 17.

गवाञ्जुगम्यते सायम् 177, 14.

गहनास्वपि तद्रूपेणायै 79, 9.

गिरां त्वमेको यत् सत्यम् 270, 2.

गिरेरगच्छद्विपिनम् 21, 4.

गीयते केतकापाण्डु 93, 2.

- गीर्वाणचापच्छविलाञ्छितानि 278, 15.
 गुणप्रकर्षे हि सदा मनांसि 233, 13.
 गुप्ताश्रमितो यच्चिदशारित्रीरैर् 152, 5.
 गुरुविभवपदस्य कस्य वा स्यात् 41, 17.
 गुहासु नखनिर्मुक्त- 182, 4.
 गूढमत्सरविषे विशेषवान् 135, 3.
 गृहाणि यस्यां सवराङ्गानि 5, 15.

घ.

- घटितमिव नरातपेन किञ्चिद् 50, 7.
 घटितं विधेरिदमजर्यमावयोर् 169, 3.
 घनच्छायाचृतव्यक्त- 33, 10
 घनात्ययतौर्निजमिन्दुपाण्डुरे 214, 19.

च.

- चकार च पदं चित्रः 33, 13.
 चकाशिरे शस्त्रभृतां शिरस्सु 285, 3.
 चरुास्ति सन्ध्यातपलेशशङ्कि- 238, 13.
 चकितैस्तरसीव क्षमा 185, 6.
 चक्रवर्तीत्यनुक्तोऽपि 180, 2.
 चक्रिरे वेधसा नूनं 186, 9.
 चक्रुरभिनपुरमर्त्यसरित्- 251, 3.
 चक्रुस्तस्यानिलस्पर्श- 174, 9.
 चक्रे पदं वाग्यरुणोत्करेण 282, 5.
 चक्रे येनाहितस्त्रीणाम् 186, 16.
 अभुस्तुङ्गेपि मदा गुप्ते यः 1, 13.

- चण्डीधवोन्नद्धजटाविटङ्क— 242, 7.
 चतुरङ्गतकचग्रहः स गच्छन् 36, 13 .
 चतुरं किल दीर्घचक्षुषस् 206, 15.
 चतुरां कोकिलामेव 99, 13.
 चन्द्रांशुना कुमुदिनीव दिनोष्मतप्रा 70, 7.
 चमरीणां शरोत्कृतेः 23, 13.
 चरणयुगतले विभातकाल— 38, 13.,
 चलद्वंद्वलता मूर्ध्नि 174, 12.
 चलितयतिसमाधिचक्रस्तसारङ्गशावं 223, 19.
 चलितोऽसि यद क मां विना 197, 11.
 चिक्षेप चक्राण्यतिदीर्घबाहुः 287, 17
 चिक्षेप पृथ्वीनिलके सुरारिर् 288, 15.
 चिच्छेद राम इव विभ्रवसः सुतस्य 289, 11.
 चितमनु विसर्पता समन्तात् 38, 5.
 चित्तमकृत चित्तं सुदृशां 254, 13.
 चित्तं प्रसादय मनस्यता च 14, 5.
 चित्ते घनसत् कुलदेवतानाम् 153, 1.
 चित्तोपनीतपरिरम्भसुखातिसान्द्रम् 293, 13.
 चित्रमविरलधृताभुलवे 247, 1.
 चित्रं छटित्यभुलमात्रकीर्णे 236, 1.
 चित्रवर्तिन्यपि नृपे 95, 11.
 चित्रस्थितानां गृहदेयतानाम् 150, 15.
 चित्रे निवेशित इषाय यशोभटेन 299, 17.
 चिन्तामणेरेप्यधिकं 91, 4

- चिर निपीतस्सतृपेध मुग्धया 120, 7
 चिर पपौ स स्तिमितेन चक्षुषा 113, 18
 चिर विमिन्ना कुमुदेन्दु-कुन्द- 19, 3
 चिरविनिहिता दृष्टिं तस्मान्निवर्त्य तथोत्सृज्यो 173, 7
 चिरस्य दीर्घनयने 93, 18
 चिरात् पल्लवमुस्ताना 25, 6
 चिरेण मन्ये वकुलद्रुमोज्यम् 237, 19
 चिरोल्लसद्भीषधिया समीक्षितैर् 217, 15
 चुकूज मञ्जुकण्ठस्ता 101, 18
 चुम्बनक्लिष्टबिम्बोष्ठ 266, 15
 द्युतमिव सितचामर मघोन 40, 3
 द्युतरत्नभूषणमरीचि- 250, 9

छ

- छलादलोकभृकुटं विधाय सा 121, 3
 छाया निवर्तते जातु 26, 6
 छुरितस्येन्द्रचापेन 28, 2

ज

- जगज्जयस्तम्भामियोदुरस्य 288, 1
 जगतामङ्कुश तत्र 268, 18
 जगतीपतिमेयमा यभापे 71, 3
 जगतीविशेषक तवानुजीविनो 160 11
 जगत्तमोपह ज्येति 32, 10
 जगत्तमोपगो नेत्रात् 186, 4
 जगत्प्रदीपमथ या 270 4

- जगदील्हादजनकः 101, 4.
जगदेकललाम तस्य कन्या 76, 1.
जगदेकविभ्रमभुवा भुवस्तले 170, 5.
जगदेकत्रिलोकनोत्सवे 193, 9.
जगाद्दे स महारण्यम् 34, 3.
जग्मुरमरसरितः पुलिनं 245, 7;
जघनश्लघहेममेखनाम् 193, 19.
जटापिनद्धोरगराजरत्न- 1, 3.
जटाहिरत्नयुतिपाटलो ज्यात् 1, 5.
जटश्चिरपि रोचते न कस्मै 42, 13.
जड(ल)द्वतदद्याः कियच्चिरं वा 47, 13.
जनितोत्कलिकाशतैः स तैर् 191, 7.
जपारुणं मासतिनेव मैथिली 213, 13.
जलदजलकणोद्भवेषु कामं 52, 7.
जलद्रे ललितेन्द्रचापभक्तौ 77, 15.
जले कलेव प्रतिबिम्बितैन्दयी 59, 11.
जयाञ्जगामाजिपयं रथेन 282, 1.
जगद्भूरमतिक्रान्तं 27, 4.
जाता शशिनमायां तु 262, 16.
जाने जगन्मोहनकौतुकेन 7, 19.
जाह्नविभिर्गङ्गेरेण्य 178, 14.
जाम्बूनदलतागुल्म- 176, 1.
जायते पेशलमपि 264, 15.
जितमेतेन कोऽप्येव 97, 7.

- जित्तरं जगति पुष्पकेतुना 128, 15
 जीवितं तृणमिवावजानते 181, 9
 जेतुः पुरी साज्यपरास्ति यस्य 20, 5
 ज्ञातस्वदिद्भिर्नैवात्र 101, 11.
 ज्याशब्दहृष्टासुरसिंहनाद- 278, 11.
 ज्योत्स्नासिताम्बररुचिस्तपितान्नेन्दुर 300, 5 .

झ.

- झटिति प्रतिभासते ममायं 71, 11
 झनिति प्रविश्य हृदये ममाञ्ज किं 171, 15
 झटिति विगते स्वप्रायातप्रिया(नवसङ्गमे 207, 15
 झटिति स्फुटभावसङ्कुरां 204, 17
 झटित्यभूज्जापदवस्थयाऽस्य तत् 209, 7.
 झटित्यवामप्रतिविम्बमेतत् 230, 3
 झटित्यशेषैव निमेषमात्राद् 231, 3.
 झटिर्युदधिचलेव 104, 6. . .

त.

- तद्यावतंसीकुरु हेमपद्मम् 155, 17.
 तटभुवि तमपश्यदापतन्त 48, 7.
 तटे ज्ञानः श्यामतनौ महाद्रेश् 282, 13
 तटोद्गतप्रांशु तमालराजि- 242, 1
 तटिदिव न निराहुदीरिताशीम् 157, 3.
 ततश्चित्रगते तस्मिन् 94, 5.
 ततदिशधिलपर्यस्त- 104, 1.
 तनस्तया पञ्चशरप्रतारितः 209, 1.

- ततस्तदालोकनकौतुकेन सा 61, 19.
 ततस्तदीये रुदितध्वनौ ध्रुते 220, 1.
 ततस्तरङ्गनिर्घातम् 32, 5.
 ततस्नापकन्याभिर् 183, 9.
 ततस्तिरोहिते तस्मिन् 27, 5.
 ततस्तुरगमुत्सृज्य 26, 3.
 ततस्तुरगहेषाभिः 23, 5.
 ततस्तं प्रत्यमर्षोऽस्य 188, 7.
 ततस्स मुक्तासितमादधस्मितं 210, 9.
 ततस्स रोमाञ्चनिपीडिताङ्गद्वे 121, 9.
 ततस्सुनातस्तवकास्तमौक्तिका 122, 15.
 ततस्सुधाक्षतिकराभिराभैर् 151, 15.
 ततस्सुधाक्षतिमिवोज्झिताकृतिर् 215, 1.
 ततो मया विश्वविलोचनोत्सवस् 120, 3.
 ततो वज्राङ्कुशोद्यान- 188, 3.
 ततो विश्वव्युत्तहारयष्टिः 258, 11.
 ततोऽस्य षट्पदस्येन 101, 12.
 ततः कृतप्रणामस्य 179, 9.
 ततः कृताशीर्मणिवेदिकास्तृते 211, 15.
 ततः खमिन्दीवरनीलमेकतस् 216, 11.
 ततः पपात जलधौ 34, 9.
 ततः पिनद्धोज्ज्वलहेमवल्कलं 211, 3.
 ततः प्रभृत्यद्भुतरूपरेखा 152, 17.
 ततः प्रभृत्येन बलीमुत्साकृतेः 221, 15.

ततः प्रियामौलिमणिर्न मेजर्पतः 219, 13.

ततः पृथ्वीशशाङ्केन 178, 10.

ततः फणिकुमारेण 267, 3.

ततः स चेतस्यवनीपतिर्दधे 56, 1

ततः स दूरादहिराजकन्यकां 105, 1.

ततः स मामित्यशपत् कमण्डलोर् 221, 1.

ततः स मुग्धेन्दुमयूखबन्धुभिः 215, 13.

ततः श्वानेच्छया स्पृष्टो 31, 7.

ततः क्षणात् सकोदण्डः 183, 5.

तत्कर्णातिथितां नीतम् 269, 8.

तत् करिष्यति किमत्र साहसं 132, 15.

तत् कार्तस्वरराजीवम् 270, 10.

तत्कान्तिश्यामतां गत्वा 174, 4.

तत्कालोचितकर्तव्य— 175, 11.

तत्तले स्थितिमुपेयुषा भ्रमात् 139, 13.

तत्ताडितांसतटपार्थिवदत्तदृष्टिर् 293, 9.

तत्पुञ्जितं सैन्यममर्त्यशत्रोर् 276, 5

तत्पयजे विक्रमस्पर्धा 24, 6

तत्र भविष्य सकृतानतिरादिदेवम् 295, 9.

तत्र मूर्ता ततस्सिन्धुर् 187, 16.

तत्र मीनमकराकुले पतन् 133, 5.

तत्र चास्पतिराजालयः 181, 16.

तत्र वैद्यमग्राक्षमुद्भितं 139, 1.

तत्राय दिक्नटपरिस्सालितप्रयुक्त- 305, 17.

- तत्रार्थध्वनिघनोत्सवतूर्यजोये 307, 15
 तत्रात्रतीर्थ रयतः स रमाङ्गदात्त- 298, 3.
 तत्रासनद्वयमदापयदस्य पार्श्वे 299, 9.
 तत्स्वस्पृशस्ते कवयः पुराणाः 2, 3
 तत्सत्पीजनक्रयान्वयभुतेर् 141, 13
 तत् समीहितमवन्तिनासवत् 131, 11
 तत् साध्वकारयदयाधिगतप्रतिष्ठ 308, 5
 तत् स्फाटिकं स्वमित्र शुद्धमिदं गृहाण 305, 5.
 तत्त्वतिः प्रागभूद्भर्ता 272, 12
 तत्क्षणस्फुटितकुन्दशुद्धया 140, 9.
 तत्क्षणेनैव सा चित्र 96, 5
 तथाऽत्र मन्ये तत्र पक्षपातवन् 118, 3.
 तथा कथञ्चित् शङ्के 98, 10
 तथा कार्यं न वन्ध्य स्यात् 265, 15.
 तथा तथा तत्र व्यक्तम् 98, 6
 तथा न चूते नममञ्जरीयम् 237, 11
 तथाप्ययं देव निजप्रयोजने 222, 3.
 तथा विधेहि न यथा 273, 11
 तथा त्वमपि मामेव 265, 12
 तथैव तस्योपरि गत्वरस्य मे 218, 17
 तयोपलेभे समरोन्मुखस्य 282, 3.
 तदये नृपनामाङ्क 91, 13.
 तदङ्गयदिस्पर्शेन 32, 4
 तदत्र कुसुमस्मेरे 30, 7.

- तदत्र प्रहितो राज्ञा 269, 13.
 तदनङ्गपटशर सन्दिश स्वयं 168, 5.
 तदनु त्रपया पराङ्मुखीं 205, 1.
 तदनु पुलिने सद्यो विशापरैः परिकल्पितं 243, 1.
 तदनेन विनोदयाशु तावन् 84, 13.
 तदन्तरास्किंशुककान्तितस्करः 214, 9.
 तदपाङ्गसङ्कलितलोचनोत्पलम् 170, 1.
 तदपास्यमेवमवतर्कितोत्थिते 159, 17.
 तदधीयसुरोत्खातैः 23, 1.
 तदस्य कार्यस्य पुरस्कृतस्य 153, 15.
 तद्वच्च तां शशिमुखीम् 265, 13.
 तदागते दूत इव न्यवेशयत् 56, 7.
 तदा कणीन्द्रकन्यापि 90, 1.
 तदा लिखितभूपालं 94, 3.
 तदाभ्यैवानुचरेण वर्पिता 210, 13.
 तदितः स्वयमेव देव गत्वा 83, 9.
 तदिदं परतः प्रकाशितं 202, 13.
 तदिन्द्रनीलद्वारे सा 280, 5.
 तदीयनामाङ्कलिपिं शनैः शनैः 56, 17.
 तदीयमुहामरसोर्मिनिर्भटं 114, 15.
 तदुप्यतां शपनिशामुखोद्भूतं 221, 9.
 तदुपायतस्यप्रधिगम्य धूः क्षितेस् 160, 3.
 तदेनमभ्यर्पयसे कथं पुनः 320, 19.
 तदेतदाभ्युद्भूतपक्षपातया 119, 19.

- तद्वैवेयं कुरङ्गीव 262, 14.
 तदेहकान्तिस्तिमिरं व्यनैपीत् 151, 11.
 तद्विभेद निजसत्त्वसम्पदा 137, 11.
 तद्वधूस्वकरन्यस्त- 27, 11
 तद्वासवारिविजयोत्यमिदं यशस्ते 303, 5.
 तद्दीर्यनिर्वासितसौष्ठवानां 281, 5.
 तन्निदेशितमध्यास्त 269, 1.
 तन्निरीक्षणसविस्मयं ततः 140, 19.
 तन्वानस्तीररूढविदशतफलतालास्यमालस्यभाजां 259, 1.
 तन्वि तिग्मांशुनेव द्यौर् 93, 5.
 तन्वी नवानुरागेण 96, 12.
 तन्वी शिरीषसुमनःसुकुमारमूर्तिर् 300, 3.
 तपनानुगमोऽसवाङ्किता 196, 14.
 तपनीयशिलीमुखस्तदङ्गे 77, 13.
 तमन्वियाय सारङ्गं 26, 4.
 तमनङ्गमिवापदयन् 23, 8.
 तमभ्यगात् सा नृपतिं सचामरा 64, 15.
 तमसेवत संभ्राजं 22, 12.
 तमात्तं वाचयेत्युक्त्वा 262, 7.
 तमानर्चं स राजेन्दुर् 32, 11.
 तमानर्चैव राजेन्दुम् 96, 2.
 तमालनीलाशरदिन्दुपाण्डु- 13, 17.
 तमारुपत्रापिहिते शिन्नातले 61, 17.

- तमालपद्मवैस्तेन 33, 8
 तमित्यमुक्तपर्यङ्क 272, 6
 तमित्यवन्तीश्वरमात्रभावे 143, 3.
 तमित्यवोचत्परिहासवानयो 210, 7
 तमित्युक्त्वा समामध्यात् 274, 3
 तमिद्धमुक्ताभरण भुव पतिम् 65, 13
 तमुदञ्चितपक्ष्मणा मृगाक्षी 85, 7
 तमेवमाह स्म सविस्मयोर्मणा 215, 11
 तथाऽऽयताक्ष्येव तथातथेरिता 65, 1
 तथा तथा वृष्टमथान्तरान्तरा 118, 13.
 तयातिदीर्घेर्दशनानुपातिभिर् 66, 9
 तयोस्तथेष्वासपरप्रकर्ष- 289, 1
 तरङ्गमङ्गोज्ज्वलचामरश्रीर् 242, 9
 तरलमणिरुचाऽऽवृत प्रकृत्या 38, 9
 तरले असिसितासितशुभौ 200, 7
 तरलोर्मिलङ्घितनितम्ब- 248, 13
 तरुकोटरमूकशारिक 199, 11
 तरुतपु तिरोहितोऽयमेता- 45, 13
 तरुविटपलवान्तरेण गच्छन् 43, 13
 तल्लीलामणिपर्यङ्क- 261, 2
 तय कोशमुखजति 7 क्षण रमा 160, 7.
 तय यण्डि विटम्बयत्यदस् 198, 15
 तय चन्द्रबला कपोलयो 203, 9
 तय यत् सदा नयरहस्यवेदिनौ 158, 15

- तव विरचयनीव सूत्रपातं 43, 7.
 तव वैशि पौरुषमहं स्वया विना 166, 19.
 तव शंसति सौभाग्यम् 179, 15.
 तवाद्भुतमभ्येक्ष्यति सा अचिरेण 145, 7.
 तवापतन्नि पाताल- 177, 8.
 तवापरिवनुत्पेक्षे 273, 8.
 तवैतया सत्कृतिपात्र सत्कृतं 119, 1.
 तवैष कण्ठः कुटजावदातया 67, 17.
 तस्मिन्धराचरगुरोर्हरिणावनूल- 307, 11.
 तस्मिन्धिरादिशति जीव इवेत्यरे सा 308, 3.
 तस्मिन् कुष्ठमकिर्मीर- 34, 5.
 तस्मिन् गते नरेन्द्रेषु 184, 15.
 तस्मिन् गते नयनगोचरमुद्युतादौ 298, 11.
 तस्मिन्नुच्यन्त निवम्बिनीभिर् 226, 3.
 तस्मिन्निस्त्युक्तवत्येव 178, 9.
 तस्मिन् प्रयुक्तापोऽपि 184, 7.
 तस्मै समाहितमहार्धविनिद्रदद्य- 297, 7.
 तस्योति बल्यु वचनं वचसा महर्षेः 223, 5.
 तस्य तस्मिन्करांशुभासुर् 135, 7.
 तस्य तापजननेन मानसं 148, 11.
 तस्य प्रभायशङ्कितैर्धुरहंशं च 309, 7.
 तस्य वार्धितमिथामप्रसदा 129, 5.
 तस्य हंसनिनदेन बल्युता 134, 3.
 तस्यापतः वनरकुण्डलादधमान- 229, 3.

- तस्यामे राजहंसस्य 103, 2
 तस्यास्तटेऽथ कुसुमावचयश्रमार्ते- 242, 13.
 तस्यानुजन्ता कविवान्धवस्य 2, 17.
 तस्यात्रनिपदीपस्य 93, 11.
 तस्या अविरलमत्तालि- 82, 7.
 तस्याख्ये च त्रितयम् 102, 5
 तस्यां यथाविधि स मालवपुष्पकेतुः 304, 7.
 तस्यांसयोर्नृत्तिहस्य 22, 3.
 तस्याः कुचयुगे किञ्चित् 95, 3.
 तस्याः स्वहस्तमुनिसंहतिकल्पितार्घः 306, 11.
 तस्याः सुरेन्द्रस्य नराधिपेन्द्र 154, 3.
 तस्याः स्वेदलवभेणि- 95, 5.
 तस्येयमिष्वासभृतः कलत्रं 152, 11.
 तस्यै शशंस निजमा मृगयाविहारात् 142, 13.
 तस्यै हारं महीभर्तुर् 103, 9.
 तस्योपरि विभोर्नालम् 21, 9.
 तस्यां स साहसजितावनिपालभौलि- 20, 7.
 ताड्यते स्म हृदये पतत्रिणा 129, 1.
 तावद् मदङ्कमेयात्र 271, 5.
 तावदि व्यतिकरे विनिर्गतं 129, 13.
 तामत्युन्नतरत्नतोरणशिखापेङ्खोलमुक्ताफल- 291,
 तामथ प्रणमति स्म निमग्नम् 142, 3.
 तामन्येष्टुं प्रविष्टेन 187, 14.
 तामप्यतीव त्रिजगत्पतीक्यां 119, 1.

- तामलकृत्यदयोपगूढया 138, 1.
 तावदस्फुटितकोरके पुरो 136, 5.
 तावदागच्छ वेगेन 265, 7.
 तावद्दिहाय मृगरूपमुदारमूर्तिर् 302, 5.
 तावद्दूरापसारेण 271, 16.
 तावदैक्षत न स कचिद्विषं 137, 3.
 तावद्दशबलकुसुमांसलसत्- 257, 17.
 तिमिराञ्जनमक्तिशोभिना 199, 19.
 तिलकाङ्किताः प्रचुरपुष्प- 251, 5.
 तीव्रप्रतप्तपित्तैरुद्युतास्वरूप- 295, 15.
 तुङ्गं दधत्कर्कशतामभीकः 288, 7.
 तुतोप कस्य वा न स्याद् 179, 8.
 तुरङ्गलालाजलविन्दवस्ते 232, 1.
 तुलाधिरोहहेयाके 93, 10.
 तुषारपाण्डुना तेन 103, 13.
 तुहिनच्छटाधवलचामरस्मिता 164, 3.
 तुर्यस्यनेषु विलसन्नु पटस्वमन्दम् 304, 1.
 तृतीयनेत्रानलभूमवह्नि- 241, 13.
 ते चिन्तामणयो यस्य 186, 10.
 तेजधिरादुच्छसितं तदा ऽभूत् 151, 9.
 तेजसि स्फुरति ताडिते मुहुर् 125, 11.
 ते ते यमेव किल वाङ्मयसागरस्य 297, 5.
 तेन तत्र दृष्टे कुतूहलान् 139, 11.
 तेन विन्ध्याटवीमध्ये 27, 1.

- तेन सौरभद्रतालानि स्वनैर् 130, 7.
 तेनातिगूढभावापि 96, 14.
 तेनाथ स्मृतवच.श्रुतये स पृष्ट- 222, 15.
 तेनानिन्ये मुनेर्धेतुर् 183, 8
 तेनावाप्तदाताम्- 91, 6
 तेनैवमुक्ता प्रणयान्मुखेन 222, 7.
 तेनैवमुक्ते च तदा परेषु 152, 13
 तेनोपपादितमयो रथमुत्पताकम् 223, 11.
 तेषां पुरस्तादकृत व्यवस्थाम् 152, 3
 तैस्तस्य बाहुयीर्येण 24, 5
 तौ मुहूर्जलचरैरवृश्यताम् 134, 5
 त काश्यपीसहस्राक्षम् 93, 3
 त किमप्यार्द्रता निन्युर् 175, 6
 त विष्टपत्रितयकण्टकदृष्टसारम् 292, 1
 त सयुगस्फुटपरीक्षितशौर्यसार 290, 13.
 त इति स्थितमिधेशमीक्षितु 125, 13.
 त हेमकदलीपत्र- 262, 9
 ता तां जयाशामिव बाहुशाली 288, 17.
 ता ददर्श सरित सुदुस्तराम् 137, 13 ;
 ता निशम्य स निकामविस्मित 126, 13.
 ता हठेनात्मसात्कर्तुम् 273, 3
 त्याजितो रूपञ्जं गर्भम् 93, 8
 त्रिदिव नमुचिद्विषा त्वयेय 81, 13.
 त्रुष्टितोज्झितहारलेखया 206, 5

- त्वदर्शनोपकारिण्याः 263, 3.
 त्वदर्शनोत्सवेनैव 180, 3.
 त्वद्वापिहेमपद्मेन 270, 7.
 त्वदीयविशेषमवाप्य बाला 147, 13.
 त्वदुदन्तमिवैतस्य 98, 2.
 त्वदृते मुखात् मुखनिरस्तसंशय- 166, 15.
 त्वमत्र बद्धभावेव 97, 9.
 त्वमनागसि यत् दाशिप्रमायाः 82, 13.
 त्वमफलं नेप्यसि दाशिप्रभान्तिकं 168, 1.
 त्वमिहैव नाथ मणिधाम्नि तिष्ठ वा 166, 3.
 त्वमित्राच्छकपोलमण्डल- 201, 13.
 त्वया तु सम्पत्यबलाविभूषणे 220, 15
 त्वया महीभृतामत्र 180, 9.
 त्वया विनीयतामेव 189, 10.
 त्वयि नेत्रपयातिथित्वमात्रे 82, 17.
 त्वयि पुण्यवशेन दृष्टिमात्रे 71, 5
 त्वयि साप्यलमेव सान्द्रचेतस् 88, 1.
 त्वयि स्थिते सम्पति जागरूके 144, 12.
 त्वयैव चित्रसारङ्गो 28, 12.
 त्वरयावतीर्य स च रत्नपञ्जरात् 167, 9.
 त्वराविशीर्णशयबन्धनाञ्जितः 218, 19.
 त्वरितमथ रमाङ्गदोऽस्य केशान् 37, 9.
 त्वादृशाः किमुपेक्षन्ते 271, 18.
 स्वामिन् 97 ६

स्वामिन्दुमिष पर्याप्त- 178, 4.

स्वामिदार्ककरङ्गान्तम् 30, 11.

द.

दन्ताङ्गुपाणिदुभयोः प्रजिघाय सौख्य 308, 11.

दन्ताभयोपनतपौरशतार्प्यमाण- 290, 11.

ददता नलिनीदलनिलं 206, 13.

दधतमधिगतां कुतोऽपि चञ्चल 37, 13.

दधतमदणमङ्गरावशेषं 50, 5.

दधती नूतनमेम- 104, 10.

दधतीभिरिन्दुकरजाल- 253, 5.

दधतीमपवर्तितं त्रिया 192, 19

दधतीव कापि रुचिमाप 249, 5.

दधत्यनङ्गलेखेन 260, 2.

दधत्यक्षोपवीतेन 178, 13.

दधानं दीप्तिपर्यस्त- 268, 15.

दधौ चैलक्ष्यहसितं 95, 14

दयितामनङ्गमदसूतिम् 256, 17

दयिताहिते युयजनेन 256, 9

दर्पान्मुमुचिरे तस्मिन् 25, 2

दशानच्छदमाप्तविम्बशोभं 86, 8

दशानच्छविष्णुरितपाटलाधरस् 158, 3.

दशानज्योत्स्नया कुर्वन् 27, 7.

दशानजोत्स्नयाऽर्ण्यं 96, 16

दशानमणिगयूखभिघ्नवर्णा 41, 1.

- दशा दिनस्य तीक्ष्णं 29, 5.
 दिक्चक्रसंचारिमरीचिदण्ड- 8, 1.
 दिगन्तवान्तज्योत्स्नेन 103, 14.
 दिगिर्य द्युतमन्युलाञ्छिता 196, 10.
 दिनभर्तुरिति च शंसितुं 199, 1.
 दिनान्तसम्पूर्णतमन्धकारं 150, 7.
 दिनाहर्मायमानस्य 34, 10.
 दिलीप-दुष्यन्त-भगोरयादीन् 144, 7.
 दिलीपपतिमः पृथ्वी- 185, 8.
 दिवं यियासुर्मम वाचि मुद्राम् 2, 15.
 दिशो निरुन्धन् नवमेघनादिभिर् 217, 7.
 दीयमानोपदेशेव 104, 4.
 दीर्घेण चक्षुषा लक्ष्मीं 184, 17.
 दीर्घेन्दीवरमालेति 271, 12.
 दीर्घैर्यस्यारिनारीणां 184, 14.
 दुरात्मनां सधुगुणैरिषाये 285, 13.
 दुरितप्रभिर्द्दृष्टदर्शनं 195, 8.
 दुर्गेति सर्वत्र यता प्रसिद्धि 9, 17.
 दुर्मना नृप, ययाप्सुना यता 141, 11.
 दुर्लभं याचतां त्वां 99, 14.
 दुर्लभोऽयमतिपिर्ममापि तत् 141, 15.
 दूरं सन्तमसेनेव 183, 7.
 दूरं हविर्धूमघृणान्धिसीमः 230, 9.
 दूरात् द्रुपर्वारिद्धतं रयेन 282, 7.

- दूरादेव स तेनाथ 26, 9
 दूरे परिच्छेदकथा हि सत्यम् 3, 7.
 दृशं विपादस्तिमितामुपान्तगे 210, 1.
 दृशस्ततस्तत्परिचारयोपितां 112, 1
 दृशा नरेन्द्रेण निदेशिते स्वयं 60, 5
 दृशा वनस्थलीः कुर्वन् 27, 3. .
 दृशा स्फटिकशुक्ल्येव 102, 16
 दृशौ नवेन्दीवरपत्रपेशले 107, 11
 दृष्टा सखीभिस्ताकूतं 95, 18 -
 दृष्टिं दास्यन्ति मे सख्यः 266, 9.
 दृष्टिरुद्विजते तन्वि 100, 4.
 दृष्टिः कणीन्द्रदुहितुर् 102, 9
 दृष्टिः सर्वत्र राजेन्दोः 262, 15
 दृष्टे शिरस्युत्कलिते स्वत्दनोर् 283, 11.
 दृष्ट्वा नरेन्द्रमायान्तम् 104, 9.
 देव दन्तुरयन्त्येते 30, 6
 देव पञ्चगवधूमिरुज्ज्वलं 141, 7.
 देव पद्मास्थितोऽप्यमे 103, 5
 देव प्रसीद समितिः क्रियतामिदानीं 22:
 देव विद्याधरः कोऽपि 261, 9.
 देवः शमायलयमेतदुदञ्चितैक- 20, 9.
 देवस्ततः स मुनिकल्पितमिन्द्रनील- 189,
 देवस्य च त्रिदिवपुष्पमय पपात 289, 15.
 देवस्यार्पितहेमाञ्ज- 273, 15

- देवः स वारवाणेन 21, 7.
- देवः साहसिकोऽप्यमन्दमुरजध्वानानुमेयोत्सवाम् 291, 1.
- देवः सोऽप्य ध्यहस्दरिपु न्यस्तपादः पिकाती- 35, 7.
- देवेनाय स्वमन्त्रिप्रवरचिरधृता साहसाङ्गेन दीर्घे 309, 5
- देवोऽपि तद्वैरितमो नियन्तुम् 284, 5.
- देवोऽविदाद्विनयवान् पुरममयायि- 292, 7.
- देवो रमाङ्गदेनाय 26, 5
- देहार्धवर्तिगिरिजाविहिताभ्यस्य- 296, 3.
- दोर्दण्डकण्डूतिमयास्य हर्तुम् 281, 17
- दोश्चन्दनानोकहमाप्य यस्य 17, 1
- दुमाणिः प्रभया भ्रियाऽऽवुजं 196, 2
- द्राघयत्यस्तविम्बोद- 99, 7.
- द्रुतमवुष्टद्विवधसिन्धु- 247, 3.
- द्रुतमयमनुगम्यतामिदानीम् 43, 9.
- इयेन देवोपासि चक्रवाकयोस् 109, 9.
- इयेन सा कृष्यत सुन्दरी सर्म 113, 9.
- इयोरभूदुत्सुकता वनान्तरे 57, 9
- इयोरिवार्थः खलु धर्म-कामयोस् 213, 7.
- हारीकृतेयमथ वा 100, 10
- हाःस्यं किमपि पृच्छन्ती 260, 8.
- हितये इयेन सहसोज्झितस्तदा 170, 3.
- द्विपद्धारम्भविधौ गभीरः 286, 13

ध.

धत्तेऽत्र या तत् त्रिपुरान्तकस्य 10, 19

धनुरवि निवृत्तं विधाय तावत् 54, 13.

धनुवि क्रियतेऽभिरोहणं 203, 15.

धनुवि तनुभरं विधाय किञ्चित् 36, 5.

धनुषीव दीर्घगुणसङ्गते यतस् 167, 1.

धन्या हि ता वनलता 32, 13.

धनलाभकच्छुरितभित्ति— 245, 9.

धनलोदरैर्भयवशेन 249, 13.

धारामलमक्षिपकुम्भमुक्ताः 281, 7.

धावत्करा कर्णशिरीषलोभात् 235, 3.

धीरतां नम भिन्दन्ति 180, 8.

धूमेन वा नैकमखोक्ततेन 10, 5.

धूलिच्छटा मांसलयन्ति यस्य 15, 15

धृतमूर्मिहस्तनिवहेन रेवया 170, 7.

धृतयावकाङ्क्षमपि कान्त— 252, 1.

धृतया हृदि बालेयं 264, 1.

धृतः क्षितीश मणयार्द्रियाऽनया 109, 13.

धृतांशुका ताभिरियं पदे पदे 59, 3.

धैर्यसंवृतकोपोऽय 272, 5.

धीतासिपत्रबहुलांशुलतोपगूढम् 223, 9.

ध्यजापलमेन विलम्बता रवम् 10, 13.

ध्यानसम्पत्तिभिरे रसातलम् 134, 7.

न.

न कदाप्यतिशय्यते अतिशीघ्रं 76, 5.

न कस्य विस्मयायेयं 201, 8.

- न किञ्चिदिश्वाकुकुलावतीर्णात् 144, 17.
 न किमयमुदुमण्डलापवादः 52, 9.
 न किमर्पितानि नृप लाटयोपितां 161, 11.
 न केवलं सा पयसि प्रसक्तिर् 148, 13.
 नगरीं स्वदात्तदयोऽपि भोगिनाम् 169, 11.
 न घूर्णते स्विघ्नलाटसञ्जिनी 67, 9.
 न चन्दनेन नोदीरि- 265, 1.
 न चित्रमेवं क्वचिदस्ति भूतले 117, 7.
 न विराडलंकृतिविशेष- 251, 9.
 न विरादुपोढपुलकेन पाणिना 166, 1.
 न चेन्द्रमणिपर्यङ्के 263, 10.
 न तदस्त्यत्र यन्नाखं 90, 6.
 नतभ्रु यस्याः स्मरचापयटयो 68, 13.
 नदधुत्कम्पिमनसां 266, 3.
 न दिशन्ति किमत्र चोरलुर्म 82, 5.
 न धावन्त्यर्धरिक्तासु 28, 16.
 नवर्त विद्याधरमुन्दरीणां 283, 7.
 न नरेन्द्र भवारुद्राः कदाचित् 82, 9.
 न नागेषु न सिद्धेषु 93, 13.
 ननु ताम्यति काममात्तचिन्ता 80, 11.
 ननु याम्यमुना शशिप्रभायास् 87, 17.
 न प्रक्षपातेन वदामि सत्यम् 6, 15.
 नत्रैव मैथिलीभर्तुर् 179, 4.
 नभःस्थिता एव नरेन्द्र पश्य 233, 1.
 नभसो निपतन् जपेन भिरवा 73, 11.

- नभश्चराणां व्रजतामसीषाम् 228, 7.
 नभसः सहस्राङ्कमेव यत् 201, 9.
 नमद्वनिपतिः पतिः प्रजानाम् 37, 3.
 नमोऽस्तु साहित्यरसाय तस्मै 4, 1.
 नयनपयमयं यथा तवारात् 44, 3.
 नयनाम्बुभिः स्नपितधूसराधराः 161, 13.
 नयन्ति किमपि म्लानिम् 263, 12.
 नयमिन्नसाहसभुवा भुवस्तले 162, 11.
 नयवर्त्मगाः क्षितिपते तवान्यथा 160, 15.
 नयवर्त्मजुषो भवादृशाः किं 87, 3.
 न याति कार्दर्यं बहूलेपि यत्र 6, 13.
 न रतिर्न शची न चित्रलेखा 70, 11.
 न रत्नसूचिमाक्रुदुम् 273, 4.
 नरदेव दैवमधिकृत्य या विपत् 162, 13.
 नरपतिरवशः कृतः स कामं 37, 1.
 नरवर यदनेन हारदाम्ना 42, 15.
 नरेन्द्र तस्माद्गगनाधगाहि- 230, 7.
 नरेन्द्रतिलके तस्मिन् 90, 2.
 नरेन्द्रं तुजिणीपातस् 271, 7.
 नरेन्द्र नलिनीपत्रम् 30, 1.
 नरेन्द्रनामाङ्कलिपिम् 91, 2.
 नरेन्द्रबाणपुङ्गवेन 100, 14.
 नरेन्द्र विद्याधरपुङ्गवानाम् 227, 15.
 नरेन्द्रसारथं न कुतूहली मनेद् 106, 1.

- नरेन्द्रसवितुस्तस्य 102, 4.
 नर्मदापुलिनपल्लवस्थिता 124, 3.
 नर्मदोर्मिलुलिते तदंशुके 130, 13.
 नवकुङ्कुमलोहिते रवौ 197, 9.
 नवकुङ्कुमारुणपुरन्धि- 246, 3.
 नवजलधरशङ्खयेव शङ्खे 44, 9.
 नवपल्लवकान्तिना किम- 193, 5.
 नवपल्लवारुणमुवाह 257, 11.
 नवप्रवालद्युतिपाटलोदरः 217, 1.
 नवप्रवालोपममेगचक्षुषः 214, 3.
 नवं प्रेम नद्योत्कण्ठा 95, 15
 नवमेघमलीमसाद्युगान्ते 78, 5
 नवसाहसाङ्क न तवाऽसुरादहं 163, 13.
 नवानुरागभङ्गेन 92, 5.
 नवाम्बुधरनीलो ज्यं 29, 15.
 नवाम्बुभारालसनीरदावली- 215, 15.
 नवाम्बुवाहप्रतिबिम्बवत्यां 12, 9.
 न विनोदयितुं शक्यम् 263, 1.
 न वीक्षते बल्गु न मञ्जु भाषते 116, 3.
 नवीनसाहसाङ्कस्य 91, 8.
 नवीनसाहसाङ्कोज्यं 187, 10.
 नवे नवे पङ्कजिनीपलाश- 172, 5.
 नवोद्गताशोकपलाशकान्तिना 68, 3
 न शोकनुस्तस्य गति निरोद्धुं 231, 13.

- न स दृष्टिमितस्तवापि मन्ये 80, 9.
 न समर्थगितोऽपवर्तितुं 194, 11.
 न सोऽबलेषो न च सा प्रमादिता 119, 3.
 नाकारमात्रेण परन्तपस्य 16, 17.
 नातिविशदपदबन्धमयो 256, 3.
 नातिस्फुटकणितनूपुरमाकुलानि 301, 3.
 नानाङ्गरागशबले इलयबन्धलोल- 258, 15.
 नानारत्नांशुशबलं 269, 2.
 नाम्नाऽयमेके नवसाहसङ्के 13, 5.
 नारीणां दिशताऽऽनन्दं 184, 18.
 नाथं न भस्म न जटा न कपालदाम 297, 18.
 नास्य क्षितीशोपकृतं जनस्य 143, 5.
 नाऽस्याः पुटकिनीपत्रैः 265, 2.
 निकटे च रणोत्कस्य 274, 4.
 निकषा निचुलप्रवालशब्दां 77, 11.
 निकाममुक्तं सुकुमारमङ्गना 114, 11.
 निकाममष्टैः प्रगदाकपोलैर् 8, 17.
 निकामसरले तस्मिन् 90, 13.
 निविलासु गता परं प्रकपे 76, 15.
 निगुलदममनीत्य वर्ततेऽयम् 44, 7.
 निगमर्ययक्षे शिलीमुखं चेत् 82, 11.
 निगयन् इव मूर्तमाददे तं 49, 11.
 निगन्धगोपनपटीयताप्रभितः 162, 9.
 निजवंशविशेषकोऽस्ति तस्याम् 75, 13.

निजोत्तरीयेण सितेन मारुतः 65, 5.

निजौघसीमन्तितसानुर्कर्मैर् 218, 1.

निर्दग्धदानवकुलाय विपत्क्षयैक- 297, 3.

निदाघलक्ष्मीहसितच्छट्टेयं 234, 11.

निद्रागृहीतनिर्मुक्त- 33, 9.

निधानमातङ्कपरम्पराणां 155, 5.

निन्युदिशरांसि स्तब्धानि 185, 2.

निन्ये प्रियपरिष्वङ्ग- 266, 4.

निपत्य कुम्भेषु महागजानां 277, 15.

निपीय निखिलव्यक्त- 32, 15.

निपीयमानः पौरस्त्री- 268, 5.

निपीयमानस्य तया जनैश्चनैर् 112, 5.

निपुणे निःश्वसिष्येय 98, 5.

निवदभीमभ्रुकुटिर्दिलोकयन् 220, 9.

निमग्नदिङ्नागकपोलभित्ति- 241, 11.

नियतं नरेन्द्र. विदधत्क्षणामणि- 165, 3.

नियतं भविष्यति तत्र कुमार ते 168, 3.

नियतमुदधिमुद्रमीदृशानि 42, 3.

नियुज्यन्ते नृपेगार्थे 269, 11.

निरन्तरलतापुष्पं 26, 2.

निरन्तरेयौ रणितैरजस्रम् 7, 5.

निरस्य श्रीर्वागतस्मृतम् 238, 5.

निरीक्ष्य तामुन्मदहंसगामिनीं 58, 7.

निर्गच्छच्छरविनिर्भरमंशुकेन 304, 13.

- निर्गता श्रुतिरिति हेमवेदमतः 139, 15.
 निर्मितं मणिमयूखपल्लवैर् 138, 5.
 निर्वाणमेति भवतः 264, 2.
 निर्वाणवीर्यवातेऽस्मिन् 272, 7.
 निर्वृतैः पदमिवोज्झितावनिस् 138, 17.
 निर्व्युद्नानाद्भुत साहसं च 13, 3.
 निवर्तमानं तु हठाद्विकृप्यता 219, 5.
 निवेदय द्रुतं यन्मे 262, 4.
 निवारितोष्णः सश्रीकं 33, 2.
 निवेद्यतां मानवदेव कस्मात् 142, 11.
 निशाकरकुरङ्गस्य 22, 2.
 निषेवितुं भूषतिमभ्युपागता 111, 15.
 निषेध्यमाणः स्फुटलक्ष्यदेहया 65, 17.
 निष्कम्पकेतुर्महताऽऽस्पदेन 230, 17.
 नितर्गकृष्णेन्द्रधूकपोले 3, 15.
 नितर्गगौरेण नरेन्द्ररश्मिना 107, 3.
 नितर्गदुर्गामपि भूमिमेतां 153, 13.
 नितर्गमृदयोऽप्येते 99, 12.
 नितर्गरक्तमेतस्याः 263, 11.
 नितर्गलज्जिता तस्य 31, 11.
 निखिन्नभारा सद्गुणेन येषां 2, 5.
 निहनेषु स्वया देव 29, 7.
 निहिता न किं महति शौर्यसागरे 161, 15.
 निहितास्माद्यमान्दीभिर् 264, 17.

- निहितं बलिदीपकेषु तत् 199, 3.
 निहृतैकभुजद्वन्द्वो 93, 16.
 नीतः स्रष्टृसैर्गुरुतां 184, 6.
 नीता पृष्टेन चैतेन 188, 2.
 नीतोऽसि नेत्रातिथितां त्वमस्याः 153, 5
 नीयन्ते शोणतां यस्य 182, 10.
 नीरन्ध्रघर्मसालिल- 263, 16.
 नीरन्ध्रभूतिधवलाय गमेन्द्रकृत्ति- 297, 1.
 नीरन्ध्रविद्याधरमौलिरत्न- 227, 5.
 नीरन्ध्रसिन्धुजलसिक्तकपालमुक्त- 296, 5.
 नीरमदत नहि शुद्धिमतां 248, 11.
 नीरत्नवशावलगण्डतला- 230, 7.
 नीलकण्ठप्रियाकामं 181, 9.
 नीलकण्ठैरितस्पर्पात् 29, 16.
 नीलच्छत्रावर्तसा भुजगपतिद्वितापाण्डुगण्डस्थलान्तः- 309, 3.
 नीलनलिनदलदामदृशां 249, 15.
 नीलातपत्रमित्रेण 33, 1.
 नृपः क्षणादिव विचित्रभूयणम् 215, 3
 नृप गृहीतुं नयमत्र कोऽप्यलं 120, 13.
 नृपतिरय तदोन्मुखधरन्तम् 37, 11.
 नृपतिरनुययौ बने विद्वन् 46, 15.
 नृपयासराणि निरुपप्रवाःप्रजाः 162, 17.
 नृलोकपातालतलाभये मिथः 212, 13.
 नृनस्तपयां पुनरुक्तसंविदां 112, 11.

- नृपस्य कस्यापि परिच्छेदाद्भङ्गा 68, 7.
 नृपस्य चित्रे मधुरेयमाकृतिर् 111, 1.
 नृपस्य दीपिकाकृत्यं 267, 7.
 नृपस्यारण्यसञ्चार- 101, 7.
 नृपातिभारेण नितम्बिनीनां 232, 13.
 नृपेण स्वयमुक्तापि 261, 1.
 नृपोपमानामुपमानतां यत् 106, 11.
 नृपो बभूवास्तमनाः सचित्रं 240, 17.
 नेत्ररोधिनि तयोर्न केवलं 125, 3.
 नेयं प्रयातशय्यायां 263, 9.
 नैते कधीन्द्राः कति काव्यवन्द्ये 3, 1.
 नैवमथ विपुलं रसातले 131, 5.
 नोकस्य लोकत्रयसम्भक्तानाम् 143, 11.
 नोक्ता विषं न दयितार्थं न यच्च रूपम् 297, 15.
 न्यञ्जोच्छ्रिताभरणभाणुरपन्नराग- 298, 13.
 न्यभादनीकं करिणां च सान्द्र- 275, 13.
 न्यमीतयन् परिजयप्रयागे 15, 3.
 न्यस्यदत्तमदारयन्ममिव 254, 5.

प.

- पक्षेभ्यश्च स्मर हव शरान्पाणिना हेमपुङ्गवान् 33, 5.
 पटु यः प्रमत्तादितामहास- 23, 3.
 पटु व्यसदपगत मत्तज्ञानो 277, 13.
 पण्डितमुपदो नमानराट् 46, 2.
 पण्डितः, बुद्धिमत्पण्डितः 110, 13.
 पण्डितं निर्दिशन्पण्डितः 260, 2.

- पतितं कुकूलदहनेन कस्य वा 169, 1.
 पतिं मध्यमलोकस्य 176, 6
 पत्या सह वनान्तेषु 182, 9.
 पत्युः प्रजानामसुरेश्वरोऽय 289, 5
 पत्युः प्रसादस्मितरञ्जुकृष्टा 283, 19.
 पथाऽनेन रयक्षुण्ण- 270, 6
 पथि चेदवतिष्ठसे प्रणीति 82, 7.
 पथि लोचनयोरेष 29, 2.
 पथि स्मरस्य विपमे 99, 5.
 पठेपदे सान्द्रस्रुधोज्ज्वलानि 5, 7.
 पदं पथि निधत्सेऽत्र 273, 5.
 पद्मच्छटायतदृशा ददृशेऽथ तम्मिन् 298, 9.
 पद्मरागरचितालवालका 139, 9
 पन्थाः पुरोऽसुरस्याऽय 188, 9.
 पन्थादिशवोऽयं पुरतोऽत्र गन्ता 156, 13.
 पन्नगेन्द्रदुहितुः करेण यः 132, 1.
 पपात पश्चादिव हेमकुट्टिमे 214, 7.
 पपौ शशिप्रभाप्येनं 94, 7.
 पयोधरद्वन्द्वमिवाजिलक्ष्म्याश् 288, 9.
 पयोधरोत्सङ्गनिवासलालितं 65, 7.
 परतोऽस्तगिरेदिदं गल- 197, 17.
 परतोऽस्तु शरस्त्वर्द्यता सा 88, 5.
 परयक्षोपलम्बिर्वा 180, 6
 परमण्डले तदनु नीतिपारगैर् 159, 15.

- परमार इति प्रापत् 188, 11.
 परमारान्वयोदार- 102, 12.
 परवम्बनपण्डिता मतिस्ते 86, 11.
 परस्परक्षोदसमाकुलाद्य 17, 15.
 परस्परस्पर्धि विलाससम्पदां 69, 1.
 परस्परापहितदन्तकोटि- 288, 11.
 परस्परापातजुषामसीनां 285, 15.
 परस्परापातिकृपाणनिर्यत्- 276, 19.
 पर्यायजातोभयसैन्यभङ्ग- 285, 19.
 पराङ्मुखीनामपि रत्नभित्तौ 9, 1.
 पराङ्मुखेनापि सदा परस्वे 14, 1.
 परिखाचितमयलपूरिताशैर् 39, 11.
 परिखार्णवमुल्लङ्घ्य 267, 16.
 परिचुम्बतिवारुणीं दिशं 196, 8.
 परिणतविसकाण्डभङ्गपीतं 48, 1.
 परिणाहवत् कुचनिदिग्द- 246, 11.
 परितापवत्यविरलोच्छलत्प्रभा 171, 5.
 परितो निचिताः सदैव यस्मिन् 73, 7.
 परितो व्यधिताऽरण्यं 23, 14.
 परितः भ्रमवारिविन्दयो ये 78, 7.
 परितस्सुखात्परिखां पुनः पुरीं 164, 15.
 परिषिञ्जरिता अतिताम्बरेर् 198, 7.
 परिमृज्य मुखं वित्तासिना 205, 13.
 परिविद्धरेग्यमपितैर्- 244, 13.
 परिवेषविभ्रमनियोशि- 247, 11.

- परिदलये संयमनार्थमेतया 107, 15.
 परिसरमभिनृत्तनीलकण्ठं 36, 11.
 परिस्फुरत्कुण्डलघृष्टपुङ्खास् 286, 15.
 परिस्फुरत्पल्लवपाटलाधरो 57, 1.
 पश्चादलज्जतालीभिस् 103, 8.
 पश्य तत्पदमितीव रेखया 131, 1.
 पश्य नीपतरोश्छाया 29, 14.
 पश्यन्ति पश्य स्वमिवाप्तकान्ति 239, 1
 पश्यन्ति मेनावहिताः कवीन्द्रास् 2, 1.
 पश्य पश्य चपलेयमन्तिकात् 126, 5.
 पश्यामवातायनमेतदेत्य 232, 11.
 पश्याञ्च दर्पणतले लिखिता मयेयं 207,
 पश्याभितः पल्लवितेयमासाम् 239, 9.
 पश्येयमुद्गाढतलताऽऽहितश्रीर् 237, 3.
 पश्योत्पतत्पुष्पाशिलीमुखेयम् 233, 17.
 पश्योपरिष्ठादलिमण्डलानि 233, 9.
 पाण्डुः शरद्वनैर्लब्धम् 182, 1.
 पाण्डुपक्ष्मलदृशः परिच्युतं 129, 11.
 पात्रमत्रिरिद्योपाणो 179, 6.
 पातालकल्पवृक्षाणाम् 175, 2.
 पातालमेतन्नयनोत्सवेन 229, 15.
 पातालचिरसंवासात् 272, 10.
 पार्थिवो हि नवसाहसङ्क- 111, 17.
 पाननमितमुखमुग्धययू- 253, 1.

पित्रा तदस्याः कृतमर्थयुक्तम् 151, 13.

पीतशीतकरमूर्तितानव 132, 7

पीनासतटसंक्षिप्त- 33, 11

पुण्या पुरो दूरत एव तेन 242, 11

पुण्यया हतमात्मानम् 189, 2

पुनः प्रसभर्वाधिपु- 23, 2

पुनः पुन पद्पदराजिमेचकां 56, 9

पुनः पुनः संस्पृशतीन कौतुका 116, 15

पुन पुनरिति स्वादु 91, 10

पुनरपि तमवेक्षितु वनान्ते 35, 3

पुनरुक्तिकृतोच्चिद्र- 94, 8

पुर कालक्रमात्तेन 187, 1

पुर. पदेपदे तस्य 22, 5

पुर. प्रसर्पत्तत्तैर्न्य- 267, 8

पुर शिरस्याहितमन्मथाद्वया 112, 9

पुरा किल ब्रह्मकमण्डलोर्ध्वत् 10, 17

पुराणकूर्मशेष य 183, 14

पुरो दृणोत्सेकभृता निरुद्धम् 276, 3

पुरो विमुञ्चन्नयने यदृच्छया 58, 1

पुलकिन्यधिक विमुञ्चती 193, 15

पुलिने सरितः शशाङ्कसृते 77, 7

पुष्पशम दधती तपद्पदम् 140, 15

पुष्पशालाङ्कुरमण्डल तत् 240, 19

पुनःशम्भरनिता इषिरे 253, 3

- पुष्पाणि चिन्त्यन्त्यतिमुक्तकस्य 235, 15
 पुष्पाणि नानाविधवर्णभाजि 236, 19
 पुष्पेषुतल्प इव वशासि बलमानां 258, 17.
 पुष्पोद्गमेनेव लता 103, 15.
 पुंस्कोकिलकुलोद्गाप- 175, 14
 पूर्णेन्दुकान्ति सहसा निगृहीतशत्रुर् 305, 15.
 पूर्णेन्दुविम्बादपि सुन्दराणि 2, 7.
 पूर्वोपकारिणि जने अनुपकृत्य किञ्चित् 223, 1.
 पृथगस्मि, देव नहि ते परिच्छदात् 168, 11.
 पृथिवीभृतः प्रथितविक्रमेण ये 160, 13.
 पृथुप्रतापस्तचिता यदैव 147, 17.
 पेतुरमरसरितः पुलिने 257, 9.
 पेशलोक्तिनिपुणस्य पक्षिणस् 142, 1.
 पौलोमीरमणस्येव 185, 5.
 प्रकटं दधञ्ज्ञातिरिति रागम् 253, 13.
 प्रकाशयन्तः करणप्रपञ्चं 277, 7.
 प्रकाशिताग्रं परितः प्रजानां 17, 9.
 प्रकृतिः किल यस्य ते परीता 78, 9.
 प्रणयनिश्चितपादयावकाङ्क्षं 39, 11.
 प्रणयार्पितलोचना सनाम- 80, 15.
 प्रणयोक्तिभिर्मुनिरथ प्रसेदिवान् 167, 15.
 प्रतिक्षगं या गलितांशुकानाम् 7, 7.
 प्रतिपदमतिदीर्घहारभारात् 39, 3.
 प्रतिभाति किञ्चन समैव तत्र ते 165, 13.

- प्रतिभाति दधन् फणाकलापे 73, 9.
 प्रतिभान्ति पुरस्तेजपे 182, 11.
 प्रतिमन्दिरमेवमेव यस्याम् 75, 8.
 प्रतिमागतेन्दुकरजाल- 254, 19.
 प्रत्यमदावानललीढकोटि- 276, 1.
 प्रत्यभाषत सावित्रं 270, 16.
 प्रत्युद्ययावधिपतिः फणिनामनर्घ- 292, 3.
 प्रत्युप्ररत्नमभितः प्रमदावकीर्णम् 299, 3.
 प्रत्युमकल्पतरुपल्लवमेव पाणिम् 295, 3.
 प्रत्युप्तमुक्ताफलदन्तुराणि 239, 17.
 प्रथम हि मण्डलमखण्डशक्तिभिर् 159, 13
 प्रधावदश्रीयखुराहतानाम् 278, 13
 प्रधावमानेन मयाऽन्तरान्तरा 219, 1
 प्रपेदिरे पूर्वसुरोज्जितानि 278, 3.
 प्रपेदे कुसुमाश्लेष- 267, 10
 प्रबोधि यदनङ्गाग्नेः 92, 2
 प्रभामण्डलपर्यस्त- 177, 7
 प्रभुशक्तिद्वयमपरत्नमर्पित- 163, 5
 प्रभुस्तत्र नयशोऽर्थपि 271, 11.
 प्रमृटकान्ताकुचपत्रलेखे 286, 17.
 प्रमृट्बाष्पा, सुमुष्णी नर्याभ्यां 236, 13.
 प्रमृट्मृगयारेणु 31, 9
 प्रमोदमाप्तेयमितो विलीकिते 119, 11.
 प्रमाणतुर्यध्वनिरेव किं ते 226, 17.

- प्रमाणपर्युत्सुकमानसो मुनिः 212, 15.
 प्रयाति सास्यमिथं कथञ्चन 60, 11.
 प्रलयाम्बुधरध्वान- 266, 2
 प्रवर्तितातिविस्तीर्ण- 183, 13.
 प्रवाललीलास्तरणे निपण्णा 172, 7.
 प्रविशेश तया समं किल 204, 15.
 प्रवृत्तपतिशोकार्त- 273, 13.
 प्रशान्तचिन्तासन्ताने 184, 3.
 प्रशान्तये विघ्नतमश्छटार्ना 1, 11.
 प्रशास्ति परितो विश्वम् 187, 3.
 प्रसभं विहितास्त्वया यदेते 84, 7.
 प्रसादमस्माकमरण्यदुर्लभैर् 59, 13
 प्रसादमाप्तेन चिराद्विलीने 156, 5.
 प्रसाददद्यालङ्कारैः 34, 1.
 प्रसाधिता येन च बाल्य एव 14, 13.
 प्रसुप्तजूटाहिमुखाऽनिलोष्मणा 67, 1
 प्रसूनमप्यत्र न जातु वीरुधां 220, 13.
 प्रसृता इव निर्गत्य 178, 12.
 प्रसृतेव विलोचनोदरे 202, 15
 प्रसृतैर्गिरिकन्दरोदरात् 199, 15
 प्रस्थानलाजाञ्जलयस्तवैते 227, 13.
 प्रस्थानशशी सहसा 266, 1.
 प्रस्थितस्तदनु सोद्यमं पुरस् 138, 3.
 प्राकारवप्रच्छलतः शरीरम् 5, 3.

- प्रार्थनीयप्रियस्पर्शा 99, 16
 प्राप पुष्करणीतीरम् 31, 4.
 प्राप्तावकाशः कामोऽपि 100, 8
 प्राप मेकलस्रुतासमानताम् 134, 11.
 प्रापि रतिरमणविलासतुला 246, 1.
 प्रापुरतिपृथुदृशां सहसा 256, 15.
 प्राप्नो मृणालहारोऽपि 264, 16
 प्रावृद्धिलासस्मितमुद्रहन्ती 285, 7
 प्रावृद्धिलासलास्यानां 181, 12
 प्रियकीर्तयो जयपवित्रिताशयास् 160, 9
 प्रियपाणिषड्जपृतेषु 253, 9.
 प्रियसोमः सदायुक्तः 179, 5.
 प्रियार्पितः कान्तनिपीतमुक्त- 234, 3
 प्रियावतसीकृतचन्द्रलेखा 235, 9
 प्रियमास्त्रगुणाद्यवशभूर 63, 1.
 प्रियं नः सोऽयमायाति 102, 11.
 प्रेमरसमृदुषु दीर्घदृशां 256, 7.
 प्रेयान् विपञ्चीरणितं 101, 2

फ.

- फणावलीप्रापतितीरगाणाम् 278, 5.
 फणिकन्योचिता पत्नी 273, 2
 फणिनोऽरुणकान्तिभिदिशरस्यैर् 72, 15.
 फणिराजस्रुताकर्ण 262, 1.
 फणिराजस्रुतामेघ 270, 5

- कणिराजेन्द्रनगरी 265, 18.
 कणिलोकभूमिमतिदुर्गमामिमाम् 169, 9.
 कणीन्द्रबद्धजूटस्य 21, 6.
 कलमधिकमतोऽपि नः कदाचित् 43, 11.
 कलं शिरीषेण चिरादवाप्तम् 238, 3.
 केनपटलमसिताञ्जदृशः 248, 15.

अ.

- बटवः खण्डयन्त्यत्र 177, 2.
 बद्धप्रतिश्रुन्ति नितान्तभीमश् 276, 13.
 बद्धास्पदाः सौधशिखास्तु यस्यां 11, 19.
 बन्दिगृहान्निःश्वसता 21, 12.
 बन्दीकृतौ सहैयोभौ 268, 16.
 बन्धुजीवकुमुदच्छवी मुखे 140, 3.
 बन्धे कचानां नवमल्लिकाऽस्याः 234, 13.
 बचन्त्य यस्यां पदमिन्द्रकल्पः 4, 15.
 बलाद्विवेश सा बाला 91, 5.
 बहूना किं चकोराक्षि 100, 11.
 बालकुवलयदृशां विशदे 253, 19.
 बालप्रवालाङ्कुरपाटलस्य 172, 9.
 बालमिव मदनकल्पतरोर् 251, 19.
 बालातपच्छुरितहर्म्यविटङ्कवर्ति 306, 15.
 बाला भागिक्यमुकुरे 264, 6.
 बाला व्यग्रदयत् काचित् 266, 6.
 विभर्ति विम्बाधरमुद्रया मुखं 109, 5.

- विभर्ति यस्यामपि वक्रिमाणम् 10, 11.
 विभर्षि कस्येदमनेन पाणिना 68, 5.
 विभ्रतो विकटदंष्ट्रमाननम् 136, 7.
 विम्बोष्ठ एव रागस्ते 97, 13
 व्रद्धाण्डमण्डपस्तम्भः 180, 15
 द्रुमः कियन्नय कयन्चन कालमल्पम् 172, 17.

भ.

- भक्त्याथ वास्यैव मम प्रबन्धे 3, 9.
 भटास्त्रपूर्णः परितो गजानां 278, 17.
 भटास्तकोपं भुजदर्पभाजो 275, 3
 भद्रैतद्भज रत्नचूड निविडप्रेमार्द्रमस्मद्भक्त्युत् 173, 1.
 भयङ्कराऽभूत्तरुणार्कविम्ब- 279, 1.
 भरेण भूमेः स्फुटमानमन्त्याः 15, 1.
 भवतः कुतोऽपि नृप यावदागमं 164, 9.
 भवताऽत्र वागडवधूजनः कृतो 161, 3
 भवता यदोद्यलित एव दक्षिणश् 163, 17.
 भवति स्वफणामणिप्रदीपे 74, 11.
 भवत्यनारुढविकासविभ्रमा 109, 17.
 भवद्विज्ञितधेदिनेव वृष्टा 72, 1.
 भवन्ति भारानमिताङ्गकेषु 238, 17.
 भवादृशः आपददुहितेऽन्यथा 69, 7.
 भवादृशमिकपदे वियोगो 147, 15.
 भवादृशीनां महतां नदीनाम् 119, 7.
 भस्माङ्गरागशुनये विक्रान्तपवीत- 207, 11

- भाजनं तस्य तस्याऽहम् 271, 8
 भाति स्म कण्ठाभरण- 22, 7
 भातिस्म शन्तनुरिव त्रिदिवस्त्रवन्त्या 304, 11.
 भात्यपवेदिस्कटिकांशुजातैर् 8, 7.
 भान्तिस्म विद्याधरपुङ्गवानाम् 277, 17.
 भारानमद्भोगिफणास्थितयाः 241, 15
 भालेषु भीमा भृकुटीर्वहन्तो 275, 9.
 भास्यान् महाणामिव भूपतीनाम् 13, 1.
 भिनत्यद्भमनद्भोस्याः 264, 4.
 भिन्दन्ति विद्याधरकामिनीनां 229, 5.
 भिक्षाञ्जनदयामघनोद्गतानां, 6, 5
 भिक्षेऽन्तराले पथमाननुव्रत् 283, 17.
 भुजद्वयेन्द्रेण च मेरुणा च 144, 11.
 भुजद्वयं शार्ङ्गकौमुदीयम् 151, 3.
 भुजः सदा रक्षणदीक्षितः क्षितेर् 211, 1.
 भुजा निपेतुः सममीक्षणेन 279, 9.
 भुजेन चित्राद्भदरत्नशोभिना 62, 11.
 भुजो भुवनभर्तुस्ते 189, 6
 भुजौ विभ्राणमुज्ज्वाल- 268, 12.
 भुवनाभयदायिनाममीषां 81, 5
 भुवो यस्य च कान्ताया 181, 14 .
 भूदत्तस्मरसाम्राज्यं 178, 5.
 भूपतावनुरक्तायाः 100, 1.
 भूपतिस्त नितरामभूदशे 124, 11.

भूपतेः शशिमुखी सखीयुता 127, 15.

भूरियं यज्वना येन 181, 2.

भृङ्गश्रेणिरिवाशोके 102, 10.

भृशं यथा पुष्पमयी विभूषा 240, 9.

भ्रमद्विरेफावलिलोलदृष्टिर् 233, 19.

भ्रममजनयन्नेत्रोत्कीर्णा 243, 3.

भ्रमरीवारविन्दस्य 94, 10

भ्रटाः क्षितौ दाडिमबीजमोहात् 234, 9.

म.

मकरध्वजसाम्राज्य- 90, 8

मणिकान्तिलुप्रतिमिरे रसातले 170, 11.

मणिकुण्डलकान्तिसङ्करात् 198, 17.

मणिप्रमीवकोक्षीर्ण- 260, 3.

मणिप्रसूनस्तनकप्रतान 289, 7.

मणिशुक्तिषु क्षणमुपोढ- 254, 3.

मणिहर्म्यतलानि रत्नदीपाः 74, 1.

मत्तेभमौक्तिकोत्तंसान् 25, 4

मदकलकलहंसतादकृष्टः 47, 5.

मदनान्तरितोऽपि लङ्घितः 192, 5.

मदमासवेन रमणेन 256, 1

मदसिक्ततटाघात- 31, 14.

मदान्तरत्नेनि समत्सरेण 10, 7.

मदाम्बुयर्षी समरेऽभिधावन् 283, 15.

मदिराशि पुरोऽश्लोक्यताम् 196, 16.

- मदिरार्पिताधरदत्तेन 256, 5.
 मदीयसूक्तेमुंकुरीभवन्तु 3, 19.
 मदेन सद्यो मदिरक्षणां 258, 13.
 मदैकविलम्बगृहं विगाहते 107, 7.
 मधु कापि पाटलकपोल- 255, 3.
 मधुर्मनोभवस्येव 31, 6.
 मध्यच्युते विभ्रति किंशुकेऽस्मिन् 236, 3.
 मध्येरणं मध्यमलोकभर्तुर् 286, 5.
 मनसा किमालिखति किं समाचर- 171, 1.
 मनसिजवरवीरवैजयन्त्यास् 53, 9.
 मनागिवांसादपवर्तितानना 114, 3.
 मनोभवानिलस्पर्श- 92, 4.
 मनोहरैः कामिजनस्य यस्यां 11, 9.
 मन्द्रकण्ठनिनदो अतिवेगवान् 136, 15.
 मन्दाकिनीव परितो हरिणावचूड- 298, 13.
 मन्दानिलान्दोलितपल्लवामः 232, 3.
 मन्ये तच्चैतच्चीरन्ध्र- 272, 9.
 मन हारयाटिरपि सा सखीय किं 171, 11.
 ममापि तस्यामधिकं कुतूहलं 216, 7.
 ममेरुशे यद्विषये विमत्सराः 64, 7.
 ममैव शक्रविजय- 271, 10.
 मयाय तत्र भ्रमता सविस्मयं 219, 9.
 मयि गोमरि चोरो ऽयं 23, 9.
 मयैवमुक्तः स तदैवमुचियान् 221, 11.

- मरुत पावना पक- 176, 10
 मरुता द्विरदस्येव 101 8
 मरुतावधूतकलधौत 244, 9.
 मरुता सुददेव धीजिते 204, 5
 मरुत्पतिर्मेनकयेव तन्वियस् 68, 9
 मरुत्वतो वा रमणी रमाय वा 69, 3
 मल्लिकाधवलमत्र गीयते 141, 9
 मसृणोक्तिपलचितनीतिविक्रम- 166 11
 मसृणोल्लसदशुमण्डल- 202, 7
 महाभटानामसुनिर्व्यपेक्षम् 285, 1
 महामहिषनिष्पेष- 24, 11.
 महाधुरैर्भाविनि साम्पराये 156, 11.
 भहीकलापोद्धनादिपात्रो 144, 3
 महेभयोस्तत्र दिखाच्छलेन 286, 7
 माजिष्ययातायनकान्तिजाले 12, 5
 मा ऽभू कदापि विमुखी रमणे यदस्य 308, 17
 माहृतैरपरपारनुद्यया 137, 17
 भार्गमन्वष्टुमेतस्य 28, 8
 मार्गेषु रुढास्त निरुद्धभावात् 147 9
 मार्गैरिवायतैर्याच 269, 15,
 मालयैकमुगाङ्गस्य 91, 9
 मात्वादिकल्पितययोचितसत्क्रियान्ते 301, 11
 मा विपीद नयसाहसाद् ने 130, 17
 मिथस्सखीनामिति सस्मिन् यवो 114, 1

- मिलितस्तव गण्डलेखया 194, 17.
 मीलितान्यनृपच्छत्र- 183, 12.
 मुक्तवर्धरवरवस्त्र रंदासा 185, 17.
 मुक्तसितकुम्भमसायकया 247, 9
 मुक्ताञ्जनध्वान्तपरिग्रहाणि 17, 11.
 मुक्ता मुहुर्विबुधसिन्धु-कलिन्दकन्या- 293, 5.
 मुक्ता. सलील त्रिदशाङ्गनाभिर् 285, 5. -
 मुक्ताखः खीपु कन्दर्पो 178, 7
 मुक्तैः समूहेन नभधराणां 280, 5
 मुखस्त्रोज्ज्वलं ललितकौतुककङ्कणं च 300, 7.
 मुखमध्वरजच्छत्र- 30, 5.
 मुखाम्भोजं दृशाञ्ज्योन्यं 266, 16.
 मुखे तवासक्तमिदं शशिप्रभे 122, 17-
 मुखेन्दुना पद्मगमुन्दरीणां 156, 7
 मुखेन्दुभिः पौरविलासिनीनां 6, 11
 मुखे स्मितं करे हार 102, 6
 मुख निशाप्रातमिवारविन्द 146, 5
 मुखं सुधादीधितिसुन्दर दधन् 62, 5.
 मुग्धयुवतिरपरा निदधे 249, 11.
 मुग्धा गतेऽथ पुरतोऽत्र तदीयविम्बे 293, 17.
 मुञ्चत्यलिः पुष्पलतामितोऽयम् 233, 11
 मुदमुपजनयेद्दने किमेषा ? 54, 9.
 मुद्रितस्मरसीन्दर्य- 261, 5
 मुनिः प्रहर्षेण कृतार्द्रगस्तदा 212, 3.

- मुनिस्तपोवन चक्रे 182, 14
 मुनीन्द्र-भूचन्द्रमसौ स्थितोऽन्तरे 213, 9
 मुने शय्याकुशानति 177, 12
 मुहु प्रजानामधिपेन गाढम् 286, 11.
 मुहुर्झलताविवर्तनैश् 191, 9
 मुहुराक्षिपतीमलक्षित 193, 3
 मुहूर्तमिन्द्रारुणरत्नदण्डम् 280, 3
 मूर्खालुट्सारथिराहताधो 282, 17
 मूर्ते मनोरथमिवोपवनात्सकन्दम् 290, 15
 मूर्तो नीवतप सिद्धिम् 179, 2
 मूर्तिर्बभासे वसुधाधिपस्य 287, 1
 मूर्तिस्तुषाराचलतुल्यकान्तिर् 242, 3
 मूले भुव कज्जलधूलिकल्पम् 227, 3
 मृगजातिरपूर्वेय 28, 3
 मृगयासक्तचित्तस्य 29, 1
 मृगधिरलयाङ्कितेन देव 36, 7.
 मृगानुगमनिर्वन्धो 34, 7
 मृगानुसारी विचरन् 26, 7.
 मृगो दृग्गोचरे कञ्चिद् 27, 10
 मृगालवलय हस्ते 264, 10
 मृदु प्रयातीयमनिघ्न निघ्नयो 59, 9
 मेघशकल इव सेन्द्रधनुर् 248, 7
 मेघसिक्तसिक्तेषु यत्नैः 132, 11
 मेघशृङ्गमिव धातुताम्रया 139, 3

- मैथिलीरमणस्येव ३४, ८.
 मैथिलीव श्रियं धत्ते १७६, ८.
 मौक्तिकस्तवकस्मेरा १७४, १०.
 मौर्वीकिणाङ्गवत्यस्य १८७, २.
 मौर्वी पृषत्केण रमाङ्गदस्य २८३, १.
 मौलौ शरभुण्णशिरस्वरत्ने २८३, ९.
 मौलौ सदैव भवतो भवभेदकर्तुर् २९६, ७.
 म्लानिमाप स तया विना नृपस् १२९, ७.

य.

- यतस्त्रन्मयमेवैषा २६५, ४.
 यत् प्रौढलावण्यसुधास्रवन्त्या १४५, ३.
 यत्र प्रतापोर्जितराजचक्र- १८, ११.
 यत्रान्तरस्थायिनिधानरक्षां ५, ५.
 यत्राननैरेणदृशामभिरयां ५, १९.
 यत्राट्टमीचन्द्रमुपेयिवांसम् ७, ११.
 यत्रोल्लसत्केनततिच्छलेन ११, १५.
 यत् सा मृदुकणत्काम्बि- ९५, ८.
 यया कण्वाभ्रमे पूर्वं १०१, १४.
 यया कुचलयाश्वस्य १८९, ८.
 यया तत्रेयमरेतिर् ९८, ९.
 ययातिजिह्वेपि ययातिवेषे ११८, १.
 यया प्रदेशमायतैर् १८०, १.
 यया मुहुः श्यामलतां जगादिरे २१०, ३.
 ययाऽयमभ्येति पुरो नमस्वान् २३०, ११.

- यथार्थतां याति ययाति-पाण्डु-18, 13.
 यथा वसन्तः सुमनोऽनुकूलस् 148, 1.
 यथा सखी वः किमपि 265, 11.
 यथास्मि वक्तासि तथास्य भूपतेर् 111, 5.
 यथास्य धैर्यं गलति स्म मानसात् 209, 15.
 यदर्थमेतै वयमागताः स्वयं 118, 7.
 यदर्थिता ऽभूदनुबद्धमानसैस् 152, 1.
 यदद्भुतामेकपदे पृथक्त्वाम् 63, 19.
 यदभूत्तमसा जगत्तथा 202, 11.
 यदयमितगतिर्गतोऽतिदूरं 46, 5.
 यदलं किल मानवव्यभूत् 205, 9.
 यदसुर-सुर-नागराजकन्या 43, 3.
 यदागता मन्मथपत्रिणामियं 121, 19.
 यदाश्रमे बद्धुमुनेर् 269, 7.
 यदि कौतुकमायतेक्षणे 201, 3.
 यदि कौतुकवत्यमत्सरस्ते 85, 15.
 यदिमा विशदोद्गमा गिरस्ते 84, 11.
 यदितः पुरुषोत्तमोऽसि दृष्टो 80, 3.
 यदि नाभविष्यदभिमानशालिनस् 159, 19.
 यद् दीयते तव न तादृशमस्ति किञ्चित् 305.
 यदीश विद्याधरयाहिनीयम् 231, 5.
 यदुदीरितथ पुरुकुस्तकान्तया 165, 11.
 यदेयं शिष्यसे तस्याः 261, 12.
 यदेव सा तर्जितघ्नकान्तिर् 150, 13.

- यद्वैवास्मत्सखी विन्ध्ये 262, 13.
 यद्भूय पुरतो ऽस्य भूपतेर् 135, 5.
 यद्यदस्तीह पाताले 271, 7.
 यद्यदने ऽभूत् कुसुमं सुगन्धि- 239, 3.
 यन्निमज्जति मद्येतः 28, 7.
 ययौ सा च विशास्पत्युर् 260, 10.
 यश इव परभूभृतां निरुद्ध 39, 13.
 यशश्च गृह्णाति तुषारहार- 17, 7.
 यशः क्षपितदिक्सीमा 32, 6.
 यशोभटे रूपमवन्तिशातितुम् 114, 7.
 यशोभटोपदिष्टेन 31, 3.
 यशोभिरिन्दुयुचिभिर् 186, 11.
 यस्मिन् बहस्यस्युधिनेमिमुख्यम् 16, 3.
 यस्य प्रयाणे पृतनाभरेण 17, 13.
 यस्य प्रसादाहयमप्यनन्य- 2, 13.
 यस्य शृङ्गेन्द्रनीतांशु- 181, 7.
 यस्यामभूमिर्गैरिष 181, 10.
 यस्याप्सरोभिः परिगीयमानम् 14, 9.
 यस्यामसङ्क्षिप्तदृशां स्तनाङ्गे 6, 19.
 यस्यामनेकामरवेदमरामिर् 11, 1.
 यस्यां गृहशङ्खपघराग- 8, 9.
 यस्यां युवानो हरिणेष्यगानाम् 9, 3.
 यस्यां विष्णोऽजितमेखकानि 11, 5.
 यस्यां ममुन्मीलति घुन्दरीनां 9, 9.

- यस्यां स चण्डीपतिमण्डपोऽपि 10, 15.
 यस्याः कृते सम्पत्ति भूषितेयम् 143, 7.
 या जूटमध्ये च शशाङ्कमौलेर् 148, 15.
 याति स्म भूषितकुलः कुलराजधानीं 307, 17.
 यान्तमेकान्तशिशिरास् 174, 7.
 यातः स एव नयनातिथितामयं नः 294, 7.
 यामुनाम्भसि निपातिनः पुरा 133, 7.
 या लमकाञ्चीविषयेण कान्ति 9, 19
 यावदङ्कुरितमत्सरो ऽभवत् 137, 1.
 यावदास्यविगलद्विसांकुरे 125, 5.
 यावदेते न मुञ्चन्ति 271, 15
 या साऽस्य शक्तिः प्रसराम्बुपङ्के 149, 3.
 यां हरस्याटमीमाहुर् 272, 11.
 युगात्ययाम्मोधरनादधीरस् 276, 11.
 युगान्तकालानलबीजशङ्कां 275, 7.
 युगान्तजीमूतशतोदयार्पितैः 217, 11.
 युवायमिन्द्रायुधवर्णकान्तम् 237, 1.
 युता सिताभैः सुमनोभिरेतया 58, 13.
 यूथे महायराहाणां 25, 5.
 यूयं क मानुषाः पृथ्वी- 271, 3
 येन द्विषां दूरमनायि कण्ठात् 16, 1.
 येन यात्यदणसारयिः पथा 133, 15
 येन व्यक्तामरजयमहासादसस्यासुराणां 274, 11.
 येनात्र नीता पृथुधिक्रमेण 13, 9.

येनारिकान्ताकुचमण्डलेषु 15, 11.

ये भर्तृमैष्ठादिकवीन्द्रसूक्ति- 2, 9.

योग-क्षेमोपपत्त्यर्थम् 179, 3.

यः कैलास इवालिटः 182, 2.

यः सेन्द्रनीलकण्ठको 181, 4.

यः सूर्योद्गुशलाकस्य 181, 1. .

र.

रक्तासवक्षीयसहस्तताल- 284, 19.

रघूद्वहस्याज्यनिकन्यका यथा 122, 3.

रचयन्ति स्म सञ्चारि 22, 6.

रजनिकरमरीचिच्छचिदीर्घे 51, 3.

रणाजिरे लोहितरञ्जितानि 288, 13.

रणेरणे मुक्तकृपः कृपाणं 14, 17.

रतिरणमवसाय यत्र नित्यं 47, 9.

रत्नबूडोपनीतेन 265, 5.

रत्नवातायनस्यस्य 260, 7.

रत्नाकरत्वं भुजगेन्द्र, जातं 150, 17.

रत्नाकरस्येव महेन्द्रसभा 281, 15.

रत्या सह क्रीडति पुष्पधन्या- 7, 17.

रथाङ्गनामभियुने 95, 4.

रथाङ्गपागेः प्रतिमा समुद्रतः 216, 3.

रथेन रथिनामप्यः 267, 2.

रथोऽस्य विद्यापरमन्त्रशक्त्या 225, 3.

रभसा ५५४ कोदण्ड 23, 7.

- यस्यां स चण्डीपतिमण्डपोऽपि 10, 15.
 यस्याः कृते सम्पत्ति भूपितेयम् 143, 7.
 या जूटमध्ये च शशाङ्कमौलेर् 148, 15.
 याति स्म भूपितकुलः कुलराजधानीं 307, 1
 यान्तमेकान्तशिशिरास् 174, 7.
 यातः स एव नयनातिथितामयं नः 294, 7.
 यामुनाम्नासि निपातिनः पुरा 133, 7.
 या लमकाञ्चीविषयेण कान्ति 9, 10
 यावदङ्कुरितमत्सरो ऽभवत् 137, 1.
 यावदास्यविगलद्विसांकुरे 125, 5.
 यावदेते न मुञ्चन्ति 271, 15.
 या साऽस्य शक्तिः प्रसराम्बुपङ्के 149,
 यां हरस्याष्टमीमाहूर् 272, 11.
 युगात्ययाम्मोधरनादधीरस् 276, 11.
 युगान्तकालानलबीजशङ्कां 275, 7.
 युगान्तजीमूतशतोदयार्पितैः 217, 11
 युवायमिन्द्रायुधवर्णकान्तम् 237, 1.
 युता सिताभेः सुमनोभिरेतया 58, 13.
 यूथे महायराक्षणां 25, 5.
 युत्तं क मानुषाः पृथ्वी- 271, 3.
 येन द्विषां दूरमनायि कण्ठान् 16, 1.
 येन यात्ययणसारथिः पथा 133, 15.
 येन व्यक्तामरजयमहासाक्षर्यागुराणां 271,
 येनाथ नीता पृथुविक्रमेण 13, 9.

- रामार्थवेदकक्षेण 267, 15.
 राहृयया विधमयैकहेतुस् 155, 1.
 ददद्यते स्म समदेन पदतिर् 136, 13.
 रुद्वे अलिमण्डलमुदंशु- 254, 7.
 रुद्वे मारुताक्षित- 31, 10.
 रुद्वे स पुरस्त्वङ्गत्- 22, 9.
 रुरोध तं बाणपरम्पराभिर् 282, 9.
 रूपमास्वादयामास 94, 9.
 रूपं समुन्मीलितसद्विलासम् 5, 17.
 रूपेण तेजस्वितयाऽऽर्जवेन 144, 5.
 रेजे तरामञ्जनपर्वतस्य 287, 5.
 रोमोद्गम इवानेन 97, 2.

ल.

- लक्ष्मीकुचाङ्गरागेण 33, 4.
 लक्ष्मीपतेः पृथुमुजद्वयमार्द्रसान्द्र- 289, 17.
 लक्ष्मी-हेमाम्भोजमाला इवापुः 258, 9.
 लक्ष्मीरधोक्षजस्येव 185, 9.
 लक्ष्यनवनखपदावपरा 247, 17.
 लक्ष्यनवनवरसाः शुचयः 251, 11.
 लघ्नजलसरलितैरलकैर् 249, 3.
 लघ्नं हि किमपि कापि 33, 14.
 लघ्नसान्द्रगजशोणितच्छेदेषु 135, 13.
 लघ्नेनाङ्गे युगपदुदजहारदेशाददरे 223, 15.

- रभसादपास्य मणिकङ्कणावलीः 161, 9.
 रमते हि हरस्यैव 271, 6
 रमाङ्गदं करग्राह- 260, 14.
 रमाङ्गदस्य चित्तेप 262, 8
 रमाङ्गदास्तृतस्निग्ध- 34, 13.
 रमाङ्गदोऽपि निर्वर्त्य 33, 5.
 रमाङ्गदोऽप्यासनबन्धमाददे 113, 1.
 रमाङ्गदोऽप्युडुकुटिः कृताखं 287, 11.
 रम्भा त्वयेव यत् सत्यं 93, 7.
 रवः प्रसर्पत्युत भैरवोऽयम् 227, 1.
 रविवारिरुहं निरस्यते 196, 6.
 रागमय शुचिनि गण्डतले 257, 13.
 रागमधररुचके निदधे 252, 3.
 रागमभजत न कस्य भवेत् 246, 5.
 राजजम्बुनिकुञ्जेषु 29, 12.
 राजन् भरीतलमृगाङ्ग विलम्बसे किम् 301, 13.
 राजन्यमौलिमणिनुस्मितपादपीठः 299, 1.
 राजन्यावदभाषायात् 100, 6.
 राजन्यास्तमरक्षातः 22, 8.
 राजा कणीन्द्रदुहितुःकनकारविन्दं 303, 1.
 राजास्ति मस्यां स बुद्धाचलेन्द्र- 12, 17.
 राजेन्द्रवीपके तस्मिन् 273, 9.
 राजस्तस्यातिचण्डस्य 21, 12.
 राज्याश्रयमलम्बके 185, 14

- रामार्यबद्धकक्षेण 267, 15.
 राष्ट्रियया विश्वमयैकहेतुस् 155, 1.
 रुद्धयते स्म समवेन पद्धतिर् 136, 13.
 रुहचे अतिमण्डलमुदंशु- 254, 7.
 रुहचे माहताक्षिप्त- 31, 10.
 रुहचे स पुरस्त्वद्भत्- 22, 9.
 रुरोध तं बाणपरम्पराभिर् 282, 9.
 रूपमास्वादयामास 94, 9.
 रूपं समुन्मीलितसद्विलासम् 5, 17.
 रूपेण तेजस्त्रितयाऽऽर्जवेन 144, 5.
 रेजे तरामञ्जनपर्वतस्य 287, 5.
 रोमोद्गम इवानेन 97, 2.

ल.

- लक्ष्मीकुचाङ्गरागेण 33, 4
 लक्ष्मीपतेः पृथुभुजद्वयमार्द्रसान्द्र- 289, 17.
 लक्ष्मी-हेमाम्भोजमाला इवापुः 258, 9.
 लक्ष्मीरपोलजस्येव 185, 9.
 लक्ष्यनवनखपदावपरा 247, 17.
 लक्ष्यनवनवरसाः शुचयः 251, 11.
 लक्ष्मिलस्रस्त्रितैरलक्षैर् 249, 3.
 लभं हि किमपि क्वापि 33, 14.
 लभ्रसान्द्रगजशोणितच्छैट् 135, 13.
 लभ्रेनाङ्गे युगपदुत्तजहारदेनाददरे 223, 15.

- लज्जया वलितकण्ठकन्दलं 129, 3
 लतया कर्णिकारस्य 99, 9
 लतापुष्पोत्करैः कीर्णौ 30, 13
 लतासु पुष्पावचयच्छलेन 147, 11.
 लतेव पारिजातस्य 31, 12.
 लतेव सम्मीलितपद्मदस्वना 117, 15.
 लतैतया चूततरोः सलीलम् 233, 15.
 ललाम लोकत्रितये 179, 14
 ललिताद्भुतभूमिरस्ति तस्मिन् 73, 15.
 ललितामधरेण विभ्रतीं 193, 7.
 लावण्यसवलितमङ्गकमुद्गहन्ती 300, 15
 लिखत्यमर्त्यममदाकुचेषु 11, 3.
 लिपित इव स क्षमापालोभूत् क्षणं ननु तादृशम् 207, 17.
 लिखितागरुपलेखयोस् 200, 9.
 लिखितेषु किलास्त यत् परं 205, 11.
 लीलाकटाक्षे मदिरक्षणानां 7, 15.
 लीलागलद्वैरिवनिर्हराणां 279, 13
 लीलां किरातधेपस्य 26, 8.
 लुम्पति त्वन्मुखच्छायां 270, 11.
 लुलिताञ्जनस्य नयनस्य 219, 1.
 लुनाः समूलं एमटासिपयैः 279, 3.
 लोभे तनोर्ध्व भगवान् बभिवो मदपिस् 305, 11.
 लोखर्गवतिरस्य ग नातिदूरे 299, 13

- लोकद्वये सम्प्रति ते यदांसि 156, 3.
 लोलनिजमुखतुषारकर- 255, 5.
 लोलमुखरमणिकङ्कणया 246, 13.
 लोलास्तमालदयामेषु 268, 4.

व

- वक्तव्या माल्यवत्येवं 265, 16.
 वक्ति व्यक्ताश्रुलेखेन 263, 5.
 वस्त्रकमलमविलोलदृशो 253, 11.
 वक्षःस्थलं मध्यमलोकभर्तुर् 151, 1.
 वक्षो दधानममराद्रिशिलाविशालम् 293, 11.
 वचसामवकाशमीश दत्ते 87, 11.
 वचसोत्कयता मयूरशावान् 84, 3.
 वचाङ्कुशम्प्रति स चङ्कुमुनिप्रयुक्तः 223, 13.
 वचाङ्कुशः सम्मुखमापपात 283, 13.
 वदजेत्यभवद्देवी 185, 10.
 वत्सां प्रजानय ममेति शनैर्द्विसृज्य 299, 7.
 वद तचरता कचिदनेऽस्मिन् 80, 7.
 वदति शशिमुखीमितो न दूरे 53, 17.
 वदति स्म हसन् रमाङ्गदस्ताम् 85, 13.
 वद तेन विनाभिनी कथं 198, 1.
 वदत्ययं मध्यमलोकपालताम् 62, 13.
 वदानवद्याङ्गि सत्पौजनातः 115, 9.
 वधूर्द्वितीपस्य शुदक्षिणा यथा 122, 1.
 वधूस्तयाचिरेणात्र 189, 7.

- वनभुवि पतितः कुतोऽयमस्यां 41, 15.
 वनभुवि सुलभः परिश्रमोऽभूत् 36, 3.
 वनश्रीरत्नमञ्जरीरो 101, 17.
 वनं विहायाथ सममममे 241, 1.
 वनान्तदेवतावाप्त- 99, 1.
 वनान्तमेता वनिता न मोक्षुम् 210, 11.
 वनानिलाहतोच्चिद्र- 97, 1.
 वने राजेन्दुना निन्ये 34, 14.
 वनौकसा तेन विनीतवृत्तिना 214, 15.
 वन्यद्विपादुक्तदानराजेः 152, 15.
 वयमेते च हेमाञ्ज- 265, 14.
 वराहोत्प्लातमुत्सनेधं 30, 10.
 वलितं न विभाति पृष्ठतः 194, 5.
 वलिताहितनिःसहाङ्गलि- 193, 13.
 वलितेऽपि किञ्चन धनुःपरिमहे 164, 17.
 वंशः प्रथयते तस्मात् 184, 5.
 वशिनां ह्यो मतिषु नासते निरम् 167, 17.
 वशीकृताभमानो यः 185, 13.
 वसति स्ययमेव यत्र देवः 75, 9.
 वसन्तकमलोद्भाति- 104, 3.
 वहति पण्यापदन्दकुला 83, 3.
 वहति रम निर्मलकपोल- 251, 13.
 वहत्यशोकोऽप्यगमत्यकान्ता- 237, 15.
 वहन्तः गगदिहाग- 23, 1.

- वाचातयन्त्यः ककुभां मुखानि 227, 19.
 वाचातरलवलय सविलासमस्मिन् 293, 7.
 वाचालहंसावलिकाञ्चिदाम- 241, 5.
 वाति स्म च प्रसभमप्रतमाल-ताल- 123, 3.
 वामनत्वमलिनत्वमत्यजन् 124, 13.
 वामेन पस्फुरे तस्याश् 102, 2.
 वारिधेः पयसि विश्वदीपकः 133, 3.
 वारिधेरिव पीताम्भः 21, 10.
 वारिधिकचकनकाभ्ररजः- 245, 15.
 विकसद्विकटग्वाला- 183, 4. *
 विकसन्मरीचिरचितेन्द्रकार्मुकं 158, 11.
 विकसितकुमुदच्छदायदाते 38, 1.
 विकिरन् विहस्य मणिशृङ्ग- 216, 7.
 विकृतिरुदधिगुक्तिषु प्युतानां 52, 5.
 विगलत्तिमिरांशुके शनैत् 201, 15.
 विगलन्ति देय मयनोदविन्दसः 163, 19.
 विगाहमानोम्परमर्धमार्गा 153, 17.
 विनिन्यती किञ्चिद्विषयमादरात् 59, 5.
 विनेतुमेषा कुयुमानि नाने 234, 1.
 विजयं जयैरुगुददोऽस्य सर्वदा 162, 19.
 विजयी यदस्मि समरेषु जित्वराः 166, 7.
 विजयैरुगुददनि गुणः शरामने 164, 1.
 विजशर यथाकामं 32, 2.
 विजित्य तद्वानरि जने वा 2), 3.

- विजित्य लोकद्वितयं दिवम्पति 108, 11.
 वितेने ऽप्यहिकन्याभिः 103, 1
 विदधति रुचयोऽस्य चञ्चुकोटौ 41, 9.
 विदधाति सदैव यत्र यूनां 74, 19.
 विदधीत पदं सुदुर्नये कस् 81, 17.
 विदधे वधूर्निजकराय— 248, 5.
 विदधे स विशाम्पत्युर् 179, 10.
 विदिता खलु वासुकेखिलोक्यां 73, 13.
 विदितोऽसि घना तवोरणाणां 86, 9.
 विदुषापि त्वया किञ्चित् 271, 2.
 विद्याधर-व्यालभटावलुम- 280, 17.
 विद्याधरस्तदनु स प्रहितोऽपि राज्ञा 222, 19.
 विद्याधरीविभ्रमदर्शनार्थम् 232, 9.
 विद्याधरेण विदधे धवलोर्मिथौत- 212, 15.
 विद्याधरोरगकराहतहेमपट्टा- 307, 9
 विद्याधरोरगकुरङ्गदशः प्रमोद- 290, 5.
 विशुतेय सदृशा तयाकुलम् 128, 5.
 विधातुमेनामहमेव साक्षगा 61, 5.
 विधाय तत्तादृशमिन्द्रजालं 150, 1.
 विधाय विज्ञेयविषादमाययोः 69, 11.
 विधाय सधियामेषम् 269, 4.
 विधित्यरात्मनः द्यौर्गम् 21, 3.
 विधिनेष विभिन्नसम्पुटम् 201, 5.
 विभुतिः कदापन विभो न भृशः 163, 15.

- विभूतानिष्विशतराङ्गितानि 284, 15.
 विधूयमानाः पवनेन यस्यां 6, 3.
 विधृता करे प्रियतमेन 254, 11.
 विना वचनमाचख्यौ 92, 6
 विनिद्रजृम्भितहरिः 24, 14.
 विनिद्रसत्केसरपङ्कजा बभौ 62, 1.
 विनिर्मिता शिल्पकलामयेन 154, 1.
 विनिर्ययौ रत्नशिलागृहाद्वहिम् 220, 3.
 विनीयतां लताकुञ्जे 30, 8.
 विनेश तन कर्पूर- 263, 2.
 विन्ध्यान्तश्ररताऽनेन 187, 11.
 विन्यस्तबन्धुकदली मुखेऽस्याः 238, 11.
 विपक्षद्वन्द्वकृता नितान्तम् 16, 15.
 विपदं विलोक्य तव दुस्सहामिमाम् 168, 17.
 विभाव्यते पौरवराद्गनानाम् 16, 5
 विभिन्नचूर्णालकभक्ति कुर्वती 66, 1.
 विभिन्नमानं कमलेक्षणानां 17, 17.
 विमानतः कोमलमुचिनोति 237, 5.
 विमुक्तपर्यङ्कतलः ससंभ्रमं 211, 11.
 विमुच्यते केन स नाम देशो 240, 13.
 विमुञ्चति शरचन्द्रे 180, 4
 विमुञ्चती चक्षुषि पुष्पधूलिम् 235, 19.
 विरचयितुमुपायनं नृपेन्दोर् 38, 3
 विरचितद्रयितासमागमस्य 207, 13.

विरतेऽपि मेघतिमिरे नताङ्गि मे 169, 7.

विरमन्नयि पल्लवाधरे 197, 3.

विरम मुहुरितीव मञ्जुमुक्त- 37, 5.

विरमात्यादरः को ऽयं 28, 15.

विरलाधररत्नरागया 206, 2

विराजते ऽस्यास्तिलको ऽयमञ्चितो 108, 9.

विलङ्घयत्यलङ्घयानि 97, 10

विलङ्घयन्ति श्रुतिवर्त्म यस्यां 10, 9.

विलम्बमानैरिव चुम्बितेयम् 232, 17

विलासकाञ्चीमय कालरात्रेर् 282, 19.

विलासमञ्जत्कणिराजकन्या- 241, 9.

विलासमुक्तागुणवद्यदासां 9, 11

विलासिनीविभ्रममन्दिराणि 5, 13

विलासिनी सङ्गलसस्पताका- 7, 3.

विलुम्पती निःश्वसितेन कान्तिम् 146, 7.

विलुलितकबरीकलापमान्या 47, 7.

विलोकयन्ती कुक्षुमं कचामतश् 108, 1.

विलोकयन्ती तमपाङ्गलोचना 122, 13.

विलोकयास्याः स्थितिपाल विभ्रतीं 108, 5.

विलोकितालेख्यकपोलभागात् 235, 11.

विलोकितं चित्रमलीकभाषिणी 122, 9

विलोक्यतां व्यक्तिमुपैति खेदो 240, 5.

वियर्तयन्ती मणिकङ्कण कोरे 118, 11.

वियर्तयन्ती यदगेन्दुमण्डल 113, 7

- विवृतमुखधृतस्य निष्पतद्भिर् 39, 7.
 विवेश हृदये तस्याः 94, 13.
 विशतोन्तरनङ्गस्य 95, 6.
 विश्राम्पतिर्दधिगुणानुपद्विणीम् 105, 3.
 विशालनेत्राभरणैरनुवृत्तं 211, 7.
 विश्रम्यतामित्ययदन्महर्षिः 189, 15.
 विश्वाङ्कुशः सत्कवचे मुमोच 282, 11.
 विश्वाङ्कुशो नाम सुरारिसूनुर् 280, 19.
 विषयेऽत्र मौनमुचितं हि मादृशाम् 159, 9.
 विषये दृशोरुपदशं मनश्शिला- 170, 9.
 विटरीकृतविस्तीर्ण- 175, 10.
 विस्रस्तमात्पः शयचन्धनत्वात् 146, 1.
 विस्मयेन विषयीकृतः पुरं 138, 15.
 विस्मयेनातिसान्द्रेण 94, 12.
 विस्मृत्या सहसा कृतं चतुरया 55, 3.
 विहगमिव विमानहंसपङ्के 40, 1.
 विहसत्यपचीयमानवाल्या 76, 19.
 विहसन्नरविन्दकोशताम्रे 85, 3.
 विहस्य लज्जामुकुले चक्रे सा 114, 5.
 विहस्य विशाधरवालिकाभिर् 227, 11.
 विहाय विसम्भविशेषमेतया 115, 11.
 विहितो नहि यक्षसि ररया ज्यं 87, 13.
 विहितो रत्नचूडेन 262, 2.
 वीरः सो प्ररशदास्यानम् 265, 8.

- धीरव्रतस्थालङ्कारम् 268, 17.
 धीरेषु धावत्सु चरत्स्वमन्दं 277, 3.
 धृत्ते धूमय विवाहमहोत्सवे ताम् 306, 3.
 धृन्तादपास्तैर्मरुता विकीर्णैः 10, 1.
 धेलानिलसमुद्भूत- 22, 10.
 धैरिद्विपवडासिंहः 268, 6.
 धैरिसिंह इति प्रापत् 185, 3
 धोढुं प्रवृत्ता अभवदुत्तरङ्गा 280, 15.
 व्यक्ततद्यरणलक्ष्मणा ततः 132, 9.
 व्यक्तनवनखपदाभरणाः 250, 19
 व्यक्ति लभन्ते सुरसुन्दरीणां 12, 11.
 व्यक्ति शरच्चन्द्रकरोज्ज्वलामिर् 235, 1.
 व्यक्तिमलभत न रोमलता 252, 19.
 व्यक्तिमलभत मदो हृदये 254, 17.
 व्यञ्जितानङ्गलीलेन 96, 11
 व्यथितः प्रणयं दृशां पुरः 191, 5
 व्यधात् प्रणामं स कृत्वाञ्जलिर्नृपे 215, 7.
 व्यधादिवोद्वैर्दूरं 22, 1.
 व्यधायि विद्याधरसैनिकैस्तत् 280, 11.
 व्यधित बलवती वियोगपीडा 48, 13
 व्यनक्ति कल्याणमयीयमाकृतिर् 62, 7.
 व्याजसात्रीकृतमुखं 101, 16.
 व्यात्तदीर्घदशनास्यकन्दरः 136, 1
 ध्यापूतिमुक्तगरता 21, 11

- व्यापारयन्ति स्म रयेण वीराः 276, 17.
 व्यापारयन्ती बलिताननेन्दुः 145, 17.
 व्यासः पुरा किल पुराणमुनेः प्रपेदे 305, 9.
 ध्यामनीलातपत्रस्य 181, 2.
 व्रजन्नमर्त्यप्रमदाविमुक्त- 226, 13.
 व्रजन् स विशाधरवाहिनीनां 225, 13.
 घ्रीडमरुणरुचिना मधुना 257, 5.
 घ्रीडार्धवलितं चक्रे 95, 12.
 घ्रीडावनम्रमुत्पन्नमुपागतायां 301, 9

श.

- शकुनिरयमितो दिगन्तलघैर् 43, 5.
 शङ्कितेन्द्रेण दधता 181, 11.
 शङ्के शरमृजुकुर्वन् 95, 7.
 शङ्के सन्त्यज्य कोदण्डम् 178, 8.
 शनीकुनस्पर्शमिराऽप्यधत्ते 14, 11.
 शतशो बिलसन्त्युदंशुरत्न- 75, 1.
 शनैर्वबन्ध जग्ने 266, 7.
 शनैर्भरन्ती त्रिपिने नय स्थिता 58, 9
 शनैर्दशनैर्दृष्टिमवापदत्र 151, 17.
 शनैस्तनस्तां सविधोपसर्पिणीम् 65, 3
 शनैस्त निद्राकतुपेण चक्षुषा 209, 11
 शनैः शनैरय ध्योमि 34, 11.
 शनोर्ब्रह्म कृष्णमुनिनाश्रयम् पितुम्ने 302, 13.
 शयननन्दनैरिष्यात्तजग्मा 30, 15

- शबलं शशलाञ्छनत्वपा 200, 15.
 शबलास्विह कृष्णसारयूथैस् 79, 7.
 शयनान्तगतं मृणालशङ्खि 78, 11.
 शरः संह्रियतामेव 29, 3.
 शय्यीकृतातनुस्वर्ण- 175, 9.
 शरत्पद्मे सरितः 94, 14.
 शरदिन्दुदीधितिकलापसुन्दरस् 171, 7.
 शरदिन्दुनिर्मलमपायि भूभृताम् 162, 7.
 शरदिन्दुमरीचिनिर्मलं 193, 1.
 शरदीव प्रसर्पन्त्यां 24, 18.
 शरासनाभ्यासविधौ समाप्ते 7, 1.
 शरे नरेन्द्रचन्द्रस्य 91, 1.
 शरैरलावीज्जयवैजयन्तीं 287, 13.
 शल्यं त्रिविष्टपस्यास्य 189, 4.
 शर्वरीव सितपक्षपर्वणश् 140, 5.
 शशलक्ष्मणः परमशर्वशर्वरी- 166, 17.
 शशंस तस्मै भुजगेन्द्रकन्यका- 210, 11.
 शशंसुर्विजयं यस्य 185, 16.
 शशिकरसविना स तेन रेजे 51, 13.
 शशिकान्तशिलातलं ततः 204, 19.
 शशिन इव नयोद्गतस्य दूरात् 101, 12.
 शशिनेरितया समुच्छिन्ने 203, 17.
 शशिप्रभाक्षिविस्तार- 175, 5.
 शशिप्रभाशानलिनीमृणालताम् 56, 5.

- शशिप्रभे भूमिपतौ सकौतुकास् 112, 3.
 शशिलेखेव ताराभिस् 104, 8.
 शंसदुज्ज्वलकपोलसङ्गतं 130, 1.
 शंसन्ति सङ्केतमुपस्थ यूनां 11, 7.
 शाखामलमासु महातरूणां 232, 15.
 शापान्ते वत विस्मरिष्यसि यदि भ्रातस्तदेवं
 शिखण्डकेतोदशशिखण्ड इत्यहं 215, 17
 शिखरासन्ननक्षत्रो 181, 5.
 शिखा इवोर्ध्वं तरुणार्कलोहिताः 218, 1.
 शिखिमुक्तमन्त्रहविषा विहन्यते 162, 15.
 शिथिलाकुलकेशपाशया 206, 1.
 शिथिलीकृतजीवाशा 185, 1.
 शिपार्पितेन सहसा पुरतः प्रभाय 306, 9.
 शिपासरित् कूलतमालनीला 10, 3.
 शिरसि निपततो निकाममुष्णान् 39, 5.
 शिरीषमृद्भङ्गि तुषारपाण्डुना 117, 1.
 शिरीषादपि मृद्भङ्गी 263, 7.
 शिरः पुनन्तु ते कामं 273, 16.
 शिलातलात्सम्भ्रममीलितस्मृतिस् 121, 7.
 शिलाभेदक्षमेनापि 26, 11.
 शिलीमुखेशमिन् तव नामलाञ्छिते 119, 9.
 शुद्धैकगुणसम्पृक्ता 179, 1.
 शृङ्गे तदा च भगवानरविन्दवन्धुर 306,
 शुशुभे कयापि करयन्व- 247, 7.

- शबलं शशलाञ्छनत्विषा 200, 15.
 शबलास्विह कृष्णसारयूयैस् 79, 7.
 शयनान्तगतं मृणालशङ्कि 78, 11
 शरः संह्रियतामेष 29, 3.
 शय्यीकृतातनुस्वर्ण- 175, 9.
 शरत्पत्रे सरितः 94, 14.
 शरदिन्दुदीपितकलापसुन्दरस् 171, 7.
 शरदिन्दुनिर्मलमपायि भूभृताम् 162, 7.
 शरदिन्दुमरीचिनिर्मलं 193, 1.
 शरदीप प्रसर्पन्त्यां 24, 13.
 शरासनाभ्यासविधौ समप्ते 7, 1.
 शरे नरेन्द्रचन्द्रस्य 91, 1.
 शरैरलावीजयवैजयन्तीं 287, 13.
 शल्यं त्रिविष्टपस्यास्य 189, 4
 शर्वरीय सितपक्षपर्वणश् 110, 5
 शशलक्ष्मणः परमखर्वशर्वरी- 166, 17.
 शशंस तस्मै भुजगेन्द्रकन्यका- 210, 11.
 शशंमुखिजयं यस्य 185, 16.
 शशिकरश्चिना स तेन रेजे 51, 13.
 शशिकान्तशिलातलं ततः 204, 19.
 शशिन इव नयोद्वतस्य दूरान् 104, 12.
 शशिनेत्रितया समुच्छिन्ने 203, 17.
 शशिनभातिविस्तार- 175, 5.
 शशिपभाशानन्दिनीमृणालताम् 56, 5.

- शशिप्रभे भूमिपतौ सकौतुकास् 112, 3.
 शशिलेखेव ताराभिस् 104, 8.
 शंसदुज्ज्वलकपोलसङ्गतं 130, 1.
 शंसन्ति सङ्केतमुपस्मृ यूनां 11, 7.
 शाखाप्रलभासु महातरुणां 232, 15.
 शापान्ते वत विस्मरिष्यसि यदि भ्रातस्तदेकं हि
 शिषण्डकेतोदशशिखण्ड इत्यहं 215, 17.
 शिखरासन्ननक्षत्रो 181, 5.
 शिखा इवोर्ध्व तरुणार्कलोहिताः 218, 7.
 शिखिमुक्तमन्त्रहविषा विहन्यते 162, 15.
 शिथिलाकुलकेशपाशया 206, 1.
 शिथिलीकृतजीवाशा 185, 1.
 शिप्रार्पितेन सहसा पुरतः प्रभाव 306, 9.
 शिप्रसरित् कूलतमालनीला 10, 3.
 शिरसि निपततो निकाममुष्णान् 39, 5.
 शिरीषमृद्भङ्गि तुषारपाण्डुना 117, 1.
 शिरीषादपि मृद्भङ्गी 263, 7.
 शिरः पुनन्तु ते कामं 273, 16.
 शिलातलात्सम्भ्रममीलितस्मृतिस् 121, 7.
 शिलाभेदक्षमेनापि 26, 11.
 शिलीमुखेशस्मिन् तत्र नामलाञ्छिते 119, 9.
 शुद्धैकगुणसम्पृक्ता 179, 1.
 शृङ्गे तदा च भगवानरविन्दचन्द्र 306, 13.
 शुशुभे कयापि करयन्व- 247, 7.

- शृणु शङ्खचूडशुचिर्बंशभूहं 167, 11.
 शेषा च स्वस्तिमत्यस्तु 29, 4.
 शेषो धृतेर्भुवोऽन्यत्र 269, 12.
 शैलास्सुवेल-कैलास- 182, 12.
 श्यामजीमूतसन्नदः 21, 8.
 शोभिता किमपि हारलेखया 140, 7.
 श्यामास्तु यस्यां प्रमदाः कथंचित् 12, 7.
 श्यामस्तु यस्यां लभते तदच्छ- 9, 15.
 श्रममपहरतस्तनूर्मिवातैर् 45, 11.
 श्रमानुरोधादुपाविश्यतामितः 118, 3.
 श्रमेण किञ्चिन्मुकुलीभवन्ति 240, 1.
 श्रममेव्य मुञ्चत मदम्बु- 244, 5.
 श्रान्तासि कौतुकहतेन कर्दधितासि 70, 1.
 श्रियमभित रमाद्गदेनान्वितस्तूर्ययोपोर्मिभिः 224, 5.
 श्रियमातनुते सितासितं 194, 15.
 श्रियि प्रतापे यशसि क्षमायां 19, 11.
 श्रियं नीलाग्नकान्त्या यः 186, 13.
 श्रीकण्ठ-धैकुण्ठ-पुरन्दराद्यैर् 155, 11.
 श्रीभिरिव समुदतारि ततः 250, 15.
 श्रीमहाकपतिराशोऽभूद् 186, 5.
 श्रीरिपोरति मुररिपः पदं 126, 3.
 श्रीग्राहसाङ्गोज्ज्वलकीर्तिगर्भा 4, 5.
 श्रीर्मायका इति शेषं 185, 7.
 श्रीहरे इव संपदं 23, 12.

- श्रीहाडकेश्वर इति प्रथितस्य तुङ्गम् 295, 7.
 श्रुतमिव विशदं शुचिर्विवेकः 47, 1.
 श्रुतयेन्नुद्यतिसरितोऽन्यतो दत्तः 169, 13
 श्रुत-शक्तिसङ्कलितमन्त्रनिधयैर् 160, 1.
 श्रुतावशोकाङ्कुरकौतुकेन 1, 7.
 श्रुतिलप्रगन्धगजवृद्धितः क्षयं 163, 11.
 श्रुतेन बुद्धिः प्रमुता नयेन 14, 15.
 श्रोत्रपीयूषगण्डपः 180, 10
 इताधनीयचरितो जगच्चये 141, 5
 शिष्यन्ती सतडिद्वेखे 260, 6.
 आसतरत्नमजनिष्ट मुदा 255, 17.

स.

- स एष पङ्केरुहकर्णिकामृदुस् 120, 15
 स किताञ्चित्वाटुरानयत् 205, 3
 स कुङ्कुमानीव पुनर्भवन्ति 19, 9
 स कुरङ्गशेव निद्रया 192, 11.
 स कूलोपान्तविचरन्- 176, 4.
 सखि साहसिकः सोऽयम् 93, 1.
 सखि स्निह्यति निर्व्याजम् 101, 6
 सखीजनस्तामिति नर्मपेशतश् 111, 3.
 सखीजनस्सस्मितमित्युवाच ताम् 122, 19
 सखीनामनुरोधेन 103, 11.
 सख्यः कः सिन्धुराजोऽय 92, 10.
 सख्या कयापि लिखित मदनानलैक- 300, 9.

- सगरापत्यदत्ताब्धि- 186, 6.
 सङ्कुचत्यब्जिनीपत्रं 264, 12
 सङ्गीतवेश्मनि कर्णीश्वरचारणानां 294,
 स च त्रिजगतः सारम् 267, 13.
 स चन्दनैः काञ्चनकेलिशैलेः 11, 11.
 स च परिणतलोध्रधूलिशुक्रम् 40, 11
 स च धितवमरीचिचञ्चुलेखौ 47, 15
 स च विन्ध्यवनान्तराजिमेताम् 78, 17.
 स च सपदि रमाङ्गदोषनीतं 49, 9.
 स च स्मितशोतितदन्तमेधम् 148, 5
 स चाद्भुतप्राभृत तोपितः करे 214, 17.
 स चान्तर दीधितिमानिवोदधेर 219, 3.
 स चासनत्वं तदनुज्ञया ज्ञयत् 211, 17.
 स नित्रवर्णविदिग्ध- 23, 11.
 स चेन्द्रनीलहर्म्येषु 268, 3.
 स षडायामय महता हस्तन्दिमांशोः 104, 15.
 स जलांशुकान्तिविशदाङ्ग- 250, 17
 स तय भुविमान एव तायत् 72, 9
 स तक्षवापादितकण्डभूपो 154, 17.
 स तत्क्षगान्मन्मपजातयेदत् 56, 11.
 स तस्योपायनीपत्रे 267, 5
 स तस्यां दुरधिशित- 32, 1.
 स तात शैलेन्द्र भरक्षमः क्षयात् 216, 13.
 स सामनादेशगतस्यवां पुरा 57, 5

स तीव्ररूपस्फुरिताररोज्ज्वदत् 220, 11.

स तेषां सदृजोदग्र- 25, 3.

सत्क्रियां रचयितुं तवातियेर् 141, 3.

सत्पुष्करानञ्जनपुञ्जभासः 276, 15.

सत्पुष्करोद्योतितरङ्गशोभि- 12, 1.

सत्यं यदन्तरङ्गेण 95, 2.

स ददर्श किल प्रजेश्वरः 205, 7.

सदागतिप्रवृत्तेन 184, 9.

सदा सदावारपरेतिवार्तया 115, 13.

सदा समकरस्यास्य 187, 7.

स दूरोदस्तपर्यस्त- 32, 9.

स दृष्टिपथमायाति 179, 7.

सद्यः करस्पर्शमवाप्य चित्रं 13, 15.

सनये नृपतावखण्डिताज्ञे 81, 15

स नर्मशोपद्रिष्टेन 174, 6.

सनायतां नीत इयोपरि स्फुटम् 218, 11.

सनाथवामेतरपाणिपङ्कजं 211, 5.

स निर्जगामाय महासुरेन्द्रो 276, 9.

स नृपः किमपि प्रमोदमापन् 83, 15.

स नृलोकशशी त्वमेव मन्ये 81, 3.

सद्भाभिविम्बेन महाजितक्ष्म्याः 283, 3

स परागे विश्राम 33, 3.

स प्रतस्ये महीनायः 174, 2

स वाष्पपर्याकुललोचनानि 154, 11.

- स भृङ्गध्वनिना सुप्तो 33, 7.
 समगंस्त जगत्पूज्यः 267, 4.
 समजनि भृशमायतोऽस्य पन्थास् 46, 13.
 समणिस्तम्भममे ऽथ 187, 15
 समत्सरे चेतसि दुर्जनानां 3, 13.
 समदक्रौडदंष्ट्राभिः 25, 7.
 सममद्विगुहामुखस्थितैस् 197, 1.
 समर्पिता पार्थिव पुष्पकेतुना 121, 13.
 स मया न तटेपु निर्झराणां 79, 11
 सममेवाहिकन्यानां 94, 6
 समे विद्याधरानीकैर् 273, 18.
 ससाध्वसेनाविरतं मया त्वम् 172, 15.
 समानभावैस्त्रिभिरेवमन्ये 144, 9.
 समादृत्येव तद्भर्तृ- 187, 6.
 समीरवेष्टतटहेमवलि- 241, 7.
 समुच्चरन्नूपुरसिञ्चितैः पदैर् 64, 17.
 समुत्क्रयन्ती कलहंसयूथम् 145, 15.
 समुद्रहन्ती स्रवदञ्जनाश्रु- 172, 1.
 समुन्मिश्रन्ति भ्रमवारिविन्दवो 67, 5.
 समुपैति सनायतां किमन्यत् 81, 11.
 स मृगव्याधिनोदेन 21, 2.
 समेधितभीरभितस्तलोत्थितैस् 217, 9.
 समेधितस्याङ्गभुवा धरेण 154, 5.
 स मौलिरत्नानि महोरगाणाम् 154, 7.

- सम्प्रत्यहं पश्यत दिग्वधूनां ५, 11.
 सम्प्रत्यवैमि प्रथिता यदाज्जः 153, 3.
 सम्प्राप पृथिवीपालः 176, 3.
 सम्भवत्यमराद्रौ वा 28, 4.
 सम्भाषणं विदधतीमिव पौरमुक्त- 307, 1
 सम्भ्रमेण गलितं नतभुवः 130, 3.
 सम्मार्जनीभिः परतः क्रियन्ते 6, 17.
 स येन मुक्तो निजनामलाज्जितः 63, 11.
 सरस्वकाञ्चीवलयैर्विलास- 228, 11.
 स रत्नचूडोऽपि तथा मुशुण्ड्या 288, 3.
 सरले ह्यटित्युदितकादर्यदोर्लता- 170, 15.
 सरले सह वारिजभिया 197, 19.
 सरसागसेव रमणेन 253, 1.
 सरसि धवलिते ततः समन्ताद् 48, 11.
 सरसीष्वपि नायतोर्मिलेखा- 79, 13.
 सरसी सुप्रहंसेव 102, 8.
 सरसोऽस्य विमुञ्च तीरलेखाम् 88, 7.
 सरस्वतीकल्पलतैककन्दं 2, 11.
 सरागवत्युत्कालिकाभिराकुले 112, 13.
 सरितः भियमोर्ष्येव तस्याः 74, 15.
 सरितमिव वनान्तरे समीरः 54, 1.
 सरित्पयांसीत्य निशाकरांशु- 231, 11.
 स रेजे मेघनिर्मुक्तः 31, 8.
 सत्तेजिनीव हंसीभिर् 104, 7.

- सर्वथा ते करिष्यन्ति 100, 12
 सलिलं किरन्तमवलोक्य 246, 19.
 सलिलगतधियास्थ तेन दूरात् 47, 11.
 सलिलादतिवृद्धितहार— 249, 9.
 सलीलमुडूलकुलाचलेयम् 149, 5
 सलीलमेवं वदति स्मितानने 118, 9.
 स वत्सजाते जनकः कृतात्मा 144, 1.
 सवर्षुर्विलोचनपथं यदावयोर् 158, 7.
 सविलासमुदस्तहस्तमुक्तेर् 73, 5
 सविस्मयं नागपुराङ्गनाभिर् 230, 5
 सविस्मयो लोचनमार्गमाप्तया 105, 9
 सवेगवेलानिलवेक्षिताः क्वचित् 219, 5.
 सशङ्क इव भूपालान् 84, 12.
 स शरान् पुण्डरीकेषु 24, 4.
 स शरापातभीतेन 26, 13.
 सशिष्यमभ्यागतमङ्गलान्तिके 211, 9.
 सशीकर इवोदस्तो 181, 6
 स सङ्गतं यन्मृगशावचक्षुषः 209, 5.
 स सम्भ्रमोत्तम्भितकर्णतालम् 225, 5.
 स सरस्वतीमुखरस्वनूपुर— 166, 13.
 सह ते नृपतौ नैव 271, 9.
 सहसा न जगाद लज्जया तु 69, 15
 सहसाऽन्यथा रहसि मन्त्रिबोधितः 164, 11.
 महसा हृदये तस्याः 90, 3
 महगैव फणाभृतां प्रविष्टा 76, 3.

- सहसैवान्तिथिः प्रातः 178, 1.
 सहस्ररदमेरिव बालखिल्याः 226, 11.
 सहस्रशः खे चलितानि पदयन् 226, 7.
 सहामुना किञ्चिदुपान्तवर्तिना 64, 9.
 स हि केनापि कृत्येन 93, 15.
 सहेमशृङ्खलाः श्वानः 23, 3.
 सहेलमभ्युदरता परित्रीं 13, 7.
 संरम्भ्य राहोरिव चक्रपाणिः 283, 5.
 संसर्गमासाद्य विलासिनीनां 11, 17.
 साकं कपीन्द्रसुतयाञ्चररोधिकम्बु- 307, 13.
 साक्षतं सद्गधि-दूर्वयाञ्चितं 140, 17.
 सा च त्रिजगतां मर्तुर् 271, 4.
 सा च वैःशायितमुवा 96, 3.
 साधिमुकुलितदृशा ददृशे 246, 9.
 सा अचिरांशुतपनीयमेखला 127, 1.
 साटोपमारोपितचापयाष्टिर् 276, 7.
 साऽनुश्वसनस्पृष्ट- 90, 11.
 सा तेन रेजे हारेण 103, 16.
 सा ते समानाद्भुतसाहसस्य 155, 10.
 सा नरेन्द्रतिलकं तमैक्षत 124, 7.
 सानूनि यस्य सेवन्ते 182, 8.
 सान्द्रमधुपरिमलैरुख्ये 254, 1.
 सान्द्रमृगमदमपीरचितं 252, 11.
 सान्द्ररुचियुवजनो मदिरां 257, 1.

सान्द्रस्मरज्वरपिपासितया तयापि 301, 7.

सान्द्रहेमरजसा महौजसाम् 135, 9.

सान्द्रानुरागपिशुनाः 295, 5.

सान्द्रोन्मीलत्सौरभाण्युद्बन्धयो 258, 7.

साष्पदेश्य भुजगेन्द्रकन्यका 124, 1.

सा पाटलाविधुतचामरमारुतेषद् 301, 1.

सा पुनर्न तुलभेत्यसौ शुचा 128, 9

सा पुरातनपथेन पावनी 127, 5.

सा पुरो मम हतेति लज्जया 128, 7.

साम्राज्यभारोद्बहनप्रगल्भो 19, 15

सावशेषजलनीलकोटिमिश्र 138, 9.

सावहित्यमथेत्यं सा 92, 7.

सा सनाथा पुरी तेन 93, 6

साहसेन परितोषितैस्तुरैर् 133, 11.

साहसोदधिविलोडने स्वयं 126, 1.

सा हारहस्ता रुच्ये 102, 7.

सिक्ते तदामवत्तस्याः 102, 14.

सितचक्षुषामसितरत्न- 245, 1.

सितचामरधारणे नियुक्तां 79, 15.

सितप्रसूनस्तवकैस्तरुणाम् 231, 1.

सितमणिमयसूचिनिर्मितस्य 38, 7.

सितमभिनयहेमदण्डशोभि-48, 9.

सिताताम्ररसपुद्गलस्य 298, 5.

सितादमहर्ष्यमुत्तुङ्गं 260, 11.

- सिन्धुराज इति व्यक्तं 187, 8.
 सीता यथा दाशरथेस्तलीलम् 155, 21
 सीमान्तिताधरः स्मित्य 269, 16.
 सीमा सतीतिशब्दस्य 176, 7
 सुकुमारे तवाऽप्यङ्गे 97, 12.
 सुखं सदैवासुरजित् समुद्रे 149, 9.
 सुगन्धिभिः पाटलिपादपेन 236, 9
 सुगन्धिहारादनुलेपनं करे 56, 13.
 सुजनमिव गुणैरुपोदशोभं 50, 1.
 सुजातकाण्डिण्यपयोधराः स्पृहाम् 217, 17.
 सुदति त्वदपाङ्गपाटले 198, 5.
 सुदृशस्स करातिथिः शरः 192, 3.
 सुदृशः भ्रमसारिपङ्क्तितात् 205, 15
 सुदृशः स्फुटं नवनखाङ्कम् 248, 17
 सुदृशः स किलान्यतश्श्रुतं 207, 3.
 सुदृशां निमज्ज्य सुरसिन्धु— 245, 17.
 सुदृशां मदादथ परिसुद् 257, 7.
 सुधानिव्यन्दनदया 92, 8.
 सुधारस इवोर्गोभृत् 102, 15.
 सुधासितं क्षीममियास्तृतं सं 146, 13.
 सुधैकच्छतिस्स यदाकरस्ते 148, 9.
 सुनिर्जयार्जितमदायुते अन्तरं 164, 7.
 सुन्दरि दितयस्यात्र 100, 5.
 सुधुयः स्मरविलासदेशिकं 132, 5.

- सुर-किञ्जर-सिद्धकन्यकाभिः 76, 13
 सुरतक्लान्तशवरी- 98, 13
 सुरतश्रान्तशवरी- 25, 14.
 सुरभिकुसुमचुम्बिनाञ्जनस्राम् 41, 3.
 सुरैर्वरिवीर्यदृढमत्सरं पुरः 165, 5
 सुरांगनाध्यासितरत्नकंधरे 216, 1.
 सुरापगावीचिविपांडुरेष ते 109, 11.
 सुरारि-विद्याधरसुन्दरीणां 286, 1.
 सुवर्णतां वक्त्रमुपैति साधोर 4, 3.
 सुवर्णपुङ्खे लिखितं शिलीमुखे 63, 17.
 सुवृत्तामुद्गता स्वभावतः 213, 17.
 सुवेल-रत्नाकरयोरुदया 289, 3.
 सेना वनस्याभिमुखं प्रयाति 231, 11.
 सोऽतिमात्रगह्वरेऽपि रहसा 131, 7.
 सोऽथ तेन विलवर्त्मना शनैः 185, 11.
 सोऽथ प्रवृत्ते गन्तुं 267, 1.
 सोऽथमेन पुनरप्यवैष्यता 134, 15
 सोऽपि तं धलितपीथः 26, 1
 सोऽसन् स्मरलीलेन 90, 9
 सोऽप्यधार्याय तस्यामे 262, 10
 स्तनपत्रलतां तस्याः 95, 1.
 स्तिमितः क्षणमास्त कीमुदी- 192, 7.
 स्तिमितामयगारते गति 196, 18.
 स्तिमितेयायतस्ये सा 96, 7.

स्तुत्वेत्यवन्तिपतिरिन्दुकलायतंसं 297, 17.

स्तोतुं कृताञ्जलिपुटः कुटजावदात- 295, 11.

सौणकरतलनिरस्तमभूत् 250, 3.

स्थलाराविन्दं सैर्ष्येव 100, 2

स्थलीर्व्यधित विन्ध्यस्य 25, 8

स्थाने तयानुरागो ज्यं 101, 5.

स्थाने यदाह्लादयसि प्रपन्नं 148, 7.

स्थापितैर्मणिपीठेषु 184, 1.

स्थितमत्र वचस्यलङ्घनीये 88, 12.

स्थितमन्तरमीषु साम्यतम् 204, 3

स्थितमेतदयोमुखेऽप्रमीषु 81, 7.

स्थिते परिष्वज्य सरोजिनीमिमां 60, 9.

स्थितोऽयमन्तर्नरपल्लवानां 234, 19.

स्थित्या क्षणमुवाचेदं 180, 14.

स्थित्याय किञ्चित्तमप्रतिनायम् 142, 9.

स्थित्या स तत्र पुरतो 267, 12.

स्थिरैकतो युवतिमद्गलगीतिमत्र 209, 15.

स्थिरा भव नृपेण त्वं 101, 13.

स्मिटीकृताज्ञो मनसाऽपि दुर्लभां 57, 13.

स्थितो भव मितं कालं 189, 9.

स्पृहजनकलयनिधेन दधे 215, 3.

स्पृहाभुधाराघन्तान- 183, 1.

स्पर्धयेय निजयः पयोमुगां 124, 5.

स्पर्शतः किल यदम्भनां हृदि- 137, 15.

- स्फुटकेलिमृगोपनीतबाण - 81, 1.
 स्फुटविद्रुमराजिनैकतः 198, 3.
 स्फुटेयमस्याः कुरुते यदङ्गके 110, 3
 स्फुरत्फणच्छत्रमणिप्रतान- 284, 11
 स्फुरदतनुशिलीमुखस्य चापे 45, 9
 स्फुरदद्भुतरूपसम्पर्दं ताम् 76, 9
 स्फुरदधरविकीर्णदन्तकान्ति- 42, 11.
 स्फुरदुदरनिवेशितेन्द्रनीलां 53, 1
 स्फुरत्कान्तिचयव्याजाद् 91, 7
 स्फुरन्नक्षत्रशबले 34, 6.
 स्मरकेलिकलारसज्ञताम् 205, 19
 स्मरव्यस्मान् सखीस्वैर- 261, 16
 स्मरमूर्धबिलोचनार्चिपीव 75, 11.
 स्मरलक्ष्मि विहायसाधुना 195, 10.
 स्मरवरकरिहस्तशीकराणां 41, 7.
 स्मराम्रिकणमेषाक्ष्यास् 90, 7
 स्मरानिलपरामर्शाद् 264, 8
 स्मरेण मर्मणि क्तापि 96, 9
 स्मरैकदूती सहकारशाखिनो 114, 13
 स्मितच्छटेव निर्याति 99, 6
 स्मितज्योत्स्नादरिब्रेण 185, 15
 स्मितमेतदलोलाक्षि 98, 7
 स्मितं सरस्वतीरत्न- 31, 2
 स्मित्वा यशोभटकरोपितचापयटिर् 290, 7.

- स्मिन्वा वयुमतीनायस् 261, 14
 स्मितैकया स पितसन्मकराचूल- 293, 1.
 स्रगसाविति यत्कणामु धत्ते 75, 15
 सस्तकनकयन्त्राः शुद्धाः 249, 19
 स्वजीवितान्याजिमुखे विहातुम् 281, 1.
 स्वनामधेयविद्वस्य 26, 10
 स्वपिति प्रणयार्द्रयोरिद 204, 7
 स्वपुरोषयने समुत्पुकः 192, 13
 स्वशान्तरक्षणयजल्पितमात्मभर्तुर् 207, 9
 स्ववाग इय स प्राप 27, 6.
 स्वयमिय नलिनीयनमसूतेः 39, 1.
 स्वराज्यमध्यात्ममन्दतापो 16, 9
 स्वर्णामने स्वयमयाष्टकगातपत्र- 299, 11
 स्वयत्रसौन्दर्यविलोकनेषु 8, 19.
 स्वयीषपयस्त्वपुनन्दरेण 151, 7.
 स्वशरस्त्रुरितं मनोभुवा 199, 5
 स्वानित्यविज्ञानपरमकर्म- 12, 15
 स्वसूक्तीनयास्यपरेण भाषा 20, 1.
 स्वस्ति स्थितस्य स्व मिन्धु- 262, 11.
 स्वां रूपमाप्स्यति तदेति समादिदेश 307, 3
 स्वां रानि नदि कदापिदत्तुने 129, 9
 स्वादुनिर्मलरमोर्निर्निर्मल 127, 7
 स्वोदगियाद्वराग म 31, 13.
 स्वोदगिन्दुस्त्वन्त रूपोने 231, 11.
 स्वोदगार कतिरुन्तरस्य 19 1

ह.

- हटेन नेतुं वशतामिवात्मनो 59, 1. .
 हतावशेषाणि पुरोऽस्य चेलुर् 284, 17.
 हन्तैव पन्नगपतेरतुलप्रतिज्ञा- 294, 13.
 हनूमतेव यशसा 184, 10.
 हरन्ति पुष्पाणि महीरुहाणां 233, 5.
 हरयः शेरते यस्य 182, 3.
 हरहस्तिसितं दिवापि कान्ति- 40, 7.
 हरिणमिथुनमुक्तान्योन्यकण्डूयनं तत् 224, 1.
 हरिणाङ्गसुन्दरमनेक- 252, 5
 हरिणीदृशो इतपुरन्धि- 246, 15
 हरेस्त्वमंशोऽत्र कृतावतारस् 155, 7.
 हर्षाश्रुलवकीर्णेन 102, 1.
 हारमवहदपरा न परं 252, 7.
 हारवलयमरविन्ददृशाम् 247, 5.
 हारवर्त्ती दधहोलां 268, 14.
 हाराः पतत्साञ्जनवाप्पपङ्क- 13, 13.
 हारीतशङ्कां कलहंसशावा 8; 15.
 हारेणाऽऽमलकस्थूल- 21, 5
 हिमच्छटाहारिभिरंशुजालैः 5, 11
 हिमत्विपः प्रत्युपकारगोचरो 222, 1.
 हिमाचलेन्द्रशिखरे 268, 10.
 हिरण्मयी पार्थिवबाणपङ्क्तिर् 287, 3.
 हणावरोधवैधव्य- 186, 2.

BOMBAY SANSKRIT SERIES.

*Edited under the superintendence of Dr P Peterson and Dr R G
Bhandarkar*

	R	a	p
No. I.—Pañchatantra, Books IV. and V. Edited, with Notes, by Dr. G Bühler	0	4	0
No. II.—Nāgajubhatta's Paribhāṣhendusekhara. Edited and explained by Dr. F Kielhorn The Sanskrit Text and various Readings, Part I	0	8	0
No. III.—Pañchatantra, Books II and III Edited, with Notes, by Dr G. Bühler	0	4	0
No. IV.—Pañchatantra, Book I. Edited, with Notes, by Dr F Kielhorn. (In the press)			
No. V.—The Raghuramā of Kālidāsa, with the Commentary of Mallinātha Edited, with Notes, by S P. Pandit, M.A. Part I, Cantos I.—VI (In the press)			
No. VI.—Mālavikāgnimitra a Sanskrit Play by Kālidāsa Edited, with Notes, by Shankar P. Pandit, M.A.	2	2	0
No. VII.—Nāgajubhatta's Paribhāṣhendusekhara Edited and explained by Dr. F. Kielhorn. Part II. (Translation and Notes), Paribhāṣās I—XXXVII.	0	8	0
No. VIII.—The Raghuramā of Kālidāsa, with the Commentary of Mallinātha. Edited, with Notes, by S P Pandit, M.A. Part II., Cantos VII.—XIII.	0	12	0
No. IX.—Nāgajubhatta's Paribhāṣhendusekhara. Edited and explained by Dr. F Kielhorn. Part II (Translation and Notes), Paribhāṣās XXXVIII—LXIX.	0	8	0
No. X.—The Daśakumāracarita, of Dandin. Part I. Edited, with Critical and Explanatory Notes, by Dr G Bühler	0	8	0
No. XI.—The Nīṭīśataka and Vairāgyasataka of Bhartṛhari, with extracts from two Sanskrit Commentaries Edited, with Notes, by Kāśhināth Trimbak Telang, M.A. (Copies not available)			
No. XII.—Nāgajubhatta's Paribhāṣhendusekhara. Edited and explained by Dr. F Kielhorn Part II (Translation and Notes), Paribhāṣās LXX.—CXXII.	0	8	0
No. XIII.—The Raghuramā of Kālidāsa, with the Commentary of Mallinātha. Edited, with Notes, by S P. Pandit, M.A. Part III., Cantos XIV.—XIX.	0	8	0

No XIV.—Vikramāñhladeva—Charita	Life of king Vikramāditya Tribhuvanamalla of Kalyāṇa, composed by his Vidvāpata Bilhana Edited, with an Introduction, by Dr. G Bühler (Copies not available.)			
No XV.—Mālatī Mādhava	a Drama by Bhavabhūti Edited with Critical and Explanatory Notes, by Dr. R. G. Bhandarkar, M.A. (Second Edition in the Press)			
No. XVI.—Vikramorvaśī	a Drama by Kālidāsa. Edited, with Notes, by Shankar P. Pandit, M.A. (Under revision.)			
No XVII.—Hemachandra's Desināmamālā	Edited, with Critical Notes, a Glossary and a Historical Introduction, by Professor R. Pischel and Dr. G. Bühler, Part I. Text and Critical Notes by Professor Pischel	1	0	0
No. XVIII.—Vyākaraṇa Mahābhāṣya	of Patañjali Edited by Dr. F. Kielhorn. Vol. I complete Parts I, II. and III. ..	9	0	0
No. XIX.	Dotto ditto by ditto, Vol. I. Part II.	1	0	0
No XX.	Dotto ditto by ditto, Vol. I. Part III	1	0	0
No. XXI.	Dotto ditto by ditto Vol II. Part I.	1	0	0
No XXII	Dotto ditto by ditto Vol II Part II.	1	0	0
No XXIII	Vāsishtadharmaśāstram. Edited, with Notes, by Dr. A. A. Führer ..	0	8	0
No. XXIV —Kādambarī	by Bāna and his son, Vol. I. Sanskrit Text, complete, Edited by Dr. P. Peterson. (Copies not available.)			
Do Vol. II.	Introduction and Notes, by do. ..	2	0	0
No. XXV.—Kirta Kaumudī	Edited, with Notes, by Prof. A. V. Kathavati. (Copies not available.)			
No XXVI.—Vyākaraṇa-Mahābhāṣya	of Patañjali Edited by Dr. F. Kielhorn. Vol. II Part III ..	1	0	0
No. XXVII.—Mudrārākhana,	by Viśakhadatta, with the Commentary of Dhienjharāja. Edited, with Notes by K. T. Telang (Copies not available)			
No XXVIII—Vyākaraṇa-Mahābhāṣya	of Patañjali Edited by Dr. F. Kielhorn. Vol III Part I ..	1	0	0
No XXIX —Do do of do by do	Vol. III. Part II	1	0	0
No XXX —Do do of do by do	Vol. III Part III	1	0	0
No XXXI —Subhāṣitāvalī	of Vallabhaśara. Edited by Dr. P. Peterson and Pandit Durgaprasad ..	2	8	0
No XXXII —Tarka Kaumudī	of Lougāśara Bhāṣaka Edited by Professor M. N. Divedi ..	0	12	0
No XXXIII —Hitopaleśa	of Nārāyaṇa Edited by Dr. P. Peterson ..	0	14	0
No XXXIV —The Gṛasāvalī	by Viśvānu Edited by Shankar P. Pandit ..	3	0	0

- No XXXV — Mahataramana Upanishad Edited by Colonel G A Jacob 1 4 1
 No XXXVI — Unrecited Sections of Hymns from the Rigveda Edited by Dr P Peterson 0 7 0
 No XXXVII — Sarvagadipadikā Edited by Dr P Peterson Vol I 4 0 0
 No XXXVIII — Naishakarmvas diti Edited by Col. G A Jacob 3 0 0
 No XXXIX — A Concordance to the principal Upanishads and Bhagavad-gita by the same author 2 0 0
 No XL — Eleven Atharvaveda Upanishads, with Diagrams by the same author 8 0 0
 No XLI — Handlook to the Study of the Rigveda, by Dr P Peterson Part I 2 8 0
 No XLII — The Daskamaracharya of Dandin Part II (complete) Dr Buhler's Edition Edited with Critical and Explanatory Notes by Dr P Peterson 0 8 0
 No XLIII — Handbook to the Study of the Rigveda, by Dr P Peterson Part II comprising the Seventh Mandala with the Commentary of Sarana 5 0 0
 No XLIV — Aphorisms of the Sacred Law of the Hindus an Index of the Smritis and the various Leadings of the Hiranyakeshi Dharmasūtra by Dr G Buhler Part I 2 12 0
 No XLV — Rajatarangini Edited by Pand Durgaprasad Part I containing the first 7 (even) Taras 3 0 0
 No XLVI — Patanalis Yogasara Edited with the Scholium of Vyasa and the Commentary of Vachaspathi, by Mahamahopadhyaya Rajaram Shastri Bodhisatva, by Mahamahopadhyaya Rajaram Shastri Bodhisatva, by Mahamahopadhyaya Rajaram Shastri Bodhisatva 2 4 0
 No XLVII — Parasara Dharmasāstra with the Commentary of Sarana Mahasacharya Vol I Part I Edited by Pandit Vaman Shastri Jaisankar 4 4 0
 No XLVIII — Dandak of Dr Dandak Vol I Part II 4 0 0
 No XLIX — Narayana Bhakti Sutra Edited by Mahamahopadhyaya Bhaktisutra Zala 12 0 0
 No L — Narayana Bhakti Sutra Part II Edited by Dr G Buhler 1 8 0
 No LI — Narayana Bhakti Sutra Part I Edited by Pand Durgaprasad Vol II Taras VIII 0 0 0
 No LII — Mrichhaka Part I Edited with two commentaries and a new edition by Mr A E Goode 0 8 0